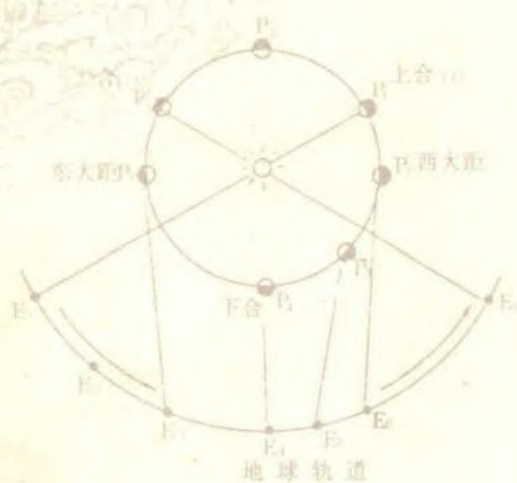

黄明信藏学文集

藏传时轮历
时宪历译解

现代中国藏学文库

中国藏学出版社

【现代中国藏学文库】

主 编：拉巴平措

执行主编：马 丽 华

黄明信藏学文集

藏传时轮历时宪历译解

图书在版编目(CIP)数据

黄明信藏学文集:藏传时轮历时宪历译解/黄明信著. —北京:中国藏学出版社, 2007.12

ISBN 978-7-80057-957-8

I. 藏... II. 黄... III. 藏历-基本知识 IV. P194.9

中国版本图书馆CIP数据核字(2007)第178404号

黄明信藏学文集:藏传时轮历时宪历译解

作 者 黄明信

出版发行 中国藏学出版社

印 刷 北京牛山世兴印刷厂

开 本 787×1092毫米 1/16

印 张 31.25

字 数 416千

印 次 2007年12月第1版第1次印刷

印 数 3000册

书 号 ISBN 978-7-80057-957-8/P·2

定价: 41.00元

《现代中国藏学文库》总序

中国是藏学的故乡。西藏是中国不可分割的重要组成部分,藏族是中华民族大家庭的重要成员。这些正是藏学研究产生、发展的最根本条件,也是藏学研究取之不尽、用之不竭的源泉。在中华大地上成长发展起来的这门人文社会科学,现在已经成为世界性的显学。为了展示中国藏学研究的成果,加强同世界同行的学术交流,促进藏学研究的繁荣发展,为西藏和其他藏区的两个文明建设服务,在中国藏学研究中心的领导下,我们编辑出版的这套《现代中国藏学文库》丛书,主要包括四个方面的内容:中国藏学家(包括港澳台学者)的学术专著;具有重要价值的藏学文献(包括现代学者辑录的历史文献);译成汉文的藏文学学术名著;获得博士学位的藏学论文(对于优秀的硕士研究生论文酌情予以收录)。所有收入的论著,均以学术价值为唯一衡量标准,文学作品、游记、通俗读物等暂不收录。作为中国藏学研究的一项基本建设工程,我们将把这项工作坚持下去。我们期望得到海内外藏学家的大力支持。

中国藏学出版社

2002年10月

前 言

我的这部文集是我的几册专著之外关于藏学的零篇论著的选集。近年来我关于中国藏学的专著有：

1. 2000年民族出版社的《藏族历史人物年代手册》（藏文，与谢淑婧合作）

2. 2001年上海辞书出版社的《佛教小词典》（与杜继文合作）

3. 2002年青海人民出版社的《西藏的天文历算》

4. 2003年中国藏学出版社的《汉藏大藏经目录异同研究》

这些专著出版不久，都容易买到。而1987年我与陈久金先生合作用汉藏两种文字写出的《藏历的原理与实践》一书是我的著作里很重要的一种，因年代已久，现在已经很难买到。这本书的内容有两类，一类是藏文原著及其汉文译解以及实例的演算；第二类是汉藏两种文字的研究论文。现在把前一类作为文集的第二册（即《藏传时轮历时宪历译解》），后一类加上一些关于藏历的其他论述作为第三册（即《藏历研究》）。

第一册（即《藏传佛教·因明·文献研究》）是关于藏传佛教和藏传因明学的论著。其中的《吐蕃佛教》一篇原是1987年应任继愈先生之邀为他主编的《中国佛教史》第四册隋唐卷而写的，因该书至今尚未出版，此文虽然因写作时间较早，未能参考

最新资料，而自认为其中的“顿渐之诤”和“吐蕃时期的译经事业”两节尚有其特色，故将其收入本文集先行发表。

此外随带还有一些文献研究和其他作品。

需要说明的是，本文集中的不少专有名词，因引用文献不同，存在前后不一致的情况，为保持所引文献原貌，未作统一处理。

བོད་ཀྱི་སྐར་ཕྱི་རིག་པའི་གནས་བབ་དང་དེ་ ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་དགོས་པ།

སྐར་བོད་ཀྱི་སྐར་ཕྱི་རིག་པའི་གཙུག་ལག་འདི་ལ་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་
མེས་པོ་ཆོས་སྤྱོད་གཏོང་དར་སྤེལ་མཛད་པའི་རྒྱུ་གཞིའི་ཚོགས་སྤྱོད་ལགས་ནས་
དར་བའི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་རིག་གཞུང་གི་ལགས་ཆ་སྒྲུབ་སྟེ། སྤྱོད་དཔོན་
རིམ་བྱོན་ནམས་ཀྱི་བཅུ་མས་ཆོས་མཐའ་ཡས་པར་མ་བཟད། ད་ལྟའི་བར་
རྒྱལ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་ལོ་ཚུ། ཉི་ཟླ་གཟུང་འཛིན། གཟུང་
ལྷ་རྒྱུ་མོངས་དཔལ་ལྷུར། གནམ་གཤིས་སྒྲོན་བརྒྱ་དང་བཅས་པ་ལོ་བསྟར་
ཆགས་སུ་དེབ་གྲངས་འབྲུམ་ལྷག་མོངས་པ་སྤེལ་བ་རྒྱུ་ལ་འགྲོག་མི་དམངས་ཀྱི་
ཀྱི་དགའ་བསུ་བྱ་བའི་ཡུལ་རྒྱ་ལྷུར་པ་འདི་བཞིན་ལགས་ན། དེར་སྐབས་རྒྱལ་
ཁབ་སྤྱི་ནང་གང་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་གཅིགས་མཛོད་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་
དེའི་སྐད་ཡིག་དང་། ལོ་རྒྱུ་ལ། གས་རིག་སྤྱོད་ལ། ཆོས་ལུགས་ལ་སོགས་པ་
གང་ཅིའི་ཐད་ནས་སྤྱོད་བཅོལ་བྱེད་མཁན་མང་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་
བྱུང་བྱེད་ཀྱི་དཔལ་ལོན་ནམ་པར་བཞད་བཞིན་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྐར་ཕྱི་
རིག་པ་འདི་ལ་ཐོད་རང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱི་རིག་རམས་པ་མ་གཏོགས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་
དོན་གཉེར་ཅན་མི་རྒྱ་དཀོན། དེའི་འགལ་སྤྱོད་གང་ཡིན་ཞེ་ན།

སྤྱི་ཆོགས་ཆོན་རིག་པ་ནམས་ཀྱི་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ། ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་གྱི་བསྟོད་པ་
དེ་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་གཏིང་ཟབ་ལོ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་དེའི་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པའི་……

སྤྲུལ་པ་མི་སྤྲུལ་པ་དང་གཅིག

རང་བྱུང་ཚུན་རིག་པ་ནམས་ལ་དེ་ཐད་ཀྱི་ནམ་རྟོག་མེད་ཀྱང་། བན་
 ཚུན་སྐད་ཡིག་མི་ཤེས་པར་ལུས་ཤིང་། སྐད་གཉིས་སྤྱོད་བཞིན་ནའང་རིག་
 གནས་དེ་ཉིད་ལ་ཆ་རྒྱས་མེད་ན་གོ་བརྟེན་འཕྲོད་མི་སྤྲུལ་པ་དང་གཉིས།
 བོད་ཀྱི་ཅིས་གཞུང་པལ་ཆེར་སློབ་ཅིན་པ་དེ་པའི་ཆེད་དུ་ཆོགས་པ་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་
 བས་བཅམས་པ་ཡིན་གཤིས། ཀླང་པ་ཆང་མི་ཆང་པའི་དབང་གིས་སྤྲུལ་ས་
 འགར་མིང་ཆོག་མི་བསྐྱུ་ག་མེད་བྱུང་པའི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྱོད་དཔོན་གྱི་ཞལ་དངོས་...
 བས་ཁྲིད་རྒྱུན་མ་ཐོབ་ན་རང་ཉིད་གཅིག་ལུས་དཔེ་ཆར་བསྐྱས་ཅམ་གྱིས་དོན་...
 གོ་དཀའ་བ་དང་གསུམ།

གཞན་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས། དེང་རབས་ཀྱི་ཚུན་རིག་ནམ་པར་དག་པ་ཡོད་
 བཞིན་དུ་བོད་ཀྱི་སྐར་ཅིས་རྩེས་ལུས་ཤིག་ཡིན་ཅིན་སྤྱོད་བཅོན་དང་བརྟག་.....
 དབྱེད་ཀྱི་དགོས་པ་མི་འདུག་ཅེས་ཟེར་མཁན་གྱི་གསུང་ལྟ་བུ་འགོ་བྱེད་མི་སྤྲུལ་པ་ེ་
 གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་རྒྱུན་སྤྱོད་ཉམས་གསོ་
 དང་གོང་སྤེལ་གྱི་ཐན་ཡོན་མ་རྟོགས་པ་དང་བཞི།

འགལ་རྒྱུན་དེ་དག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་རིག་གནས་འདིའི་གྲུབ་མཐའི་...
 གོ་དོན་དང་ལག་ལེན་གྱི་མན་ངག་སྤྲུལ་མི་རིགས་གཞན་ལ་མཆོམས་སྤྱོད་.....
 བྱེད་མཁན་དགོན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་གོ་འཛོལ་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཅི་རིགས་བྱུང་ཉེ། ཁ་
 ཅིག་གིས་བོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱུ་ཞག་གསུམ་བཅི་རྒྱུ་བཟའ་ཀོང་རྩོ་རྩོན་ཆད་ནས་རྒྱ་
 བྱ་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པ་ལས་ཁྱད་ཆོས་གང་ཡང་མི་འདུག་ཟེར། ཁ་
 ཅིག་གིས་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཆ་ཤས་ཅམ་མཐོང་ཡང་། དེ་དག་ཆང་མ་སྐར་མ་
 ལེགས་ཉེས་དར་གུད་སྤང་སྤང་གི་རྩོངས་དད་ཁོན་ཡིན་ཟེར།

ཡོག་བཤད་དེ་དག་ཞེས་བ་ལ་ཐོག་མར་ངེས་པར་རུ་བོད་ཀྱི་རང་ལུགས་་་་
གསལ་བར་སྟོན་དགོས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་འདིའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་
བཞིན་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཚན་རིག་གི་སྤྱིང་རུ་གོ་དོན་རགས་རིམ་
ཞིག་བརྗོད་པའི་སློན་ནས་བོད་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་དོན་གཞེས་ཅན་ནམས་ཀྱིས་་་་
དེ་ལ་འཇུག་པའི་སློན་ཉན་པ་སྤྱི་དང་། སློན་གྱི་དེད་རབས་ཀྱི་གནས་རིག་མཁས་
པ་ནམས་ཀྱིས་བརྟག་དཔྱད་དཔྱིས་སྤྱིན་པར་བྱེད་པའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཆེད་རུ་་་་
རྒྱ་བོད་ཤན་སྤྱར་གྱི་གཞུང་འདི་བཀོད་པ་ཡིན།

ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ན་བོད་ཀྱི་ཅིས་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐུག་རྒྱུ་བཞག་པའི་་་་
ནམ་དཔྱོད་ཅན་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་རི་མིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉཱ་ཁུ་ཟུའེ་
ཟྱེད་(Yamaguchi Zuiho)ཡིན། གཅིག་ནི་རྩ་མན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉིའེ་ཐེར་
ཐུག་(Dieter Schuh)ཡིན། སྤྱི་མཐའ་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ལར་《བོད་ཀྱི་ལི་ཐོའི་རིག་
པ་》ཞེས་པའི་སྟོན་ཡིག་སྤེལ་བའི་ནང་དོན་བཞི་ནི། (1)བོད་ཀྱི་ལི་ཐོ་དང་རྒྱ་
ནག་གི་ལི་ཐོ་འདྲ་མིན་གྱི་སྒྲིབ། (2)བོད་ཅིས་འབྱུང་ཁུངས་དང་ཐུབ་མཐའ་
གཉིས། (3)ཟླ་བཤོལ་འདོན་ཚུལ་བྱེད་ཅིས་ཀྱི་ཅིས་མགོ་སྤྱི་ལོ་806པ་ཚུན་གྱི་
ཟླ་བཤོལ་རེའུ་མིག་(4)ཞག་ཆད་ལྷག་དང་ཆོས་ཉ་བརྟག་ཚུལ། ཞར་བྱང་རུ་
རྒྱུའི་ཡིག་ཆ་དང་རྟེན་པར་བཀོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཟླ་ཆོས་འགའ་ཞིག་གི་གོ་དོན་ཚུལ་
བཞིན་བཞག་པ་བཅས་སོ། །

ཕྱི་མས་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ལར་《བོད་ཀྱི་ཅིས་རིག་གི་ལི་ཐུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་་་་
བྱས་པ་》ཞེས་བྱ་བའི་དཔེ་དེབ་བཙུགས། རུས་འཁོར་ལུགས་ནང་གསེས་ཀྱི་ཟླ་
བཤོལ་དང་རིལ་ཆ་སོགས་ཅིས་འཕྲོ་འདྲིན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་བཅུ་ཐམ་པ་ཞིབ་་་་
པར་བཀོད་ཡོད། དེ་ནས་ཐུབ་ཅིས་གསར་རྟེན་གཉིས་དང་། བྱེད་ཅིས་ཀྱི་

མཚུར་ལུགས་དང་། ས་རྒྱ་པའི་ལུགས་བཅས་ལུགས་བཞིའི་རབ་བྱུང་དང་པོའི་
མེ་ལོས་ལོ་ཚུན་ཆད་སྤེལ་༡༩༧༣པའི་བར་དུ་ལོ་རེ་བཞིན་ཟླ་བཤམ་འཆར་མེ་
འཆར། ཟླ་བ་རེ་རེའི་ཞག་ཆད་ལྷག་ཆོས་གཅིག་ཉིན་ཅུབ་སྤིང་གི་ཟླ་ཆོས་གང་
ལ་འཁེལ་བ་བཅས་རེའུ་མིག་རྒྱས་པ་ལུང་དེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་པོད་ཀྱི་རིག་གནས་
བརྟག་དཔྱད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱགས་པའི་ཡུལ་དུ་བྱུར་དོ། །

ཁོར་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དཔྱད་བྱའི་གཙ་པོ་ནི་ལོ་མོ་བརྗོད་ལུ་ཡིན་གཤིས།
གནས་རིག་ཐོག་གི་གོ་དོན་དང་། དེའི་ནང་གི་དཀའ་གནད་ཉི་ཟླ་གཟུང་
འཛིན་དང་གཟུང་ལུ་འཛིན་སྐྱོར་གསུངས་མེད། ལྷག་པར་དུ་པོད་དུ་དར་བའི་ཅིས་
རིག་ཅིག་ཤོས་རྒྱ་ཅིས་ཞེས་གྲགས་པའི་ཉི་ཞུན་ལོ་སྐྱོར་ཀྱི་གསུང་རྒྱས་མི་སྤྱང་།
དེད་ཅག་གི་ཚུམ་དེབ་འདིར་དུས་འཁོར་ཀྱི་སྐར་ཅིས་དང་རྒྱ་ཅིས་བྱུང་འབྲེལ་
ཀྱིས་དེ་དག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུན་དང་། ཅིས་གཞུང་བཞུགས་ཚུལ། གནས་
རིག་བརྟག་ཆས། ལོ་མོ་བརྗོད་ལུ་གཟུང་ལུ་འཛིན་པ། ཉི་ཟླ་གཟུང་འཛིན་
ལ་མོགས་པ་སྦྱོང་ཡུལ་ཁྱབ་ཆེ་ཙམ་བརྗོད་པར་འདོད་དོ། །

གཙུག་ལག་ཅིས་རིག་འདི་ལོ་མོན་བྱོན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཅམས་ཆོས་
བརྗོད་ཀྱིས་མི་ཁོངས་ཀྱང་། འདིར་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་མཆོན་གཞི་ཙམ་ལ་དུས་
འཁོར་ལུགས་ཀྱི་《རིགས་ལྷན་སྤྱིང་ཐིག་》དང་། མ་རྩ་ཅི་ནའི་ལུགས་ཀྱི་《ལྷ་
ཡང་དགོན་རྒྱ་ཅིས་སྤྱིང་བསྟུན་》གཉིས་ཀྱི་པོད་གཞུང་ཆ་ཆང་བཤོད་དེ་རྒྱ་
ཡིག་དུ་བསྟུར་ཅིང་། ཟུར་མཆོན་ཆོག་ཀྱང་ཤས་ཙམ་གྱིས་གསལ་བར་བཀྲལ་
མི་སྤྱབ་པའི་གྲས་ལོགས་སུ་འབྲེལ་བ་ཞིབ་ཙམ་བཞིས། གཞུང་ལས་དངོས་སུ་
འཆད་པའི་རྒྱ་མ་དང་ཅ་སྟབས་ཀྱི་ཆོག་རི་ལྷ་བ་བཞིན་རི་མོའི་འགྲོས་ཀྱི་ལག་
ལེན་དཔེར་བརྗོད་བཞག མཐར་དེ་དག་དེང་རབས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་སྦྱོང་ཡུལ་

དང་ཉ་ལམ་མཐུན་ཚུལ་དང་། རྒྱ་ལ་ཀ་འགའ་ཞིག་ལ་སྤྲ་ཞིབ་ཀྱི་བྱང་པར།
གཞལ་བྱའི་གོ་ལ་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་འདྲ་མིན་ཡོད་ཚུལ་.....
སོགས་མགོ་འབྲུས་ཅམ་བརྒྱད་དེ་རྗེས་སོར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲ་མཐུད་ནས་
དབྱིས་ཕྱིན་པར་མཐའ་དཔྱད་པའི་ལྡེ་མིག་གི་ག་ཚད་པའང་མིན་སྟེ།

སྐར་ཅིས་ལ་སྤྲ་མ་ཕྱོད་བ་རྣམས་ཀྱིས་འདིར་འཁོད་ལག་ལེན་དཔེར་.....
བརྒྱད་ཀྱི་ཨང་གི་འགོ་སྤངས་རགས་རིམ་ཅམ་ཤེས་འདོད་ན། སློབ་ལྷ་རྒྱུད་
བའི་མཐོ་རིམ་འཛིན་གྱའི་ཅིས་རིག་མཐར་ཕྱིན་པ་དག་གིས་རྟོགས་སྤྲོད་པ་.....
ཞིག་ཡིན། དེ་དག་གི་ཚ་བའི་ཤུབ་མཐའ་དང་ཚན་རིག་གི་གོ་དོན་རྟོགས་
དཀའ་ཅམ་མཆིས་ནའང་། སློབ་ལྷ་འབྲིང་བའི་མཐོ་རིམ་འཛིན་གྱའི་ཅིས་རིག་
མཐར་ཕྱིན་པ་དག་གིས་གོ་སྤྲོད་པ་ཤ་རྟག་ཡིན། དེས་ན་རིག་གནས་འདིའི་
གཏིང་ཟབ་མོ་ལ་དོགས་ནས་ཞེན་པ་ལོག་པ་རྣམས་ནི་དགོས་མེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་
འབའ་ཞིག་གོ། །

དེ་དག་གི་ཁོ་རྒྱས་བྱུང་ཚུལ་དང་ཚན་རིག་གི་སྒོ་ནས་དཔྱད་པའི་གོ་དོན་...
ཀྱི་སྒོར་ཡང་རྒྱ་བོད་ཤན་རྒྱུར་བཀྱིས་འདུག འོན་ཏེ་བརྟན་བྱའི་ཡུལ་མི་འདྲ་
བའི་དབང་གིས་རྒྱས་བསྐྱེད་མི་གཅིག་སྟེ། བོད་ཡིག་གི་བརྟན་བྱའི་ཡུལ་ལ་རི་
མོ་ཁྱི་བསྐྱེད་ཀྱི་འགོ་ཡུགས་རྒྱས་པར་སྒྲི་མི་དགོས་པར། སྐབས་སུ་བབས་པའི་
ཚན་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་གཙ་བོར་བཀྱིས། རྒྱ་ཡིག་གི་བརྟན་བྱའི་ཡུལ་ལ་ནི་
ཚན་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་རྒྱས་སྒྲི་བྱེད་མི་དགོས་པར། བོད་ཀྱི་སྤྲོད་མོར་མ་
ཡིན་པའི་ཐ་སྟད་དཔེར་ན་ཞག་གསུམ་དང་། རྒྱུས་ཁྱིམ། རྒྱ་གཙན་གདོང་
མཇུག འགྲོས་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཚན་རིག་སྤྱིར་དུ་རྒྱུར་ཚུལ་ཞིབ་པར་དོ་སྒྲོན་
བྱས། མདོར་ན་ཅིས་དཔེ་འདི་ནི་ལས་དང་པོ་བ་དང་ཅིས་རམས་པ། རྒྱ་ཡིག་

དང་པོ་ད་ཡིག་ཅིག་ཤོས་ཤེས་ལ་ཅིག་ཤོས་མི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་ཀྱང་ས་སྤོང་ཉེ་……
 བར་མཁོ་བའི་ཆ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་སྟེ། དེ་ཡང་པོ་ད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གི་
 གཞུང་ཆོག་པན་ཚུན་བསྐྱར་ནས་བཤེད་བའི་ཆེད་དུ། རུམ་བུ་རེ་རེ་ལ་གོ་
 རིམ་གྱི་ཨང་གྲངས་རེ་སྟུང་ཡོད། ཨང་གྲངས་དེ་དག་གི་བརྒྱ་གནས་ཀྱིས་ས་
 བཅད་ཆེ་བ་ཉེ་ལེའུ་རིམ་པ་སྟོན། བརྒྱ་གནས་དང་གཅིག་གནས་གཉིས་ཀྱིས་
 ས་བཅད་རྒྱུ་བ་སྟོན། ཆེ་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ས་བཅད་འབྲིང་བ་བྱུང་
 སྐབས་ཨང་གི་བརྒྱ་གནས་ཀྱིས་སྟོན། དེའི་ཐུར་ཨང་གྲངས་ལྷ་མྱེ་གཉིས་བར་
 མཆམས་ཆོད་ཡོད་པ་ལྷ་བུར་སྐར་བ་དཔེར་ན་ལེའུ་བྱག་པའི་6. 27 གྱི་རྗེས་སུ་
 6. 28、6. 29、6. 30 མེད་པར་ཐད་ཀར་6. 31 བྱུང་བ་ནི། ས་བཅད་བར་མ་
 གཞན་ཞིག་གི་འགོ་འཛིན་པ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་གྱི། གཞུང་ཆོག་ལ་ཆད་
 ལུས་ཤོར་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

ཅིས་གཞུང་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཆོག་དོན་དང་། ལག་ལེན་དཔེར་བརྗོད་གང་
 ཅིའི་ཐད་ནས་སྒྲ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འབྲིལ་གསང་སྐགས་དར་རྒྱས་སྤིང་གི་ཅིས་……
 རམས་པ་བསམ་ཁྱབ་རྒྱ་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་བཀའ་སློབ་དཔག་མེད་གནང་བའི་……
 བཀའ་བྲིན་ལ་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་སྐྱགས་རྗེ་ཆེ་ལྟོའོ། །

དེའི་འདིར་པོ་ད་ཡིག་གི་རང་རྩོམ་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་དུ་ལྷ་མ་གཉིས་ཀྱི་
 ཆོག་དོན་ལ་རིག་བརྒྱ་དབང་ལྷག་པ་རྗེ་ཏ་དམུ་དགེ་བསམ་གཏན་དང་། ཆེ་
 ཏན་ཞབས་བྱུང་ནས་གཉིས་ཀྱིས་ལྷ་དག་མཛད་པའི་བསྐལ་བ་ཐོབ་ཀྱང་། ཆེ་
 ཏན་ཞབས་བྱུང་ཞིང་གཞན་དུ་གཤེགས་པས་རྩོམ་ཡིག་མུ་མ་ལ་དེ་ལྷ་བུའི་……
 བསྐལ་བཟང་མ་ཐོབ་པའི་སེམས་པས་པ་ཆེའོ། །

པོ་ད་རྫོངས་གནས་རིག་སྐར་ཅིས་སློབ་ཆོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་བྱམས་པ་……

འཕྲིན་ལས་ཡོན་ཀྱང་གིས་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་བ་ལ་ཐུགས་ཁུར་ཆེ་བཞིན་དང་།
ལྷག་པར་སྐྱོད་ངོས་ཀྱིས་ཅེ་པོ་ཏ་ལར་བྱོན་ནས་《རྒྱ་ཅིས་ཆེན་མོ་བོད་འབྱུར་》
ཅད་གཙོད་མཛད་པ་དང་། གཞན་ཡང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཚུལ་ཁྲིམས་
རྒྱལ་མཆོན་གཙོས་པའི་སྤྲན་ཅིས་ཁང་གི་མཁས་དབང་ལྷན་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་
རོགས་སྦྱར་ཡང་ཡང་གནང་བ་མགས་ཚང་མ་དཔེ་དཔེ་འདི་ཐུབ་ཐུབ་པའི་.....
མཐུན་ཆེན་བྲལ་ཐབས་མེད་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས་སྐབས་འདིར་དཔྱུས་གཅིག་རྒྱ་
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་ཡིན།

ཐོད་གྱི་སྐར་ཅིས་འདི་ཉིད་བརྗོད་བྱ་བ་ཆེ་ཞིང་། ཡིག་རིགས་གཞན་ཏུ་
འབྱུར་ཆོས་དགོན་པས་ངེད་ཅག་གིས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ཏུས་སློ་ཅེ་བཞེན་ས་མ་
རྟེན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་མིང་ཆོག་གསར་པ་མི་འདོགས་ཀ་མེད་བྱུང་བས་སྐྱར་ཚུལ་
དེ་དག་འགྲིག་མིན་དང་། བརྗོད་བྱའི་ནང་དོན་ལ་གོ་བ་ལེན་སྤངས། དཔྱད་
བ་གཏོང་ཚུལ་ཡང་དག་པ་ཡིན་མིན་ཅི་རིགས་འབྱུང་ངེས་པར་མ་ཟད། དེ་
ལས་ལྷག་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བའི་གནད་དོན་མང་པོ་ལུས་འཇུག་པ་དེ་དག་.....
ཐམས་ཅད་ཐུགས་འདིར་མཁྱེན་དཔྱད་ཡངས་པ་ན་མས་ཀྱིས་བཀའ་སློབ་.....
ལེགས་བཅོས་ཅིས་ཀྱང་བསྐུལ་ནས་རིག་གནས་འདི་དར་ཞིང་རྒྱས་པ་སྟེལ་བར་
ཟུར་ཅིག །

བྱིན་པ་མཁས་དབང་དམ་པའི་རྗེས་སྐྱོལ་འབྱུང་། །

མ་རྟོར་གསལ་བར་བཀོད་པའི་ཁྲལ་བྱས་ཀྱང་། །

སྒྲི་དམན་མེ་ཁྱེར་འོད་ཀྱིས་མི་གསལ་ན། །

མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ཉི་མ་འཆར་བར་མཛོད། །

རབ་རྒྱན་མི་བྱི་བོད་ཟླ་བཅུ་གཅིག་ལ།

关于藏历研究的回顾及本书缘起

天文历算是藏族文化的一个重要组成部分。它是藏族的祖先在长期生产、生活实践中创造出来^①,并在此基础上吸收了国内外其他民族的文化发展起来的。其历史悠久,文献丰富^②,有着明显的民族特色。直到现在,仍独立地逐年编制自己的历书。由于它对农牧业的生产活动起着重大的指导作用,其形式也符合民族的传统习惯,所以深受广大农牧民的欢迎,每年发行十余万册,并发行到喜马拉雅山南麓的尼泊尔、不丹和印度的达兰萨拉等地方。

现在国内对于西藏文化的研究非常重视,语言、文字、历史、宗教、社会、经济、艺术、医药等许多方面,都有人进行研究,近年来研究的成果越来越丰硕,呈现出喜人的景象。但是在天文历算方面进行探索者却很少。究其原因是多方面的:

一、人文学科的学者们以为天文历算是非常专门的学问,需要有高深的数学和天文学的基础知识,以致望而生畏,不敢问津。

二、自然科学的学者们,受到语言文字的限制,无从下手。即使找到一般的藏语翻译,译者没有专业知识,也难以如实地、准确地转达。

三、为了便于记忆,多数藏文历算著作是以格律式写的,因此每句的音节数目必须相同,就难免有勉强缩简之处,其中又夹有大量的代用的藻语异名,因而相当难于理解。如果不经老师的口头讲授,再经过例题实际演算的验证,单靠自学,即使是藏文水平

---

① 崔臣群觉著:《天文星算学发展简史》(藏文),西藏人民出版社1983年出版。(汉文)曲旺、陈宗祥译注,载《西藏研究》1982年第4期。

② 拙著《西藏的天文历算》青海人民出版社2002年出版,第五章《藏文历算典籍经眼录》所载共389种,其他我们未见到的还有很多。

较高的人,也很难入门。

四、一部分人认为现在既然已经有了现代科学的精密的天文学,藏历已经是过时的东西,不值得再去学习和研究。他们不理解研究民族传统文化的价值和意义。

由于种种原因,藏历没有被系统地介绍到外界,从而使人们产生了一些误解:有的人以为藏历基本上就是汉历,没有多大不同;有的人看到了藏历的特点,而不明白其天文学上的意义,又因为这些特点被占星算命者所利用,就以为这些完全是人为捏造出来的迷信东西。我们希望通过这本书的出版,能够使广大读者对藏历的面貌和科学原理有一个大致的了解,克服那些片面的不正确的认识,为想要了解藏历和对它进行研究的学者,提供一份较为系统的基本文献,也为他们提供进行探索和研究的路径。

在我们进行这项工作之前,国外已有两位藏学家做了很有价值的研究工作。他们的研究成果几乎同时发表在1972年和1973年。一位是日本的山口瑞凤^①,他的《西藏的历学》一文论述了如下四个方面的内容:(1)藏历与汉历的关系;(2)藏历的由来及其两个学派;(3)置闰法,公元805—1907年之间体系派的闰月年表;(4)重日缺日的计算法和定朔望,顺带对《圣武记》所记载的几项藏历日期做出了合理的解释。另一位是原联邦德国的舒迪特^②,在他的《西藏历法史研究》一书中,列举了时轮系内推算闰月和太阴日起点的十种不同的算法,并选其中最重要的四种,用电子计算机排出了公元1027—1973年的历谱,给出了重缺日和闰月,藏历每月朔日与西历日期的对应。他们的工作受到藏学界的重视。他们二位的研究重点在于介绍时轮历编制历书的各种不同的计算方法,涉及其科学原理的地方较少;对其中更为深奥的日月食和五星运动的推算法未做介绍,更没有论及藏历中的另一项重要内容——时宪历。本书则涉及藏传时轮历和时宪历两个方面,就其科学

^① 山口瑞凤:《西藏的历学》,铃木学术财团学报,1973年。1983年中央民族学院藏族研究所编的《藏族研究译文集》第一集有金连缘的汉译。

^② Dieter Schuh: Untersuchungen Zur Geschichte der Tibetischen Kalenderrrechnung, 1973. Wiesbaden.

内容而言,则包括发展的历史、各个历史阶段天文历算文献的简单介绍、天文测时仪器的研究、民用历书的制定、五星运动和日月食的预报等各个方面。

藏族天文学的研究基础仍然很薄弱,至今尚未见到除藏文外的有关藏族天文历算的原始文献,要想从事藏族天文研究,都得从头做起,令人望而生畏,因此我们认为,在本书中用藏汉两种文字给出藏历原著,再进行科学研究,是很有必要的。时轮历和时宪历是藏历中影响最大的两派,我们各选择了一部具有代表性的著作,进行翻译和研究。本书藏文文献和汉文译文并载,以利于不同对象的读者使用,也便于人们进行对比研究。为了便于藏文与汉文之间互相找到相应的段落,我们给两种原著编排了表示章节段落的数码,汉藏文一致。每组数码的第一个数字表示章次,第二、三两个表示小节。其在章之下,小节之上还有大段落者则在第二数字上做出表示。例如,《藏传时轮历精要》汉文译解及演算实例第六章的6.27之后为第三大段落的第一小节,就编为6.31。其间没有6.28、6.29、6.30,这是有意识地跳过去的,并非漏掉或删除。对于其因受偈颂体音节的限制缩减字词以后所产生的难解之处,都随时以夹注的形式补足出来;较复杂的地方则在译文后面分条注释,以减少理解上的困难。为了使读者容易理解,我们完全按照原书所给的数据、公式和步骤,完整地做出了实际运算的例题。最后对于其原理,从科学上进行了分析、研究和讨论,肯定其中大部分是符合科学的,同时也指出其某些数据不够精密和对某些现象的解释不合科学之处。

第一种藏文原著《时轮历精要》是藏族学习历算入门的课本,150年来被广泛采用;对于天文史研究者来说,它又是第一手的资料。没有接触过历算的人只需翻阅一下就可以看出,单就其计算方法来说,所使用的数学并不深奥,只要懂得算学四则运算,繁分数和比例算法,就能够掌握。时宪历部分,我们选了《马杨汉历要旨》为代表,因为它是同类诸书的祖本。其科学原理,的确较深一些,但有高中水平的数学基础也是能看懂的,并非高不可攀。

这样内容的一本书,对于初学者和深入研究者,对于懂藏文而

不懂汉文者,对只懂汉文而不懂藏文者,都有其各自可以参考的内容。

我们研究藏历,起因于《藏汉大辞典》的编写工作。因天文历算辞条的藏汉对译和解释遇到困难,我们才决心开展藏历的深入研究。20世纪70年代末,设在成都的《藏汉大辞典》编写组内,曾集中了一批杰出的藏学家。在敲开藏族天文历算知识宝库大门的关键时刻,我们曾得到甘肃省甘南藏族自治州拉卜楞寺精通藏历的桑珠先生的悉心指导,同时也受到《藏汉大辞典》编写组的支持和帮助。我们对《时轮历精要》进行了翻译和研究,在此基础上,三人合作为大辞典写出了藏汉双解的《历算学分册》的辞目八百余条。可惜的是在把各专科分册按字母汇编的过程中,有若干极重要的词目如:ལྷ་མོ་“漏刻”、ལྷ་མོ་“宿”等条被做了不适当的修改,失去其科学性,与其他词条也脱了节,凡是这些有出入的地方,都应以本书为准。

在《藏汉大辞典》的历算分册脱稿之后,作为我们所在单位——国家图书馆和中国科学院自然科学史研究所的研究项目,我们继续进行这项研究工作,而且得到本单位领导的大力支持。在搜集资料的过程中,民族文化宫图书馆、拉卜楞寺图书馆、布达拉宫图书馆都承蒙给予了方便。民族宫图书馆的孙文景同志与我们积极配合,汇编出了《藏历典籍经眼录》。西藏天文历算学会理事长、藏医院强巴赤烈院长对这项工作十分关注,并给予许多具体的帮助。例如,《汉历大全藏文译本》就是他亲自帮助我们在五世达赖的书库里找到的。

才旦夏茸和毛儿盖·桑木旦是现代藏族学识极为渊博的两位大师,他们都热心地审阅过《藏历研究》一书中的两篇论文的藏文稿,并且渴望见到《时宪历原理研究》那篇论文,可惜才旦夏茸教授已经逝世,未及如愿。

西藏天文历算研究所的几位专家都对我们的工作给予了支持和帮助,尤其是已故的所长崔臣群觉,勤于查阅大量的资料,进行深邃的思考,可惜他壮年早逝,未能充分发挥,我们失去一位切磋的好友。

今当本书出版之际,我们更加怀念这两位已故的朋友。

藏历有悠久的历史和丰富的文献,我们的这项工作,还只是从事藏族天文历算研究的一个开端。由于受能力和时间的限制,对两部藏历原著的翻译和注释自感粗疏之处尚多,错误在所难免,在研究工作中,由于可资参考的研究成果很少,许多译名都是我们新创的,未必全都妥当;对内容的理解和分析,也未必完全正确;还有许多问题,有待于进一步探讨,恳切地希望有更多的人加入到研究藏历的工作中来,对我们所做的工作提出批评指教,以便共同合作,把藏族文化研究中的这门重要学科,切实地开展起来。

1986年元月,2007年1月修订

目 录

前言	(1)
པོད་ཀྱི་སྐར་ཅིས་རིག་པའི་གནས་བབ་དང་དེ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་	
དགོས་པ།	(1)
关于藏历研究的回顾及本书缘起	(8)
དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། བྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་	
མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྟོང་གི་	
ཐིག་ལེ་བཞུགས་སོ།།	(1)
མཚན་བརྗོད།	(1)
ལུ་དང་པོ། ཅིས་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ།	(4)
ལུ་གཉིས་པ། བསྟན་ཅིས།	(12)
ལུ་གསུམ་པ། གྲུབ་ཅིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པ།	(20)
ལུ་བཞི་པ། བྱེད་ཅིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པ།	(30)
ལུ་ལྔ་པ། ཉི་ཁྲར་སྐྱ་གཅན་འཇུག་ཚུལ།	(34)
ལུ་རྒྱུ་པ། གཟའ་ལྔ།	(43)
དང་པོ། ཉིན་ཞག་གཟའ་ལྔ།	(43)
གཉིས་པ། བྱིས་ཞག་གཟའ་ལྔ།	(54)

གསུམ་པ། ཆོས་ཞག་གཟའ་ལ།	(58)
ལཱ་བདུན་པ། ཏུ་བ་མཆུག་རིང་།	(63)
ལཱ་བརྒྱད་པ། ཏུ་ས་སྦྱར།	(67)
ལཱ་དགུ་པ། ཞག་གསུམ་ནམ་དབྱེ།	(77)
ལཱ་བརྒྱ་པ། ཉེར་མཁོ་ཐོར་བུའི་རིགས།	(95)
ལཱ་བརྒྱ་གཅིག་པ། ཟུར་ཅིས་རེུ་མིག་འཛིན་ཚུལ།	(113)
ལཱ་བརྒྱ་གཉིས་པ། ས་དང་གོ་ལ་བཤད་པ།	(127)
ཞར་བྱང་རབ་རྒྱན་མེ་ཡོས་ཡའི་ཅིས་འཕྲ།	(136)
《藏传时轮历精要》汉文译解及演算实例(合译)	(139)
礼赞偈	(139)
第一章 基础知识	(142)
第二章 佛法年代算法	(149)
第三章 五要素(体系派)	(159)
第四章 五要素(作用派)	(178)
第五章 罗睺与交食	(181)
第六章 五曜	(190)
第七章 长尾曜	(215)
第八章 求昼长夜长	(218)
第九章 论三种日	(223)
第十章 节气	(240)
第十一章 速算法和表格用法	(255)
第十二章 宇宙结构	(267)
རྒྱ་ཅིས་ལས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པེ་ཅིང་གནས་པའི་ཡུལ་གྱ་གཙུག་པོར་	
བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ་བཞུགས་སོ།།	(276)
汉历中以首都北京所在地区为主之交食推步术(合译)	(304)
藏传时宪历用表 རྒྱ་ཅིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རེུ་མིག།	(341)
藏传时宪历算例	(445)

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཕྱིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་སྐར་ཕྱིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་
འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་
རིགས་ལྡན་སྟེང་གི་ཐིག་
ལེ་བཞུགས་སོ། །

ཕྱག་མཛོད་གསུང་རབ་ཀྱིས་མཛོད་པ།

མཚོད་བརྗོད།

སྒོ་ཆེན་རྒྱལ་ཀུན་ཡི་ཤེས་ལྡེ་ཡི་མདངས། །མཚན་བཟང་ལང་ཆོ་དར་
བབས་ཡངས་སྟོང་རྫོགས། །སྟོང་གཟུགས་ཕྱག་རྒྱ་དཔྱེས་པའི་ཉམས་ལྡན་པ། །
སྒོ་མ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་དག་ལེགས་སྟོལ། །

འཁོར་བ་རྒྱ་སྟོན་རབ་ཁྲོས་མཆེ་བའི་བར། །སྟེ་ན་ན་འཆིའི་ཁྲག་གིས་
ལུས་གཤེར་བའི། །ཉམ་ཐག་སྟེ་དགུ་དབུགས་འབྱུང་ཐར་བའི་སར། །འབྲེན་
མཛོད་མཚོག་གསུམ་དམ་པས་འགྲོ་འདི་སྟུང་། །

སྟོང་ཆེན་ཡིག་ལྡེ་རང་བཞིན་བདེ་བ་མཚོག་ །ཐིག་ལེ་ཡིག་རྒྱལ་ཕྱག་
རྒྱར་མཉམ་སྟུར་བ། །སྟོང་ཉིད་སྟེང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཨེ་དང་ལྷ། །དབྱེར་མེད་

ཟུང་འབྲུག་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་འདུད། །

རྩྭ་མ་པའི་དྲི་བུལ་དོན་དམ་མཁའ་དབྱིངས་སུ། །རྣམ་བཟ་ཆོན་བརྒྱའི་
འཇའ་འོད་མྱིང་ཁང་དབུས། །ཡེ་ཤེས་ལུས་འཆང་དམར་གསེར་གཞོན་ཏུ་
དེས། །ཤེས་རབ་རལ་གྱིའི་འཁྲི་ཤིང་བདག་ལ་སྟོལ། །

རྣམ་མང་འགོ་ལ་གཅིག་ཏུ་ཕན་པའི་སྒྲན། །གཏུང་མེལ་ཐུགས་རྩེ་ག་ཏུར་
བདུད་ཅིའི་རྒྱན། །སྟོ་མཛད་ལག་ན་པར་འགོ་བའི་རྒྱབས། །མགོན་པོ་དེ་ཡིས་
བྱང་རྩལ་བར་ཏུ་སྦྱོངས། །

འདྲོད་པ་ཆོས་ཞོར་ཐར་བ་རྣམ་པ་བཞི། །དག་པའི་ཞོར་འཛིན་གཟུགས་
སྟུ་ཡོངས་གྲུབ་པ། །དག་ལེགས་དཔལ་གྱི་འབྱུང་གནས་ཤམ་གྱ་ལར། །ཁྱོན་
དང་འཁྱོན་འཁྱུར་མི་དབང་ཆོགས་ལ་འདུད། །

ཐུགས་བརྩེད་ལྟ་སྟགས་ཐོ་རྒྱན་འཕུལ་འཁོར་ལས། །ཉེར་དྲངས་རྒྱུད་
རྒྱལ་ཅ་འགྲེལ་བདུད་ཅིའི་ཆབ། །འཕགས་ལྷུལ་རིག་འཛིན་ཞིང་སར་འགྲེམས་
མཁས་པ། །ཅི་ལྟ་པ་དང་རུས་ཞབས་ཆེ་དེ་བསྟགས།

གྲུབ་མཐའ་རྣམ་བཞིའི་བཞེད་སྟོལ་གནས་ཅའི་རྒྱད། །གནས་དཔྱད་སོར་
མས་ཉེར་བཀྲུག་དགག་རྒྱུབ་མདས། །སྟུང་ན་ལོག་རྟོག་འཛོམས་པའི་དགྲ་
འཐབ་མཁན། །འཕགས་ལྷུལ་པར་གྲུབ་རྩ་མ་ར་དེ་བསྟགས། །

དང་པོའི་སངས་རྒྱས་རྒྱུད་ཆེན་རྩ་ཏའི་སྤྱང་། །མཁུན་དཔྱད་རུབ་ཀྱིས་
འཐུངས་པ་གངས་རྩྭ་མ་འདིར། །སྟུགས་མཁས་ཁྱེན་རྒྱལ་པོ་ཨ་གཏུང་ར་
འགོ་ཤོད་སྟགས་བཀའ་དྲིན་གཞལ་དཀའི་གནས། །

གངས་ཅན་འདིར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཐོབ་བྱེད་ལམ། །ས་དག་གསར་རྟེན་
བཀའ་ཐུག་རྩོན་པ་ཞེས། །རྣམ་མང་གྲུབ་མཐའི་གསེར་གྱི་ཐེམ་པའི་སྒྲན། །

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

འཇུགས་པའི་བྱེད་པོ་དེ་ཀྱན་བསྟུགས་བྱའི་གནས། །

མདོ་རྒྱུད་དོན་གཟུགས་ཀྱན་མཁྱེན་བྱ་སྟོན་རྗེ། །འཇམ་དཔལ་དབྱངས་.....
དངོས་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ། །མགོན་དེའི་གསང་བའི་མཛོད་འདོན་དག་ལེགས་
དཔལ། །མཁས་པའི་དེད་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གཙུག་གིས་མཛོད། །

རྒྱུད་དོན་སྐྱེ་ལ་ཐུག་པའི་ཆོས་ཀྱི་གྲགས། །རྒྱུད་འཇུག་གོ་འཕང་མཐོར་
གཤེགས་ལོར་བྱ་བརྒྱུད། །ཚུལ་འདིའི་སྐལ་འབྱེད་དཔལ་ལྷན་ལྷག་པའི་
ཞབས། །རྒྱ་མཚོ་མཚན་ཅན་རྣམ་གསུམ་ལྷག་གི་ཡུལ། །

ལྷག་པའི་ལྷགས་བཟང་དཔྱད་ལྷན་སྦྲིང་གི་ལོར། །རིན་ཆེན་བེཊར་
དཀར་པོའི་དོ་ཤལ་སྤེང་། །གཙུག་ལག་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་སྤང་བའི་དཔལ། །
སྐྱ་བའི་སྦྲོལ་དཔོན་མཆེད་དེར་གྲུས་བཏུད་ནས། །

དེ་དག་གཞུང་ལས་མ་བྱུང་ལེགས་བཤད་གཏམ། །གསར་པ་འདི་ན་
བཤད་པ་འགའ་མེད་ཀྱང་། །གང་ཤེས་པན་པའི་སེམས་ཀྱིས་གོ་བདེ་བར། །
གནད་དོན་སྦྲིང་པོ་མདོར་བསྟུས་དགོད་ལ་སྟོ། །

འཁོར་བ་རྩ་དན་ལས་འདས་སྟོག་གྱུར་གནས། །མ་ནོར་རི་མོའི་ཆོགས་
འཕྲིན་ཤོད་མཁན། །ཅིས་གཞུང་སྟེལ་ལེགས་ཆོག་གི་ཁེངས་ལྷན་མ། །འབྱུང་
འབྱུར་མཚུ་ཡི་འདབ་མ་སྤྱང་ལ་བྲེལ། །

ལེབ་དང་པ། ཕིས་གྱི་སྒྲན་འགྲ།

1.01 འགྱི་བགྱང་སྒྲན་པ་རང་གི་གཡས། །བསྐྱར་བཤོད་འབྲིད་པ་
 གཡོན་ནས་བཅུམ། །སྐྱར་བྱེད་མཐའ་ཡི་ཐིག་ལེ་ནམས། །བསྐྱར་བྱ་དེ་ཡི་གུལ་
 མཐར་དགོད། །བཤོད་བྱེད་ཐིག་ལེས་མ་མཐའ་བཀག །བསྐྱར་བྱ་སྒྲོངས་པར་
 བསྐྱར་རྒྱ་མེད། །སྐྱར་བྱེད་སྒྲོངས་ན་བསྐྱར་གཞི་དབྱི། །བསྐྱར་བའི་དོན་ནི་
 གང་ཡིན་པ། །གང་བསྐྱར་གྲངས་སྒྲ་སྒྲིལ་བའོ། །གཅིག་བསྐྱར་བ་ལ་མང་ཁྱུང་
 མེད། །གཉིས་བསྐྱར་ལ་སྔགས་གོང་རྩ་འཕེལ། །བསྐྱར་བཤོད་བར་སྒྲོངས་ཐིག་
 ལས་འཛིན། །བཤོད་བྱེད་མཐའ་དབུས་ཐིག་ལེ་ནི། །རང་གནས་འཛིན་ལས་
 བཤོད་རུས་མེད། །མ་ཐོབ་ནོར་སྒྲལ་ཐིག་ལེ་བྱིན། །བཤོད་ལ་རྒྱུང་པ་སྒྲགས་མ་
 གཉིས། རྒྱུང་བཤོད་རི་ཅམ་ཐོབ་ཐོབ་བྱེད། །སྒྲགས་བཤོད་ལ་ནི་འོག་མ་གཅོ། །
 བཤོད་པའི་དོན་ནི་བཤོད་བྱེད་གྱི། །གྲངས་སྒྲ་སྒྲུད་པའི་ཚོ་ག་ཡིན། །གོང་རྩ་
 གཅིག་འཕར་བརྩར་འཕྱར་ཏེ། །བརྒྱ་སྔགས་རིགས་པས་ཤེས་པར་རུས། །
 གསལ་རུས་བརྒྱ་སྔགས་རིམ་པར་ལབ། །ལྷག་དེ་རང་རང་གནས་སྒྲ་བཞག །
 ཐིག་ལེ་གུལ་འགོར་འབྱུང་མི་སྲིད། །རབ་འབྱམས་ཤེས་བྱ་ཀུན་བཅི་ཡང་།
 བསྐྱར་བཤོད་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་ཡིན། །

1.02 དཔྱ་གཅིག་གཅིག་དཔྱ་དཔྱ་རང་ཡིན། །དཔྱ་གཉིས་གཉིས་དཔྱ་
 བཙོ་བརྒྱད་ལ། །དཔྱ་གསུམ་གསུམ་དཔྱ་ཉི་ཤུ་བརྒྱན། །དཔྱ་བཞི་བཞི་དཔྱ་
 སུམ་ཚུ་བྱུག །དཔྱ་ལྔ་ལྔ་དཔྱ་བཞི་བརྒྱ་ལ། །དཔྱ་དྲུག་དྲུག་དཔྱ་ལྔ་བརྒྱ་བཞི། །
 དཔྱ་བརྒྱན་བརྒྱན་དཔྱ་དྲུག་ཚུ་གསུམ། །དཔྱ་བརྒྱད་བརྒྱད་དཔྱ་བརྒྱན་ཚུ་

གཉིས། །དག་དག་བརྒྱ་ཆུ་གཅིག་གོ། །བརྒྱ་གཅིག་གཅིག་བརྒྱ་བརྒྱ་
ཡིན་ལ། །བརྒྱ་གཉིས་གཉིས་བརྒྱ་བརྒྱ་ཆུ་ཆུ། །བརྒྱ་གསུམ་གསུམ་
བརྒྱ་ཉི་ཤུ་བཞི། །བརྒྱ་བཞི་བཞི་བརྒྱ་ལྷ་ཆུ་གཉིས། །བརྒྱ་ལྷ་ལྷ་
བརྒྱ་བཞི་བརྒྱ་ཐམ། །བརྒྱ་ཆུ་ཆུ་བརྒྱ་བཞི་བརྒྱ་བརྒྱ། །བརྒྱ་
བརྒྱ་བརྒྱ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་ཆུ། །བརྒྱ་བརྒྱ་ཆུ་ཆུ་རེ་བཞིའོ། །བརྒྱ་
གཅིག་གཅིག་བརྒྱ་བརྒྱ་རང་ཡིན། །བརྒྱ་གཉིས་གཉིས་བརྒྱ་བརྒྱ་
ལ། །བརྒྱ་གསུམ་གསུམ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་གཅིག་ །བརྒྱ་བཞི་བཞི་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་
བརྒྱ། །བརྒྱ་ལྷ་ལྷ་བརྒྱ་ལྷ་ཆུ། །བརྒྱ་ཆུ་ཆུ་བརྒྱ་བཞི་ཆུ་
གཉིས། །བརྒྱ་བརྒྱ་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་དགའོ། །ཆུ་གཅིག་གཅིག་ཆུ་ཆུ་རང་
ཡིན། །ཆུ་གཉིས་གཉིས་ཆུ་བརྒྱ་གཉིས་ལ། །ཆུ་གསུམ་གསུམ་ཆུ་བཙ་
བརྒྱ་རོ། །ཆུ་བཞི་བཞི་ཆུ་ཉི་ཤུ་བཞི། །ཆུ་ལྷ་ལྷ་ཆུ་ལྷ་ཆུ་ཐམ། །
ཆུ་ཆུ་ལྷ་ཆུ་ཆུ་གཅིག་གཅིག་ལྷ་ལྷ་རང་ཡིན། །ལྷ་གཉིས་
གཉིས་ལྷ་བརྒྱ་ཐམ་ལ། །ལྷ་གསུམ་གསུམ་ལྷ་བཙ་ལྷ་ཆུ། །ལྷ་བཞི་བཞི་ལྷ་ཉི་ཤུ་
ཐམ། །ལྷ་ལྷ་ཉི་ཤུ་ཆུ་ལོ། །བཞི་གཅིག་གཅིག་བཞི་བཞི་ཡིན་ལ། །བཞི་གཉིས་
གཉིས་བཞི་བརྒྱ་ཡིན་ནོ། །བཞི་གསུམ་གསུམ་བཞི་བརྒྱ་གཉིས་ལ། །བཞི་བཞི་
དག་ནི་བརྒྱ་ཆུ་གོ། །གསུམ་གཅིག་གཅིག་གསུམ་གསུམ་རང་ཡིན། །གསུམ་
གཉིས་གཉིས་གསུམ་ཆུ་ཆུ་ལྷ་ལྷ། །གསུམ་གསུམ་ལ་ནི་དག་ཡིན་ནོ། །གཉིས་
གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཡིན་ལ། །གཉིས་གཉིས་བཞི་ཆུ་མེས་པར་བྱ། །
གཅིག་གཅིག་གཅིག་ཉིད་མིག་ལ་རྟོག་། །

1.03 གཤམིག་པར་བྱ་བ་སྒྲོན་པའི་ཅེས་པ་དང་། རྟེན་ལ་དབྱེ་
བ་ཀྱི་ཐུང་ཏེ། དབྱེ་བ་རྒྱུད་པའི་ཡང་སྒྲུབ་རྒྱུ་དེ། །ཁེར་ལུམ་པར་ག

[illegible][illegible]

ཐུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

༡༩ཐུས་བྱེད་༡༩བར་གསུམ་མིང་། །མ་རྩ་༡༩ཤེད་བྱ་༡༩ཡིད་༡༩སྲིད་པ་
༡༩། །སྲིད་པའི་གནས་༡༩རྣམས་བརྩ་བཞིའོ། །ཆོས་༡༩ཞེས་བྱ་བ་བཙུགས་
མིང་། །ཆ་ཤས་༡༩དང་ནི་རྒྱལ་པོ་༡༩དང་། །མི་བདག་༡༩ཅེས་པ་བརྩ་བྱ་ག་
གོ། །རྒྱན་༡༩ཞེས་བྱ་བ་བརྩ་བདུན་མིང་། །ཉིས་༡༩སྦྱོན་༡༩ཁམས་
༡༩རྣམས་བཙུགས་བརྩ་དོ། །རྒྱལ་བ་༢༩ཡུལ་༢༩ནི་ཉེར་བཞིའོ། །དེ་ཉིད་
༢༩ཉི་ཤུ་ཅ་ལྟེ། །སྐར་མ་༢༩འཁོར་ལོ་༢༩ཉེར་བདུན་མིང་། །སྐ་༢༩དང་
གཉིས་སྦྱོས་༢༩ལུས་རྩ་གཉིས། །སྤྱང་པ་༠ནམ་མཁའ་༠ཐིག་ལེ་༠ལྟེ། །གྲངས་
ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ། །

1.05 ཉེ་༢༩ལྷ་འདམས་ལྟག་པ་ལྟར་ལས་པ་ལྟེ། །རེས་ལ་འཆར་
བའི་གཟུང་བདུན་ཉི། །༢༩སྐ་གཅན་༢༩དུས་མེ་༡༠མཇུག་རིང་བཅས། །བསྐྱར་
པའི་གཟུང་ནི་བརྩ་བྱ་འབྱུང་། །༠ཐ་སྐར་༡༩ཉེ་༢༩སྦྱོན་བྱ་དང་། །༢༩སྐར་མ་
ལམ་གྱི་པ་ལྟག་ལྟར་བས་སོ་པ་རྒྱལ། །༢༩སྐག་༢༩མཆོ་༡༠གེ་༡༩དཔོ་༡༩མེ་བཞི་
༡༩ནག་ །༡༩ལས་རི་༡༩ལས་ག་༡༩ལྟ་མཚམས་༡༩པ་སྦྱོན། །༡༩སྦྱབས་དང་
༡༩རྩ་སྤྱང་༢༩རྩ་སྤྱང་དང་། །༢༩ཉོ་བཞིན་༢༩མོན་གེ་༢༩མོན་གྱ་དང་། །
༢༩ལུམས་སྤྱང་༢༩ལུམས་སྤྱང་༢༩ནམ་གྱ་བཅས། །རྒྱ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཅ་བདུན་
ཉི། །བྱི་བཞིན་ཞེས་པ་གྱི་བཞིན་མཐར། །སྦྱར་ན་ཉི་ཤུ་ཅ་བརྩ་དབྱང་། །
འོན་ཀྱང་རྒྱ་སྐར་དེ་གཉིས་ལ། །སྐར་སྦྱོན་གཅིག་ལས་ལྟག་པ་མེད། །དེ་ཕྱིར་
ལྟགས་འདིར་སྐར་མའི་གྲངས། །ཉེར་བདུན་ཡིན་ནོ་རྒྱ་སྐར་རེར། །སྐར་རྩ་
རེ་ཡི་རྩིས་འབྲང་བཅས། །དེ་ཡང་ལལ་པའི་སྐར་མ་ལ། །དུང་ཕྱར་གཉིས་དང་
བྱི་བ་བརྩ་ད། །ས་ལ་ལྟ་དང་བཅས་པ་ཡོད། །

1.06 འཕྱག་༡༩སྤྱང་༢༩འཕྱག་པ་༢༩ཀླ་ཏ། །ལེའང་གི་པ་ལྟ་མོ་ལྟར་

ལཱིག་དགུ། །རྒྱ་སྤྱོད་ཀྱི་བུ་པ་ཀྱི་ཉ་ནམས་ནི། །གཟའ་བཅུས་རྒྱ་ལམ་
བྱིས་བྱིས་མིང་། །

ལྷ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཅེ་བརྟན་གྱི། ལྷ་སྐར་མ་རེ་རེ་ལོ་ས་ཁྱོན་ནི། ཁ་མཉམ་དྲུག་
 ཅུར་བྱས་པ་ལ། ཡུལ་གྱི་ལྷ་ཚོང་ཅེས་སུ་བརྟགས། དྲུག་ཅུ་བཞི་ཆར་བྱས་པ་
 ཡི། ཁ་རེར་ལྷ་ཚོང་བཅུ་ལྟེ། ལྷ་སྐར་རྒྱུ་པ་ཞེས་སུ་གྲགས། དེ་འདྲའི་
 རྒྱུ་པ་དགུ་དགུ་ལ། ཁྱིམ་གཅིག་ཅེས་གྲགས་འདི་ལྟེ། མ་སྐར་དང་ནི་བ་
 ཉེ་དང་། སྤྱིན་དྲུག་རྒྱུ་པ་གཅིག་ཡུག་གི་ཁྱིམ། སྤྱིན་དྲུག་རྒྱུ་པ་གསུམ་སྐར་མ་
 དང་། མགོ་ཡི་ཁྱེད་ནི་སྤང་ཞེས་བྱ། མགོ་ཁྱེད་ལག་དང་ན་བས་སོ་ཡི། རྒྱུ་པ་
 བ་གསུམ་ནི་འབྲིག་པར་དྲན། ན་བས་སོའི་རྒྱུ་པ་གཅིག་རྒྱལ་དང་སྐག་རྫོགས་
 པ་གསུམ་པ་ཞེས་བརྗོད། མཆུ་གྱེད་པོ་ཡི་རྒྱུ་པ་གཅིག་ལོང་གེའི་ཁྱིམ་ཞེས་
 བརྗོད་པ་ཡིན། དཔོ་ཡི་བཞི་གསུམ་མེ་བཞི་དང་། ནག་པའི་ཁྱེད་བཅས་བྱ་
 མོའི་ཁྱིམ། ནག་པའི་ཁྱེད་དང་ས་རི་དང་། ས་གའི་རྒྱུ་པ་གསུམ་སྤང་ཁྱིམ་
 ཡིན། ས་གའི་རྒྱུ་པ་གཅིག་ལྟ་མཆོམས་དང་། ལྷོན་རྫོགས་སྤྱིག་པའི་ཁྱིམ་ཞེས་
 བྱ། ལྷོན་དང་ལྷོན་ལྷོན་ལྷོན་གྱི། རྒྱུ་པ་གཅིག་གཞུ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་རེས། ལྷོ་
 ལྷོད་རྒྱུ་པ་གསུམ་གྱོ་བཞིན་དང་། མོན་གྱེའི་རྒྱུ་པ་གཉིས་ལྷོན་ཁྱིམ། མོན་
 གྱེའི་ཁྱེད་དང་མོན་གྱེད་དང་། ལྷོན་ལྷོན་རྒྱུ་པ་གསུམ་བུ་པར་བརྗོད། ལྷོ་
 ལྷོན་ལྷོན་བཞི་ཆ་ལྷོན་ལྷོན་དང་། ལྷོན་གྱེ་རྫོགས་པ་ཉི་ཡི་ཁྱིམ། །

[illegible]

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

༡༧ཞི་བ་༢༠གྲུབ་པ་དང་།   ༡༢༡བསྐྱབ་བྱ་༢༢དགེ་བ་༢༣དཀར་པོ་དང་།
༢༤ཚངས་པ་༢༥དབང་པོ་༢༦འཁོན་འཛིན་རྟེ། |སྦྱར་བ་ཉི་ཤུ་ཙམ་བདུན་
ཡིན། |

1.08 བྱེད་པ་བར་ཀའི་ག་མ་སྒྲིབ་ནི། |ཡར་ངོའི་ཆོས་གཅིག་ཕྱི་ཆ་ནས། |
བཅམས་རྟེ་ཉེར་དགུའི་སྤྲ་ཆའི་བར། |༡༧དབ་པ་དང་ནི་༢ཕྱིས་པ་དང་། |
༣རིགས་ཅན་དང་ནི་༤ཉིལ་རྩུང་དང་། |༥ཕྱིམ་སྦྱོར་ཅེས་པ་ལ་བཞུགས་ནས། |
འཁོར་བས་འཕོ་བྱེད་བདུན་ཞེས་གྲགས། |ཉེར་དགུའི་ཕྱི་ཆ་བཟང་ཤིས་དང་། |
གནམ་སྒྲིབ་སྤྲ་ཆར་རྒྱུ་བཞུགས་ཀྱི། |དེ་ཡི་ཕྱི་ཆར་བྱེད་པ་སྟེ། |ཆོས་གཅིག་སྤྲ་
ཆར་མི་སྦྱག་པ། |རྒྱག་པའི་བྱེད་པ་བཞུགས་ཀྱི། |རྟེན་འབྲེལ་བར་ཀའི་ག་མ་
རིག་པ། |འདུ་བྱེད་ནམ་ཤེས་མིང་ག་ཟུགས་དང་། |སྦྱོར་མཆོད་རིག་ཆོར་སྦྱོར་
ཡིན་པ། |སྦྱིད་པ་སྦྱོར་དང་ཆ་ཤིས། |

1.09 ཉེ་མས་ཕྱིམ་སྦྱོར་བར་ཀའི་ག་མ་སྒྲིབ་ནི། |བསྐྱོད་ལྟན་དུས་བཞུགས་པ་
ལ། |ཁོ་གཅིག་ཅེས་པའི་སྤྲ་ཆར་བཟང་ཤིས། |ཁོ་ཡི་སྤྲ་ཆ་རབ་བྱུང་ཞེས། |རིག་
བྱེད་གཞུང་ལས་བཤད་པ་བཞུགས། |སྦྱོར་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས། |སྦྱོར་
ནས་ལྟགས་ལ་ཁོ་བར་ཀའི་ག་མ་སྒྲིབ། |ཤིང་མེ་སྤྲ་ཆར་ཆུ་ལྟེ། |དབང་ཐང་ཁམས་
རེར་ཕོ་དང་ཕོར། |སྦྱར་བས་ཁོ་ཆུ་རྩལ་ལྟེ། |སྦྱོར་འབྲེལ་ལྟགས་ཀྱི་
རབ་བྱུང་དང་། |སྦྱོར་ཆོས་པ་ཡི་མེ་མོ་ཡོས། |དོན་གཅིག་མིང་གི་ནམ་གངས་རྟེ། |
སྦྱག་ནམས་རིམ་པར་དེད་དེ་སྦྱར། |

1.10 སྦྱོར་བའི་དཀར་ཆ་འཕེལ་དང་འགྲིབ། |བཙུག་ལྟེ་ཞེས་སྦྱོར་
ལྟེ། |ཁོངས་ཆོ་སྦྱོར་བའི་སྤྲ་ཆར་བཟང་ཤིས། |ཁོ་རེའི་སྦྱོར་བ་བར་ཀའི་ག་མ་སྒྲིབ་ལས། |
གང་དང་གང་ལས་ཁོ་ཡི་འགོ། |འཛིན་ཚུལ་མི་འདྲ་མང་ན་ཡང་། |སོ་སོར་

ལུང་རིགས་སྤངས་དང་བཅས། ༥།ལུགས་འདིར་བྱབ་བདག་དུས་འཁོར་ལ། །
 དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་མཚན་རྟེན་ཆེར། །གསུངས་པའི་དུས་ཟླ་ཡིན་པ་
 དང་། བྱད་པར་གཟའ་ཀྱན་སྟོངས་བྱགས་མཐར། །རབ་བྱུང་ལོ་ཡི་ནག་ཟླ་ཡི། །
 ཡར་ངོའི་ཆེས་གཅིག་ནམ་ལངས་དུས། །དུས་མེ་མ་གཏོགས་གཟའ་ནམས་ཀྱི། །
 རྟག་ལངས་ཐོག་མར་ལུག་བྱིས་ནས། །སྦྱད་པའི་ཕྱིར་དང་འཇིག་རྟེན་དུ། །ཟླ་
 བ་སྟེས་མ་ཐག་པ་ནས། །དཀར་ཆ་དང་པོར་འཕེལ་བའི་ཕྱིར། །ཡར་ངོ་སྟོན་
 འགོ་ནག་ཟླ་ནས། །ལོ་འགོ་འཛིན་པ་གཙུག་པོར་བཞེད། །

1.11 གཟའ་དང་བྱེད་པའི་འཁོར་ལོ་བདུན་པ། །སྐར་སྦྱར་གཉིས་ནི་
 ཉེར་བདུན་པ་ལྟེ། །ཆུ་ཚོད་ཆུ་སྤང་དུག་ཅུ་༥༠ལ། །དབུགས་དུག་༥ཆ་ཤས་
 མང་ཉུང་དང་། །གནས་ལ་ངེས་པ་མེད་པ་ཡིན། །རང་རང་འཁོར་ལོ་གང་
 ལངས་པ། །ལུད་པའི་ནོར་དེ་གོང་མར་བསྟེ། །གནས་གོང་ཐོབ་ནོར་ཤས་ཆེར་
 རོར། །

1.12 བསྟེ་བ་སྟེར་བ་སྤུལ་བ་དང་། །སྦྱིན་པ་འབུལ་དང་ཁེན་པ་དང་། །
 བསྐྱན་པ་བསྐྱེམ་པ་ནོར་དུ་འགྱུར། །ལུན་པ་འདི་བཅུ་དྲུག་གཅིག་ཡིན། །འབྲི་
 དང་སྦྱང་དང་འཕྲོག་པ་དང་། །བྱུང་དང་འབྲལ་དང་དོར་བ་དང་། །འབྲིད་པ་
 དམན་པ་བྱ་ལོན་འགྱུར། །དཔེན་པ་འདི་བཅུ་དྲུག་གཅིག་ཡིན། །བསྐྱར་དང་
 བསྐྱན་དང་སྟེལ་བ་དང་། །བསྟེས་དང་གསལ་ལྷ་དྲོན་གཅིག་ལ། །བགོ་དང་སྟེ་
 དང་བསལ་བ་དང་། །བཅད་པ་འདི་བཞི་དྲུག་གཅིག་ཡིན། །བྱིས་པ་དབྱི་བ་
 བསྐབས་པ་དང་། །དོར་བ་ནམས་ནི་དྲུག་གཅིག་སྟེ། །ནོར་དེ་དོར་བའི་གོ་
 རྟགས་ཀྱིས། །བགོད་ལ་དོར་བའང་འཇུག་པ་ཡོད། །རྟེན་པ་ཐོབ་པ་ནོར་དང་
 གསུམ། །དྲོན་གཅིག་དུ་ནི་ཤེས་པར་བྱ། ། 1.13 སྤུ་མའི་ལེགས་བཤད་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་ཚོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ཡོངས་འདུའི་འཁྲི་ཤིང་ལས། །གསར་འབྱུངས་ཅིས་ཀྱི་སྔོན་འགྲོ་མེ་ཏོག་ཤིང་། །
སྤེལ་ལེགས་ཚོག་གི་སྤང་བུ་ལ་བརྒྱས་ནས། །བྱིས་ནམས་དགའ་བ་སྦྱེད་པའི་
བྱན་དུ་སྦྱིན། ༥།དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་
ཚོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྟེང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ཅིས་ཀྱི་……
སྔོན་འགྲོ་མནོར་བརྒྱས་སུ་བཀོད་པའི་ལེུ་སྟེ་དང་པོ་འོ། །

ལེབ་གཉིས་པ། བསྟན་ཚིས།

2.01 བསྟན་པའི་ཚིས་ཀྱི་ནམ་གཞག་ལ། །མདོ་དང་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷགས་གཉིས་ཡོད། །དེ་ལ་འང་བཞེད་ཚུལ་སྣ་མང་ཡང་། །བསྐལ་བཟང་རྒྱ་ཆེན་རོལ་བ་སོགས། །དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་བསྟན་ནས། །མདོར་བསྟུས་གནད་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་གི། །མི་མཛེད་འཇིག་རྟེན་ཞིང་གི་གཙོ། །མཉམ་མེད་སྟོན་པ་ཐུགས་རྩེ་ཅན། །དོན་གྲུབ་ཅེས་པ་ས་ལྷག་ཡོད། །ཆུ་སྟོད་ཟླ་བའི་ཡར་ཆེས་ཀྱི། །བཙུ་ལྷའི་མཚན་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་དུས། །མྱང་པོའི་ནམ་པས་ལྷམས་སུ་ཐུགས་པ་པ་། །

2.02 དེ་ནས་ཟླ་བ་དགུ་དང་ནི། །ཞག་པོ་ཉེར་གསུམ་འདས་པ་ཡི། །དུག་པོ་ཞེས་པ་ལྷགས་སྒྲེལ་ཡོད། །ས་གའི་ཡར་ཆེས་བདུན་གྱི་མཚན། །རོ་མཚར་ལྷས་དང་ཆབས་ཅིག་བལྟམས་པ་པ་པ་། །ཞག་བདུན་འདས་རྩེས་རྒྱལ་ལྷམ་གཤེགས། །དེ་ནས་དགུང་ལོ་ཉེར་དགུ་པ། །བཞེས་པ་ས་པོ་བྱི་བའི་ལོར། །རྒྱལ་སྲིད་སྤངས་ནས་ལོ་དུག་ཏུ། །དཀའ་སྤྱད་སོ་ལྷ་བཞེས་པ་ཡི། །ཤིང་རྩ་ས་གའི་ཉ་ཡི་མཚན། །སྐྱེ་ལོངས་འཆར་བར་ཚོམ་པ་ན། །སྤྲེལ་བྱང་རྒྱལ་བདུན་ཅི་བརྟེས་པ་པ་པ་། །ཉ་དེའི་ཉེན་ཅིས་གཟའ་གཅིག་དང་། །ཆུ་ཚོད་སོ་བརྒྱད་ཆེས་འཁྲུང་གི། །ཟླ་སྐར་བརྒྱ་དུག་ཆུ་ཚོད་ཐིག་སྤྲེལ་གཅན་གདོང་གི་སྐར་མ་ལ། །བརྒྱ་དུག་ཆུ་ཚོད་ཉི་ཤུ་དགུ། །འབྲུང་ཕྱིར་འདུལ་བ་ལྷང་སོགས་ལས། །དེ་ཆེ་ཟླ་བ་སྤྲེལ་གཅན་གྱིས། །བརྒྱད་བར་གསུངས་པའི་ལྷང་དང་འཕྱོར། །

2.03 དེ་ནས་ལོ་གངས་ཞེ་དུག་བར། །བསྐལ་པ་བྱེ་བ་དུ་མ་བྱ། །མཚན་ཅམ་ཐོས་པར་དཀའ་བ་ཡི། །ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྤྲེལ་བ་སྐོར། །འཁྲུངས་ནས་

གྲ་གཅིག་བཞེས་པ་ཡི། །དཔལ་པོ་ལྷགས་འབྱུག་ནག་པའི་ཉར། །སྟོ་སྟོགས་
དཔལ་ལྷན་འབྱུག་སྤངས་ཀྱི། །སྤྱལ་པའི་མཆོད་རྟེན་ཆེན་པོ་དེར། །འོག་ཏུ་
ཆོས་དབྱིངས་གསུང་དབང་དང་། །སྤྱིང་ཏུ་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་སྐར་གྱི། །དཀྱིལ་
འཁོར་སྒྲིལ་ཏེ་བདེ་ཆེན་གནས། །རྩི་རྩེ་དབྱིངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེར། །སྟོན་
པ་ཤུག་ཀྱི་ལྷ་པོ་ཉིད། །རྩི་རྩེ་མེད་ཀྱི་ཁྱིམ་བཞུགས་ནས། །རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོའི་
ཉིང་འཛིན་གྱིས། །སྤྱལ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་བཟང་གཙོས། །རྒྱལ་ཕན་དགུ་བརྒྱ་
ཅ་དྲུག་དང་། །སྐལ་ལྷན་ལྷ་མའི་འཁོར་ཆོགས་ལ། །ཅ་རྒྱུད་སྤྱིང་སྤྱིང་བརྒྱ་
གཉིས་མོགས། །གསང་སྤྱོད་རྒྱུད་སྤྱིང་མ་ལུས་པ། །འདའ་བར་ཞལ་ཆེམས་རྒྱལ་
ཏུ་གསུངས་༢༡༠༥། །ལོ་དེའི་ས་ག་ལྷ་བ་ཡི། །ཡར་ཆོས་བཙུ་ལའི་མཆོན་གྱི་
ཆར། །ཆོས་དབྱིངས་རྒྱལ་གྱི་ས་འཛིན་ཅེར། །གཟུགས་སྤྱིང་ཉ་རྒྱལ་ལྷ་བ་རྒྱལ། །
ས་སྤྱིང་མི་ཤེས་སྤྱོད་གིས་བཟུང་། །

2.04 བསྟན་པའི་གནས་ཆོད་ལྷ་སྤྱིང་ཏུ། །གསུངས་པའང་རྒྱལ་བ་
འདས་པ་ནས། །བཟུང་སྟེ་བཙུ་བར་བྱ་དགོས་ལ། །དེ་ཡང་ལྷ་བརྒྱ་སྤྱོད་བརྒྱ་
ལས། །ལྷ་བརྒྱ་དང་པོར་དགུ་བཙུ་བཙུ་དང་། །དེ་བཞིན་གཉིས་པར་བྱིར་མི་
འོང་། །ལྷ་བརྒྱ་གསུམ་པར་རྒྱན་ཞུགས་ཏེ། །ཡེ་ཤེས་ཁོང་རྒྱུད་ལེའུ་གསུམ། །དེ་
ནས་ལྷ་བརྒྱ་སྤྱོད་གསུམ་ལ། །རིམ་བཞིན་ཤེས་རབ་ཉིང་འཛིན་དང་། །རྒྱལ་
བྱིས་པ་བསྐྱེད་པ་གཙོར་སྟོན་གསུམ། །སྤྱིང་པའི་རྒྱལ་གྱི་ལེའུ་ཟེར། །དེ་ནས་ལྷ་
བརྒྱ་སྤྱོད་གསུམ་ལ། །མངོན་པ་མདོ་སྟེ་འདུལ་བ་ནམས། །སྟོན་པ་མང་ཏུ་
འབྱུང་བས་ན། །ལུང་གི་ལེའུ་གསུམ་ཏུ་གྲགས། །བརྒྱ་པ་ལྷ་བརྒྱ་ཐ་མ་ལ། །
རབ་བྱུང་རྟགས་ཅན་མ་གཏོགས་པ། །ལྷ་སྤྱིང་རྣལ་མ་མེད་པའི་བྱིར། །རྟགས་
ཅན་འཛིན་པའི་ལེའུ་རྟགས་ཀྱིས། །

2.05 འོ་ན་སྟོན་པ་འབྲུངས་པ་ནས། །ད་ལྟའི་རབ་བྱུང་བར་བཞི་པའི། །
 མེ་ཕག་ལོ་འདི་ཡན་ཆད་ལ། །ལོ་གྲངས་ཅི་ཅམ་འདས་ཤེ་ན། །ཉིས་སྟོང་བརྒྱན་
 བརྒྱ་ཀྱ་བརྒྱན་འདས། །རྫོགས་སངས་རྒྱས་ནས་ཉིས་སྟོང་དང་། །བརྒྱན་བརྒྱ་
 ང་གསུམ་འདས་པ་སྟེ། །མུ་རན་འདས་ནས་ཉིས་སྟོང་དང་། །བརྒྱ་ཕྲག་བརྒྱན་
 དང་བརྒྱན་འདས་སོ། །བསྟན་པའི་གནས་ཆད་སྟེང་ནས་ནི། །དག་བཙམ་དང་
 བྱི་བྱར་མི་འོང་། །རྒྱན་ལྷགས་ཤེས་རབ་ཏིང་འཛིན་ནམས། །རྫོགས་ཏེ་ཚུལ་
 བྲིམས་ལེུ་ཡི། །སྟེང་ནས་ཉིས་བརྒྱ་བརྒྱན་ནམས་འདས། །ད་ནི་མེ་ཕག་འདི་
 ཉིད་ནས། །བཙེས་ཏེ་ལོ་གྲངས་ཉིས་སྟོང་དང་། །ཉིས་བརྒྱ་གོ་གསུམ་སོང་བའི་
 བཅར། །མདོ་ལྷགས་བསྟན་པའི་གནས་ཆད་རྫོགས། །

2.06 རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷགས་ལ་ཡང་། །བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་མང་
 བལྷགས་ཀྱང་། །རེ་ཞིག་རྒྱ་མཚོ་ནམ་གསུམ་ལྷགས། །བསྟན་པའི་གནས་
 ཆད་ཐོག་མ་ནི། །སྟོན་པའི་ཀྱ་གཅིག་བཞེས་པ་ཡི། །དཔའ་པོ་ལྷགས་
 འབྲུག་ལོ་དེ་ཡིན། །ལོ་དེའི་ནག་ཉར་ཅ་རྒྱུད་གསུངས་༢༠༧། །ལྷགས་
 རྒྱལ་ལོ་ལ་ཁྲ་བཟང་གིས། །ཅ་རྒྱུད་བསྟུན་ཤིང་འབྲེལ་བ་མཛད་༢༠༨། །རྒྱ་
 ཉར་སྐལ་ལྷན་ནམས་ལ་བསྟན་༢༠༩། །རྒྱ་ལྷག་ལོ་ལ་མ་ལ་ཡའི། །ཡིད་འོང་
 སྟེང་མོའི་ཆལ་མཆོག་དེར། །སྐལ་ལྷན་དྲང་སྟོང་རིག་འཛིན་གཙུག་། །ཀྱ་གྱི་
 འཕྲུག་དོགས་སོ་བྲང་ཆེ། །རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྫོགས་བསྐྲངས་མཆོག་། །བཞེངས་
 ཏེ་རྒྱ་བཟང་རང་ཉིད་གསེགས་༢༡༠། །དེ་ནས་ཤིང་སོ་སྟེུ་ལོར། །དེ་སྐུས་
 ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་དབང་ཉིད་༢༡༡། །ཁྲིར་འཁོད་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་པ་ཡི། །ཤིང་བྱིར་
 དེ་སྐུས་གཟི་བརྒྱུད་ཅན་༢༡༢། །ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལོ་ལོ་བརྒྱར་བལྷགས། །དེ་ནས་
 རིམ་བཞིན་ཤིང་འབྲུག་ལ། །རྒྱ་བས་བྱིན་༢༡༣དང་ཤིང་སྟེུ་ལ། །ལྷ་ཡི་

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིག་གི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

དབང་ཕྱག་༢༩༠ ན་མེད་བྱིའི་ལོར།   །སྤྲེལ་སྤྲེལ་གཟུགས་༢༩༠ ན་མེད་
འབྱུག་ལ།   །ལྷ་ཡི་དབང་ལྡན་ཁྱིའི་མེད་སྤྲེལ་༢༩༠ ན་མེད།   །དེ་དེའི་ལོ་བརྒྱུད་ཅ་
ཆུད་བསྟན།   །དེ་འོག་མེད་ལོ་སྤྱུང་ལོར།   །རྒྱལ་བས་ལུང་བསྟན་འཇམ་དཔལ་
གཤམ་༢༩༠ ན།   །ཁྱིའི་མེད་སྤྲེལ་ལོ་བརྒྱུད་སྤྲེལ་པ་ཡི།   །

2.07   མེད་བྱིའི་ནག་ཉར་མ་ལ་ཡར།   །རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྲེལ་བསྐྱངས་
དེར།   །ཉི་མའི་མེད་རྒྱལ་སྤྲེལ་པའི།   །ཆངས་པའི་དྲང་སྤྲེལ་རིགས་མང་པོ།   །
རིགས་གཅིག་མཛད་ནས་དབང་བསྐྱར་བས།   །རིགས་ལྡན་མཛན་གསལ་ཅ་
ཆུད་ལས།   །རྒྱལ་བའི་ལུང་བཞིན་བསྐྱུས་ཆུད་བསྐྱུས།   །རང་ཉིད་ལོངས་
སྤྲེལ་སྤྲེལ་སྤྲེལ་གཤམ་གས།   །མེད་བྱིའི་ལོ་དེར་བསྐྱེད་དཀར་༢༩༠ ན།   །ཁྱིའི་
མེད་སྤྲེལ་བའི་ལུང་བསྟན་བཞིན།   །བསྐྱུས་པའི་ཆུད་གྱི་འགྲེལ་ཆེན་བཅམས།   །
དེ་ནས་ལོ་བརྒྱུད་སྤྲེལ་པའི་མཐར།   །མེད་ལོ་འབྱུག་ལོར་བཟང་པོ་དང་
༡༩༠ ན།   །མེད་སྤྲེལ་ལོ་ལ་ནམ་རྒྱལ་༡༩༠ ན་མེད།   །མེད་བྱིའི་བཤེས་གཉེན་.....
བཟང་པོ་༡༩༠ ན་མེད།   །མེད་ལོ་འབྱུག་ལོར་རིན་ཆེན་ཕྱག་༡༩༠ ན།   །མེད་
སྤྲེལ་ལུང་འབྱུག་སྤྲེལ་པ་༡༩༠ ན་མེད།   །མེད་བྱིའི་ཉི་གཤམ་༡༩༠ ན་མེད་
འབྱུག་ལོ།   །མེན་བཟང་༡༩༠ ན་ལོ་སྤྲེལ་བརྒྱུད་ནམས་ཀྱིས།   །རིམ་བཞིན་ལོ་
གངས་བརྒྱུད་བརྒྱུད་ཅེར།   །དཔལ་ལྡན་བསྐྱུས་ཆུད་འགྲེལ་བཅས་བསྟན།   །

2.08   དེ་འོག་མེད་སྤྲེལ་ལོ་དེ་ལ།   །མ་ཁར་སྤྲང་ཅིའི་སྤྲེལ་གྱིས།   །ལྷ་
སྤྲེལ་ཆོས་ལོག་ཆུགས་པ་དང་།   །རྒྱལ་མཛན་ནམ་རྒྱལ་༡༩༠ ན་ཁྱིའི་མེད་སྤྲེལ་མཉམ།   །
ལོ་བརྒྱུད་གཉེས་བར་བྱ་བཞུགས།   །དེ་འདས་མི་བཟང་མེ་བྱིའི་ལོར།   །རྒྱལ་
དཀར་༡༩༠ ན་རྒྱལ་སར་མེད་སྤྲེལ་པ་དང་།   །རང་ལུགས་བྱེད་པའི་ཅིས་འགྲོ་བྱུག།
རྒྱལ་དཀར་ཉིས་བརྒྱུད་ཉིས་གཅིག་པར།   །ཆོས་བསྟན་ལོ་མཐའ་མེ་སྤྲེལ་ཡིན།   །

དེས་ན་ཁྲ་སྒྲིལ་གྱི་ལྷན་པ་དང་། རྒྱ་མཚོ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་འཁོད་ནས། བཅའ་ས་ཏེ་
མེ་ལྷག་དེ་ཡན་ལ། རྒྱུད་ལས་མེ་མཁའ་རྒྱ་མཚོར་༥༠༠གསུངས། དེ་ལྷན་
མཛད་པའི་དགོས་པ་ཡང་། ཁྲ་སྒྲིལ་གནས་ཚད་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱར། གསུངས་
པའི་ལོ་མཚམས་ཤེས་ཐུང་དང་། བྱད་པར་རིགས་ལྡན་དེ་གཉིས་གྱི། ལོ་
གྲངས་བྱེ་བྲག་རྩྭ་གས་ཐུང་ཡིན། །

2.09 དེ་ལྷན་རབ་བྱུང་མེ་ལོས་ཏེ། རྒྱུད་ལས་རབ་བྱུང་ཐོག་མར་
མཛད། ལོ་དེར་རིགས་ལྡན་ཏེ་མ་༥༠༠ནི། ཁྲིར་འཁོད་པོད་ཡུལ་བཅའ་ལྡན་
འདིར། རྟུག་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་རྒྱལ་ཐེབས། ཏེ་མས་ལོ་བརྒྱ་རྩྭ་གས་པའི་
རྩེས། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་མེ་ལྷག་ལ། ལྷ་ཚོགས་གཞུགས་ཐེབས་༡༠༠ལོ་
བརྒྱར་བཞུགས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བཞི་པ་ཡི། མེ་ལག་ལོ་ལ་ཟླ་བའི་ལོ་དང་
༤༠༠། རབ་བྱུང་རྟུག་པའི་མེ་ལོས་ལོར། མཐའ་ཡས་ཁྲིར་ཐེབས་༥༠༠རབ་
བྱུང་དེའི། ལོ་གྲངས་སྟུང་རྩ་འདས་པ་ཡི། མེ་བྱར་མདོ་སྟོང་ཙུང་ཁའི་གཞིར།
མཁའ་དང་ཁྱབ་པ་ཡོངས་གྱི་གཙོ། འཇམ་མགོན་ལྷོ་བཟང་གཤམ་པ་
༤༡༠འཁྲུངས། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མེ་ལྷག་ལ། ལྷ་སྟོངས་༤༠༠དགུ་པའི་
མེ་ལག་ལོར། དཔལ་སྟོངས་༥༠༠རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི། མེ་ལོས་ལོ་ལ་
མེད་གེ་༥༠༠དང་། དེ་ལྷན་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི། མེ་ལྷག་ལོ་ལ་ནམ་
གཞོན་༡༠༠ནམས། ཁྲིར་ཐེབས་རེ་རེའང་ལོ་བརྒྱར་བཞུགས། དེ་ནས་རབ་
བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི། ད་ལྷའི་མེ་ལག་འདི་ཡན་ལ། གནས་མཚོག་དམ་པ་གྱི་ལ་
ཤར། ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ནམ་བདུན་དང་། རིགས་ལྡན་བརྒྱ་དགུས་ཚོས་བརྟན་
ནས། ལོ་གྲངས་ཅི་ཅིམ་འདས་པའི་གྲངས། རང་རང་མཚན་གྱི་སྟེང་ཐད་དུ།
བཀོད་པ་དག་ལས་ཤེས་པར་གྱིས། །

2.10 མེ་མག་ལོ་འདིར་སྟོབས་པོ་ཆེ། །བྱིར་ཐེབས་ལོ་བརྒྱ་སྟངས་བའི་
 མཐར། །བརྩ་དྲུག་པ་ཡི་མེ་ལོས་ལོར། །མ་འགགས་པ་༡༠༠དང་བརྩ་བརྟན་
 པའི། །མེ་ལྷག་ལོ་ལ་མིའི་སེང་གེ་༢༠༠། །རབ་བྱུང་བརྩ་དགའི་མེ་མག་ལ། །
 དབང་ལྷག་ཆེ་༣༠༠དང་ཉེར་གཅིག་པའི། །མེ་ལོས་ལོ་ལ་རིགས་ལྡན་ཆེ། །
 མཐའ་ཡས་ནམ་རྒྱལ་༤༠༠ལ་སོགས་པས། །ལོ་གྲངས་བརྒྱ་རེར་དམ་ཆོས་
 སྟན། །དེ་འོག་རབ་བྱུང་ཉེར་གཉིས་པའི། །མེ་ལྷག་ལོ་ལ་རིགས་ལྡན་མཆོག །
 དྲག་པོ་འཁོར་ལོ་སྐར་བ་ཆེ་༥༠༠། །ཤམ་རྩ་ལ་ཡི་སེང་བྱིར་འབྱོན། །དེ་ནས་
 ལོ་གྲངས་གོ་དྲུག་པར། །ཆོས་སྟན་ཤམ་རྩ་ལ་ཡུལ་ནས། །གོ་བརྟན་བཞེས་པའི་
 རྒྱ་ལྷག་ལོར། །ལྷ་ཆེན་བརྩ་གཉིས་དབྱང་ཆོགས་དང་། །འཇིགས་ཅུང་དམག་
 ཆོགས་དང་བཅས་པ། །ཤི་ཏའི་སྟོར་ཐེབས་འཕགས་ཡུལ་ནས། །བཙམས་ཏེ་
 གཡས་སྐར་རིམ་བཞིན་དུ། །གཡུལ་བ་ཤམས་དུམ་བུ་བརྩ་གཉིས་གཞིར། །
 གནས་པའི་ལྷ་སྟོའི་ཆོགས་བཙམ་ནས། །དུས་བཞི་ཕྱི་མའི་རྫོགས་ལྡན་འཆར། །
 ལྷ་སྟོ་འཇོམས་མཛད་འཁོར་ལོ་ཅན། །རང་གི་ལོ་བརྒྱ་རྫོགས་པ་ན། །ཀློག་པ་
 ཅུ་ཆངས་པ་དང་། །ལྷ་དབང་དུམ་བུ་བརྩ་གཉིས་གཞིར། །ལོ་སྟོང་བར་དུ་དམ་
 པའི་ཆོས། །སྟོན་པར་བསྐྱོར་ཏེ་རང་ཉིད་གཤེགས། །དེ་རྗེས་འོད་སྤངས་ལ་
 སོགས་པའི། །རྒྱལ་པོ་བརྒྱད་གྱིས་ཤམ་རྩ་ལར། །རེ་རེས་ལོ་བརྒྱར་དམ་ཆོས་
 སྟན། །དེ་མཐར་བདེ་གཤེགས་བསྟན་པའི་མཆོག །ལྷུང་པ་ཡིན་ནོ་ཤེས་ལྡན་
 ཆོགས། །

2.11 རྒྱལ་བ་ཐུང་ན་འདས་པ་ནས། །དྲག་པོ་དགྲང་ལོ་གོ་བརྒྱད་པར། །
 ལོ་གྲངས་སྐམ་སྟོང་སྐམ་བརྒྱ་བཞི། །འབྱུང་བ་དུས་བཞི་ལྷ་མའི་ཆང་། །དེ་ཉིད་
 ཆ་བཞིར་བྱས་པ་ལ། །ཆ་རེར་བརྒྱད་བརྒྱ་ཉེར་དྲུག་འབྱུང་། །དུས་བཞི་རེ་རེའི་

ལུན་ཚད་ཡིན། །དེ་ལ་ཚས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན། །རྒྱུ་ཡིན་པ་རེ་རེ་མ་རུ་བ་བར། །རིམ་
བཞིན་རྫོགས་ལྡན་གསུམ་ལྡན་དང་། །འགཞིས་ལྡན་ཉལ་ལྡན་ཞེས་སུ་
གྲགས། །ད་ལྟའི་མེ་པག་འདི་ཡན་ལ། །དུས་བཞི་ལྷ་མའི་བསྟན་པ་ཡི། །སྟེང་
ནས་རྫོགས་ལྡན་གསུམ་ལྡན་དང་། །གཞིས་ལྡན་རྫོགས་ནས་ཚད་ལྡན་ལས། །
ལོ་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་ཉེར་དགུ་འདས། །མེ་པག་འདི་ནས་མ་འོངས་པར། །ལྷ་
བརྒྱ་གོ་བདུན་འདས་པའི་ཚེ། །དུས་བཞི་ལྷ་མའི་ཚད་ལྡན་ཡང་རྫོགས། །

2.12 ལྷ་སྟོན་དང་ནི་དྲག་པོ་ཡི། །བསྟན་པའི་གནས་ཚད་གཞིས་ཀ་ཡང་། །
སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱར་མཉམ་པ་ཡིན། །དེ་ཡང་ལྷ་སྟོན་ཞུགས་པ་ནས། །ད་ལྟའི་
མེ་པག་འདི་ཡན་ལ། །ལྷ་སྟོན་གནས་ཚད་སྟེང་ནས་ནི། །ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་
གསུམ་འདས་ལ། །འདི་ནས་མ་འོང་ལོ་གྲངས་ནི། །ལྷ་བརྒྱ་གོ་བདུན་འདས་
པའི་མཐར། །ལྷ་སྟོན་གནས་ཚད་རྫོགས་པ་དང་། །དྲག་པོ་འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་
ཡི། །བསྟན་པའི་རྫོགས་ལྡན་འཆར་བ་མཉམ། །དྲག་པོའི་བསྟན་པ་དུམ་བུ་
འདིར། །སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱར་གནས་པ་ཡང་། །ཆ་བཞི་བཞོས་པར་རེ་རེ་ལ། །
བཞི་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་འབྱུང་བ་ནི། །དུས་བཞི་ལྷ་མའི་བསྟན་པ་ཡི། །ཚས་ཀྱི་རྒྱུ་
ཡིན་པ་རེ་རེའི་ཚད། །སྟེང་བཞིན་རྫོགས་ལྡན་གསུམ་ལྡན་དང་། །གཞིས་ལྡན་ཚད་
ལྡན་ཞེས་སུ་གྲགས། །དེ་བཞིན་དུམ་བུ་བརྒྱ་གཅིག་གཞིར། །དུས་མཉམ་སྟོང་
དང་བརྒྱད་བརྒྱར་གནས། །བཞེས་ན་ཉི་ཤི་ཆིག་སྟོང་དང་། །དྲག་བརྒྱ་འབྱུང་
བ་རྒྱད་ལས་ནི། །དྲག་པོའི་བསྟན་པ་འོག་མིན་པའི། །ཉིན་ཞག་གཅིག་གི་ཚད་
དུ་ནི། །གནས་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པར་འབྱོར། །རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལྷ་
དར་ཚད། །ལོ་གྲངས་སུམ་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་བཞི། །དེ་སྟེང་རིགས་ལྡན་དྲག་པོ་
ཡིས། །གསོས་པའི་རྒྱལ་བསྟན་ལྷ་དར་ཚད། །སྟོང་དང་བརྒྱད་བརྒྱ་བསྟན་པ་

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

ན། །ལྷ་སྟོང་བརྒྱ་དང་བཞི་འབྱུང་བ། །རྒྱལ་པའི་བཟུང་པའི་གནས་ཚད་ཡིན། །
ལྷ་སྟོང་ལས་ནི་བརྒྱ་དང་བཞིས། །མང་བ་རྒྱུད་འདིའི་བྱེད་ཚུས་སུ། །ཕྱག་པའི་
ཕྱགས་ཀྱི་མཁས་ནམས་སྟེ། །

2.13 རྒྱུད་ལས་མ་འོངས་རབ་བྱུང་རེ་རེའི་འགོར། །ཅིས་འཕྲོའི་ངེས་པ་
སྟོང་གོས་གསུངས་པ་དང་། །བཟུན་ཏེ་ངེས་སྟོང་ལོ་འདི་རབ་ཡིད་ཀྱི། །བྱག་ཅུ་
སྐར་ལས་ཉི་ཤུ་སྐར་འདས་པ། །འཕགས་པའི་ཡུལ་རུ་ས་ཐའི་ཏེ་ཞེས། །སྟོང་
འབྲེལ་བོད་ཀྱི་སྐད་རུ་ཐམས་ཅད་འདུལ། །མ་རྒྱ་ཅི་ནའི་གསེར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་
ཆེར། །ཉིང་ཏའི་ཞེས་གསུངས་སྟོར་ཐང་འབྱུང་ཅིས་ལས། །དབང་ཐང་དང་
བཟུན་མེ་མོ་ཕག་ཅེས་བཏགས། །སྟོག་ལུས་དབང་ཐང་རྒྱུད་ན་ཅུ་རྩ་མ་བཞིའི་
ཁམས། །རྒྱ་ས་མེ་མོ་བཞི་སྟེ་སྟེ་བའི་ཕྱིར། །ཐ་མར་རྒྱ་བའི་སྐབས་ཡིན་གཉིས་
ནག་སྟེ། །དུས་སྤྱིར་དབྱས་སུ་བརྟུང་གི་མེ་ཁོང་གནས། །འབྱུང་བ་གསུམ་ལྟ་
ཁ་རལ་ལྷ་བའི་ཕྱུང་། །དེ་ལྟའི་གནས་ལོའི་རྒྱལ་པོ་གསར་འཆར་འདིར། །
གསང་ཆེན་རིགས་པ་འདྲིན་པས་བསྟེ་བའི་ཤོངས། །ཐུབ་པའི་གནས་མཆོག་
དཔལ་ལྡན་ཤམ་གྱི་ལར། །ཐུལ་པའི་རིགས་ལྡན་དམ་པ་སྟོབས་པོ་ཆེ། །གསེར་
འབྲུག་ཐེར་མོ་ལས་བཏགས་ཆོས་ཀྱི་བྲིར། །ཞེ་མི་ངོ་བོར་གསར་རུ་བཞེངས་པ་
ཡི། །རུས་སྟོན་མཆོག་དེར་ཡིད་ཀྱིས་སྟོན་འདུན་བྱེར། །ཅིས་འཕྲོ་གསར་རུ་སྟོ་
བའི་ངེས་པ་བྱས། །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། །ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་
ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྟོང་གི་ཐིག་ལེ་ལས།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཟུང་པའི་ཅིས་དང་ཆོས་རྒྱལ་རིགས་ལྡན་བྱུང་ཚུལ་བརྗོད་པའི་ལུ་སྟེ་.....
གཉིས་པའོ། །

ལུ་གཟུང་པ། སྤྱབ་ཚེས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པ།

3.01 ད་ནི་ཙ་རྒྱུད་རྗེས་འབྲངས་ནས། །རྣམ་དག་སྤྱབ་པའི་ལྔ་བསྟན་
 བཤད། །དེ་ཡང་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི། །ལོ་གངས་ཉི་ཤུ་ཙ་གཅིག་པ། །མེ་
 བག་ལ་སོགས་འདས་པའི་ལོ། །ཉི་མས་༡༥བསྟར་ལ་ནག་པ་སོགས། །འདས་
 རྒྱ་བསྟེན་ལ་གནས་གཉིས་བཞག །འོག་མ་མིག་༥བསྟར་མཁའ་རོས་
 ༦༠བརྒྱན། །མདའ་རོས་༤༥ཐོབ་ནོར་སྟེང་མར་བསྟེ། །དེ་ཡིས་ཚེས་རྒྱ་རྣམ་
 པར་དག །སྟེང་རྒྱ་༡འོག་མར་བྱང་༥བྱིན་པས། །རྗེས་མ་རྗེས་མའི་རྒྱ་དག་
 འཆར། །ལག་ལེན་སྐར་ལས་བཤོལ་འདོན་ཡང་། །མདའ་རོའི་ལྷག་མར་མིག་
 ༠ཤར་ཆོ། །མཐའ་བྱ་བཤོལ་བྱུང་གཟུགས་༡ཤར་ན། །དབུས་སུ་རྒྱ་བཤོལ་ཐོན་
 པ་ཡིན། །དེ་ཆོ་སྟེང་ནས་གཟུགས་༡ཕྱི་ཞིང་། །འོག་མ་སྐར་དབུགས་ཐོག་
 གཉིས་སོགས། །དུས་གཟེར་བརྟག་པའི་གཞིར་ཡང་བརྒྱང་། །

3.02 རྒྱ་དག་གནས་ལྔ་སྟེང་རིམ་བཞིན། །གཟའ་གཟུགས་༡ཆུ་ཚོད་རྒྱ་
 ཡོན་༥༡དང་། །མཁའ་དབང་༥༠སྐར་ལ་དབུགས་སྟེང་པ། །ཆ་ཤས་མཁའ་
 རོར་རྒྱ་ལོས་༤༥༠བསྟར། །སྟེང་ནས་རིམ་བཞིན་ཙེ་མོ་༥༡དང་། །རི་ཙེ་
 ༥༡དང་ནི་མེ་རྒྱ་༤༥ལག༡། །མཁའ་ཡིད་༡༤༠བྱིན་ལ་ཁྱེན་རིམ་བཞིན། །རི་
 མཁའ་རི་༡༠༡དང་དུས་༤མཁའ་རོ་༤༠། །མིག་མཆོམས་༤༠སྤྱབ་པས་
 ༡དོར་བའི་ལྷག །གཟའ་ཡི་རྒྱ་ལ་རྣམ་པར་དག །

3.03 རྒྱ་དག་གནས་གཉིས་སྟེང་མ་ལག༡། །འོག་མ་གཟུགས་༡ཀྱིས་
 བསྟར་བ་ལ། །སྟེང་མར་ལག་མིག་༥༥འོག་མ་ལ། །མིག་༠བྱིན་དུས་བྱིས་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

༡༢༤ཚབ་པའི་ནོར། རྟིང་བསྐྱེད་དེ་ཡང་ནོར་ལག་༢༤གིས། བསྐྱེལ་བས་རིལ་
ཆ་གསལ་པོར་སྟོན། །

3.04 ཟླ་དག་གནས་ལ་སྟེང་རིམ་བཞིན། རྒྱར་མིག་ནད་བྱུག་སྒྱུགས་
༡༠སྐར་ཟུང་བར་༥༥། འདུགས་གཟུགས་༡ཆ་ཤས་གཟུང་ཟླས་༡༧བསྟུར། །
སྟེང་རིམ་རྒྱལ་བ་༢༤ལྷག་མདའ་༥༥༥རུས་༤། གཟུགས་༡དང་ཟླ་མཆོས་
༤༡བརྒྱན་བྱས་ལ། བྱེན་རིམ་རི་རྩ་༤༧རུས་༤མཁའ་རྩ་༤༠། བྱིག་མཆོམས་
༤༠འཁོར་ལོས་༢༧དོར་བའི་ལྷག ཉི་མའི་རྒྱ་མ་ཞེས་སུ་གྲགས། སྤྲུལ་རྒྱུར་
རང་རང་སྟུར་བྱེད་བྱིན། བྱི་མའི་རྒྱ་བ་ཆོགས་མེད་འཆར། །

3.05 གཟུང་རྒྱར་རྒྱ་ཆོད་བྱུག་མདའ་༥༥༥དང་། སྐར་ལོན་ནད་བྱུགས་རྒྱ་
༤མི་བདག་༡༥དང་། ཉི་རྒྱར་དབྱུག་མཆོ་༤སྐར་ཟླ་བྱང་༢༡། འདུགས་
འབྱུང་༥མེ་རྒྱ་༤ནཆ་ཤས་ཉི། གང་བཅིའི་ཆོས་བསྟུར་སྟེར་བའམ། ཡང་ན་
རྟག་ཡངས་རེའུ་མིག་འདི། * བསྐྱེལ་ལ་རང་འཁོར་བསྐྱེལ་བའི་ལྷག །
གཟུང་དང་ཉི་མ་བར་བ་ཡིན། །

3.06 ཟླ་རྒྱང་རེའུ་མིག་བཟོ་རྒྱལ་ནི། འདབ་༥འབྱུང་༥མདའ་༥རྒྱ་
༤ལོན་ནད་འཁྱིག་༢གཟུགས་༡། རྟོག་བ་༡, ༢, ༣, ༤, ༥, ༥, ༥དང་བཅས་བརྒྱ་
བཞིའི་གནས། ཟླ་རྒྱང་ཐོས་ཐིན་བསྐྱེལ་བྱ་ཞིང་། བྱི་རྒྱང་ལ་ནི་བ་རྒྱ་
སྟོན། དེ་ཡང་ཐོག་མར་གོ་བདེའི་བྱིར། གཡོན་སྒྱུགས་གངས་ཀྱི་རི་མོ་སྟེ། །
བསེ་རྒྱ་༡༨དོད་པ་༡༣དག་ལ་མདའ་༥། ཟླང་༢དང་བྱིམ་༡༢ལ་སྒྱུགས་
༡༠སྟོན་ཞིང་། མེ་ནད་དྲག་པོར་༡༡ཆོས་༡༥བསྟོནས་ལ། རྒྱ་མཆོ་
༤སྒྱུགས་༡༠ལ་བྱ་གཟུགས་༡༥། མདའ་༥དང་བྱ་གར་༥ལག་མིག་༢༢སྟེ། །
རྩ་༤དང་ནོར་༤ལ་རྒྱལ་བ་༢༤ཡིན། ཟླང་སྐར་༧དེ་ཉིད་༢༥སྟོང་༠ལ་སྟོང་

༠། །བཛྲེམས་པས་རྒྱ་རྒྱ་རིུ་མིག་གྲུབ། །

3.07 རིལ་པོར་ཆོས་བསྐྱེས་མ་རྩལ་ཀླུ་པོ། །ཐོབ་ནོར་གཞུགས་ཀྱི་མེ་

* རྒྱུ་མེ་གྲུབ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་མེ་	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
རྒྱུ་མེ་གྲུབ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་མེ་	༠ ༥༩ ༣ ༤ ༡༥	༡ ༥༩ ༢ ༥ ༡༥	༢ ༥༩ ༡ ༥ ༡༥	༣ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥	༤ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥	༥ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥	༦ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥	༧ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥	༨ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥	༩ ༥༩ ༠ ༥ ༡༥
རྒྱུ་མེ་གྲུབ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་མེ་	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥
རྒྱུ་མེ་གྲུབ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་མེ་	༡༡ ༡༢ ༡༣ ༡༤ ༡༥	༡༢ ༡༣ ༡༤ ༡༥ ༡༦	༡༣ ༡༤ ༡༥ ༡༦ ༡༧	༡༤ ༡༥ ༡༦ ༡༧ ༡༨	༡༥ ༡༦ ༡༧ ༡༨ ༡༩	༡༦ ༡༧ ༡༨ ༡༩ ༢༠	༡༧ ༡༨ ༡༩ ༢༠ ༢༡	༡༨ ༡༩ ༢༠ ༢༡ ༢༢	༡༩ ༢༠ ༢༡ ༢༢ ༢༣	༢༠ ༢༡ ༢༢ ༢༣ ༢༤
རྒྱུ་མེ་གྲུབ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་མེ་	༣ ༤ ༥ ༦ ༧	༤ ༥ ༦ ༧ ༨	༥ ༦ ༧ ༨ ༩	༦ ༧ ༨ ༩ ༡༠	༧ ༨ ༩ ༡༠ ༡༡	༨ ༩ ༡༠ ༡༡ ༡༢	༩ ༡༠ ༡༡ ༡༢ ༡༣	༡༠ ༡༡ ༡༢ ༡༣ ༡༤	༡༡ ༡༢ ༡༣ ༡༤ ༡༥	༡༢ ༡༣ ༡༤ ༡༥ ༡༦
རྒྱུ་མེ་གྲུབ་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་མེ་	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥	༠ ༤ ༡ ༥ ༡༥

ཐི་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པའི་སྤྲོད་ཆེན་གྱི་རི་མོ་མ་གཏན་ལ་བཞུགས་པར་གྱུར་པའི་མཉན་རྩལ།

॥ ॐ ॥	११	२२	३३	४४	५५	६६	७७	८८	९९	१०
॥ ॐ ॥	६	०	१	२	३	४	५	६	०	१
॥ ॐ ॥	१०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९
॥ ॐ ॥	१०	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८
॥ ॐ ॥	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
॥ ॐ ॥	३३६	३५२	३६८	३८४	४००	४१६	४३२	४४८	४६४	४८०
॥ ॐ ॥	१	१	१	१	१	१	१	२	२	२
॥ ॐ ॥	३१	३६	४०	४४	४९	५३	५७	६१	६६	७०
॥ ॐ ॥	१०	२	२१	४६	८१	१२६	१८१	२३६	२९१	३४६
॥ ॐ ॥	१	१	३	३	३	२	२	१	१	१
॥ ॐ ॥	३३	८	५१	३७	३	६६	२२	६५	६१	१७

[illegible]

<div style="text-align: center;"> མ་ཀང་ </div>	ཀང་འཛིན།	སྟུར་བྱེད།	སྟོན།
	༡	༥	༥
	༢	༥	༡༠
	༣	༥	༡༥
	༤	༤	༡༦
	༥	༣	༢༢
	༦	༢	༢༤
	༧	༡	༢༥
<div style="text-align: center;"> བྱི་ཀང་། </div>	༡	༡	༢༤
	༢	༢	༢༢
	༣	༣	༡༦
	༤	༤	༡༥
	༥	༥	༡༠
	༦	༥	༥
	༧	༥	༠

3.08 ཡང་དག་རྒྱ་བའི་རྒྱ་ཚོད་སོགས། །མ་ཀང་བསྐྱེད་ལ་བྱི་ཀང་གི། །
 དེ་ཡང་མ་ཟིན་བྱི་ཀང་སྐབས། །སྟུར་བྱེད་མ་ཀང་དང་པོ་ལ། །བབས་བྱིར་ཡང་
 རྒྱུ་རྒྱུ་ཚོད་དེ། །ཀང་སྟོན་ཡངས་སྟུང་ཉེར་དུ་བསྐྱེད། །དེ་ཡང་མ་ཀང་བསྐྱེད་
 པའི་ཚེ། །སྟུར་བྱེད་བྱི་ཀང་ལ་བབས་པས། །ཡང་དག་རྒྱ་བའི་རྒྱ་ཚོད་ཀྱི། །
 གངས་དེ་ཀང་སྟོན་ནང་ནས་གི། །མི་ལྷག་རྒྱ་ཚོད་གནས་ནས་གཅིག །ཕབས་
 ལ་སྟངས་དུ་དུག་ཅུར་བསེལ། །དེ་ལ་ཡང་རྒྱུ་རྒྱུ་སྟངས་གིས་སྟུངས། །སྟངས་ལས་
 གཅིག་ཕབས་དུག་གིས་བསྐྱེད། །དབུགས་སྟུངས་དེ་ལས་གཅིག་ཕབས་པ། །རི་
 མཁའ་རིས་ལྟ་བུ་བསྐྱེད་ཆ་ཡིས་སྟུངས། །སྟུངས་ལྷག་ཀང་ཡངས་དག་པ་
 རྣམས། །གཟའ་བར་རྒྱ་ཚོད་མན་ཆད་དུ། །ཞོར་མཉམ་བསྐྱེད་ལ་མི་མཉམ་གི། །
 དེ་ཡིས་གཟའ་བྱེད་དག་པར་འགྱུར། །དེ་ཡང་གཟའ་དང་ཉི་མ་གི། །ཆ་ཤས་
 ཤེད་སྟོན་པ་བྱེད་བྱི་བྱིར། །བྱེད་དག་ཆ་ཤས་རི་རོས་ལྟ་བུ་བསྐྱེད། །རི་མཁའ་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

རིས་༡༠༧ཐོབ་ནོར་ལུ་པ། །ལྷག་དེ་ཆ་ཤས་དུག་པ་ཡིན། །

3.09 རོ་ཅམ་ཆོ་ལབསེ་བྱ་ཏེ་ལས་ཞུག་༡, ༤ ུ། །སྤྱི་ཕྱི་ཐོས་དང་མ་
ཐོས་ཞུམ། །གཡོན་བགྲངས་གཞུགས་༡མདའ་ཡདག་ལ་དུས་ུ། །མིག་འཆུ་
ལུགས་༡༠ལ་མེ་ལྷག་༡༡ཞུམ། །སྟོང་༠ལ་སྟོང་༠ཞུམ་ཉི་ཀར་ཡིན། །

3.10 ཉི་བར་གཉིས་བཀོད་གཅིག་ལ་ནི། །སྐར་མཆའས་ཅུ་ཆོད་
འབྱུང་ཆུས་ལྷ་སྐྱུངས། །མ་འདངས་འཁོར་ལོ་འཁྲུག་ལ་སྐྱུངས། །སྐྱུངས་
ཤལ་འཁོར་བྱེད་ལྷངས་ན་དོར། །ཆ་དོར་དང་མ་དོར་མཆའ་མ་བཀོད། །དོར་
ལྷག་སྐར་མ་མཁའ་རོས་ུབ་བསྐྱུར། །ཆུ་ཆོད་བཅུག་ལ་མདའ་ཡོན་ལྷས་
༡༣༥། །བཀོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་ཉི་ཀར་བཟུང་། །ཀར་ཞུམ་ཆུ་ཆོད་གནས་སུ་
བཀོད། །ཀར་བཟུང་གདོང་མས་ཆུ་ཆོད་ནས། །ཆ་ཤས་བར་གྱི་གནས་ཀྱན་
བསྐྱུར། །མ་ཐིན་ཀར་པ་དང་པོས་བསྐྱུར། །རང་རང་འཁོར་ལོའི་ུམ་ུ་
ུབ་དབྱུག་ལ་བསྐྱུལ། །འབྱུང་མེ་ལྷས་༡༣༥ཐོབ་ཡང་རྒྱ་ཡིན། །ལྷག་མ་མཁའ་
རོས་ུབ་བསྐྱུར་སྐྱང་བཅུག །མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༣༥ཐོབ་ཆུ་སྐྱང་སྟེ། །ཡང་
ལྷག་རོས་ུབ་བསྐྱུར་དབྱུགས་བཅུག་པར། །མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༣༥ཐོབ་དབྱུགས་
ཡིན་ལྷག །རི་རོས་ུམ་བསྐྱུར་ལ་ཆ་བཅུག་ནས། །མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༣༥ཐོབ་
ཆ་ཤས་ཉི། །ལྷག་མེད་ནམ་དག་རི་མོ་འཆར། །

ཁ	ཀར་འཛིན།	སྐྱར་བྱེད།	ཞུམ།
༡མ་ཀར་	༡	ུ	ུ
	༢	ུ	༡༠
	༣	༡	༡༡
༡ཕྱི་ཀར་།	ུ	༡	༡༠
	༥	ུ	ུ
	༠	ུ	༠

3.11 ཡང་རྒྱུ་ཆུ་ཆོད་རྩེས་འབྲང་བཅས། །གཟའ་ཡི་སྐབས་བཞིན་མ་
 ཀང་བཟེ། །ཕྱི་ཀང་རིམ་སྤི་ཀང་ལོངས་དག །དེ་ལྟར་ཀང་ལོངས་དག་པ་
 རྣམས། །བྱེད་དག་གཟའ་དང་ཉི་པར་གྱི། །རང་རང་རྒྱ་ཆོད་མན་ཆད་ཏུ། །
 །འཁོར་བྱེད་༡༩, ༩༠ རྩོད་བསྐྱེད་མ་དོར་སྤི། །དེ་ཡིས་གཟའ་དང་ཉི་མ་དག །

3.12 ཉི་དག་གནས་གཉིས་བཞག་བྱས་ལ། །མཆོད་བང་༥༤ལོགས་
 བཀོད་ཆོས་གངས་གྱིས། །རིམ་བསྐྱར་མཁའ་རོས་ལུད་པའི་ཞོར། །སྐར་མའོ་
 ལྟག་མ་རྒྱ་ཆོད་ཡིན། །དེ་རྣམས་ཉི་དག་ཅིག་ཤོས་གྱི། །སྐར་དབྱག་གཉིས་ལ་
 རིམ་བཞིན་བྱིན། །ཡང་ན་ལུན་མིན་རེའུ་མིག་འདི། * །བྱེད་བྱུབ་གཉིས་པོ་
 གང་ཡིན་ཀྱང་། །བྱིན་པས་ཆོས་འཁྱུད་ཟླ་སྐར་དག །

དེ་ལ་གཟའ་དག་ལོངས་སྦྱོད་གྱིས། །སྐྱུངས་ལྟག་རེས་འགྲོགས་ཟླ་སྐར་
 ཡིན། །

* རྒྱ་ཆོས་གངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
རྒྱ་ཆོས་ལོན་མིན་ལྟག་ལོངས།	༠ ༥༤	༡ ༥༥	༢ ༥༦	༣ ༥༧	༤ ༥༨	༥ ༥༩	༦ ༦༠	༧ ༦༡	༨ ༦༢	༩ ༦༣
རྒྱ་ཆོས་གངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
རྒྱ་ཆོས་ལོན་མིན་ལྟག་ལོངས།	༡ ༥༤	༢ ༥༥	༣ ༥༦	༤ ༥༧	༥ ༥༨	༦ ༥༩	༧ ༦༠	༨ ༦༡	༩ ༦༢	༡༠ ༦༣
རྒྱ་ཆོས་གངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
རྒྱ་ཆོས་ལོན་མིན་ལྟག་ལོངས།	༡ ༥༤	༢ ༥༥	༣ ༥༦	༤ ༥༧	༥ ༥༨	༦ ༥༩	༧ ༦༠	༨ ༦༡	༩ ༦༢	༡༠ ༦༣

3.13 དེ་དང་ཉི་མ་དག་པ་གཉིས། །སྐར་མ་ནས་བཟུང་ཆ་ཤས་བར། །
 གནས་མཚུངས་བསྐྱེད་ལ་རང་འཁོར་༤༧, ༤༨, ༤༩, ༥༠ བསྐྱེད། །དེ་ཡིས་སྦྱོར་

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་ཚོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

བ་ནམ་པར་དག །

3.14 བྱེད་པ་ཆོས་གངས་འཁྲིག་པས་འབརྒྱུར། །གཟུགས་ཀྱང་མན་རི་
ལྷམས་བགས་པའི་ལྷག །ཆོས་དེའི་ཕྱི་ཆའི་བྱེད་པ་སྟེ། །སྔ་ཆའི་བྱེད་པ་ཤུགས་
ལ་རྟོགས། །

3.15 གཟའ་ཀྱེས་འཕྲུལ་ལྷོ་བྱེད་པ་ལྷ། །ཡན་ལག་ལྷའམ་ལྷ་
བསྐྱས་ཞེས། །སྐར་ཅིས་པ་ལ་རྒྱུད་ལྷར་གྲགས། །དེ་ལས་གཟའ་ནི་གཟའ་དག་
ཀྱིན། །ཆོས་ནི་སྐབས་དེའི་ཆོས་གངས་འདྲང་། །དགའ་བཟང་རྒྱལ་སྤྱོད་
རྟོགས་ལྷར་བཤད། །སྐར་མ་རེས་འགྲོགས་ཟླ་སྐར་འདྲང་། །སྤྱོད་པ་ལྷེ་ཟླ་
ལས་བྱུང་བ། །བྱེད་པ་སྔ་ཕྱིའི་བྱེད་པར་ལབ་བྱུང་། །

3.16 རེས་གཟའ་གང་ཤར་ཉིན་ཞག་རེ། །སྤྱོད་པས་ད་ནང་ནམ་
ལངས་རུས། །སློབས་ནས་སང་གི་ནམ་ལངས་འཕོ། །ལྷངས་སྤྱོད་གནས་སུ་གང་
ཤར་བ། །ནམ་ལངས་ནས་བཅམས་བཟང་པའི་ཆོ། །དེ་རིང་ཆོས་རྟོགས་ཕྱི་མ་
འཇུག །གཟའ་གཅིག་ཡན་གཉིས་བཤུབས་གུར་ན། །རྒྱ་ཚོད་མང་བའི་ཆོས་དེ་
ཆད། །མཚངས་ན་རྒྱ་ཚོད་ཉུང་བ་ལྷག །དོན་རྒྱ་ཆོས་ལ་ཆད་ལྷག་མེད། །དེ་
ལྷར་སྤྱང་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། །ཉིན་ཆོས་བསྐྱུན་ནས་བཅི་ཕྱིར་ཏེ། །ཉིན་ཞག་
གཅིག་གིས་ཆོས་ཞག་ནི། །རིལ་པོ་གཅིག་དང་སྔ་ཕྱིའི། །དོ་མཚོང་རིལ་པོ་ཆད་
ཅས་བཏགས། །ཆོས་ཞག་གཅིག་གིས་ཉིན་ཞག་ནི། །གསུམ་མཚོང་དེ་ལས་རིལ་
པོ་དང་། །འགྲོགས་པའི་ཆོས་དེ་ལྷག་པར་བཏགས། །དེས་ན་རྒྱང་པའི་འཕེལ་
འགྲིབ་ལས། །བྱུང་བའི་ཆད་ལྷག་ཁ་འགྲིག་སྟེ། །དེ་ནས་ཆད་པ་མང་བ་ནི། །
ཉིན་ཆོས་ཞག་མི་ཐུབ་ཀྱི་ཆ། །

3.17 ཉི་མའི་ལྷངས་སྤྱོད་རང་ཉིད་ཀྱིས། །སྐར་གནས་དེ་སྤྱོད་སློབས་པ་

ནས། །བཙམས་ཏེ་རགས་པར་དེ་ཉིན་གྱི། །ཆོས་ཁངས་རྫོགས་པར་སྦྱང་པའི་
གངས། ༥ །ཆོས་འབྱུང་ཟླ་པའི་སྐར་མ་ནི། །རགས་པ་དེ་རིང་ཆོས་བདེ་པར། །
སྦྱང་པའི་ཟླ་སྐར་ནམ་དག་ཡིན། ༥ །རེས་འགྲོགས་ཟླ་པའི་སྐར་མ་ནི། །སྐར་
མ་དེ་སྤྱང་ཟླ་པ་ཡིས། །སྤྱ་མའི་ཞག་ལ་སྦྱང་བྱིན་འཆར། །དེ་ཡིས་མཁའ་རྩེར་
༤༠ ཟླ་པའི་ལྷག །ནམ་ལངས་ནས་བཙམས་དེ་ཡུན་སྤོང། །དེ་བདེ་ཟྱི་མའི་སྐར་
སྤྱང་སྤེབ། །

3. 18 སྦྱར་བ་རུས་ཀྱི་ལྷ་ཡིན་པས། །ཆོས་རེར་དབང་བྱེད་ཚུལ་རུ་
འཆར། །ཁོངས་སྦྱང་གང་ཤར་ད་ནང་གི། །ནམ་ལངས་མན་ཆད་འདས་བྱིན་
ཡིན། ༥ །བྱེད་པ་རྒྱང་པར་བཅས་པ་ཡི། །གང་བཅིང་ཆོས་ཁངས་དེ་དང་དེ། །
བྱེད་མར་གཏུབས་པའི་ཆ་རེ་ནི། །བྱེད་པ་རེ་ཡི་ཁོངས་སྦྱང་དེ། །བརྟག་ཐབས་
ཆོས་ཁངས་སྤྱ་མ་ཡིས། །མཁའ་རྩེ་༤༠ སྤྱང་ནས་ཟླ་པའི་ལྷག །ཉིན་ཞག་སྤྱ་
མར་འདས་བྱིན་ཡིན། །ལྷག་དང་ད་ལྷའི་ཆོས་ཁངས་གཉིས། །བསྐྱེས་ལ་མིག་
འགྲུབ་བཞག་ཐོབ་ནོར། །རུས་དེའི་བྱེད་པའི་ཁོངས་སྦྱང་དེ། །སྤྱ་ཆར་སྤྱ་མའི་
ཆོས་ཁངས་དག །རྫོགས་ནས་དེ་ཡི་ཡུན་རུ་སྦྱང། །ཟྱི་ཆར་ཆད་དེ་རྫོགས་པ་
ནས། །བྱེད་པ་འཆར་བར་ཤེས་པར་བྱ། ༥ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཟྱི་
རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་རག་རིགས་……
ལྷན་སྦྱང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ཞལ་ལྷང་གྲུབ་ཅིས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྤྱ་བཤད་པའི་ལེའུ་ལྷེ་གསུམ་……
པའོ། །

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ལ་ཀན་ཏུག་ཅུའི་རེའུ་མིག

[illegible]

ལེབ་བཞི་པ། བྱེད་ཚིས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པ།

4.01 ད་ནི་བཟུས་རྒྱུད་རྗེས་འབྲང་ནས། །མཁས་དབང་ལྷག་པ་གོང་མ་
ཡི། །ཕྱག་བཞེས་དཔྱུས་ཀྱི་རི་མོའི་རྩལ། །རབ་ཡིད་༡༩མེ་མག་ལ་སོགས་པ། །
འདས་པའི་ལོ་ཚོགས་བྱིམ་༡༢གྱིས་བསྐྱར། །ནག་པ་ལ་སོགས་འདས་ལྔ་བསྟེ། །
གནས་གཉིས་འོག་མ་མིག་༢གིས་བསྐྱར། །ཆུ་དུས་༤༩བྱིན་ལ་འབྱུང་རོས་
༤༥བཅོ། །རྟེན་པ་སྟེང་བསྟེ་ཆོས་ལྔ་དག །དེ་ཉིད་འཕར་ན་ལྷགས་འདིར་
བཤོལ། །

4.02 ལྔ་དག་གནས་གསུམ་སྟེང་རིམ་བཞིན། །ལྔ་༡དང་ལྔ་ཅེ་
༣༡མཁའ་མདས་༥༠བསྐྱར། །མེ་༣དང་ལྔ་བྱུང་༢༡མཁའ་མིག་༢༠བྱིན། །
མཁའ་རོ་༤༠མིག་མཚམས་༤༠ཐུབ་པ་ཡིས། །དོར་ལྷག་གཟའ་ཡི་རྒྱ་བར་
བྲན། །

4.03 ལྔ་དག་གནས་གཉིས་སྟེང་མ་བྱུང་༢། །འོག་མ་གཟུགས་༡གྱིས་
བསྐྱར་བྱས་ལ། །སྟེང་ལྔ་༢འོག་མ་ནོར་མིག་༢༤བརྒྱན། །དུས་བྱིམ་༡༢༤ཐོབ་
པ་སྟེང་མར་བསྟེ། །སྟེང་མ་ལྔ་ལག་༢༤གིས་བསྐྱེལ་ལྷག །རིམ་ཆའི་རྒྱ་བ་ཞེས་
ཐུ་གསལ། །

4.04 ལྔ་དག་གནས་ལྔ་སྟེང་རིམ་བཞིན། །མིག་༢ཚྭགས་༡༠ལྔ་དབང་
༥༤ལག་༢ཚྭགས་༡༠བསྐྱར། །དེ་ཉིད་༢༥མིག་མཚོ་༩༢ཉི་མ་༡༢དང་། །
གཟུགས་༡དང་བྲག་པོ་༡༡བྱིན་བྱས་ལ། །འདོད་༡༣རོ་༤མཁའ་རོ་༤༠མིག་
རོ་༤༠དང་། །འཁོར་ལོས་༢ཡོད་རོ་ལྷག་ཉི་རྒྱ་འཆར། །

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཆེན་གྱི་རིམ་སྐར་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

4.05 སྐར་ཆུང་རང་རང་སྐར་བྱེད་བྱིན། །ཕྱི་མའི་རྒྱ་བ་ཆོག་ས་མེད་
འཆར། །ཉིན་རེའི་ཆེས་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །གཟའ་དང་ཉི་མའི་རྒྱ་བ་ལ། །
བྱེད་པའི་རྟག་ཡོངས་རེའུ་མིག་འདི། ཡ །བསྐྱེས་པའི་གཟའ་ཉི་ཤར་བ་འགྲུབ།

ཡ །ཆོས་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
འབྱེད་པའི་གཟའ་རིམ་རྟག་ཡོངས།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩
	༥༩	༥༨	༥༧	༥༦	༥༥	༥༤	༥༣	༥༢	༥༡	༥༠
	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥
	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥
	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
འཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥
	༥༩	༥༨	༥༧	༥༦	༥༥	༥༤	༥༣	༥༢	༥༡	༥༠
	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥
	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥
ཆོས་གྲངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
འབྱེད་པའི་གཟའ་རིམ་རྟག་ཡོངས།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༩	༩	༩
	༤༩	༤༨	༤༧	༤༦	༤༥	༤༤	༤༣	༤༢	༤༡	༤༠
	༤༠	༣༩	༣༨	༣༧	༣༦	༣༥	༣༤	༣༣	༣༢	༣༡
	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣
	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
འཉི་མའི་རྟག་ཡོངས།	༠	༠	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧
	༤༩	༤༨	༤༧	༤༦	༤༥	༤༤	༤༣	༤༢	༤༡	༤༠
	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༩
	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣
	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦	༥

འཚེས་གྲངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
འབྲེད་པའི་གཟའ་རི་རྒྱུ་ལོངས།	༤	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༠	༡
	༤༠	༣༩	༣༨	༣༧	༣༦	༣༥	༣༤	༣༣	༣༢	༣༡
	༡༧	༢༠	༢༤	༢༨	༣༡	༣༥	༣༩	༤༢	༤༦	༥༠
	༠	༤	༩	༠	༥	༩	༠	༤	༩	༠
	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
འཁྱིམ་པའི་རྒྱུ་ལོངས།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༢	༢	༢
	༣༡	༣༤	༤༠	༤༤	༤༩	༥༣	༥༧	༦	༦	༡༠
	༤༠	༢	༢༤	༤༦	༥	༣༠	༥༢	༡༤	༣༦	༥༨
	༥	༥	༤	༤	༤	༤	༣	༣	༣	༣
	༧	༣	༡༢	༥	༤	༠	༩	༥	༡	༡༠

4.06 རིལ་པོར་ཆེས་བསྐྱེས་མ་རྒྱས་༡༤བཞུ། །ཐོབ་ནོར་གཞུགས་༡མེ་
 ན་མི་མཉམ་ཞིང་། །ཐིག་འཁྱིམ་པའི་འཚོ་སྤྱོད་མཉམ་པའོ། །ལྷག་དེས་ཟླ་བའི་
 ཀླུ་པ་བཟུང་། །ཀླུ་མ་ཆུ་ཆོད་གནས་སུ་བཞོང་། །ཀླུ་བཟུང་སྟོན་མས་ཆ་
 ཤས་བསྐྱུར། །མ་ཐུན་ཀླུ་པ་དང་པོས་བསྐྱུར། །དུས་ཁྱིམ་༢༡༤ཐོབ་པ་ཡང་
 དག་ཅུ། །བཞོས་ལྷག་མཁའ་རོས་༤༠བསྐྱུར་བྱས་ལ། །ཡང་ལྷག་རོས་༤བསྐྱུར་
 ཐོབ་པ་དབུགས། །སྐར་ལྷག་འདོད་པས་༡༣བསྐྱུར་བྱས་ལ། །དུས་ཁྱིམ་
 ༢༡༤ཐོབ་པ་ཆ་ཤས་ཏེ། །ལྷག་མ་དག་པའི་རེས་པ་མེད། །ཡང་དག་ཅུ་བའི་ཆུ་
 ཆོད་མགས། །སྐར་ཀླུ་ལ་ཕྱི་ཀླུ་ཕྱི། །དེ་རྒྱམས་གཟའ་བར་ལོངས་
 སྟོང་དུ། །ཁོར་མཉམ་བསྐྱེད་ལ་མི་མཉམ་ཕྱི། །དེ་ཡིས་གཟའ་ཁྱེད་དག་
 པར་འགྱུར། །

4.07 ཉི་ཤར་གནས་གཉིས་གཅིག་ལ་ནི། །སྐར་མཚམས་༤ཆུ་ཆོད་

ཕྱི་དྲུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

འབྱུང་ཆུས་ཡུ་ཐུངས། །མ་འདང་ཁོར་ལོ་འཁོར་ལ་ཐུངས། །ཐུངས་ཤུལ་
འཁོར་བྱེད་༡༩, ༩༠ལངས་ན་དོར། །དོར་ལྷག་སྐར་མ་མཁའ་རོས་
༤༠བསྐྱར། །ཆུ་ཆོད་བཅུག་ལ་འབྱུང་མེ་ཟེམ་༡༩༥། །བཞོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་ཉི་
ཀར་བཟུང་། །ཀར་ཕྱོམ་ཆུ་ཆོད་གནས་སུ་བཀོད། །ཀར་བཟུང་གདོང་མས་
ལྷག་ནམས་བསྐྱར། །མ་ཐིག་ཀར་པ་དང་པོས་བསྐྱར། །རང་རང་འཁོར་ལོས་
༡༩, ༤, ༤༠དབྱུག་ལ་བསྐྱིལ། །འབྱུང་མེ་ཟེམ་༡༩༥ཐོབ་ཡང་རྒྱ་ཡིན། །ལྷག་
མ་མཁའ་རོས་༤༠བསྐྱར་༡༩༥ཐོབ་སྤང་། །ཡང་ལྷག་རོས་༤བསྐྱར་
༡༩༥ཐོབ་པ་དབྱུགས། །སྐར་ལྷག་འདོད་པས་༡༩བསྐྱར་བྱས་ལ། །འབྱུང་མེ་
ཟེམ་༡༩༥ཐོབ་འདོད་ཆ་སྟེ། །ལྷག་མ་གང་ལུས་དོར་བས་ཆོག །ཡང་རྒྱའི་ཆུ་
ཆོད་རྗེས་འབྱང་བཅས། །ཐུ་ཀར་བསྐྱན་ལ་བྱི་ཀར་མི། །གཟའ་ཉི་ལངས་སྦྱོད་
མན་ཆད་དུ། །འཁོར་བྱེད་༡༩, ༩༠དོར་བསྐྱན་མ་དོར་མི། །གཟའ་དང་ཉི་མ་
དག་པ་ཡིན། །

4.08 ཉི་དག་གཉིས་བཀོད་གཅིག་ལ་ནི། །ཤོང་གི་ཐུན་མིན་རེའུ་མིག་
བྱིན། །ཆོས་འཁྱུད་ཟླ་བའི་སྐར་མ་དག །དེ་ལ་གཟའ་ལངས་མན་གྱིས་སྦྱངས། །
རེས་འགྲོགས་ཟླ་བའི་སྐར་མ་སྟེ། ་། །ཉི་ཟླ་གཉིས་བསྐྱེད་བ་འགྲུབ། ་། །
བྱེད་པ་ཆོས་གྲངས་འཁྲིག་པས་འབསྐྱར། །གཞུགས་༡དམན་རི་ཡིས་བཞོས་
པའི་ལྷག །བྱི་ཆའི་བྱེད་པ་ཞེས་སུ་གྲགས། །བསྐྱེད་རྒྱུད་ཡན་ལག་ལྔ་ག་ཆང་།
་།དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། །ཕྱི་དྲུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་
འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྷན་སྦྱིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་ཉུང་དུ་བྱེད་ཅིས་ཀྱི་
ཡན་ལག་ལྔ་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཞི་པའོ། །

ལེབ་ལྷ་པ། ཉི་ཟླ་རྒྱ་གཅན་འབྲུག་ཚུལ།

5.01 རྒྱ་གཅན་རི་མའི་རེས་པ་ནི། །རབ་ཡིད་༡༩མེ་པག་ཟླ་དག་ལ། །
 བླ་མ་མཁའ་ཕྱོགས་༡༠༠གྱིས་བརྒྱན་བྱས་ལ། །མཁའ་མེ་ལག་པས་༢༣༠དྲོ་
 བའི་ལྷག །ཐིག་མེས་༣༠བསྐྱར་ལ་ཉར་ཆོས་༡༥དང་། །སྟོང་ལ་སྐུ་མ་ཚུ་
 ༣༠བསྐྱན་བྱས་ཏེ། །གནས་ལྷ་བཀོད་ལ་སྟེང་རིམ་བཞིན། །བླ་མ་མཁའ་འོ་སྟོང་
 པ་འོ་མ་ཚུ་༡༩དང་། །ཐིག་འོ་དང་ཉི་མས་༡༢རིམ་བསྐྱར་ལ། །མེ་མིག་༢༣རོ་
 ༤དང་མཁའ་རོ་གཉིས་༤༠, ༤༠། །འཁོར་ལོས་༢༧དྲོ་ལྷག་ཙ་བ་ཡིན། །རྩ། །
 གནས་གཉིས་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས། །འཁོར་ལོར་༢༧རིམ་ཐིག་དྲོང་
 སྐར་ཡིན། །རྩ། །དེ་ལ་འཁོར་ཕྱིད་༡༣, ༣༠སྟེར་རམ་དམན། །མཆུག་གམ་དུས་
 མེ་ནམ་པར་དག །

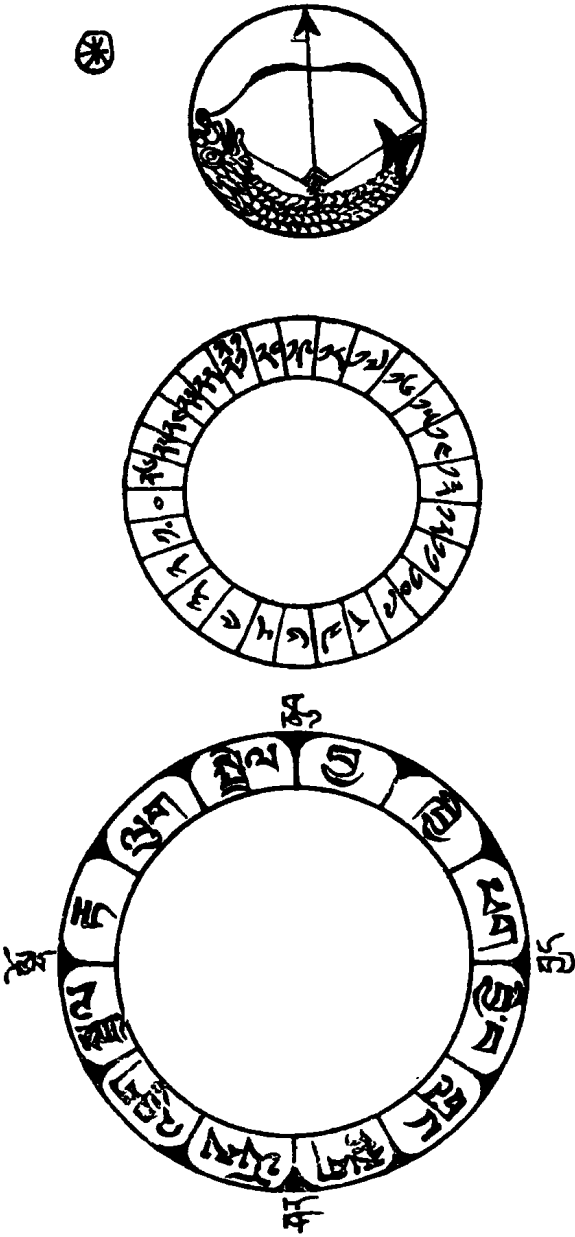
5.02 རྒྱ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཙ་བདུན་པོ། །གོ་ལར་གཡོན་སྐར་ཚུལ་དུ་གནས། །
 རྒྱ་གཅན་རང་འགྲོས་གོ་ལའི་གཞིར། །གཡས་སྐར་ཚུལ་གྱི་རྒྱུད་པ་སྟེ། །དབེར་
 བ་ཙ་བའི་སྐར་མར་གསུམ་༣། །ཤར་ཆོ་ནམ་གྱུ་ནས་གཡས་སྐར། །ཕྱགས་ཐོག་
 བགྲངས་པའི་གསུམ་པ་ནི། །ཁྲུམས་སྟོང་ཡིན་ཏེ་གདོང་སྐར་རོ། །ཙ་བས་
 འཁོར་ལོར་ཐིག་བའི་ལྷག །གདོང་སྐར་ཉེར་བཞི་༢༩འཆར་བ་དེ། །བྲ་ཉེ་ནས་
 བབྱང་ཕྱགས་འབྱང་དུ། །བགྲངས་པའི་རྒྱ་སྐར་ཉེར་བཞི་བཤམ། །ཁྲུམས་སྟོང་
 ཡིན་ཏེ་གདོང་སྐར་རོ། །དེ་གཉིས་དོན་ལ་བྱང་མེད་ཀྱང་། །སྐ་མས་ཉི་ཟླ་
 གཟའ་འཛིན་དང་། །རྒྱ་གཅན་འགྲོས་སྐགས་མི་ཤེས་པས། །ཐེས་མ་གཟའ་
 གཞན་རྒྱ་སྐར་ལ། །རྒྱུད་ཚུལ་དག་དང་བསྐྱན་པ་ཡིན། །

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཆེན་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

5.03 དེ་ཡང་དབྱངས་འཆར་རྒྱད་ལས་ནི། །བུད་མེད་དབྱུག་ཐོགས་
གཅིག་གིས་ནི། །སྒྲེས་པ་མཚོན་ཐོགས་བརྒྱ་ཡང་བྱུལ། །ཞེས་བཤད་ཐབས་རུས་
བརྟག་པའི་ཚུལ། །གདོང་བ་གདོང་སྐར་ཉིང་རུ་བཞག །ཉི་སྐར་རུས་ཚོད་ལོ་
ཉིང་བསྐྱར། །མདེུ་ཅེར་གཏོར་མདོས་གཡུལ་སྤྲད་བྱ། །* སྲིད་གསུམ་རྣམ་
རྒྱལ་ཞེས་གྲགས་པ། །དགེ་ཤིག་གང་དང་གང་བྱས་ཀྱང་། །རུས་གཏན་གཞན་
ལས་འགྱུར་ཆེ་བ། །ཉོན་པས་ཅ་རྒྱད་གསུངས་པའི་རུས། །ཤར་གྱི་སྤྱིང་ན་ཉི་མ་
དང་། །ཉོ་འདིར་རུས་མེ་རུབ་ཆེ་བ། །སྤྲ་གཅན་བྱང་ཡོད་ཉི་ཡི་རུས། །དེ་ཉིད་
ངོས་འཛིན་བྱ་བའི་ཚུལ། །རྒྱབ་གྱི་ཅ་ཀྱའི་ནང་བཞིན་རུ། །སྤྲ་གཅན་གདོང་
སྐར་ཉིང་རུ་བཞག །ཉི་སྐར་མདེུའི་ཅེར་སྤྲད་པས། །ཆེ་སྐར་མདའ་ཉོང་ལ་
བབས་རུས། །སྤྱིང་འདིའི་ནམ་ཐུད་ནས་བཟུང་ཉི། །ཉིན་ཐུད་བར་རུ་སྲིད་
གསུམ་གྱི། །རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་རུས་ཆེན་ཡིན། །

5.04 ད་ནི་ཉི་མ་ཆེ་བ་ལ། །སྤྲ་གཅན་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པར་བྱ། །དེ་
ཡང་ཆེ་བ་ལྷུང་བཟུང་ནས། །ཆེ་རུག་འདས་པའི་རྗེས་སུ་བརྟག །ཉི་འཛིན་
ནམ་བུང་དེ་ནས་བཟུང་། །ཆེ་བ་བརྟུ་གཉིས་རྫོགས་མཐར་བརྟག །ཐོག་མར་
ཡོངས་གྲགས་བྱེད་ཅིས་གྱི། །ཆེས་འཇུང་དང་ནི་ཉི་དག་ལ། །སྤྲ་གཅན་གདོང་
མཇུག་གང་ཉི་གཉིས། །ཁུང་གིས་མང་སྤྱངས་ལྷག་མར་བརྟགས། །འདི་ནི་ལེ་
དཀར་མ་ཡི་ལྷགས། །

དེ་ཡང་གདོང་མཇུག་གང་རུང་ལ། །རྒྱ་ཚོད་གསུགས་མེ་ན་ཉུང་ཆེ་མཚོ་
༤༡། །དབྱུགས་རྒྱ་༤ཆ་ཤས་མཁའ་ཆེ་༡༠ཡིས། །ཕྱི་བ་བསྐྱ་བ་མེད་པའི་
གཟེར། །དེ་དང་གྲུབ་མཐའི་ཆེ་ཉི་ཡི། །ཡོངས་སྤྱོད་གང་ཉི་དང་བརྟན་
ནས། །བརྟག་པ་ཉིན་བྱེད་སྤྲང་བའི་ལྷགས། །རྣམ་དག་ལྷགས་དེ་གཉིས་ལ་……

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་མཇུག་གི་རིམ་སྤྱོད་ཀྱི་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

ཡང་། ཁྲོ་ཁྲོས་ཞིབ་མོས་ལན་མང་པོར། །བརྟག་ཆེ་ཉིན་བྱེད་སྤང་བ་ལས། །
བཤད་པ་ཕལ་ཆེར་ཐིག་པོ་བྱུང་། །འོན་ཀྱང་གཉིས་ཀར་ལེགས་བརྟགས་ནས། །
བཤད་ཆོད་མཁས་པོ་མ་བྱས་ན། །ཁ་དམར་ལོག་པར་འགྲོ་བ་མང་། །

5.05 ད་ནི་ཉི་མུང་གདོང་མཚུག་དང་། །བཙུལ་ལེ་བྱུང་ཆིས་ཆོས་
འབྱུང་གཉིས། །གང་ཉི་མང་ལ་ཁྱུང་གིས་སྤྱངས། །ལྟག་མ་སྐར་ཐིག་འུ་ཆོད་
དུ། །མཁའ་འབྱུང་ཡེ་མན་ཤར་ངེས་པར་འཛིན། ༥ །ཆེ་ཆུང་སྤྱངས་ལྟག་ཆོ་
ཆོད་ལ། །འབྱུང་བས་ཡེ་བཞོས་པའི་རེའུ་མིག་འདིས། * །བྱ་ར་བཟུང་བས་
འཛིན་ཆ་དང་། །ཐྱིབ་ཡུན་ཆུ་ཆོད་དང་བཅས་ཤེས། །

* འཛོར་གྱངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
འཛིན་ཆ་ཆེ་ཆུང་... ཆོད།	ཕྱི་མོར་ འཛིན།	མཁའ་ལྗོ་ ལུས།	བྱུང་ཆ་མ་ གཉིས་སྤྱོད།	གཟུགས་ཆ་ གཉིས།	བྱུང་ཆ་ འཛིན།	གཟུགས་ཆ་ གཅིག	བྱུང་ཆ་ གཅིག	བྱུང་ཆ་ གཅིག	བྱུང་ཆ་ གཅིག	བྱུང་ཆ་ གཅིག
འགདོང་གིས་སྤྱོད་... ཡུན་ཆུ་ཆོད།	༡༤ ༠	༡༥ ༤	༡༦ ༢༠	༡༧ ༠	༡༨ ༠	༡ ༢༠	༢ ༤༠	༣ ༠	༤ ༠	༥ ༠
འདུས་ཐེས་སྤྱོད་... ཡུན་ཆུ་ཆོད།	༡༥ ༠	༡༦ ༣༤	༡༧ ༣༠	༡༨ ༠	༡ ༢༠	༢ ༠	༣ ༣༠	༤ ༣༠	༥ ༣༠	༦ ༣༠

5.06 རྩྱགས་ནི་རྩ་བས་གདོང་སྤྱངས་སམ། །རྩས་ཐེས་རྩ་བར་སྤྱངས་
པའི་ཆོ། །ནམ་བྱེད་དབང་ལྡན་ནས་འཛིན་ཞིང་། །ནམ་སྤྱོད་བྱུང་ཉི་ནམ་སྤྱང་
ལ། །དབང་ལྡན་ཤར་ཉི་རྩྱགས་ནས་འཛིན། །གདོང་གིས་རྩ་བའམ་རྩ་བས་
མཚུག །སྤྱངས་ཆེ་ནམ་བྱེད་ཤར་སྤྱོད་དང་། །སྤྱོད་རྩས་ཤར་ཉི་ཐོ་རེངས་རྩས། །
ཤར་སྤྱོད་ཤར་ཉི་རྩྱགས་ནས་འཛིན། །མཉམ་ན་ནམ་བྱེད་ཤར་དྲང་པོ། །སྤྱོད་

ལ་དབང་ལྷན་མོ་རེངས་ལ། །ཤར་ལྷོར་ཉི་པའི་ཤར་ནས་འཛིན། །

5.07 ཏུས་ནི་དཀར་ནག་ཆེགས་མཆམས་ཏེ། །ཁྱབ་མཐའི་ཆོས་གཟའི་
ཡངས་སྦྱང་གངས། །ཟད་ཆེ་ཆོས་འཕྲ་ལྷ་ཉི་འཛིན། །ཁྱད་པར་གནད་ཀྱི་ལག་
ལེན་ནི། །ཆོས་ཡངས་གོང་མས་མཁའ་རོ་༥༠ལ། །ཁྲི་ལྷག་ད་ལྷའི་ཆོས་ཡངས་
དང་། །བསྐྱེས་པའི་ཡངས་སྦྱང་རྩ་རོ་༥༤ནས། །མཆོ་དབང་༥༤བར་དུ་གང་
ཤར་ཡང་། །ཆོས་དེའི་རེས་གཟའི་རྩ་ཆོད་ལ། །རེའུ་མིག་འདི་ཉིད་* ཕྱིན་པ་
དེ། །ཟད་ཆེ་འཛིན་པར་བཤད་པ་ཡིན། །༥ །ཁ་དོག་རིལ་པོར་སྒྲིབ་པ་ན། །
གདོང་ལ་དམར་ནག་མཆུག་དམར་སྒྱ། །འཛིན་ཆ་རྒྱུད་ན་ནག་པོ་དང་། །རིལ་
འཛིན་ལ་ནི་དམར་པོར་སྒྲུང་། །སྐར་མ་མགོ་ལག་སྒྲིང་བཟུང་ན། །ནམ་མཁའི་
མདོག་དུ་སྒྲུང་ཞེས་གསུངས། །

* གའདི་ཤར་ན།	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣
གའདི་ཕྱིན།	༥	༤	༣	༢	༡	༠	༩	༨	༧	༦
	༠	༩༠	༨༠	༧༠	༦༠	༥༠	༤༠	༣༠	༢༠	༡༠

5.08 དེ་ནས་ཉི་འཛིན་བཟླ་ག་པའི་ཕྱིར། །ཁྱབ་མཐའི་གནམ་སྒྲོང་ཉི་
དག་དང་། །རྩར་ཕྱིན་གདོང་མཆུག་གང་ཉི་གཉིས། །ཁྱད་གིས་མང་ལ་སྦྱང་
བར་བྱ། །གདོང་གིས་ཉི་མར་སྦྱངས་པའི་ཆོ། །སྐར་གནས་སྒྲོངས་༠ཤིང་རྩ་
ཆོད་དུ། །མཁའ་འབྱུང་༥༠མན་ཆད་རེས་པར་འཛིན། །གལ་ཉི་ཉི་མས་གདོང་
སྦྱངས་ལྷག །རྩ་ཆོད་ལྷ་༥མན་འཛིན་ཟེར་གྱུང་། །གདོང་ལ་གོ་ཡོག་འཛིན་མི་
སྲིད། །མཆུག་མས་ཉི་མར་སྦྱངས་པ་ན། །སྐར་མིག་༠རྩ་ཆོད་སྒྱ་༥མན་ཆད། །
གོ་ཡོག་ཡིན་གྱུང་འཛིན་པ་སྲིད། །ཉི་མས་མཆུག་མར་སྦྱངས་པའི་ཆོ། །སྐར་མ་
སྒྲོངས་༠ཤིང་རྩ་ཆོད་དུ། །མཁའ་མཆོ་༤༠མན་ཆད་རེས་པར་འཛིན། །མདོར་
ན་མཆུག་འཛིན་མ་རེས་གྱུང་། །གདོང་འཛིན་ཉི་མ་མང་བ་དགོས། །༥ །ཉི་

ཕྱི་དྲུག་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

བུལ་བསྐྱེས་ལ་སྦྱངས་ལྷག་དེས། །གདོང་འཛིན་ཕྱི་ཞིང་མཚུག་འཛིན་བསྐྱེན། །
རང་འཁོར་བསྐྱེས་ལ་འཁོར་བྱེད་དོར། །གནས་ཀྱན་སྦྱངས་ན་དེས་ཟེར་ཡང་། །
དེ་ལ་འཛིན་པའི་དེས་པ་མེད། །

5.09 གཞན་ཡང་གོང་མའི་ཚུང་ཅིན་དང་། །བསྐྱེན་ན་བསྐྱོད་གཉིས་
མཐར་ཉེ་ཆོ། །འཆར་ཀ་རུབ་ཀར་ཉེ་བ་དང་། །དབྱིད་མཉམ་བྱེད་གོང་ཡན་
ཆད་དང་། །སྦྱོན་མཉམ་བྱེད་འོག་མན་ཆད་ལ། །འཛིན་པའི་རི་མོ་ཤར་ན་
དེས། །བར་ན་མས་རིག་པས་དབྱུང་ཅེས་གསུངས། །

5.10 ཆེ་ཆུང་པན་ཚུན་སྦྱངས་ལྷག་ལ། །གདོང་འཛིན་ཉེར་གཉིས་ཉེར་
གསུམ་དང་། །མཚུག་འཛིན་བརྩུ་དགུ་ཉི་ཤུ་ཅམ། །བྱུང་ཆེ་རིལ་པོར་སྒྲིབ་པ་
ཉེ། །དེ་ལས་ཆེའམ་ཆུང་ཡང་རུང་། །རིམ་པ་རི་བཞིན་འཛིན་ཆ་ཆུང་། །དེ་
ཕྱིར་རིག་པས་དབྱུང་དེ་སྟེ། །

ལྷེ་མ་འཛིན་པའི་...	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ	ཆ
ཆ་གྲངས་ནམས།	༡༢	༡༡	༡༠	༩	༨	༧	༦	༥	༤	༣	༢	༡
ལྷེ་གདོང་གིས་ཉི་མ་...												
སྦྱངས་ལྷག་ཆུ་ཆོད་...	༤	༤	༡༢	༡༤	༢༠	༢༥	༢༩	༣༣	༣༧	༤༡	༤༥	༥༠
གཅིག་ནས་བཞིའི་...	༡༠	༢༠	༣༠	༤༠	༥༠	༦	༡༠	༢༠	༣༠	༤༠	༥༠	༦
པར་འདྲ།												
ལྷེ་མཚུག་མས་ཉི་མ་...												
སྦྱངས་ལྷག་འདི་.....	×	×	×	×	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨
ཤར་ན།					༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
ལྷེ་མས་མཚུག་.....												
སྦྱངས་ལྷག་ཆུ་ཆོད་...	༣	༤	༡༠	༡༣	༡༤	༢༠	༢༣	༢༤	༣༠	༣༣	༣༤	༤༠
གཅིག་ནས་གསུམ་.....	༢༠	༤༠	༠	༢༠	༤༠	༧	༢༠	༤༠	༠	༢༠	༤༠	༠
པར་འདྲ།												

5.11 དུན་ནི་ཆ་རེས་ཆུ་ཆོད་རེ། །ཡིན་ཕྱིར་བྱེད་འཛིན་ཆུ་ཆོད་རྒྱག་ །

འིལ་འཛིན་ཚུ་ཚད་ཉི་མ་ ༡༢ ཟླ། །དེ་ཡིས་བར་ནམས་འགྲེ་བར་བྱ། །

ཚུགས་ནི་གང་དང་རུས་མེ་ཡིས། །ཉི་མར་སྐྱངས་ཚེ་ཉིན་ཐུང་རུས། །སྟོ་
རུབ་སྔ་རྟོར་ཉི་དང་། །ཐུང་རུབ་ཉིའི་ཚུགས་ནས་ཏེ། །གལ་ཏེ་ཉི་མས་རུས་
མེ་ལ། །སྐྱངས་ཚེ་ཉི་ཐུང་ལ་རུབ་བྱང་། །སྔ་བྱང་ཉི་ཐུང་རུས། །རུབ་ལ་
ཉི་བའི་ཚུགས་ནས་འཛིན། །

5.12 རུས་ནི་ནམ་ལངས་ནས་བཟུང་ཟླ། །ཁྱབ་མཐའི་ཆོས་ཡོངས་ཟད་
ཆེ་འཛིན། །དེ་ཡང་ཁྱབ་མཐའི་ཆོས་ཡོངས་ལ། །འཕེལ་འགྲིབ་དབང་གིས་རུར་
ཉིར་མཆོམས། །ཁྲ་བར་བཤད་བཞིན་འདིར་ཡང་དྲན། །ཁྱབ་པའི་གཟའ་ཡི་ཚུ་
ཚོད་ལ། །ཉིན་དེའི་ཉིན་ཚད་མ་ཡོངས་ཐུན། །ཁྲ་འཛིན་རི་མོ་ཤར་ན་ཡང་། །
འིལ་འཛིན་མ་གཏོགས་མཐོང་བར་དཀའ། །སྟོང་གི་གཟའ་ཡི་ཚུ་ཚོད་ལ། །
སྐབས་དེའི་ཉིན་ཚད་ལས་ལྷག་ན། །རི་མོ་ཤར་ཡང་མཐོང་མི་འགྱུར། །

ལྷ་ཁྲ་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡
ལྷ་ཁྲ་མའི་ཉིན་ཚད་ལ།	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢
ལྷ་ཁྲ་མའི་མཆོན་ཚད་ལ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢

5.13 ཁ་དོག་མཐུག་དམར་གདོང་དམར་ནག །རྒྱུང་འཛིན་སྔ་ནག་འིལ་
འཛིན་དམར། ཐུང་འཛིན་ལ་ནི་དམར་ནག་ཟླ། །མགོ་ལག་སྟོང་བཟུང་སྔ་སྐྱར་
སྟུང་། །

ཉི་མའི་ཆ་ནི་གཉིས་གསུམ་ཙམ། །བཟུང་ཡང་མཐོང་བར་དཀའ་བ་ཡིན། །
ཉི་མས་མིག་ལ་གནོད་པའི་ཐུར། །དེ་ཡང་དཀའ་མིན་སྟོང་ནང་དུ། །རྒྱུང་གིས་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རིམ་སྒྲུབ་ལ་འབྲེལ་པར་བྱེད་པའི་མཛན་དག

གཡོ་མེད་དྲུངས་པའི་ཆུར། །ཉི་དཀྱིལ་གཟུགས་བརྟན་བརྟག་པས་ཤེས། ༥ །
དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་གདོང་མཆུག་གིས། །བྱེད་པའི་ཅིས་ལའང་བརྟག་པ་
གཅེས། ༥ །ལྷུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆད་ལྷག་དང་། །ཤར་རྒྱབ་རི་བོའི་མཐོ་དམའ་
དང་། །ཉིན་མཚན་རིང་སྤང་སྟགས་ལའང་བརྟགས། །

5.14 ལྷུབ་པའི་ཉ་སྟོང་ཆོས་ཆད་ན། །ཟླ་ཉི་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་ཞེས། །
བཤད་ཀྱང་ཉ་སྟོང་ཆད་པ་འགར། །གཟའ་འཛིན་བྱུང་བའི་སྟུང་བྱང་མཐོང་། །
རབ་ཡིད་ཤིང་བྱིའི་ཟླ་པ་ཆོས་༣༠ལ། །ཉི་འཛིན་བྱུང་ཆེ་མདོ་སྤང་འདིར། །ཉི་
མའི་བྱེད་ཀ་ལྷག་ཅམ་བཟུང་། །རི་མོ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་སྤང་། །དབུས་གཙང་
ཚྭགས་སུ་རིལ་བསྐྱབ་ནས། །ཉིན་ཡང་མཚན་བཞིན་རྒྱ་སྐར་ཤར། །སྐར་ཡང་
རབ་ཡིད་ཆུ་ལྷག་གི། །ཉོར་ཟླ་བརྒྱད་པའི་ཉེར་གཉིས་མཚན། །ཟླ་འཛིན་བྱུང་
སྟགས་ལྷས་དབང་ཡིན། །དེ་འདྲའི་འགའ་རེ་མ་གཏོགས་པ། །ཆོ་ག་འདི་ཡིས་
འབྲུལ་མེད་ཤེས། །

5.15 ས་འདིར་བཟུང་བ་མ་མཐོང་ཀྱང་། །སྤྱིང་གཞན་བཟུང་ཡང་དགེ་
ཤིག་འགྱུར། །ཟླ་འཛིན་བྱེ་བ་བདུན་འགྱུར་དང་། །ཉི་འཛིན་བྱེ་བ་འབྲུམ་
འགྱུར་ཞེས། །རྒྱལ་བས་མདོ་རྒྱུད་ཏུ་མར་གསུངས། །དེ་བྱིར་སྒྲོ་གྲོས་ལྷན་
ནམས་ཀྱན། །བསྐྱེད་རྫོགས་བདག་འཇུག་བསྐྱེལ་བཟུང་དང་། །ཐུག་སྐྱོར་སྦྱོར་
གཏོང་སྟག་བསྐྱེ་སྟགས། །ནམ་དཀར་དགེ་ལ་འབད་པར་འཛལ། ༥ །ཉི་ཟླ་
བཟུང་བའི་འབྲས་བུ་ཡང་། །མེ་དང་རྒྱུད་གི་གཟའ་སྐར་དན། །ས་རྒྱའི་གཟའ་
སྐར་ལ་བཟུང་བཟང་། །འབྲས་བུ་དན་ཡང་གང་བཟུང་གི། །ཞག་གངས་དང་
པོ་གཉིས་པ་དང་། །གསུམ་བཞི་རྒྱུན་ལ་ཁ་ཆར་དག །བབས་ན་བཟང་ཞིང་
དགེ་བར་འགྱུར། ༥ །སྟོན་ཆེ་སྤུབ་དབང་ས་གའི་ཉ་ཡི་མཚན། །རྫོགས་སངས་

རྒྱལ་ཆེ་ཟླ་པར་སྤྲ་གཅན་ཞུགས།   །དེ་བཞིན་དེར་རྒྱལ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
 འགའ། །གསང་སྤགས་སྤྱིད་པའི་ལམ་བཟང་ཐེམ་སྤྲུལ་ལས། །སྤྲ་གསུམ་གཞལ་
 མེད་ཁང་རྒྱ་སྤྲ་པའི་ཆེ། །ཕྱི་ཅ་ཉི་ཟླར་སྤྲ་གཅན་འཇུག་པ་དང་། །ནང་རྒྱ་
 དཀར་དམར་ཁམས་ཀྱིས་འདྲ་འཕྲོ་ལས། །གཞན་རྒྱ་བདེ་སྤྱིད་དབྱེར་མེད་ནལ་
 འབྱེར་གྱི། །དགའ་སྤྲ་ཆེན་པོའི་ཡོ་ལངས་མད་བྱང་འབྱང་། །ཚུལ་དེ་སྤྱིད་གི་
 པསྤྲར་རབ་བཀོད་ནས། །ཉི་ཟླར་སྤྲ་གཅན་འཇུག་ཚུལ་གོ་བདེ་བར། །བརྗོད་
 པའི་དགེ་དེས་ནང་གི་ཉི་ཟླ་ཡང་།   །མཆོག་གི་སྤྲ་གཅན་བས་སྤྲ་འབྱེར་བར་
 ཤོག   ༥   །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱལ་ལས། །ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྤྲར་ཅིས་གྱི་རི་མོས་
 གཏན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྷན་སྤྱིད་གི་ཐིག་ལེ་ལས་གདོང་མཇུག་...
 རི་མོའི་དེས་པ་དང་ཐེབས་དང་རྒྱལ་གཏན་དོས་འཛིན།   །ཉི་ཟླར་སྤྲ་གཅན་འཇུག་ཚུལ་
 བཅས་བཤད་པའི་ལུ་ཉྤེ་ལྷ་པའོ། །

ལེའུ་བྱག་པ། གཟའ་ལ།

དང་པོ། ཉིན་ཞག་གཟའ་ལ།

6.01 ད་ནི་ཉིན་ཞག་གཟའ་ལའི་ཆེད། །རབ་ཡིད་མེ་མག་ཟླ་དག་ནི། །
མཁའ་མེས་ལྷོ་བསྐྱར་ལ་གང་བཅི་ཡི། །ཆོས་གངས་བསྐྱེས་ལ་གནས་གསུམ་
བཞག །བར་དུ་མེ་མིག་འཛེག་མ་ལ། །བྱག་མེ་མདའ་པ་ལྟ་བུ་འོག་ནས་
ཡར། །རི་མཁའ་རིས་ལྷོ་ལྷོ་བར་མར་བསྐྱེ། །བར་མ་རྩུ་རྩུ་
ལྷོ་བོས་ཤོར་བྱིས། །སྤང་སྤངས་ལྟག་མ་ཉིན་ཞག་གཟའ། །སྤྱི་ཞག་ཅེས་སུ་
གྲགས་པ་ཡིན། །

6.02 གསལ་བའི་དོན་དུ་གནས་གཉིས་བཞོད། །གཅིག་ལ་མེ་ལྟ་བུ་
རིས་ལྷོ་རྟེན་ལྟག །རིས་ཀྱི་གཟའ་དང་མཐུན་ནམ་བཞག །མཐུན་ན་དག་མོད་
མ་མཐུན་ཆོ། །ཁུང་ན་གཅིག་བྱིན་མང་ན་སྤི། །དེ་ལྟར་མཐུན་བྱས་གསལ་ཞག་
སྤྱི། །གཟའ་ལ་སྤྱི་ཡི་ཉིན་ཞག་ཡིན། །

6.03 སྐོས་ཞག་དོན་དུ་སྤྱི་ཞག་དེ། །ཆར་ལྷ་བཞོད་ལ་རིམ་པ་བཞིན། །
བཟ་ཤིས་དོན་དུ་བྱག་མེ་ལྟ་བུ། །སྤྱར་སྤྱར་གཟུགས་བྱག་མཁའ་རྒྱང་
འཁོར་ལྟར། །སྤྱི་པར་དབང་འབྱུང་མཁའ་མིག་འཁོར་ལྟར། །ལྟག་ཆེད་
སྤྱི་ཞག་བརྒྱས་བསྐྱར་ལ། །རྩུ་བྱག་རྩུ་བ་ལྟ་བུ་སངས་ཆེད། །བརྩུས་
བསྐྱར་མིག་རི་ཉི་མ་ལྟ་བུ། །དེ་ལ་རང་རང་དཀྱིལ་འཁོར་བྱིས། །དོར་
བར་བྱའོ་དཀྱིལ་འཁོར་ནི། །བཟ་ཤིས་ལ་ནི་རི་སྤྱི་རྩུ་རྩུ་ལྟ་བུ། །སྤྱར་སྤྱི་སྤྱི་ལྟ་
རིག་བྱེད་ལྟ་བུ། །སྤྱི་པའི་རོ་རུས་སྤྱི་བཟུགས་ལྟ་བུ། །ལྟག་པའི་

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

བྱག་ཡིད་༡༩༩༩༠༩། །ནམས་ཀྱིས་བསྐྱར་ལ་རིམ་པ་བཞིན། །མདའ་མཁའ་
མཆོ་ཡིད་རི་མཆོམས་༥༧༡༩༩༠༥ཀྱིས། །རིམ་པར་བགོས་པའི་ལྷག་མེད་
འཆར། །དེ་ཉིད་བྲག་གསུམ་རྐང་འཛིན་དང་། །ཁི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་དལ་བར་
ཡིན། །

6.07 ཡང་ན་ཉིན་ཞག་ཉི་ལྔའི་ཆེད། །མ་བསེས་སྤྱི་ཞག་གནས་ལྟར་
བཀོད། །ནམ་མཁའ་མཆོ་༩དང་རུས་མིག་༢༥ཐིག་༠། །རུས་ཆོས་མེ་བྱག་
༩༩༡༥༥གིས་བསྐྱར་ལ། །དེ་ཉིད་༢༥སྟོང་པ་འབྱུང་མཆོ་༩༥ཐིག་༠ །
མཁའ་རི་མེ་མིག་རུས་༥༩༩༧༠ཀྱིས་བརྒྱན། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་
༡༩༩༩༠༩དང་རུས་༥། །མཁའ་རོ་གཉིས་༥༠, ༥༠དང་འཁོར་ལོ་༢༧ཡིས། །
དོར་ལྷག་ཉིན་ཞག་མཉེན་ལྟེ། ༥།ཉིན་ཞག་ཉི་མའི་རྒྱ་ལ་དེར། །གང་བཅིའི་ཉ་
སྟོང་སྤྱི་ཞག་གི། །རྒྱ་རྩེ་ལྷག་མར་བཅོ་ལྷ་ལས། །ཁུང་ཆེ་ཉ་ལ་བརྩ་བཞི་དང་།
སྟོང་ལ་ཉེར་དགའི་རྟག་ལོངས་སྟེར། ༥། །དེ་ཆེ་སྤྱི་ཞག་མཆོན་མས་x བྱ། །རྒྱ་
རྩེ་ལྷག་མར་བཅོ་ལྷ་ལས། །མང་ཆེ་ཉ་སྟོང་རྟག་ལོངས་དག །བྱིན་ལ་རང་
འཁོར་བསྐྱེལ་བའི་ལྷག །བྲག་གསུམ་རྐང་འཛིན་ཁི་གཉིས་ཀྱི། །དལ་བར་ཉིན་
ཞག་ཉི་བར་འབྱུབ། །

6.08 གཟའ་ལྷའི་སྐོས་ཞག་རིམ་བསྐྱབ་ན། །སྐོས་ཞག་སྐ་མ་སྐ་མའི་
སྟེང་། །སྤྱི་ཞག་མཆོན་ཅན་x བརྩ་བཞི་དང་། །མཆོན་མེད་བཅོ་ལྷ་རིམ་པར་
བྱིན། །ལྷག་སངས་བརྩ་བཞི་བཅོ་ལྷ་ནི། །བརྒྱ་༡༠༠དང་བརྩས་༡༠བསྐྱར་
བྱིན་བྱས་ལ། །རང་རང་དགྱིལ་འཁོར་༥༤༧, ༤༧༩༧, ༩༩༩༩, ༩༩༩༩ཀྱིས་
དོར་ལྷག །གཟའ་ལྷ་སྐོས་སྐོས་ཞག་ཡིན། །

6.09 དེ་ནས་དལ་དག་བསྐྱབ་པའི་ཆེད། །བྲག་གསུམ་རང་རང་དལ་

བར་དང་། ཁྱི་གཉིས་ཉིན་ཞག་གི་བར་ནས་། བཀྲས་གཉིས་བཤོད་པའི་
 རྒྱགས་གཅིག་ལ། སྐོ་སྐོ་སྐྱེས་བྱིས་སྦྱངས་པར་བྱ། ཁྱི་ག་དམར་སྐར་བྱག་
 ལམ་ལའ་མེ་༣༠དབྱུག ལྷག་པ་མི་བདག་༡༤མལའ་མེ་༣༠དང་། ལྷུར་བྱ་
 བྱིས་༡༢དང་པ་སངས་རུས་༤། སྐྱོན་པ་སྦྱོན་༡༥ཁྱིས་སྦྱང་བར་བྱ། མ་
 ལྷངས་སྐར་མ་༢༧བསྐྱེད་ལ་ཕྱི། སྦྱངས་བྱལ་འཁོར་བྱིད་༡༣, ༣༠ཡངས་ན་
 རྩར། ལྷག་མའི་སྐར་མ་མལའ་རྩས་༤༠བསྐྱུར། རྩ་ཚོད་བརྒྱག་ལ་མདའ་ཡོན་
 ལྷས་༡༣༥། བཤོས་ཚོབ་ལོར་གྱིས་གཟའ་ལྷ་ཡི། འལ་རྒྱུ་རེའུ་མིག་ལྷ་པོ་
 རྩས། མ་ལོར་སྐོ་སྐོར་གཟུང་བར་བྱ། །ཏ

ཏ་ པ་ཚོས་གྲངས།	༡	༢	༣	༤	༥
པ་ཉིན་ཞག་གི་..... མའི་རྒྱག་ཡངས།	༠	༠	༠	༠	༠
	༤	༡	༡༣	༡༧	༢༢
	༢༤	༥༢	༡༤	༤༤	༡༠
	༠	༡	༡	༢	༣
	༡༣༡༥༤	༣༧༡༠༣	༡༣༠༢༥༡	༧༤༢༠༤	༡༤༡༥༣
	༤	༧	༡	༡	༡༠
	༠	༠	༠	༠	༠
	༢༤	༣༡	༣༥	༣༡	༤༤
	༣༤	༢	༢༤	༥༤	༢༡
	༣	༤	༤	༥	༠
	༡༡༡༡༡༡	༡༤༤༤༡༢	༡༤༤༤༡༢	༡༢༣༥༡	༣༤༣༠༤

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ལོ་ཆེས་གྲངས།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
ལོ་ཉིན་ཞག་གི་..... མའི་རྟག་ལོངས།	༠	༠	༠	༡	༡
	༤༤	༥༣	༥༦	༢	༤
	༤༦	༡༣	༣༧	༥	༣༡
	༠	༡	༢	༢	༣
	༡༢༧༤༤༢	༦༣༤༠༧	༡༦༣༥༤	༡༡༠༥༡༢	༥༤༤༥༧
	༡༤	༡༦	༡༤	༡༧	༢༠
	༡	༡	༡	༡	༡
	༡༠	༡༥	༡༧	༢༤	༢༤
	༥༦	༢༣	༤༧	༡༥	༤༢
	༣	༤	༥	༥	༠
	༡༤༦༤༡༥	༧༡༥༤༢	༣༥༥༠༧	༡༢༤༤༤༥	༦༢༤༡༢
ལོ་ཆེས་གྲངས།	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥
ལོ་ཉིན་ཞག་གི་..... མའི་རྟག་ལོངས།	༡	༡	༡	༡	༡
	༣༣	༣༦	༤༢	༤༤	༥༠
	༤	༣༤	༠	༢༤	༥༢
	༠	༡	༢	༢	༣
	༡༤༥༥༧	༡༠༧༦༡༥	༥༣༣༤༤༢	༡༤༤༤༡༤	༧༠༦༤༥
	༢༤	༢༦	༢༤	༡༧	༣༠
	༡	༡	༢	༢	༢
	༥༥	༥༧	༤	༤	༡༣
	༡༤	༤༤	༡༠	༣༦	༣
	༤	༤	༥	༠	༠
	༣༠༦༡༢	༡༢༦༤༤༤	༦༡༤༡༥	༡༥༦༤༢	༡༠༤༧༡༤

6.10 བཟླ་ཤིས་མདའ་མིག་༢༥་སྟོན་༡༤་ཐུབ་པ་ལྟ་ ༢༥, ༡༤, ༡༤ ། ཁྲི་
བུའི་སྟོགས་༡༠་གཟུང་ལྟ་མོ་ཅན་ནི་ ༡༠, ༡, ༣ ། ཁྲི་མ་བདེ་བྱེད་༡༡་ཙུང་

[illegible][illegible]

49

ཡིས་སྤྱད། །མ་འདང་འཁོར་ལོ་བསྒྲན་ལ་སྤྱད། །སྤྱད་ལྷག་འཁོར་བྱེད་༡༩、
 ༩༠ལངས་ན་དོར། །ལྷག་མའི་སྐར་མས་སྤྱར་རྒྱུད་ནི། །མ་དོར་རིམ་པ་ལྷགས་
 འབྱུང་དང་། །དོར་ན་རིམ་མིན་ལྷགས་ལྷག་ཏུ། །བབྱུང་ལ་འཛིན་བྱེད་སྐར་མ་
 དབྱེ། །རིམ་མིན་འཁོར་བྱེད་༡༩、༩༠དོར་ཤུལ་ལ། །སྐར་གནས་སྤྱངས་༠ཤིང་
 རྩ་ཆོད་ཏུ། །སྤྱུ་རྩ་༩༠ལངས་ན་མཁའ་མེ་༩༠བྱིན། །རིམ་མིན་སྐར་གནས་
 མ་སྤྱང་བྱིན། །དབྱུ་གར་སྤུ་རྩ་༩༠མ་ལངས་ཀྱང་། །རིམ་མིན་རི་སྤྱིད་མ་
 རྩོགས་བར། །རྩ་ཆོད་གནས་སྤུ་མཁའ་མེ་༩༠བསྟེ། །ལངས་ན་དབྱུ་རྩ་
 ༥༠སྐར་མ་ལ། །བསྟེལ་བའི་གངས་དེས་སྤྱར་རྒྱུད་འཛིན། །

6.14 ས་སྟེས་རྒྱལ་བ་༢༤ཡོན་ལག་གསུམ་༢༩、༢༩、༢༩། །ཟླ་མིག་
 གཉིས་༢༡、༢༡དང་སྟོན་༡༥ཆོས་༡༥དག་༡༡། །མེའོ་ལྷ་བར་བདེ་འབྱུང་
 ༡༡དང་། །སྟེ་མེ་༩༥མཁའ་སྟེ་༩༠མེ་མདའོ་༥༩། །ཟླ་བྱར་རྒྱལ་པོ་གཉིས་
 ༡༥、༡༥ཆོས་༡༥དང་། །ཡིད་༡༤འདོད་༡༩བདེ་འབྱུང་༡༡གཟུང་ལྟ་བུ་
 ༥མཁའ་༠། །ཚ་བར་རྩ་ལྷད་དུག་པོ་༡༡དང་། །མཁའ་མིག་༢༠ལོར་ལག་
 ༢༥རྩ་འཛིན་རྟེན་༩༥། །སྤུ་མར་སྟོགས་གཉིས་༡༠、༡༠དུག་༡༥རོར་༥དུས་༥།
 མཆོམས་༥བྱུང་༢རི་བོང་༡ཚ་བར་མེ། །རོ་༥དུག་༡དབང་ལྷག་༡༡མི་
 བདག་༡༥རི་ལ། །དཀར་པོ་དེ་རྟེན་ཆར་གསུམ་དང་༢༥、༢༥、༢༥། །རྒྱལ་བ་
 ༢༤༢༤ལག་མིག་གཉིས་གཉིས་༢༢、༢༢ཏེ། །སྟོན་༡༥ཆོས་༡༥རོར་༥དང་
 ཚ་བར་དུས་༥། །མཁའ་མེ་༩༠ཚ་གཉིར་༡༡མེ་རིའོ་ལ། །རྟེ་བྱར་རོ་༥དབང་
 ༥མདའ་༥རྩ་ལམ་ཆོ་༥། །མིག་༢ལག་༢མིག་ལེ་༠ཚ་བར་བྱུང་༢། །རྩ་དབང་
 ༥རོ་༥རོར་༥ཡོན་ཏན་༩ནོ། །ཟླ་བྱེ་ཐོས་དང་མ་ཐོས་སྟོམ། །

6.15 འཛིན་བྱེད་བྱིས་ལ་རྒྱུ་སྟོན་བཞོད། །རྒྱུ་བབྱུང་གདོང་མས་

ཕྱི་དྲུག་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཕྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

གནས་ཀྱན་བསྐྱར། །མ་བྱིན་ཀླང་པ་དང་པོས་བསྐྱར། །ཆ་ལོག་བྲག་སོགས་
 ༡༩༩༠༩ཀྱིས་དྲིལ་ལ། །ཆ་གོང་དམར་༢༢༩ལྷག་༥༧༩ལྷུར་བྱ་
 ༩༩༡དང་། །སངས་ལྔ་ལྷ་ཐེན་༥༩༩ནང་འཁོར་༩, ༩༠ཐྱེད་བྱ་བསྐྱེལ། །
 དྲག་ཅུས་ཐོབ་པ་ཡང་རྒྱའི་དབྱུག །ལྷག་མ་མཁའ་རྩས་༩༠བསྐྱར་སྤང་བཅུག །
 དྲག་ཅུས་ཐོབ་པ་རྒྱ་སྤང་རོ། །དེ་ལྷག་རྩས་༩༠བསྐྱར་དབྱུགས་བཅུག་པར། །
 མཁའ་རྩས་༩༠ཐོབ་པ་དབྱུགས་ཡིན་ལྷག །བཟ་ཤིས་༢༢༩ལྷག་པ་
 ༥༧༩ལྷུར་བྱ་༩༩༡དང་། །པ་སངས་ལྔ་ལྷ་ཐེན་༥༩༩ནམས་རང་ཆས་
 བསྐྱར། །ཆ་བཅུག་ཐིག་རྩས་༩༠ཐོབ་པའི་ནོར། །རང་ཆ་ཡིན་ནོ་ལྷག་མ་ཡང་།
 དྲག་མཁའ་ཐིག་བྲག་ཡིད་༡༩༩༠༩ཀྱིས་བསྐྱར། །ཆ་བཅུག་མཁའ་རྩས་
 ༩༠བགོས་ནོར་ནི། །བྲག་སོགས་ཆ་ཐེ་ལྷག་མ་ཡང་། །པལ་ཆེར་རྣམ་དག་རི་མོ་
 འཆར། །

མིར་རྒྱུར་ བྱེད་རིམ་ལ།	༡	༢	༣	༤	༥	ལྷག	༡	༢	༣	༤	༥
	༢	༣	༤	༥	༦		༢	༣	༤	༥	༦
	༣	༤	༥	༦	༧		༣	༤	༥	༦	༧
	༤	༥	༦	༧	༨		༤	༥	༦	༧	༨
	༥	༦	༧	༨	༩		༥	༦	༧	༨	༩
	༦	༧	༨	༩	༡༠		༦	༧	༨	༩	༡༠
	༧	༨	༩	༡༠	༡༡		༧	༨	༩	༡༠	༡༡
	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢		༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣		༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤		༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
རིམ་གྱི་སྐྱེལ།	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥		༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦		༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦
	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧		༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧
	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨		༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨
	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩		༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩

८५	१	१०	१०	०	०	१८५	१	३५	३५	०	०
	२	२०	१०	१०	११		२	५०	३५	३५	११
	३	२१	१	२०	१२		३	७५	३५	५०	१२
	८	३७	१	२१	११		८	११	३८	७५	११
	५	८३	६	३७	१०		५	१२३	३८	११	१०
	६	८१	६	८३	१		६	१८५	३९	१२३	१
	७	५१	३	८१	१		७	१६७	३९	१८५	१
	१	५२	३	५१	७		१	११५	११	१६७	७
	१	८१	३	५२	६		१	३००	१५	११५	६
	१०	८३	६	८१	५		१०	३०१	१	३००	५
	११	३८	१	८३	८		११	३०२	६	३०१	८
	१२	२३	११	३८	३		१२	१७२	३०	३०२	३
	१३	७	१६	२३	२		१३	७३	११	१७२	२
०	०	७	७	१	०	०	७३	७३	१		

ॐ	१	५	५	०	०	ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ
	२	११	५	५	१३	
	३	१५	५	११	१२	
	६	२०	६	१५	११	
	५	२६	६	२०	१०	
	५	२५	२	२६	१	
	७	२१	२	२५	१	
	१	२१	०	२१	७	
	१	२५	२	२१	५	
	१०	२२	६	२५	५	
	११	१७	५	२२	६	
	१२	११	५	१७	३	
	१३	३	१	११	२	
	०	०	३	३	१	

6.16 རིམ་པའི་ཁྱིཾ་ར་ཐ་མ་དང་། རིམ་མིན་ཁྱེཾ་ར་ཐ་མ། ཁྱེཾ་
ཆོད་ལུམ་ཁྱེཾ་ཆོད་ལ། ཁྱེཾ་ཆོད་ཐོག་ཆོད་ཁྱེཾ་ཐོད་མིས། བཟུང་ལ་
མཁའ་མེས་ལྟོད་པའམ། ཡང་ན་སྐབས་དེའི་ཁྱེཾ་ཆོད་ནི། མིག་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

འབར་རྒྱུར་དེ་ཡིས་ལྷག་གནས་ཀྱན། །བརྒྱུར་ལ་དྲག་ཅུས་དུས་བཞིན་བགོ། །
ལྷག་པ་ཐེན་པའི་རྒྱུར་ཐེན་དེ། །སྤྱོད་པར་འབབས་ན་བརྒྱུར་བྱ་བྱིས། །རྒྱུར་
སྤྱོད་ལོངས་སྤྱོད་མ་གཏོགས་པ། །ཡང་རྒྱུ་ལ་སོགས་རྒྱུར་ལོངས་མེད། །

6.17 ཡང་རྒྱུའི་རྒྱ་ཚོད་རྒྱུ་འབྲུང་བཅས། །སྤྱོད་རྒྱུར་ལ་བྱི་རྒྱུར་
མི། །ཅུང་ལོངས་ན་སྐར་མར་བསྐྱེད་བ་ནམས། །རང་རང་དལ་དག་ཅིག་ཤོས་
ལ། །རིམ་པ་བརྒྱན་ལ་རིམ་མིན་མི། །མ་ལུངས་འཁོར་ལོ་འབར་རྒྱུར་ལ་སྤྱོད་པ།
དེ་ཡིས་སོ་སོའི་རྒྱུར་བ་དག །

6.18 རིམ་པའི་སྤྱོད་རྒྱུར་འགྲོས་ཤར། །བྱི་རྒྱུར་དལ་འགྲོས་སྤྱོད་
བྱེད། །རིམ་མིན་སྤྱོད་རྒྱུར་འགྲོས་འགྲོས་ཅུབ། །བྱི་རྒྱུར་འབྲུང་བའི་འགྲོས་ཏེ་
བྱང་། །དལ་རྒྱུར་གཉིས་ཀྱིས་ཐབས་ཤེས་དང་། །འགྲོས་བཞིས་ནམ་ཐར་སྤྱོད་
བཞི་མཚོན། །དེ་ལྟར་འགྲོས་བཞི་ལྟར་པ་ལྟེ། །གཟུང་ལྟ་མཚུངས་པར་ཉི་མ་ལ།
ཅུབ་རྒྱུར་རང་རང་དལ་བ་ལས། །རྒྱུར་བའི་འགྲོས་བཞི་བཅུམས་པའི་མཐར། །
དལ་དག་ལ་གནས་ཉི་མར་ཅུབ། །སྤྱོད་ཡང་རིམ་པ་གཞན་མེད་པས། །སྤྱོད་
རྒྱུར་འགྲོས་བཞི་ཚོམ་པ་ཡིན། །

6.19 གཞན་ཡང་རི་མོའི་རྣམ་གྲངས་ལ། །གཟུང་ལྟའི་རང་རང་སྤྱོད་
ཞག་ནམས། །གནས་ལྟར་བཞོད་དེ་དྲག་གསུམ་ལ། །སོ་སོའི་ཉིན་ཞག་རྣམ་
ལོངས་དང་། །ཞི་གཉིས་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཆ་ཡི། །ཉིན་ལོངས་ཀྱིས་བརྒྱུར་རང་
འཁོར་སྤྱོད། །དྲག་གསུམ་དལ་བར་ཞི་གཉིས་ཀྱི། །རྒྱུར་བར་འགྲུབ་པོ་ལྷན་
མོང་ཆེད། །སྤྱོད་ཞག་འཕྲ་ཡི་རེ་བཞི་ཆ། །རི་མཐའ་རིས་ལྟ་བུར་རང་ཆ་
གཞུག །དེ་ཡང་མདའ་དུས་མིག་དབང་པ་ལྟ་བུར། །འགྲུག་མཐའ་མིག་འགྲུག་
ཡིད་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱིས་བགོ། །སྤྱོད་པ་དུགས་ཡིན་ལྷག་མ་ཆ། །དེ་ཉིད་ཆོས་

ཞག་ཉི་བར་གྱི། །ཆ་ཤས་འཁོར་ལོ་ལག་མིག་༢༢༢ལྟེན། །བསྐྱར་བ་བྱག་
སྟགས་ཆ་ལ་བསྟེ། །དེ་ལ་བྱག་སྟགས་༡༥༥༢༠༧རང་འཁོར་གྱིས། །བསྐྱེལ་
བས་ཉིན་ཞག་ཉི་བར་འགྲུབ། །

ག་ཉིས་པ། བྱིམ་ཞག་གཟའ་ལ།

6.21 ད་ནི་བྱིམ་ཞག་གཟའ་ལཱི་ཆེད། །རབ་ཡིད་༡༩མེ་པག་ལ་སྟགས་
པ། །འདས་ལོ་དག་པ་བྱིམ་༡༢ཁྱིས་བསྐྱར། །ནག་པ་ལ་སྟགས་འདས་ཟླ་བསྟེ། །
དེ་ཡིས་བྱིམ་ཞག་ཟླ་དག་འགྲུབ། །༥ །དེ་ནས་བྱིམ་གྱི་ཟླ་ཞག་དང་། །ཆོས་དེ་
བྱིམ་ཞག་གར་བབས་སྟགས། །བརྟག་ཕྱིར་བྱིམ་ཞག་ཟླ་དག་ལས། །གཅིག་པའ་
འོག་རྒྱ་རི་རྩ་༤༧ཆར། །བྱས་ལ་ཆོས་ཟླའི་མདའ་རྩི་འཕྲོས། །སྐྱུངས་ལྟག་
མཁའ་མེས་༣༠བསྐྱར་བ་ལ། །གང་བཅིའི་ཆོས་གྲངས་མདའ་རྩ་༤༥ཡིས། །
བསྐྱར་བ་བསྟེས་ལ་རི་རྩས་༤༧བཅོ། །རྟེན་པ་འདས་པའི་བྱིམ་ཞག་ཡིན། །དེ་
སྟེང་གཟུགས་༡བསྐྱར་རོ་ཐོག་ཞག །ལྟག་མ་མཁའ་རྩ་༤༠མཁའ་རྩ་
༤༠རྟུས༤། །རི་རྩ་༤༧ནམས་ཀྱིས་བསྐྱར་བྱས་ལ། །རིམ་བཞིན་རི་རྩས་
༤༧ཐོབ་པ་བཅེགས། །ཞག་ལ་མཁའ་མེས་༣༠ཐོབ་པའི་ནོར། །སྟེང་བསྟེས་དེ་
ཡང་ཉི་མས་དོར། །སྟེང་ནས་རིམ་བཞིན་འདས་བྱིམ་དང་། །གང་བཅིའི་
སྐབས་དེའི་རོ་ཐོག་ཞག །དེ་འོག་དབྱུག་སྲང་དབྱུགས་ཆ་སྟོན། །བྱིམ་ཞག་ཟླ་
དག་མཁའ་མེས་༣༠བསྐྱར། །སྐབས་དེའི་རོ་ཐོག་ཞག་གྲངས་བསྟེ། །གཟའ་ལཱི་
སྐྱེལ་བྱིམ་ཞག་ཡིན། །

6.22 དེ་ཉིད་གནས་དྲུག་ཚར་ལཱ་བཀོད། །༥ །བཟ་ཤིས་མཁའ་འབྱུང་
༢མེ་མིག་༢༣ཅེན། །ལུབ་རི་༧ཆུ་རོ་འདོད་པས་༡༩༤༩བསྐྱར། །ལྱང་

[illegible]

༥༨༩༩་༡༩༩་བདག་༡༩༩་ཁེ་ལོ་དང་། །མཁའ་དབང་བྱང་མདའ་
 ༥༨༥༠་མིག་མིག་མདའ་༥༨༩། །བརྒྱན་ལ་གཟུགས་ལྷག་གཟུགས་ལྷག་
 ༩༡༩༡་དང་། །མེ་ཁྱ་མེ་མདའ་༥༩༩་ལྷན་ཅམ་ཁའ་རྩོ། །ཐིག་རྩ་
 ༩༠་སྐར་མས་༩་ཡོད་པའི་ལྷག་ །ཐེན་པའི་དལ་བར་ལོངས་སྤྱད་ཡིན། །

6.23 གང་བཅིའི་བྱིམ་ཞག་ཉི་བར་ཆེད། །བྱིམ་ཞག་ཟླ་དག་མཁའ་མེས་
 ༩༠་བསྐྱར། །དེ་ལ་རྩ་ཐོག་ཞག་བསྐྱེས་ནས། །གནས་གསུམ་བཀོད་པའི་ཉིང་མ་
 ཐིག༠། །དབྱག་མཚེ་རྩུ་སྤང་མཁའ་མེས་༩༠་བསྐྱར། །མཁའ་རྩ་༩༠་ཐིག་
 མཚམས་༩༠་འཁོར་ལོས་༩་ཡོད་སྤྱིལ། །དྲག་གསུམ་རྒྱང་འཛིན་ཞི་གཉིས་གྱི། །
 དལ་བ་བར་བའི་ལོངས་སྤྱད་འགྲུབ། །

6.24 སོ་སའི་དལ་བར་གཅིག་ཤོས་ལ། །རང་རང་སྐྱེས་བྱིམ་གོང་བཞིན་
 སྤྱད། །མ་འདང་འཁོར་ལོ་༩་ཡོད་སྐྱན་ལ་སྤྱངས། །སྤྱངས་ལྷལ་འཁོར་བྱེད་
 ༡༩་༩༠་ལོངས་ན་དོར། །ལྷག་མའི་སྐར་མ་མཁའ་རྩ་༩༠་བསྐྱར། །རྩ་ཚོད་
 བརྒྱག་ལ་མདའ་ཡོན་ཟླ་༡༩༥། །བཀོས་ཐོབ་ནོར་གྱིས་སོ་སོ་ཡི། །དལ་རྒྱང་
 རེའུ་ཐིག་གོང་བཞིན་བཟུང་། །རྒྱང་སྤྱོམ་རྩ་ཚོད་གནས་སུ་བཀོད། །རྒྱང་
 བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་ནམས་བསྐྱར། །འོག་མ་གཟུགས་ལྷག་གཟུགས་ལྷག་
 ༩༡༩༡་དང་། །དམར་སོ་༩༩༩་ལྷན་ལྷ་ཡོད་ཐེན་བཅས་༥༩༩་ལ། །རང་
 རང་འཁོར་ལོས་༩༠་༩༠་དབྱག་སར་བསྐྱེལ། །མདའ་ཡོན་ཟླ་༡༩༥་ཐོབ་
 ཡང་དག་ཏུ། །ལྷག་མ་མཁའ་རྩ་༩༠་བསྐྱར་སྤང་བརྒྱག་ །མདའ་ཡོན་ཟླ་
 ༡༩༥་ཐོབ་ཞི་གཉིས་དག །རྩ་ལྷག་མ་དྲག་གསུམ་ལྷན་ཅམ་ནི། །རང་རང་ཆ་
 ཤས་འཁོར་ལོ་༩༩༩་༩་ཡོད་༥༩༩་ལྷན་དང་། །ཐེན་མོང་གཟུགས་ལྷག་གཟུགས་
 ལྷག་༩༡༩་ལྷག། །བསྐྱར་བརྒྱག་སོ་སོར་མདའ་ཡོན་༡༩༥་ཟླ། །བཀོས་པས་

ཕྱི་དྲུག་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ནམ་དག་རི་མོ་འཆར། །༩༥ང་དག་རྩུ་བའི་རྩ་ཆོད་སྟགས། །སྤྲ་རྒྱ་བ་སྤྲན་ལ་
ཕྱི་རྒྱ་བའི། །རང་རང་དལ་བར་གཅིག་ཤོས་ལ། །འཁོར་བྱེད་དྲོར་བ་སྤྲན་མ་
དྲོར་སྟེ། །དེ་ཡིས་བྱིས་ཞག་དལ་དག་འབྱུང། །

6.25 བྱིས་ཞག་ལྷུང་དག་བསྐྱབ་པའི་སྐབས། །ཆ་ཤས་ཤེད་སྟོམས་བྱ་མི་
དགོས། །དལ་བ་དག་པས་རྒྱ་བའི་འཛིན་སྐྱོང་། །མ་ལྷངས་སྐར་མ་ལྷུང་ལ་
སྐྱོང་། །སྐྱོངས་ཤུལ་འཁོར་བྱེད་༡༩, ༩༠ལངས་ན་དྲོར། །དྲོར་ཆེ་རིམ་མིན་མ་
དྲོར་རིམ། །བཟུང་ལ་རིམ་མིན་སྐར་བྱིན་བྱེད་༩༠། །ལངས་ན་དབྱུག་བྱར་སྟམ་
ཅུ་བཟེ། །དྲུག་ཅུས་བསྐྱེལ་དེས་རྒྱ་བའི་བཟུང་། །འཛིན་བྱེད་རྒྱ་བའི་འཛིན་སྐར་
མ་དབྱེ། །རྒྱ་བའི་རྩ་ཆོད་གནས་སྟེ་བཀོད། །ལྷུང་རྒྱ་བའི་ཞིན་ཞག་སྐབས་
བཞིན་འཛིན། །རྒྱ་བའི་བཟུང་གདོང་མས་ལྷག་ནམས་བསྐྱར། །ཆ་ལོག་གཟུགས་
བྱུག་གཟུགས་བྱུག་༩༡༩༡དང་། །དྲུག་གཟུང་གཟུམ་༢༢༩, ༢༢༢,
༥༩༩༩དང་ཞི་གཉིས་༢༢༩, ༢༢༩༡༡། །རང་འཁོར་༤, ༤༠བསྐྱེལ་ལ་
མཁའ་རོ་༤༠ཡིས། །ཐོབ་པ་ཡང་རྩུ་བའི་རྩ་ཆོད་དོ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོས་བསྐྱར་
སྤང་བཅུག །དྲུག་ཅུས་ཐོབ་པ་སྤང་ཡིན་ལྷག །དུས་༤བསྐྱར་བཅུག་༤༠ཐོབ་
དབྱུགས་ཡིན་ནོ། །ལྷག་མ་གཟུང་ལྷ་རང་རང་གི། །ཆས་༢༢༩, ༢༢༩, ༢༢༩,
༢༢༩, ༢༢༩, ༥༩༩༩བསྐྱར་ཐོབ་པ་རང་ཆ་ཡིན། །ཡང་ལྷག་གཟུགས་བྱུག་
གཟུགས་བྱུག་༩༡༩༡གིས། །རིམ་བསྐྱར་མཁའ་རོས་༤༠ཐོབ་པ་ཆ། །

6.26 རིམ་པའི་བྱི་རྒྱ་བའི་ཐ་མ་དང་། །མིར་༡༩འདི་ཟིན་ཆེ་རྒྱ་བའི་སྤྲ་ལ་འདི་
ཟིན་ཆོ། །རིམ་མིན་སྤྲ་རྒྱ་བའི་པོ་ཡི། །རྩ་ཆོད་སྟམ་ཅུ་ཆུན་ཆད་ལ། །རྒྱ་བའི་
གདོང་ཕྱག་ཆེ་མཁའ་མེས་༩༠བཅོ། །ཡང་ན་ལྷག་མའི་གནས་ཐམས་ཅད། །
མིག་༢གིས་བསྐྱར་ལ་མཁའ་རོས་༤༠བཅོ། །ལྷག་མིན་རྒྱ་བའི་སྤྲ་རྒྱ་བའི་པར་

བབས་[རིམ་པ་༧, ༤ རིམ་མིན་༥, ༤ ཟིན་ཆེ] | འདྲེ་ཆེ་ལྷག་མའི་གནས་ཀྱན་གྱི། |

6.27 ཡང་རྒྱུད་ཆུ་ཆོད་རྒྱུ་འབྲང་བཅས། | རྩ་རྒྱུ་བསྐྱེད་ལ་ཕྱི་རྒྱུ་
ཡི། | ༤༠ རྩའ་ས་ན་དུག་ཅུས་སྐར་མར་བསྐྱེད། | འདྲེ་རྩམས་དལ་དག་གཅིག་ཤོས་
ལ། | རིམ་པ་བསྐྱེད་ལ་རིམ་མིན་ཡི། | འདྲེ་ཡིས་རྒྱུར་བ་དག་པར་འབྱུར། | འཕྲོས་
བཞི་ལ་སྐྱེས་ཤོད་བཞིན་ནོ། |

གསུམ་པ། ཆོས་ཞག་གཟུང་ལ།

6.31 ད་ནི་དྲང་སྤྱང་གཟུང་ལ་ལྷོ་ཤོ། | ཆོས་ཞག་དག་ལ་རྒྱུད་ཆུ་ལ་བཤད། |
གང་བཅིང་ཆོས་ཞག་ཉི་པར་དེ། | དྲག་གསུམ་རྒྱུ་འཛིན་ཞི་གཉིས་ཀྱི། | དལ་
བ་བར་བའི་ལྷངས་རྒྱུད་ཡིན། | ‡ | མེ་པག་རྒྱ་དག་མཁའ་མེས་ན་བསྐྱུར། |
གང་བཅིང་ཆོས་བསྐྱེད་གཟུང་ལ་ལྷོ་ཆེད། | གནས་དུག་ཆར་ལྷ་དག་ཏུ་བཞག། |
རྒྱུར་བྱེད་ལྷ་ཡིས་བསྐྱུར་བྱས་ལ། | རྒྱུར་བྱེད་ལྷས་བསྐྱུར་བཞོད་བྱེད་ལས། |
རིམ་བཞོས་ལྷག་དེ་དྲག་གསུམ་གྱི། | དལ་བར་ཞི་གཉིས་རྒྱུ་འཛིན་ཡིན། |

ཆོས་ཞག་གཟུང་ལ་ལྷོ་ལྷུར་བྱེད་ལ།					
དམར	ལྷག	ཕུར	ཕུར	སངས	སྟེན
༠	༠	༠	༠	༠	༠
༡	༡༤	༠	༠	༧	༠
༡༥	༧	༡༡	༡༡	༥	༤
༡	༣	༠	༠	༩	༥
༡༩	༧༠༣༤	༣༧༥	༡༤༧	༤༣༤	༡༧༣༤
༡༩༩	༧༣	ཉིན་ལྟེན་ཆ	མི་ལྟེན་ཆ	༡༤	༡༡༤

ཕྱི་དྲུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་ཚོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ལོ་ཆོས་ཞག་གཟའ་ལཱ་འཁྲུག་བྱེད་ལཱ།				
དམར།	ལྗག	ཕུར།	སངས།	སྟོན།
༡	ལ	༡༩	༡༥	༥
༩༡	༩༢	༡	༡༩	༩
༥	༢༩	༩	༢༩	༡༠
༢	༩	༥	༠	༠
༥༩	ལྷ་༡	༩༩	༩༩༥	༡༩༩༩
༥༥༩	༩༩༩	༡༩༩༠	༥༩༡	༩༩༩

ལོ་ཆོས་ཞག་གཟའ་ལཱ་འཁྲུག་བྱེད་ལཱ།					
དམར།	ལྗག	ཕུར།	ཕུར།	སངས།	སྟོན།
༢༧	༢༧	༢༧	༢༧	༢༧	༢༧
༩༠	༩༠	༩༠	༩༠	༩༠	༩༠
༩༠	༩༠	༩༠	༩༠	༩༠	༩༠
༩	༩	༩	༩	༩	༩
༢༢༩	༩༩༩༧	༢༢༩	༩༩༧	༢༢༩	༥༩༩༩
ལྷ་༧	ལྷ་༧	ཉིན་ལྷ་༧ཆ	ལྷ་༧ཆ	ལྷ་༧	ལྷ་༧

རབ་རྒྱུན་མེ་ལོས་ལོ་ཆོས་ཞག་གཟའ་ལཱ་འཁྲུག་བྱེད་ལཱ།					
དམར།	ལྗག	ཕུར།	ཕུར།	སངས།	སྟོན།
༩	༢༥	༢༩	༢༩	༢༡	༡༩
༢༩	༡༩	༢༧	༢༧	༩	༩༧
༡༩	༢༩	༩༩	༩༩	༩༠	༢༧
༡	༩	༡	༡	༠	༠
༡༩༧	༡༩༩༡	༡༧༩	༩༧	༢༢༩	༩༧༩
༡༩༠	༩༩༡	ཉིན་༩༠ཆ	ལྷ་༩༠ཆ	༡༩༩	༢༩༠

6.32 དེ་ནས་ཆོས་ཞག་དལ་དག་ཆེད། །དལ་བར་གཉིས་བཞོད་གཅིག་ལ་ནི། །སྟོས་བྱིས་ཉིན་ཞག་སྐབས་བཞིན་སྤང་། །མ་ལྡངས་སྐར་མ་༢༧བསྟན་

ལ་སྤྱད། །སྤྱངས་ཤལ་འཁོར་བྱེད་༡༩, ༩༠ཡངས་ན་དོར། །ལྷག་དེ་ཐིག་
 མཚམས་༤༠གྱིས་བསྐྱར་ལ། །ཚུ་ཚོད་བསྐྱེས་པ་འབྱུང་མེ་ལྷས་༡༩༥། །བཤོས་
 ཐོབ་ནོར་གྱིས་དལ་རྒྱུ་གི། །རེའུ་མིག་བབྱུང་ལ་རྒྱུ་སྤྱོད་བཞོད། །རྒྱུ་
 བབྱུང་གཏོང་མས་ལྷག་ནམས་བསྐྱར། །ཆ་འོག་དམར་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་༡༠༧།
 ཡང་ན་ལི་དཀར་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་༡༤༧༤། །སྤྱིང་མ་རང་རང་ཆ་ཤས་༢༢༩, ༡༢༢,
 ༥༩༤༩དང་། ལི་དཀར་ལྷགས་ལྷར་སྤྱོད་ལ་ཆ་༩༤༧། །ལྷག་སངས་སྤྱོད་མོང་ཆ་
 ༤༧མགས་གྱིས། །རང་འཁོར་༤, ༤༠ཡངས་ན་དབྱུག་སར་བསྐྱེལ། །འབྱུང་མེ་
 ལྷས་༡༩༥ཐོབ་ཡང་རྒྱུ་ལོ། །ལྷག་མ་མཁའ་རིས་༤༠བསྐྱར་སྤྱོད་བཅུག །
 ༡༩༥ཐོབ་པ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལྷག་མ་ཡང་། །རིས་༤བསྐྱར་བཅུག་༡༩༥ཐོབ་དབྱུགས་
 ཡིན་ལྷག །ཞི་གཉིས་རི་རིས་༤༧བསྐྱར་བྱས་ལ། །བཤོད་བྱེད་༡༩༥གྱིས་ཐོབ་
 ལྷག་མེད་འཆར།   ༩   །དྲག་གསུམ་རང་རང་ཆས་༢༢༩, ༡༢༢,
 ༥༩༤༩བསྐྱར་ལ། །བཤོད་བྱེད་༡༩༥གྱིས་ཐོབ་རང་ཆ་ཡིན། །ལྷག་མ་དམར་
 སྤྱོད་རི་མཁའ་རི་༡༠༧། །སྤྱོད་སྤྱོད་མ་རྒྱ་ཡིད་༡༤༧༤གྱིས་བསྐྱར། །ཆ་བཅུག་
 མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༩༥ཐོབ་པ། །གནས་དྲག་ཆ་སྤྱོད་ལྷག་མེད་འཆར། །སྤྱོད་རྒྱུ་
 བསྐྱར་ལ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ། །རང་རང་དལ་བར་གཅིག་ཤོས་ལ། །འཁོར་བྱེད་༡༩,
 ༩༠དོར་བསྐྱོད་མ་དོར་སྤྱོད། །དེ་ཡིས་དལ་བ་དག་པར་འགྱུར། །

6.33 ཆོས་ཞག་སྤྱོད་བ་དག་པའི་དོན། །རྒྱུ་འཛིན་དལ་དག་ཆ་ཤས་
 རམས། །ཤེད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་དྲག་གསུམ་གྱི། །དལ་དག་ཆ་ཤས་འོག་མ་གཉིས། །
 རི་རིས་༤༧བསྐྱར་ལ་འོག་མ་ཡང་། །དམར་སྤྱོད་གཉིས་རི་རི་མཁའ་རི་༡༠༧། །
 སྤྱོད་སྤྱོད་མ་རྒྱ་ཡིད་༡༤༧༤གྱིས་བསྐྱར། །སྤྱིང་མ་རང་རང་ཆས་༢༢༩, ༡༢༢,
 ༥༩༤༩ཐོབ་དོར། །རི་རིའི་ཆ་སྤྱོད་གནས་བསྐྱོད་བཅས། །ལྷག་སངས་རྒྱུ་

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རིམ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

འཛིན་ཆ་འོག་མ། |གཉིས་ཀ་རི་རོས་ཅ་ལ་འཛིན་པ་བསྐྱར་ལ། |རི་མཁའ་རི་
ལྟ་བུ་དང་རང་རང་གི། |ཆས་དེ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཐོབ་ཅོར་དེ་རི་རོ་ཆ། |ལྟག་མ་
དང་བཅས་གནས་བརྟན་འཆར། |

6.34   དེ་ནས་སོ་སོའི་དལ་དག་གིས། |དྲག་གསུམ་རྒྱུ་འཛིན་ཉི་བར་
དང་། |ལྟག་སངས་རང་རང་རྒྱུ་འཛིན་གྱི། |མ་ལུངས་འཁོར་ལོ་འཛིན་པ་
ལ་བྱུང་། |སྐྱུངས་ལྟག་འཁོར་བྱེད་ལོངས་ན་དོར། |རྒྱུ་འཛིན་པའི་ཆ་ག་
སོགས། |ཉིན་ཞག་སྐབས་བཞིན་འདིར་ཡང་དྲན། |རྒྱུ་འཛིན་པའི་ཆ་གསུ་
བཞོད། |རྒྱུ་འཛིན་གདོང་མས་ལྟག་ནམས་བསྐྱར། |ཆ་འོག་སྐྱུང་སྐྱུང་
ཉེ་ཉེ་ལས་གཞན་བཞི་ལྟ་བུ། |ཆ་ཤས་བར་མ་དྲག་གསུམ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་
ལྟ་བུ་དང་། |ཞི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་རང་རང་ཆ་དེ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ། |རང་འཁོར་
ཅ་ལྟ་བུ་དང་བྱུག་བསྐྱེད་མཁའ་རོས་ཅ་ལྟ་བུ་བཞོད། |ཐོབ་པ་ཡང་བྱེད་ཅོར་དོར།
ལྟག་མ་མཁའ་རོས་ཅ་ལྟ་བུ་བསྐྱར་སྐྱུང་བརྟན། |དྲག་ཅུས་ཐོབ་པ་སྐྱུང་ལྟག་
རྒྱུ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་དང་རི་རོ་ཅ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ། |རང་རང་ཆས་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་
ལྟ་བུ་དང་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་བསྐྱར་འོག་མ་ཡང་། |སྐྱུང་སྐྱུང་ཉེ་ཉེ་ལས་གཞན་གསུ་
རིས་ལྟ་བུ་། |བསྐྱུར་ལ་ཆ་བརྟན་མཁའ་རོ་ཅ་ལྟ་བུ་ཡིས། |ཐོབ་པའི་ཅོར་བཅེགས་
ལྟག་མེད་དག། |སྐྱུང་སྐྱུང་ལ་བྱེད་ཅོར་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ། |ཅོར་ལོངས་ན་སྐར་མར་བསྐྱེད་
བ་ནམས། |རང་རང་དལ་དག་གཅིག་ཤོས་ལ། |འཁོར་བྱེད་དོར་གྱི་མ་དོར་
བསྐྱར། |མ་ལུངས་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་ལ་བྱུང་། |

6.35   ཡང་ན་ཕྱི་བྱས་ཕྱི་བྱེད་སྐྱུང་། |སྐབས་དེའི་ལྟགས་ལྟག་རི་མོ་
འཆར། |དེ་ཡིས་འཁོར་ལོ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ། |ལྟགས་འབྱུང་རི་མོ་གོང་
བཞིན་འཆར། |རང་རང་ཞག་གི་དལ་དག་གིས། |སོ་སོའི་ཞག་གི་རྒྱུ་འཛིན་

ལ། །ནམ་ཞིག་སྤྱང་བར་མ་འདར་སྐབས། །དེ་ཆེ་གཟའ་ཕྱིར་ཕྱོག་པ་ཡིན། །
 འགྲོས་བཞི་སྤར་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །དེ་ལྟར་དང་སྤྱང་གཟའ་ལྡེ་པོ། །ཞག་
 གསུམ་དག་ལ་སྤྱད་པའི་ཚུལ། །རྟག་ཡོངས་དཀའ་ཆེགས་མི་དགོས་པར། །བྱ་
 སྤྱི་ཆེད་དུ་བཞེབས་པ་ཡིན། །༥ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་དུས་ཀྱི་
 འཁོར་ལོ་སྤར་ཆེས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྟེང་་་
 གི་ཐིག་ལེ་ལས་བྱུང་མཐའི་ཞག་གསུམ་ཀྱི་གཟའ་ལྡའི་རི་མོ་ལག་དུ་བྱང་བདེ་བར་བཀོད་་་་
 པའི་ལུ་རྟེན་དུག་པའོ། །

ལེའུ་བདུན་པ། ཏུ་བ་མཆུག་རིང་།

7.01 སྐྱ་གཅན་གྱི་ནི་སྤྱལ་པ་ཡི། །ལྟས་ངན་གཟའ་བཞི་ཞེས་གྲགས་པ། །
ཤར་ན་ཏུ་བ་མཆུག་རིངས་དང་། །ལྟ་ཏུ་སྤྲུག་མགོ་མེ་འབར་དང་། །རྒྱབ་ན་
གཡག་མགོ་རྒྱང་ཚྭ་ཉི། །བྱང་ན་རྒྱ་ཏིག་ཚྭ་པོ་དང་། །གཞན་ཡང་ལྟ་མོ་
འཆར་མ་སྟགས། །མི་དགའི་ལྟས་སུ་འཆར་ཞེས་ཟེར། །མཆུག་རིངས་མ་
གཏོགས་གཞན་ན་མས་ནི། །རི་མའི་ལམ་ནས་རྟོགས་མི་འགྱུར། །

7.02 དེ་ལས་ཏུ་བ་མཆུག་རིངས་གྱི། །རྟག་པའི་ཡངས་སྤྱོད་ཉི་མ་དང་། །
མཚུངས་ཀྱང་འགྲོས་བཞི་ཚྭ་པ་ཡི། །རྟག་པའི་བྱང་གྱིས་འཆར་བ་ཉི། །རིམ་
པ་མཐུན་དང་རིམ་མིན་ལ། །ཉི་མའི་རྒྱབ་ཏུ་མཐོང་བར་འགྱུར། །ཁྱེ་ལོ་
གསུམ་རྒྱ་བ་བྱེད་པ་གསུམ། །ཉིས་འགྱུར་རྒྱ་བ་བདུན་ཏུ་ལྟས། །ལྟར་དང་དལ་
བའི་འགྲོས་རྟོགས་འགྱུར། །སྐར་ཡང་རྒྱ་བ་དོན་ལྡེ་ཡིས། །འབྲུག་འབྱུང་གཉིས་
གྱི་འགྲོས་རྟོགས་ཐིམ། །མདའ་རི་ལྟེ་ཉིས་འགྱུར་བརྒྱ་ལྟ་བུས། །ཏུ་བའི་
འགྲོས་བཞི་རྟོགས་པ་ཡིན། །རྒྱ་མཚན་འགྲོས་བཞི་རྟོགས་མཚམས་ནས། །
བཅུམས་ཏི་ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་གྱིས། །ལྟར་འགྲོས་རྟོགས་མོད་སྟོགས་
གཉིས་མཐར། །མཐུན་འཆར་དེ་ནས་སྟོགས་གསུམ་དང་། །ལོ་གསུམ་དལ་བས་
ཞིང་ལ་འབྱུག །སྐར་ཡང་ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་གྱི། །འབྲུག་འགྲོས་མཐའ་
མར་རྒྱབ་ཏུ་འཆར། །དེ་རྟོགས་སྟོགས་གསུམ་ལོ་གསུམ་གྱིས། །འབྱུང་འགྲོས་
རྟོགས་མཐར་ཉི་མར་ཐིམ། །ཁྱེ་ལྟར་འགྲོས་བཞི་གང་ལ་ཡང་། །ལོ་གསུམ་
ཡངས་སྤྱོད་ཉིན་རེ་བཞིན། །རྒྱ་སྐར་གཉིས་དང་དབུགས་གསུམ་རེས། །ཉི་མ་

ལས་ནི་མཐུན་ཐུབ་ཏུ། འོར་དང་བུ་ལོན་ཚུལ་རུ་སྦྱང། རྩོགས་གསུམ་བར་རུ་
 ཉིན་རེ་བཞིན། རྩོམ་ཆོད་གཅིག་དང་ཆུ་སྤང་ནི། འང་གཉིས་དབུགས་གསུམ་ཉི་
 མ་ལས། རྩོམ་ཆོད་འོར་དང་བུ་ལོན་སྦྱང།

7.03 ཚུལ་དེ་རི་མོས་གཏན་འབེབས་ན། འབ་ཡིད་ཀྱི་མེ་ལག་འདས་
 པའི་ལོར། བྱས་པའི་བྱེད་པའི་ལྷ་དག་ལ། མིག་མདའ་ཡེལ་བྱེད་ལ་དབང་
 རིས་ཡེལ་བཞོ། ལྷག་མེད་ཐུར་ཆེ་རུ་བ་མཐོང་། རྟེན་པ་འཕར་ཏེ་མི་མཉམ་
 བ། རྩོམ་ཆོད་ཤར་བྱི་རྩོགས་སུ་བཞག རྟེན་པ་འཕར་ཏེ་མཉམ་པ་ན། རྩོད་
 ལ་རུབ་བྱི་རྩོགས་སུ་བཞག །

7.04 དེ་ནས་རྩོན་བཅས་ལོངས་སྦྱང་དག བཞག་ཕྱིར་གོང་རུ་མདའ་
 རི་ཡེལ་ཡིས། བཞོས་ལྷག་ཆོགས་དེ་མིག་འགྲིས་བསྐྱར། རེ་ལ་གང་ཆེད་ཞག་
 གངས་ལ། རྩོམ་ཀྱུང་གིས་ཐོབ་འོར་འདྲིའི་བསྐྱེད་ཞིང་། སྤྱིར་ཡང་མདའ་རིར་
 ཡེལ་ལོངས་ན་དོར། འོར་མཉམ་དོར་བ་རིམ་མིན་སྟེ། མ་དོར་རིམ་པའི་བྱི་
 ཀྱང་སྟེ། འོར་མི་མཉམ་དོར་རིམ་པའི་སྟེ། མ་དོར་རིམ་མིན་བྱི་ཀྱང་ཡིན། །
 དོར་ལྷག་ཆོས་ཀྱུང་བསྐྱར་སྤྱིར་ཆོས་ཀྱུང་གིས། བཞོས་ལྷག་བསྐྱེད་པ་གནས་
 བཞིར་བཞོང་། རྩོད་ནས་མཁའ་འོ་མཁའ་འོ་མིག་འཕེལ་ན་བསྐྱར། རུས་ཅད་
 མཁའ་རྩིས་ཅད་ལྷོ་ལྷོ་བའི་ཆོགས། སྤྱིར་དེད་ཉི་དག་ལོངས་སྦྱང་ལ། རིམ་
 མིན་སྟེ་ཀྱང་ལ་སྤྱིར་ཞིང་། རིམ་པའི་སྟེ་ཀྱང་ཆེན་བྱེད། གལ་ཏེ་དོར་བའི་
 ལྷག་མ་ལ། ལག་ཐུབ་ཡེལ་ལོངས་ན་དོར་ལྷག་དེ། རྩོམ་ཀྱུང་བསྐྱར་ལྷག་མ་
 ཐུར་བཞིན་བསྐྱེད། གནས་བཞི་སྤྱིར་ནས་མཁའ་འོ་དང་གཟུགས་ཀྱི། མིག་
 དབང་ཡེལ་ཕྱི་ཕྱིས་རིམ་པར་བསྐྱར། རུས་ཅད་མཁའ་རྩིས་ཅད་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
 ལྷོ་ལྷོ་ལ། དེ་ཉིད་དབུ་གུ་ཞེས་ལ། བསྐྱེད་པའི་ཉི་དག་ལོངས་སྦྱང་རུ། བྱེད་

དོར་སྐར་བཞིན་བྱ་བ་ཡིན། མཐའ་རིས་ཡུལ་དོར་བ་མ་ལྟངས་ཆོ། དེ་ལ་ཅེ་མོ་
ཅན་ལྷན་དམི། གཤམ་ཏེ་དབྱི་བར་མ་ལྟངས་ན། ཆོས་ཀྱི་བསྐྱར་སྐར་གྱི་
ལྷན་མ་བསྟེ། གནས་བཞི་མཁའ་འགྲུགས་ཀྱི་མིག་དབང་ཡེ་མེས་ན། །
བསྐྱར་ལ་རྒྱས་ཅད་མཁའ་རོ་ཅེ་དང་། མཁའ་རོས་ཅེ་སྒྲིལ་བའི་ཆོགས་དེ་
ཡིས། སྐར་མིག་འདུག་བྱག་འཕྲང་ལག་མིག་འདྲ། དུགས་མིག་འཛམས་
ལ་སྐྱངས་པའི་ལྷན་ ཉི་མ་དག་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་རྒྱ། རིམ་པའི་ཕྱི་རྒྱུང་ལ་བྱིན་
ཞིང་། རིམ་མིན་ཕྱི་རྒྱུང་ཆོན་སྤྱོད་། ཅེ་མོས་འཕྱོང་བར་མ་ལྟངས་ཆོ། ལྷན་
མ་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱར་སྐར་ལྷན་བསྟེ། གནས་བཞི་མཁའ་འགྲུགས་ཀྱི་མིག་འདྲ་མེས་
འབྱུར། རྒྱས་ཅད་མཁའ་རོས་ཅེ་སྒྲིལ་བ་དེས། དབྱུ་བྱ་ཞི་ལྷན་སྐྱངས་
པའི་ལྷན་ སྐབས་དེའི་ཉི་མ་དག་པ་ལ། སྐར་བཞིན་བྱིན་དོར་བྱ་བ་ཡིན། །

7.05 རིམ་པའི་སྐར་རྒྱུང་འགྲོས་ཤར། རིམ་པའི་ཕྱི་རྒྱུང་དལ་འགྲོས་
ལྷོ། རིམ་མིན་སྐར་རྒྱུང་འགྲོས་འགྲོས་རྒྱལ། རིམ་མིན་ཕྱི་རྒྱུང་འབྱུང་འགྲོས་
བྱང་། དལ་འབྱུང་འགྲོས་མཐར་མོར་བྱ་ཡོན། ཁ་དག་ཉི་མར་ཐིམ་པར་
འབྱུར། ལྷན་འགྲོས་འགྲོས་མཐར་རིམ་པ་བཞིན། སྤྱོད་དང་ཐོ་རེངས་མཐོང་
བར་འབྱུར། ཎ མདོར་ན་ལོ་རྒྱལ་ཉི་མ་ཡི། འོད་ཀྱིས་མནན་ཏེ་མཐོང་མི་
འབྱུར། དེ་རྗེས་ཟླ་གསུམ་ཐོག་ཐ་ལ། སྐར་མའོ་བར་མར་རྒྱ་བཅས་མཐོང་། །
དེ་ནས་ལོ་རྒྱལ་མི་མཐོང་ཞིང་། སྐར་ཡང་ཟླ་གསུམ་བར་བ་ལ། རྒྱ་བ་མཐོང་
བ་སྐར་བཞིན་ནོ། ཎ འདི་ནི་རྟག་པའི་འགྲོས་ཅན་ཕྱིར། དེ་ལས་རིམ་པ་
གཞན་མེད་པས། ལན་ཅིག་ཤར་ལ་དེས་རྟོན་ན། འཆར་བ་མཐའ་ཡས་རྒྱས་
ཤིས་འབྱུར། །

7.06 རྒྱ་བའི་ཡོངས་སྤྱོད་ཕྱི་ནང་གཞན་གསུམ་ལ། ལྷན་ན་ནང་རྒྱ་

ཉིན་ལག་རེ་རེ་བཞིན། །གཞི་རྒྱུ་ཉི་ཤི་ཆིག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱའི་༢༡༦༠༠་ཟུང་། །
 ཟླ་ཁིང་དེ་ལས་སྐུ་ཙུ་ཙ་གཉིས་༣༢་རེད། །མཚམས་སྐུ་ཡེ་ཤེས་ཟུང་རེ་རྒྱ་རྒྱར་
 ཟུ། །དེ་བསགས་ཉིན་ལག་གཅིག་ལ་ཡེ་ཤེས་ཟུང་། །དྲུག་བརྒྱ་དོན་ལྡ་༦༧༥་རྒྱ་
 རྒྱའི་ནང་ཅུ་རྒྱ། །དེ་ཉིད་ཟླ་གཅིག་༢༠༢༥༠་བསགས་པའི་དབུ་མའི་ཟུང་། །
 ཟླ་རྩ་ཡང་བརྒྱ་གཉིས་གྲངས་༢༤༣༠༠༠་སྐུ་བསགས་པ་ན། །ཁོ་ཡེ་ཡེ་ཤེས་ཟུང་
 ཡིན་དེ་ཉིད་ཀྱང་། །བརྒྱ་ཡིས་བརྒྱར་བ་༢༤༣༠༠༠༠༠་ལ་བརྒྱའི་དབུ་མའི་
 ཟུང་། །དེ་ཉིད་རྒྱ་ལྷ་དང་མཁའ་རྩ་༥༠་མཁའ་རྩ་༥༠་ཡིས། །ཉིན་ལག་སར་
 བསྐྱེལ་༡༡༢༥་དེ་ཡང་སྐུ་ཙུ་ཙ་༣༠་ཡིས། །ཟླ་བར་བྲིལ་ཁིང་༣༧་༡༥་དེ་ཡང་
 ལོར་བྲིལ་ན། །ཁོ་གསུམ་ཟླ་བ་གཅིག་དང་ཟླ་ཕྱེད་གཅིག །ཕྱེད་བར་ལོ་གསུམ་
 རྩུགས་གསུམ་ཞེས་སྐུ་གསུམ། །དེ་ཡང་ཟླ་བ་སྐུ་ཙུ་ཙ་བརྒྱན་པོ། །ཕྱེད་མར་
 བྱས་པར་ཟླ་ཕྱེད་དོན་བཞི་བྱང་། །དེའི་ཕྱིང་སྤར་གྱི་ཟླ་ཕྱེད་གཅིག་བརྒྱན་
 པས། །དབང་རི་༧༥་འབྱུང་བ་རྒྱ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་ཡིན། །༥ །དེ་སྤར་ཕྱི་རྩ་
 མཚུག་རིངས་ལངས་སྟོན་ཉིད། །ནང་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱར་བའི་ཡེ་ཤེས་ཟུང་། །གཞན་
 རྒྱ་རིམ་གཉིས་མན་ངག་དང་ཕྱད་ན། །ནལ་འབྱོར་པ་ལ་མཚེག་གི་བདེ་བ་སྟེར།
 །༥ །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྤར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་
 འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྡན་སྟོང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་རྒྱ་བའི་རིམ་པ་བཤད་……
 པའི་ལུ་སྟེ་བརྒྱན་པའོ། །

ལེབ་བརྒྱད་པ། རྩམ་སྒྲུབ།

8.01 སྤྱིར་རྒྱུ་མཆོག་གི་ལྷ་ཆོས་ཅད་པན་ཅན། །ཀླུ་པ་རིག་པར་སྤྱོད་པ་
འཇིག་རྟེན་དོན་གཉེར་ཆོག་ལ། །རྒྱུ་མཉམ་གཏན་ལ་ལྷ་མོ་སྤྱོད་པ་ཡི་རྒྱུད། །
སྤྱོད་མཚན་གཙུག་ན་ལྷ་པས་དགེ་ལེགས་སྒྲུབ། །གང་དེའི་གསང་ཆོག་བདེ་
སྤྱོད་ཀྱི་ལ་ཕམ་སོགས། །སྤྱོད་ཀྱི་ལ་གནས་ཀྱི་སྤྱོད་བྱེད་པ་མཚན་འབྲུལ། །རྩམ་
ཅུ་ཅ་དགུའི་གྲངས་ལྷ་མོ་ཅ་གཉེར་དཔེར། །བསྟན་མོད་དེར་སང་མིང་ཅམ་ཤེས་
པའང་དགོན། །འོན་ཀྱང་མི་རྒྱུ་འཇམ་མགོན་གཉིས་པ་ཡིས། །རྩམ་དབྱངས་
དགོངས་པ་གཅིག་བསྐྱེད་པས་མན་ངག་རིག་ལ། །འཇིག་རྟེན་ལྷ་མོ་སྤྱོད་པ་
བསྟན་པ་ལས། །བརྩམ་ཏེ་རྩམ་སྒྲུབ་དཔེར་བརྒྱུད། །ཉགས་ཀྱིས་བྱེད་ནས། །དང་
བཅས་དགོན། །

8.02 དེ་ཡི་ལག་ལེན་ཆོག་ནི། །ཀླུ་ཆོས་ཉི་ལྔ་སྐར་མའི་གནས་ཉི་
ལྔ་། ༡༧, ༤, ༩༤། །རྩམ་རྩམ་༤༠བསྐྱར་ལ་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱག་ །མདའ་ཡོན་ལྷས་
༡༩༥ཐོབ་འདས་པའི་བྱིས་x, ༧། །ལྷག་མ་མཁའ་མེས་༩༠བསྐྱར་བ་ལ། །རྒྱ་
སྤང་མིག་༢ཤིས་བསོན་ལོར་གཞུག་ །མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༩༥ཐོབ་འདས་ཞག་
ཉི་ x, ༧, ༡༩། །དེ་ནི་དོན་གྱི་བྱིས་འཕྲོ་ཡིན། །འདས་ཞག་སྤྱོད་ནས་རི་
ལྷོ་ཡིས་སྤྱོད། །མ་འདང་དོན་བྱིས་གནས་ནས་ཕབ། །དོན་བྱིས་སྤྱོད་ན་བྱིས་
༡༩བསྐྱར་ནས། །འོན་ཀྱང་མཁའ་མེས་༩༠བསྐྱར་ལ་སྤྱོད་པ་༧, ༡༡། །ལྷག་དེ་
བྱེད་སྤྱོད་བྱིས་དང་ཞག་ཡིན་ནོ། །རི་ལྷོ་ཡིས་སྤྱོད་པའི་ཞག་ལྷག་དེ། །གནས་
གཉིས་བྱས་ལ་གཉིས་ཀ་ཡང་། །མིག་༢བསྐྱར་འོག་མ་རྩམ་༤ཀྱིས་བསོན། །

ཉིང་བྱིན་མཁའ་རོལ་༥༠བསྐྱེལ་བའི་ཚལས ༠, ༢༥, ༥༡ | བྱིད་པ་སྤྲ་བའི་
 བྱིམ་དེ་ནི། | འབྲིག་སྐྱེས་ལྟ་བུ་བཟང་ལྷན་བཟང་། | བྱིམ་དེའི་སྐྱེས་མའི་
 ཉིན་ཚད་[སྐང་ཚད་ཤར་བའི་ཞག]ལ ༢༧, ༤༠, ༠༡ | སྤྱང་ཞིང་གཞུ་སྐྱེས་བྱང་
 བཟང་ལྷན། | དེ་ཡི་ཉིན་ཚད་ཉིང་བྱིན་པས། | ཉིན་དེའི་ཉིན་ཚད་འབྲུལ་མེད་
 ལྟན ༢༧, ༡༤, ༢༡ | དེ་ཡིས་མཁའ་རོལ་༥༠བྱི་བ་ཡིས། | མཚན་མའི་ཚད་
 ༣༡, ༤༥, ༤༡དང་སྐྱེས་པར་འགྱུར། |

ས་སྐང་ལྷ་ཚོས་ཀྱི་ ལྷ་བསྐྱེས། ༡༠ ༡༥	ལྷ་ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་ གཙན། ༡༠ ༡༥	ལྷ་ཚོས་ཀྱི་ཉིན་ཞག་དལ་དག ༡༠ ༡༥	ལྷ་ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་དག་གོ། ༡༠ ༡༥
༥ ༣ ༡༤ ༢༠	༡༥ ༡༡ ༢༤	དམར། ལྷག ལྷར། སངས། སྤྱི། ༡༢ ༡༠ ༡༤ ༡༧ ༡	དམར། ལྷག ལྷར། སངས། སྤྱི། ༡༤ ༡༤ ༡༤ ༢༠ ༡༠
༢༤ ༤ ༥༡ ༣	༤༠ ༡༡ ༤༡	༤༥ ༤ ༤༡ ༡ ༥	༢༤ ༡༡ ༣༢ ༣༢ ༣༡ ཤར། བྱང་། བྱང་། ཤར། ལྷ།

8.03 བྱིམ་གྲངས་མིང་དང་ས་སྤྱི། | སྤྱང་ཚད་རགས་པའི་བཞུག་གཞི་
 དང་། | ལྷ་གྲངས་སྐང་གི་ཉིན་མཚན་ཚད། | ཚེགས་མེད་རེབ་མིག་འདི་ཡིས་
 ཤེས། * |

8.04 ས་སྤྱི་བཟང་གཞི་རགས་པ་དེ། | སྤྱང་མའི་རང་གྲིབ་བདུན་པ་
 དང་། | བཅུགས་པའི་གྲིབ་མ་བསྐྱེས་པ་ཡིས་x, ༣༠། | བཞུགས་པས་སྤྱི་བ་ཕྱི་
 སྤྱང་ཡིན། | རོལ་༥བསྐྱེས་༣༠སྤྱི་བ་དབྱུགས་ཡིན་ཏེ། | སྤྱང་ལ་ཐིག་རོལ་
 ༥༠སྤྱི་བ་པའི་འོར་x, ༥, ༣༢, ༠༡ | ལྷ་ཚོ་དང་གནས་སྤྱི་བཞུགས་པ་ཡིས། | སྤྱི་
 འདས་པ་བྱི་རྒྱ་ལ། | མ་འོངས་ལྷ་ཚོ་དང་ཐིག་འབྲང་ཚད། | དེ་ཡིས་ཉིན་མའི་ཚད་
 x, ༢༧, ༡༤, ༢༡ལ་རྒྱ་རོལ་x, ༢༡, ༤༢, ༢༡ | ལྷག་དེ་སྤྱི་བ་མ་འོངས་པ། | བྱི་རྒྱ་

འདས་པའི་ཚད་ཡིན་ལ།   ༥   །རི་ལྷོ་ཡིས་སྤི་བའི་ཞག་སྟག་དེ་ $\times$. ༡༡།   །གར་
བབས་སྤང་གིས་བསྐྱར་བ་ལ $\times$. ༢༧༥༠།   །མཁའ་མེས་ལྷོ་མོ་བ་པ་ཚུ་སྤང་
འདས་ $\times$. ༡༧།   །དེ་ཡིས་སོ་སོའི་ཚུ་སྤང་ལ།   །སྤངས་པའི་སྟག་མས་ ༡༥༡མ་
འོངས་ཤེས།   །

8.05 ཏརྒྱལ་གང་ཡིན་བཟླ་པའི་ཆེད། །སྤྱད་བཅའ་ཉིན་དེར་བདས་
བ་ཡི་མ་, ༥, ༣༢, ༠། །རྒྱ་ཚོད་ཐིག་རྣམ་ཅུ་བསྐྱར་བྱས་ལ། །འོག་གི་རྒྱ་སྤང་
ཉིང་རྩ་བསྐྱར་མ་, ༣༣༢། །དེ་ལ་རང་གི་མ་འོངས་སྤང་མ་, ༡༧༡། །ཐོག་མར་
བྱས་ལ་རིམ་བཞིན་སྤྲི། །སྤྲི་བར་མ་ལྟར་ཏརྒྱལ་ལ་མ་, ༡༩༡། །སྤྲི་བའི་རྣམ་
དེ་ཐིག་ཡོན་༣༠བསྐྱར། །དེ་ལ་ཏརྒྱལ་རྒྱ་སྤང་གིས། །བཞོས་པས་ཐོབ་པ་མ་, ༢
༢༩༩། །ཡང་རྣམ་ཐིག་རྣམ་ཅུ་བསྐྱར་བ་ལ། །སྤང་ཚད་ཀྱིས་ཐོབ་རྒྱ་ཚོད་
རྣམ་ཅུ་, ༢༡། །ཡང་རྣམ་ཐིག་རྣམ་ཅུ་རྩ་ཅུ་བར། །བསྐྱར་བཞོད་དེ་རྣམ་བྱས་
བ་ཡིས། །རྒྱ་སྤང་དབྱགས་འཆར་རྣམ་བྱུང་དོར། །ཏརྒྱལ་དང་བཅས་གནས་
ལྟོ། །

* བྱིས་གྲངས་མང་ཡིག	༡༡	༠	༡	༢	༣	༤
འབྱིས་བརྒྱ་གཉིད་བྱིས་ཀྱི་མིང་།	༩	ལྷག	སྤང་	འབྲིག	ཀཱར	སང་གེ
འབྱིས་མོ་མོའི་གྲང་ཚད།	༩༠༥	༩༡༠	༩༠༠	༩༢༠	༩༤༠	༩༢༥
འབ་ཤོ་གཞི་རགས་པ།	༡༠༠༠	༩༤༧༥	འ་འ་༤༠	འ་འ་༩༥༠	འ་འ་༤༠	༩༤༧༥
འཛོར་ལྷགས་ཐུགས་པ།	༩	༩	༤	༥	༤	འ
འསྐར་གི་ཉིན་ཚད།	༩༠ ༠	༩༧ ༡༠	༩༩ ༩༠	༩༩ ༩༠	༩༩ ༩༠	༩༧ ༡༠
འསྐར་གི་མཚན་ཚད།	༩༠ ༠	༩༩ ༥༠	༩༢ ༤༠	༩༤ ༩༠	༩༢ ༤༠	༩༩ ༥༠

ལཱིང་བདག་གཟའ།	ཕ བྱར	ཉ དམར	ཙ མངས	ཏ ལྷག	ཌ ཟླ་བ	ཎ ཉི་མ
ལཱིམ་གྲངས་ཨང་ཡིག	ཕ	ཙ	ཏ	ཌ	ཎ	ཎྟ
ལཱིམ་བཙུ་གཉིས་ཀྱི་མིང་།	བྱ་མོ་	ཐུང་	ཐྱིག	གཞུ	ཐུ་སྲིན	བུམ
ལཱིམ་སྐ་ཚེང་ཐུང་ཚད།	ཉ་ལ་ཕ	ཉ་ཙེའོ	ཉ་ལེའོ	ཉ་ལེའོ	ཉ་ལེའོ	ཉ་ལེའོ
ལཱིམ་གཞི་རགས་པ།	ལེའོའོ	ལེའོའོ	ལེའོའོ	ལེའོའོ	ལེའོའོ	ལེའོའོ
ལཱིམ་ལྷགས་ཟླ་གྲངས།	ལ	ལ	ལེའོ	ལེའོ	ལེའོ	ལ
ལཱིམ་གཉིས་ཚད།	ཉེའོ འོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ
ལཱིམ་གཉིས་ཚད།	ཉེའོ འོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ	ཉེའོ ལེའོ
ལཱིང་བདག་གཟའ།	ལ ལྷག	ཙ མངས	ཉ དམར	ཕ བྱར	འ ཐིག	འ ཐིག

[illegible]

8.07 ཏུས་སྒྱུར་གྲུལ་ཆ་འདི་བཞིན་ཏེ། །སྤྱི་ཡི་རྒྱ་བ་མཁའ་མཁའ་རྣམ་
 ༤༠༠། །ཚོལ་ལོར་གསུམ་ལས་མང་མི་སྤྱད་ x. 3། །འདི་ནི་གཙ་པོར་དོན་

ཕྱི་རུ་སྐྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གདན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

བརྟག་ཏེ། །ཏ གཅིག་བྱུང་རེ་འབྲས་ཞིང་བདག་གཟུང་། །གཉིས་བྱུང་དྲི་གས་
 བའི་འབྲས་འབྱུང་བ། །ཏརྟུལ་བགྱངས་པའི་ལྷ་པའི་གཟུང་། །གསུམ་གྱིས་རེ་
 དྲི་གས་གང་ཡང་མེད། །ཏརྟུལ་ནས་བགྱངས་དགུ་པའི་གཟུང་། །རུས་ནི་ནས་
 འབྱུང་བརྟག་པ་ལ། །ཐོབ་ནོར་མཁའ་མཁའ་རུས་༥༠༠གྱིས་བརྟུར། །དེ་ཉིན་
 རེས་གཟའི་གྲངས་ཀྱང་བསྟེ། །མཁའ་མེས་༩༠བཞོས་ཐོབ་ཆེ་གྲངས་དང་། །
 ལྷག་མ་ཞག་གི་གྲངས་ཡིན་ལ། །དེ་ཡང་རྟུར་འབྱུང་ལས་ཡིན་ན། །མཁའ་མེས་
 ༩༠བཞོས་ཐོབ་ཞག་པོ་ཏེ། །ལྷག་མ་རྩ་ཆོད་གྲངས་སྟེ་རེས། །

ཏཱ་ལྷོ་རྟུ་	ལྷག་	མང་	འབྲིག་	ཀུན་ལ་	མེད་གེ་	བྱ་མོ་	མང་	ཐིག་པ་	གཞུ་	རྩ་མིན་	བྱམ་པ་	ཉ
༡	དམར་	མངས་	ལྷག་	ཆེ་	ཉི	ལྷག་	མངས་	དམར་	ལྷར་	མིན་	མིན་	ལྷར་
༢	ཉི	ལྷག་	མངས་	དམར་	ལྷར་	མིན་	མིན་	ལྷར་	དམར་	མངས་	ལྷག་	ཆེ་
༣	ལྷར་	མིན་	མིན་	ལྷར་	དམར་	མངས་	ལྷག་	ཆེ་	ཉི	ལྷག་	མངས་	དམར་

8.08 དགུ་ཆའི་རུས་རྒྱུར་འདི་ལྟ་ཏེ། །མྱི་རྩུ་མཁའ་ཉོང་མིག་གིས་བཞོ
 ཁ་༥། །ཐོབ་ནོར་ཏརྟུལ་གང་ཡིན་ནས། །བཟུང་ལ་དགུ་ཆ་བརྟག་པ་དེ། །
 ལྷག་མེད་གཞུ་རྩམས་ལྷག་ནས་བགྱང་། །རྩ་མིན་མྱང་དང་བྱ་མོ་ནི། །རྩ་མིན་
 ཉིད་ནས་འདྲེན་པར་བྱ། །འབྲིག་པ་བྱམ་པ་སྒྲུང་ནས་འདྲེན། །ཀུན་ཐིག་ཉ་
 ཀུན་འདྲེན། །འདྲེན་རྩལ་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ན། །དཔེར་ན་ལྷག་མེད་གཞུ་གསུམ་
 ལ། །ཏརྟུལ་བབ་ཆེ་དགུ་ཆའི་ནོར། །བརྟུང་བྱུང་ཐིག་པའི་ཞིང་གི་བདག །
 དམར་པོའི་འབྲས་བྱ་འབྱུང་བ་བཞིན། །ཀྱན་གྱང་རེུ་མིག་* འདི་ཡིས་ནི། །
 རེས་པར་སྐོའ་ཤེས་ལྟན་དག །

8.09 གཞོན་རུ་རྩོ་བ་བརྟུང་པའི་ཕྱིར། །བརྟུས་སམ་སྐས་སམ་ཁྱེར་བ་

ཡི། རས་རྩ་མ་བརྗོད་མ་མཐོང་བའི། དངོས་པོ་འདི་ཞེས་བརྗོད་འདོད་ན། །
 ལྷག་མེད་ཐིག་པའི་རྩ་སྦྱར་ལ། བརྩན་པར་ཉི་མིག་འཛོམ་པའམ། རེ་རེ་
 ཤར་གྲང་རྣམ་དེ་ནི། ལྷགས་གཞེར་དཔུལ་ཟངས་ལ་སོགས་པ། གཞུ་ཅ་
 བརྩབ་པའི་རྣམ་ཐིག་དང་། གཡུ་དང་བྱ་ཅ་མུ་མེན་དང་། མུ་ཏིག་ལ་སོགས་
 མི་བརྩབ་ཡིན། བྱ་མ་རྩ་མིན་འཁྲིག་བྱམ་པ། ཤར་ནས་དེ་ཟངས་བརྩན་པ་
 ལ། ལྷག་མེན་འཛོམ་མམ་རེ་རེ་ཤར། རས་སོས་ཤིང་ལོ་ལ་སོགས་པ། ར་
 དང་ར་བར་གྲུབ་ཅིས་གྲགས། སྤང་གཞུ་ཉ་སྤང་གཞུ་ཤར། བརྩན་པར་ཁྲ་
 སྤར་སངས་འཛོམ་མམ། རེ་རེ་ཡོད་གྲང་ག་རྩས་ཁྲག པགས་སམ་སྒྲོག་ཆགས་
 རིགས་ཡིན་བརྗོད། ཁ་དོག་རགས་པ་གཟུང་མཛད་ག་ཞི། སྤར་མེར་ཉི་མ་དམར་
 རྒྱའི་མཛད་ག མིག་དམར་དམར་ནག་རྩ་གཅན་སྟོ། ཁྲ་བ་དཀར་མེར་མེན་པ་
 ནག ལྷག་པ་སྤང་དང་སྟོ་བར་གནས། པ་སངས་ཁ་དོག་ངེས་མེད་ཡིན། རེ་
 ནས་དབྱིབས་དང་རྒྱ་ཤོར་ན། མི་ཡི་མིང་དང་གང་ཉི་སོགས། ཤེས་པར་
 འདོད་ན་བྱ་དཔེར་རྟོགས། །

[illegible]

8.10 བཅུ་གཉིས་ཆ་ལ་སྤྱི་རྒྱ་དེ། མཁའ་དབང་གཞུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་པཎ་
 བློ། །སྐབ་ཚེར་ཀྱང་ཕྱུགས་ལྷན་བཟངས་པའི། །ཁྲིམ་གྱི་བདག་པོའི་འབྲས་
 དྲུང་ལ། །ཆོང་དང་དགོས་དོན་ནད་པའི་སྤྱིར། །ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་བདག་པོ་གྲིཙ་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིག་གི་རིམ་སྐར་གཏན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

དང་། །གཉིས་ཉམས་བདག་པོ་འཛམ་པ་སྟེ། །གསུམ་མོགས་བཟང་པོ་ནམ་མཁའ་
 ཅན་པོ་དང་། །བ་སྐང་སྒྲ་ཡའི་དཀར་པོ་དང་། །ཚོག་ཅིང་སྟག་བསུལ་ལྷན་མ་
 མཁའ་པོ་དང་། །སྐལ་ཅན་འགངས་བདག་ཀྱང་དུག་པོ་ཀྱང་དང་། །ཐིག་ཤར་ཉི་
 བའི་རི་བོ་ཡིན། །དེ་ཡིས་བདག་པོའི་གཟའ་བརྟག་པར། །ཁིང་བདག་གནས་
 བཤངས་ཉིན་དུག་འཁོར། །མཚན་མོ་ལྷ་འཁོར་གང་ཡིན་ལ། །བཙུ་གཉིས་ཆ་
 ཡིས་ཚོབ་ཅོར་དེ། །ཉིན་ལ་ལྷ་ཡི་དང་མཚན་མཚས་པོ་བསྐྱར། །ཁིང་བདག་
 གཟའ་གངས་བསྐྱར་པ་ལ། །ཐུབ་པས་ལྷོད་ལྟག་བདག་པོའི་གཟའ། །ཆོང་
 བདག་དགོས་དོན་ལ་སོགས་པ། །འབྲས་བུ་བདག་པོའི་མིང་ཡིག་ལ། །བརྟེན་
 བས་ཁིབ་པར་ཤེས་དགོས། །

མཚན	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཕྱག	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར
སྐང	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར
འབྲིག	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས
གཏུག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག
མཚན	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ
ཕྱམ་	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ
ཅོར	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
སྐང	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག
ལྟག	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས
གཏུག	ཕྱར	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར
ཆུ་ཁྲིན	ཐིན	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར
ཕྱམ་	ཐིན	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན
ཉ	ཕྱར	དམར	མངས	ལྟག	ཁྲ་བ	ཉི་མ	ལྟག	མངས	དམར	ཕྱར	ཐིན	ཐིན

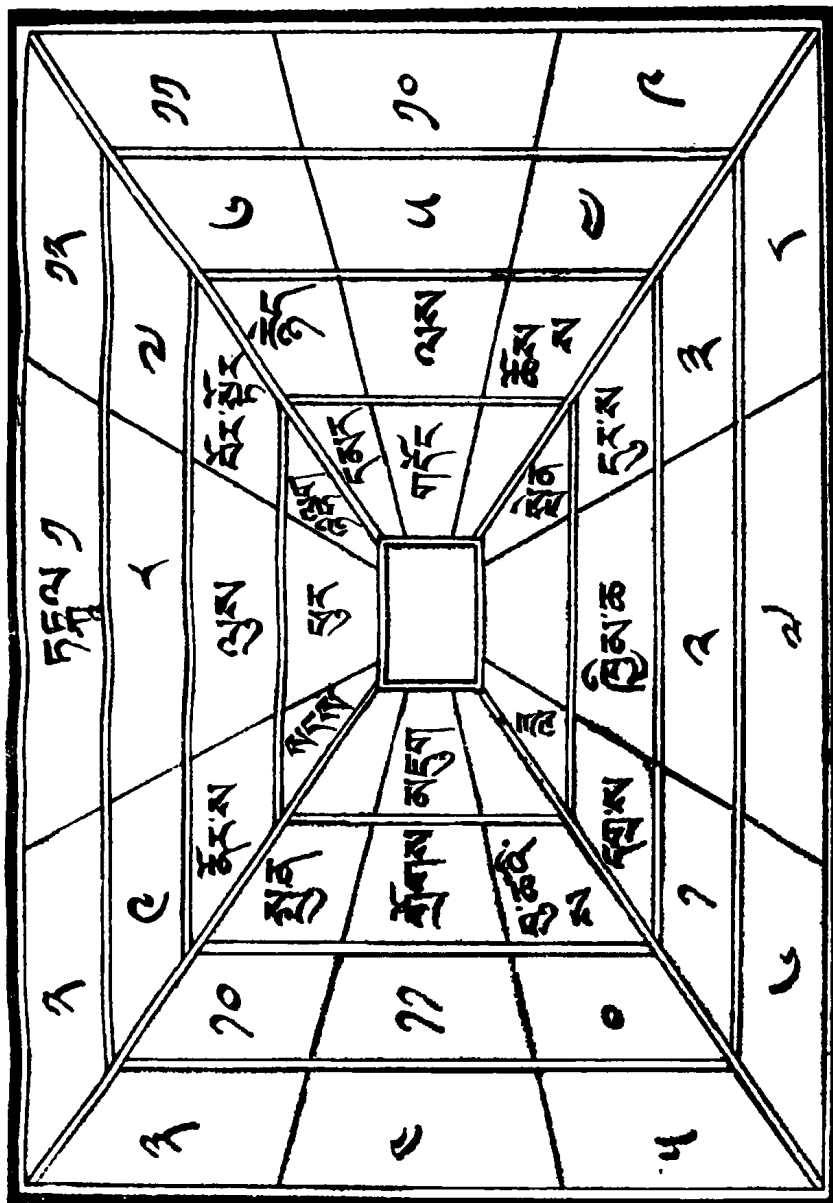
8. 11 ལུས་ཅུ་ཆ་ལ་སྟོན་ལ། །མཁའ་རྣམས་པགོས་པའི་ཅོར་གངས་དེས་

×. २५। ཁྱིམ་རྒྱུ་མཁས་མོ་མཆོད་གཟུང་འགྲུལ་གྱི།   འཕྲུལ་མཁས་* བཤུ་བཞིན་
ལུང་བརྟན་བྱ། །

ལུག་འཁྱིལ་མེང་...	༡ ཚེས་ ༥	དམར	༣༠ ཚེས་ ༢༩	ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་...
གཤམ་གྱི་ལུག་ལ།	༩ ཚེས་ ༡༠	ལྷོ་ཁྱེད་	༢༥ ཚེས་ ༢༧	མོ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་...
ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་...	༡༡ ཚེས་ ༡༢	ལྷོ་ཁྱེད་	༢༠ ཚེས་ ༡༩	ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་...
གཤམ་གྱི་ལུག་ལ།	༡༣ ཚེས་ ༡༤	ལྷོ་ཁྱེད་	༡༥ ཚེས་ ༡༦	ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་...
དམར་གྱི་ལུག་ལ།	༡༧ ཚེས་ ༡༨	ལྷོ་ཁྱེད་	༡༩ ཚེས་ ༢༠	ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་...
ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་...	༢༩ ཚེས་ ༣༠	ལྷོ་ཁྱེད་	༣༠ ཚེས་ ༣༡	ལྷོ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་...

[illegible]

ཨི་ཏཱ་ལྷ་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་མཛིན་ཀྱི་ཀྱི་མཛུགས་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

རིས་བསྐྱར་བ་ལ། །འོག་གི་རྩ་ཚྲིང་། རུས་ཀྱི་རྩ་ཚྲིང་གྲང་འབྲུག་ལྷིང་རུ་བརྩུག་ །
 མདའ་ཡོན་རྒྱ་བས་༡༩༥བཤོས་ནོར་གྲངས། །ཁྱིམ་གྱི་གྲངས་དང་མཐུན་པར་
 བློ། །གཟའ་ཡི་མིང་བཀོད་གཟའ་འབྲེམས་བྱ། །སྤྱིར་ན་གནས་མལ་བརྩུ་གཉིས་
 ལ། །སྟོང་ན་རྒྱང་ཚང་སྤྱན་གསུམ་ཡོད། །པར་ན་ཚྲིང་ཚང་སྤྱན་གཉིས་ཡོད། །
 སྤང་ན་ཉ་ཚང་སྤྱན་གསུམ་ཡོད། །འདི་ལ་ཨ་པ་ཅ་བཞི་ཡོད། །གཅིག་ལྷ་བརྒྱད་
 དང་བརྩུ་གཅིག་ཡིན། །ཟུ་པ་ཅ་ཞེས་བྱ་བ་བཞི། །གསུམ་བྱུག་དགུ་དང་བརྩུ་
 གཉིས་ཡིན། །དེ་དག་གནས་སུ་གཟའ་ཞི་བྱས། །ཐིག་གཟའ་ལ་སོགས་བབས་
 རིམ་བཞིན། །སོ་སོའི་འབྲས་བཤད་གཞུང་བཞིན་བྱ། ་། །དཔལ་དང་པོའི་
 སངས་རྒྱས་ལས། །ཁྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འཕེབས་པར་བྱེད་
 པའི་མན་ངག་རིགས་ལྷན་སྦྲིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་འདིར་འོས་པའི་རུས་སྤྱིར་གྱི་ཚེ་ག་ལེའུ་……
 མིག་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་གོ་བདེ་བར་བཀོད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བརྒྱད་པའོ། །

ལེབྱ་དགུ་པ། ཞག་གསུམ་ནམ་དབྱེ།

9.01 རྩེ་བཞིའི་དཔལ་གྱིས་མངོན་མཐོ་གལ་བར། །དགུ་བཅུ་ཙ་དྲུག་
གྲོང་གི་སྤྱི་དཔལ་དུ། །ས་བཅུའི་མགོན་པོ་མི་རྗེའི་རྩལ་གར་གྱིས། །བྱོན་དང་
འབྱོན་འགྱུར་ཆོགས་ལ་སྒྲིང་ནས་དད། །གསང་ཆེན་རྒྱུད་ལྡེའི་ཀྱན་མངོན་ཤམ་
ཟླ་ལར། །ཐ་མལ་གོམ་པའི་འགྲོས་གྱིས་ཕྱིན་མིན་ཡང་། །རྒྱུད་རྒྱལ་འགྲེལ་
བཅས་རྒྱ་དང་པོད་རྫོངས་འདིར། །འདྲེན་མངོན་ལོ་པ་ཆ་སྤྱིན་གཞལ་དཀའི་
གནས། །དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་ཆེན་ཙ་འགྲེལ་རྒྱ་མཚོའི་འཛིངས། །བསྐྱབས་སྤྱེས་
ལེགས་བཤད་རི་བོང་མཚན་མ་ཅན། །ནམ་དག་གྲུབ་མཐའི་སྐབས་གསུམ་ལམ་
ཡངས་པོར། །འདྲེན་མཁས་སྤྱག་ལྷགས་མཚན་སྟན་ན་བའི་དབྱིད། །གཙུག་
ལག་སྐར་ཅེས་རི་མོའི་གོ་བའི་གནད། །མ་འདྲེས་རྗེན་པར་ལེགས་སྟོན་ཞག་
གསུམ་གཞུང་། །བཟླ་འདོད་གསར་བྱ་དག་ལ་ཕན་པའི་ཆེད། །ཡི་གེ་ཕྱིང་བར་
དགོད་པའི་ངལ་བ་བྱས། །

9.02 དེ་ཡང་གྲུབ་མཐའི་ཞག་གསུམ་ལ། །སྤྱིར་བསྟན་དེ་དབྱེ་ནམ་པ་
གཉིས། །སྤྱི་ནི་ཞག་གསུམ་སོ་སོ་ཡི། །ཐ་སྐད་ཡིན་ཏེ་ཉིན་ཞག་ནི། །ནམ་
མཁའི་ཉི་མས་སའི་གླིང་ལ། །བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་གྱིས་འཛོག་པས། །ནམ་ལངས་
ནས་ནི་ནམ་ལངས་བར། །ཉིན་ཞག་སྤྱགས་གཅིག་དག་ལ་བཞིན། །༥ །ཆེས་
ཞག་ཟླ་བའི་དཀར་ནག་ཆ། །འཕེལ་འགྲིབ་བཙུ་བཙུ་ཡི། །ཆ་རེའི་ཡུན་ལ་
བཏགས་པར་བྱད། །བྱིས་ཞག་ཅས་པ་ཉི་བར་གྱིས། །༤༥༠འདི་བསགས་པས། །
བྱིས་རེར་འཕོ་བའི་ཡུན་ཆད་༡༥༥ལ། །སྤྱུ་རྒྱུར་བྱས་པའི་ཆ་རེར་བཞག །

9.03 དབྱེ་བ་ཞག་གསུམ་སོ་སོ་ཡི། །དུས་གྱི་ཆད་བཤད་དེའི་ཡུན་ལ། །

སྐར་བྱིས་ལྷལ་ལ་གཟའ་ནམས་ཀྱིས། །སྤྱད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྟག་ཡོངས་སོ།
 ༥ །དེ་ལ་ཞག་གསུམ་རུས་ཀྱི་ཚད། །ནམ་ལངས་ལག་རིས་མཐོང་བ་ནས། །
 རྗེས་མའི་ལག་རིས་མཐོང་གི་བར། །སྟེས་བུའི་དབུགས་ཀྱི་ཁྱག་པའི་གངས། །
 ཉི་ཁྱི་ཆིག་སྟོང་རྒྱག་བརྒྱ་དག་༢༡༥༠༠། །རྒྱ་བ་རུས་ཅད་མཁའ་རོ་
 ༥༠ཡིས། །རྒྱ་ཚོད་སར་བསྐལ་རྒྱག་ཅུ་ནི་༥༠, ༠, ༠། །ཉིན་ཞག་རུས་ཀྱི་རྟག་
 ཡོངས་སོ། །

དེ་ལས་ཆོས་ཀྱི་རུས་ཡོངས་ཉིད། །བསྐྱབ་ཕྱིར་སྤར་ཀྱི་དབུགས་གངས་
 དག །རི་མཁའ་རི་༡༠༧ཡིས་རིམ་བསྐྱར་ན། །མཁའ་མཁའ་ཉི་མ་འཁོར་ཡོ་
 ཆོས་༡༥༢༧༡༢༠༠། །འཆར་བ་གནས་གསུམ་འོག་ནས་ཡར། །རི་མཁའ་རི་
 ༡༠༧དང་རྒྱ་རོ་༥༤ཡིས། །བསྐལ་བའི་ནོར་གྱིས་སྟེང་སྐྱངས་ལྷག །ནམ་
 མཁའ་དེ་ཉིད་སོ་ཐིག་ཆོས་༡༥༠༩༢༢༥༠། །འཆར་བ་རི་མཁའ་རི་
 ༡༠༧དང་རོལ། །མཁའ་རོས་༥༠རིམ་བཞིན་དྲིལ་བའི་ལྷག །ཆོས་ཞག་རུས་
 ཀྱི་རྟག་ཡོངས་ཡིན་༥༧, ༩, ༤༡༥། །

9.04 དེ་ལས་བྱིས་ཡོངས་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར། །ཆོས་ཡོངས་རི་མཁའ་རི་
 ༡༠༧བར་གསལ་༡༥༠༩༢༢༥༠། །གནས་གཉིས་འོག་མ་ཐིག་༢གིས་བསྐྱར། །
 མདའ་རོ་༥༥ཐོབ་ནོར་སྟེང་བསྐལ་པས་༡༥༤༧༤༧༥༠། །འཆར་བ་རི་
 མཁའ་རི་༡༠༧དང་རོལ། །མཁའ་རོ་༥༠ནམས་ཀྱིས་རིམ་བསྐལ་ལྷག །བྱིས་
 ཞག་རུས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་ཡིན་༥༠, ༥༢, ༤༡༥༤, ༥༠། །གཞན་ཡང་རི་མའི་
 རྣམ་འབྱུར་ལ། །ཉིན་ཞག་རུས་ཡོངས་མཁའ་རོའི་༥༠དབུག །འབྱུང་འདྲིང་
 དྲག་པོས་༡༡༡༩༥བསྐྱར་བ་ལ་༥༥༤༡༠༠། །ཉི་མ་འདྲིང་ཟླས་
 ༡༡༩༡༩བཞོས་པའི་ལྷག །མཁའ་རོ་༥༠རུས་ཅད་བསྐྱར་བཞོད་བྱེད་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་ཚོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

༡༡༩༡༢ཀྱིས། །བགོས་ལྷག་བཅུ་དྲུག་༡༤གིས་བགོའམ། །ཡང་ན་རི་མཁའ་
རིས་༡༠༧བསྐྱར་ནས། །བགོད་བྱེད་༡༡༩༡༢ཀྱིས་ཐོབ་ཆོས་ཡོངས་ཡིན་
༤༧, ༩, ༤, ༡༤། །དེ་ལས་བསྐྱར་བྱ་སྐྱར་བྱེད་སྟགས། །ལྷོག་ཏེ་སྐབ་ཚུལ་རི་མ་
ནི། །ཆོས་ཞག་རྟག་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་དེ། །གནས་ཀྱན་ཉི་མ་འདྲོད་ལྷས་
༡༡༩༡༢བསྐྱར། །འོག་ནས་རི་མཁའ་རི་༡༠༧དང་རྩོ། །མཁའ་རི་
༤༠ནམས་ཀྱིས་ཚུ་ཆོད་སར། །རི་མ་བསྐྱེལ་མཁའ་སྟོགས་སྐ་དུས་རི་
༤༤༥༡༠༠། །འཆར་བ་འབྱུང་འདྲོད་དྲུག་པོ་༡༡༡༩༥ཡིས། །བགོས་པས་
ཉིན་ཞག་དུས་ཡོངས་འཆར་༤༠, ༠, ༠, ༠། །

9.05 དེ་ལས་བྱིམ་ཡོངས་བསྐྱབ་འདྲོད་ན། །ཉིན་ཡོངས་ཚུ་ཆོད་མཁའ་
རི་ལྔ་དབུག །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༤༩༢༠༧ཀྱིས་བསྐྱར་
༥༧༥༥༥༤༠། །འཆར་བ་དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༤༡༠༥༤། །ནམས་
ཀྱིས་བགོས་ལྷག་རི་མ་བཞིན་དུ། །མཁའ་རི་༤༠དུས་༤དང་རི་མཁའ་རི་
༡༠༧། །མདའ་རི་༤༥ནམས་ཀྱིས་རི་མ་བསྐྱར་ལ། །བགོད་བྱེད་
༡༤༡༠༥༤ཀྱིས་ཐོབ་རི་མ་བཅེགས་པས། །སྐར་བཞིན་བྱིམ་ཞག་དུས་ཡོངས་
འཆར། །བསྐྱར་བྱ་སྐྱར་བྱེད་དེ་ལྷོག་ཚུལ། །བྱིམ་ཞག་རྟག་ཡོངས་གནས་ཐམས་
ཅད། །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༤༡༠༥༤ཀྱིས་བསྐྱར། །འོག་ནས་མདའ་
རི་༤༥རི་མཁའ་རི་༡༠༧། །དུས་༤དང་མཁའ་རི་ལྔ་དབུག་སར་བསྐྱེལ། །
བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༤༩༢༠༧ཀྱིས་བགོ། །སྐར་ཡང་ཉིན་ཡོངས་
གནས་སུ་ལྷོག །

9.06 ཆོས་ཞག་དུས་ཡོངས་གནས་ཐམས་ཅད། །རི་རོས་༤༧བསྐྱར་ལ་
རང་འཁོར་༡༠༧, ༤, ༤༠ཀྱིས། །ཚུ་ཆོད་སར་བསྐྱེལ་མདའ་རོས་༤༥བགོ། །

ལྷག་མ་རིམ་བཞིན་རང་འཁོར་༥༠, ༥, ༧༠༧གྱིས། །བསྐྱར་བརྩུག་[མ་མཐི་ཆ]
མདའ་རྩ་༥༥བཞོས་པ་ཡིས། །ཁྱིམ་ཞག་རུས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་འཆར་༥༠,
༥༢, ༤, ༡༥༤, ༥༠། །འདི་ཡི་རི་མཁའ་རིའི་ཆ་ཤས། །འདྲོད་༡༣བསྐྱར་འོག་
གི་རེ་ལྟ་ཆ། །ལུས་ལ་བཞོས་ཐོབ་ནོར་བསྐྱེས་པ་ཡིས། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་
བྱུག་ཆ་རུ་འགྱུར་༥༠, ༥༢, ༤, ༢༡༧༥། །དེ་ལས་ལྷག་ཉེ་བའི་ཚུལ། །ཁྱིམ་
ཡོངས་གནས་ཀྱན་མདའ་རྩ་༥༥བསྐྱར། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་
༧༡༧༡རུས་༥དང་ནི། །མཁའ་རྩ་༥༠དབྱུག་དྲིལ་རི་རྩ་༥༧ཡིས། །བཞོས་
ལྷག་མཁའ་རྩ་༥༠རུས་༥དང་ནི། །གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་༧༡༧༡གིས་
བསྐྱར་ལ། །རང་ཆ་རིམ་བརྩུག་རི་རྩ་༥༧ཡིས། །རིམ་བཞིན་བཞོས་པས་ཆོས་
ཡོངས་འཆར་༥༧, ༣, ༤, ༢༠༤། །དེ་ཡི་གཟུགས་བྱུག་གཟུགས་བྱུག་ཆ། །
འདྲོད་༡༣བཞོས་རི་མཁའ་རི་ཆར་འགྱུར། །

9.07 ཉིན་ཞག་རུས་ཡོངས་གཉིས་བཞོད་གཅིག །ལུབ་རི་ལྷ་བས་
༡༧༧༧བསྐྱར་བ་ལ་༡༠༥༢༠། །ཁྱིམ་འདྲོད་ལྷས་༡༡༣༡༢བཞོས་པའི་ལྷག །
མཁའ་རྩ་༥༠རུས་༥བསྐྱར་རིམ་བཞོས་འདྲ། །རྒྱལ་པོས་༡༥བཞོད་དམ་རི་
མཁའ་རིས་༧༠༧། །བསྐྱར་ལ་༡༡༣༡༢བཞོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་དག ༠, ༥༤,
༡, ༥༧༡ །འདི་ཡིས་ཉིན་ཡོངས་གཅིག་ཤོས་ལ། །ཕྱི་བས་ཆོས་ཡོངས་གོང་
བཞིན་འཆར། །ཆོས་ཡོངས་གནས་གཉིས་བཞོད་བྱས་པའི། །གཅིག་གི་
གནས་ཀྱན་ལུབ་རི་ལྷས་༡༧༧༧། །རིམ་བསྐྱར་རང་རང་འཁོར་ལོ་ཡིས། །དབྱུག་
བསྐྱེལ་འབྱུང་འདྲོད་དག་༡༡༡༣༥བཞོས་ལྷག །རང་འཁོར་༥༠, ༥,
༧༠༧གྱིས་བསྐྱར་བརྩུག་ཐོབ་དག ༠, ༥༤, ༡, ༥༧༡། །འདི་ཉིད་ཆོས་ཡོངས་
གཅིག་ཤོས་ལ། །བྱིན་པས་ཉིན་ཞག་རྟག་ཡོངས་འཆར། །

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

9.08 དེ་ཉིད་གནས་གཉིས་བཀོད་བྱས་པའི། །གནས་གཅིག་མེ་ཆོས་
ལག་པས་༢༡༥༩བསྐྱར་༡༢༩༧༤༠། །རྒྱས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་
༡༩༧༠༥༩ཀྱིས་བཤོ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་༥༠རྒྱས་༥, ༧༠༧སྐགས་ཀྱིས། །
རིམ་བསྐྱར་བཀོད་བྱེད་༡༩༧༠༥༩ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག །རྒྱལ་པོས་༡༩བཀོད་དམ་
ཡང་ན་ནི། །གཞུགས་བྱག་གཞུགས་བྱག་༩༡༩༡གིས་བསྐྱར་ལ། །བཀོད་བྱེད་
༡༩༧༠༥༩ཀྱིས་ཐོབ་དེ་ཡི་ཆ་༠, ༥༢, ༩༢༡༩༥། །ཡང་ན་དབྱགས་ལྷག་རི་
མཁའ་རི་༧༠༧། །མདའ་རོ་༥༥རྒྱས་ཀྱིས་རིམ་བསྐྱར་ལ། །བཀོད་བྱེད་
༡༩༧༠༥༩ཀྱིས་ཐོབ་དེ་ཡི་ཆ་༡༩༤, ༥༠། །གཅིག་ཤོས་ལ་བྱིན་བྱིམ་ཡངས་
འཆར་༥༠, ༥༢, ༩༢༡༩༥། །ཆོགས་དེ་གཉིས་བཀོད་གཅིག་གི་གནས། །
ཐམས་ཅད་མེ་ཆོས་ལག་པས་༢༡༥༩བསྐྱར། །འོག་ནས་གཞུགས་བྱག་
གཞུགས་བྱག་སྐགས་༩༡༩༡, ༥, ༥༠། །རང་རང་འཁོར་ལོས་དབྱག་ལ་
བསྐྱེལ། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༩༩༢༠༩ཀྱིས་བཤོ། །ལྷག་རྒྱམས་རིམ་
བཞིན་མཁའ་རོ་༥༠རྒྱས༥། །གཞུགས་བྱག་གཞུགས་བྱག་༩༡༩༡ལ་སྐགས་
ཀྱིས། །བསྐྱར་བརྒྱུག་རིམ་བཤོས་ཐོབ་ནོར་བཅེག་༠, ༥༢, ༩༢༡༩༥། །དེ་
ཡིས་གཅིག་ཤོས་ལ་བྱི་བས། །ཉིན་ཞག་རྒྱས་ཡངས་རྒྱམ་དག་འཆར། །

9.09 ཆོས་ཞག་རྒྱས་ཡངས་གནས་གཉིས་བཀོད། །གཅིག་གི་གནས་
ཀྱན་ལག་པས་༢བསྐྱར། །རང་རང་འཁོར་ལོས་༧༠༧, ༥, ༥༠དབྱག་ལ་
བསྐྱེལ། །མདའ་རོས་༥༥བཤོས་ལྷག་རང་རང་ཆས་༥༠, ༥, ༧༠༧། །བསྐྱར་
བརྒྱུག་རིམ་པར་༥༥བཤོས་པའི་ནོར་༡, ༩༩, ༡༥༢, ༥༠། །གཅིག་ཤོས་ལ་
བྱིན་ཆ་ཤས་ནི། །འདོད་༡༩བསྐྱར་འོག་གི་རེ་ལྷ་ཆ། །ལྷས་པ་བཤོས་ནོར་
བསྐྱེལ་བྱིམ་ཡངས་འཆར། ། །བྱིམ་ཡངས་གཉིས་བཀོད་གཅིག་གི་གནས། །

ཐམས་ཅད་མིག་པ་བསྐྱར་རང་འཁོར་༩༩༩, ༥, ༥༠བསྐྱེལ། །རི་རོས་
 ༥༧རིམ་བཞོས་ལྷག་མ་རྣམས། །རང་ཆས་༥༠, ༥, ༩༩༩༩བསྐྱར་བཅུག་རི་
 རོས་༥༧བཞོ་༩, ༩༩, ༠, ༩༩༩༥། །གཅིག་ཤོས་ལ་ཕྱི་ཆ་ཤས་ནི། །འདྲོད་
 ༩༩བཞོས་ཆོས་ཞག་རྩས་ཡོངས་འཆར། །

9.10 ཉི་མའི་ལོ་གཅིག་སྐར་བྱིམ་ལ། །འཁོར་ཡུན་ཞག་གསུམ་གྱིས་
 གཞལ་བས། །དཀྱིལ་འཁོར་རྣམ་པ་གསུམ་རྩ་འབྱུར། །ལོ་གཅིག་མཁའ་རྩས་མེ་
 ༩༥༠ཡིས་བསྐྱར། །ཉི་མའི་བྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། །༥ །དེ་ཉིད་གནས་
 གཉིས་འོག་མ་དེ། །མིག་པ་བསྐྱར་མདའ་རོས་༥༥ཐོབ་པའི་ནོར། །སྤྱང་བསྐྱེས་
 ཞག་གོ་ལྷག་མ་རྣམས། །མཁའ་རོ་༥༠མཁའ་རོ་༥༠རྩས་༥དང་ནི། །འདྲོད་
 བས་༩༩བསྐྱར་ལ་མདའ་རོ་༥༥ཡིས། །བཞོས་པའི་ཐོབ་ནོར་རིམ་བཞེག་པ། །
 ཉི་མའི་ཆོས་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་༩༧༩, ༩, ༩༥, ༥, ༧། །ཞག་གནས་
 མཁའ་རོས་༥༠བསྐྱར་བ་ལ། །དབྱུག་བཅུག་སྐར་ཡང་རྩག་རྩས་༥༠བསྐྱར། །
 སྤང་བཅུག་རྩས་༥༠བསྐྱར་དབྱུགས་ཡར་བསྐྱེ། །འདྲོད་པས་༩༩བསྐྱར་ལ་ཆ་
 ཤས་གཞུག །སྐར་ཡང་རི་མཁའ་རིས་༧༠༧ བསྐྱར་བར་
 ༧༩༥༥༩༩༥༩༩༩༠༠། །གནས་གསུམ་འོག་མ་རི་མཁའ་རིས་༧༠༧། །བཞོས་
 ནོར་བར་བྱིན་རྩ་རོས་༥༩བཞོ། །ནོར་གྱིས་སྤྱང་སྐྱེས་ལྷག་མ་ནི་
 ༧༩༥༩༥༥༧༩༩༩༠༠། །རི་མཁའ་རི་༧༠༧དང་འདྲོད་༩༩རོ་༥དང་། །མིག་
 མཆོམས་༥༠མཁའ་རོས་༥༠ཞག་སར་བསྐྱེལ། །ཉི་མའི་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་
 འཁོར་ཡིན་༩༥༥, ༩༥, ༩༩, ༩, ༩༩, ༩༩༩། །

9.11 ཡང་ན་བྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འདི་༩༥༠། །རི་རོས་.....
 ༥༧བསྐྱར་བར་མཁའ་ཉི་ཁྱལ་༩༩༩༩༠། །འཆར་བ་མདའ་རོས་.....

[illegible]

9.20 དེ་ཡང་རྒྱ་སྐད་ནི་ཤུ་བདུན། ར་ཁའ་རྣམ་ཅུ་བརྒྱད་བར་ཡུལ་གྱི་
 དཔྱུག་ ར་ཁའ་མིག་རྒྱལ་ཙ་༡༩༥༠འབྱུང་བ་ཞི། གཟའ་ནམས་ཀྱན་གྱིས་
 བཟོད་བྱའི་གཞི། རྒྱ་སྐད་འཁོར་མའི་རྒྱ་ཆོད་ཡིན། དེ་ལ་ས་མའི་དབྱེལ་
 འཁོར་གྱིས། བཟོས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྟག་མེད་ས་འཆར། །

9. 21   ༡༩༥༠ རེ་ཉིད་ཉི་མས་བྱིས་དགྲིལ་གྱིས་༣༩༠།   །བཤོས་ཐོབ་
 ལྷག་མ་མཁའ་རོས་༩༠ བསྐྱར།   །མཁའ་རྩས་མེས་༣༩༠ ཐོབ་ལྷག་མེད་འཆར་
 ༤༣༠།   །ཉི་མའི་བྱིས་ཞག་རྩས་ཡོངས་ཡིན   ༥   ༣༧༡. ༡།   །ཆོས་དགྲིལ་
 འདོད་པས་༡༣ བསྐྱར་བ་ལ།   །ཆ་བརྟག་ཆུ་མིག་ཟུ་མཆོ་༤༩༩ འཆར།   །རྩ་
 མར་འཁར་ཡོད་ཆུ་ཆོད་འདི་༡༩༥༠།   །བཤོད་བྱེད་ཉིད་དང་ཤེད་མཚུངས་
 ཟུར།   །དེ་ཉིད་འདོད་པས་༡༣ བསྐྱར་བ་ལ་༢༡༠༩༠།   །རྩ་མིག་ཟུ་མཆོས་
 ༤༩༩ བཤོས་པའི་ལྷག་   །མཁའ་རོ་༩༠ རྩས་༩ བསྐྱར་བཤོད་བྱེད་

བཟུར། །རི་རྩ་ལ་མཐོང་པས་སྤྱང་མར་སྤྱང་༢༩༩༠༠། །དེ་ཉིད་བྱག་རྩ་སྤྱང་
༢༩༩བཞོས་པས་༢༩, ༢༠༩། །ཟླ་བའི་ཁྱིམ་ཞག་དགྲིལ་འཁོར་འགྲུབ། །

9.24 ༢༧, ༥༥༧ཆོས་དགྲིལ་འབྱུང་འདྲིང་བྱག་པོས་༡༡༡༩༥བཟུར།
།འོག་མ་བྱག་རྩ་སྤྱང་༢༩༩མོབ་ནོར། །སྤྱང་མར་བྱིན་པའི་ཆོགས་མཁོ་.....
འདི་ཡང་༣༠༩༠༩༣, ༥༥༣། །ཁྱིམ་འདྲིང་ཟླ་སྤྱང་༡༡༩༡༩བཞོས་པའི་ལྷག །
བྱག་རྩ་སྤྱང་༢༩༩བཟུར་ཆ་བརྟག་པར། །སྤྱང་ཡང་བརྟུང་གྱིས་བཞོས་པའི་
ནོར། །རྟུ་རྟུ་རི་སྤྱ་མིག་ཉིད་ཆ་༢༧, ༩༩༥༩༩༣། །ཟླ་བའི་ཁྱིམ་ཞག་
དགྲིལ་འཁོར་ཡིན། །

9.25 ༢༩, ༡༠༩ཁྱིམ་དགྲིལ་བྱག་རྩ་སྤྱང་༢༩༩ཆར་གསེལ་༢༩༩༠༠།
།མཁའ་མཁའ་མཆོ་མེ་མིག་འཆར་བས་༡༩༩༠། །རྩ་སྤྱང་རྩ་ཆོང་.....
བྱག་རྩ་སྤྱང་༢༩༩། །ཤིང་མཆོངས་བྱིར་བྱ་བཟུར་བ་ལ་༡༩༠༧༧༩༠། །
བཞོས་ལྷག་མཁའ་རྩ་༥༠རྟུ་ལམ་དང་རྩ་༥༥། །རིམ་པ་བཞིན་བྱ་བཟུར་
བྱས་ལ། །མཁའ་མཁའ་མཆོ་མེ་མིག་༢༩༩༠༠གིས་བཞོ་༥༠, ༩, ༩༡༠། །དེ་
ནི་ཟླ་བའི་ཁྱིམ་ལོངས་ཡིན། །

9.26 ཟླ་བའི་ཁྱིམ་ཞག་དགྲིལ་འཁོར་འདི་༢༧, ༩༩༥༩༩༣། །རྟུ་
རྟུ་རི་སྤྱ་མིག་ཉིས་༡༢༢༤༧༥༥བཟུར། །འོག་མའི་ཆ་ཡང་བསྐྱེས་པ་ཡིས་
༩༩༥༧༩༠༢༥། །འབྱུང་མིག་མཁའ་ལག་རི་པོ་དབང་། །མེ་ཆེ་འོང་བ་བཞོད་
བྱིད་དེ། །སྤྱེས་བྱིར་རྩ་སྤྱང་རྩ་ཆོང་ནམས། །རྟུ་རྟུ་རི་སྤྱ་མིག་ཉིས་
༡༢༢༤༧༥༥བཟུར་༡༩༩༠༩༠༠༩༡༠། །འབྱུང་མིག་མཁའ་ལག་རི་པོ་
དབང་། །མེ་ཆེས་༩༩༥༧༩༠༢༥བཞོས་ལྷག་རིམ་བཞིན་བྱ། །མཁའ་རྩ་
༥༠རྟུ་ལམ་དང་བཟུར་བྱས་ལ། །འབྱུང་མིག་མཁའ་ལག་རི་པོ་དབང་། །མེ་

ཕྱི་དྲུག་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འཁེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ཅེས་ན་ནལ་ལྟ་ཡོད་པ་ལོ་ལྔ་བཞུགས་པའི་ལྷག་མ་ཡང་། །འབྲུང་མིག་ལག་པས་
ལྔ་ལྔ་བཞུགས་པའི་ནོར། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་ཆ་སྟེ་ཡེ་ལྔ་ལྔ་ན་
ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ། །སྒྲ་བའི་ཉིན་ཞག་རྟག་ཡོངས་ཡིན། །

9.30 སྒྲ་གཅན་ཞག་གསུམ་ཡོངས་སྦྱང་ནི། །མཁའ་མཁའ་བྱག་རྩ་སྒྲ་
གཅན་གྱི། །ཆེས་ཞག་དགྱིལ་འཁོར་ཡིན་དེ་ལ་ཅེ་ལྔ་ལྔ། །སྒྲ་ཅུས་བཞུགས་པས་
མཁའ་མེལ་གྱི། །ཆེས་སྒྲ་རིལ་པོའི་དགྱིལ་འཁོར་ཉི་ལྔ་ལྔ། །ཆེས་དགྱིལ་བཙོ་
ལུས་ཀྱི་ཕྱེ་བའམ། །སྒྲ་དགྱིལ་མིག་ལྔ་བསྐྱར་མཁའ་དུས་རྩ་ཅེ་ལྔ་ལྔ། །ཆེས་སྒྲ་
བྱེད་པའི་དགྱིལ་འཁོར་ཡིན། །

9.31 ཅེ་ལྔ་ལྔ་ཆེས་ཞག་དགྱིལ་འཁོར་མདའ་རྩས་ཅེ་ལྔ་བསྐྱར་.....
ཅེ་ལྔ་ལྔ། །དེ་ཉིད་རི་རྩས་ཅེ་ལྔ་བཞུགས་ཐོབ་པ་ཅེ་ལྔ་ལྔ་ལྔ། །སྒྲ་གཅན་བྱིམ་
ཞག་དགྱིལ་འཁོར་ཡིན་ཅེ་ལྔ་ལྔ། །ཆེས་དགྱིལ་འབྲུང་འདྲིང་དྲག་པོས་
ཀྱོག་ཀྱོག་ལྔ་བསྐྱར་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ། །ཉི་མ་འདྲིང་ལྷས་ཀྱོག་ཀྱོག་ལྔ་བཞུགས་པའི་
ལྷག་ །བཞིས་ལྔ་བཞུགས་སྒྲ་ལག་སྒྲ་ལག་ཆ་ཅེ་ལྔ་ལྔ་ལྔ། །སྒྲ་གཅན་ཉིན་ཞག་
དགྱིལ་འཁོར་རྩ། །གཞན་ཡང་བྱིམ་དགྱིལ་རི་རྩས་ཅེ་ལྔ་བསྐྱར་ཅེ་ལྔ་ལྔ། །
མདའ་རྩས་ཐོབ་པ་ཆེས་དགྱིལ་ཡིན། ། །ཉིན་དགྱིལ་ཞག་གནས་ཉི་འདྲིང་
ལྷས་ཀྱོག་ཀྱོག་ལྔ། །བསྐྱར་ལ་འོག་མ་རྩས་ལྔ་བསྐྱར་བསྐྱར་ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ། །
འབྲུང་འདྲིང་དྲག་ཀྱོག་ཀྱོག་ལྔ་བཞུགས་ཐོབ་ཆེས་དགྱིལ་ལོ། །

9.32 བྱིམ་ཞག་དགྱིལ་འཁོར་ཞག་གི་གནས། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་
ཡིད་ཀྱེ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བསྐྱར། །འོག་མ་འཁོར་མིག་ལག་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བསྐྱར་བསྐྱར་
ལྔ་ལྔ་ལྔ་ལྔ། །དུས་མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་ཀྱེ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བསྐྱར། །
ཐོབ་ནོར་ཉིན་ཞག་ལྷག་མ་དེ། །མིག་འབྲུང་ལྔ་ལྔ་གིས་ཐོབ་བྱག་རྩ་ནི། །སྒྲ་

ལག་ཁྲ་ལག་ཆ་ཅ་འབྱུར། ཉིན་དཀྱིལ་ཡིན་ཏེ་ཞག་གི་གནས། །བྱས་མདའ་
མཁའ་རི་ཡིད་༡༩༧༠༥༤ཀྱིས་བསྟར། །འོག་མ་མིག་འབྱུང་༥༢གིས་བསྟར་
བསྟེ། ༡༩༤༤༠༥༤༠༠། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༩༤༢༠༥ཀྱིས་བཏོ། །
ལྷག་མ་འཁོར་ལོ་མིག་ལག་༢༢༢༧གིས། །ཐོབ་པ་རི་རོའི་ཆ་ཅ་འབྱུར། །སྟ་
གཅན་བྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། །

9.33 ལྷ་སྐར་འཁོར་ལོའི་ཆ་ཆོད་འདི་༡༩༢༠། །གནས་གསུམ་སོ་སོར་
བཏོད་བྱས་ཏེ། །སྟ་གཅན་ཆོས་ཞག་༤༩༠༠ཆོས་ཟླ་དང་༢༣༠། །ཟླ་བྱེད་
༩༩༠དཀྱིལ་འཁོར་གསུམ་པོ་ཡིས། །བཏོས་ལྷག་མཁའ་རོ་༤༠བྱས་༤མེ་མིག་
༢༩། །གིས་བསྟར་དཀྱིལ་འཁོར་གསུམ་པོ་ཡིས། །བཏོས་ཐོབ་ཆོས་ཞག་༠、
༡༩༠、༡༢ཆོས་ཟླ་དང་༧、༢、༩、༡༥། །ཟླ་བྱེད་༩、༩༡、༡、༡༩ནམས་ཀྱི་
རྟག་ཡོངས་ཡིན། །

9.34 བྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་རི་རོས་༤༧བསྟར། །མཁའ་མཁའ་འབྱུང་
ལྷ་ཆུ་ཆུ་འཆར་༩༩༤༥༠༠། །ལྷ་སྐར་ཆ་ཆོད་རི་རོས་བསྟར་༡༠༤༥༩༠། །
བཏོད་བྱེད་ཀྱིས་ཐོབ་ལྷག་མ་ཡང་། །མཁའ་རོ་བྱས་དང་མེ་མིག་དང་། །མདའ་
རོ་ནམས་ཀྱིས་རིམ་བསྟར་ལ། །མཁའ་མཁའ་འབྱུང་ལྷ་ཆུ་ཆུ་༩༩༤༥༠༠ཡིས། །
ཐོབ་ནོར་རིམ་བརྟེན་བྱིམ་ཡོངས་ཡིན་༠、༡༩༩、༢、༥༩། །

9.35 ཉིན་དཀྱིལ་དང་ནི་ལྷ་སྐར་གྱི། །ཆ་ཆོད་གཉི་ག་ཤེད་མཚུངས་
བྱིར། །སོ་སོར་ལྷ་ལག་ལྷ་ལག་༢༤༢༤གིས། །རིམ་བསྟར་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་
འཁོར་ལ། །དབང་རི་ལྷ་ཐུབ་ནམ་མཁའ་ལག །བྱག་གཟུགས་འཆར་བ་བཏོད་
བྱེད་ཡིན་༩༥༤༡༩༩༠། །བཏོ་བྱ་ལྷ་སྐར་ཡོངས་སྟོད་དེ། །བཏོད་བྱེད་ཀྱིས་
ཐོབ་ལྷག་མ་ནམས། །མཁའ་རོ་༤༠བྱས་༤དང་མེ་མིག་༢༣དང་། །འབྱུང་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་ཀྱི་རིམ་སྟེན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་དག

འདྲིང་དག་པོས་༡༡༡༩༥རིམ་བསྐྱར་ལ། དབང་རི་ཁྱ་ཐུབ་ནས་མཁའ་ལག །
བྱག་གཟུགས་ནམས་ཀྱིས་རིམ་བཞོས་པས་༠, ༡༤, ༡, ༡༩, ༡༠༠༩༤། །སྤྱི་
གཙན་ཉིན་ལོངས་ནམ་དག་འཆར། །

9.40 ཟླ་བའི་ཆོས་ཞག་ལོངས་སྤྱིད་ལ་༠, ༥༤, ༢༡, ༥, ༤༩། ཉི་མའི་
ཆོས་ཞག་ལོངས་སྤྱིད་ཉིན་༠, ༤, ༢༡, ༥, ༤༩། །སྤྱིར་བའི་ཆོས་ཞག་ཡུལ་
ལོངས་ཡིན་༠, ༤༢, ༥༩, ༥, ༡༩། །གནས་ཀྱན་རི་རོས་༤༧བསྐྱར་བ་ལ། །
འཁོར་ལོས་དབྱག་སར་བསྐྱེལ་བ་ཡིས་༤༩༠༩། །རྒྱ་སྐར་རྩ་ཆོད་ཤེད་མཚུངས་
པར། །བཞོས་ཐོབ་ཞག་གོ་ལྷག་མ་ནམས། །མཁའ་རོ་༤༠མཁའ་རོ་༤༠དུས་
༤དང་ནི། །དབང་མཁའ་ཐིག་རིས་༧༠༠༥བསྐྱར་ཐོབ་པ། །སྤྱིར་བའི་དཀྱིལ་
འཁོར་དག་པར་འདྲིང་༢༥, ༤༩, ༢༧, ༥, ༡༩༥༥། །

9.41 ཆོས་ཞག་དུས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱིད་དེ༠, ༥༩, ༩, ༤, ༡༤། །མིག་
འགྲིལ་བཞོས་པའི་ཐོབ་ནོར་དེ། །བྱེད་པའི་ཆོས་ཞག་ལོངས་སྤྱིད་ཡིན་༠, ༢༩,
༩༡, ༥, ༤། །དེ་ཡི་གནས་ནམས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །མཚམས་དབང་མཚམས་
དབང་༥༤༥༤བསྐྱར་བྱས་ལ། །མས་ནས་རི་མཁའ་རི་༧༠༧ལ་སྟགས། །
འཁོར་ལོས་ཞག་སར་བསྐྱེལ་བ་ཡིས་༡༤༧༠༢༥། །རྒྱ་སྐར་རྩ་ཆོད་ཤེད་
མཚུངས་པར། [༥༤༥༤འདིས་བསྐྱར་དགོས་(ལྷ་སའི་དཔར་དུ་འདི་བཞིན)]
༩༡༤༢༧༢༠། །རིམ་པར་བཞོས་པས་བྱེད་པ་ཡི། །ཆོས་དཀྱིལ་ནམ་པར་དག་
པ་འཆར་༥༤, ༥༡, ༩༠, ༠, ༡༤༥༥༠༠། །སྤྱིར་བྱེད་ཉིན་ཞག་བྱིམ་ཞག་གི། །
དཀྱིལ་འཁོར་ལོངས་སྤྱིད་སྐབ་རྩལ་སྟགས། །གཞན་གྱི་རིགས་འགྲེས་རྟོགས་
པར་འགྱུར། །

9.50 ད་ནི་དང་སྤྱིང་གཟའ་ལྡེ་ཡི། །དཀྱིལ་འཁོར་ལོངས་སྤྱིད་སྐབ་རྩལ་

ནམས། །དཀ་གསུམ་མིག་དམར་གྱིས་མཚན་པའི། །ཕུར་སྐྱོན་གཉིས་པོ་ཞར་
 ཉྱགས་ཕྱིར། །ཐོག་མར་ཉིན་དཀྱིལ་བཤད་པར་བྱ། །བཀྲ་ཤིས་རི་ཁྱུ་རོ་
 ༤༥༧དང་ནི། །སླ་མ་སོ་མེ་རྒྱ་མཚོ་༤༩༩༩དང་། །ཉི་ཤུ་རུས་མཚམས་རི་
 རྩུགས་༡༠༧༤༥སྟགས། །ཆ་ཤས་མིག་དམར་བྱག་མིག་ལག ༩༩༧ །ཕུར་བུ་
 གཟུགས་རུས་མེ་༩༤༡དང་ནི། །སྐྱོན་པ་མེ་ཁྱུ་མེ་མདའ་༥༩༩༩འོ། །ཆོས་ཞག་
 ཡངས་སྦྱོང་གནས་རྩུག་རྩ། །བྱས་པའི་འོག་མ་གཟུང་ཀུན་ལ། །རི་མཁའ་རི་
 ༧༠༧དང་ལྟའི་སླ་མར། །མ་རྩ་ཡིད་༡༤༡༤བྱས་རྣམ་དག་ཡིན། །བྱིམ་ཞག་
 རང་རང་བཤོད་བྱེད་ཆར། །ཀྱུད་སྐྱས་སྤྱག་པའི་སྤྱག་རྒྱུན་རྩ། །ད་ལྟའི་བར་
 ལུས་རེ་ཞིག་བཞག །

9.51 མིག་དམར་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་དེ། ༤༥༧ །གནས་གཉིས་
 བྱས་ལ་འོག་མ་ནི། །མེ་ཆོས་ལག་པས་༩༡༥༩བསྐྱར་བ་ལ། །བྱག་མཁའ་མིག་
 བྱག་ཡིད་༡༤༧༩༠༧ཀྱིས་བཤོ། །ཞོར་གྱི་སྤྱོད་ནས་བུ་ཡོན་སྟོགས། །སླར་ཡང་
 གཅིག་པལ་ལྟག་མ་ཡིས། །སྦྱངས་པས་བྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་འབྱུག། ༤༧༧、
 ༡༩༧༧༧ །ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་ཁོར་གནས་གཉིས་༤༥༧བཞག །འོག་མ་སྤུབ་རི་
 རླ་བས་༡༧༧བསྐྱར། །འབྱུང་འདོད་རྩུག་པོས་༡༡༡༩༥བཤོས་ཐོབ་པ། །སྤྱོད་
 མར་ལྟན་པ་ཆོས་དཀྱིལ་ཡིན། ༤༧༧、༡༠༩༤༧ །

9.52 དེ་ནས་ཉིན་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་༤༥༧ཀྱིས། །རྒྱ་སྐར་རྒྱ་ཆོད་
 ༡༤༩༠བཤོས་ཐོབ་དབྱུག །ལྟག་མ་མཁའ་རོ་༤༠རུས་༤དང་ནི། །བྱག་མིག་
 ལག་པའི་༩༩༧བར་དག་རྩ། །བསྐྱར་བཤོད་བྱས་པའི་རི་མོ་རྣམས། །ཉིན་ཞག་
 གཅིག་གི་རྟག་ཡངས་ཡིན་༠、༩、༩༡、༩、༩༠༩། །བྱིམ་ཞག་དཀྱིལ་འཁོར་
 བྱག་སྟགས་ཆར་༡༠༡༠༩༧༤༧༩། །གསལ་བའི་རྒྱ་སྐར་རྒྱ་ཆོད་ཀྱང་། །ཤིང་

རི་ལྔ་ལྔ་ཤེས་པར་བྱ། །

9.56 རི་བྱག་རི་ཁྱུ་རྩ་ལྔ་ལྔ་གནས་གཉིས་བཞག །འོག་མ་མེ་ཆོས་ལག་
པས་༢༡༥༣བསྐྱར། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༤༧༢༠༧གྱིས་བཤོས། །
ནོར་གྱིས་སྤྱོད་སྤྱངས་ལྷག་མ་ནས། །གཅིག་པལ་ལྷག་མས་སྤྱང་བར་བྱ། །
གནས་གཉིས་སྤྱོད་མ་བརྒྱ་ཡིས་བཤོས། །ནོར་སྤྱོད་བཞག་པ་ལྷག་པ་ཡི། །བྱིམ་
ཞག་དགྱིལ་འཁོར་དག་པ་ཡིན་༢༥, ༧༠, ༧༥༠༢། །ཆོས་ཞག་སྐབ་ཚུལ་མིག་
དམར་བཞིན། །བྱིས་ལ་སྤྱོད་མ་བརྒྱ་ཡིས་བཅད། །ཆོས་ཞག་དགྱིལ་འཁོར་
དག་པར་བྱ་༢༧, ༣༥, ༧༥༠༤། །

9.57 ལྷ་སྐར་ཆུ་ཆོད་བརྒྱས་༡༠༠བསྐྱར་ལ། །རི་བྱག་རི་ཁྱུས་
རྩ་ལྔ་ལྔ་བཤོས་ཐོབ་དབྱུག །ཆ་ཤས་རི་བྱག་རི་ཁྱུའི་བར། །བསྐྱར་བཤོད་ཉིན་
ཞག་རྟག་ཡོངས་ཡིན་༠, ༡༤, ༢༤, ༥, ༤༥༤༧། །

9.58 བྱིམ་ཞག་དགྱིལ་འཁོར་གནས་ཐམས་ཅད། །བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་
ཡིད་༡༤༧༢༠༧ལ་སོགས། །བརྒྱས་༡༠༠བསྐྱར་དེ་ཡིས་སྤྱེལ་བ་ལ། །རང་རང་
འཁོར་ཡས་སྤྱོད་བྱ་བསྒྲིལ་༡༢༧༣༥༥༧༥༣༢། །ལྷ་སྐར་ཆུ་ཆོད་ཤིང་མཚུངས་
པར་༢༥༣༧༤༥༤༠༠༠། །ལྷ་སའི་དཔར་གསར་༢༤༡༧༡༤༥༤༠༠༠དེ་དག་པ་
ཡིན། །རིམ་བཤོས་བྱིམ་ཞག་རྟག་ཡོངས་ཡིན་༠, ༡༤, ༤༧, ༠,
༧༥༤༠༠༣༧༥༤། །ཆོས་ཞག་དགྱིལ་འཁོར་གནས་ནམས་ཀྱན། །འབྱུང་འདྲིང་
བྱག་པོ་༡༡༡༣༥བརྒྱས་བསྐྱར་བས། །སྤྱེལ་ལ་འཁོར་ཡས་དབྱུག་སར་བསྒྲིལ་
༧༧༥༡༧༥༤༤། །ལྷ་སྐར་ཆུ་ཆོད་ཤིང་མཚུངས་པར་༡༤༠༣༤༧༠༠༠༠། །རིམ་
པར་བསྐྱར་བཤོད་བྱས་པ་ཡིས། །ཆོས་ཞག་རྟག་ཡོངས་ནམ་དག་འཆར་༠,
༡༤, ༧, ༣, ༧༧༠༥, ༧༣། །

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

9.59 བ་སངས་དེ་ཡིས་ཞར་བྱང་རྟོགས། [བ་སངས་བྱིམ་གྱིས་༢༢༡, ༩
༤༩༡༠༥། ཆོས་དགྱིལ་༢༢༤, ༢, ༡༩༩༥། ཉིན་མོངས་༠, ༡, ༡༢, ༡, ༡༩༥༥། བྱིམ་
མོངས་༠, ༡, ༡༤, ༥, ༡༩༡༥༡༩༥༥། ཆོས་མོངས་༠, ༡, ༥, ༩ ༥༡༥, ༢༤།]

9.60 གཞན་ཡང་ཉིན་ཆོས་བྱིམ་ཞག་གི། [དགྱིལ་འཁོར་རྟོག་མོངས་
ས་ས་ཡི། [བར་བྱང་རྟོགས་པས་སྐར་ཅིག་ཏུ། [གཅིག་ལས་གཅིག་ཤེས་བྱ་
སྒྲ་ལ། [དོན་བཟང་མཁས་པའི་མན་ངག་བཞིན། [རིག་པའི་ཆལ་གྱིས་
འདྲིར་བརྟེན་བྱ། [བྱིམ་ཆོས་གང་ཡིན་མང་བ་ལས། [བྱུང་བ་འཆོལ་ན་ཆར་
གཉིས་བྱ། [གཅིག་གི་གནས་ཀྱན་མིག་༢གིས་བསྐྱར། [དེ་ལ་རི་རོས་༥༡བཞོས་
ཐོབ་པ། [ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་སྤྱི་བས་འཆར། [བྱུང་ལས་མང་བ་འཆོལ་བས་ན། [
ཆར་གཉིས་བྱས་ལ་ཚྭ་གས་གཅིག་གི། [གནས་ཀྱན་མིག་༢བསྐྱར་ཐུར་བཞིན་
བྱ། [དེ་ལ་མང་རོས་༥༥བཞོས་ཐོབ་པ། [ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་བྱིན་པས་འགྲུབ། [

9.61 ཉིན་ཆོས་བྱུང་ལས་མང་འཆོལ་ན། [ཆར་གཉིས་བྱས་ལ་ཚྭ་གས་
གཅིག་གི། [གནས་ཀྱན་ཐུབ་རི་རྒྱ་བས་༡༡༡བསྐྱར། [འབྱུང་འདྲིང་དུག་པོས་
༡༡༡༢༥བཞོས་ཐོབ་པ། [ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་བྱིན་པས་འགྲུབ། [མང་ལས་བྱུང་བ་
འཆོལ་བའི་ཆོ། [ཐུབ་རི་རྒྱས་༡༡༡བསྐྱར་ལ་སོགས་པ། [སྟོན་མ་ངེ་བཞིན་
བྱས་པ་ལ། [ཉི་མ་འདྲིང་རྒྱས་༡༡༡༢༥བཞོས་ཐོབ་པ། [ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་སྤྱི་
བས་འགྲུབ། [

9.62 བྱིམ་ཉིན་མང་ལས་བྱུང་འཆོལ་ན། [ཆར་གཉིས་བྱས་ལ་ཚྭ་གས་
གཅིག་གི། [གནས་ཀྱན་མེ་ཆོས་ལག་པས་༢༡༥༡བསྐྱར། [དུག་མཁའ་མིག་
དུག་ཡིད་༡༩༩༢༠༩གྱིས་བཞོ། [ཐོབ་ནོར་ཅིག་ཤོས་སྤྱི་བས་འགྲུབ། [བྱུང་
ལས་མང་བ་འཆོལ་འདྲིང་ན། [མེ་ཆོས་ལག་པས་༢༡༥༡བསྐྱར་དེ་ལ། [དུས་

མདའ་མཁའ་རི་ཡིད་༡༩༧༠༥༩ཀྱིས་བསོ།   །ནོར་དེ་ཅིག་ཤོས་བྱིན་པས་
འགྲུབ། །

9.63   གཞན་ཡང་ཅུང་ཟད་དཀའ་བ་ཡི།   །ཁྱིམ་ཆེས་གནས་གཉིས་ལ་
སོགས་པ། །གནས་གཅིག་མིག་པ་བསྐྱར་སྡོམ་མ་ལྟར། །སྤྱང་མ་རང་རང་བཞོད་
བྱེད་ཀྱིས། །ཐོབ་པའི་ལྷག་མ་འོག་མའི་ཆ། །གང་ཡིན་དེ་ཡིས་བསྐྱར་བ་ལ། །
རང་གི་ཆ་བསྐྱེད་བཞོད་བྱེད་ཀྱིས། །བསོས་པའི་ལྷག་མ་བཞོད་བྱེད་ཆ། །ཡིན་
ནོ་ནོར་གྱི་འབྲི་སྤྱང་དེ། །སྡོམ་མའི་གཞུང་བཞིན་བྱས་པ་ལ། །རང་རང་བཞོད་
བྱེད་ཆ་གཉིས་ཀ། །གང་འདྲོད་ཆ་ཡིས་བསྐྱར་བ་ལ། །འཁོར་ལོས་སོ་སོར་
བསྐྱེད་བ་ཡིས། །གང་འདྲོད་ཆ་དེ་འབྲུལ་མེད་འགྲུབ། །

9.64   ཞག་གསུམ་རྣམ་པར་དབྱེ་ཚུལ་འདི།   །ཉི་མུང་གཞིར་བཞག་
གཟའ་ལྔ་ཡན། །རི་མོའི་འགོས་སོགས་གོ་དཀའ་བས། །རྒྱས་བཤད་བལྟས་ཆོག་
ཚུལ་དུ་བཀོད། །དེ་མན་ཟུ་མའི་རིགས་འགོས་ཀྱིས། །དེས་བྱིར་བེ་དཀར་
གཞུང་ལས་བཤུས། །༥། །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། །བྱི་དུས་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་
ཅིས་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྷན་སྦྲིང་གི་ཐིག་ལེ་ལས་
ཞག་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བལྟན་པའི་ལུ་ཉེ་དགུ་པའོ། །

ལེབ་བཅུ་པ། ཉེར་མཁོ་ཐོར་བྱའི་རིགས།

10.01 བྱེད་པའི་སྒྲིན་བཏོན་ལོ་འཕྲོ་ཆེད། །རབ་ཡིད་ཀྱི་མེ་མག་ལ་
སྐྱེས་པ། །འདས་ལོ་གནས་བརྟན་སྤྱིང་རིམ་བཞིན། །སླ་བ་ཀྱི་བདག་
ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་གྱུས་ཀྱི་དང་། །རྒྱལ་བྱུག་མིག་ཨ་ལྷ་དང་ནམ་མཁའ་གཟུགས་
ཀྱི་། །གཏེར་རི་སླ་བས་ཀྱི་ལྷ་བསྐྱར་བྱས་ལ། །འབྱུང་པ་ཆོས་ཀྱི་ལྷ་ག་
ལ་མདའ་པ་རི་བྱིས་ཀྱི་ཀྱི། །ཉི་མ་ཀྱི་འདུས་སྒྲུ་ཆེ་མོས་ཨ་ལྷ་བརྟན། །རི་མཁའ་
རི་མོ་མའོད་ཀྱི་ཨ་རི་སླ་མེ་ཀྱི། །རྒྱལ་ལྷ་དང་མཁའ་རྩ་ལྷ་མིག་མཆོམས་
ལྷ་དང་། །དྲང་སྤྱོད་མཁའ་དོར་ལྷ་མ་ནི། །སྒྲིན་བཏོན་ནམ་དག་ལོ་འཕྲོ་
འགྲུབ། །

10.02 བྱེད་པ་ལོ་བདག་རིམ་འཕྲོ་ཚུལ། །རབ་བྱུང་ཀྱི་ལྷ་ལྷ་མེ་མག་
ནས། །གང་བཅིའི་འདས་ལོ་གནས་ལྷ་རབ་ལམ། །གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ལྷ་གཟུགས་
མེ་ཨ་ཀྱི་ཐོང་ཅན་ཀྱི། །གཟུགས་ཉིས་ཀྱི་ཀྱི་བསྐྱར་ལ་སྤྱིང་རིམ་བཞིན། །མིག་
ཨ་དང་མིག་མཆོ་ལྷ་འབྱུང་མེ་ཨ་ལྷ་དང་པ། །མདའ་མཆོ་ལག་ཨ་ལྷ་བྱེད་འོག་
ནས་ཡར། །རི་སླ་ལོན་ཏན་ཨ་ཀྱི་རྒྱལ་ལྷ་མཁའ་རྩ་ལྷ་། །མིག་མཆོམས་
ལྷ་མཁའ་མཁའ་མའོད་པ་ཡིས། །བྱེད་པ་ལོ་འཕྲོ་འགྲུབ་པ་ཡིན། །

10.03 དབང་ལྷ་ག་བཞེངས་བཞུགས་རིམ་ནི། །བྱེད་པ་ལོ་བདག་
གཟའ་དབྱུག་གཉིས། །གནས་ནི་བརྟན་གཉིས་བཏོད་བྱས་ཏེ། །གཟའ་ལ་སླ་
བ་ཀྱི་དབང་པ་ཀྱི་དབྱུག །ལྷ་ག་བྱིས་དོན་རྒྱ་སྒྲིན་པར་བྱ། །ཆུ་ལྷ་དང་མེ་
དབང་པ་ཨ་ལྷ་ལ་སྒྲིན། །རི་ཐོང་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་ཀྱི་འཕྲིག་པ་སྤྱི། །སྒྲུ་མཆོ་

ལེ་མདའ་པ་༣༡ཀླ་ལོ། །ཟླ་བ་༡མིག་བསྐྱོད་༢༢མེད་གེ་ལ། །རྒྱ་གཞིར་
 རྒྱལ་བ་༢ལྟུ་མོ་སྟེ། །རྩམ་ཅད་དང་གཟུགས་དབང་པ་༡སྤང་གི་དོན། །ཟླ་
 བ་༡རི་མཆོ་ལྟུ་མིག་པ་ལ། །མེ་མདའ་རྒྱལ་པོ་༡ལག་ཁྱུ་ཡི་ཆེད། །མཆོ་
 ཅད་དང་གཟའ་ཡོན་༣ལྟུ་སྟོན་ཡིན། །རྩམ་ཅད་དང་རྒྱ་མཆོ་ལྟུ་མ་པ་ལ། །ནམ་
 བཀའ་འཁོག་འབྱུང་པ་༢༡ཀླ་ལ་བསྟེན། །སོ་སོར་མ་ཞོར་བསྐྱར་པ་ལ། །མཁའ་
 རི་ཅུ་ལྟུ་པས་ལ་བསྟེན་པ་འཁོར་ལྟུ་གཉིས་ཡིན། །
 རགས་པ་ཡིན་ལ་ཞིབ་མོ་རུ། །རྟོགས་པར་འདོད་ན་ཞལ་ལྟར་གི། །སོ་འཕྲི་
 གཟའ་ལ་དེ་ལྟར་རུ། །བྱས་པས་ཞིབ་པ་རྟོགས་པར་འབྱུང། །

[illegible]

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གདན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

10.05 རྒྱལ་སློན་ཆེད་རུ་འདས་པའི་ལོ། ཁེས་ན་བསྐྱར་གནས་གཉིས་
སྟེང་མ་ཅེས། འོག་མ་རུས་ཅུགས་བརྒྱན་བྱས་ལ། གཉིས་ཀ་རི་ལྷོས་བཞོས་
པའི་ནོར། སོ་སོར་དོར་བའི་ལྷག་མ་དེ། སྟེང་མ་རྒྱལ་དང་འོག་མ་སློན། རྒྱ་
ལྷོས་ཐིམ་མེ་ན་ལྷོས་བརྒྱན། བྱི་མའི་རྒྱལ་སློན་རིམ་བཞིན་འཆར། རྒྱལ་པོ་
གདུག་པའི་གཟུང་ཤར་ཡང་། འབྲུལ་གྱི་སློན་པོས་ཁ་ལོ་སྐྱར། །

10.06 བལ་པོའི་ཡུལ་རུ་དར་བའི་ལྷགས། ཀ་རའི་རོ་མུང་ལྟ་བུའི་
ཅིས། བྱག་མཆོ་རི་རྒྱར་༡༧༥༠རབ་ཡིད་༡༩༣༡། ཁེ་པག་ལ་སོགས་འདས་ལོ་
བཟེ། དེ་ནི་ཐུ་ཀའི་ལོ་ཞིས་གྲགས། དེ་ཉིད་མེས་ན་བསྐྱར་བྱུང་པས་ལོ་བཞོ། །
ཐོབ་ནོར་ལོགས་བཞག་ལྷག་མ་དེ། ཆར་གྱི་དོན་རུ་མིག་འགྱིམ་བསྐྱར། །
འབྲུང་བ་ཡུལ་པ་ཆར་འབྱས་ཡིན། དེ་བཞིན་སྐྱ་མ་སྐྱ་མ་ཡི། ཐོབ་ནོར་མེས་
ན་བསྐྱར་རི་པོས་ལོ་བཞོ། ལྷག་ན་མས་མིག་འགྱིམ་བསྐྱར་པ་ལ། འབྲུང་བ་
ཡུལ་ན་པ་ལན་བརྒྱད་བྱ། འབྲུ་ཅ་བཞིལ་དྲོད་རྒྱང་འཕེལ་བཟད། འབྲུགས་
ན་མས་རིམ་པ་བཞིན་རུ་ཤེས། ཁྱུང་མཐའ་འབྲུང་བ་ཡུལ་མཐའ་ལ། རི་རྒྱ་
༡༧འབྲིང་པོ་ཉི་མ་༡༩ཡིན། སོ་སོར་མང་ཁྱུང་འབྲས་བུ་འབྱིན། སྐར་ཡང་
ཐུ་ཀའི་འདས་ལོ་དེ། དབང་ཕྱག་༡༡གིས་སྐྱུངས་ལྷག་མ་ནི། མཆོ་ལྷོས་
དོར་ལྷག་གཟུགས་༡ཤར་ན། རྫིང་བྱར་འཇུག་ཅེས་ཐན་པ་ཆེ། གཉིས་འཤར་
ཡན་ལག་འཇུག་ཅེས་པ། ཡུལ་གྱུ་ལ་ལར་ཆར་འབེབས་ཤིང་། ལ་ལར་མི་
འབབ་འབྲུ་ཆོགས་ཉམས། ཁེ་ན་ཤར་གྱུན་འཇུག་ཅེས་ཟེར་ཏེ། ཡུལ་གྱུན་བྱུང་
པར་སྐྱང་ཆར་འབབ། ཐིག་༠ཤར་ཞོད་ཅེས་རྒྱ་པོ་རྒྱས། །

10.07 རུས་བཞི་མི་འཇུར་གནད་ཀྱི་གཟེར། དབྱགས་ཐོབ་བྱིམ་སྟེབས་
སྐང་འཆར་ཚུལ། རྒྱ་བ་སོ་སོའི་མདའ་རོའི་ལྷག་ རྒྱག་ཅུགས་བསྐྱར་ལ་འདོད་

པས་༡༩བཤ། ཁོར་བྱིས་བྱིས་སློབས་ཆེས་གངས་དང་། ལྷག་མས་འདྲ་ཆ་
གང་ཡིན་ཏྟན། ལུ་ཆ་དག་ལ་ཐིག་ལེ་བཤོད། ༥ དེ་དག་ཆར་གསུམ་ཚུགས་
གཅིག་གིས། ཆེས་གངས་འདྲ་ཆ་ལུ་ཆ་དེར། ཁི་ལྷང་མིག་ཡང་མཆོ་
ཡིས་ཡི། མ་ལུངས་ཆེས་ལ་མཁའ་མེ་༩༠ཏྟན། འདྲ་ཆར་མ་ལུངས་ཆེས་
ནས་པབས། འདྲ་པས་༡༩བཤར་དེ་དེ་ལ་སྤངས། ལུ་ཆར་འདྲ་པབས་
མདས་༥བཤར་ཡི། དབུགས་ཐོབ་ཆེས་འདྲ་ལུ་ཆ་ཏྟན། ཆེས་ལ་མཁའ་མེ་
༩༠བཤན་པ་ན། དབུགས་ཐོབ་ཆེ་བ་སྟན་མར་དེས། ཆེས་འདྲ་ལུ་ཆ་
ཚུགས་གཅིག་ལ། རྩུ་དང་མེ་ཡང་གཟུགས་༡བྱིན་ལ། ཆེས་ནས་མཁའ་མེ་
༩༠ཡངས་ན་དོར། སྤང་ཆད་ཆེས་འདྲ་ལུ་ཆ་འཆར། མཁའ་མེ་༩༠དོར་ཆེ་
སྤང་ཆད་དེ། རྩུ་བ་རྩེས་མར་འཆར་བ་ཡིན། གནམ་སྟོང་དག་ལ་སྤང་ཤར་
ན། རྩུ་བ་དེ་ཉིད་བཅེགས་པ་དང་། སྤང་བལ་རྩུ་བ་ལྷག་པར་འདྲོད། ཆེས་
གཅིག་སྤང་ཤར་བྱི་མར་བཤོལ། །

10.08 བེ་དཀར་ཉི་ཤོག་རགས་པའི་ཆེད། ལུ་པ་བརྩ་གཅིག་བྱིས་
སློབས་བྱི། ཆེས་གངས་འདྲ་ཆ་ལུ་ཆ་དེར། ཁི་ལྷང་མིག་ཡང་ཆུ་བོ་
ཡུམ། དབུགས་གཙང་ཉི་ཤོག་རགས་པ་འཆར། ༥ དབུགས་གཙང་ཉི་ཤོག་
ཞིབ་མའི་ཆེད། ལུ་པ་བརྩ་གཅིག་བྱིས་སློབས་བྱི། ཆེས་ལ་བཞི་དང་འདྲ་
ཆར་གཅིག ལུ་ཆར་གསུམ་བཤྲན་དབྱར་དགུན་བྱི། ཉི་ཤོག་ཞིབ་པ་འབྲུལ་
མེད་ཏྟན། །

10.09 དེ་ཡང་རྟོར་རྩུ་ལུ་པ་ཡི། སྤང་ཆད་ཆེས་འདྲ་ལུ་ཆ་དེར། ཚ་
འདང་མེ་ཡང་ཆེ་མོ་ཡུམ། བག་ཞག་འཆར་བའི་ཆེས་གངས་ཏྟགས། རྩུ་
ཚུགས་རྩུ་བྱི་ཡི། ཤིང་ལ་དུར་པག་བཟའ་མི་གཉིས། འཛོག་ལ་ཡར་

ཕྱི་དྲུག་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རི་མོས་གཏུན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

གསུམ་མར་གསུམ་དང་། རྟེ་ལ་ཞག་གཅིག་བརྟན་གྱི་བར། ཁར་བབས་དུག་
འགྱུར་འབྱུ་བརྟན་ཉམས། སྒྲན་འབྱུ་ཆུ་ཡི་ལས་ལ་འཛེམ། །

10.10 བརྟན་པའི་དབྱུགས་ཐོབ་ཉིན་དེ་ནས། ཞག་བརྟན་བར་དུ་རི་
ཁི་འཆར། དྲང་སྤྱང་རི་ཁི་བྱ་བ་ནི། ཁྲ་དུག་ཉིན་འཆར་ཁྲ་དུག་མཚན། །
འཆར་བ་རྒྱ་སྐར་སྒྱི་འགྲོ་བཞིན། སྐར་མ་དེ་ཡི་གཞལ་ལས་ཁང་། རྫོང་བྱ་གེ་
ཏ་ག་ལས་བྱལ། སྤྱོན་ཆེ་ལྷ་སྒྱུ་དྲང་སྤྱང་ཀྱན། ཆོགས་ནས་ལྷོ་ཕྱགས་རྒྱ་མཚ་
ཆེར། འིན་ཆེན་རིགས་བསྐྱུས་གངས་ཅན་མཚོའི། སྐུ་བཞེངས་དབྱུ་ཡི་གཙུག་
རྟོར་རྟོག་ རྫོང་བྱ་ཆུ་ཤེལ་ཁམས་ལས་བྱལ། བརྟན་པའི་དབྱུགས་ཐོབ་ཉིན་
ནས་བཟུང་། ཞག་བརྟན་བར་དུ་རི་ཁི་ཡི། ཁང་བཟང་བྱལ་པའི་གཙུག་རྟོར་
ཅེར། སྤང་ཆེ་བྱལ་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་། དྲང་སྤྱང་བདེན་ཆོག་རྟེན་
འབྲེལ་མཐུས། གཙུག་རྟོར་ལས་བབས་རྒྱ་རྒྱན་གྱིས། རྒྱ་ཀྱན་བརྟན་ཅིར་སྐྱུར་
བྱེད་པས། རྒྱར་ཞུགས་ནད་དང་ཐིག་སྒྲིབ་འདག །

10.11 དབྱུགས་ཐོབ་བྱིས་སྒྲིབས་སྐང་ཚད་དང་། བག་ཞག་རི་ཁི་ཉི་
ལྷག་བཅས། རང་རང་ཁྲ་བའི་ཉི་རྒྱལ། གང་བབས་ཆོས་ཀྱི་རྟག་ཁོངས་
དང་། འདྲོང་ཆུ་ལྷ་ཆུ་གང་བབས་ཀྱི། རེའུ་མིག་འདི་དག་ནང་བཞིན་
བྱིན། ཁོ་སའི་ཚད་མཚན་ལས་འདི་ལྟར་འཆར། །

藏传时轮历时宪历译解

ལ་བ་ར་བ་	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠
ལ་བ་ཟེ་མི་མོ་.....	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
འདྲི་ཆེ་མི་མོ་.....	༤	༩	༡༣	༡༨	༢༢	༢༧	༣༡	༣༥	༣༩	༤༣	༤༧	༥༡	༥༥
རེ་བྱ་མི་མོ་ཡི་ན།	༣༣	༣༨	༤༢	༤༦	༥༠	༥༤	༥༨	༦༢	༦༦	༧༠	༧༤	༧༨	༨༢
	༩༦	༡༠༠	༡༠༤	༡༠༨	༡༡༢	༡༡༦	༡༢༠	༡༢༤	༡༢༨	༡༣༢	༡༣༦	༡༤༠	༡༤༤
ལ་བ་ཟེ་མི་མོ་.....	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
འདྲི་ཆེ་མི་མོ་.....	༢༠	༢༥	༣༠	༣༥	༤༠	༤༥	༥༠	༥༥	༦༠	༦༥	༧༠	༧༥	༨༠
རེ་བྱ་མི་མོ་ཡི་ན།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥

ལ་བ་ར་བ་	༡	༢	༣	༤	༥
ལ་བ་ཟེ་མི་མོ་.....	༠	༠	༠	༠	༠
འདྲི་ཆེ་མི་མོ་.....	༠	༡	༢	༣	༤
རེ་བྱ་མི་མོ་ཡི་ན།	༥	༦	༧	༨	༩
	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
ལ་བ་ཟེ་མི་མོ་.....	༠	༠	༠	༠	༠
འདྲི་ཆེ་མི་མོ་.....	༠	༡	༢	༣	༤
རེ་བྱ་མི་མོ་ཡི་ན།	༥	༦	༧	༨	༩
	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤

ཕྱི་དྲུག་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ཡག་ཞག་ཚད།	བེ་དཀར་དབྱར་གྱི་ལྷོག་ཚད།	དབྱར་ཞིབ་ལྷོག་ཚད།	རྒྱ་ནག་དབྱར་གྱི་ལྷོག་ཚད།
<p>༥</p> <p>༤༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༥</p> <p>༡</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༤</p> <p>༤༡</p> <p>༠</p> <p>༠</p>	<p>༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p> <p>༠</p>
རི་ཁྱིའི་ཚད།	བེ་དཀར་དགུན་གྱི་ཁྱིའི་ཚད།	དགུན་ཞིབ་ལྷོག་ཚད།	རྒྱའི་དགུན་གྱི་ལྷོག་ཚད།
<p>༡༠</p> <p>༤༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༣༡</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༡༤</p> <p>༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༠</p> <p>༠</p> <p>༠</p>

ཡ བྱིས་མིང་	ལྷག	མའ	འབྲིག	ཀཱ	མེ་ཆེ	བྱ་ཚྭ	མའ	ལྷག	གཞུ	རྒྱ་མིན	བྱམ	ཉའ
འདབུགས་ཐོབ་ཚད།	<p>༢༤</p> <p>༢༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡</p> <p>༤༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༣</p> <p>༥༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༤</p> <p>༡༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༦</p> <p>༢༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༧</p> <p>༤༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༢</p> <p>༥༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༥</p> <p>༡༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༦</p> <p>༡༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༧</p> <p>༤༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༢༡</p> <p>༥༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༡༣</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>
འབྱིས་སྐྱེའམ་ཚད།	<p>༠</p> <p>༠</p> <p>༠</p>	<p>༢</p> <p>༡༥</p> <p>༠</p>	<p>༤</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༤</p> <p>༤༥</p> <p>༠</p>	<p>༧</p> <p>༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༡</p> <p>༡༥</p> <p>༠</p>	<p>༡༥</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༥</p> <p>༠</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༠</p> <p>༠</p>	<p>༢༠</p> <p>༡༥</p> <p>༠</p>	<p>༢༢</p> <p>༣༠</p> <p>༠</p>	<p>༢༤</p> <p>༤༥</p> <p>༠</p>
འསྐང་ཚད།	<p>༠</p> <p>༣༤</p> <p>༠</p>	<p>༢</p> <p>༥༡</p> <p>༠</p>	<p>༥</p> <p>༤</p> <p>༠</p>	<p>༦</p> <p>༢༡</p> <p>༠</p>	<p>༧</p> <p>༣༤</p> <p>༠</p>	<p>༡༡</p> <p>༥༡</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༤</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༢༡</p> <p>༠</p>	<p>༡༤</p> <p>༣༤</p> <p>༠</p>	<p>༢༠</p> <p>༥༡</p> <p>༠</p>	<p>༢༣</p> <p>༤</p> <p>༠</p>	<p>༢༥</p> <p>༢༡</p> <p>༠</p>

10.12 མདའ་རོའི་ལྷག་མའི་བྱར་གྲངས་ལྟར། །བཟུང་ལ་དབུགས་ཐོབ་སྐྱི་བྱིས་ལྷོ་ཅན། །ཤར་ཆེ་སྐྱོན་མའི་གྱི་རྒྱ་དང་། །སྐང་ལ་སྐྱི་སྐྱི་བྱིས་ཅན་ཤར་སྐབས། །རྗེས་མའི་རྒྱ་བར་རྟག་ཡོངས་དང་། །འདྲོད་ལྷ་བྱིན་པས་ཚད་རྣམས་འཆར། །བྱིས་སྐྱེའམ་རྟགས་ཅན་ལ་བབས་ཟླ། །རྒྱ་ཡི་ལྷགས་གྱི་ཟླ་ལྷག་ཡིན། །

[illegible]

<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०
<p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p> <p>ॐ नमो भगवते वासुदेवाय</p>	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००

[illegible]

10.13 ལྷ་བ་སྐྱའི་མདའ་རྩི་ལྟག། མཉམ་ན་བྱ་རའི་གྲངས་འདི་ལྟར།

* །བཟུང་བས་ལྷ་བ་རང་རང་གི། །དབྱུགས་ཚོབ་ཁྱིམ་སྒྲིབས་སྐྱང་ཚད་
ནམས། །འཆར་བའི་ཆེས་གྲངས་འདྲི་ཆ་དང་། །ལྷ་ཆ་དང་བཅས་ཅ་སྒྲུབ་
བཞིན། །འབྲུལ་མེད་བསྐལ་བའི་བར་རྩ་ཤེས། །

* ཆེས་ལྷའི་མདའ་རྩི་ ལྟག་གི་བྱ་ར་བ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ལྷ་དབྱུགས་ཚོབ་ཆེས་..... གྲངས་འདྲི་ཆ་ལ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ལྱིམ་སྒྲིབས་ཆེས་གྲངས་..... འདྲི་ཆ་ལ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
ལྷ་སྐྱང་ཚད་ཆེས་གྲངས་..... འདྲི་ཆ་ལ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠

ལྷ་སྐྱའི་མདའ་རྩི་..... ལྟག་གི་བྱ་ར་བ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
ལྷ་དབྱུགས་ཚོབ་ཆེས་..... གྲངས་འདྲི་ཆ་ལ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
ལྱིམ་སྒྲིབས་ཆེས་གྲངས་..... འདྲི་ཆ་ལ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
ལྷ་སྐྱང་ཚད་ཆེས་གྲངས་..... འདྲི་ཆ་ལ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡

༡༩། །མེ་མག་ལ་སྐྱེས་འདས་པའི་ཁོར། །དུས་མེ་ནུབ་ལ་མདའ་རོ་
 ༤༥ཡིས། །བཀོས་པའི་སྒྲིག་མ་གང་ཤར་དེས། །དབུས་གྱི་བྱ་ར་བཟུང་བྱས་ལ།
 ཉེང་ལོག་དབྱར་དཔུན་ཉི་ཤོག་དང་། །རི་རི་མག་ཞག་བཅས་པ་རྣམས། །
 འཆར་བའི་ཆོས་གྱི་གངས་དང་ནི། འདྲོད་ཆ་ལྡན་འབྲུལ་མེད་སྟོན། །*

རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ཆོས་..... གངས།	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༡	༤	༡༥	༢༤	༧	༡༧	༢༩
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་འདྲོད་ཆ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ལྡན་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
རྩ་བུར་བ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ཆོས་..... གངས།	༡༤	༢༥	༤	༡༧	༢༨	༩	༢༡	༣	༡༢	༢༤	༥
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་འདྲོད་ཆ།	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ལྡན་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ཆོས་..... གངས།	༡༠	༢༡	༣	༡༤	༢༥	༤	༡༧	༢༨	༩	༢༠	༡
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་འདྲོད་ཆ།	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ལྡན་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
རྩ་བུར་བ།	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ཆོས་..... གངས།	༡༤	༢༥	༤	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༥	༧
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་འདྲོད་ཆ།	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢
རྩ་བུར་ཉི་ཤོག་ལྡན་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

[illegible][illegible][illegible]

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཕྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

རྩ་བའི་ཉི་ཤུག་ཆོས་གྲངས།	༡༩	༢༡	༣༠	༣༡	༢	༣༣	༣༤	༥	༣༥	༣༦
རྩ་བའི་ཉི་ཤུག་འདྲིང་ཆ།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
རྩ་བའི་ཉི་ཤུག་ལྷ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤
རྩ་བའི་བ།	༥༤	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤
རྩ་བའི་ཉི་ཤུག་ཆོས་གྲངས།	༣༣	༤	༣༥	༣༦	༣	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤
རྩ་བའི་ཉི་ཤུག་འདྲིང་ཆ།	༣༠	༣༡	༣༢	༣	༣	༣	༣	༤	༥	༦
རྩ་བའི་ཉི་ཤུག་ལྷ་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

10. 16 དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཨ་ལྷ་ཡས། ཉི་ཤུག་སྒྲིབ་ནས་ཞག་དགའི་
 བར། ཉིན་གྲུང་ཐུར་ཤིང་གི་བ་མ་ལ། བརྟག་ཚུལ་ཞིབ་པར་གསུངས་པ་
 བཞིན། ལ་འདྲིར་བརྟགས་ཆེ་ཉི་མ་ནི། འཁྲི་གཞུང་གི་སློབ་སྤྱི་ཉིན་ནས།
 གི་བ་གཞུགས་འཕྱར་བ་མཛོན་སྤྲོམ་མཛོང་། དེ་ནི་དེང་སང་རྒྱ་ནག་གི། ཉི་
 ཤུག་ཆོས་དང་འགྲིག་པར་སྤྲོད་། དེ་ཉིད་བརྟགས་ཤིང་དབྱེད་གཞིར་བསྟན།
 འོན་ཀྱང་མཁས་དབང་ལོ་རྒྱུ་བཟང་བས། ཆོས་ཐང་བསམ་གཏན་སྤྱིར་དུ་ནི།
 ཐུར་གི་བ་བརྟགས་ཆེ་ཉི་མ་ཡང་། འཁྲི་ག་གྲུང་སློབ་སྤྱི་ནས་ཞག་གྲངས་
 བདུན། འདས་རྒྱུ་དབྱར་དགུན་ཉི་ཤུག་གི། གི་བ་གཞུགས་འཕྱར་བར་
 གསུངས་པ་བཞིན། རུས་སྒྲུབ་འདས་ཞག་མོགས་ཀྱི་སྐབས། རི་ལྷོས་ཕྱི་བའི་
 ལག་ལེན་མཛོང་། རུས་དབྱངས་རྒྱུད་དུ་ཉི་མ་ནི། འཁྲི་ག་གྲུང་མོག་མར་
 ཤུག་གསུངས་པ། ལྷོ་སྤྱིར་ཤར་མའི་ཚངས་ཐིག་དུ། དགོངས་པར་བཤད་པ་
 དང་བསྟན་ན། རང་ཅག་གནས་པའི་ས་ཆོགས་འདི། ལྷོ་སྤྱིར་ཤར་མའི་

ཚངས་ཐིག་ནས། །ཁྱིམ་ཞག་བརྟན་འདས་ས་ཚོགས་དང་། །ལྷོ་སྒྲིང་དབུས་
མའི་ཚངས་ཐིག་ནས། །ཤར་རུ་ཁྱིམ་ཞག་ཉེར་གསུམ་དག །བཟངས་པའི་ས་
ཚོགས་ཉིད་རུ་ནི། །ལུག་ལུགས་རྩིས་འབྱང་དང་བཅས་འདོད། །

རྩིས་འབྱང་གྲངས།	༢༧	༤	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༧
རྩིས་འདོད་ཆ།	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
རྩིས་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
རྩིས་ར་བ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
རྩིས་ཞག་ཚོགས་གྲངས།	༡༩	༣༠	༡༡	༢༢	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༧	༢༨	༡༠
རྩིས་འདོད་ཆ།	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
རྩིས་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

རྩིས་འབྱང་གྲངས།	༢༩	༡༠	༢༡	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༦	༢༧	༣	༡༤
རྩིས་འདོད་ཆ།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
རྩིས་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
རྩིས་ར་བ།	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢
རྩིས་ཞག་ཚོགས་གྲངས།	༢༡	༣	༡༤	༢༥	༦	༡༦	༢༧	༣	༡༤	༢༥	༡༠
རྩིས་འདོད་ཆ།	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
རྩིས་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

རྩིས་འབྱང་གྲངས།	༡	༡༢	༢༣	༤	༡༥	༢༦	༧	༡༨	༢༩	༡༠	༢༡
རྩིས་འདོད་ཆ།	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡
རྩིས་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
རྩིས་ར་བ།	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣
རྩིས་ཞག་ཚོགས་གྲངས།	༢༣	༤	༡༥	༢༦	༧	༡༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣	༡༤
རྩིས་འདོད་ཆ།	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
རྩིས་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

ཆེ་ཏུ་སྤྱི་འཁོར་ལོ་སྤྱི་ཚེས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

རྩིས་ཆེས་གྲངས།	༢	༡༤	༢༥	༤	༡༦	༢༤	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༩
རྩིས་ཆེས་ཆ།	༡༢	༠	༡	༢	༩	༤	༥	༤	༦	༤	༩
རྩིས་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
རྩིས་ཆ།	༢༤	༢༥	༢༤	༢༦	༢༤	༢༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤
རྩིས་ཆེས་ཆེས་གྲངས།	༢༤	༥	༡༦	༢༤	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༩	༤	༡༥
རྩིས་ཆེས་ཆ།	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༩	༤	༥	༤	༦	༤
རྩིས་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

རྩིས་ཆེས་གྲངས།	༤	༡༥	༢༤	༤	༡༩	༢༠	༡༡	༢༢	༩	༡༤	༢༥
རྩིས་ཆེས་ཆ།	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༩	༤	༥	༤	༦
རྩིས་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡
རྩིས་ཆ།	༤༥	༤༤	༤༦	༤༤	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥
རྩིས་ཆེས་ཆེས་གྲངས།	༢༤	༦	༡༤	༢༩	༡༡	༢༢	༩	༡༤	༢༥	༤	༡༦
རྩིས་ཆེས་ཆ།	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༩	༤	༥	༤
རྩིས་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤

རྩིས་ཆེས་གྲངས།	༤	༡༦	༢༤	༩	༢༠	༢	༡༢	༢༤	༥	༡༤	
རྩིས་ཆེས་ཆ།	༤	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༩	༤	
རྩིས་ཆ།	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	༡	
རྩིས་ཆ།	༥༤	༥༦	༥༤	༥༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	
རྩིས་ཆེས་ཆེས་གྲངས།	༢༤	༩	༢༠	༡	༡༢	༢༩	༥	༡༤	༢༦	༤	
རྩིས་ཆེས་ཆ།	༦	༤	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༠	༡	༢	༩	
རྩིས་ཆ།	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	༤	

10.17 བཅའ་གསལ་གཤམ་གཤམ་གྱི་པ་ལ། ཉིན་དེའི་གཟུང་ཉི་མུར་སྤྱི་ལ།

བཟང་རན་དབང་གིས་བདེ་ལྷན་དག |མངོན་སྲུང་འབྱུང་འདི་རྟེན་འབྲེལ་
 གཤིས། |འོན་ཀྱང་བདེན་ཆོག་གྲུབ་པ་འགས། |རྒྱ་ཡི་ལོ་གཅིག་ལི་ཐོ་ལ། |
 འཇིག་རྟེན་ནམ་རྟོག་བསལ་བའི་ཆེད། |སྐར་ཡིག་ཅེས་གྲགས་གཏན་ལེར་
 མཛད། |དེ་ཡི་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྦྱར་ལ། |སྤངས་སྤང་རྩལ་བཞིན་བྱས་པ་ན། |
 བཟང་རན་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་འདི། |སེམས་ཀྱི་ནམ་རྟོག་འཕྲུལ་ལས་བྱུང་། |
 དེ་ལྟར་བྱ་བ་ཆེ་ཕྱི་རིགས། |གང་ལའང་དགོས་པའི་ཉིན་དེ་ཡི། |གཟའ་ཉི་
 སྤར་སྤེ་འབྲུལ་མེད་དུ། |བསྐྱབ་རྩལ་མེ་ཆན་དཀའ་བཅུ་པས། |བཞེད་པའི་
 སྤོར་ཐང་གསེར་གྱི་ཅིས། |གོང་ས་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཡིས། |གལ་ཆེན་བྱ་བ་
 མཐའ་དག་ལ། |འདི་ཉིད་ཁོ་ནར་བཞུན་པ་ནི། |མེ་དཀར་ལས་བཤད་དེ་ཡང་
 ནི། |རེས་གཟའ་ནམ་དག་གྲུབ་ཅིས་དང་། |མཐུན་མོད་འོན་ཀྱང་ཆོས་ཆད་
 ཏུས། |མི་མཐུན་བྱུང་ཡང་ལྷག་པའི་སྐབས། |རེས་ཀྱི་གཟའ་དང་མཐུན་པ་
 འབྱུང་། |

10.18 དེ་ཡི་ཅིས་གཞི་མེ་ཕག་གི། |འདས་ལོ་ཉི་མས་༡༨བསྐྱར་བ་ལ། |
 དབྱིད་ར་རྟོར་ཟླ་དང་པོ་མོགས། |འདས་ཟླ་བཟེས་ལ་གནས་གཉིས་བཞག། |
 འོག་མ་མིག་༨བསྐྱར་ཡོན་ཏན་ལ་བྱིན། |མདའ་རྩིས་༤༥ཐོབ་པ་སྟེང་དུ་
 འཕང་། |ཟླ་བ་ནམ་པར་དག་པའོ། |ཟླ་བ་དག་པ་མཁའ་མེས་༣༠བསྐྱར། |
 གང་བཅིའི་ཆོས་བཟེས་གནས་གསུམ་བཞག། |བར་དུ་རི་དབང་༥༧འོག་མ་ལ། |
 བྱག་མཁའ་མདའ་༥༠༧བྱིན་རི་མཁའ་རིས་༧༠༧། |རྟེན་པ་བར་བྱིན་རྒྱ་རྩིས་
 ༤༩ཟླ། |ལྷག་མ་མིག་ཤར་ཞག་དེ་ཆད། |ཟླ་བ་དེ་ཀ་ཟླ་རྒྱུད་ཟེར། |སྐར་ཡང་
 ཞག་གངས་རེ་བཞིའི་༤༩མཐར། |ཐིག་ལེ་བཤར་ཆེ་ཟླ་རྒྱུད་འབྱུང་། |ཐོབ་
 པའི་རྫོར་གྱིས་སྟེང་སྦྱངས་པ། |འདས་པའི་ཞག་གམ་སྟེ་རྒྱ་དེ། |

10.19 དེ་ཉིད་གནས་ལུ་བཀོད་པ་ལ། །དང་པོ་མིག་བསྐྱེས་སྤྱབ་པས་
འདྲོད། །ལྷག་དེས་རེས་གཟུང་གང་ཡིན་ཤེས། ༥ །གཉིས་པ་རྒྱས་ལབ་རྒྱན་ཉི་
མས་༡༢བཤོས། །ལྷག་དེས་ཉི་མ་ངོས་འཛིན་ཏེ། །གཟུགས་༡༨ར་འབྱུག་ནས་
འགོ་བཟུང་ལ། །ཐིག་ལེ་ཤར་བ་ཡོས་ལ་བཞེད། ༥ །གསུམ་པར་ལག་འཁྱིན་
ཚྭ་གས་༡༠ཀྱིས་བཤོ། །ལྷག་པས་ཉིན་དེའི་འབྱུང་ཁམས་སྟོན། །གཅིག་
༡གཉིས་༢མེ་ལ་གསུམ་༣བཞི་ལས། །ལྷ་པདྱག་༤ལྷགས་ལ་བདུན་འབར་རྒྱ། །
དགུ་དང་ཐིག་ལེ་ཤིང་ཁམས་ཡིན། ༥ །བཞི་པར་མཚོ་ལབ་རྒྱན་བྱ་གས་
༧བཤོས། །ལྷག་མས་ཚྭ་གས་༡༠སྤྱངས་ལྷག་མེད་ན། །སྐར་ཡང་བྱ་གས་
༧ཚྭ་གས་༡༠ལ་སྤྱངས། །ལྷག་མ་ཉིན་དེའི་སྐྱེ་བ་ཡིན། ༥ །ལྷ་པའི་གནས་ལ་
ཐིག་ལེ་འབྱེད། །ཚུས་༤བཤོས་ལྷག་ནི་སྐར་ཁ་སྟེ། །གཅིག་༡བྱུང་མི་ལ་གཉིས་
པ་༢ཁོན། །དེ་སོགས་རིམ་གྱིས་རྫོགས་པར་བྱ། །

འགཟུང་ངོས་འཛིན།	༡ ཉི་མ			༢ ཟླ་བ		༣ མིག་དམར	
འཉི་མའི་ངོས་འཛིན།	༡ འབྱུག	༢ རྒྱལ	༣ ན	༤ ལྷག	༥ སྐྱེལ	༦ བྱ	༧ ཁྱི
འའབྱུང་ཁམས་ངོས་འཛིན།	༡༢ མེམེ	༣ ས	༤ ས	༥ ལྷགས	༦ ལྷགས		
འསྐྱེ་བའི་ངོས་འཛིན།	༡ གཅིག་དཀར	༢ གཉིས་ནག	༣ གསུམ་མཐིང	༤ བཞི་ལྷང	༥ ལྷ་མེར		
འསྐར་ཁའི་ངོས་འཛིན།	༡ མི	༢ ཁོན	༣ དུ	༤ ཁོན			

འགཟུང་ངོས་འཛིན།	༤ ལྷག་པ	༥ སྐར་བྱ	༦ པ་སངས	༧ སྐྱེན་པ
འཉི་མའི་ངོས་འཛིན།	༤ མག	༥ ཁྱི་བ	༦ སྤྱང	༧ ལྷག
འའབྱུང་ཁམས་ངོས་འཛིན།	༧ རྒྱ	༨ རྒྱ	༩ ཤིང	༩ ཤིང
འསྐྱེ་བའི་ངོས་འཛིན།	༩ ལྷག་དཀར	༩ བདུན་དམར	༩ བརྒྱད་དཀར	༩ དགུ་དམར་སྐྱུག
འསྐར་ཁའི་ངོས་འཛིན།	༩ ཁོ	༩ ཁོན	༩ ཁོན	༩ ཁོན

10.20 ཟླ་པའི་ཆེས་ཁ་སྟག་སྒྲེལ་ནས། །འཛིན་པ་ཆེས་གྱི་དབང་བྱང་
 ཉེ། །འདི་ནི་ཉིན་ལག་དང་བསྟན་ནས། །དེ་ལ་དབང་བའི་གཟའ་ཉི་ཁམས། །
 སྤར་སྒྲེ་ངོས་འཛིན་ལྷགས་སུ་སྤང་། །སྤྱིར་ན་ཆེས་དང་ཉིན་ལག་དང་། །ཡུང་
 ཅམ་སྟགས་ལ་དབང་བྱེད་ལྟས། །རང་རང་འབྲས་སུ་བཟང་ངན་ཉོན། །དེ་
 སྤྱིར་མཐའ་གཅིག་ངེས་བཟུང་ནས། །འདི་ཉིད་བདེན་གྱིས་གཞན་མིན་ཞེས། །
 མི་སྒྲ་ཉིན་འབྲེལ་ངེས་ཤེས་ཏེས། །གོང་གི་གཟའ་ཉི་སྤར་སྒྲེ་ནམས། །བཤོས་
 ལྟག་གངས་གྱིས་བྱ་ར་བཟུང་། * །དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཟླ་རུས་གྱི་
 འཁོར་ལོ་སྤར་ཆིས་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྟན་ཉིད་
 གི་ཐིག་ལེ་ལས་ལོ་འཁོར་དབང་རྒྱལ་རྒྱལ་སྟོན་ཀར་ལྷང་རུས་གཟེར་རི་ཁི་ཕག་ལག་གཟེར་
 ཆེན་སྟགས་ཉིར་མཁོ་ཚོར་བྱའི་རིགས་རྣམས་གསལ་བར་བཀོད་པའི་ལེའུ་ཉི་བརྒྱ་པའོ། །

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ། ལྷུར་ཅིས་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ།

11.01 ད་ནི་ལྷུར་ཅིས་བྱ་བའི་ཆེད། །གསུམ་པའི་མདའ་རོའི་ལྷག་
མའམ། །བཤོལ་ཡོད་གཉིས་པའི་མདའ་རོའི་ལྷག་ །རྩ་ལྷིས་བསྐྱར་ལ་འདོད་
པས་༡༩བཤོ། །ལྷག་བྱུང་ནོར་ལ་གཅིག་༡བྱིན་པས། །ཉི་རགས་ཟིན་པའི་ཆོས་
གངས་སྟོན། །ཡང་ན་སྤྲོ་ལོའི་ཉི་རགས་ཀྱི། །ཆོས་གངས་དེ་སྟེང་དྲག་སྤྲོ་
༡༡དང་། །ཉི་རགས་སྟོང་ལོ་བྱིས་༡༨བྱིན་ནས། །མཁའ་མེས་༩༠ཡོངས་ན་
དོར་ལྷག་གིས། །ཉི་རགས་གང་ཟིན་ཆོས་གངས་སྟོན། །

11.02 དེ་མཐུན་བྱེད་གྲུབ་སྤྲོ་སྤྲོ་ཡི། །ནག་ཁྲའི་ཉི་མའི་རྒྱ་བའམ། །
བཤོལ་ཡོད་དཔོ་ཁྲའི་ཉི་རྒྱ་ལ། །གང་བབས་ཆོས་ཀྱི་རྟག་ཡོངས་བྱིན། །ཉི་མའི་
ཆོས་ཡོངས་མཆོ་སྟགས་ལས། །རྩུང་བད་མ་ཡོངས་ཁྱུང་བ་ན། །བྱེད་གྲུབ་སྤྲོ་
སྤྲོ་ཉི་རགས་ཡིན། །

11.03 དེ་དང་ཞག་ཁྱུང་མ་ཞུགས་པའི། །གཟའ་ཆོས་རྟག་ཡོངས་
གཟའ་རྒྱར་བྱིན། །གཟའ་རགས་ཡིན་ཉི་གྲུབ་ཅིས་སྐབས། །ཆ་ཤས་རི་རོས་
ལྷ་བསྐྱར་པ་ལ། །རི་མཁའ་རིས་ལྷ་བསྐྱར་གནས་དྲུག་བྱ། །

11.04 བྱེད་གྲུབ་གཉིས་ཀའི་ཉི་རགས་དེའི། །རྒྱ་ཆོད་མཁའ་རོས་
ལྷ་བསྐྱར་པ་ལ། །འོག་གི་སྤང་བཅུག་མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༩༥། །ཐོབ་པ་སྤང་
ཡིན་ལྷག་མ་ནི། །རྩུང་ལྷ་བསྐྱར་བཅུག་༡༩༥ཐོབ་དཔུགས་ཡིན་ལྷག་ །གྲུབ་
པར་རི་རོས་ལྷ་བསྐྱར་ཆ་བཅུག་ །མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༩༥ཐོབ་ལྷག་མེད་
འཆར། །བྱེད་པར་འདོད་༡༩བསྐྱར་ཆ་བཅུག་ནས། །མདའ་ཡོན་ལྷས་

༡༣༥ ཐོབ་ལྷག་དང་བཅས། །སྐར་དབྱུག་གཉིས་ལ་ཐོབ་ནོར་མེད། །

11.05 དེ་དག་སྒྲིམ་བྱ་གསུམ་གྱི་ཆེད། །ཚར་གསུམ་ཟླ་༡ཆུ་ལྟུག་
 འཁྱིས་བསྐྱར། །བྱིད་པའི་ཆ་ཤས་བཏོན་ལྷག་དེ། །ཆུ་ལྟུག་ལྟུག་འབྱུར་
 མདའ་ཡོན་ཟླ་༡༣༥། །ཁོངས་ན་ནོར་དེ་འདྲོད་ཆར་བསྐྱེ། །

11.06 གཟའ་ཉི་རགས་པ་གནས་དྲུག་བཞག །ཁྱིམ་གྱི་ཁ་བྱང་གཉིས་
 རེ་བཀོད། །ལྷག་དང་བྱ་མོ་ཟླ་འབྲས་ཀྱིས། །དམི་ཞིང་ཉ་དང་སྤང་ལ་བྱིན། །
 སྤང་མེད་གཉིས་ལ་ཆུ་འབྲས་ཀྱིས། །མི་ཞིང་བུམ་ཐིག་གཉིས་ལ་བརྟན། །
 འབྲིག་ཀར་གཉིས་ལ་རྟུ་འབྲས་ཀྱིས། །སྤྱང་མ་ཤིང་གཞུ་དང་ཆུ་སྤོན་ལ། །
 བསྐྱན་པས་བྱིད་ལྷུ་བ་ས་ས་ཡི། །ཁོ་དེའི་ཁྱིམ་དྲུག་སྒྲིམ་ནོར་འབྱུབ། །ཡང་ན་བྱིད་
 ལྷུ་བ་ས་ས་ཡི། །

11.07 སྤ་ཁོའི་ཁྱིམ་དྲུག་སྒྲིམ་ནོར་དེར། །རེའུ་མིག་* འདི་ཡིས་ས་ས་ས་
 ཟུང་། །

11.08 མ་ལྷངས་གཟའ་དང་ཉི་མ་ལ། །འོག་གི་བསྐྱན་བྱ་བསྐྱན་ལ་
 ཟུངས། །ཁོ་དེའི་ཁྱིམ་དྲུག་སྒྲིམ་ནོར་འབྱུབ། །

11.09 ཉི་རགས་སྟོང་ལོ་ཁྱིམ་དྲུག་གི། །སྒྲིམ་ནོར་ངལ་བ་བྱ་མི་དགོས། །
 ཉི་རགས་གནས་ཀྱན་ཐིག་ཡིན་ཕྱིར། །ཁོ་དེར་གཟའ་རགས་གཅིག་སྤུས་ཆོག །
 གཟའ་རགས་གཅིག་སྤུ་སྟོང་ཞུགས་ལོ། །གཟུགས་ཆུ་རྟུ་གྱི་འབྲས་བྱ་ཡིས། །
 གཟའ་འཁོར་ལབ་ནས་ཆོག་བྱ། །

11.10 གཟའ་ཉི་ལྷན་ཅིག་སྟོང་ཞུགས་རྟུས། །ཁོ་དེར་ཁྱིམ་དྲུག་སྒྲིམ་ནོར་
 མེད། །ལྷུ་ཅིས་ཉི་མ་རགས་པ་ནི། །བརྟུ་གསུམ་ཡོན་མཐར་སྟོང་བར་འབྱུག །བྱིད་པ་
 ཆོས་༡༥སམ་མེ་བདག་༡༦མཐར། །ཆུ་སྤང་རི་ཟླ་༡༧ལས་ཀུང་ཆོ། །ཉི་རགས་སྟོང་

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐོར་ཅིན་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

བར་ཞུགས་པར་འཛོག་ |རགས་པ་གཉིས་པོ་ཚྭ་ཞུགས་ཀྱི། |ཕྱི་མར་སྤྲོ་མའི་སྤྱོད་པར་ལ། |

གཟུང་ཡི་ཕྱི་བྱེད་ཡུལ་སྤྲོས་སྤྲོས་དག།

※ གྲུབ་པའི་སྤྲོ་མའི་སྤྱོད་པར་གྱིས་གཟུང་གི་ལ་ཕྱི་བྱེད་ཀྱི་རེའུ་མིག་གོ།											
ཕ	༠		ཕ	༠		ཕ	༠		ཕ	༠	
༤	༠		༤	༠		༤	༠		༤	༠	
༡༥	གཟུང	༠	༡༥	ལྷག	༠	༡༥	སྤྲོ	༠	༡༥	འཕྱིག	༠
༡	ཉི	༢༠	༡	བྱམ་	༢༠	༡	མེད	༡༥	༡	ཀུན	༡
༤༠	རགས་པ	༠	༤༠		༠	༤		༩	༡༥		༩༥
༩༢༥		༤༠	༩༢༥		༠	༩༢༥		༩༢	༩༢༥		༩༥
མ	ཆ	ཏྲ	ཕ	༠		ཕ	༠		ཕ	༠	
༠	༠	༠	༤	༠		༤	༠		༤	༠	
༠	༠	༠	༡༥	སྤྲོ	༢༠	༡༥	ལྷག	༢༠	༡༥	གཞུ	༩༢
༠	༠	༠	༡	ཉ	༡	༥	བྱམ་པ	༤	༠	ཆུ་སྤྱོད	༠
༠	༩	༥	༩༩		༥༩	༡༩		༩༩	༤༥		༡༥
༤༠	༩༥	༩༥	༩༩༥			༩༩༥		༩༩	༩༩༥		

※ གྱེད་པའི་སྤྲོ་མའི་སྤྱོད་པར་གྱིས་གཟུང་གི་ལ་ཕྱི་བྱེད་ཀྱི་རེའུ་མིག་གོ།											
ཕ	༠		ཕ	༠		ཕ	༠		ཕ	༠	
༤	གཟུང	༠	༤	ལྷག	༠	༤	སྤྲོ	༠	༤	འཕྱིག	༠
༡༥	ཉི	༡༥	༡༥	བྱམ་	༡༥	༡༥	མེད	༡༥	༡༥	ཀུན	༡༥
༤	རགས་པ	༠	༩		༥	༡		༩	༥		༡
༠		༩	༤		༤	༠		༩	༤		༡
མ	ཆ	ཏྲ	ཕ	༠		ཕ	༠		ཕ	༠	
༠	༠	༠	༤	༠		༤	༠		༤	༠	
༠	༠	༠	༡༥	སྤྲོ	༡༥	༡༥	ལྷག	༡༥	༡༥	གཞུ	༡༥
༠	༠	༠	༤	ཉ	༠	༡	བྱམ་པ	༩	༡	ཆུ་སྤྱོད	༤
༠	༩	༤	༡		༡༡	༠		༩	༡		༡
༡	༡༠	༩									

11. 11 དཀི་མཁྱེས་ཅིས་བུ་པའི་ཚུལ། །བཅི་བུའི་རྒྱ་པའི་ཉི་རྩུལ། །
ཆོས་གངས་གང་བཅིས་རྟག་ཡོངས་བྱིན། །དེ་ལ་ཉི་མ་རགས་པས་སྤྲི། །གསུམ་
པའི་ཆོས་གཅིག་ནས་བཟུང་སྟེ། །ཉི་བར་ལྷག་ཁྱིམ་མ་སྟེབས་པར། །སྤྲ་ཡོད་སྤྱི་
ནོར་སྟེར་དགོས་པས། །གསུམ་པའི་ཉི་མ་བར་བལ། །སྤྲ་ཡོད་རགས་པས་སྤྲི་
བར་བུ། །དེ་ཡིས་སྟེང་དག་རེའུ་མིག་བཟུང་། །དེ་མཐུན་བར་འག་རེའུ་མིག་
ལ། །ལྷག་མགས་ཁྱིམ་གྱི་ཁ་བུང་སྟར། །ཁྱིམ་རྩག་སྤྱི་ནོར་བྱིན་པ་ཡིས། །གཟུང་
སྟེང་ཉི་མ་དག་པར་འཇུར། །

[illegible]

ཐུ་བུ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་གྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

[illegible]

ལ བྱང་པ་འི་སྐ་མོ་མྱོན་ར་ལ་མི་དཔ་མ་འདྲམ་མེ་དམན་བྱའི་ཤེས་མིག											
ལ	༠		ལ	༠	ལ	༠	ལ	༠			
༠	གཟའ་	༩	༠	༩	༠	༩	༠	༩			
༠	ཉི	༡༡	༠	བྱུག	༠	བྱུག	༠	འཁྱིག			
༠	རྒྱལ་པ	༥	༠	ཤམ་	༡༠	༡༠	༡༠	༡༠			
༠		༩	༠		༡	༠	༡	༡			
གཟུགས	ཆུ	ཏུ	ལ	༠	ལ	༠	ལ	༠			
༠	༠	༠	༠	༩	༠	༩	༠	༩			
༠	༠	༠	༠	བྱུག	༡༡	༡༡	༡༡	༡༡			
༡	ལ	༡༡	༠	ཉི	༥	༥	༥	ཆུ་མྱོན			
༥	༩	༩	༠	༩	༡	༡	༡	༡			
༥	ལ	༡༡									

11.12 རིལ་པོར་ཆེས་བསྐྱེས་མ་རྩུས་༡༥བཤོ། །ཆེས་ཞག་བརྩུ་བཞི་

རྒྱལ་ཁྱི་པར། །ཐོབ་ཚོར་རྣམ་ཐྱི་མཚན་མར་བཞག །སྐབས་དེའི་ཆ་ཤས་
གངས་དེ་ཡིས། །རིལ་ཆའི་རེའུ་མིག་གང་ཟིན་བཟ། །ཆ་ཤས་སྟེང་འོག་འཁོར་
མ་ཡི། །ཐ་མའི་རེའུ་མིག་མ་གཏོགས་པ། །རེའུ་མིག་གཉིས་རེར་ཆ་ཤས་བཞིས།
ལུགས་འབྱུང་ལུགས་ལྡན་ཚུལ་གྱིས་འཁོར། །སྟེང་གི་ཆ་ཤས་གཉིས་པོ་ཡིས། །
སྟེང་གི་ལུགས་འབྱུང་བྱ་ར་དང་། །འོག་གི་ཆ་ཤས་གཉིས་པོ་ཡིས། །འོག་གི་
ལུགས་ལྡན་བྱ་ར་བཟུང་། །རང་རང་ཐད་ཀའི་རེའུ་མིག་གིས། །བྱེད་དག་
གཟུལ་ལ་རྣམ་འབྱེད་བྱ། །དེ་ཡིས་རེས་གཟུལ་རྣམ་པར་དག །

ལུ་མའི་སྟེན་ལ་ཐི་བྱེད།	ལུ་མའི་རྒྱུ་འབྱུང་ལ་ཐི་བྱེད་རེའུ་མིག		
	ཐོག་མ་འབྱུང	མི་འབྱུང	ཐེ་འབྱུང
<p>༠ ༡ ༡༢ ༠ ༡༣༡༣</p>	<p>༠ ༠ ༥ ༢ ༡༣༡༣</p>	<p>༠ ༠ ༩ ༤ ༤༠༤༠༢</p>	<p>༠ ༠ ༡ ༩ ༤༩༩༩༩</p>
	མདའ་འབྱུང	ཆུ་འབྱུང	གཟུགས་འབྱུང
	<p>༠ ༠ ༢ ༤ ༤༥༤</p>	<p>༠ ༠ ༢ ༠ ༡༡༩༤༩</p>	<p>༠ ༠ ༠ ༩ ༢༩༩༢༩</p>
ཉིན་ཞག་གི་རྒྱུ་འབྱུང			

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིམ་སྤྱོད་ལ་འབྲེལ་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

ཧ་ཁུ་ལོ་ལྷན་སངས་སྤྱོད་ལ་བྱི་བྱེད་རེའུ་མིག་གོ།						
ལྷན་	ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུ་	ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བྱ་	མི་ལོ་རྒྱུ་	མི་ལོ་བྱ་ལོ་	མི་ལོ་རྒྱུ་	མི་ལོ་བྱ་ལོ་
	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	༡	༡	༡	༡	༡	༡
	༡༧	༤	༡༥	༤	༡༩	༡༠
	༢	༤	༤	༡	༩	༢
སངས་	༡༩༠༢༤	༡༩༤༠	༡༩༩༡	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡
	མངའ་རྒྱུ་	མངའ་བྱ་ལོ་	རྒྱུ་	རྒྱུ་བྱ་ལོ་	གཞུགས་རྒྱུ་	གཞུགས་བྱ་
	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	༡	༡	༡	༡	༡	༡
	༡༤	༩	༡༤	༩	༡༩	༡༡
	༤	༩	༠	༥	༩	༩
	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩

ཧ་ཁུ་ལོ་སྤྱོད་ལ་ བསྐྱོད་བྱ།	ཧ་ཁུ་ལོ་ལྷན་སངས་སྤྱོད་ལ་བྱི་བྱེད་རེའུ་མིག་		
༠ ༤ ༩ ༠ ༡༩༩༩ ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུ་	ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུ་	མི་ལོ་རྒྱུ་	མི་ལོ་བྱ་ལོ་
	༠	༠	༠
	༠	༠	༠
	༡༩	༡༩	༥
	༤	༤	༥
༡༩༩༩ ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རྒྱུ་	༤༠༠༥	༡༡༩༩	༡༡༩༩
	དབང་ལྷན་	རྒྱུ་	རྒྱུ་
	༠	༠	༠
	༠	༠	༠
	༩	༡	༡
	༥	༥	༥
	༡༠༠	༤༩༩	༡༩༩

[illegible]

11. 13 ཉི་དག་གནས་གཉིས་ཚུགས་གཅིག་ལ། མཚོ་དབང་པལ་ཚེས་
བརྒྱུད་རེའུ་མིག་བྱིན། །དེ་ལ་གཟུང་མོངས་མན་གྱིས་རྒྱུད་ལ། །རེས་འཁྲུགས་ཁྲ་
བའི་སྐར་མ་དག །ཉི་ཁྲ་གཉིས་བཞེ་རྒྱུར་བ་འཁྱལ། །བྱེད་པར་ཚེས་གྲངས་
རེའུ་མིག་བརྒྱུད་། །

11.14 ལྷག་ཆོས་སྤམ་ལྷུང་ལུགས་ལོ། ཆོས་ལག་ལྷག་པ་ན་མ་ལུང་ཆོ།
 ལག་ཁོངས་གཅིག་གི་གཟུང་གོང་ལ། རྩ་ཆོད་རྒྱག་ལུས་༤༠མི་བསྐྱེལ་བར།
 ཆོས་དེའི་ཉི་མ་དག་པ་ལ། བཙུང་དབང་དུ་ཆོས་བསྐྱར་བྱ་བ་དེར། རྒྱག་
 ལུས་ལྷུང་ས་པ་རིས་འཁྲོགས་ཡིན། ཉི་ཟླ་གཉིས་བཅུ་ལྷུང་བ་འབྱུག། ལྷག་
 ཅིས་རྟགས་ཀྱིས་མཆོམས་ཏུ་ནས། འོག་མས་གཟུང་དབྱུག་མཁའ་རྟོག་
 ༤༠བཤོ། ཟླ་སྐར་ལ་སྟགས་ལྷི་ལྷུང་བསྐྱུབ། ལག་ཁོངས་དེ་ལ་རིམ་བཞིན་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག

བཀོད། །

11.15 གཟའ་གཅིག་ལན་གཉིས་བལྟཔས་པ་ན། །ཆུ་ཚོད་གང་མང་
ཆོས་དེ་ཆད། །གཟའ་གཅིག་བར་སྟོང་མཆོངས་པ་ན། །ཆུ་ཚོད་ཉུང་བའི་ཆོས་
དེ་ལྟག །

11.16 སྐྱ་གཅན་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ནི། །ཟླ་བ་དག་པར་གཟུགས་
ཚུགས་༡༠༡བྱིན། །མཁའ་མེ་ལག་པས་༢༩༠དོར་ལྟག་གིས། །སྤྱིང་ལོག་ཉ་
སྟོང་བྱ་ར་འཛིན། །

11.51 གཟའ་ལྗེའི་ཕྱར་ཅིས་བྱ་བའི་ཆེད། །ལོ་དེའི་ནག་པ་ཟླ་བ་ཡི། །
ཉ་ཡི་ཆོས་བསྐྱེས་སྤྱི་ཞག་དེ། །ཐོག་མར་ཙ་བསྐྱབ་གོང་བཞིན་བྱ། །སྐབས་དེའི་
ཆུ་རོས་ལྟག་མ་ལ། །བཙུ་ལྗེ་མ་ལོངས་མཆན་མ་×འདེབས། །

11.52 ཉ་སྟོང་སྤྱི་ཞག་རིམ་བསྐྱབ་ཆེད། །སྤྱི་ཞག་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྤྱིང་། །
བཙུ་ལྗེ་གནས་གསུམ་རིམ་བཞིན་བྱིན། །ཆུ་རོས་ལོར་བྱིས་སྤྱིང་མ་ལ། །སྐྱུངས་
རྒྱ་བྱང་ཆེ་མཆན་མ་×འདེབས། །

11.53 ཐོག་མར་ནག་པ་ཟླ་བ་ཡི། །གཟའ་ལྗེའི་སྔོས་ཞག་གོང་ལྟར་
བསྐྱབ། །དེ་ནས་ཉ་སྟོང་རིམ་བསྐྱབ་ན། །སྔོས་ཞག་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྤྱིང་། །
མཆན་ཅན་×བཅུ་བཞི་མཆན་མེད་སྐབས། །བཙུ་ལྗེ་རིམ་བྱིན་ཞིག་གཉིས་ལ། །
ལྟག་ཆེད་བཅུ་བཞི་འཕ་བཙུ་ལྗེ་ནི། །བརྒྱ་དང་པ་སངས་བཅུས་བསྐྱར་བྱིན། །
དཀྱིལ་འཁོར་དོར་ལྟག་སྔོས་ཞག་གོ། །

11.54 ཉིན་ཞག་ཉི་མ་བར་བ་དེ། ཉ་སྟོང་གཉིས་ལ་རིམ་བསྐྱབ་ན། །ཉི་
བར་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྤྱིང་། །ཆོས་བསྐྱེས་སྤྱི་ཞག་མཆན་ཅན་×སྐབས། །བཅུ་
བཞིའི་ཉིན་ཞག་རྟག་ལོངས་དང་། །མཆན་མེད་བཙུ་ལྗེའི་རྟག་ལོངས་ནི། །

བྱིན་པས་དྲག་གསུམ་ཀང་འཛིན་དང་། ཁྱི་གཉིས་དལ་བ་བར་བ་འབྲུབ། ཁྱ་
མའི་སྟང་གི་ཉི་པར་དེ། རྗེས་མ་རྗེས་མའི་ཉི་ཟླ་ཡིན། །

11.55 ཉིན་ཞག་སྤྱི་ནོར་བསྐྱབ་ཚུལ་ནི། ཁྱ་དེའི་གསུམ་པའི་ཉི་ཟླ་འཇམ།
བཤོལ་ཡོད་གཉིས་པའི་ཉི་ཟླ་ལ། ཀལ་བབས་ཉིན་གྱི་རྟག་ཡོངས་བྱིན། ཉིན་
ཞག་རྟག་ཡོངས་མཆོ་སྟགས་ལས། ཁུང་ན་ཡོད་དེའི་སྤྱི་ནོར་ཡིན།

11.56 ལྟག་སངས་དོན་དུ་སྤྱི་ནོར་དེའི། རྒྱ་ཆོད་མཁའ་རྩས་
༤༠བསྐྱར་བྱས་ལ། སྤང་བརྟག་མདའ་ཡོན་ལྷས་༡༣༥ཐོབ་སྤང་། ལྟག་མ་
རྩས་༤བསྐྱར་དབྱགས་བརྟག་སྟེ། མདའ་ཡོན་ལྷས་ཐོབ་དབྱགས་ཡིན་ལྟག །
བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༤༩༢༠༩ཀྱིས་བསྐྱར། རྒྱ་བརྟག་ཐོབ་པས་
༡༣༥ལྟག་མེད་དག། དེ་ནི་ལྟག་སངས་སྤྱི་ནོར་ཡིན།

11.57 དེ་ལྟར་ནམ་དག་བསྐྱབ་པའི་ཆོགས། རྟེང་འོག་གཉིས་སུ་ཆར་
གསུམ་རེ། རིམ་བཞིན་བཀོད་ལ་རྟེང་མ་གསུམ། རྩྱགས་༡༠རི་ལམས་
༣བསྐྱར་འོག་མ་གསུམ། མདའ་ལ་རྒྱ་ལྷགས་༡བསྐྱར་འོག་ནས་ཡར། །
བྱག་མཁའ་མིག་བྱག་ཡིད་༡༤༩༢༠༩སྟགས་སྒྲིལ། དེ་ལ་རྩྱགས་༡༠རི་ལམ་
༣སྟགས་ཀྱི། རང་རང་འབྲས་བུའི་ཁ་བྱང་གི།

11.58 སྤར་གྱི་ཉི་མའི་སྤྱི་ནོར་དེ། རྩར་དྲུག་རྟེང་འོག་གཉིས་སུ་
བཀོད། ལྟག་ཆེད་རྟེང་མ་དྲུག་ལ་ནི། རིམ་བཞིན་དང་པོར་རྩྱགས་འབྲས་
ཀྱིས། བརྒྱན་ལ་དེ་ཡིས་གཉིས་པར་གྲི། གསུམ་པར་རི་བརྒྱན་བཞི་པར་
སྐྱངས། ལྟ་པར་མེ་བྱིན་དྲུག་པར་དམན། །

11.59 པ་སངས་ཆེད་དུ་འོག་མ་དྲུག །དང་པོར་མདའ་བྱིན་གཉིས་
པར་དམན། གསུམ་པར་རྒྱ་བརྒྱན་བཞི་པར་སྐྱངས། ལྟ་པར་གཟུགས་བརྒྱན་

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་མོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པའི་མན་རག

དུག་པར་ཕྱི། །

11.60 སྒྲུགས་རི་མེ་ཡི་འབྲས་བུ་དང་། །མདའ་རྩ་གཞུགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་
ནམས། །བརྒྱན་ལ་སྒྲུགས་རི་མེ་སྒྲུགས་ཅོར། །སྒྲུངས་ཆེ་སྒྲུགས་རི་མེ་བུ་ལོན།
ལ་སྒྲུགས་སོ་སོར་ཁ་བྱང་ནི། །ཐད་ཀ་ཐད་ཀའི་སྒྲིང་བུ་བཀོད། །དེ་ཡིས་ལྷག་
སངས་སྒྱི་ལོར་འགྲུབ། །

11.61 མོ་དེའི་སྒྱི་ལོར་མ་བྱིན་པར། །སྒྲུ་མའི་མོ་ཡི་ཉི་རགས་དང་། །སྒྱི་
ལོར་དག་གིས་སྒྲིང་ཕྱིད་དགོས། །ནག་ཟུང་མ་བཤོལ་ཡོད་དཔོ་ཟུང་ཡི། །ཟུང་
བཤོལ་ཅིས་འསྐྱོ་མཁའ་མེས་༥༠བསྒྱུར། །མདའ་རོས་༤༥ཐོབ་ལོར་གང་གར་
དེ། །ཉིན་ཞག་ཉི་རགས་བྱིན་པའི་ཞག་ །ལྷག་མ་བྱུང་ན་མདས་༥བཤོས་ལོར། །
འདོད་ཆའོ་ལྷག་མ་ལྷ་ཆ་ཡིན། །

11.62 རེའུ་མིག་འབྲིང་པོ་འཛིན་པའི་ཚུལ། །དུག་གཟའ་གསུམ་ཀྱི་
དལ་དག་ནི། །སྒྲོས་ཞག་ཉིད་ཀྱིས་བྱ་ར་བཟུང་། །གངས་མཚུངས་རེའུ་མིག་
དལ་དག་ཡིན། །མི་མཚུངས་ཉུང་བ་གང་ཉི་བཟུང་། །དེ་དང་ཞག་གངས་བུ་
མཚུངས་གངས། །མཚུག་གི་ཀ་ཁའི་ཐོ་ནང་བཞེན། །གནས་མཚུངས་བསྐྱེས་
པས་དུག་གསུམ་ཀྱི། །དལ་བ་ནམ་པར་དག་པ་འགྲུབ། །

11.63 དེ་ནས་ཞི་གཉིས་རྒྱང་འཛིན་ཆེད། །ལྷག་པའི་སྒྲོས་ཞག་བརྒྱ་
༡༠༠ཡིས་བཤོས། །པ་སངས་བརྒྱ་༡༠ཡིས་བཤོས་ཐོབ་ཀྱི། །ལོར་ཀྱི་རྒྱང་
འཛིན་རེའུ་མིག་དང་། །ལྷག་མས་སྒྱི་ལོར་རེའུ་མིག་བཟུང་། །དེ་གཉིས་བསྐྱེས་
ཉི་ལྷག་པའི་ཆ། །རི་བྲག་རི་རྒྱ་༥༧༥པ་སངས་ལ། །བྲག་མཚོ་རི་
༥༧༥སྒྲུགས་རང་འཁོར་བསྐྱེལ། །ཞི་གཟའ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱང་འཛིན་འགྲུབ། །

11.64 དེ་ནས་ཐུན་མོང་རེའུ་མིག་ནི། །ཉི་རྒྱུར་ཞག་གངས་གང་ཡིན་

ཀྱི། ཉིན་ཞག་རྟག་པའི་ཡངས་སྤྱད་བྱིན། རྟེན་དྲག་གསུམ་རྒྱུ་འཛིན་ཡིན། ཆར་གཉིས་བཀོད་པའི་སྒྲགས་གཅིག་ལ། ཉི་མའི་སྤྱོད་ར་དག་གིས་མྱི། རེའུ་མིག་སྤྱང་མ་གང་མཐུན་བཟུང་། རྟེན་མཐུན་བར་མ་ལྷག་པ་དང་། འོག་མ་པ་སངས་རེའུ་མིག་ལ། རེའུ་མིག་ཁ་བྱང་དང་མཐུན་པའི། སྤྱོད་ར་རྒྱུ་གངས་ཁ་བྱང་བཞིན། མ་དོར་སོ་སོར་བྱིན་པ་ཡིན། ལྷག་སངས་དལ་བ་རྣམ་དག་འབྱུག། ཁོ་དེར་སྤྱོད་ར་མ་ཟིན་ན། ལྷ་ལོའི་རགས་དང་སྤྱོད་ར་དགོས། །

11.65 ལྷ་དག་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ནི། ཆ་ཤས་དོར་བའི་རང་རང་གི། དལ་བ་དག་པས་རྒྱུ་འཛིན་སྤྱངས། མ་འདྲང་འཁོར་ལོ་༡༧བསྐྱུན་ལ་སྤྱངས། སྤྱངས་ཤུལ་འཁོར་བྱེད་༡༩, ༩༠ཡངས་ན་དོར། མ་དོར་རིམ་པ་དོར་རིམ་མིན། སྤྱངས་ལྷག་སྤྱང་གནས་མཁའ་མེ་༩༠ཡན། བྱང་ན་དབྱུ་བྱར་ཟླ་བ་༡བྱིན། སྤྱངས་ལྷག་སྤྱང་གནས་མཁའ་རོས་༥༠བསྐྱུར། རྩ་ཆོད་བསྐྱེས་པའི་གངས་དེ་ཡིས། མ་དོར་ལྷགས་འབྱུང་བྱ་ར་དང་། དོར་ན་ལྷགས་ལྷག་བྱ་ར་འཛིན། རྟེན་དྲག་རང་རང་དལ་དག་ལ། རིམ་པ་བསྐྱུན་ལ་རིམ་མིན་མྱི། རྟེན་ལས་གཟའ་ལྷ་སོ་སོ་ཡི། ལྷ་དག་སྤྱང་ཡན་པས་ཆེར་དག་འགྲོས་བཞི་ལ་སོགས་གོང་བཞིན་བརྟུན། །

11.66 རབ་ཡིད་མེ་ཕག་ལ་སོགས་ཡོད། ལྷ་རི་༡༩བྱིན་ལ་རི་ཟླ་མེས་༩༡༧། དོར་ལྷག་བྱེད་ལོའི་རེའུ་མིག་བཟུང་། ༥ དབང་ལྷག་རེའུ་མིག་འཛིན་པའི་ཚུལ། བྱེད་ལོའི་གཟའ་གནས་མཁའ་རོས་༥༠བསྐྱུར། རྩ་ཆོད་བསྐྱེས་ལ་བྱ་ར་བཟུང་། ཁོ་དེའི་མཇལ་འཕྲད་རེའུ་མིག་ཟིན། ༥ རྩལ་སྒྲོན་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ནི། མེ་ཕག་འདས་ལོར་མཆོ་མ་༩བྱིན། ལྷ་བ་པས་༧དོར་ལྷག་བྱ་ར་བཟུང་། རྟེན་མ་རྩལ་པོ་འོག་སྒྲོན་པོ། ལ་སོགས་བསྐྱེས་པའི་

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

བར་དུ་འབྱུང་། །

11. 69 ཀར་ཐུང་ཅིས་ཀྱི་རེའུ་མིག་ནི། །སྤྱ་ཀའི་འདས་ལོ་མེས་ན་བསྐྱར་
ལ། །ཐུབ་པས་ཤོད་བའི་ལྷག་མ་དེས། །རེའུ་མིག་བཟུང་བ་ཆར་འབྲས་ཡིན། །
ནོར་དེ་མེས་ན་བསྐྱར་ཤོབ་གོད་སྟགས། །ལན་བརྒྱད་བྱས་པའི་ལྷག་ན་མས་ཀྱིས། །
རིམ་བཞིན་རེའུ་མིག་འཛིན་པ་ཡིན།

ཤུམ་ནོར་	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	༢༡	༣༢	༤༣	༥༤	༦༥	༧༦	༨༧	༩༨	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
ཤུབ་ར་བ་	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
ཆེ་ཐུང་ལོངས་སྤྱད་	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	༢༡	༣༢	༤༣	༥༤	༦༥	༧༦	༨༧	༩༨	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	༢༡	༣༢	༤༣	༥༤	༦༥	༧༦	༨༧	༩༨	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤
ཤུམ་ནོར་	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧
	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠
	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
ཤུབ་ར་བ་	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨
ཆེ་ཐུང་ལོངས་སྤྱད་	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣
	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣
	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣

སྤྱི་རྒྱལ་ཐུག་ཆེན་པོའི་ནལ་འབྱེད་གྱི། །དཀར་དམར་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་བ་
དུང་ཅན་མར། །བཙམ་པའི་རང་རྟགས་ཆེ་ཉི་མེད་བྱེད་པའི། །ཕྱི་ནང་གཞན་
གྱི་སྤྱ་གཅན་རྒྱལ་ཡུར་ཅིག །རྣམ་མང་སྤྱལ་ཤོག་སྤྱིས་པར་དགྲེས་མིན་ཞིང་། །

ནམ་དག་གནད་དོན་འཆོལ་བའི་ཀུན་སྣང་ས་འགར། |ནམ་གསལ་འབྱེར་
བདེའི་རེའུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་འདི། |ནམ་མང་མཁས་པའི་ལྷགས་བཞིན་འདིར་
ཡང་བཤད། |

11.70 རབ་ཡིད་ཀྱི་ལྷ་ལག་ལྷ་དག་ལ། |ནམ་མཁའ་སྒྲིགས་ཀྱི་ཕྱིན་
མིག་འབྱེས་བསྐྱར། |ཉར་གཞུགས་ཀྱི་སྒྲིང་ལ་བྱུང་པའི་ཕྱིན་ནས། |མཁའ་རྩ་ཆུ་
བོས་ལྷོ་ལྷངས་ན་དོར། |ལྷག་མ་ཐུ་ཕྱིར་གནས་གཉིས་བཞོད། |ཕྱི་མས་
མཁའ་རྩ་ཆུ་བོར་ལྷོ་ལྷ། |དེ་ཡང་གཉིས་བཞོད་ཕྱི་མ་ལ། |མཁའ་མེ་ལག་
པས་འཕྱོངས་ན་དོར། |མ་ལྷངས་དེ་ལ་མཁའ་མེ་ལག་འཕྱོངས་པས་འཕྱོངས་ནས་
གསུམ་ཀ་མེ་མིག་འཕྱོངས། |སོ་སོར་བཞགས་པའི་ཐོབ་ལོར་དང་། |ལྷག་མས་
དབུས་ཀྱི་བྱ་ར་བཟུང་། |སྒྲིང་མ་སྒྲིལ་ལོག་མ་ནི། |ལྷ་ཕྱིན་ལྷངས་སྒྲིང་དག་
ཏུ་འདོད། |གསུམ་ཀ་མ་ལོར་སོ་སོར་བསྐྱེད། |ཆ་གདོང་མཐུག་གསུམ་ནམ་
དག་འཆར། ཎ |དཔལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། |ཕྱི་རྩ་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་
རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྷན་སྐྱོང་གི་མིག་ལེ་ལས་རེའུ་……
མིག་འཛིན་ཚུལ་བཤད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཙུ་གཅིག་པའོ། |

ལེབ་བཅུ་གཉིས་ལ། ས་དང་གོ་ལ་བཤད་ལ།

12.01 ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་ལས་ཀྱི་ཚོན་རིས་མདངས། །སྤྲ་ཚོགས་སེམས་ཀྱི་
འཆར་སྐྱོ་འབྱམས་སྐྱུ་པར། །ལྷན་པོ་གཅིག་ཉིད་དབྱིབས་དང་ཁ་དྲོག་
སོགས། །གཅིག་ཏུ་ངེས་མིན་སྤང་བ་འདི་གོ་མཚར། །རྒྱས་མངོན་ཆེད་ཏུ་བྱ་
བའི་གདུལ་བྱའི་ངོར། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིའི་ཚད་དབྱིབས་མཐོང་སྤང་
སོགས། །ལྷ་མི་ཡི་དྲགས་གསུམ་གྱིས་སྤྱན་མོང་ཏུ། །ཆུ་སྐྱུང་གཅིག་གི་གཞི་ལ་
བལྟས་པའི་ཆེ། །བདུད་ཅི་ཆུ་དང་ནག་གི་སྤང་ཚུལ་བཞིན། །གསུངས་ཤིང་དེ་
ལས་དཔལ་ལྷན་རྒྱས་འཁོར་ལྷགས། །ཉིན་བྱེད་སྤང་བ་ལས་བཤད་འདི་ལྷ་སྟེ།

12.02 ཁམས་ལྷའི་རྒྱལ་སྐྱོན་སྤྱི་མཐུན་གྱི། །ལས་ཀྱིས་སོ་སོར་འདབ་
འབྱར་བས། །ནམ་མཁའ་ལ་གནས་རྒྱང་དཀྱིལ་ནི། །ཐད་ཀར་དཔག་ཚད་
འབྲམ་སྤག་བཞི། །ཁོར་ཡུག་བཅུ་གཉིས་མཐུག་རམ་ཏུ། །སྟོང་སྤག་སྤྲ་བཅུའོ་
དེས་སྦྱར་ནང་། །མེ་དཀྱིལ་ཐད་ཀར་འབྲམ་སྤག་གསུམ། །ཁོར་ཡུག་དགུ་སྟེ་རི་
བདུན་པ། །རྩོམ་ཆེའི་རིམ་རྩ་གདོང་མེ། །དེ་ནང་ཆུ་དཀྱིལ་ཐད་ཀའི་རྒྱར། །
འབྲམ་སྤག་གཉིས་དང་ཁོར་ཡུག་དྲུག །རྒྱ་མཚོ་བདུན་པ་ལན་ཚའི་མཚོ། །དེ་
ནང་ས་དཀྱིལ་རྒྱར་ཆེག་འབྲམ། །ཁོར་ཡུག་གསུམ་སྟེ་མཐུག་རམ་ཚད། །དཀྱིལ་
འཁོར་གསུམ་ག་རྒྱང་དང་འདྲ། །དེ་ལྷན་དཀྱིལ་འཁོར་བཞི་པོ་ཡང་། །འོག་མ་
འོག་མས་སྟངས་མའི་མཐའ། །སྦྱར་ཏེ་བཞི་ཀའི་སྟངས་གི་ཆ། །ཁ་དེ་ཆ་མཉམ་
དབྱིབས་རྒྱུ་པོ། །དེ་རྩིས་འཛིན་སྤྱད་དབྱིབས་བྱེད་པའི། །རྒྱང་གིས་རི་སྤྱིང་
སོགས་བྱུབ་སྟེ། །

12.03 ས་དཀྱིལ་དབུས་སུ་ལྷན་པོ་དཔངས། །དཔག་ཚད་འབྲམ་སྤག་
གཅིག་པ་དང་། །དེ་ནས་མགིན་གདོང་གཙུག་ཏོར་གྱིས། །ཐ་སྙད་གྱིས་ཕྱེ་ཡིང་
གཟུགས་ཀྱང་། །རིམ་པར་སྟོང་སྤག་ཉེར་ལྔ་དང་། །ལྔ་བརྒྱ་པ་དང་ཉེར་ལྔ་སྟེ། །
དཔག་ཚད་འབྲམ་སྤག་གཅིག་ཡིན་ནོ། །

12.04 ལྷན་པོའི་ཙ་བ་རྒྱལ་པོའི་ཚད། །དབུས་ནས་སྤྱིགས་རེར་སྟོང་
སྤག་བརྒྱད། །ཐད་ཀར་སྟོང་སྤག་བརྒྱ་དྲུག་མཐར། །འགྲམ་སྟེགས་སྟོང་སྤག་
གཅིག་གིས་བསྐྱར། །ལྷན་པོར་བཅིངས་པའི་རྩ་ལྔ་པོ། །རག་སྟེར་ཁ་འཕྱང་
འོག་མ་ལས། །སྟང་མ་རྩེ་ཆེར་རྒྱས་པ་ལྟའི། །རྩ་ལྔ་པ་སྟེ་ཁ་བྱེར་གྱི། །ཐད་ཀར་
སྟོང་སྤག་ལྔ་བརྒྱ་དང་། །ཁོར་ཕྱག་ཁྲི་སྤག་བཙེ་ལྔའོ། །དེས་བྱབ་ཁོངས་གྱི་འོག་
མཐའ་ནས། །ཙ་བའི་འགྲམ་སྟེགས་བྲག་གི་བར། །དཔག་ཚད་སྟོང་སྤག་བརྒྱ་
དྲུག་པོ། །

12.05 ཆ་མཉམ་བཙེ་བརྒྱད་དུ་བསོས་པར། །ནང་ནས་ཉ་ཟླ་བ་འཁོད་
དཀར་དང་། །འཁྱུ་ཤ་ལེའམ་ཅི་ཡུང་ལྷང་། །ཅུག་པོའི་སྤྱིང་སྟེ་སྤྱིང་དྲུག་
གནས། །རེ་རེའི་སྤྱི་ནས་ཉ་ཟླ་དང་ཅི་དང་། །འམར་འཛོ་འོ་མ་ཡུ་ཅུང་གི། །
མཚེ་དྲུག་གིས་བསྐྱར་རེ་རེའི་མཐར། །རིམ་བཞིན་ཉ་འོད་སྟོན་འམ་རྩ་ར། །འཛི་
ཁ་ཅ་དང་ལྔའོ་སྤྱིང་འོད། །ཡུ་ཏུ་ཁ་ཅུང་ལེའམ་རི་ནམས་གྱིས་བསྐྱར། །དེ་
ནམས་རེ་རེའི་ཞིང་དཔག་ཚད། །བརྒྱད་བརྒྱ་བྱ་བརྒྱད་ལྷག་དང་བཙས། །
བསེལ་རིའི་ཙ་བ་དང་ལྷན་པོའི་རྩ། །ལྔ་པ་མཐུར་འཕྱང་འཕྱང་པས་ན། །ནང་གི་
རི་མཚེ་སྤྱིང་གསུམ་ལ། །ཉི་ཟླའི་འོད་ཟེར་མི་འཕྲག་ཀྱང་། །མི་ནམས་རང་འོད་
གྱིས་འཚོ་སྤགས། །ལྷ་དང་ལོངས་སྤྱོད་མཉམ་པས་ན། །སྤྱིང་དྲུག་ལོངས་སྤྱོད་
ས་ཞེས་བྱ། །

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིན་གྱི་རིམ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

12.06 བསེལ་རིའི་ཕྱི་རོལ་སྤྱིང་བརྟན་པ། །འཛམ་སྤྱིང་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱི་
ས། །ཁ་ཞིང་སྤྱིང་ཕྱག་ཉེར་ལྟ་པོ། །སྤྱིགས་རེར་གསུམ་གསུམ་བརྟུག་གཉིས་
བཅད། །ཤར་སྤྱིང་ཤར་མ་དབྱས་མ་དང་། །རྩལ་མ་ཞེས་སྤྱིགས་ཀྱན་ལ་འགྲེ། །
རེ་རེའང་ཕྱི་མཐའི་སྤྱིང་རྟེན། །སྤྱིང་ཕྱག་ཉེར་ལྟ་ནང་མཐའ་ལ། །སྤྱིང་ཕྱག་
བྱེད་དང་བརྟུག་གསུམ་མོ། །དབྱས་སྤྱིང་བཞིའི་དགྱིལ་མཆོན་མ་ནི། །ཤར་ནས་
རིམ་བཞིན་རྒྱུ་པོ་བྱེད། །བྱ་གསུམ་བྱ་བཞི་རྒྱུ་པོས་མཆོན། །

12.07 བྱེད་པར་སྤྱིང་དབྱས་མ་འདི། །བྱེད་བཅད་བྱང་མ་རྟུག་རྟུ་
བཞོ། །བྱང་ནས་རིམ་བཞིན་གངས་ལྗན་དང་། །ཤམ་ཆ་ལ་དང་རྩ་ལི་བོད། །
འཕགས་པའི་ཡུལ་ཏེ་ཡུལ་རྟུག་ཡིན། །

12.08 དེར་གནས་བརྟུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ནི། །གཟུགས་མེད་གཟུགས་
དང་འདྲོད་ཁམས་གསུམ། །བཞི་དང་བརྟུ་རྟུག་བརྟུ་གཅིག་སྟེ། །སྤྱིང་པ་སུམ་
རྩ་ཅ་གཅིག་གོ། །༡འདུ་ཤེས་མེད་མིན་འཕྱི་ཡང་མེད། །འཛམ་ཤེས་ལཱ་མ་
མཁའ་མཐའ་ཡས་ཏེ། །གཟུགས་མེད་བཞི་པོ་རི་རབ་ཀྱི། །གཙུག་རྟོར་ནས་
བརྒྱང་སྒྲ་མཆོམས་པར། །དེ་འོག་གཟུགས་ཁམས་བརྟུ་རྟུག་ནི། །དབྱལ་པའི་ཆ་
བཞིར་རིམ་པ་བཞིན། །༡འོག་མིན་འཕྱི་རྟུ་མཐོང་འཕྱི་གཏུང་། །ལཱ་ཆེ་བ་
སྟེ་རྒྱང་བཞི་གནས། །སྒྲ་ཡི་ཆ་བཞིར་༡འབྲས་བུ་ཆེ། །འབྲས་ད་ནམས་སྦྱོར་
དང་འཕྱིན་མེད་དང་། །ལྷག་རྩལ་ཞེས་བྱ་མེ་བཞིའོ། །ཀོས་ཀོའི་ཆ་བཞིར་
༡ཆོད་མེད་དགོ། །འདྲག་རྩལ་ཞེས་དང་འཕྱིན་གསལ་བ། །ལཱ་ཆོད་མེད་འོད་དེ་
རྩལ་བཞི་གནས། །མགྲིན་པའི་སུམ་གཉིས་ཆ་བཞི་ལ། །༡འོད་རྩལ་འཕྱིན་ཆེན་
འཕྱིན་པ་འདྲོན། །ལཱ་ཆོད་ས་རིས་ཞེས་བྱ་ས་བཞི་གནས། །མགྲིན་པའི་སུམ་ཆ་
བཞིར་བཞོས་པར། །འདྲོད་རྩལ་རྟུག་ལས་༡གཞན་འཕྱལ་དབང་། །འཕྱལ་

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་མོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རིམ་མ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

གཤོང་ཉིད་ཀྱིས་གཡམས་སྐྱོར་རྒྱ། །དེ་ལྟར་འཁོར་གཞི་བྱིས་ཆགས་རྗེས། །དེ་
ཉིད་རྒྱ་སྐར་ཉིར་བརྒྱད་སྟེས། །དེ་མ་ཐག་རྒྱ་གཡམས་འཁོར་བས། །སྤྱིར་འདིར་
ཐོག་མར་ཐ་སྐར་ཉིད། །ཤར་བས་རྒྱ་སྐར་དང་པོར་དང་། །ཕྱག་བྱིས་བྱིས་ཀྱི་
ཐོག་མར་གཞག་ །སྒོ་བཞིན་བྱི་བཞིན་ཁོངས་གཅིག་རྒྱ། །བརྩམས་པའི་རྒྱ་སྐར་
ཉིར་བརྒྱན་ལ། །ཕྱལ་ཁྱོན་རྒྱ་ཆོད་རྒྱ་རྒྱ་རེ། །བྱས་པའི་སྐར་མ་གཉིས་
གཉིས་དང་། །བཞི་ཆ་རེ་ལ་བྱིས་རེ་རེ། །ཡིན་ཕྱིར་བཞི་ཆ་རེ་རེ་ལ། །རྒྱ་ཆོད་
བཙུ་ལྟོ་བྱིས་གཅིག་ལ། །དེ་འདྲ་དབུ་སྟེ་བརྒྱ་མོ་ལ། །འདི་དག་མིང་དང་
མཆན་གཞི་ནི། །སྤྱིར་བཞི་ཀྱན་ན་འཕྱར་བ་མེད། །

12.12 བཞོད་བྱ་བྱིས་སྐར་ཆགས་པའི་རྗེས། །བཞོད་བྱེད་གཟའ་ནམས་
སྟེས་པ་སྟེ། །ཤར་སྤྱིར་དབུས་མའི་ཆངས་ཐིག་སྟེད། །ཀུན་འོ་ཐོག་མར་ཉི་མ་
སྟེས། །དེ་མ་ཐག་རྒྱ་གཡོན་འཁོར་བྱིས། །ཉི་མ་སྐར་མའི་སྟེས་སྐར་སྟེད། །
སྟེབས་པ་ཤར་སྤྱིར་དབུས་མ་ཡི། །ཆངས་ཐིག་ཐད་རྒྱ་སྟེབས་པ་དང་། །རྩན་
ཅིག་གཟའ་གཞན་རིམ་པར་སྟེས། །ཁླ་བ་ཐ་སྐར་ཐིག་དམར་མཆུ། །རྩག་པ་རྩ་
མཆནས་ཕྱར་བྱ་ནི། །མེ་བཞི་པ་སངས་ནམས་མོ་དང་། །སྟེན་པ་རྩུབས་ཀྱི་སྟེད་
སྟེས་ནས། །རང་རང་སྟེས་པའི་ཉིན་ཞག་ལ། །དབང་བྱས་པས་ན་རེས་གཟར་
གས། །སྟེ་གཅན་ནག་པ་མཆུག་ནམ་གྱ། །མཆུག་རིང་རྒྱ་སྟེད་ཉིད་རྒྱ་སྟེས། །
རང་རང་ཞིང་དང་སྟེས་སྐར་ལ། །དག་ཁྲ་ཞུགས་ན་ཆོད་པར་བྱེད། །

12.13 སྐར་བྱིས་གོ་ལ་སྤྱང་འགྲོས་བྱིས། །གཡམས་སྐྱོར་ཉིན་ཞག་རེ་ལ་
འཁོར། །རང་འགྲོས་སྟེ་གཅན་རུས་མེ་དག་ །གཡམས་སྐྱོར་གཟའ་གཞན་གཡོན་
སྐྱོར་བྱིས། །སྐར་བྱིས་གཞི་ལ་སྤྱོད་པ་ཡིན། །

12.14 དལ་རྒྱང་རང་རང་སྟེས་སྐར་དང་། །ལྷུར་རྒྱང་དལ་བ་ལས་

བཅམས་ཏེ། །རིམ་དང་རིམ་མིན་རྒྱུ་ལྟེན། །ཁོར་དང་བྱ་ལོན་རྩ་ཐུང་ནས།
སྒར་ཡང་སྒྲིམ་སྒར་ཉི་མའི་སྟེང་། །ཁོར་དང་བྱ་ལོན་ཁ་དག་འཁྱུར། །

12.15 རྒྱ་ལྟག་པ་སངས་མཆུག་རིང་བཞི། །ཞི་བའི་གཟའ་ཡིན་གཡོན་
ནས་ཏེ། །དྲག་གཟའ་དམར་ཕུར་སྟེན་པ་གསུམ། །ཉི་མའི་གཡས་ནས་འཆར་
ཅུབ་བྱེད། །འབྲང་ཆེ་ཞི་གཡོན་དྲག་གཟའ་གཡས། །ནང་མཐུན་འབྲང་ན་ངེས་
མེད་རྒྱ། །སྒྲ་གཅན་གདོང་ནས་རྩ་མའི་བར། །འཁོར་བྱེད་ལ་བྱབ་མཉམ་
ལམ་རྒྱ། །ཟེར་ཡང་ཉི་རྒྱར་འཆུག་ཚུལ་ལ། །བརྟགས་ན་བཤོད་གཉིས་ཡོད་
པར་གོ། །

12.16 འཁོར་ཚུལ་བྱིམ་དང་བྱིམ་ཅན་དག །གཉིས་ཀ་འཕྱགས་མེད་
འདོད་པ་དང་། །བྱིམ་ཅན་འབའ་ཞིག་འཕྱགས་པ་ཅ། །འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་
ནམ་པ་གཉིས། །དང་པོ་རྣམ་བཤེགས་མའི་ལྷགས་ཏེ། །བྱིམ་སྒར་བཞིན་རྩ་
བྱིམ་ཅན་ཀྱང་། །སྟོ་བྱང་བཤོད་གཉིས་མི་བྱེད་པར། །སྟེང་ནས་སྟེང་རྩ་
བཤེགས་ཞེས་ལ། །འཕྱགས་པར་འདོད་པའི་ལྷགས་ལ་ཡང་། །ཕྱིར་བསྐྱེད་སྟེང་
བསྐྱེད་ལྷགས་སྟོག་མ། །ཤུ་ཆགས་མ་སྟེ་དང་པོ་གཉིས། །སྒྲིང་བཞི་རྩ་བཞི་
མཉམ་པར་འདོད། །གསུམ་པས་སྒྲིང་གཉིས་དབྱར་རྩ་གཅིག །གཞན་གཉིས་
དཔུན་རྩ་གཅིག་ཅེས་ཟེར། །བཞི་པ་རྩ་བཞི་འཁོར་བའི་ལྷགས། །འདི་ལའང་
འདོད་ཚུལ་གསུམ་ཡོད་དེ། །མཁའ་ལ་བྱིམ་དང་སར་རྩ་བཞི། །གཉིས་ཀ་
གཡོན་སྒར་འདོད་པ་དང་། །རྩ་གཡོན་བྱིམ་ནམས་གཡས་སྒར་དང་། །
གཉིས་ཀ་གཡས་སྒར་འདོད་པ་གསུམ། །དང་པོ་གཉིས་ལ་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི། །
ལུང་དང་རིགས་པའི་གནོད་བྱེད་འབབ། །ཐ་མ་རྒྱུད་འབྲེལ་དགོངས་པ་ཡིན། །
དེས་ན་ཚུལ་དེ་འདིར་གསལ་བྱ། །

12.17 ཇི་ལྟར་རིགས་པའི་གཞིའི་ངོས་ལ། །ཚངས་བྱུར་ཐིག་བཏབ་ཉི་
བ་ནས། །རི་ཙམ་འཆམས་པའི་རྒྱམ་པོར་བསྐྱར། །དེ་བྱེད་གཉིས་ཀའང་བྱེད་
བྱེད་བསྐྱར། །ཕྱི་ནས་རིམ་བཞིན་རྒྱང་མེ་རྒྱ། །ལས་ས་ནམས་ཀྱི་ཕྱི་ཐིག་ཡིན། །
ནང་མ་བྱེད་བསྐྱར་ལུན་པོ་ཡི། །སྤོང་གི་རྒྱ་སྤྱོད་དེའི་སྤྱམ་ཆར། །ཉེ་བ་ནང་
བསྐྱར་ཙ་བ་དང་། །དེ་བརྒྱད་ཆར་བྱས་ཆ་གཅིག་ནི། །དེའི་ཕྱིར་བསྐྱར་བ་
འགམ་སྤྲེགས་ཏེ། །དེ་ལྟག་དུམ་བུ་བཙ་བརྒྱད་དུ། །བཞོས་པ་ཁོངས་སྦྱོང་ས་
ཡིན་ནོ། །ལས་སའི་མཐའ་དང་ཚངས་ཐིག་བཞི། །འཕྲད་པའི་ས་ནས་གཡས་
གཡོན་དུ། །ཚངས་བྱུར་བར་གྱི་སྤྱམ་ཆ་གཟུང་། །དེ་སྤོང་ཐིག་བརྒྱད་པར་ཡི། །
གཙུག་ཐིག་བཞིན་བཏབ་སྤྱིང་བརྒྱ་གཉིས། །སྤོང་སྤྱོད་དུས་མ་བྱེད་བཙང་
པའི། །བྱང་མ་དུག་བཞོས་ཡུལ་དུག་ཡིན། །སྤྱིང་ནམས་ཀྱན་གྱི་ནང་མཐའ་ཡི།
རྒྱམ་ཐིག་སོ་སའི་དུས་བྱང་སྤོང་། །བཟུང་སྤྱོད་དུམ་བུ་བཏུན་པོ་ཡི། །བྱེད་
མཆམས་ནས་བསྐྱར་རང་རང་གི། །སྤོང་བཞོང་གཞན་སྤྱོད་སྤྱོད་བཞོང་དང་། །
ཕན་ཚུན་དབྱེད་སྤོང་མཉམ་པ་སྤྱོད། །དེ་བཞིན་སྐྱར་ཐེངས་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱིས། །
ཁྱིམ་ཁྲི་བརྒྱ་གཉིས་འཁོར་ཚུལ་སྤོང་། །

12.18 ཁ་དོག་རི་རབ་དུས་ལྡང་གྲ། །ཤར་ནག་སྤོང་དམར་རུབ་མེར་
པོ། །བྱང་དང་ལྷག་དཀར་བུ་མོ་དཀར། །ཉ་སྤང་དམར་ཞིང་སྤྱིག་བྱམ་ནག །
སྤང་མེང་མེར་ལ་ཀར་འབྲིག་སྤོང་། །གཞུ་དང་རྩ་སྤོང་ལྡང་གྲ་སྤྱོད། །སྤྱིང་སྤྱོད་སྤོང་
ལྟར་རིགས་པས་བསྐྱར། ། །དེ་བྱེད་དུས་སྤྱིང་བརྒྱ་གཉིས་པོ། །རྒྱ་ལམ་གཅིག་
ལས་མི་འདའ་བར། །རྟག་དུ་འགྲོས་མཉམ་གཡས་སྐྱར་རྒྱ། །ལྷག་ཁྱིམ་ཤར་དུ་
བསེལ་རི་ལ། །ཉེར་མཐོ་རུབ་དུ་མེར་ཉེ་དམའ། །སྤོང་བརྒྱ་གཉིས་སྤྱམ་མཉམ་པར་
རྒྱ། །ཀར་བྱང་དུ་བསེལ་རི་ལ། །ཉེར་མཐོ་སྤོང་མེར་ཉེ་དམའ། །ཤར་རུབ་

གཉིས་སུ་མཉམ་པར་རྒྱ། །དེ་བཞིན་བྱིས་གཞན་བརྒྱད་ལའང་རྒྱར། །

12. 19 བྱད་པར་འཇམ་གླིང་རྒྱུ་འདི། །སྤེང་ཐད་བྱིས་གྱི་འགྲོ་
ལམ་རྣམས། །རྟོགས་བྱིས་རྒྱ་མཚོའི་བཞི་ཆ་གཅིག །ནང་ངོར་དེ་དང་ཆངས་
ཐིག་གཉིས། །འཕྱད་སར་བརྒྱད་ནས་བསིལ་རི་དང་། །མེ་ལ་ཐུག་པ་རྒྱུ་པོར་
བསྐྱར། །དེ་ཡི་ཤར་རྩལ་དབྱུག་དྲུང་པོར། །མཉམ་ལམ་མཚོན་བྱེད་རེ་ལས་
བཅད། །དེ་ཡི་ཤར་བྱེད་བྱང་མར་ལུག །རྩལ་བྱེད་བྱང་མར་བུ་མོའི་བར། །
གཡོན་བསྐྱར་བཀོད་པ་བྱང་བྱིས་དུག །དེ་བཞིན་རྩལ་བྱེད་ལྟ་མར་སྤང་། །
ཤར་བྱེད་ལྟ་མར་ཉི་ཡི་བར། །གཡོན་བསྐྱར་བཀོད་པ་ལྟ་བྱིས་དུག །དེ་བས་ཉི་
མ་བྱིས་གང་དུ། །སྤྱེད་ས་མ་ཐག་གི་ཉིན་མོ་དེ། །ལྟ་དབྱུག་ཆངས་ཐིག་སྤེང་
ཐད་གྱི། །ཉི་མའི་ལམ་ཡང་དེ་དང་དེ། །ཐོག་མའི་སྐར་མའི་འགྲོ་ལམ་ཉིད། །
དེ་བྱིས་ལྟ་བྱང་བྱིས་དུག་དུག །རྒྱུ་པོ་བྱེད་པར་འདྲ་བ་ལ། །ལྟ་བྱིས་གཞུ་
དབྱེད་མེའི་རྩྭ་གས་དང་། །བྱང་བྱིས་པད་འདབ་བཟང་པོ་བཞིན། །བསིལ་
རིའི་རྩྭ་གས་སུ་གནས་ཞེས་གསུངས། །རུམ་བུ་ལྷག་མ་བརྒྱ་གཅིག་པོ། །རང་
རང་སྤྲང་གི་གོ་ལ་ཡང་། །སྤར་བཞིན་རྒྱུ་སྐྱར་མཉམ་ལམ་བཅད། །ལྟ་གླིང་
ཤར་ནས་གཡོན་སྐྱར་གྱི། །སོ་སོའི་ཤར་བྱེད་བྱང་མ་རུ། །རིམ་བཞིན་ཉི་ལུག་རྒྱ་
སྤོང་གཞུ། །ཐིག་སྤང་བུ་མོ་མེད་ཀར་འབྲིག །སྤང་བཀོད་ས་ནས་མགོ་བཅམས་
ཏེ། །བྱིས་རྣམས་གཡོན་བསྐྱར་བཀོད་པ་ཡིས། །རུམ་བུ་རང་རང་སྤྲང་ཐད་གྱི། །
འགྲོ་ལམ་མ་འདྲེས་རྟོགས་པར་འགྱུར། །

12. 20 ཆོད་ལ་རྒྱ་དཔངས་མཚོགས་བུལ་གསུམ། །རྒྱ་ཆོད་མེ་ནས་
བསིལ་རིའི་བར། །དཔག་ཆོད་བརྒྱན་བྲི་ལྟ་སྤྲང་སྤྲེ། །སྐར་བྱིས་འཁོར་བཅས་
འགྲོ་བའི་ལམ། །དེ་ལས་ལྟ་བྱང་དཔག་ཆོད་ནི། །སྤྲང་ཐག་བྱེད་དང་བརྒྱ་

ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

གསུམ་རེ། རྟོར་དབུས་ལྷ་ཁྱི་ཉི་མའི་ལམ། ཁྲུམ་པོའི་མཐའ་ནི་སུམ་འབྱུར་
ཡིན། རྟོ་ རྟོ་པངས་ལ་མཐོ་ཆད་བྱང་བསྐྱོད་མཐར། ལས་ལས་དཔག་ཆད་
བརྒྱད་ཁྱི་དང་། རྟོ་སྟོང་འཕགས་པའི་མཁའ་ལ་འཁོར། རྟོ་མཐའ་ཆད་སྟོ་
བསྐྱོད་མཐར་ཐུག་ཆོ། བརྟན་ཁྱི་ལྷ་སྟོང་འཕགས་པ་སྟེ། རྟོང་འོག་མཐོ་
དམན་བར་འབྱུངས་བྱུང། རྟོང་ཐག་བརྩ་གཅིག་ཡོད་ཕྱིར་རོ། ལལ་ཏེ་ཉིན་
མཆན་མཉམ་རུས་ཀྱི། རི་མོའི་ལམ་རུ་འགྲོ་བའི་ཆོ། བརྒྱད་ཁྱི་ལྷ་བརྒྱ་
འཕགས་པར་འགྲོ། བྱེད་བཅས་བརྒྱ་དང་གྲུ་གཉིས་ཀྱི། ཞག་ལ་སྟོང་འོག་སྟོ་
བྱང་འགྲོ། རྟོ་ལས་སྟོང་ཐག་བརྩ་གཅིག་ལ། བཀོས་ཐོབ་ཞག་རེར་ཉི་མ་ཡི། རྟོ་
གཏུང་བྱེད་སྟོང་འོག་འགྲོ་བའི་ཆད། བརྟན་ཁྱི་ལྷ་སྟོང་ལ་བཀོས་ནོར། རྟོ་
གཏུང་བྱེད་སྟོ་བྱང་འགྲོ་བའི་ཆད། ཞག་དེས་ལྷ་ཁྱིར་བཀོས་པའི་ནོར། ཉི་
དཀྱིལ་སྟོ་བྱང་འགྲོ་བའི་ཆད། རྟོ་ མཚན་གས་སུལ་སྟོང་འགྲོས་གཡས་བསྐྱོར་རུ།
རྒྱ་བ་རྒྱ་ཆད་རེའི་ཡུན་ལ། རྟོ་པག་ཆད་རྟོ་སྟོང་བྱེད་སུམ་བརྒྱ། འགྲོ་ཕྱིར་
ཉིན་ཞག་གཅིག་ཡུན་ལ། རྟོ་པག་ཆད་གསུམ་འབུམ་བརྟན་ཁྱི་དང་། ལྷ་སྟོང་
རེ་རེ་བསྐྱོད་པར་རུས། རྟོ་ རྟོ་པལ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས། ཕྱི་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་
སྐར་ཅིས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་རིགས་ལྟན་སྟོང་གི་ཐིག་ལེ་
ལས་ས་དང་བྱིས་ཀྱི་གོ་ལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཏེ་བརྩ་གཉིས་པའོ།

སམ་རྒྱ་ཀ་ལྷ་ཉི་མ་བ་བྱ། རྟོ་

འར་བྱང་རབ་རྒྱན་མེ་ཡིས་ཡིད་ཅིས་འཕྲ།

བྱང་པའི་ལྷ་བཟུས། མདའ་རྩི་ལྷག་ལ་ཐིག་ལས་བརྒྱན།
 གཟའ་རྒྱ་ལ་ཅེ་ནདག་པོ་༡༡འཁོར་ཡོད་པའི་ཤེས་པ་ཡོན་ལྷན་ནུ།
 རིལ་ཆ་ལ་ཟླ་མིག་༢༡ནམ་མཁའ་བྱག་༡༠ཉི་རྒྱ་སྤོང་པས་ཅིས་འཕྲ་མེད།

བྱེད་པའི་ལྷ་བཟུས། མདའ་རྩི་ལྷག་ལ་རྒྱ་བོལ།
 གཟའ་རྒྱ་ལ་མིག་༢ཟླ་འབྱུང་༥༡མཁའ་མིག་༢༠།
 རིལ་ཆ་ལ་ཟླ་མིག་༢༡རྒྱ་མཁའ་༡༠ལ།
 ཉི་རྒྱ་ལ་ནམ་མཁའ་༠ཟླ་འབྱུང་༥༡དུས་མིག་༢༤ནམ་མཁའ་༠བྱིས་༡༢།
 ལྷ་གཙན་ལ་ཐིག་བཞེ་བྱ་༡༠།
 ཉིན་ཞག་གཟའ་ལྷའི་རྒྱན་བྱེད། སྤྱི་ཞག་ལ་ཟླ་འབྱུང་༥༡ཟླ་དབང་

འབྱུང་༥༥༡།

གསལ་ཞག་རེས་གཟའ་མེ་ན།
 སྤྱིས་ཞག་བཟྱ་ཤིས་ལ་ཆོས་ཟླ་བ་༡༡༥།
 བྱར་བྱ་ལ་རྩ་རྒྱལ་མཆོ་༤༢༤༥།
 ཐེན་པ་ལ་དུས་ཙ་དུས་མཆོམས་༥༥༥༥།
 ལྷག་པ་ལ་དུས་འོར་མེ་འོར་༤༤༤༥།
 པ་སངས་ལ་མིག་དུས་རི་ཟླ་༡༧༥༥།
 དྲག་རྒྱུ་ཞི་དལ་ལ་མིག་ཐུབ་སྤྱུ་མཆོ་འོད་དཀར་༡༤༤༥༥།
 ཉིན་ཞག་ཉི་རྒྱ་ལ་ནམ་མཁའ་༠མེ་ནམདའ་ཅེ་ནདག་ལྷག་ལ་ཟླ་མཁའ་་་་

ཕྱི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐར་ཅེས་ཀྱི་རི་མོས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་མན་ངག་

མེ་མིག་དྲག་པོ་༡༧༩༩༠༧།

ཁྱིམ་ཞག་གཟའ་ལཱ་འི་རྒྱན་བྱེད།   མིག་དམར་ལ་རྩུག་སྟེང་མིག་

༢༧རྒྱལ་པོ་༡༩གཟུགས་༡རི་ཡིད་༡༩ལྟམ་མཁའ་སྐྱེ་མིག་མིག་༢༠༤༠།

ལྷག་པ་ལ་དེ་ཉིད་༢༥བྱག་མིག་༢༧རྒྱལ་པོ་༢༩མཚོ་ལགཟུགས་མེ་.....

མཚམས་སྐྱེ་༤༩༡༧མེ་མཁའ་མིག་སྐྱེ་༢༠༤༡།

ལུར་བུ་ལ་དུས་མིག་༢༩འཁོར་ལོ་༢༧སྐར་༢༩གཟུགས་༡རྩུ་རི་གཟུགས་.....

༡༧ལྟམ་མཁའ་མཚོ་སྐྱེགས་༡༠༩༠།

པ་སངས་ལ་ཁྲ་མིག་༢༧རྩུག་སྟེང་མེ་༣༠མིག་༠ལག་མིག་བྱུང་.....

༢༩༢སྐྱོན་རྒྱལ་པོ་༢༩༧༤།

སྟེན་པ་ལ་མི་བདག་༡༩རི་མཚོ་ལྟམ་ཁོར་ལོ་༢༧མིག་༠རྩུ་རི་མཚོ་.....

ལྟེ་མིག་ཁྱིམ་མེ་༣༧༩༠།

ཆེས་ཞག་གཟའ་ལཱ་འི་རྒྱན་བྱེད།   མིག་དམར་ལ་མཚོ་ལྟུག་མིག་

༢༧རྒྱལ་པོ་༡༩གཟུགས་༡རི་ཡིད་༡༩ལྟམ་མཁའ་རྒྱལ་པོ་༡༩༠།

ལྷག་པ་ལ་དེ་ཉིད་༢༥བྱག་མིག་༢༧ལུལ་༢༩མཚོ་ལགཟུགས་མེ་རྩ་སྐྱེ་.....

༤༩༣༧གཟུགས་མེ་རྩ་༥༣༧།

ལུར་བུ་ལ་རྩ་མིག་༢༩འཁོར་ལོ་༢༧སྐར་༣༩ཁྲ་པོ་༡མཚོ་རི་ཁྲ་པོ་.....

༡༧ལྟམ་མཁའ་ལྟ་༤༠།

པ་སངས་ལ་ཁྲ་ལག་༢༧རྩུག་སྟེང་མེ་༣༠མིག་༠མིག་ལག་བྱུང་.....

༢༩༢དུས་སྐྱོན་༡༤༩།

སྟེན་པ་ལ་མི་བདག་༡༩རི་མཚོ་ལྟམ་ཁོར་ལོ་༢༧མིག་༠མཚོ་གཟའ་རིག་.....

བྱེད་ལྟེ་ལྟམ་མཁའ་རྩུ་བྱུང་༢༩༠།

བྱ་བ་ཆེ་དག་ལ་ཐུབ་པ་ཤ།
ཞལ་ལྷང་ལོ་འཕྲོ་ལ་འབྱུང་བ་ཡེ་ཅེ་ན་ན་གཟུགས་མིག་ཨ་མེ་ན་ཆུ་……
རྒྱུ་ཅེ་ཐུབ་ས་ཤེས་ཨ་མེ་ན་ཆུ་ཤ།
བྱེད་བ་ལོ་བདག་ལ་གཟུགས་ཀྱི་ལོ་ཏན་ན་མིག་འབྱུང་ཡེ་མཚོ་ལོ་ར་
རྒྱུ་མིག་ཨ་མེ་ན་ཆུ་ཤ།
མཚོ་གས་ཆེས་རེ་འུ་མིག་ཀྱི་ལོ་ཏན་ལ་མིག་ཅེ་ཤིང་པ་ན།
ཀར་ཐུང་ཆེས་འདས་ལོ་ལ་ཐུག་མཁའ་ཐུག་ཆུ་ཀྱེ་ཤ།
ལྷ་རའི་ཉི་ལྷོ་ལ་འདས་ལོ་ལ་མིག་ཅེ།
མེར་ཆེས་འདས་ཆུ་ལ་ཤིང་པ་ན།
འདས་ཞག་ཐུ་ཆུ་བར་བྱ་དབང་འབྱུང་ཡེ། འོག་མ་ལ་ཆུ་ཐུག་ཆུ་ལྷ་ཀྱ།
ཐུ་ཞག་གིས་གཟའ་ལ་ཆོང་པ་ཅེ།
ཉི་མ་ལ་འབྱུང་ཡེ།
འབྱུང་ཁམས་ལ་ཅེ་མོ་ན།
ཐུ་བ་ལ་ཐུ་ཤ།
ཐུར་ཁ་ལ་བཞེ་བྱ།
ཐུ་གཅན་མཁའ་མེ་ལག་པའི་རེ་འུ་མིག་ཆུ་དག་ལ་དྲག་པོ་ཀྱ།
བྱེད་ལོ་རེ་འུ་མིག་འདས་ལོ་ལ་ཐུ་མེ་ཐུང་ཨ་མེ་ན་ཆུ་ཤ།
ཐུ་ལོ་རེ་འུ་མིག་འདས་ལོ་ལ་ཆུ་བ་ཀྱ།
ཐུ་གཅན་མཁའ་རྒྱུ་ཆུ་རེ་འུ་མིག་ཆུ་དག་ལ་ནམ་མཁའ་གཟུགས་ཀྱེ།
(1987ལོ་རེ་ཆུ་3པར་མི་རིགས་དཔེ་སླུ་ཁང་གིས་པར་བྱ་བ་སླུ་པའི་《བོད་ཀྱི་……
ཆེས་རིག་གི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན་》ཀྱི་ཤོག་གྲངས་121ལ་གསལ།)

《藏传时轮历精要》 汉文译解及演算实例(合译)

礼 赞 偈

广慧诸佛五智放光华，
卅二瑞相丰采圆满身，
色空大印相应极乐姿，
祈请时轮上师降吉祥！

三有轮回怒鲸张獠齿，
吞噬生老病死血淋尸，
唯赖三宝拯引解脱道，
忧患众生喘息得复苏。

大空五字自性最上乐，
明点六言手印共拥持，
空性大悲本性“哎”与“旺”，
无别双运时轮我顶礼。

远离愚垢胜义虚空净，
绚丽彩虹交织楼宇中，

具足智身金黄孺童体，
垂赐智慧利剑如意枝。

普利芸芸世间妙灵药，
清除热恼大悲甘露津，
指拈莲花众生救怙主，
直至菩提于我永护矜！

妙欲、法、财、解脱四功德，
圆成化现色相清净土，
佳善吉祥涌源香巴拉，
已降将临诸王虔顶礼！

发心转动密咒水车轮，
汲取经王本释甘露液，
善巧降澍圣域持明士，
祇鲁巴、时轮足我赞咏。

圣域广博高士罗摩那，
巧挥明慧手指引劲弓，
飘发四系论旨锐利箭，
有破有立尽摧邪恶宗。

本初佛祖大经恒河渺，
阿迦达、惹、卓、香诸译师，
以广慧力一口猛吸干，
倾注雪域此恩难量数。

雪域缘聚萨迦及格鲁，
宁玛、噶举、觉囊等宗派，
为登佛位敷设金阶梯，

凡此诸师皆所永赞颂。

通达显密二宗布顿师，
文殊真身显化宗喀巴，
其传密藏所持克珠杰，
善巧舵手三尊奉顶髻。

善解经义法称海，
双运大位善宝海，
开辟道轨天成海，
稽首讳海三大士。

浦派卓论智者宝，
珍奇瓔珞《白琉璃》，
照耀白昼《日光论》，
两论造者我敬礼。

并无前贤未说义，
谨怀一腔利他心，
尽我愚鲁所知者，
撷摘精要便初学。

涅槃解脱 深奥难解，
数值轨式 堪为传介，
算经韵语 妙龄鲜唇，
后学少年 曷来尝味！

第一章 基础知识

1.01 四则总说

〔译文〕 加法从自己的右手向左写,乘、除、减从左向右。乘数末尾的零要写到被乘数的末尾上去,除数里的零在末尾定位,被除数为零时无可除,乘数为零时把被乘数全擦掉。

〔译解〕 这里是按在沙盘上演算的方法说的。写数字时先在右端写个位,然后向左写十位、百位……求出得数后有将原数擦去,或在原数后加零等一些方法。

〔译文〕 乘的意义就是增加这么多倍。乘一仍得原数无增减,乘二、乘三,越乘越多。乘除遇零时画上圈,除数末尾和中间的零圈只起定位作用,不够除时,空过的这一位要记为零。

除法有单位数除和多位数除两种,单位数除可以随除随抹,多位除则以下位为主。除法就是求被除数中包含着多少个除数的方法。

进位时,一的上一位是十,十的上一位是百,往上类推。除时上位退一是十,余数仍留原处,零不可能出现在一个数值的开头。

世间存在的事物是无数的,但无论计算多么大的数量,乘除法都是这样。

1.02 九九表(译文从略)

1.03 六十大数名

〔译文〕 1个、2十、3百、4千、5万、6亿(十万)、7兆(百万)、8京(或俱胝,即千万)、9秭(万万),以上九位为孤数(单名数)。以下为叠数,即每一个数名上再加一“大”字为其十倍:10阿庾多、11大阿庾多、12那由他、13大那由他、14钵罗庾多、15大钵罗庾多、16矜羯

罗、17大矜羯罗、18频婆罗、20阿閼婆、22毗婆诃、24温僧伽、26婆喝那、28地致婆、30醯都、32羯腊婆、34印达罗、36三摩钵耽、38揭底、40拈筏罗阇、42姥达罗、44跋兰、46珊若、48毗步多、50跋罗挽、52慈、54悲、56喜、58捨、60止于“无数”。

〔译解〕 ①这里如用十万、百万等名则与孤数之称矛盾，故采用旧日的亿、兆、京等。这里的“亿”不是万万。

②六十大数名称，印度有若干套，此处采用的是《俱舍论》，但最后四位原书缺，是后人补入的。

1.04 数字的异名

〔译文〕 一：自性、色、犀、月、白光、玉兔。

二：眼、双、运行、方便智慧、交配、结合、阎罗、孪生。

三：世间、热、功德、火、有、尖。

四：海、渊、河、魔、明论、部、双双。

五：欲乐、受用品、蕴、箭、行、根。

六：味、时、味道、季节。

七：宝、持地、能仁、洲、仙人、山、曜、马。

八：天神、龙、吉祥、蛇冠、蛇、腹行、财神、财、财物。

九：罗刹、孔穴、库藏、脉。

十：入、忿怒明王、声响、方位、圆满、力、手指。

十一：勇武、自在天、致安、安源王、能夺。

十二：太阳、因缘、宫。

十三：伞层、杂、无身、贪欲、致醉。

十四：人类(人的类别)、摩那缚迦(初人)、心意、(世间)有、有处。

十五：太阴日。

十六：部分、王、人主。

十八：缺点、缺陷、界。

廿四：胜者、境。

廿五：自性。

廿七：宿、周期。

卅二：牙齿、重生。

零：虚空、天空、圆点。

〔译解〕 藏文的历算书里，常用异名来表达数字，例如二可用眼或手代替，同时又在这个字的上面或者下面加写数码，采用双重手段来表达。因为数码很容易写错印错，而异名则不易写错。但用异名表达复名数时，判位又不易准确，所以数码仍有必要；两者可以起互相校正的作用，这是藏文历算书的一项优良传统。但全部照译成汉文，反给读者增加困难，所以本书译文完全直接写出数字。以后不再另行交代。

在用异名表达时，先个位，后十位，再首位……例如403可写为火(3)空(0)海(4)，而不是海空火。3299可写为孔(9)脉(9)齿(32)。149209可写为孔、空、眼、脉、意，反复出现时可简称为“孔等”。(参看9.52节)

1.05 〔译文〕 1、日，2、月，3、火，4、水，5、木，6、金，0、土为七个轮值曜，加罗睺、劫火、长尾则为十曜。

廿八宿^①：0、娄，1、胃，2、昂，3、毕，4、觜，5、参，6、井，7、鬼，8、柳，9、星，10、张，11、翼，12、轸，13、角，14、亢，15、氐，16、房，17、心，18、尾，19、箕，20、斗，21、牛，22、虚，23、危，24、室，25、壁，26、奎。牛宿后加女宿则为廿八宿，其实这两宿共只占一宿的幅度，并不多占，所以我们这一派主张宿数为二十七^②。

每一宿后面又跟着一些小星。小星共有两亿八千五百万(285,000,000)。

〔译解〕 ①廿八宿由于它们是处于诸曜运行轨道(当初是白道)上而著称。五曜是行星，廿八宿是恒星，因此藏文中的ལྷན་མ་不能译为“行”星，汉文的行星更不能译为ལྷན་མ་，应译为ལྷན་མ་ལྷ་。

②廿七宿起于娄宿，代表数字是零而不是一。

1.06 〔译文〕 十曜运行途中的宫舍是：0、羊，1、牛，2、双子，3、巨蟹，4、狮子，5、室女，6、天秤，7、蝎子，8、弓(人马)，9、水兽(摩羯)，10、瓶，11、鱼。

〔译解〕 十二宫命名的意义，请参看《时轮历原理研究》(文集第3册)一文的第十节。

〔译文〕 廿七宿每一宿所占的空间均分为六十分，每一分叫

做一“弧刻”。这六十分又分为四份,每份十五弧刻,名为一“宿步”。每九个“宿步”为一宫。娄宿(四步)、胃宿(四步)和昴宿的一步共九步,相应于白羊宫;昴宿的三步、毕宿(四步)和觜宿的一半(两步)称作金牛宫;觜宿的另一半、参宿和井宿的三步相应于双子宫;井宿的一步、鬼宿和柳宿的全部叫做巨蟹宫;星宿、张宿和翼宿的一步叫做狮子宫;翼宿的四分之三,轸宿和角宿的一半合为室女宫;角宿的另一半、亢宿和氐宿的三步是天秤宫;氐宿的一步、房、心两宿的全部为天蝎宫;尾宿、箕宿和斗宿的一步为人马宫;斗宿的三步、牛宿和虚宿的一半为摩羯宫;虚宿的另一半、危宿、室宿三步为宝瓶宫;室宿的四分之一、壁宿和奎宿的全部为双鱼宫。

〔译解〕 “弧刻”是时轮历中度量角度的一个基本单位,在藏文里它与“漏刻”是同形异义的两个概念。由于同形,很容易混淆。在译文里我们尽量把它们区别开,表示时间者译为“漏刻”,表示弧长者译为“弧刻”。周天27宿,每宿60弧刻,共1620弧刻(周天360度中的 $1^{\circ} = 4.5$ 弧刻)。在本书的算式中我们用q表示。由于它与度是同类的概念,为了通俗起见,我们曾经把它译为度,同时说明其长度的差别,但实际上容易引起混乱,所以不再这样译。“弧刻”一词是新创的译法,比较准确。

1.07 〔译文〕 廿七个“会合”是:0、天除,1、亲合,2、长寿,3、善根,4、善良,5、隆肿,6、善业,7、执持,8、苦楚,9、肿胀,10、增长,11、决定,12、遍摧,13、喜悦,14、金刚,15、悉地,16、深堕,17、盖世,18、全摧,19、寂静,20、成就,21、所修,22、妙善,23、太白,24、梵净,25、帝释,26、仇恨。

〔译解〕 时论历中各种名数在计算中各有一个代表的数值,其中有一些是从零开始,而不是从壹开始,须要注意。

1.08 〔译文〕 十一个“作用”的名称是:(每日分为前、后两半)从上半月初一日的后分起算,至二十九日前分,其间由1、枝稍,2、孺童,3、贵种,4、捣麻,5、家生,6、商贾,7、毗支,这七个轮流;廿九日的后分为吉祥,三十日前分为四足,后分为“龙”,初一前分为不净。这四个不轮流,是固定的。

十二缘起是:无明、行、识、名色、处、触、受、爱、取、有、生、老

死。

〔译解〕 十一作用的算法参看3.14节。十二缘起原是佛教哲学中的术语,无明月为太阳在摩羯宫之月,行月是宝瓶月,余类推。

1.09 〔译文〕 太阳运行十二宫一周所用的时间,也就是四季整整一个循环,叫做一年。纪年以“胜生年”为首,这是《胜乐经首品释》依照《吠陀书》而说的。汉族则以十二年周期与所属的木、火、土、金、水等五行再各分阴、阳,互相组合而成六十年的周期。《初品释》所说的胜生年,与汉历的丁卯年同义异名,其他顺推。

〔译解〕 十二宫为一恒星年,四季为一回归年,这里未加区别。

时轮派六十年的名称、次序及其与五行、十二生肖和天干地支的对应关系如下表:

时轮派六十年周期表

阴火	兔	龙	蛇	马	羊	猴	鸡	狗	猪	鼠	牛	虎
	丁卯 1 胜生		丁巳 51 金黄		丁未 41 猕猴		丁酉 31 金沿		丁亥 21 普化		丁丑 11 大自在	
阳土		戊辰 2 妙生		戊午 52 信使		戊申 42 木曜		戊戌 32 悬垂		戊子 22 遍持		戊寅 12 多粒
阴土	己卯 13 沉迷		己巳 3 太白		己未 53 义成		己酉 43 温文		己亥 33 致变		己丑 23 违越	
阳铁		庚辰 14 奋威		庚午 4 沉醉		庚申 54 猛厉		庚戌 44 共通		庚子 34 具备		庚寅 24 仪态
阴铁	辛卯 25 行健		辛巳 15 超群		辛未 5 生主		辛酉 55 恶意		辛亥 45 致违		辛丑 35 超升	
阳水		壬辰 26 欣悦		壬午 16 众杂		壬申 6 数苑		壬戌 56 巨鼓		壬子 46 纲维		壬寅 36 致善
阴水	癸卯 37 致美		癸巳 27 尊胜		癸未 17 太阳		癸酉 7 瑞颜		癸亥 57 呕血		癸丑 47 无忌	
阳木		甲辰 38 慈母		甲午 28 胜利		甲申 18 救日		甲戌 8 实有		甲子 58 焚惑		甲寅 48 庆喜
阴木	乙卯 49 罗刹		乙巳 39 多宝		乙未 29 致醉		乙酉 19 护国		乙亥 9 华年		乙丑 59 忿怒明王	
阳火		丙辰 50 炎火		丙午 40 威摄		丙申 30 丑颜		丙戌 20 不尽		丙子 10 能持		丙寅 60 终尽

1.10 [译文] 月亮的白分盈缩各作为十五分(每一分为一个太阴日),满三十个太阴日为一个月。

一年的十二个月里,以哪个月为年首,异说甚多,且各有其所根据的教证和理证。我们这一派以时轮佛在妙德聚谷大塔说法之月,即上弦居前的角宿月为年首,这是因为胜生年角宿月上半月朔一日拂晓时,除劫火一曜外,其他九曜的平行度都在白羊宫首,数值都是零,又因为这时世界上月轮初生,第一个白分开始增长。

[译解] 关于年首和月首的不同说法,上弦居前或下弦居前的意义,参看《时轮历原理研究》第二节(5)。

1.11 [译文] 综说各项周期和进位率;

曜和作用的周期是七;

宿和会合的周期是二十七;

刻与分的周期是六十;

息的周期是六。

息以下子位的周期(进位率)不定。凡满周期时就进位,最上一位用周期除后的商数大都弃去不用(只用商余)。

[译解] “最上一位”指宿位和曜位。息位以下的进位率有707、67、13、……等等,依最小公倍数而定。目的是用较小的分母表示较大的精确度。

1.12 [译文] 加法有十种异名,减有十种异名,乘有五种异名,除有四种异名……

[译者按] 藏文里的这些异名译成汉文无意义,从略。

1.13 [译文]

前贤嘉言,如意宝树。

衍生算学,繁华簇垒。

我以简词,作为贯索。

串付后学,俾生欢喜。

妙德本初佛祖经中,外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第一章,基础知识终。

第二章 佛法年代算法

2.01 [译文] 佛法〔住世〕年代的计算方法有显宗和密宗两种算法,其中各自又有多种不同的说法。这里根据《贤劫经》、《广大游戏经》和《时轮经》,撮其要点略述之。

[译解] “佛教年代”主要指佛教存在年数的预言和佛教史上重要的年代。

[译文] 娑婆世界之主,具足大悲,无比本师,于义成年,即己卯年,箕宿月白分十五日夜半鬼宿时乘象入胎。2788。

[译解] 2788这个年数,是下距本书历元(公元1827年)的年数。化成公元纪年的方法是:公元前者用该数先加1、再减1827。如佛诞 $2787 + 1 - 1827 = 961$ B. C,公元后者从1827中减去该数,如:2.09节第一个丁卯 $1827 - 800 = 1027$ A. D。

2.02 [译文] 九个月零二十三天后,于猛厉年即庚申年氐宿月白分初七夜间诞生,瑞象稀有。2787。

七日后生母逝世。二十九岁戊子年弃王位出家苦行六年。

三十五岁甲午年氐宿月望日,黎明初现时证得无上菩提甘露。2753。

这个“望”,按太阳日计算的曜位为一,漏刻三十八。太阴日结束时月亮的位置在第十六宿,弧刻为零。罗喉头在第十六宿,弧刻为二十九。《毗奈耶》等经中关于此时罗喉食月的记载与此正相符合。

[译解] 这个甲午年氐宿月,相当于公元前927年儒略历4月16日。38漏刻相当于812分钟,即15小时12分。时轮历以天明为起算点,这个15时12分,大致相当于上半夜的21时许。

经查中国科学院紫金山天文台台刊1983年号刘宝琳《公元前1000年至公元3000年月食典》，公元前927年儒略历4月16日确有一次月全食，食分为1.485，食甚时刻为历书时 2^h43^m ，折合世界时为 20^h45^m ，释迦成道的地点在印度的菩提伽耶，约东经 85° 。其地方时为 2^h25^m 。又经推算，这一天月亮的位置在 107° ，在 195° 至 225° 之间，所以虽在氐宿头之前约 3° ，仍应算在氐宿月之内。因此，时轮历浦派所推得的这次月全食，大体上是正确的，不过食甚时刻早了5个小时。

2.03 [译文] 此后四十六年中大转法轮。多俱胝劫中，并此名称亦难得闻。

八十一岁，奋威年即庚辰年，2707，角宿月既望，在南天竺妙德聚谷幻化大塔，下有法界敕语灌顶，上有妙德诸宿坛场极大安乐处，金刚界大曼荼罗中，世尊释迦我佛，御金刚狮子座，入时轮定，为以月贤法王为首之九十六郡王等有缘天、人、会众，说（时轮）根本经一万二千颂等续部密咒，了无遗留，以作临逝遗教。2707。

同年氐宿月白分十五日夜，色身如满月西沉法界山巅，忧伤笼罩大地。

[译解] 俱胝即千万，见本书1.03节。颂：每四句，或三十二个音节为一颂。

2.04 [译文] 佛曾预言：佛教在世间存在的期限为五千年，系从佛涅槃算起。五百年为一章，在十个五百年里，第一个五百年名为“证阿罗汉果”章。第二个五百年名“证不还果”章。第三个五百年名“证预流果”章，是为三通达妙智章（亦名三证果章）。其后的三个五百年，依次为：般若章、禅定章、戒律章。是为了表示在这个阶段修此“三学”者多，故称为三修学章。再后的三个五百年，称为三教典章，表示开示对法论、契经、戒律者较多。第十个五百年，即最后一个五百年，出家人全无真正的见、行，只有象征性的形式，称为唯相章。

2.05 [译文] 那么，从世尊诞生到现在第十四胜生周的丁亥年以前，总共经过了多少年呢？答：二千七百八十七年，成佛后二千七百五十三年，涅槃后已过二千七百零七年。罗汉、不还、预流、

般若、禅定等章都已结束，戒律章已过去二百零七年。从现在的这个丁亥年起计算，再过二千二百九十三年之后佛教的存在就将结束了。以上是显宗的说法。

2.06〔译文〕 密宗的时轮系，其内部也有不同的说法，暂依三位“海”大师（参看本书开头礼赞的第十二偈）的讲法。教法住世的年代是：

世尊八十一岁，庚辰年角宿月望，说时轮根本经。2707（881B.C.）。

辛巳年月贤法王摄根本经撰疏。2706。

壬午年向有缘者宣讲。2705。

癸未年在玛拉雅乐园津梁大殿中，以具缘持明仙人为首，修建时轮立体坛城，月贤卒。2704（878B.C.）。

甲申年其子天自在法王登位。2703。在位满百年。

甲子年2603起，其子威仪法王在位百年；其后

甲辰年2503，月施登位；

甲申年2403，天大自在登位；

甲子年2303，驳色登位；

甲辰年2203，天具自在登位。以上在位各百年。为弘扬根本经之期。其后

甲申年2103，如佛所授记，妙吉祥称登位满百年。

2.07〔译文〕 甲子年2003（177B.C.），角宿月望日在玛拉雅宫时轮立体坛城上，将日车仙人等不同法姓之梵净仙人作为同一法姓（法种）兄弟传授灌顶，因而得到“众种法王”之称。并如佛所授记，作《时轮摄略经》后逝入圆满报身。

即此甲子年2003。白莲法王登位，如佛授记，作《摄略经（无垢光）大疏》，在位满百年。

甲辰年1903，妙善；甲申年1803（24A.D.），尊胜；

甲子年1703，善友；甲辰年1603，宝掌；

甲申年1503，密遍入天；甲子年1403，日称；

甲辰年1303，极善，等八法王各一百年，宣讲摄略经及大疏。

2.08〔译文〕 其后甲申年1203（624A.D.）蜜慧在麦加创拉

罗异教，同年海胜法王登位，在位一百八十二年。

丙戌年1021(公元806年)难胜法王登基，创他自己那一派——作用派的历元。据说难胜王在位二百二十一年，其最后一年为丙寅年(公元1026年)。由此可见，从拉罗入侵，即海胜登位之年到这一个丙寅年之间，就是经中说为“火一空一海”的那四百零三年。这样计算的必要是为了使人知道经中所说的拉罗住世一千八百年里，现在已到哪一年，尤其是为了知道这两位众种法王年数的特点。

2.09 [译文] 其后的胜生年即丁卯年800，就是经中所说的第一个胜生年。这一年，太阳法王即位，密续之王时轮经莅临蕃土。太阳王满百年后，第二胜生周的丁未年700，驳色王即位，在位百年。第四胜生周的丁亥年600，月光王即位。第六胜生周的丁卯年500，无边王登位。这个胜生周的第三十年丁酉470(1357A.D)，在脱思麻的宗喀地方，一切智者与修证士之首、众生依怙、善慧名称(宗喀巴大师)诞生。第七胜生周丁未年400，护国王；第九胜生周丁亥年300，祥护王；第十一胜生周丁卯年200，狮子王；其后第十二胜生周丁未年100，威伏王登位。这些都在位一百年整。

到第十四胜生周的这个丁亥年以前，在胜境格拉夏，七法王和十九位众种法王弘传佛法。他们的年数，已在上文中写在他们各自的名字的顶上。(译注：铅印本为排字方便，改为夹在行中)读者一看便知。

[译解] 关于“胜生周”的意义见3.01节译解。

以上从本书历元(公元1827年)向前逆数，以下向后顺数。

2.10 [译文] 这个丁亥年巨力王登位，再过百年，第十六周的丁卯年100，不灭王；第十七周丁未年200，人中狮子王；第十九周丁亥年300，大自在王；第廿一周丁卯400，众种大法王无限尊胜等各传圣法一百年。

其后第廿二胜生周丁未年500，众种尊王神武轮王登香巴拉国王狮子宝座，传法九十六年，在香巴拉境九十七年，至癸未年率十二大神军旅，及雄猛大军到达“希达”之南方，从圣域开始，依次右旋，逐个战败拉罗军所驻的十二块地方，后四时的圆满时开始。这

位战胜拉罗的转轮王,在他本身的一百年完了时,在格拉夏嘱命(其二子)梵净王和天自在王,在十二个地区弘法一千年,他就去世了。其后饮光等八王在香巴拉弘法各一百年,其后如来正法就完结了。

2.11 [译文] 从佛祖圆寂到神武轮王九十八岁之间,共三千三百零四年,这是前四时的长度。每一时八百二十六年,称为一“法足”,其名称依次为:圆满时,三分时,二分时,斗争时。现在的这个丁亥年以前,前四时教法中,圆满时,三分时,二分时,都已结束,斗争时已过去二百二十九年,再过五百九十七年,前四时的斗争时也将结束。

2.12 [译文] 拉罗教法和神武轮王的教法住世同为 一千八百年。从拉罗入侵到现在这个丁亥年之间,拉罗教法住世的年数中已经过去了一千二百零三年,再过五百九十七年,拉罗教法住世的年代就将结束,这与神武轮王的教法的圆满时的开始是同时的。神武轮王的教法这一段一千八百年也分为四段,每段各四百五十年,这就是后四时的每一“法足”的年数。其名称和前四时一样,也是圆满时,三分时,二分时,斗争时。其他十一块地上同样也住世各一千八百年,总共二万一千六百年。这与经中所说的“神武轮王的教法(住世的时间)在色究竟天只是一天的时间”,正相符合。

[译解] 经中说人一天呼吸二万一千六百次(叫做“息”),而人间的一年只相当于色究竟天呼吸一次。

[译文] 佛教前弘期三千三百零四年,加众种神武王护法的后弘期一千八百年,共五千一百零四年。这个佛法住世时间的长度,比其他派别所说的五千年多一百零四年。这是这部经的特点。这是浦派学者们讲的。

〔译解〕 本章所述主要事项的年代折合公元如下：

事 项	干支	距本书历元	公元前
释迦牟尼入胎	己未	2788	- 962
诞生	庚申	2787	- 961
廿九岁出家	戊子		- 932
卅五岁成正觉	甲午	2753	- 927
七十七岁	戊寅		- 885
八十一岁说时轮经	庚辰角宿月	2707	- 881
圆寂	庚辰氐宿月		
月贤法王集根本经造疏	辛巳	2706	- 880
月贤法王逝世	癸未	2704	- 878
妙吉祥称集摄略经,得尊号众种法王	甲申	2103	- 277
白莲法王造无垢光大疏	甲子	2003	- 177

事 项	胜生周次	干支	距本书历元	公元后
拉罗异教创立、海胜法王登位		甲申	1203	624
难胜法王创作用派历元		丙戌	1021	806
著名的“火空海”年终结		丙寅	801	1026
时轮经传入吐蕃,第一个胜生周开始	一	丁卯	800	1027
宗喀巴诞生	六	丁酉	470	1357
本书历元	十四	丁亥	0	1827

2.13 〔译文〕 经中说:将来每个胜生周开始时都应更换历元的各项“算余”(应数)。依照这个教导,现在第十四个六十年里已过去了二十年,这一年的名称,梵语为萨尔瓦抵多,《胜乐经首品释》藏文译本中称为“普化”。摩诃支那黄金大国称为“丁亥”,五行算中按干支命名为阴火猪(ཁེ་ཤིང་ལྷག)年,命、身、禄、福所属的五行依次为水、土、火、火。在九宫则行至末一轮的二黑,魔镜居于中宫。具足三行,“卡惹”月禄,如是年君伊始,大密持明所居之城,修士证胜境,妙德苦婆罗(香巴拉)国幻化众种巨力王,于五爪金龙簇拥之法座上,举行“艾旺”新立大庆之际,诚心祝愿,敬谨更换历元

的准确“算余”云。

〔译解〕 算余，汉文古代历书中叫做“应数”，新历元开始时各项数值并不都正在零点上，这是当时已有的各项数值。

“卡惹”系来自汉族星命术，其原文尚未查到。

年君系有年为君、月为臣、日为兵、时为械的叫法，故称年君。

妙德本初佛祖经中，外时轮品，历法数值推算要诀——众种法王精要之第二章，佛法年代算法终。

附：第十七胜生年算余（恒加数）表

在实际运算的某些步骤中，都有一项“算余”，即恒加数。因为在历元（计算的起点）时，某一天体或某一种时间的位置不一定正在零点，往往是已经有了一个数值，在计算中必须要加上去。这项数值是随历元而变的。时轮历的习惯每到丁卯年都要更换一次历元，不是丁卯年，而编历书者认为合适的年份，也可以更换历元。例如本书的历元就是丁亥。现将本书历元的各项恒加数与第十六个丁卯年（公元1927）、第十七个丁卯年（公元1987）的各项恒加数集中列表，先行交待一下，供读者选择使用。

本書 章節	項 目	第十四丁亥元 (公元1827年)	第十六丁卯元 (公元1927年)	第十七丁卯元 (公元1987年)
3.01	閏余	60	55	0
3.02	曜基数	3, 37°43' 2" 140"	6, 57°, 53' 2" 220"	3, 11°, 27' 2" 332"
3.03	整数	22	13	21
	零数	0	103	90
3.04	太阳基数	24, 59, 6, 1, 41	25, 9, 10, 4, 32	0
4.01	閏余	64	59	4
4.02	曜基数	3, 21, 20	6, 39, 10	2, 51, 20
4.03	整数	8	13	21
	零数	28	117	104
4.04	太阳基数	25, 42, 12, 1, 11	25, 57, 29, 1, 5	0, 51, 26, 0, 12
5.01	罗喉	100	187	10
6.01	五曜公积日	23, 539	2, 178	51, 551
6.02	验日	3	6	3
6.03	殊	39	137	115
	火	2091	3964	4246
	木	2055	6286	6596
	土	24.94	46.39	83.86
	水	127.2	30.1	176.2
	金			
6.06	武步文迟	+ 6220155	- 458672	+ 14872
6.07	太阳基数	25, 0, 45, 0, 62370	25, 9, 20, 0, 97440	0, 3, 35, 1, 112301

续表

本书 章节	项 目	第十四丁亥元 (公元1827年)	第十六丁卯元 (公元1927年)	第十七丁卯元 (公元1987年)
6.22	按 火 宫 水 日 木 推 金 算 土	2,35,22,0,144,348 15,54,25,3,4790,3299 13,12,0,2,602,174 18,30,54,4,448,3480 5,13,16,0,5250,522	7,9,3,2,4174,6026 21,53,47,3,6091,6364 24,51,42,4,605,3013 6,36,54,1,681,5114 15,49,37,5,3610,9039	4,29,16,1,147,2080 25,29,24,4,8631,8203 26,27,32,1,174,1040 21,4,30,0,322,2418 16,47,27,0,474,3120
6.31	按 火 太 水 阴 日 推 金 算 土	1,31,5,2,53,553 7,32,26,3,771,462 13,1,48,5,44,1260 15,14,23,0,695,581 5,9,10,0,1832,476	6,10,8,0,168,180 14,13,38,2,6806,268 24,42,22,0,636,40 3,36,45,2,34,386 15,45,52,2,478,270	4,29,16,1,147,160 25,29,24,4,8631,631 26,27,32,1,174,80 21,4,30,0,222,186 16,47,27,0,474,240
7.03	长尾积月	52	14	7
10.01	祛疵转年	5,15,9,5,127,12,386	6,19,2,1,8,10,611	5,33,21,3,64,2,39
10.02	作用派值年曜	2,40,35,5,245	2,32,38,5,299	1,3,52,4,268
	祛疵作用派转年		6,17,38,5,299	4,48,52,4,268
10.05	王臣	3,6	2,5	0,3
10.06	甜头算积年	1749	1849	1909
10.15	两至表积年	36	6	0
10.18	黄金算积月	3	63	3
	总积日	57,509	6,118	55,491

续表

本书 章节	项 目	第十四丁亥元 (公元1827年)	第十六丁卯元 (公元1927年)	第十七丁卯元 (公元1987年)
10.19	七曜	2	3	0
	地支	4	11	5
	天干	2	1	3
	九宫	4	8	8
	八卦	0	3	1
11.16	罗睺表积月	101	188	11
11.66	作用派值年	78	178	238
11.68	君臣表积年	2	4	1
11.70	罗睺表积月	100	187	10

第三章 五要素(体系派)

3.01 [译文] 现在依据时轮根本经讲体系派的五项要素。

从第十四胜生周^①的第二十一年丁亥起,计算已经过去的年数^②,乘以十二,加上从(当年的)角宿月^③起已过月数^④。(把这个数值)写(上下)两遍^⑤。下位乘以二,恒加六十^⑥,除以六十五^⑦,以其商数加于上位,得朔望月的积月^⑧。上位加一,下位(的余数)加二,即得下一月的积月(和闰余)。

在实际运算中,除以六十五之后所得的余数(是检验闰月的标准),如果出现为零,表示闰月出现于(闰周的)终端,如果出现为一则表示闰月出现于(闰周的)中间。在这种情况下,上位(积月)应减一^⑨。下位(的闰余)又是推算中气、节气、二至等季节标志的基本数据^⑩。

[译解] ①胜生是藏语“饶迥”的汉语直译,是丁卯年的异名。时轮历也以六十年为一周期,不过不用干支配合而是每年各有一个名称,不是从甲子年开始而是从相当于丁卯年的胜生年开始,所以不能译为六十甲子,而应译为“胜生周”,或丁卯周。第一个胜生周开始于公元1027年丁卯。

②已过年数是从本书的历元(公元1827年丁亥角宿月朔日)起到所求年之间的年数,简称“积年”,或“入历年数”。

③角宿月,是月圆时月亮在天空的恒星背景上位于角宿前后的月份,即黄经165°至195°之间。这里是粗略地作为相当于霍尔历三月。

④简称入年月数。

⑤藏历习惯把同一度量系统中大小不同单位的数码不是由左

向右而是由上而下地分开写,它们的共同乘数则相应地重复写几遍,这种写法唐译印度《九执历》中译为“重张位”、“重张五位”等。

⑥《九执历》中叫恒加数,时宪历中叫“应”,是该历元时已有的数值。凡更换历元时,这项数值都要更换。

⑦时轮历六十五年二十四闰。即65月2闰,每个平月积闰分2。

⑧“积月”依原文直译应作“定月”,但与下文的“定日”并非同类的概念,而与“积年”属于同类概念,故译为“积月”。是加上闰月之后的准确的朔望月数。

⑨当闰余为零或一时,表示闰月应设在该月之后,故这时上位加下位商数之后应减去一。

⑩第十章第七节10.07有无中气置闰法,及用闰余直接查表法。

第十章第十八节另有一推积月法及推总积日法。

〔例一〕 第十六胜生周土马年角宿月十五日

农历 戊午年三月十五日

公元 1978年四月廿一日

$$1978 - 1827 = 151$$

积年

$$3 - 3 = 0$$

入年月数

$$\text{上位} (15 \times 12 + 0) + \text{下位商数} 56 = 1868$$

积月

$$\text{下位} [(15 \times 12 + 0) \times 2 + 60] \div 65 = 56 \cdots 44$$

闰余

〔例二〕 第十六胜生周土羊年牛宿月十五日

农历 己未年七月十五日

公元 1979年九月六日

$$1979 - 1827 = 152$$

积年

$$7 - 3 = 4$$

入年月数

$$152 \times 12 + 4 + 57 = 1885$$

积月

$$[(152 \times 12 + 4) \times 2 + 60] \div 65 = 57 \cdots 1$$

闰余

〔例三〕 第十六胜生周土羊年鬼宿月三十日

农历 己未年十二月三十日

公元 1980年二月十六日(藏历在上年内)

$1979 - 1827 = 152$ 积年

$12 - 3 = 9$ 入年已过月

$152 \times 12 + 9 + 57 = 1890$ 积月

$[(152 \times 12 + 9) \times 2 + 60] \div 65 = 57 \cdots 21$ 闰余

3.02 求曜基数^①

〔译文〕 置积月,重张五位,自下而上:曜位乘以1^②,漏刻^③位乘以31,分位乘以50,息位乘0,子位乘480。再自上而下,分别加以3', 37', 43', 2", 140"', 再从最下位起逐层按707, 6, 60, 60, 7进位,所得余数叫做“曜基数”。

〔译解〕 ①朔日的曜基数是所求月的平朔时刻和平朔日的周日。为所求月之前一月的三十日的值日曜(星期序数)和该太阴日结束时刻。3'37'43' 2" 140"' 为历元之平朔时刻。此数与积月乘朔望月值相加后,以7除之,其商余即是星期之序数和该月的平朔时刻。三十日之太阴日结束时刻,即为平朔时刻。

②1曜31漏刻50分0息480/707,加上四周的天数28,是朔望月的长度,即为29.53087太阳日。曜位的周期是7, $29 \div 7 = 4$ 余1,舍去商数,取商余1。在算式中z代表曜。周序日名为:1日曜,2月曜,3火曜,4水曜,5木曜,6金曜,0土曜。与现在通行的星期日日曜、星期一月曜的排列顺序不同。

③漏刻,直译为“水量”,由滴漏计时而来。其时间长度为现代钟表的24分,接近于15分钟的刻,而与60分钟的小时相差较大,所以译为“漏刻”。在计量弧长时,也借用这个名词,把一宿的六十分之一叫做“刻”,本译解中为了与时间单位相区别,译为“弧刻”。在没有混淆的情况下,都简称为刻。凡第一位是曜数的,第二位必是漏刻;第一位是宿数的,第二位必是弧刻。当第一位是零而不写出单位时,第二位是漏刻还是弧刻,需根据具体情况做出判断。在算式中都用q表示。

〔例一〕 由3.01 已知积月

$$(1868 \times 1 + 3 + 991) \div 7 = 408 \cdots 6$$

$$(1868 \times 31 + 37 + 1560) \div 60 = 991 \cdots 45$$

$$(1868 \times 50 + 43 + 211) \div 60 = 1560 \cdots 54$$

$$(1868 \times 0 + 2 + 1268) \div 6 = 211 \cdots 4$$

$$(1868 \times 480 + 140) \div 707 = 1268 \cdots 304$$

得曜基数为 $6^{\circ}45'54''4''304''$

$$\begin{aligned} \text{〔例二〕 } & 1885 \times (1^{\circ}31'50''0''480''') + (3^{\circ}37'43''2''140''') \\ & = 44^{\circ}47'6''3''687''' \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{〔例三〕 } & 1890 \times (1^{\circ}31'50''0''480''') + (3^{\circ}37'43''2''140''') \\ & = 5^{\circ}26'17''259''' \end{aligned}$$

3.03 求“整数”和“零数”

〔译文〕 置积月，写成上、下两位，上位乘以2，下位乘1，然后上位恒加22，下位恒加0，下位除以126，所得商数加于上位后除以28，即得“整数”和“零数”。

〔译解〕 上位的商余叫做“整数”，下位的商余叫做“零数”。这里的“整数”是个术语，指月亮在所求月平朔距远地点的整日数，零数为日下之余分。这个公式意味着近点月的长度为

$$30 - 2\frac{1}{126} = 27\frac{125}{126} \text{太阴日} = 27.5541 \text{太阳日}。$$

此处的恒加数，为历元平朔距月亮近地点的日分。

〔例一〕 由3.01已知积月

$$(1868 \times 2 + 22 + 14) \div 28 = 134 \cdots 20 \quad (\text{整数})$$

$$(1868 \times 1 + 0) \div 126 = 14 \cdots 104 \quad (\text{零数})$$

$$\text{〔例二〕 } (1885 \times 2 + 22 + 14) \div 28 = 135 \cdots 26 \quad \text{整数}$$

$$(1885 \times 1 + 0) \div 126 = 14 \cdots 121 \quad \text{零数}$$

$$\text{〔例三〕 } (1890 \times 2 + 22 + 15) \div 28 = 136 \cdots 9 \quad \text{整数}$$

$$(1890 \times 1 + 0) \div 126 = 15 \cdots 0 \quad \text{零数}$$

3.04 求太阳基数^①

〔译文〕 置积月重张五位，(最上一位是)宿位，乘以2，(第二位)弧刻乘以10，分位乘以58，息位乘1，(第五位)子位乘以17^②。再自上而下分别恒加24, 59, 6, 1, 41。然后自下而上分别除以67, 6, 60, 60, 27^③，其商余名为“太阳基数”。

本月的太阳基数加此处的乘数就得到下月的基数，毫不费

事。

〔译解〕 ①太阳基数为所求月平朔时太阳距春分点的弧长，亦即该时太阳的平黄经。

②2宿10弧刻58分1息 $\frac{17}{67}$ 是每一个太阴月内太阳平均行度，参看第九章9.21节。 $0^{\text{h}}4^{\text{m}}21^{\text{s}}5''43'''$ 为每一太阴日太阳平行弧长。 $24^{\text{h}}59^{\text{m}}6^{\text{s}}1''41'''$ 为历元时太阳距春分点弧长。

③周天的弧度均分为27宿，在本译解的算式中用k表示。每宿60弧刻，周天等于1620弧刻。

$$\begin{aligned} \text{〔例一〕} & 1868 \times (2^{\text{h}}10^{\text{m}}58^{\text{s}}1''17''') + (24^{\text{h}}59^{\text{m}}6^{\text{s}}1''41''') \\ & = 25^{\text{h}}31^{\text{m}}20^{\text{s}}3''39''' \end{aligned}$$

$$\text{〔例二〕} \quad (1885 \times 2 + 24 + 345) \div 27 = 153 \cdots 8^{\text{h}}$$

$$(1885 \times 10 + 59 + 1828) \div 60 = 345 \cdots 37^{\text{m}}$$

$$(1885 \times 58 + 6 + 394) \div 60 = 1828 \cdots 51^{\text{s}}$$

$$(1885 \times 1 + 1 + 478) \div 60 = 394 \cdots 0''$$

$$(1885 \times 17 + 41) \div 67 = 478 \cdots 60'''$$

$$\begin{aligned} \text{〔例三〕} & 1890 \times (2^{\text{h}}10^{\text{m}}58^{\text{s}}1''17''') + (24^{\text{h}}59^{\text{m}}6^{\text{s}}1''41''') \\ & = 19^{\text{h}}32^{\text{m}}41^{\text{s}}1''11''' \end{aligned}$$

3.05 求中曜、中日

〔译文〕 以59漏刻3分4息 $16/707^{\text{①}}$ 乘以所求之日的序数，加曜基数，得“中曜”^②。

以4弧刻21分5息 $43/67^{\text{③}}$ 乘以所求日序数加太阳基数得“中日”^④。

或以所求日期查下面这个表，也可(就不必自己乘了)。

表一 体系派太阴日平行表 太阳平行表

太阴日期		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴日平行时间	曜刻分息	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0
		59	58	57	56	55	54	53	52	51	50	49	48	47	46	45
		3	7	11	14	18	22	25	29	33	36	40	44	47	51	55
		4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
	707	16	32	48	64	80	96	112	128	144	160	176	192	208	224	240
太阳平行弧长	宿刻分息	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
		4	8	13	17	21	26	30	34	39	43	48	52	56	1	5
		21	43	5	27	49	11	33	55	17	39	1	23	45	7	29
		5	5	4	4	4	3	3	3	2	2	2	1	1	0	0
	67	43	19	62	38	14	57	33	9	52	28	4	47	23	66	52
太阴日期		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴日平行时间	曜刻分息	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0	1
		44	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31
		58	2	6	9	13	17	20	24	28	31	35	39	42	46	50
		4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
	707	256	272	288	304	320	336	352	368	384	400	416	432	448	464	480
太阳平行弧长	宿刻分息	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
		9	14	18	22	27	31	36	40	44	49	53	57	2	6	10
		51	12	34	56	18	40	2	24	46	8	30	52	14	36	58
		0	5	5	5	4	4	4	3	3	3	2	2	1	1	1
	67	18	61	37	13	56	32	8	51	27	3	46	22	65	41	17

〔译解〕 ①59漏刻3分4息16/707是每一太阴日的平均长度(见第九章9.03节)。

②中曜:所求日的曜次(星期序数)和所求日太阴日结束的時刻,因尚未做月行快慢的修正,这个数值还不十分准确,只是求“定曜”(见下文3.11节)的一个中间步骤,所以命名为“中曜”。

③4弧刻21分5息43/67是每一太阴日内太阳平均运行的弧长(见第九章9.21节)。

④中日:为所求的太阴日结束时,太阳距白羊宫首的弧长(即该时刻太阳的平黄经)。因尚未做太阳运动快慢的修正,只是求“定日”(见下文3.11节)的一个中间步骤,所以命名为太阳中数,此处采用《九执历》的译名,简称“中日”。

$$\begin{aligned}
 \text{〔例一〕} & (0^{\circ}59'3'' \ 4'' \ 16/707) \times 15 + 6^{\circ}45'54'' \ 4'' \ 304'' \text{ (曜基数)} \\
 & = 0^{\circ}31'21'' \ 5'' \ 43'' \text{ (中曜)} \\
 & (0^{\circ}4'21'' \ 51'' \ 43/67) \times 15 + 25^{\circ}31'21'' \ 3'' \ 39'' \text{ (太阳基数)} \\
 & = 1^{\circ}5'29'' \ 0'' \ 42'' + 25^{\circ}31'20'' \ 3'' \ 39'' \\
 & = 26^{\circ}36'49'' \ 4'' \ 14'' \text{ (中日)}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{〔例二〕} & \text{以15日检表一上栏,得 } 0^{\circ}45'55'' \ 0'' \ 240'' + \\
 & (4^{\circ}47'6'' \ 3'' \ 687/707) = 5^{\circ}33'1'' \ 4'' \ 220'' \text{ (中曜)} \\
 & \text{检表一15日下栏,得 } 1^{\circ}5'29'' \ 0'' \ 42'' + (8^{\circ}37'50'' \ 0'' \ 60'') \\
 & = 9^{\circ}43'19'' \ 1'' \ 35'' \text{ (中日)}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{〔例三〕} & \text{检表一30日上栏得 } 1^{\circ}31'50'' \ 0'' \ 480'' + \\
 & (5^{\circ}26'17'' \ 1'' \ 259) = 6^{\circ}58'7'' \ 2'' \ 32'' \text{ (中曜)} \\
 & \text{检表一30日下栏,得 } 2^{\circ}10'58'' \ 1'' \ 17'' + \\
 & (19^{\circ}32'41'' \ 1'' \ 11'') = 21^{\circ}43'39'' \ 2'' \ 28'' \text{ (中日)}
 \end{aligned}$$

3.06 月离步数表的构成

	检步序数	损益率(乘数)	盈缩积
前	1	5	5
	2	5	10
	3	5	15
	4	4	19
	5	3	22
步	6	2	24
	7	1	25
后	8	1	24
	9	2	22
	10	3	19
	11	4	15
	12	5	10
步	13	5	5
	0	5	0

〔译文〕 表上给出十四步^①,各步的数值依次为五、五、五、

四、三、二、一、然后颠倒过来：一、二、三、四、五、五、五^②（即损益率^③）。前段各步^④的盈缩积^⑤是渐加的，后段各步的盈缩积是渐减的。现为便于了解，再将此表的左行（按纸面说的左，从读者说则为右）的数码具体开列如下：第一步与第十三步的盈缩积为五，第二、十二步为十，第三、十一为十五，第四、十为十九，第五、九步为二十二，第六、八步为廿四，第七步为二十五，第零步的盈缩积为零，构成月离表。

〔译解〕 ①十四步：月亮在空间运行速度因迟速运动而有大小的变化。一个近点月大约为二十八天，所以作为二十八步。月离表上只给出十四步的损益率和盈缩积，另外十四步与此对称，所以不必再给出。

②这些数值的单位是弧刻，最大者为五，因为月亮速度变化的幅度为十弧刻，在五十四至六十四之间。所以与平均行度之差最大为五。

③损益率：诸曜从远地点（或近日点）开始每行一步，对平均速度而言，超过或不及的度数。运算时用它去乘步数，所以有些表中标为“乘数”。

④前步、后步：也可译为前段、后段或前进步、后退步。诸曜（太阳、月亮和五大行星）运动速度的变化率都可分为由小变大，和由大变小的前后两个段落，称为前步、后步。

⑤盈缩积：从远地点开始到某曜所在的宫（宿）之间，各步的损益率累积之和。

时轮历月离表之盈缩大分为25弧刻，其各个阶段的盈缩积的分配似与其正弦函数有关。设月亮7天行一象限，则第一天行 90° ，第2天行 $\frac{2}{7} \times 90^\circ$ ，以下依次类推。以盈缩大分乘以每天月亮运行度数的正弦函数，分别得5.56, 10.85, 15.59, 19.54, 22.52, 24.37, 25。只取整数，与时轮历月离表之盈缩积完全一致。后面的日躔表与此类似，不再重复加注。

时宪历月离表盈缩大差为 $4^\circ.97$ 。将时轮历盈缩大差25弧刻折合成今度，得 $5^\circ.56$ ，略大于今测。

3.07 求曜净行

〔译文〕 置整数,加以所求日数,除以十四^①,所得商数如为一、三,表示不均衡;如为零、二、四,表示均衡。均衡就是顺序,不均衡就是逆序。将此商数关押起来^②以其余数查表二(检步序数栏),查得位置后,将此数码擦掉^③,将相应的盈缩积一栏的数值写在弧刻位上。用旁下步^④损益率乘“零数”。

上面以十四除得的余数如果是零,称为“未过”^⑤,其盈缩积也是零,其下步损益率则用表中前步的第一行的数值。

检步序数旁下数,乘“零数”后,除以126,所得商数叫做“净行”(弧刻),商余乘60,再除以126,得净行分,商余乘6除以126,得净行息,商余乘707,除以126,得子位,一定能除尽,再无余数。

〔译解〕 ①除以近点月周期28日的一半14日,意味着从近地点或远地点开始。顺序即月亮的迟速运动中由近地点到远地点的半周,逆序即由远地点到近地点的另外半周。

②关押起来:即此数码后面还有用处,暂时在其周围画一圆圈以免遗忘。

③擦去是因为再没有其他用途了。

④旁下步即检步数旁右栏下面一行的损益率。

⑤未过:检步序数如果出现为零时,表示盈缩正负相抵,即天体正处于远地点或近地点时。

〔例一〕所求日期数为15,整数为20。

$$(15 + 20) \div 14 = 2 \cdots \cdots 7$$

商数2周围画上一个圈②,后面还要用到。

以商余7为检表序数查表二,得盈缩积为25。

其旁下一步的损益率为1,以此为乘数,去乘零数104,除以126

$$1 \times 104 \div 126 = 0 \cdots \cdots 104$$

$$104 \times 60 \div 126 = 49 \cdots \cdots 66$$

$$66 \times 60 \div 126 = 3 \cdots \cdots 18$$

$$18 \times 707 \div 126 = 101 \text{ 必须除尽无余数。}$$

得“净行数”为0°49′ 3″ 101″′。

注意:此数取其商数的整数,而不是其余数。

〔例二〕所求日数为15, 整数为26, 零数为121。

$$(26 + 15) \div 14 = ② \cdots 13$$

以13查表二, 得盈缩积5, 下一行的损益率5:

$$5 \times 121 \div 126 = 4 \cdots 101$$

$$101 \times 60 \div 126 = 48 \cdots 12$$

$$12 \times 6 \div 126 = 0 \cdots 72$$

$$72 \times 707 \div 126 = 404$$

$$\text{得净行度4漏刻48分0息} \frac{404}{707}$$

〔例三〕 所求日数为30, 整数为9, 零数为0。

$$(9 + 30) \div 14 = ② \cdots 11 \quad \text{查表: 盈缩积15, 损益率5}$$

$$5 \times 0 \div 126 = 0^0 0' 0''$$

3.08 求半定曜

〔译文〕 净行弧刻(分、息)等位,(凡盈缩积)是前步者与之相加,是后步者与之相减。但是如遇“未过”,则乘数落在前步的第一步上,因此净行漏刻应与盈缩积行度相加(而不是相减);而如遇前步的第七步时,乘数落在后步上,所以净行漏刻的数值应从盈缩积中减去。减后所余的漏刻位退一,乘60为分,以净行分减之;减后的差数退一为息,乘6,减净行息;差数退一,乘707,减净行子位,减得的差数为月亮的步度(简称月步)^①。

这个数值与中曜的漏刻以下各位(不管曜位)均衡则加,不均衡则减^②,得数叫“半定曜”^③。

为使曜(半定)数与(下面将求得的)日(躔步)数的子位通分,净行子位乘以67,再除以707,其商数为第五子位,商余为第六子位。

〔译解〕 ①加与减要看乘数(即损益率)在前步还是后步而定,而不是看盈缩积在前、后步。

②均衡为偶数商,逢均衡盈缩积为加,表示月亮的迟速改正是从近地点开始起算的。

③月步(月亮的真盈缩弧长)的单位是弧刻,中曜(太阴日结束的时刻)的单位是漏刻,单位不同,本不能相加减,应先变时。此处

因二者周期相差很小,几乎相等,就简单地直接加减了。

〔例一〕由3.06已知:盈缩积25,损益率1在后步中,太阳净行 $0^{\circ}49'3''101''$ 为负数。

由3.08已知 中曜为 $31^{\circ}49'4''544''$

由3.07已知“整数”为偶数,顺行,故“月步”为正数。

	曜 ²	漏刻 ⁴	分 ¹	息 ²	第五 子数''	第六 子数
周进位率	7	60	60	6	707	
25 ⁹ =		24	59	5	707	积步
后步, 负数 -		0	49	3	101	太阴净行
均衡, 正数 +		24	10	2	606	月步
	0	31	49	4	544	中曜
	0	56	0	1	443	半定曜
= 0	56	0	1	41/67	694/707	通分
〔例二〕	5 ⁹ =	4	59	5	707	积步
后步, 负数 -		4	48	0	404	净行
均衡, 正数 +		0	11	5	303	月步
	5	33	1	4	220	中曜
	5	33	13	3	523	半定曜
	= 5	33	13	3	49/67	398/707通分
〔例三〕	15					积步
后步, 负数 -	0	0	0	0		净行
均衡, 正数 +	15					月步
	6	58	7	2	32	中曜
	0	13	7	2	32	半定曜
= 0	13	7	2	3/67	23/707	通分

3.09 〔译文〕 日躔步度表的构成

前后两段的渐加渐减率是六、四、一、一、四、六,表中左行的盈缩积是:第一步和第五步为六,第二、四步为十,第三步为十一,(起点的)零步为零。

	引检步	损益率	盈缩积		引检步	损益率	盈缩积
前 步	1	6	6	后 步	4	1	10
	2	4	10		5	4	6
	3	1	11		0	6	0

〔译解〕 引检步数的意义

检 步	1	2	3	4	5	0
宫(前步)	巨蟹	狮子	室女	天秤	天蝎	人马
名(后步)	摩羯	宝瓶	双鱼	白羊	金牛	双子

同月离表注,此日躔表盈缩大差11与其他各段盈缩积的关系也符合正弦函数之关系。时宪历日躔大差为 $2^{\circ}.05$ 。将时轮历日躔大差折合成今度为 $2^{\circ}.44$,也略大于今测。

3.10 〔译文〕 求太阳净行

置中日,重张位。

其一减六宿四十五弧刻^①,不足减时加一周(廿七宿)再减;差数如果满半周(十三宿三十弧刻)者减去,不足者不减,减与未减要记下来。减余的宿数乘六十,加入减余的弧刻度,除以一百三十五^②,以其商数作为检步序数,查日躔步度表。查得的盈缩积(积步)数值写在弧刻位上;用查得的损益率遍乘(中日尾数的)弧刻至子位各数值;如果遇到“未过”则用第一步(的损益率)去乘(参看例三)。乘得之积自下而上按各位的分母67,6,60进位,然后除以135,商数为(太阳)“净行”(的刻位);余数乘60,加入分位,再除以135,得分位;余数乘6,加入息位,再除以135,得息位;余数乘67,加入原来的子位数,再除以135,得子位。应该除尽,再没有余数(这些商数就是太阳的净行)。

〔译解〕 ①六宿四十五弧刻(即 90°)是夏至到春分的距离,减 $6^{\circ}45'$ 意味着太阳远地点在夏至。

②除以135的意义是化为宫数,一宫占9步,每步15弧刻, $9 \times 15 = 135$ 。太阳盈缩数表以宫为单位排列。

〔例一〕 由3.05已知 中日 $26^{\circ}36'49''4''14'''$

单位	宿	刻	分	息/	67
由3.05	26	36	49	4	14
	- 6	45			
	19	51			
	- 13	30			
	6 ^k	21 ^q	= 381 ^q		

中日
诞生宿刻

已减半周

381^q ÷ 135 = 2宫...111弧刻 化宫刻

检日躔步度表: 2宫得积步10, 损益率1, 前步、正数

		111	49	4	14	中日化宫尾数
	×	1				损益率
	135	111	49	4	14	化宫刻
前步正数	+	0	49	4	14	太阳净行
〔例二〕	9	43	19	1	35	中日
	- 6	45				诞生宿刻
	2 ^k	58 ^q	= 178 ^q			未减半周

178^q ÷ 135 = 1宫43弧刻 化宫刻

检表得积步6, 损益率4, 前步

		43	19	1	35	中日化宫尾数
	×	4				损益率
	135	172	76	4	140	化宫刻
前步、正数 +		1	17	0	6	太阳净行

〔例三〕

单位	宿	刻	分	息	/67	
	21	43	39	2	28	中日
	- 6	45				诞生宿刻
	14	58				
	- 13	30				已减半周
	135	1	28	39	2	28 化宫刻
前步为正数 +	0宫	3	56	2	34	太阳净行

以0宫查表得积步0, 即“未过”, 损益率看第一行为6, 前步。

3.11 〔译文〕 求定曜、定日

“净行”的弧刻及以下各位,用与求半定曜相同的方法,(与查表所得盈缩积)前步加,后步减,得(太阳)定步(简称日步)。以之分别与“半定曜”,中日的刻以下各位加减:已减半周者加,未减半周者减,得定曜与定日。

〔译解〕 太阳盈缩定步简称为日步,是太阳实际上比平均行度多行或少行的弧长。

“定日”系采用《九执历》的译名,意为在所求日的太阴日结束时,太阳所在之宿和在该宿内已行过的弧度。即太阳的真黄经。

“定曜”意为真太阴时刻,即所求日准确的曜日序数和该日内太阴日结束的漏刻、分、息等。

对于合朔时刻来说,中曜即平朔,半定曜即计入了月行迟疾对合朔时刻的影响,定曜则日月盈缩的影响都计在内了,即相当于定朔。

时轮历日躔表从远地点开始计算,故前半周减,后半周加。

〔例一〕	宿	刻	分	息	/67	
由3.10	+	0	49	4	14	太阳净行
		10				积步
已减半周,正数	+	10	49	4	14	日步
	26	36	49	4	14	中日
	26	47	39	2	28	定日(太阳真黄经)
〔例二〕	宿	刻	分	息	/67	
		+1	17	0	6	净行
		6				积步
未减半周,负数	-	7	17	0	6	日步
	9	43	19	1	35	中日
	9	36	2	1	29	定日
〔例三〕	+	3	56	2	34	净行
		0				积步
已减半周,正数	+	3	56	2	34	日步

	21	43	39	2	28	中日
	21	47	35	4	62	定日
〔例一〕	曜/宿	刻	分	息	/67	/707
由3.08	0	56	0	1	41	694 半定曜
已减半周,正数 +	0	10	49	4	14	日步
	1	6	49	5	55	694 定曜
〔例二〕	5	33	13	3	49	398 半定曜
	-7	17	0	6		日步
	5	25	56	3	43	398 定曜
〔例三〕	0	13	7	2	3	23 半定曜
	+3	56	2	34		日步
	0	17	3	4	37	23 定曜

3.12 〔译文〕 求太阴日月宿

置定日,重张位。另置五十四,乘以日期,除以六十,商数为宿,余数为弧刻;或按太阴超行度表直接查取亦可^①。以之加于定日的宿位与刻位,得太阴日月宿^②。体系派与作用派都是这样。

日期	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴超行度	宿	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	9	10	11	12
	刻	54	48	42	36	30	24	18	12	6	0	54	48	42	36
日期	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴超行度	宿	14	15	16	17	18	18	19	20	21	22	23	24	25	26
	刻	24	18	12	6	0	54	48	42	36	30	24	18	12	6

太阴日月宿减去定曜,得曜伴月宿(本书为通俗,意译为太阳日月宿)。^③

〔译解〕 ①太阴超行度:月亮与太阳向同一方向运动,每天除共同的行度外,月亮还超过太阳54弧刻(周天1620弧刻的三十分之一),它与共同行度相加,构成每个太阴日月所行的弧度。

②太阴日月宿为太阴日结束时月亮所在之宿,即此时月亮的黄经。

③太阳日月宿是太阳日开始时月亮所在之宿和在该宿中已运行多少弧长。因为值曜的起讫是按太阳日计算的,与太阳日共始终的,所以“伴曜”就是按太阳日计算的意思,即天明时月亮的黄

经。

〔例一〕 宿 刻 分 息 /67 /707

由3.11 26 47 39 2 28

查表 + 13 30

	13	17	39	2	28	
-	1	6	49	5	55	694
	12	10	49	2	39	13

〔例二〕 9 36 2 1 29

+ 13 30

	23	6	2	1	9	64
-	5	25	56	3	43	398
	17	40	5	3	32	373

〔例三〕 21 47 35 4 62

+ 27

	21	47	35	4	21	19
-	0	17	3	4	27	23
	21	30	31	5	50	703

定日

15天月超行

太阴日月宿

定曜

太阳日月宿

定日

15天月超行

太阴日月宿

定曜

太阳日月宿

定日

30天月超行

太阴日月宿

定曜

太阳日月宿

3.13 〔译文〕 求“会合”

此数(太阳日月宿)与定日,从宿位起到子位,同位相加,按67, 6, 60, 60进位,得“会合”。

〔译解〕 廿七会合的名称见第一章1.07节。这里的会合是占星术上用的,不是会合周期,无天文学上的意义。

〔例一〕 宿 刻 分 息 /67

由3.11已知定日 26 47 39 2 28

由3.12已知太阳日月宿 + 12 10 49 2 39

11 58 28 5 0

所以第十六胜生周土马年(1978)三月十五日的“会合”是第十一个“遍推”。

3.14 〔译文〕 求“作用”

以日期乘二,减一,除以七,余数即“作用”的后分,其前分可以间接推知。

〔译解〕 十一个“作用”由初一的后分起至廿九日前分止,按以下七个轮流:

1. 枝稍 2. 孺童 3. 具种 4. 榨麻油 5. 家生 6. 商贾 7. 毗支

29日的后分名吉祥,30日前分名四足,30日后分名蛟龙,初一下分名不净,这四个是固定的,不轮流。

例:十五日 $(15 \times 2 - 1) \div 7 = 4 \cdots \cdots 1$

所以十五日后分为枝稍,推知其前分为0毗支。十六日前分为孺童。

〔表解〕

一枝稍	二孺童	三具种	四榨麻	五家生	六商贾	0毗支
初一后	初二前	初二后	初三前	初三后	初四前	初四后
初五前	初五后	初六前	初六后	初七前	初七后	初八前
初八后	初九前	初九后	初十前	初十后	十一前	十一后
十二前	十二后	十三前	十三后	十四前	十四后	十五前
十五后	十六前	十六后	十七前	十七后	十八前	十八后
十九前	十九后	二十前	二十后	廿一前	廿一后	廿二前
廿二后	廿三前	廿三后	廿四前	廿四后	廿五前	廿五后
廿六前	廿六后	廿七前	廿七后	廿八前	廿八后	廿九前
廿九后 吉祥	三十前 四足	三十后 蛟龙	初一前 不净	×	×	×

〔注解〕 这里的日期是按太阴日说的,所以每月固定为三十天,没有大小月。

3.15 〔译文〕 1. 曜, 2. 日期, 3. 星宿, 4. 会合, 5. 作用, 是在星算家中极为著称的五支, 或称五括, 五要素。其中的曜指“定曜”(太阴日结束的准确时刻)。日期指日期与喜、善、胜、空、满五种名称的配合。星宿指太阳日月宿。会合是由(定)日和月(宿)和合而成的。作用指作用的前后分。

〔译解〕

喜日: 每月的初一、初六、十一、十六、廿一、廿六日。

善日: 每月的初二、初七、十二、十七、廿二、廿七日。

胜日：每月的初三、初八、十三、十八、廿三、廿八日。

空日：每月的初四、初九、十四、十九、廿四、廿九日。

满日：每月的初五、初十、十五、二十、廿五、三十日。

3.16 〔译文〕 重日与缺日

一个太阳日是以今天天明为起点，到明天天明为止，转入下一个太阳日。（定曜的数值的第一位即）曜位及其下面所带的数值（漏刻、分、息等）表示从天明起，再过这么长的时刻，今天这个太阴日就将终了，（开始）进入下一个（太阴日）了。

如果同一个曜重复出现两次^①，其中漏刻较大的那一天就是缺日，如果跳过去了^②，其中漏刻较小的一个是重日^③。实际上日期是没有缺和重的，出现这种现象的原因是要（把太阴日）与太阳日配合起来。当一个太阳日相应于一个完整的太阴日，并且前后两头又都有一点多余的时候，这个太阳日就叫做“缺日”。当一个太阴日与三个太阳日见面时^④，与这个完整的太阴日并行的日期就叫做“重日”。可见，由于月行步度盈缩而产生的缺与重，是正好相抵消的。缺日较多的，是太阳日与太阴日不相等的那一部分。

〔译解〕 ①即前后两天的“定曜”的曜次相同。

②即前后两天的“定曜”的曜次不连续，中间缺一个。

③此原则可总结为八个字：“重者缺大，缺者重小。”

④即除一个整太阳日外，两头还各有一个太阳日的一小部分，一共与三个太阳日有关。〔实例〕见后面《时轮历原理研究》一文第六节。参看11.14, 11.15两节。

3.17 〔译文〕 定日与月宿的意义

太阳的数值（定日）是在太阴日终了时太阳运行到了某一宿后在该宿中约略已运行了多长。

太阴日月宿是这一天太阴日终了时，月亮所在之宿。

太阳日月宿是指这一天月亮所在之宿，和前一天月亮已运行过的长度，用它去减六十弧刻，就是从天明起月亮在该宿还有多长时间，这段弧长完了之后，就进入下一宿了。

3.18 〔译文〕 论“会合”与“作用”

“会合”是时间之神，是每一个太阴日的主事者，其（刻、分等）

数值是这一天天明前已运行完了的。

“作用”及其前后分是把所推算的这个太阴日分成两半，每一半是一个“作用”的数值。其算法是：用前一个太阴日去减六十，差数是在前一个太阳日里已走过的，这个差数与今天的太阴日数值相加，除以二，商数即这个时间的作用的数值。前分是前一太阴日终了后还要经过这么长的时间，后分表示这个数值终了后的“作用”的数值。

〔例〕 求第十六胜生周戊午年七月十五日的作用

已求得七月十四日定曜，为 $32^{\circ}0' 4'' 13''' 33'''$

七月十五日定曜，为 $25^{\circ}56' 3'' 43''' 398'''$

$$(60^{\circ} - 32^{\circ}0' 4'' 13''' 33''' + 25^{\circ}56' 3'' 43''' 398''') \div 2 \\ = 26^{\circ}57' 5'' 48''' 537'''$$

26日的前分为“枝稍”。

作用神的名称见1.08节。

〔译解〕 藏文原书此处有一个六十干支表，其内容已包括在1.09节译解的表里面，不再重复。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第三章，五要素(体系派)终。

第四章 五要素(作用派)

4.01 [译文] 早期浦派学者遵循《时轮摄略经》而讲的一般的算法。

从第十四胜生周丁亥年起计算已过年数,乘以十二。从角宿月起计已过月数,相加后重张两位,下位乘二,恒加六十四,除以六十五,商数加于上位,得积月。如果此数适值进位(按:即商余为零或一),则是按此派算法为有闰。

4.02 [译文] 置积月,重张三位,由上而下,乘以一、三十一、五十;恒加三、二十一、二十。(自下而上)除以六十、六十、七,商余即是“曜基数”。

[译解] $1 + 7 \times 4$ 为 29 日,朔望月为 29 日 31 漏刻 50 分 = 29.53056 太阳日。

4.03 [译文] 积月重张两位,上位乘二,下位乘一;上位加八;下位加二十八,除以一 hundred 二十六,商数加于上位,除以二十八,(这两个)余数名为“整数、零数”。

4.04 [译文] 积月重张五位,从上位起依次乘以二、十、五十八、二、十;恒加廿五、四十二、十二、一、十一,依次除以十三、六、六十、六十、二十七,商余即是太阳基数。

4.05 [译文] 上月的基数加原乘数,即得下月的基数。为了计算的方便,现将作用派的太阴日和太阳平均行度逐日列表如下。该日太阴日时刻和该日太阳平行度与曜基数和太阳基数相加后得中曜和中日:

作用派 太阴日平行表 太阳平行表

太阴日期		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
太阴日平行时间	曜刻分息	0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0
		59	58	57	56	55	54	53	52	51	50	49	48	47	46	45
		3	7	11	14	18	22	25	29	33	36	40	44	47	51	55
		4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
太阳平行弧长	宿刻分息	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
		4	8	13	17	21	26	30	34	39	43	48	52	56	1	5
		21	43	5	27	47	11	33	55	17	39	1	23	45	7	29
		5	5	5	4	4	4	3	3	3	2	2	2	2	1	1
	13	9	5	1	10	6	2	11	7	3	12	8	4	0	9	5

太阴日期		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
太阴日平行时间	曜刻分息	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6	0	1
		44	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31
		58	2	6	9	13	17	20	24	28	31	35	39	42	46	50
		4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0	4	2	0
太阳平行弧长	宿刻分息	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
		9	14	18	22	27	31	36	40	44	49	53	57	2	6	10
		51	13	35	57	18	40	2	24	46	8	30	52	14	36	58
		1	0	0	0	5	5	5	4	4	4	4	3	3	3	2
	13	1	10	6	2	11	7	3	12	8	4	0	9	5	1	10

4.06 [译文] 整数加日期除以十四,商数如为一、三为不均衡,零、二、四为均衡。以余数查月离步度表,盈缩积写于弧刻位。损益率乘以“零数”,如遇“未过”(参看3.07注⑤)则乘以第一行,然后除以一百二十六得(太阴日)“净行”。商余乘六十,除得商数为息,再有余则乘以十三,除以一百二十六,得数为“子位”,不一定没

有余数。净行弧刻等数前步加、后步减。这些数值与中曜加减，均衡则加，不均衡则减，得半定曜。

4.07 〔译文〕 中日重张两位，其一减六宿四十五弧刻，不足减者加二十七后再减，差数满半周(13宿30弧刻)则减去，差数宿位乘六十，加原数中的弧刻度，除以一百三十五，以商数引检日躔步度表，查得的盈缩积写于刻位，损益率乘其他各位，如遇“未过”，则用第一步的数值去乘，然后按各自的周期：十三、六、六十、进位，再除以一百三十五，得数为“净行”，余数乘六十，除以一百三十五，再以六乘余数，除以一百三十五，得数为息，再以十三乘，余数除以一百三十五，得十三分的分子，再有余数可弃去不用。

盈缩积与净行弧刻及以下各位，前步加，后步减，得日步。以之与(半定)曜(中)日的(刻)以下数值加减，——已减半周则加，未减半周则减，得定曜与定日。

4.08 〔译文〕 置定日重张位。其一加从上面(3.12)所给的超行度表中查得的数值，得太阴日月宿，此数减去定曜得太阳日月宿。(定)日与(太阳日)月(宿)相加得“会合”。

求作用：日期乘二，减一，除以七，余数称为作用之后分。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第四章，五要素(作用派)终。

第五章 罗睺与交食

5.01 〔译文〕 罗睺头尾的数值

第十四胜生周丁亥年起的积月，恒加一百^①，除以二百三十^②，余数乘三十，推算望日时加十五，晦日则加三十^③。重张五位，从上位起，依次乘以零、零、十四、零、十二^④。（再由下而上）除以二十三、六、六十、六十、二十七。商余为（罗睺）根数^⑤。重张两位，以其一去减二十七，得数为罗睺头宿位。以半周（十三宿三十度）加或减之，（不足半周则加，满半周则减）得罗睺尾，亦名“劫火”^⑥。

〔译解〕 ①恒加100，表示历元时黄白升交点通过春分点后已西行100个月。

②230个月为罗睺周期，即6900太阴日，折合6792.04太阳日。现代实测黄白升交点退行周期为6793.46日，已较为接近。

③将以太阴月表示的交点距春分点已行时间，化成以太阴日表示。一个太阴月等于30个太阴日。

④乘以0, 0, 14, 0, 12, 表示罗睺每日退行14弧分 $\frac{12}{23}$ 息，即0.2347826弧刻。以今360度制表示，为3' 7" .83。请参阅第九章9.31至9.35节。

⑤罗睺根数即发生交食时的升交点在春分点以西的弧长。

⑥从27宿（即周天）减去罗睺根数，即是从春分点向东度量的黄白升交点行度。再减去半周，即降交点行度。

5.02 〔译文〕 罗睺头尾的意义

二十七宿在天空的轨道上左旋（逆时针方向）而列，罗睺的本身行则在天空的轨道上右旋（顺时针方向）运动。例如：罗睺根数为第三宿，就是从奎宿起^①右旋反数至第三宿，即室宿，为罗睺头

所在之宿。用罗喉根数去减二十七的差数为二十四,就是从娄宿起顺数至第二十四宿,同样也得室宿,为罗喉头之宿位。这两种(数法)实际是一样的,只是以前有人对日月食和罗喉的运行不了解,后来的人就顺随其他各曜在各宿中运行方式而做出这样一种说法。

〔译解〕 ①奎宿为古时春分点所在。

〔例一〕 $(1868 + 100) \div 230 = 8 \cdots 128$

$$128 \times 30 + 15 = 3855$$

$$3855 \times 0^{\circ} 0' 14'' 0'' 12'' = 15^{\circ} 5' 1'' 7'' \quad \text{罗喉基数}$$

$$27^{\circ} - 15^{\circ} 5' 1'' 7'' = 11^{\circ} 54' 4'' 6'' \quad \text{罗喉头在翼宿}$$

$$13^{\circ} 30' + 11^{\circ} 54' 54'' 4'' 6'' = 25^{\circ} 24' 54'' 4'' 16'' \quad \text{罗喉尾在室宿}$$

〔例二〕 $(1885 + 100) \div 230 = 8 \cdots 145$

$$145 \times 30 + 15 = 4365$$

$$365 \times (0, 0, 14, 0, 12) = 17^{\circ} 4' 49' 3'' 9'' \quad \text{罗喉基数}$$

$$27^{\circ} - 17^{\circ} 4' 49' 3'' 9'' = 9^{\circ} 55' 10' 2'' 14'' \quad \text{罗喉头}$$

$$13^{\circ} 30' + 9^{\circ} 55' 10' 2'' 14'' = 23^{\circ} 25' 10' 2'' 14'' \quad \text{罗喉尾}$$

〔例三〕 $(1890 + 100) \div 230 = 8 \cdots 150$

$$(150 \times 30 + 30) \times (0, 0, 14, 0, 12) = 17, 43, 33, 5, 11 \quad \text{罗基}$$

$$27 - (17, 43, 33, 5, 11) = 9, 16, 26, 0, 12 \quad \text{罗头}$$

$$+ 13 \quad 30 \quad \text{半周}$$

$$22^{\circ} 46' 26' 0'' 12'' \quad \text{罗尾}$$

5.03 〔译文〕 用罗喉头尾占星

《占音经》中所传之术,战斗之际,择时辨方,一妇挥戈,百夫莫挡。其算术为:罗喉头转到罗喉头所在之宿上面,日宿时辰转到年上,宜向箭头所指方向抛投朵马(食子),施投灵器,布阵发兵。

威镇三界法:无论行善行恶,(其果)常因其他时历,而生变化。世尊说时轮根本经之际,东洲太阳,南洲劫火,西洲太阴,北洲罗喉,月值正望。辨方之术为:将背面圆盘转到罗喉头所在之宿上,箭尖指向“定日”所在之宿,月宿落在箭尾扣弦处之时,此洲从夜半起至日中为镇伏三界之最佳时刻。

图在藏文部分5.03节处。

5.04 [译文] 罗睺入食日、月的规律

从上次月食起,过六个月,应予考察(即隔六个月就可能再有一次月食)。日食出现后满十二个月,应予考察^①。

首先用著名的作用派算法的太阴日月宿(见4.08节)和定日(见4.07节),看其与罗睺头、罗睺尾哪个相近,用数值小者去减数值大者,考察其余数。这是《白琉璃》母编的方法。

[译解] ①太阳从黄白升交点运行一周再回到升交点,需时346天,称为一个交食年;从升交点到降交点和从降交点到升交点需时173天,称为半个交食年。太阳行到升交点或降交点时,便可能发生交食,半个交食年与六个朔望月仅相差四天左右,故此处说“过六个月应予以考察”。月食和日食都符合这种情况,此处说“日食出现后满十二个月应予以考察”,不够严密。

[译文] 另法:从罗睺头或尾中减去三十一弧刻四十一分四息二十三分之十,就会确切无疑。以此数与体系派的日月行度(指黄经)相较,看哪个近些,这是《日光论》的方法。

[译解] 这就是说,在写作《日光论》的时代(十八世纪初),藏族学者们已经认识到历元时将黄白升交点定在春分西100个月的价值尚太小。还需做出三十一弧刻多的改正。据现代实测,这31弧刻的改正值已嫌太小,大约要作43弧刻的改正。或者罗睺基数不加100月,而应改加106月。

[译文] 这两种方法经学者们多次仔细考核,《日光论》所说大多准确。但是两种方法都应很好地考察,再做论断,有不少人因武断而生错误。

5.05 [译文] 月食的食分与延经时刻

(按照《日光论》的方法)看罗睺头尾哪个与十五日的体系派的太阴日月宿相近,以小减大,余数宿位为零,弧刻在五十以下者必定有食。

大小相减后的弧刻除以五,以商数查下表即得食分大小和交食时延经刻分。

数值	1、2、3	4	5	6	7	8	9	10
食分	全 食	只剩 白边	只剩六 分之一	三分 之二	半 食	三分 之一	六分 之一	八分 之一
罗喉头 食延刻分	16 0	15 48	13 20	11 0	8 0	5 20	2 40	2 0
罗喉尾 食延刻分	15 0	14 38	12 30	10 0	7 30	5 0	2 30	1 52 3

〔译解〕 50弧刻相当于 11.1° ，即月亮出现在黄白交点前后 11.1° 的范围以内时必定有月食发生。全食延经刻分达到5个小时以上，太大了一些。

5.06 〔译文〕 求方位

以(太阴日)月(宿)减罗喉头，或以劫火(罗喉尾)减月(宿)者，夜半从东方起食，上半夜近北，下半夜东南偏东(东上)。

以头减月或以月减尾者：夜半从东南，黄昏从近东，黎明从东南近东起食。

(月宿与罗喉)大小相等者：夜半从正东，黄昏从东北，黎明从东南近东起食。

〔译解〕 表解如下：

起食方位表	黄昏、上半夜	夜 半	下半夜、黎明
罗喉头 > 月黄经 罗喉尾 < 月黄经	东北偏北	东 北	东北偏东
罗喉 = 月黄经	东 北	正 东	东南偏东
罗喉头 < 月黄经 罗喉尾 > 月黄经	东南偏东	东 南	东南偏东

〔译解〕 关于入食方位的讨论，见《原理研究》第5节。

〔例一〕

	宿	弧 刻	分	息	第五位
大阴日月宿	13	17	39	2	28/67
罗 喉 头	11	54	54	4	16/23
罗 喉 尾	25	24	54	4	16/23

月宿距罗喉头较近，相减得1宿23弧刻，大于0宿50弧刻，判断为无食。

〔例二〕

	宿	弧 刻	分	息	第五位	第六位
月亮黄经	23	6	2	1	9/67	64/707
升交点黄经	9	55	10	2	14/23	
降交点黄经	23	25	10	2	14/23	

月亮距降交点较近，相距0宿19弧刻8分1息除以5，大约得4，查表得：只剩白边。食延14漏刻38分。

5.07 〔译文〕 时刻的修正

交食都在白分黑分交替之际。

体系派的太阴日定曜的数值终了，即太阴日期交替之时。日、月交食必在此时。

实际推算中的要诀是：以前一天的太阴日数值（译注：即14日的定曜）去减六十，与当日的太阴日数值（即15日的定曜）相加（成一完整的太阴日长度），其和必在五十四至六十四之间，以之检5.05节表，以检得之数加于该日曜位、刻位，终了后交食云。

〔译解〕 60漏刻减14日的定曜表示上一个太阴日在该日所占有的时刻。再与15日的定曜相加表示当日的太阴日长度。

和 数	64	63	62	61	60	59	58	57	56	55	54
再 加 刻 分	5 0	4 30	4 0	3 30	3 0	原 表 无	2 30	2 0	1 30	1 0	0 0

〔译文〕 全食时红色，头食时深红，尾食时浅红，食分小者青

黑色,觜参两宿上食者天青色。

〔例二〕按前面第三章的方法推得七月十四日的“定曜”为:

四曜 三十二漏刻, 0分, 四息 $\frac{13}{67} \frac{33}{707}$

$60^{\circ} - 32^{\circ} 0' 4'' 13''' 33'''' = 27^{\circ} 59' 1''$

加15日定曜 $+ 25^{\circ} 56' 3''$
 $\hline 53^{\circ} 55' 5''$

$53^{\circ} 55'$ 极接近于 54° , 检表得 $0^{\circ} 0'$, 无可加者, 仍为 $25^{\circ} 56' 3'' = 10$ 时 24 分。

时轮历系从天明算起应加 6 小时则拉萨食甚时刻为 16 时 24 分。

〔参考资料〕Oppolzer 日月食典

1979 年 9 月 6 日, 月全食, 食分: 13.4, 食甚时刻: $10^{\text{h}} 54^{\text{m}}$ (格林威治时间), 拉萨在东经 $91^{\circ} 8'$, 化时为 $6^{\text{h}} 6^{\text{m}}$ 。相加得 17 时正。

误差为 36 分。

5.08 推日食法

以体系派的三十日的定日和经过“移加”(按: 指 5.04 节所说的经验修正值减去 31 弧刻 41 分 4 息 $10/23$) 之后的罗喉头尾相较, 看与何者相近, 以小减大。

以罗喉头减定日后, 差数之宿位为零, 弧刻在五十以下者必定有食。

以定日减罗喉头, 差数刻位在五以下者, 虽然有人认为有食, 但这种“颠倒”的情况(按: 指太阳黄经反而较小)不可能有食。

以罗喉尾减定日, 差数宿位为零, 刻位在八以下, 则虽“颠倒”, 仍可能有食。

以定日减罗喉尾, 差数宿位为零, 刻位在四十以下, 必有食。

总之, 尾食时不定(日分大小皆有可能), 而头食时则日分必须大。

有人说: 定日与罗喉减后之余数, 头食则减, 尾食则加, 进位后减去半周, 如各位均为零, 必定有食, 实际也不一定。

〔例三〕	22 ^k	46 ^q	26'	0''	12'''	罗喉尾
	-	31	41	4	10	移加值
	22	14	44	2	2	罗喉尾修正值
	- 21	47	35	4	62	定日
	0 ^k	27 ^q	8'			罗日距

5.09 〔译文〕 书中说：“据前辈实况记录的经验，交食的数值如出现在两至（夏至冬至），前后又接近日出或日没，春分正午前，秋分正午后时必定有食，此外的中间时刻则需研究。”

〔译解〕 这一段引自《日光论》，作者本身于此未做肯定。藏历研究所的《历算基本知识》第24页用了另一种形式的说法：“冬至夏至前后如推得的时间在中午附近则靠不住。”

由于不同季节黄道高度不等，这就影响到视差的数值，汉族古代称之为气差，冬至视差大，夏至视差小。此处冬夏至并提，似不可解。又同一天中不同时刻的视差不等，距午时刻越大视差越大，汉族称之为刻差。升交点和降交点在午前和午后是不同的，此处混为一谈，也不可解。

5.10 〔译文〕（本章5.08节所讲的）大小相减后的差数，罗喉头入食者如为二十二或三十三弧刻，尾食者如为十九或二十弧刻则是全食。比此两数大或小者，食分按比例减小，所以要研究后再说。

日食食分		12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
以头减日	1-4刻	4	8	12	16	20	25	29	33	37	41	45	50
	相同	10	20	30	40	50	0	10	20	30	40	50	0
以尾减日		×	×	×	×	1	2	3	4	5	6	7	8
						0	0	0	0	0	0	0	0
以日减尾	1-3刻	3	6	10	13	16	20	23	26	30	33	36	40
	相同	20	40	0	20	40	0	20	40	0	20	40	0

〔例三〕以日减尾得27弧刻8分，按比例食分应为 $\frac{10}{12}$ 较准。如按此表则食分为 $\frac{5}{12}$ 。

5.11 〔译文〕 行食时间之长短，因（食分分为十二分）每分

占一漏刻,所以半食延经六漏刻,全食延经十二漏刻,其他类推。

〔译解〕 一漏刻等于二十四分钟,六漏刻为二小时廿四分,十二漏刻为四小时四十八分。比实际为大。

〔例三〕 食分10/12,行食时间为4小时。

〔译文〕 入食方位:

以罗喉头或尾减定日者,中午从西南,上午(西南)近南,下午(西南)近西。

以定日减罗喉尾者,中午从西北,上午(西北)近北,下午(西北)近西。

〔例三〕 系以定日减罗喉尾,时间为0曜17漏刻3分。见3.11节例三定曜。时轮历自天明起一昼夜为60漏刻,午正在15漏刻。17漏刻约为12点50分,距中午不远,故应是从西北方入食。

〔参考资料〕《1980年天文普及年历》2月16日日全食,拉萨食分0.77,食甚18时28分20秒,此算例时间的误差为5个半小时。

5.12 〔译文〕 (见食的)时间:自天明起至体系派的太阴日,数值结束时(按:指望或合朔的时刻)行食(按:意为食甚)。体系派的太阴日数值有误差,应加改正值,如5.07节讲月食所说。

体系派的曜位下的漏刻如小于这一天的昼长,那么,虽出现有月食的数值,除全食外,亦不易看见。三十日的曜下刻度,如大于这一天的昼长,虽出现应有日食的数值,亦不能见。

月 份	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
首日昼长	30	31	32	33	32	31	30	28	27	26	27	28
刻分	0	10	20	30	20	10	0	50	40	30	40	50
首日夜长	30	28	27	26	27	28	30	31	32	33	32	31
刻分	0	50	40	30	40	50	0	10	20	30	20	10

5.13 〔译文〕 颜色:尾食者红色,头食红黑色,食分小者青黑色,全食红色,半食红黑色,觜参上食者青白色。

〔译解〕 觜参上食意味着冬至见食。

〔译文〕 日食如只食二、三分,不易见。日光伤目,观察时用有色器皿,内盛清水,于无风处,观察其中日轮之影像。

同时还应以著名的作用派的(罗喉)头尾考察为要。

体系派的日期的重缺(见3.16节),东西两方山陵高低,昼夜长短等都应考虑。

5.14 〔译文〕 讨论不同情况

有人说:体系派的望或晦如为缺日则无日月食,但实际纪录中也见过几个缺望、晦日而出现交食的情况。

第十四胜生周甲戌年(公元1814)五月三十日日食,多麦(安多)地区见稍过半食,推算结果也如此,而卫藏(前后藏)则出现全食,白昼见星,犹如黑夜。又第十四胜生周癸未年(1823)霍尔八月廿二日夜出现月食,这是偶然现象,除去这样个别外,一般按本法推算皆能无误。

〔译解〕 拉萨新版此处加了几句:

如果望晦为缺日,或太阴日数值大,则可能是月食在十六日天将明时,日食在初一日日出前后。

查奥波尔子日月食典7201号日食,公历1814年7月17日全食带经过东经90°,北纬30°处,拉萨正在全食带内,本书著者所在的青海省同德县拉加寺在东经101°弱,北纬35°弱,见稍过半食的这项记载是正确的。后一项记载则不可解。

5.15 〔译文〕 佛于显密经教多处垂示,月食时善恶作用增长七俱胝倍,日食时增长十万俱胝倍,此土虽不见食,他洲见食者亦能增长。是故一切明智之士,凡际此刻,皆应加行修习生起、圆满次第、入尊诸法,以及念诵、朝山、布施、放生等善事。

交食占象:曜宿属火、风者主凶,属土、水者主吉,果象虽凶而在初一、二、三、四日四天之前降雨雪者则凶化为吉。

昔者释迦牟尼于氐宿月望日夜间证佛果时,适值罗睺入食月轮。现今诸多大士亦复如是,登密道之阶梯,升三身之高堂,外时轮罗睺入食日月,内时轮红白种子遇合,别时轮乐空无二,生稀有之极大喜悦。

谨以心莲奉持此规范,通俗讲解罗睺交食法,愿此功德使我躯体内,日月亦成尊胜罗睺食。

妙德本初佛祖经中,外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第五章,罗睺与交食终。

第六章 五 曜

(一)按太阳日推算法

6.01 〔译文〕 第十四胜生周丁亥年为历元,积月乘以30加所求日日期,重张三位,中位恒加23,下位恒加539,下位除以707,商数加于中位后,除以64,以商得之整数减上位,得数名为以太阳日表示的共同积日,简称“公积日”。

〔译解〕 所求日距历元的总积日,五曜共用,故名公积日。有太阳日、太阴日、宫日三种算法。当用宫日或太阴日表示时,须另外标明为“公积宫日”或“公积太阴日”。

$$\begin{aligned} \text{积月} \times 30 \text{得公积太阴日 } L, L - \frac{L}{64} &= L(1 - \frac{1}{64}) = \frac{63}{64}L \\ &= \text{公积太阳日。} \frac{63}{64} \text{近似于} \frac{11135}{11312}。 \text{这就是除以64的道理。} \end{aligned}$$

6.02 验算

〔译文〕 置公积日,重张两位,其一加3,除以7,看商余与值日曜次是否相符,相符者即为准确。不符时,少者加一,多者减一,这样调整后叫做“验日”或已核日,即五曜公积太阳日数。

〔译解〕 汉族通常以月曜日为星期一,时轮历中1代表日曜,2为月曜,0为土曜,有所不同,须注意。

6.03 求“殊日”

〔译文〕置公积日,重张五位,火曜恒加39,木曜恒加2091,土曜恒加2055,水曜公积日乘100后恒加2494,金曜乘10后恒加1272。再除以各自的(公转)周期:火曜687,木曜4332,土曜10766,水曜8797,金曜2247,其商余即各自的“殊日”。

〔译解〕 殊日即五曜过白羊宫首后已运行的日数。五曜各不

相同,故名“殊日”。

6.04 [译文] 求三武曜(外行星)的“迟行中数”

置五曜的“殊日”,分别乘以27(宿),除以各自的周期,即火687,木4332,土10766,取其商余,依次乘以60,60,6,再除以各自的周期,(退至息位)记其商数,(息位之)商余,分别乘以各自子位之分母,即:火229,木361,土5383。再除以各自的周期,应除尽无余数。这些(商数)就是三武曜的“迟行中数”。

[译解] 圆周长27宿÷周期=每日所行弧长。每日所行弧长×距春分点日数=所求日行星距春分点弧长。诸曜从其各自的诞生宿(远地点)起,以其本身行在宫宿背景中运动的数值,因尚未计入盈缩成分“迟步”的一个中间步骤,所以叫做“迟行中数”,简称“中迟”。即所求日该曜以其本身行运动所达之点距白羊宫首的弧长。

为与下文6.18节所说的四种行中的快行、慢行区别,故译为迟行、疾行。

6.05 求两文曜(内行星)“检步”

[译文] 水曜的殊日乘以27,60,60,6,除以8797,(依次退位)记其(各位之)商数及(息位之)商余,即得水曜之“引检步数”。

金曜的殊日乘以27,60,60,6,除以2247,(息位之)商余乘以749,再除以2247,除尽无余数。记各级商数,得金曜之“引检步数”。

[译解] 武曜之迟行中数和文曜的引检步数,即所求日该曜距春分点的弧长。引检步数值减去迟行中数后,为检迟行步度盈缩表用的引数,故名“检步”。

水曜只求四位,至息位为止,其商余即作为分子。

6.06 求三武检步、两文中迟^①

[译文] 置公积日乘18382^②,恒加6220155^③,除以6714405,依次乘以27,60,60,6,149209,除以6714405,除尽无余数,(各位商数)即是三武检步,两文中迟。

[译解] ①此数即“中日”(太阳的平黄经)五曜之宿、刻、分、息,四位均相同,只有子位不同,故未分说。运算时仍应分别标

出。三武曜之子位最好在这一步中就化出第六位,以免记入得数表后又要更改。两文曜之子位则可待算出迟行定数后再化。

$$\textcircled{2} \frac{18382}{6714405} = \frac{1}{365.27064} \text{即用周年除周天,得每日平行度。}$$

$$4^{\circ}.4350676 = 4^{\circ}26' 0'' \frac{93156}{149209}$$

③此恒加数即是下节的恒加数25, 0, 45, 0, 62370

$$\frac{6220155}{6714405} = 0.9263896 = 25^{\circ}0'45'' 0'' \frac{62370}{149209}$$

$$\frac{\text{积日} \times 18382 + 6220155}{6714405} = \text{积日} \div 365.27064 + \frac{6220155}{18382} \div$$

$$365.27064$$

商余×圆周长÷周年=该日太阳的行度

6.07 [译文] 又法:置未加(入当月日期)之公积日,重张五位,乘以 $0, 4^{\circ}, 26', 0'', 93156/149209$ (即每一太阳日中太阳所行弧度,见9.21节),恒加25, 0, 45, 0, 62370^①,自下而上除以149209, 6, 60, 60, 27,依次进位,取各位余数,名为太阳日的太阳基数。

太阳日的太阳基数再加本章第一表中14日或15日、29日或30日的数字,进位后亦得“三武检步、两文中迟”。加时究竟用表中哪一天的数字?一看所求日是望日还是晦日,二看求公积日时,64除后之商余而定。此商余如小于15(包括15在内)在公积日数字下标以×符,推望日时加14日之数^②,推晦日时加29日之数字。加毕,将×符擦去。64除得之商余如大于15(即在16以上)则加十五日或三十日的平行数(亦得三武检步,两文迟中)^③。

6.07节表 太阳所行弧度表

日期	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
宿 刻 分 息	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	4	8	13	17	22	26	31	35	39	44	48	53	57	2	6
	26	52	18	44	10	36	2	28	54	21	47	13	39	5	31
	0	1	1	2	3	3	4	4	5	0	0	1	2	2	3
149209	93156	37103	13059	74206	18153	111309	55256	148412	92359	36306	129462	73409	17356	110512	54459

日期	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
宿 刻 分 息	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	2	2	2
	10	15	19	24	28	33	37	42	46	50	55	59	4	8	13
	57	23	49	15	42	8	34	0	26	52	18	44	10	37	13
	3	4	5	5	0	1	1	2	2	3	4	4	5	0	0
149209	147615	91562	35509	128665	72612	16559	109715	53662	146818	90765	34712	127868	71815	15762	108918

〔译解〕 ①此恒加数与3.04节、4.04节均不同。

② $64 - 15 = 49$, 闰余49时有闰, 故用表中14日数值。

③此法比3.04, 3.05两节之法复杂, 但运算数字较短。据桑珠先生讲: 此法是指推所求日之前半个月之公积日时, 64除后之余数, 例如所求日为2月30日, 则用2月15日的, 如推二月十五的, 则用1月30日的。否则不符。

6.10节表 五曜迟行步度表

	火 曜			水 曜			木 曜			金 曜			土 曜			
	检 步	乘 数	积 步	检 步	乘 数	积 步	检 步	乘 数	积 步	检 步	乘 数	积 步	检 步	乘 数	积 步	
前 步	1	25	25	1	10	10	1	11	11	1	5	5	1	22	22	前 步
	2	18	43	2	7	17	2	9	20	2	4	9	2	15	37	
	3	7	50	3	3	20	3	3	23	3	1	10	3	6	43	
后 步	4	7	43	4	3	17	4	3	20	4	1	9	4	6	37	后 步
	5	18	25	5	7	10	5	9	11	5	4	5	5	15	22	
	0	25	0	0	10	0	0	11	0	0	5	0	0	22	0	
诞生 宫宿	9, 30			16, 30			12, 0			6, 0			18, 0			诞生 宫宿

6.08 〔译文〕 用累加法求五曜的“殊日”

置前一个殊日, 公积日有×符者加14, 无符者加15。水曜和金曜须先分别乘以100, 10, 再加14, 15。加后以各自的周期, 即687, 4332, 10766, 8797, 2247, 除之, 其商余即各曜之下一个殊日。

6.09 〔译文〕 求净行和迟行定数

置三武曜的迟行中数,和两文曜的太阳日的“中日”,重张两位,其一减去诞生宫宿(远日点)火曜9(星)宿30弧刻,水16(房)宿30刻,木12(轸)宿,金6(井)宿,土18(尾)宿。不足减时加宿周27再减,其差如满半周(13宿30刻)则减去,减后宿位乘60,加于刻位,除以135,以其商数检《五曜迟行步度表》勿使有误。

6.10 〔译文〕 (迟行步度表之构成为)火25、18、7,水10、7、3,木11、9、3,金5、4、1,土22、15、6。再颠倒之共成六位。前步系加速,后步系减速。“积”是步度盈缩累积的总和,以弧刻为单位。

6.11 〔译文〕 以“检步”旁下一栏中的数字(损益率)遍乘刻位至子位,如遇“未过”则用第一步(即最上一行)乘之,然后从子位起进位,子位的分母:火229,木361,土5383,水、金均为149209。然后以6,60除之,进至刻位,除以135,其商数为净行(弧刻)数,商余乘60加于分位,除以135,得其分数,商余乘6,加于息位,除以135,得其息数,商余分别乘以各曜子位之分母:火229,木361,土5383,水、金149209,加于子位,除以135,得净行之子位。除尽无余数。

净行刻位及其以上各位,(与以检步表查得之盈缩积或加或减)前步者加,后步者减。再与(重张之另一位即)各自迟行中数加减:已减半周者加,未减半周者减,得数即(各曜之)迟行定数。

〔译解〕 迟行定数是五曜以其“本身行”从其诞生宫开始,在宫宿中做不等速运动所达到的方位。为以太阳为中心的五星的真位置。但是对地球上的观测者而言,尚须进行因太阳视运动(实即地球运动)所引起的改变值。

6.12 〔译文〕 求疾行定数

为使迟行定数与检步数之子位通分,三武曜取其相当于“中日”之检步数之子位,分别乘以其各自的分母:火229,木361,土5383,两文曜则取其迟行定数之子位,分别乘以其分母:水8797,金749。然后五曜一律除以149209,商数为“本身子位”(即第五位),商余为149209的分子,共成六位。

6.13 〔译文〕 取各自的“迟行定数”,重张两位,以三武曜的五位的迟行定数减六位的检步中日数,最下位无可减(就不必减

了,保留原数)。以两文曜的六位的迟行定数减五位的检步数时,则须从上位(即第五位)退一,化成149209而减,不足减者加27再减。减后差数如满半周(13宿30弧刻)则减去。以减余宿位数引检《疾行步度表》。

〔译解〕 这一步骤的意义是从太阳的位置减去行星相对于太阳的黄经,来确定行星相对于地球的方位。

〔译文〕 查表时凡未减半周者为依序顺行,查左栏,自上而下;已减半周者为不依序逆行,查右栏,自下而上。随将此引检宿序擦去(不用保留)。

逆序者,减半周后宿位如为零,而刻位又在30以上,则(刻位)加30(30以下者不加)。(除此以外)逆行者宿位只要不是零,直至逆行未毕(即:从1至13无论何数)即使刻位不足30,亦皆加30。

〔译解〕 逆序时一般刻位皆加30,唯宿位为零,刻位又小于30时为例外,不加30。因加后亦不足60,不能进位。顺行者则一律不加。

加30的具体例见例题(一)求水曜疾行定数。

宿位 \ 刻位		<30	>30
逆行	1-13	+30	+30
	0	不加	+30
顺行		0-13	不加

6.14 〔译文〕 疾行步度表的构成

火曜的损益率24,三个23,两个21,18,15,11,3,起点:11,38,80,53。

水曜:两个16,15,14,13,11,7,5,0,起点:4,11,20,28,34。

木曜:两个10,9,8,6,6,2,1,起点:3,6,9,11,16,7。

金曜:三个25,24,22各两个,12,15,8,起点:6,30,99,73。

土曜:6,5,5,4,4,2,2,0,起点:2,4,5,6,8,3。

前步中某一盈缩积(积步)与损益率(乘数)相加,后步中则相减,即得下一个盈缩积。

6.13节、6.14节 疾行盈缩步度表

火		水		木		金		土	
顺序	乘数	顺序	乘数	顺序	乘数	顺序	乘数	顺序	乘数
1	24 24 0 0	1	16 16 0 0	1	10 10 0 0	1	25 25 0 0	1	6 6 0 0
2	47 23 24 13	2	32 16 16 13	2	20 10 10 13	2	50 25 25 3	2	11 5 6 13
3	70 23 47 12	3	47 15 32 12	3	29 9 20 12	3	75 25 50 12	3	16 5 11 12
4	93 23 70 11	4	61 14 47 11	4	37 8 29 11	4	99 24 75 11	4	20 4 16 11
5	114 21 93 10	5	74 13 61 10	5	43 6 37 10	5	123 24 99 10	5	24 4 20 10
6	135 21 114 9	6	85 11 74 9	6	49 6 43 9	6	145 22 123 9	6	26 2 24 9
7	153 18 135 8	7	92 7 85 8	7	51 2 49 8	7	167 22 145 8	7	28 2 26 8
8	168 15 153 7	8	97 5 92 7	8	52 1 51 7	8	185 18 167 7	8	28 0 28 7
9	179 11 168 6	9	97 0 97 6	前步		9	200 15 185 6	前步	
10	182 3 179 5	前步		后步		10	208 8 200 5	后步	
前步		后步		9	49 3 52 6	前步		9	26 2 28 6
后步		10	93 4 97 5	10	43 6 49 5	后步		10	22 4 26 5
11	171 11 182 4	11	82 11 93 4	11	34 9 43 4	11	202 6 208 4	11	17 5 22 4
12	133 38 171 3	12	62 20 82 3	12	23 11 34 3	12	172 30 202 3	12	11 6 17 3
13	53 80 133 2	13	34 28 62 2	13	7 16 23 2	13	73 99 172 2	13	3 8 11 2
0	0 53 53 1	0	0 34 34 1	0	0 7 7 1	0	0 73 73 1	0	0 3 3 1
乘数积步逆序		乘数积步逆序		乘数积步逆序		乘数积步逆序		乘数积步逆序	

6.15 [译文] 检步数擦去时须记下盈缩积,以其旁栏下一行的损益率遍乘(检步数刻位以下的)各位数值。

检步数为零时取最上一栏的乘数。

子位之下一位(即第六位)以149209进位,其上一位以其本身的分母:火229,水8797,木361,金749,土5383及6,60依次进位,除以60^①得数为“净行刻数”,其商余乘60加于分位,再除以60,得净行分数;其商余乘6,加于息位,除以60,得息数,再各以其本身的子位分母乘其商余,加于子位,除以60,得本身的子位数,商余乘149209加于(第六)子位,除以60,得149209的分子(即第六位分数)。至此大多除尽无余数(即使有余数,也极微小,可以弃去不用)。

[译解] ①除以60是为了将宿余分化成刻位。

6.16 [译文] (特殊情况)顺序后步的最下一行与逆序前步的第一行之乘数(即损益率)其刻位在30以下者,以损益率乘之,再除以30,或将此处之损益率乘2之后,再以之乘余数之各位,然后仍如一般情况一样,除以60。水土两曜之损益率为零者则将被乘数擦去(即不必乘了),除积步(即盈缩积)的数值之外,没有“净行”等盈缩值。

6.17 [译文] “净行”的刻以下各位与检表所得(盈缩积)之刻位加减,前步者加,后步者减,足60者进位为宿。(是为疾行盈缩前步)顺序者与各曜之迟行定数相加,逆序者由迟行定数中减去,不足减者加27再减,即得各曜之“疾行定数”。

[译解] 疾行定数是五曜的迟行定数与疾行盈缩积之和(或差)。表示该曜的迟行所达到的方位之上,再加入了其本身变速运动之后所达到的方位,即该行星的视方位的真黄经。

此处未减半周者为顺序,为正数;已减半周者为逆序,为负数,与前面6.10节相反。

6.18 [译文] 顺序前步为快步东行,顺序后步为慢步南行,逆序前步为曲步西行,逆序后步为跃步北行。

快与慢二者表示(显乘的)方便与智慧,(慢、快、曲、跃)四种行

表示(密乘的)四解脱门。

五曜皆有此四种行,皆在没入太阳之后,开始由各自之慢行转为快行,次第经过四种行回到慢行又没入太阳,然后又开始另一周的四种行,(如此循环不已)别无其他次第。

〔译解〕 四解脱门为:空性三昧,无相三昧,无愿三昧,离戏论三昧。

6.19 〔译文〕 又法:五曜各自的“殊日”重张五位,三武曜乘以各自每一太阳日平行弧长(见第九章9.52,9.54,9.57,9.59及总结表);两文曜乘以每一太阳日平行弧长的一百倍和十倍,按各自的各位分母进位,即得三武曜的迟行中数和两文曜的“疾行中数”(译者按:原文如此,似应为两文检步,即所求日该曜距春分点的弧长)。

公积日的64分子,乘以707,加入本身子位,再乘以5265,除以149209,得数为息位,余数乘以太阳日的“中日”的子位进位率2227,加于149209的分子,除以149209,进位,即得(五曜共同的)太阳日的“中日”(按即6.06节所求)。

(二)按宫日推算法

6.21 〔译文〕 求公积日

第十四胜生周丁亥年起,计算积年,乘以12;又自角宿月起计算(当年内)已过月数。二者相加,即得宫日的积月(已过宫月,积宫月)。

推与所求日相应的宫月和宫日。宫日的积月退一,化为67的分子,减去太阴月的以65为分母的闰余。差数乘以30;再将所求日期乘以65。二者相加,除以67,得已过宫日,此数再加一,为“当日”,余数乘以60,60,6,67,皆除以67,记其整商数(漏刻、分、息等位)。

“当日”除以30,以其商数加于上位(即积月退一),除以12(用其商余)。这样自上而下,依次为已过宫数,和所求之“当日”和刻、分、息等。

宫日的积月乘以30,加入此时的“当日”的日期,即得五曜的公积宫日数。

6.22 〔译文〕 公积宫日重张五位,火曜(自上而下)乘以0, 2, 23, 3, 77, 1364;恒加2, 35, 22, 0, 144, 348;(自下而上)除以9191, 229, 6, 60, 60, 27, 进位,其商余为火曜的迟行中数。

水曜乘以0, 18, 41, 0, 5222, 4796;恒加15, 54, 25, 3, 4790, 3299;除以9191, 8797, 6, 60, 60, 70, 进位,其商余为水曜的检步数。

木曜乘以0, 0, 22, 4, 431, 682;恒加13, 12, 0, 2, 602, 174, 除以9191, 722, 6, 60, 60, 27, 其商余为木曜迟行中数。

金曜乘以0, 7, 18, 5, 344, 4449;恒加18, 30, 54, 4, 448, 3480;除以9191, 749, 6, 60, 60, 27, 其商余为金曜的检步数。

土曜乘以0, 0, 9, 0, 5187, 2046;恒加5, 13, 16, 0, 5250, 522;除以9191, 5383, 6, 60, 60, 27, 商余为土曜迟行中数。

6.23 〔译文〕 推所求宫日的“中日”

置宫日的积月,乘以30,加“当日”,重张三位,(得公积宫日)。最上一位乘0,刻位乘4,分位乘30,按60, 60, 27, 进位,即得三武曜的检步数和两文曜的迟行中数(即中日)。

6.24 〔译文〕 求迟行定数

各曜迟行中数,减诞生宫宿(见本章6.09节)。不足减时加27再减,差数满半周(13宿30刻)者减去,余数之宿位乘以60,加入刻位,除以135以其商数检各自的迟行盈缩度表,方法同前(见本章6.09节)。将表内盈缩积的数值置于刻位,以其旁下一栏的数值乘其余各位。最下位(第六位一律)除以9191,第五位的分母(各曜不同)火曜为229,木曜722,土曜5383,再往上,按60、60进至刻位。然后除以135,所得商数为“净行”弧刻数。余数乘以60,加于分位,除以135(得数为分),两文曜除尽无余数;三武曜有余数时,(息位)以6乘之,再除以135(第五位)以各自分母(229, 722, 5383), (第六位)一律以9191乘之,加入下位,皆再除以135, (最后)应除尽无余数。

“净行”弧刻等位(与检表所得之盈缩积相加减),前步者加,后步者减。再与各自的迟行中数相加减,已减半周者相加,未减半周

者相减,即得宫日的“迟行定数”。

6.25 [译文] 求宫日疾行定数时(第五、六位)不必通分,直接用迟行定数去减“检步”(中日),不足减者加27再减,差数(为该曜距太阳的弧度)满半周者减去,已减者为“逆序”(查表时自下而上),未减者为“顺序”(查表时自上而下)。

逆序者如够半宿(即30弧刻),刻位加30,再除以60,进位后以商数检疾行盈缩步度表,检得积步(盈缩积)与乘数(损益率)后,将引检宿数擦去,积步置于刻位。疾行步度表用法同太阳日(见本章6.14,6.15节)。以“旁下数”(损益率)乘其余各位(迟行中数的分、息、子),进位率最下位一律为9191,以上三武曜的分母(229、722、5383)两文曜的分母(749、8797)(再除以)6、60,商数为净行刻数,商余乘以60,加入分位,除以60,得分数,商余乘以6,加入息位,除以60,得息数,商余乘以各自的分母(229、8797、722、749、5383)再除以(60)得各自的子位,商余乘9191,除以60得(第六)子位。

6.26 [译文] (特殊情况)顺序后步的最下一行(原注:第十三行,例如火曜的积步即盈缩积为53者),逆序前步的第一行之乘数即损益率之刻位在30以下者则除以30(而不是除以60)。或所有余数各位都乘以2,仍除以60亦可。水土两曜检步数为零者(原注:顺序之第七、八行与逆序之第五、六行)商余各位皆擦去(不必乘了)。

6.27 [译文] “净行”刻及以下各位(与积步的刻位)前步者加,后步者减,满60进入宿位(得数名为疾行盈缩步)。此数与重张之另一(迟行定)数,顺序者加,逆序者减,即得疾行定数。

(慢、快、曲、跃)四种行等同前。

(三)按太阴日推算法

太阴日五曜用数表

		火	水	木	金	土
乘 数 (日 平 行)	宿	0	0	0	0	0
	刻	2	18	0	7	0
	分	19	7	22	5	8
	息	1	3	0	4	5
	第五位分子	143	770	374	636	1738
	第六位分子	144	73	779	26	216

〔译解〕 木曜第五位为 $\frac{374}{722}$,第九章9.54节为 $\frac{187}{361}$,二者相等。

恒 加 数 (历 元 所 在)	宿	1	7	13	15	5
	刻	31	32	1	14	9
	分	5	26	48	23	10
	息	2	3	5	0	0
	第五位分子	53	771	44	695	1832
	第六位分子	553	462	1260	581	476

除 数 (进 位 率)	宿	27	27	27	27	27
	刻	60	60	60	60	60
	分	60	60	60	60	60
	息	6	6	6	6	6
	第五位分母	229	8797	722	749	5383
	第六位分母	707	707	1414	707	707

6.32 〔译文〕 求太阴日的迟行定数

置迟行中数,重张两位,其一减诞生宫宿,法同太阳日(见6.

10), 不足减者加27再减。差数满半周者减去, 余数乘60, 加入刻位, 除以135, 以商数引检《迟行盈缩步度表》(见6.13)。记下“积步”数(盈缩积), 以其旁下栏中之乘数乘其余各位, 最下一位的分母, 火、土、木为707(依《白琉璃》, 木为1414), 其上一位(第五位)的进位率; (三武曜)按各自的分母(229、722、5383, 《白琉璃》木曜为361)、水金两曜则同按67进位, 再上按6, 60进位后, 除以135, 得“净行”刻数; 余数乘以60, 加于分位, 除以135; 余数乘以6, 加于息位, 再除以135, 得息数。其余数, 两文曜皆乘以67, 除以135, 除尽无余数; 三武曜则乘以各自的分母(229、722、5383)除以135, 得“自身子位”, 余数火、土乘以707, 木乘以1414, 加于下一子位, 除以135, 得第六子位, 除尽无余。前步者加, 后步者减, (与重张之另一位迟行中数)已减半周者加, 未减半周者减, 即得迟行定数。

6.33 [译文] 求太阴日疾行定数

先将检步数与迟行定数的各子位通分: 三武曜的迟行定数的下两位(第五、第六两位)皆乘以67, 其中的下一位(第六位)火、土两曜除以707, 木曜(按白琉璃)除以1414, (商余为第七位之分子, 整商数)进入上位(第五位), 除以本身的分母(229、722、5383)商余为第六位的分子, 整商为第五位分子, 其分母为67, 共成七位。

水、金两曜的检步数的下两位皆乘以67, 再除以707和本身的分母(8797、749)得数为67的分子, 连其商余共成七位。

6.34 [译文] 再以各自的迟行定数去减三武曜的检步中日和金、水两曜的检步数, 不足减者加27再减, 差数满半周者减去, 其引检盈缩步的方法与按太阳日推算法相同。所得积步(盈缩积)记于刻位。以检步旁下数(损益率)乘其余各位数, 下位(第七位)的分母除木曜用1414外, 其他四曜均用707。中间的子位(第六位)三武曜两文曜皆用其本身的分母, 再往上用67, 6, 60, 收位, 再除以60, 商数为“净行”的刻数; 商余乘60加于分位, 除以60, 商数为分位数, 余数乘6(加入息位, 除以60, 得息数, 余数乘以)67, (加入子位, 除以60, 为第5位, 余数)再往上为中位, 即第六位, 用本身分母(229、722、5383、8797、749), 下位(第七位)除木曜用1414外, 其他均用707乘, 加入子位(中之下位, 即第七位)再除以60, 应除尽无余

数,记其整商。然后前步者加,后步者减,满60者进入宿位。得数与重张的另一个迟行定数相加减,已减半周者减,未减半周者加,不足减者加一周(27)再减(得疾行定数)。

6.35 [译文] 又法:以被减数去减减数,即得此时的逆序数值,以之减27,余数即顺序数值,如前。

以各种日的迟行定数去减各种日的检步数,不够减时,即是该曜向逆方向运动。

四种行的规律同前。

以上这些就是五曜仙人运动的规律,按三种不同的日计算的简易方法。

妙德本初佛祖经中,外时轮品历算数值推算要诀——众种法王精要之第六章,体系派三种日的五曜数值简易算法终。

例 题

时轮历第十六胜生周水虎年翼宿月三十日,公历1962年4月4日。

(一)按太阳日推算

6.01 求公积日

时轮历以角宿月为岁首,翼宿月为前一年的第十二个月,按已过十一个月又三十日计算。

$$1961 - \text{历元}1827 = 134 \quad \text{积年}$$

$$[(134 \times 12 + \text{入年月数}11) \times 2 + 60] \div 65 = 50 \text{ 闰月} \cdots \cdots 48 \text{ 闰余}$$

$$134 \times 12 + 11 + 50 = 1669 \quad \text{积月}$$

$$1669 \times 30 + \text{入月日数}30 = 50100 \quad \text{公积日(太阴日)}$$

$$(50100 + \text{恒加}539) \div 707 = 71 \cdots \cdots 442$$

$$(50100 + \text{恒加}23 + 71) \div 64 = 784 \cdots \cdots 18$$

$$50100 - 784 = 49316 \quad \text{公积日(太阳日)}$$

6.02 验算

$$(49316 + \text{恒加}3) \div 7 = 7045 \cdots \cdots 4 \quad \text{值曜}$$

按1.日,2.月,3.火,4.水,5.木,6.金,0.土的次序,值曜4为水曜日,即星期三。

与按第三章法求得之定曜相符,不必调整。

6.03 求殊日

(公积日 + 历元常数) ÷ 恒星周期 = 整周……殊日

三 武 曜 、 两 文 曜	火曜	$(49316 + 39) \div 687 = 71 \cdots \cdots 578$
	木曜	$(49316 + 2091) \div 4332 = 11 \cdots \cdots 3755$
	土曜	$(49316 + 2055) \div 10766 = 4 \cdots \cdots 8307$
	水曜	$(49316 \times 100 + 2494) \div 8797 = 560 \cdots \cdots 7774$
	金曜	$(49316 \times 10 + 1272) \div 2247 = 220 \cdots \cdots 92$

6.04 求三武曜迟行中数

由6.03已知殊日

$$(1) \text{火曜} \quad 578^d \times 27^k \div 687^d = 22^k \cdots \cdots 492^q$$

$$492^q \times 60 \div 687 = 42^q \cdots \cdots 666'$$

$$666' \times 60 \div 687 = 58' \cdots \cdots 114''$$

$$114'' \times 6 \div 687 = 0'' \cdots \cdots 684$$

$$684'' \times 229 \div 687 = 228''' \cdots \cdots 0 \quad \text{无余数}$$

得火曜迟行中数为 $22^k 42^q 58' 0'' 228'''$

(2) 木曜

$$3755 \times (27, 60, 60, 6, 361) \div 4332 = 23^k 24^q 13' 2'' 280'''$$

(3) 土曜

$$8307 \times (27, 60, 60, 6, 5383) \div 10766 = 20^k 49^q 59' 0'' 3498'''$$

6.05 求两文曜检步

(4) 水曜 息位以下不另有分母

$$7774 \times (27, 60, 60, 6) \div 8797 = 23^k 51^q 36' 3'' 7737'''$$

(5) 金曜

$$92 \times (27, 60, 60, 6, 749) \div 2247 = 1^k 6^q 19' 4'' 178'''$$

6.06 求三武检步、两文迟中

由6.01已知公积日

$$(49316 \times 18382 + 6220155) \div 6, 714, 405$$

$$= 912,746,867 \div 6,714,405 = 135 \cdots 6,302,192$$

$$6302192 \times (27,60,60,6,149209) \div 6,714,405$$

$$= 25^k 20^q 32' 3'' 147765'' '$$

6.07 求中日又法

$$1669(\text{积月}) \times 30 \text{ 不加入月日数} = 50070$$

$$(50070 + 539) \div 707 = 71 \cdots 412$$

$$(50070 + 23 + 71) \div 64 = 783 \cdots 52$$

$$50070 - 783 = 49287 \quad \text{月首公积日}$$

$$(49287 \times 0 + 25 + 3643) \div 27 = 135 \cdots 23^k$$

$$(49287 \times 4 + 0 + 21443) \div 60 = 3643 \cdots 11^q$$

$$(49287 \times 26 + 45 + 5128) \div 60 = 21443 \cdots 55'$$

$$(49287 \times 0 + 0 + 30771) \div 6 = 5128 \cdots 3''$$

$$(49287 \times 93156 + 62370) \div 149209 = 30771 \cdots 132003'' '$$

$$\text{得太阳日的太阳基数 } 23^k 11^q 55' 3'' 132003'' '$$

所求日为30日,其前半月为15日,求公积日64商余

$$1669(\text{积月}) \times 30 + 15 = 50085$$

$$(50085 + 539) \div 707 = 71$$

$$(50085 + 23 + 71) \div 64 = 784 \cdots 3/64$$

64商余为3,小于15,故用表内29日栏数值2,8,37,0,15762。

$$(23^k + 2^k + 0) \div 27 = 0 \cdots 25^k$$

$$(11^q + 8 + 1) \div 60 = 0 \cdots 20^q$$

$$(55 + 37 + 0) \div 60 = 1 \cdots 32'$$

$$(3 + 0 + 0) \div 6 = 0 \cdots 3''$$

$$(132003 + 15762) \div 149209 = 0 \cdots 147765'' '$$

得数与6.06法相符。

6.08 用累加法求半月后五曜殊日

由6.03节已知殊日

$$\text{火}(578 + 15) \div 687 = 0 \cdots 593$$

$$\text{木}(3775 + 15) \div 4332 = 0 \cdots 3790$$

$$\text{土}(8307 + 15) \div 10766 = 0 \cdots 8322$$

$$\text{水}(7774 + 1500) \div 8797 = 1 \cdots 477$$

$$\text{金}(92 + 150) \div 2247 = 0 \cdots \cdots 242$$

6.10、6.11 求迟行定数

(1)火曜

由6.04	$22^k 42^q 58' 0'' 228'' '$	迟行中数
-	$9^k 30^q$	诞生宫宿
	$13^k 12^q = 792^q$	未减半周
	$792^q \div 135 = 5 \text{ 宫} \cdots \cdots 117^q$	后步
以5宫检表得积步25,乘数(损益率)25		
	$117^q 58' 0'' 228'' ' \times 25 \div 135 = 21^q 50' 4'' 144'' '$	净行
	$25^q = 24^q 59' 5'' 229'' '$	积步
后步,负数	$- 21^q 50' 4'' 144'' '$	净行
未减半周,负数	$- 3^q 9' 1'' 85'' '$	迟步
	$22^k 42^q 58' 0'' 228'' '$	迟中
	$22^k 39^q 48' 5'' 143'' '$	迟定

(2)木曜

	$(23^k 24^q 13' 2'' 280'' ' - 12^k 0^q) \div 135$	未减半周
	$= 684^q \div 135 = 5 \text{ 宫} \cdots \cdots 9^q$	后步
以5宫查表得积步11,乘数11,		
	$9^q 13' 2'' 280'' ' \times 11 \div 135 = 0^q 45' 0'' 210'' '$	净行
	$11^q = 10^q 59' 5'' 361'' '$	积步
后步,负数	$- 0^q 45' 0'' 210'' '$	净行
未减半周,负	$- 10^q 14' 5'' 151'' '$	迟步
	$23^k 24^q 13' 2'' 280'' '$	迟中
	$23^k 13^q 58' 3'' 129'' '$	迟定

(3)土曜

	$(20^k 49^q 59' 0'' 3498'' ' - 18^k 0^q) \div 135 = 1 \text{ 宫} \cdots \cdots 34^q$	未减
以1宫查前步表得积步22,乘数15		
	$34^q 59' 0'' 3498'' ' \times 15 \div 135 = 3^q 53' 31'' 2183'' '$	净行前步,正数
	$22^q + 3^q 53' 31'' 2183'' ' = 25^q 53' 31'' 2183'' '$	迟步,未减,负数
	$20^k 49^q 59' 0'' 3498'' ' - 0^k 25^q 53' 31'' 2183'' '$	

$= 20^k 24^q 5' 5'' 1315''$ ' 迟行定数

(4)水曜

$25^k 20^q 32' 3'' 147765''$ ' 迟中

$- 16^k 30^q$ 诞生宫宿

$8^k 50^q \div 135 = 3 \text{ 宫} \cdots \cdots 125^q$ 未减半周

以3宫检表得积步20, 乘数3

$125^q 32' 3'' 147765''$ ' $\times 3 \div 135 = 2^q 47' 2'' 53020''$ ' 净行

$20^q = 19^q 59' 5'' 149209'$ 积步

$- 2^q 47' 2'' 53020''$ ' 净行

$- 17^q 12' 3'' 96189''$ ' 迟步

$25^k 20^q 32' 3'' 147765''$ ' 迟中

$25^k 3^q 20' 0'' 51576''$ ' 迟定

(5)金曜

$25^k 20^q 32' 3'' 147765''$ ' 迟中

$- 6^k 0^q$ 诞生宫宿

$(19^k 20^q - 13^k 30^q) \div 135 = 3 \text{ 宫} \cdots \cdots 80^q$ 已减半周

以2宫检表得积步9, 乘数1

$80^q 32' 3'' 147765''$ ' $\times 1 \div 135 = 0^q 35' 4'' 117146''$ ' 净行

9^q 积步

$+ 0^q 35' 4'' 117146''$ ' 净行

$+ 9^q 35' 4'' 117146''$ ' 迟步

$25^k 20^q 32' 3'' 147765''$ ' 迟中

$25^k 30^q 8' 2'' 115702''$ ' 迟定

6.12 - 6.17 求疾行定数(视方位的真黄经)

(1)火曜

	宿	弧刻	分	息	/229	/149209	
由 6.06 通分	25	20	32	3	226	116951	检步、中日
由 6.10	-22	39	48	5	143		迟行定数
	←2	40	43	4	83	116951	未减半周
检	乘数	23					
表	→×						
	60	920	989	92	1909	2689873	
前步, 正数	+	15	36	4	131	52291	净行
	→	47					积步
	+	62	36	4	131	52291	
顺行正数	22	39	48	5	143		疾行盈缩步
由 6.10							迟行定数
	23	42	25	4	45	52291	疾行定数

火曜与虚宿并行

(2)木曜

	宿	弧刻	分	息	361	149209	
由 6.01	25	20	32	3	357	75552	检步中日
	-23	13	58	3	129		迟行定数
检	←2	6	34	0	228	75552	未减半周
	乘数	×9					
表	→						
	60	54	306	0	2052	679968	
前步, 正数		+0	59	0	250	130700	净行
	→	20					积步
顺行正数		+20	59	0	250	130700	疾行盈缩步
由 6.10	23	13	58	3	129		迟行定数
	23	34	57	4	18	130700	疾行定数

木曜与虚宿并行(火木相会)

(3)土曜

检 表 前步,正数 顺行正数 由6.10	宿	弧刻	分	息	<div>5383</div>	<div>149209</div>	
	25	20	32	3	5330	135025	检步,中日
	- 20	24	5	5	1315		迟行定数
	← 4 乘数 →	56	26	4	4015	135025	未减半周
		× 4					损益率
	60	224	104	16	16060	540100	
	→	+ 3	45	4	3856	58738	净行 积步
		20					
	+	23	45	4	3856		疾行盈缩步
		24	5	5	1315		迟行定数
	20	47	51	3	5171	58738	疾行定数

土曜与斗宿并行

(4)水曜

由6.06 由6.10通分 逆行 检 表 由6.10	宿	弧刻	分	息	<div>8797</div>	<div>149209</div>	
	23	51	36	3	7736	149209	检步,中日
	- 25	3	20	0	3040	118712	迟行定数
	25	48	16	3	4696	30497	已减半周
	- 13	30					
	12	18	16	3	4696	30497	
	+	30					
	← 12 →	48	16	3	4696	30497	损益率
	60	768	256	48	75136	487952	
		× 16					
	→	- 12	52	2	4771	18079	净行 积步
		32 = 31	59	5	8796	149209	
	25	- 19	7	3	4025	131130	疾行盈缩步
		3	20	0	3040	118712	迟行定数
	24	44	12	2	7811	136791	疾行定数

水曜与危宿并行

(5)金曜

	宿	弧刻	分	息	749	149209	
不足减逆行	1	6	19	4	178	0	检步中日
	- 25	30	8	2	580	119578	迟行定数
查	← 2	36	11	1	346	29631	未减半周 损益率
	→	× 25					
表	60	900	275	25	8650	740775	
前步, 正数	+	15	4	4	81	124253	净行 积步
	→	50					
顺行正数 + 由 6.10	1	5	4	4	81	124253	疾行盈缩步
	25	30	8	2	580	119578	迟行定数
	26	35	13	0	662	94622	疾行定数 顺序前步

金曜与壁宿并行

(二)按宫日推算(为节省篇幅只做火曜)日期同上

6.21 $1961 - 1827 = 134$ 积年

$134 \times 12 + 11 = 1619 = 1618 \frac{67}{67}$ 宫日的积月, 已过宫月

$(1619 \times 2 + 60) \div 65 = 50 \frac{48}{65}$ 闰月闰余

$[(67 - 48) \times 30 + \text{入月日数} 30 \times 65] \div 67$

$= (570 + 1950) \div 67 = 37 \frac{41}{67}$ 已过宫日

$37 \frac{41}{67} + 1 = 38^{\circ} 36' 42'' 5'' 61'''$ 当日

$1618 \times 30 + 38 = 48578$ 公积宫日

6.22

宿	刻	分	息	229	9191	
0 × 48578	2	23	3	77	1364	每宫日平行 (参看9.52节) 公积宫日
0 + 2	97156 35	1117294 22	145734 0	3740506 144	66066080 348	历元常数
22 43 - 9 30 135 13 13 ²		12	4	45	2821	迟行中数 诞生宫宿 不足半周末 减化宫度
5宫 ⋮ 118 ^a × 25		12	4	45	2821	
135 2950	300	100	1125	70525		
- 21 25	53	2	178	182		净行 积步
- 3	6	3	50	9009		迟行盈缩步
22 43	12	4	45	2821		迟行中数
22 40 6 0	223	3003	迟行定数			

6.23 求火曜武步文迟,即中日。

$$(48578 \times 0 + 3643) \div 27 = 134 \cdots 25 \text{宿}$$

$$(48578 \times 4 + 24289) \div 60 = 3643 \cdots 21 \text{刻}$$

$$(48578 \times 30) \div 60 = 24289 \cdots 0 \text{分}$$

	宿	刻	分	息	/229	/9191	
6.23	25	21	0	0	0	0	中日
6.24	-22	40	6	0	223	3003	迟定
6.25查	←2	40	53	5	5	6188	火曜距日
表	→×	23					损益率
	60	920	1219	115	115	142324	

前步正数	+	15	40	3	189	1759	净行	
	→	47					积步	
顺序正数	+ 1	2	40	3	189	1759	疾行盈宿步	
		22	40	6	0	223	3003	迟定
6.27	23	42	46	4	183	4762	疾行定数	

(三)按太阴日计算(换一个日期)

第十六胜生周 木鸡年 角宿月十二日

公元 1945年 4月23日

$1945 - 1827 = 118$ 积年

$118 \times 12 + [(118 \times 12 + 0) \times 2 + 60] \div 65 = 1460 \frac{32}{65}$ 积月

$1460 \times 30 + 2 = 43812$ 公积日

$1460 \times 2^k 10^q 58' 1'' 17''' + 24^k 59^q 6' 1'' 41'''$

$= 25^k 55^q 31' 2'' 4'''$ 所求月朔太阳平行

+ 0 52 23 1 47 查表, 12日太阳平行

$26^k 47^q 54' 3'' 51'''$ 中日(所求日太阳平行)即武曜迟行中数, 文曜检步

火曜 宿 刻 分 息 /229/707

(外行星例) 0 2 19 1 143 144 火曜每日平行

$\times 43812$ 公积日

20 55 36 1 126 367

+ 1 31 5 2 53 553 恒加应数

22 26 41 3 180 213 迟行中数

- 9 30 诞生宿

135 12 56 41 3 180 213

查表	5宫	101	41	3	180	213	未减半周,后步
	→	× 25					迟行损益率
	135	2542	20	4	156	376	
		- 18	49	5	135	118	净行
后步,负数	→	25					积步
未减半周,负数		- 0	6	10	0	93	迟行盈缩步
		22	26	41	3	180	迟行中数
		22	20	31	3	86	迟行定数
不足减,		- 26	47	54	3	51	检步中日
逆序回行	←	4	27	23	0	25	曜日距
查表	→	× 21 ÷ 60					疾行损益率
		+ 9	35	0	29	21	净行
		93					积步
		1	42	35	0	29	疾行盈缩步
		+ 22	20	31	3	25	迟行定数
		24	3	6	3	54	疾行定数
						90	顺序后步
						169	
水曜	宿	刻	分	息	/8797	/707	
(内行星例)	0	18	7	3	7706	73	每日平行
	×	43812					公积日
	+	7	32	26	3	771	恒加
		14	2	16	5	2053	检步
		26	47	54	3	51/67	中日
		- 16	30				诞生宿

	135	10	17	54	3	51		未减半周
		← 4		77	54	3	51	
查表		→		× 7				损益率
	135			545	22	2	22	
后步、负数				- 4	2	2	22	无余数 净行
		→		17				
			- 0	12	57	3	45	迟行盈缩步
			26	47	54	3	51	迟行中数
			26	34	57	0	6	迟行定数
			- 14	2	16	5	15 5621	415 检步
			14	27	19	5	9 5621	415
			- 13	30				已减半周
			0	57	19	5	9 5621	
逆序加30			+ 30					
查表		← 1	27	19	5	9	5621	415 损益率
		→		× 28/60				
前步、正数		+	12	45	1	40	2036	415
		→		34				积步
			- 0	46	45	1	40 2036	665 疾行盈缩步
已减半周			26	34	57	0	6	迟行定数
负数			25	48	11	4	32 67	疾行定数
							6042	逆序前步

第七章 长尾曜

7.01 [译文] 罗睺的化身有：东方的烟氍长尾，南方的虎头炽焰，西方的牛头狂飙，北方的碧蓝滴水等著名的凶煞四曜。另外还有许多天母，其出现都是不祥之兆云。

除烟氍长尾(以下简称为长尾曜)外，其他都不能以数字推算。

7.02 [译文] 其中长尾曜运动的平均速度与太阳相同，但由于“四行”开始于哪一步^①不同，人们看到它顺行时在太阳之前，逆行时在太阳之后。

它以三年零三“博叉”^②的两倍时间，即七十五个月完成快行和慢行，再以七十五个月完成曲行和跃行，两个七十五共一百五十个月完成长尾曜四种行的一次循环。

其规律是：完成上一轮四种行之后，经三年三博叉完成快行，到第二个博叉的末尾，它就在太阳的前面出现，以后再经过三博叉又三年的慢行；再经三年又三博叉的曲行，其末尾它出现在太阳的后面，其后又经三博叉又三年的跃行，完了之后，没入太阳。

无论四种行之中的哪一个，在三个整年中它都以每天加或减二分三息的速差运行在太阳的前面或后面。在三个博叉中，则以与太阳每年相差很大的速度——正负一刻五十二分三息——运行。

[译解] ①每十五弧刻为一步，见第二章。②博叉是梵语，意为半个月，采用九执历译法，参看本章7.06节。

7.03 [译文] 上述规律如果用数字推算，其方法是：

以第十四胜生周丁亥年为历元，按作用派算法推得积月(见第四章)，恒加52，除以75，除尽无余数时即出现长尾曜。商数为奇数

时,可于黎明观察东方,为偶数时,于黄昏观察西方。

7.04 〔译文〕 求尾数法

上述以75除得之商余乘2,另以15除所求日日期数之整商,二者相加,其和如大于75则减去75。其得数如果均衡(偶数)又已减75者,则为逆序之前步,未减75者为顺行之后步;若不均衡(奇数),已减75者为顺序之前步。未减者为逆行之后步。

(减75之)余数乘以15,加以上述被15除后之商余。重张四位,自下而上乘以0,0,2,3,按6,60,60进位。将此得数与所求日之“定日”(见第三章)加减,逆序前步者减,顺序前步者加。若(减75后)余数大于72(即73或74),则减去72,余数乘15,加入月日数;被15除后之商余,其和数重张四位,自下而上,乘以0,1,52,3,按6,60,60进位后,刻位加45,再与“定日”加减如上法。

减75时,如不够减,则减去3,减后乘15,再加(以15除日数之)商余,重张四位,乘以0,1,52,3,按6,60,60进位,以此得数去减2宿9刻22分2息。得数与定日加减:顺行后步者加,逆行后步者减。

不足减3时,则将该差数乘以15,与上述余数相加,重张四位,乘以0,0,2,3,按6,60,进位,以此得数去减45刻,差数与定日加减如前。

7.05 〔译文〕 顺序前步者快步东行,后步者慢步南行,逆序前步者曲步西行,后步者跃步北行。

若慢行与跃行之末尾正负相抵(为零),则没入太阳。

快行与曲行之末尾,出现于黄昏与黎明(译者按:依前文应为黎明、黄昏)。

总之,六年之中被日光所夺,不能看见,其后三月之首尾能见其中部分,其后六年又不见,其后三月之中间又能如前见长尾。

这是其固定的运行程序,再无其他程序。所以只要找到一次,就能推知无数次了。

7.06 〔译文〕 长尾曜的运行,结合内、外、别三种(时轮)而论:风息在(人体)内每一太阳日运行两万一千六百次。其中每个第三十二次为“慧风”,系行于中脉之中。每一个太阳日共六百七十五次,每一个月两万零二百五十次,其十二倍为二十四万三千

次。这是每年慧风之数。再乘以一百，得二千四百三十万，为每百年中脉慧风数。六息为一分，六十分为一漏刻，六十漏刻为一太阳日，得一千一百二十五日，再以三十除之，化为月，得三十七月又十五日，即三年又一个半月，这就是三年三博叉命名之由来（半个月为一博叉）。三十七个月等于七十四博叉，再加上那半个月，共七十五个博叉，这就是长尾曜的周期。“别时轮”就是瑜伽行者依此“外”界长尾曜运行的规律，“内”证体内中脉，再结合两次第（生起、圆满）之要诀去修行，定能得到“上乐”。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第七章，长尾曜终。

〔译解〕 长尾曜 推步公式小结

M = 积月 D = 日期 S = 定日（太阳真黄经）

$$(M + 52) \div 75 = a \frac{b}{75} \quad b = 0 \text{ 时 长尾曜出现}$$

$$D \div 15 = C \frac{d}{15}$$

$$f = b \times 2 + c$$

$$F = f \times 15 + d$$

$$R_s = 0^h 0^m 2' 3''$$

$$R_1 = 0^h 1^m 52' 3''$$

$$H = 2^h 9^m 22' 2''$$

$$G = 45^a$$

f	奇数顺序		偶数逆序	
1, 2, 3 三博叉内	$S - (H - F \times R_s)$	慢 步 南 行	$S + (H - F \times R_1)$	跃 步 北 行
4~75 三整年内	$S - (H - F \times R_s)$ 不见		$S + G - F \times R_s$ 不见	
76~146 三整年内	$S + F \times R_s$ 不见	快 步 东 行	$S - F \times R_1$ 不见	曲 步 西 行
147, 148, 149 三博叉内	$S + F \times R_1$ 黎明在太阳前		$S - F \times R_1$ 黄昏在太阳后	

第八章 求昼长夜长

8.01 〔译文〕 缘起

慈悲殊胜月冠尊,为摄世间敏求者,
开示妙德占音经,大自在天赐吉祥!
天尊昔以秘密语,数足九六轮围图,
协纪合时而预卜,吉凶胜败诸隐秘。
可叹今世并其名,亦极少为人所知,
幸我佛王依怙主,汇通时、音两经旨,
《白琉璃论》复广衍,兹述要诀并演例。

8.02 〔译文〕 其运算公式为:

先依体系派法求中日(见第三章3.05节)例如为:17宿6弧刻36分。其宿位17乘以60,加原弧刻6,除以135,得7为已过宫(天蝎)。余数81乘以30(得2430)。另置原分位36,除以2(得18)。二数相加(得2448),除以135^①, (得数18)为已过(宫)日数(译注:即度数)。这个7宫18日就是理论过宫度。

这个已过日数(18)减7^②,不足减时从理论过宫数退一化为30再减,如理论过宫数为零,则加12,下位化为30再减,减得的差数为(7'11),为“易行过宫”。

以7减后所余之度数(11)重张两位,皆乘以2,下位除以6,商数(3)加入上位(22),得数(25)除以60^③(得0,余25),又取下位商余4,得(0刻,25分,4息),为易行宫度。

此“易行宫度”如在双子等南行六宫,则以之减宫首(原注:即中气之日)昼长,(此例检下表内第七宫中气昼长得27刻40分),如在人马等北行六宫则与其昼长相加,(此例27刻40分-25分4息=

27刻14分2息),得数即该日昼长无误。再以之减60(漏刻)得夜长(此例为31刻45分4息)^④。

己丑年十月十五日五要素	十月十五日罗睺	十月十五日太阳日迟行定数	十月十五日疾行定数
5 3 16 20 24 4 59 3	15 11 24 40 19 49	火 水 木 金 土 12 10 18 17 8 45 4 49 1 5	火 水 木 金 土 14 16 18 20 80 26 14 32 32 31 东 北 北 东 南

〔译解〕 ①设 x 为所求日数

由 $1620 : 360 = 81 : x$

$$x = \frac{81 \times 360}{1620} = \frac{81 \times 30 \times 12}{135 \times 12} = \frac{81 \times 30}{135}$$

②减掉7日表示由于岁差关系,当时昼夜时刻的变化与表中有7天的误差需加以改正。

$$\textcircled{3} (\text{日数} \times 2 + \text{日数} \times 2 \div 6) \div 60 = \text{日数} \times 2 \times \frac{7}{6} \div 60$$

$$= \text{日数} \times \frac{7}{3} \div 60 = \text{刻位} \cdots \cdots \text{分位}$$

可知每日增减 $\frac{7}{3}$ 分。

④双子为现今夏至点所在,人马为冬至点所在。夏至以后白天日短,冬至以后白天日长,所以有此情况。

8.03 〔译文〕 附表所列八项内容:

1. 宫序   2. 宫名   3. 各宫的分位常数   4. 被除粗数(约略数)
5. 霍尔月序   6. 中气昼长   7. 中气夜长   8. 主事曜

宫 序	11	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
名 称	双鱼	白羊	金牛	双子	巨蟹	狮子	室女	天秤	天蝎	人马	摩羯	宝瓶
分位常数	305	290	200	270	360	375	375	360	270	200	290	305
(约略)被除数	9000	8415	7760	7035	7760	8415	9000	9515	9960	10335	9960	9515
霍尔月序	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
中气昼长 刻分	30 0	31 10	32 20	33 30	32 20	31 10	30 0	28 50	27 40	26 30	27 40	28 50
中气夜长 刻分	30 0	28 50	27 40	26 30	27 40	28 50	30 0	31 10	32 20	33 30	32 20	31 10
主事曜	5 木	3 火	6 金	4 水	2 月	1 日	4 水	6 金	3 火	5 木	0 土	0 土

8.04 〔译文〕 圭表测影。

表分七节^①，本影为7^②，与(以表之节长为单位去量得之)日影长(例如：23)相加，(7 + 23 = 30)用以除本宫(第七宫)之约略被除数(9960)^③所得(332)为分位数值，(其商余0)乘以6，除以30得息位数值。又以60除分位数值，得数置于刻位与分位(5刻32分0息)。是即上午已过和下午未过之漏刻等数值。以之减昼长(27刻14分2息)，得数(21刻42分2息)为上午未过、下午已过之时间长度^④。

用7减过的“余日”(11)乘以本宫之分位常数(270)，得数(2970)除以30(得99)为已过分位数，以之减分位常数(270 - 99 = 171)即得(本日尚)未过(去之)分数^⑤。

〔译解〕 此例可列式如下：

$$9960 \div (7 + 23) = 332 \text{ 分} \cdots \cdots 0$$

$$332 \text{ 分} \div 60 = 5 \text{ 漏刻} 32 \text{ 分}$$

$$0 \times 60 \div 30 = 0 \text{ 息}$$

$$\text{昼长} 27 \text{ 刻} 14 \text{ 分} 2 \text{ 息} - 5 \text{ 刻} 32 \text{ 分} 0 \text{ 息} = 21 \text{ 刻} 42 \text{ 分} 2 \text{ 息}$$

$$\text{分位常数} 270 - (11 \text{ 日} \times 270 \text{ 分} \div 30) = 171 \text{ 分} (\text{未过})$$

①垂直于地面用来测影的长杆称为“表”。用七段倒梯形(上

大下小)的木块叠起来,所起的作用与立杆为表的作用一样。

②影表以表长为单位测量,相加所得之数为相对数,与所用表长的绝对数无关,这样就免除了因使用表长不同而带来的麻烦。

③约略被除数为实测所得之结果。

④如果是上午,除得之商数为日出以后所经过的时刻。如果是下午,从昼长减去所得时刻便为日出以来的时刻。

⑤此算式即:

$$\begin{aligned} & \text{入宫后日数}(11) \times \text{本宫分位常数}(270) \div 30 = \text{本宫分位常数} \\ & \times \frac{\text{日数}(11)}{30} \end{aligned}$$

附:1927年拉萨版例题:

第十六胜生周丁卯年(1927年)三月十五日

中日(太阳平黄经)1宿25弧刻38分

$$(1^{\text{宿}} \times 60 + 25^{\text{刻}}) \div 135 = 0^{\text{宫}} \cdots \cdots 85^{\text{刻}} \text{已过宫}$$

$$(85^{\text{刻}} \times 30 + 38^{\text{分}} \div 2) \div 135 = 19^{\text{宫日}} \cdots \cdots 4 \text{已过日}$$

理论过宫数0宫19日 - 7日 = 0宫12日(易行过宫)

$$(12\text{日} \times 2 + 4) \div 60 = 0\text{刻}28\text{分}$$

$$12 \times 2 \div 6 = 4 \cdots \cdots 0\text{息}$$

0刻28分0息

查表:初宫白羊宫,中气昼长为31刻10分

$$\begin{array}{rcl} \text{在北行六宫内故加} & + & 0\text{刻}28\text{分}0\text{息} \\ \text{该日昼长为} & & \hline & & 31\text{刻}38\text{分} \end{array}$$

$$\text{夜长为 } 60\text{刻} - 31\text{刻}38\text{分} = 28\text{刻}22\text{分}$$

设:日出后或日没前植表测影,影长为18单位,本影长7个单位

查表,初宫被除粗数为8415,分位差常数290

$$8415 \div (7 + 8) = 336 \cdots \cdots 15$$

$$336 \div 60 = 5\text{刻}36\text{分}$$

$$15 \times 6 \div 30 = 3\text{息}$$

$$\text{昼长}31\text{刻}38\text{分} - 5\text{刻}36\text{分}3\text{息} = 26\text{刻}1\text{分}3\text{息}, \begin{array}{l} \text{上午未过} \\ \text{下午已过} \end{array}$$

$$\text{分位常数}290 \times \text{余度}(19 - 7) \div 30 = 116(\text{已过})$$

$$290 - 116 = 174 (\text{未过})$$

8.05 **〔译文〕** 协时法：以圭表求得该日之已过时刻（承上例为：5°23′ 0″），刻位乘以60，加入分位数（得323），作为被减数，以该日之未过分数（171）为第一个减数，表中下一宫（8宫人马）项下的分位数（200）为第二减数，再下一宫的分位（90）为第三减数，依次减至不够减时为止（此例到人马宫200即不够减），减剩的差数（161）为“协时”数。

此数乘以30，以所在宫之分位数（200）除之，（得24）为协时分位数。商余乘60仍以该宫分位数（200）除之，（得4）为刻数，仍有余数时，再如上法乘除，得分、息数。余数弃去不用，得五位的协时数值（人马宫161, 24, 9, 0, 0）。

8.06 推五段协时法：协时之分位（24）乘以60，加入刻数（9，得1449）为公基数。推协时之半段时，此数除以900^①，得商数（1），上述除式（1449 ÷ 900）有商余者，商数加1（得2），得数不可能大于2。得1者为太阳主事，主生男；得2者为太阴主事，主生女云云。（以下纯系占星术，例如占失物之质地、颜色等。原作者自己也说是游戏之作，故译文从略。）

〔译解〕 ①每半个时长的息数 $21600 \text{息} \div 12 \text{时} \div 2 = 900$ 。

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第八章，求昼长夜长终。

第九章 论三种日

9.01 〔译文〕 十地救怙主,四部功德力,
上升迦拉巴,九六城中央,
游戏而幻化,示现为人王,
已降及将临,我均诚顶礼。
密经大秘藏,原在苦婆罗,
我足步驽劣,未亲践彼土,
幸赖诸译师,接引胜经疏,
来梵蕃此土,恩重难量度。
妙德大经疏,深广如渊海,
探索底蕴者,厥讳为“玉兔”,
引升体系宗,三界宽广途,
浦氏美名扬,如春风拂耳。
三“日”之理,历算要害,
数值关系,每易紊乱;
我今辛勤,编写成文;
剖析清楚,以利后学。

9.02 〔译文〕 体系派的三种日:一、概说,二、分说。

一、总说三种日的概念。

太阳日是按天空的太阳对大地所起的作用而言,即从今日天明到明日天明为一完整的太阳日。

太阴日是指月亮的白分、黑分盈缩各十五分之一所需的时间长度。

宫日是太阳平均运行四弧刻三十分,也就是通过一宫所需的一百三十五弧刻的时间长度的三十分之一。

9.03 〔译文〕 二、分说。按三种日各自的时间长度分述诸

曜在宫宿背景上运行一周的平均行度。人一呼一吸叫做一息。从天明能见掌纹至次日能见掌纹之间,人呼吸21600息,除以6息,再除以60,得60漏刻($60^{\circ}0' 0''$)。这就是一个太阳日的平均时间长度(A_0)。

由太阳日求太阴日平行。上述息数(21600)乘以707得15271200(A_0),重张三位,自下而上按707,64进位,以其商数减上位,得15032250(B_0),再按707,6,60进位,各位的商余即一个太阴日的平均长度:59漏刻3分 $4\frac{16}{707}$ 息(B)。

〔译解〕

$$15271200 - ([15271200 + 15271200 \div 707] \div 64) = 15032250$$

9.04 〔译文〕 由太阴日求宫日平均长度:太阴日长度化为707分之一息,得15032250。重张两位,下位乘以2,除以65,商数加于上位,得15494780,按707,6,60进位,得60漏刻52分 $4\frac{168}{707}\frac{50}{65}$,是为宫日的平均时间长度(C_0)。

$$〔译解〕 \quad B + B \times 2 \div 65 = C \quad \frac{67}{65}B = C$$

〔译文〕 又法:太阳日平行(A)60漏刻乘以11135,得668100,除以11312,其商数乘以60及6,除以原除数11312,其商余除以16,或乘以707,再除以11312,皆得太阴日平行 $59^{\circ}3' 4'' = \frac{16}{707}\frac{10}{16}(B)$ 。

$$〔译解〕 \quad A \times 11135 \div 11312 = B$$

$$60 \times 11135 \div 11312 = 59 \cdots \cdots 692$$

$$692 \times 60 \div 11312 = 3 \cdots \cdots 7584$$

$$7584 \times 6 \div 11312 = 4 \cdots \cdots 266$$

$$266 \times 707 \div 11312 = 16\frac{10}{16}$$

$$\text{又法: } 266 \div 16 = 16\frac{10}{16}$$

$$707 \times 16 = 11312$$

〔译文〕 还原法

将被乘数与乘数颠倒互换,太阴日平行各位皆乘以11312,自下而上按707, 6, 60收为刻位,得668100,再除以11135,仍得太阳日平行长度60漏刻0分0息(A)。

〔译解〕 $B \times 11312 \div 111315 = A$

9.05 〔译文〕 由太阳日长度求宫日长度。太阳日长度,即60漏刻,乘以149209得8952540,再除以147056,商余依次乘以60, 6, 707, 65, 仍除以原除数147056,记其各级商数,仍得宫日平行(C)如前。

还原法:将被乘数与乘数颠倒互换,宫日平行各位,乘以147056,从下而上按65, 707, 6, 60收至刻位,除以149209仍得太阳日长度(60漏刻)。

〔译解〕 $A \times 149209 \div 147056 = C$

$C \times 147056 \div 149209 = A$

9.06 〔译文〕 太阴日的时间长度(B)各位皆乘以67,按707, 6, 60进至刻位,再除以65,其商余乘以各自的分母60, 6, 707, 加入下位,再除以65,得宫日的平均时间长度, $60^{\circ}52' 4'' \frac{168}{707} \frac{50}{67}$ (C)。

上数中707的分子乘以13, 67的分子除以5,两个得数相加,得9191的分子(2194)。

还原法:此宫日平行乘65,按9191, 6, 60收位,再除以67,商余乘60, 6, 9191,依次加于本位,除以67,得太阴日平行度 $59^{\circ}3' 4'' \frac{208}{9191}$ (B),此数中9191的分子除以13,即707的分子 $\frac{16}{707}$ 。

〔译解〕 $B \times 67 \div 65 = C, C \times 65 \div 67 = B$

9.07 〔译文〕 太阳日时间长度(A)重张两位,其一乘以177得10620,再除以11312,其商余乘以60, 6,再除以16或乘以707再除以11312($16 \times 707 = 11312$),得 $0^{\circ}56' 1'' \frac{691}{11312}$,以之减另一处写下来的太阳日长度(A_0),亦得太阴日长度如上: $59^{\circ}3' 4'' \frac{16}{707}$ (B)。

$A - A \times 177 \div 11312 = B$

$$A(1 - 177 \div 11312) = B$$

$$A \frac{11312 - 177}{11312} = B$$

$$A11135/11312 = B$$

〔译文〕 太阴日长度(B)重张两位,其一乘以177,按各自分母进至刻位,除以11135,再乘以各自分母(60, 6, 707)加于上位,得 $0^{\circ}56' 1'' \frac{691}{707}$,与另一处写下的太阴日长度相加,即得太阳日长度(A)。

$$〔译解〕 B + B \times 177 \div 11135 = A$$

9.08 〔译文〕 此数(A)重张两位,其一乘2153得129180,除以147056,商余次第乘以60, 6, 707,仍以该除数(147056)除之,其(最下位之)余数除以16,或乘以9191后再除以该除数147056,得 $0^{\circ}52' 4'' \frac{2194}{147056}$;或息位商余(35104)乘以707, 65,仍除以147056,得

168, 50。与重张之另一位相加亦得宫日长度 $60^{\circ}52' 4'' \frac{2194}{9191}$ (C)。

$$〔译解〕 A + A \times 2153 \div 147056 = C$$

〔译文〕 上数(C)重张两位,其一各位皆乘以2153,自下而上按9191, 6, 60收为刻位,除以149209,其商余依次乘以60, 6, 9191,商数加入上位再除(以149209)得 $0^{\circ}52' 4'' \frac{2194}{9191}$,以之减重张之另一数(C),得太阳日时间长度(A)。

$$〔译解〕 C - C \times 2153 \div 149209 = A$$

9.09 〔译文〕 太阴日时间长度(B)重张两位,其一各位皆乘以2,按707, 6, 60进至刻位,除以65,其商余乘以各自分母60, 6, 707,加入上位,再除以65,得1漏刻49分0息 $\frac{152}{707} \frac{50}{65}$ 。加重张之另一位(B)。其子位乘以13,其下一位65之分子除以5,二者相加,即得宫日时间长度 $60^{\circ}52' 4'' \frac{2194}{9191}$ (C9191)。

$$〔译解〕 B + B \times 2 \div 65 = C$$

〔译文〕 宫日长度(C)重张位, 其一乘2, 按9191, 6, 60进位, 除以67, 其商余依次乘以60, 6, 9191, 商数加入上位后除以67, 得¹⁹49' 0" $\frac{1986}{9191}$, 以之减另一处写下的宫日长度, 其子位除以13, 得太阴日时间长度(B)。

〔译解〕 $B + B \times 2 \div 65 = C$

$C - C \times 2 \div 67 = B$

三种日互求表 译者制

求由	太阳日	太阴日	宫日
太阳日	$A_0 \text{ 1日} = 60 \text{漏刻} = 3600 \text{漏分}$ $= 21600 \text{息} = 15271200$ $A \quad \frac{60^a}{60} \quad \frac{0'}{60} \quad \frac{0''}{6} \quad \frac{0'''}{707}$	$A \times 11135 \div 11312 = B$ $A - A \times 177 \div 11312 = B$ $A_0 - (A_0 + A_0 \div 707) \div 64$ $= 15032250(B_0)$ $707 \times 16 = 11312$ $11312 - 11135 = 177$	$A \times 149209 \div 147056 = C$ $A + A \times 2153 \div 147056 = C$
太阴日	$B \times 11312 \times 11135 = A$ $B + B \times 177 \div 11312 = A$	$B_0 = 15032250$ $B = 59^a \frac{3'}{60} \frac{4''}{60} \frac{16}{707} \frac{10}{16}$ $B_{9191} = 59^a 3' 4'' \frac{208}{9191}$	$B \times 67 \div 65 = C$ $B + B \times 2 \div 65 = C$ $B_0 + B_0 \times 2 \div 65$ $= 15494780$
宫日	$C \times 147056 \div 149209 = A$ $C - C \times 2153 \div 149209 = A$	$C \times 65 \div 67 = B$ $C - C \times 2 \div 67 = B$	$C_0 = 15404780$ $C = \frac{60}{60} \frac{52'}{60} \frac{4}{6} \frac{168}{707} \frac{50}{67}$ $= \frac{60}{60} \frac{52}{60} \frac{4}{6} \frac{2194}{9191}$

9.10 〔译文〕 年的长度(恒星年)

太阳一年之中在宫宿中运行的时间长度用三种日分别量之, 得三种周期(恒星周期)。

将一年以360计, 得太阳的宫日周期360(SC)。

将此数(360)重张两位, 下位乘2, 除以65, 商数加于上位(360), 得(太阳)日数, 连同商余(5)依次乘以60, 60, 6, 13, 皆除以65, 得数¹⁴11^d4^h36^m5^s7^{'''}, (加360)即太阳之太阴日周期371日4漏刻36分5息7/13(SB)。

〔译解〕 $SC + SC \times 2 \div 65 = SB_0$ 。

〔译文〕 此数之日位(371)乘以60,加于刻位,再乘60加于分位,再乘6,加于息位,再乘13,加于子位,再乘707得73668268800(SB_0)。

此数重张三位,下位除以707,商数加于中位后,除以64,以此商数减上位,得72515574000。此数按707,13,6,60,60进位至日位,其各位余数即太阳之太阳日周期365日16漏刻14分1息12/13 121/707(SA)。

〔译解〕 $SB_0 - (SB_0 + SB_0 \div 707) \div 64 = SA$

$$365^d 16^q 14' 1'' 12''' 121''' = 365^d.2706451$$

这是体系派的数值,参看10.01节。作用派不同,见第四章。

9.11 〔译文〕 又法:宫日周期(360)乘以67,得24120,除以65,商数为日数,商余(5)是65的分子,以5约之,成为13的分子,是即太阳的太阴日周期 $371\frac{1}{13}(B_0)$ 。

〔译解〕 $SC \times 67 \div 65 = SB_1$

〔译文〕 其日位(371)乘65,另外将13的分子乘以5,二者相加得24120,除以67,即还原为宫日周期360(SC)。

〔译解〕 $SB \times 65 \div 67 = SC$

〔译文〕 此数(360)乘149209得53715240,除以147056,其商数(365)为日数,商余(39800)以8约之得4975,是为太阳之太阳日周期 $365\frac{4975}{18382}(SA_a)$ 。

〔译解〕

$$SC \times 149209 \div 147056 = SA_a$$

〔译文〕

此数日位乘147056,其下位乘以8,二者相加得53715240,除以149209,还原得宫日周期360。

〔译解〕 $SA_a \times 147056 \div 149209 = SC$

9.12 〔译文〕 太阳日周期($365\frac{4975}{18382}$)之日位乘以18382,加

入所带之分子,再乘以8,得53715240,除以11135,再除以13,为太阴日周期 $371\frac{1}{13}(SB_a)$ 。

〔译解〕 $SA \times 18382 \times 8 \div 11135 \div 13 = SB_a$

〔译文〕 此数之日位(371)乘以13,加入分子1,得4824乘以11135。除以147056余数以8约之,成18382之分子,是为太阳日之周期 $365\frac{4975}{18382}(SA_a)$ 。

〔译解〕 $SB \times 11135 \times 13 \div 147056 = SA_a$

9.13 〔译文〕 太阴日周期 $371\frac{1}{13}$ 重张位,其一乘以177,其下位除以13,加入上位, $65680\frac{8}{18}$,再除以11312(得商数5),其商余乘以13,加入下位(上的余数8),除以11312,得5,10,5998。以此数减太阴日周期,其13之分子乘以11312加于子位,除以8,得太阳日周期 $365\frac{4975}{18382}$ 。

〔译解〕 $SB - SB \times 177 \div 11312 = SA_a$

〔译文〕 此数重张两位,其一乘以177,得64605,880575,(下位)除以18382,商数(47)加于上位(64605)后,除以11135,(得5,是为日数)余数(8977)乘18382后,加下位余数(16621)后,除以11135,(得14821)。以此数(5,14821)与太阳周期原数相加得370,19795,下位除以18382,商数进入上位,商余以1414约之,得数(1)的分母为13,是即太阴日周期 $371\frac{1}{13}(SB_a)$ 。

〔译解〕

$$4975 \times 177 \div 18382 = 47 \cdots 16621$$

$$(365 \times 177 + 47) \div 11135 = 5 \cdots 8977$$

$$(8977 \times 18382 + 16621) \div 11135 = 14821$$

$$365\frac{4975}{18382} + 5\frac{14821}{18382} = 371\frac{1414}{18382} = 371\frac{1}{13}$$

$$SA_a + SA_a \times 177 \div 11135 = SB_a$$

9.20 [译文] 诸曜每日运行弧度

宿数27乘以60,得1620(D)(其单位)名为“域刻”,也就是“宿刻”(本书译为弧刻),是计量诸曜运行的基本单位。(这1620弧刻)以诸曜各自的(恒星)周期除之,得其每天平均行度。

[译解] 藏文中མུ་མུ་一词,既是时间单位,又是弧长单位。表时间是其本义,表弧长是借用的派生义。严格地说应叫做域刻或宿刻,但行文中往往省略,简称为刻,极易混淆,须十分注意,本书中译为“弧刻”。

9.21 [译文] 此1620弧刻以太阳的宫日周期360除之(得4)。商余乘60,除以360(得30)除尽无余数。这个4弧刻30分,是每一宫日太阳所行弧度(C_a)。

(太阳之)太阴日周期 $371\frac{1}{13}$ 乘13,得4824,宿刻1620与之通分,须乘以13,得21060,再除以4824,商余乘以60,6,依次除以4824,(其最后一位的)商余以72约之,得4弧刻21分,5息 $\frac{43}{67}(B_a)$,是为每一太阴日太阳所行弧度。

太阳之太阳日周期 $365\frac{4975}{18382}$ 乘18382,得6714405为除数。宿刻1620乘18382得29778840为被除数,商余乘以60,6,以原数除之,商余以45约之,得4弧刻26分0息 $\frac{93156}{149209}$ 再无尾数,是为每一太阳日太阳所行弧度(A_d)。

[译解] $D \div A = A_d$

9.22 [译文] 月亮的三种日(恒星月)

宿刻1620除以30,得54弧刻,是为(每一太阳日)月亮单独行度(M_s)。

加以其在每一太阴日内与太阳共同的行度4弧刻 $21' 5'' 43'''$,得每一太阴日内月亮所行弧度58刻21分5息 $\frac{43}{67}$ 。

[译解] $D \div 30 + B_d = M_d$

9.23 [译文] 上数各位皆乘134,按67,6,60进至刻位,得

7821。为了通分,宿刻1620乘以134得217080,除以7821,商余以9约之,无余数,上位为太阴日数,下位为869之分子,即 $27\frac{657}{869}$ 日,是为月亮的太阴日周期(按太阴日计算的恒星月)。

$$[\text{译解}] \quad 1620 \times 134 \div (M_d \times 134) = 27\frac{657}{869}$$

$$= 27.7560414(M_b)$$

乘134的目的是为了将月亮的日行度化成整刻数,使运算无余分,可以方便地进行运算。

〔译文〕 此数化为869的分子24120重张两位,下位乘以2,除以67,以之减上位(即原数)得23400,再除以869,得 $26\frac{806}{869}$ (=26.9275)是为按宫日计算的月亮的周期(M_s)。

9.24 〔译文〕 月亮的太阴日周期 $27\frac{657}{869}$ 乘以11135,下位(分子)除以869,得(8418)加于上位(整数)得309063 $\frac{453}{869}$ 。(其整数)以11312除之,得27。商余(3639)乘以869,加于分子(453),以8约之,得395343,(其分母为1228766),是为月亮的太阳日周期(恒星月)。

$$[\text{译解}] \quad 27\frac{395343}{1228766} = 27.32174(M_s)$$

$$M_b \times 11135 \div 11312 = M_s$$

9.25 〔译文〕 月亮的宫日周期 $26\frac{806}{869}$ 以869为分母化成23400,作为除数。宿刻1620乘869,以便通分,得1407780为被除数,商余依次乘以60,6,65,除以23400得60弧刻9分4息 $10/65$,是为一个宫日月亮所行弧长。

$$[\text{译解}] \quad 1620 \times 869 \div M_s \times 869 = D \div M_s = M_s$$

9.26 〔译文〕 月亮的太阳日周期 $27\frac{395343}{1228766}$ 的整数27乘以1228766加入分子(395343)得33572025,作为除数。宿刻1620乘

1228766得1990600920作为被除数。再除以33572025,商余依次乘以60,6,除以33572025,余数以225约之,为149209之分子,得59弧刻17分3息95367/149209是为月亮的太阳日平行度。

9.30 〔译文〕 罗睺的三种日行度

罗睺的周期按太阴日计算为6900,除以30得230,是其按太阴月计算的周期。

〔译解〕 即每230个朔望月一周天。

〔译文〕 其按太阴日计的周期6900分为15分,或按太阴月计算的周期230乘2,同样得460,是其按半个太阴月计算的周期。

9.31 〔译文〕 其太阴日周期6900乘以65,得448500,除以67,得 $6694\frac{2}{67}$ 是为罗睺的宫日周期。

其太阴日周期6900乘以11135得76831500,除以11312,商余以4约之为2828之分子,是为罗睺之太阳日周期 $6792\frac{99}{2828}$ 。

又:其宫日周期 $6694\frac{2}{67}$ 乘67得448500,除以65,还原为太阴日周期(6900)。

其太阳日周期之日数(6792)乘11312,下位(99)乘4后相加,得76831500,除以11135,得太阴日周期(6900)。

9.32 〔译文〕 宫日周期之日位(6694):乘149209,下位(2)乘2227,相加得998809500,除以147056,商数(6792)为太阳日数,商余除以52,得99,变成2828之分子,是为其太阳日周期($6792\frac{99}{2828}$)。

其日位乘147056,下位乘52,相加得998809500,除以149209,商余除以2227,成为67之分子,是为罗睺之宫日周期。

9.33 〔译文〕 罗睺运行弧度

宿刻1620重张三位,除以罗睺的太阴日周期6900,太阴月周期230,半月周期460,商余乘以60,6,23,再以三种周期除之,得每一太阴日平行弧度:0刻14分0息12/23;每个太阴月平行7弧刻2分3息15/23;每半个太阴月平行3弧刻31分1息19/23。

9.34 [译文] 宫日周期($6694\frac{2}{67}$)乘67得448500(作为除数),宿刻1620乘67得108540(作为被除数),除后商余依次乘以60, 6, 23, 65,再以448500除之,记其商数,即为其每一宫日的行度0弧刻14'分3"息 $\frac{2}{23}\frac{53}{65}^{\circ}$ 。

9.35 [译文] 太阳日周期与宿刻通分,各乘以2828。太阳日周期乘后得19207875作为除数,宿刻乘后得4581360作为被除数,除后商余依次乘以60, 6, 23, 11135,除以19207875得:0弧刻14分1息 $\frac{19}{33}\frac{10038}{19207875}$,是为每一太阳日的罗睺行度。

9.40 [译文]“会合”与“作用”的三种日

月亮每一太阴日所行的弧长0宿58弧刻21分5息 $43/67$,加太阳每一太阴日所行弧长0宿4弧刻21分5息 $43/67$ (见9.22)得“会合”每太阴日所行弧长:0宿62弧刻43分5息 $19/67$ 。

此数各位皆乘以67,按其分母(67, 6, 60)收至刻位得4203(作为除数)。宿刻(1620)与之通分(也乘以67,得180540作为被除数),除得商数(25)为日数,商余依次乘以60, 60, 6, 7005后再除以4203,得“会合”的周期25宿49弧刻27分 息 $1965/4203$ 。

9.41 [译文] 太阴日之平均时间长度0日59漏刻3分4息 $16/707$ 除以2,即“作用”每一太阴日的长度,0曜29漏刻31分5息 $8/707$ 。

此数各位皆乘以5656,自下而上,按707等分母收至日位,得167025(作为除数),宿刻(1620)与之通分(乘以5656得9162720作为被除数)依次(以60, 60, 6)收位,得按太阴日计算的“作用”的周期:54日51漏刻30分0息 $148500/167025$ 。

会合与作用之太阳日与宫日周期算法,依次类推。

9.50 [译文] 五曜运行周期的算法

三武曜(外行星)以火曜为例,木、土可以类推。

先讲其太阳日周期(即以太阳日为单位而计算的周期,下同)。

	火	木	土
太阳日周期	687	4332	10766
(息以下的)分母	229	361	5383

按太阳日计算的行度,以六级分数表之,最下一级的分母,除木曜用1414之外,其他各曜都用707。

按宫日计算者,息位以下的分母,浦氏未传,暂缺。(请参看下文9.52节译解。又:拉加寺版第六章宫日五曜节表中有此两位的分母,已据以补入总结表中。)

9.51 [译文] 火曜的太阳周期687,乘2153,除以149209,以此商数为减数,原数(687)退一,化为149209,为被减数,减得 $677\frac{12979}{149209}$ 为宫日周期。

$$\begin{aligned} & [\text{译解}] 687 - 687 \times 2153 \div 149209 \\ & = 687 \frac{149209}{149209} - 9 \frac{136230}{149209} = 677 \frac{12979}{149209} \end{aligned}$$

[译文] 火曜的太阳日周期687,乘以177,除以11135,加于原数,得太阴日周期 $697\frac{10249}{11135}$ 。

9.52 [译文] 以太阳日周期687除宿刻1620,商数为弧刻,商余以60,6,229乘之,再除(以原除数),得数为其一个太阳日平均运行弧度0宿2弧刻21分2息 $\frac{208}{229}$ 。

宫日周期化为“孔等”(按指149209,参看1.04节译解)之分子,得101027472(作为原数)。宿刻(1620)与之通分(乘以149209)成241718580(作为被除数),除得之商数(2)为弧刻。商余乘以60,6仍以原除数除之,息以下的分子即以该除数为分母,是为每个宫日平行弧度:0°2'3" 34035408/101027472。

[译解] 这里的分母是一个九位数字。时轮历的习惯,当分母太长时就化为繁分数。例如火曜每一太阴日的平行弧长度为

$$0^{\circ}3'19'' 1'' \frac{143\frac{144}{707}}{229}。$$

上面9.50节所说：“以六级分数表之。”但宫日的平行弧长息位以下找不到两个合适的分母。只能用这个九位数字做分母。这是作者认为很遗憾未能解决的一个问题，所以上文有“浦氏未传，暂缺”之语。他们之所以认为这是个问题，是因为这一派标名“体系派”，所谓体系的完整就是所有的数值之间的关系都能做到除尽无余数。这样才能找到太极上元。

据第六章6.22节，此数为 $0^{\circ}2^{\circ}23'3''\frac{77}{229}\frac{1364}{9191}^{\circ}$

9.53 [译文] 其太阴日周期化为11135的分子，成7771344（作为除数），得宿刻（1620）与之通分，化为18038700。除得之商数（2）为弧刻，商余依次乘以60，6，229，707，再除，得每个太阴日平行弧长 $0^{\circ}2^{\circ}19'1''\frac{143}{229}\frac{144}{707}^{\circ}$

9.54 [译文] 木、土两曜同理类推。

木曜	宫日周期	4269	73371
	太阴日周期	4400	9584
	太阳日平行	0	0 22 2 226
	宫日平行	0	0 22 4 380352288
	太阴日平行	0	0 22 0 187 779
土曜	宫日周期	10610	97406
	太阴日周期	10937	1497
	太阳日平行	0	0 9 0 918
	宫日平行	0	0 9 0 1525624416
	太阴日平行	0	0 8 5 1738 216

[译解] 木曜息以下第五位 $\frac{187}{361}$ ，9.31节表中为 $\frac{374}{722}$ ，二者相等。

9.55 [译文] 两文曜（内行星）有百分、十分之别与上述稍有不同。

八十七又百分之九十七是水曜的太阳日周期，其日数乘一百，加入百分之分子，得8797。

金曜的太阳日周期为二百二十四又十分之七。其日数乘十，

加入十分之分子,得2247。

其子位的分母分别为8797与749。

〔译解〕 $749 = 2247 \div 3$ 。

9.56 〔译文〕 8797重张两位,下位乘2153除以149209,以之减上位,差数退一减商余,得86,70 $\frac{9602}{149209}$,此数上位除以100,商数写于上层(商余70写于中层,分母为100并下层原数)得水曜的宫日周期86,70,9602(译文中为排印方便将上、下改为左、右)。

其太阴日(周期)算法同火曜(见9.51节),唯上位须除以100

即得89 $\frac{36}{100}$ $\frac{9304}{11135}$ °

〔译解〕 $8797 + 8797 \times 177 \div 11135 = 8936\frac{9304}{11135}$

$8936 \div 100 = 89 \cdots 36$

9.57 〔译文〕 宿刻(1620)乘100,除以8797得弧刻数(18), (余数3654由60,6)收至8797之分子,乘后再除得每一太阳日平行弧长0^h18^m24^s 5[″] $\frac{4687}{8797}$ °

〔译解〕 $1620 \times 100 \div 8797 = 18 \cdots 3654$

$3654 \times 60 \div 8797 = 24 \cdots 8112$

$8112 \times 6 \div 8797 = 5 \cdots 4687$

9.58 〔译文〕 宫日周期各位乘以149209,再乘100,按各层分母进位得1293651632,宿刻与之通分,依次除后得(水曜之每一)宫日平行弧长0^h18^m41^s 0[″] 768003168。

太阴日周期各位乘11135,再乘100,收到刻位,得99511664,宿刻与之通分得1,803,870,000依次乘除得太阴日平行0^h18^m7^s 3[″] 7706,73。

9.59 〔译文〕 金曜同理可知:

宫日周期   221^d4^h86106

太阴日周期   228^d2^h7994

太阳日平行   0^h7^m12^s 3[″] 345

宫日平行 $0^{\circ}7'18''5''$ 141975344

太阴日平行 $0^{\circ}7'5''4''$ 636, 26。(见本书第244页的八曜三种日平行弧度表)

9.60 [译文] 明白了太阳日、太阴日、宫日的周期和平行度之间的差数(比例)之后,立刻就能由此及彼,是很容易的。

宫日与太阴日,由多求少(以大求小)时,原数写两遍,其一各位皆乘以2,除以67,得数减去其二,即得。由少求多(以小求大)时,写两遍,其一各位皆乘以2,除以65,加于其二即得。

[译解] 设G为宫日,L为太阴日

$$L = G - G \times 2 \div 67 = G(1 - \frac{2}{67}) = G \frac{67-2}{67} = G \frac{65}{67}$$

$$G = L + L \times 2 \div 65 = L(1 + \frac{2}{65}) = L \frac{65+2}{65} = L \frac{67}{65}$$

9.61 [译文] 太阳日与太阴日,由少求多时,原数写两遍,其一各位皆乘以177,除以11135,加于其二即得。由多求少时,如前法乘177,除以11312,由其中减去之即得。

[译解] 设L为太阴日,S为太阳日

$$L = S + S \times 177 \div 11135 = S(1 + \frac{177}{11135}) = S \frac{11312}{11135}$$

$$S = L - L \times 177 \div 11312 = L(1 - \frac{177}{11312}) = L \frac{11135}{11312}$$

9.62 [译文] 宫日与太阳日,由多求少,原数写两遍,其一乘2153,除以149209,以此得数去减其二即得。由少求多者,乘2153除以147056,去加其二即得。

[译解]

$$G = S - S \times 2153 \div 149209 = S \frac{147056}{149209}$$

$$S = G + G \times 2153 \div 147056 = G \frac{149209}{147056}$$

9.63 [译文] 宫日与太阴日互求又一稍难之法:

如前法重张两位,其一各位均乘2,先将其最上一位除以各自的分母,取其商数,商余化为下一位,加入该位原有数,再除,如是

至最下一位其商余即以原除数为分母。得数与其二或加或减(实例见9.09节)。

这个推算法是按前辈的著述写的。

各自(最后)两位的分子,乘以所求之分子,以各自的分母收位,即得所求分子无误。

9.64 [译文] 这里分析三种日的方法,是以《日光论》为基础而写的。五曜章以前部分,数值运算比较难懂,讲得详细些,以期一目了然。五曜章以后部分,可以类推而知,所以摘自《白琉璃论》。

妙德本初佛祖经中,外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第九章,论三种日终。

八曜三种日平行弧度表 译者制

	按太阴日计算		按太阳日计算		按宫日计算	
	恒星周期	日平行弧度	恒星周期	日平行弧度	恒星周期	日平行弧度
月曜	$\frac{657}{27\ 869}$	$58^{\circ}21'5''\frac{43}{67}$	$\frac{395343}{27\ 1228766}$ $=27.32174$	$59^{\circ}17'3''\frac{95367}{149209}$	$\frac{806}{26\ 869}$	$60^{\circ}9'4''\frac{10}{65}$
水曜	$\frac{36\ 9304}{89\ 100\ 11135}$	$18^{\circ}7'3''\frac{7706\ 73}{8797\ 707}$	$\frac{97}{87\ 100}$	$18^{\circ}24'5''\frac{4687}{8797}$	$\frac{70\ 9602}{86\ 100\ 149209}$	$18^{\circ}41'0''\frac{5222\ 4796}{8797\ 9191}$
金曜	$\frac{2\ 7994}{228\ 10\ 11135}$	$7^{\circ}5'4''\frac{636\ 26}{749\ 707}$	$\frac{7}{224\ 10}$	$7^{\circ}12'3''\frac{345}{749}$	$\frac{4\ 86106}{221\ 10\ 149209}$	$7^{\circ}18'5''\frac{344\ 4449}{749\ 9191}$
日曜	$\frac{1}{371\ 13}$	$4^{\circ}21'5''\frac{43}{67}$	$\frac{4975}{365\ 18382}$ $=365.270645$	$4^{\circ}26'0''\frac{93156}{149209}$	360	$4^{\circ}30'$
火曜	$\frac{10249}{697\ 11135}$	$2^{\circ}19'1''\frac{143\ 144}{229\ 707}$	687	$2^{\circ}21'2''\frac{208}{229}$	$\frac{12979}{677\ 149209}$	$2^{\circ}23'3''\frac{77\ 1364}{229\ 9191}$
木曜	$\frac{9584}{4400\ 11135}$	$0^{\circ}22'0''\frac{187\ 779}{361\ 1414}$	4332	$0^{\circ}22'2''\frac{226}{361}$	$\frac{73371}{4269\ 149209}$	$0^{\circ}22'4''\frac{431\ 682}{722\ 9191}$
罗曜	6900	$0^{\circ}14'0''\frac{12}{23}$	$\frac{99}{6792\ 2828}$ 6792.035	$0^{\circ}14'1''\frac{19\ 10038}{23\ 19207875}$	$\frac{6694\ 2}{67}$	$0^{\circ}14'3''\frac{2\ 53}{2365}$
土曜	$\frac{1497}{10937\ 11135}$	$0^{\circ}8'5''\frac{1738\ 216}{5383\ 707}$	10766	$0^{\circ}9'0''\frac{918}{5383}$	$\frac{97406}{10610\ 149209}$	$0^{\circ}9'0''\frac{5187\ 2046}{5383\ 9191}$

第十章 节 气

10.01 [译文] 排除作用派疵误之转年数值(以下简称为“祛疵转年”)推算法:

以第十四胜生周丁亥年为历元,求出积年后重张七位

乘以:1 16 14 1 296 10 179 (参9.10节)

恒加:5 15 9 5 127 12 316

除以:7 60 60 6 317 13 707

即得。

[译解] 乘数的曜位1,为周年365除以周日7所得商余。乘、加、除以后所得曜位为年首周日序数。作用派的恒星年数值本来比体系派的数值好一些,但与其闰周不协调,而体系派的数值在这一点上无此问题,所以自称祛除了作用派的疵误。

10.02 [译文] 作用派“值年曜”数值推算法:

自第十四胜生周丁亥年起计已过年数,重张五位;

乘以:1 15 31 1 121

恒加:2 40 35 5 245

除以:7 60 60 6 317

即得。

[译解] 据此,作用派年的长度为52星期零1日15漏刻31分1息 $\frac{121}{317}=365.258675$ 日。

10.03[译文] 求大自在天起居

以作用派“值年”之曜数与刻数重张十二位:白羊宫曜位加1,刻位加57;金牛宫曜加4,刻加53;双子宫曜加1,刻加17;巨蟹宫曜加4,刻加53。以下顺次为:

狮子 1 22, 室女 4 24

天秤	6	51,	天蝎	1	47
人马	3	16,	摩羯	4	37
宝瓶	6	4,	双鱼	0	52

按60,7进位,即:加后刻位除以60,商数加入原曜位数,除以7,记其商余即十二个宫曜(各宫主事之曜)。

以上是约略粗数,如愿细求,可按《白莲亲传》之祛疵转年曜(按:即10.01的七位的数值)用同法推之。

〔译解〕 转年曜次时刻加上表中的曜次时刻,即为太阳进入各宫首的曜次及时刻。从计算转年及白羊宫首值不为零,可知历元时太阳不在白羊宫首,有一日57刻之差。

10.04 〔译文〕 山公主(即邬摩妃)与安源王(即大自在天)在十二宫之乐园中起居安眠之果相

上述十二宫曜与入宫日值日曜次,二者相同,乃大自在天与邬摩妃同寝而居,其果相为:大地震动,盗贼蜂起,飓风驰骤。如在夏季则有雷电冰雹,国君交战,父子相残,暑热难当。

若太阴之曜(按即入宫值日曜次)数值较大,则是起立而会,风调雨顺,年丰岁稔,灾害不兴,战乱平息,国上安宁,善力增长,众生安乐。

若宫曜数值较大,则是落座而会,众生忧患,多惊多病,生大怖畏,战乱频仍,死亡相继,权力丧失,亲人不睦,多食而不饱。

同一宫中均出现武曜之年,全年极凶;全现文曜之年,大吉大利;文武间杂,吉凶不定,须再观察当月情况。

10.05 〔译文〕 积年乘3,重张两位,上位恒加3,下位恒加6,二者皆除以7,所得商余,上位表(临)君(之曜),下位表臣。若减4或加3,则得次年之君臣。君曜虽凶,幻化之臣亦能驾驭。

10.06 〔译文〕 盛传于泥婆罗之甜头算法

以第十四胜生周丁亥(1827年)为历元,置积年,再加1749^①,称为夏迦纪元^②,此数乘以3,除以7,记其整商数。若推雨水,则用其商余乘之以2,恒加6,即示雨情。

前面所记整商数,乘以3,除以7,余数乘以2,恒加5,连续八次,依序可知:1.粮,2.草,3.冷,4.热,5.风,6.增,7.减,8.乱。最小为

5, 最大为17, 中间为12, 各自数值大小, 显示果相。

又: 夏迦纪元积年减去11, 余数除以4, 商余为一者名“入池”, 大旱; 为二者名“入支”各地或有雨或无雨, 粮食歉收; 为三者名“遍入”, 各地普降大雨; 为零者名“洪涝”, 河水暴涨。

〔译解〕 ① $1827 - 1749 = 78$ 即以公元79年为历元。

② 张公谨、陈久金《傣历研究》一文中写作“赛迦”(见《中国天文学史文集》第二集, 科学出版社1981年); 李约瑟《中国科学技术史》中译本数学卷第24页也写成“赛迦”。

10.07 〔译文〕 入宫、交节、中气——季节的固定标志

置闰余(见3.01节), 其分子乘六, 除以十三, 商数为入宫日期^①, 商余的分母为十三, 下一位的分母为五, 此处(分子)则记为零。此日期、十三分、五分, 重张位, 其一减去七、二、四^②。不足减者日期加三十再减; 十三分不足减者, 日期退一化为十三再减, 五分不足减者, 由十三分退一化为五再减, 即得交节的日期及其十三分, 五分。此日期加三十, 即上月的节气。

重张位之二加八、三、一。日期满三十者则减去三十, 即得中气的日期及其十三分、五分, 减去三十即下月的中气。^③

如果三十日出现中气则这个月重出, 是名“无中气则闰”^④, 初一日出现中气则闰后一个^⑤。

〔译解〕 ① 太阳每月运行整三十个宫日, 也就是按 360° 计算的度。闰周为六十五, 每一闰分合 $\frac{30}{65} (= \frac{6}{13})$ 宫日。闰周与宫日同时由零开始, 所以用30乘闰余即得按宫日计算的入宫日期。

$$\textcircled{2} 7\text{宫日} = 7\frac{14}{65}\text{太阴日}, 7\frac{14}{65} + 8\frac{16}{65} = 15\frac{30}{65}.$$

③ 本书入宫与节气不一致, 其解释见本书《时轮历原理研究》第七节。

④ 无中气则闰是汉族的办法, 藏族的历算家称赞之为“聪明人的办法”加以采用。但计算中气仍用时轮历的数据, 所以闰月仍与汉历不一致。

⑤ 关于这一句话的分析, 见《时轮历原理研究》第七节。

10.08 〔译文〕 《白琉璃》求太阳回归粗值法

五月、十一月的入宫日期和十三分、五分,加7,2,4,为卫藏地区二至的粗值,加 $4\frac{1}{13}$ $\frac{3}{15}$ 则为(卫藏)二至的细数。

〔译解〕 “西藏”、“藏族”是现代汉语中所用的称呼。他们本身自称为bod(蕃), (汉文史书中称之为“吐蕃”)自称所居住的地区为dbus(卫) gtsang(藏)。“卫”指以拉萨为中心的地区,所谓的“前藏”;“藏”则专指以日喀则为中心的地区,所谓的“后藏”,合称为“卫藏”。清代中期以前尚通用此称,例如:《卫藏通志》。

10.09 〔译文〕 霍尔月五月中气之日期、十三分、五分加九、三、三,为彘日出现之期,此时有墓豕雌雄一双,攀缘南方瞻部波梨叱树,上三天,下三天,树顶停一天,此七日中,雨水变毒,谷物失营,忌汤药等饮用之事。

10.10 〔译文〕 八月交节之日起,七天之内,澄水星出现,有名为“弃山”之仙人,六个月现于白昼,六个月现于黑夜;一如诸宿。所御宫殿,澄水宝珠,之所构成,往昔天龙仙众,于此聚会,南方海中;诸宝丛集,雪山海中,立像顶髻,水晶宝珠,之所构成。八月交节之日起,七天之内,澄水神殿与牟尼顶髻相值。牟尼发心,仙人谛语,以是因缘,顶髻涌泉,能使一切水流,皆成甘露,此时入水沐浴,能祛百病,清除罪障。

10.11 〔译文〕 验证法

交节、入宫、中气、毒水、药水、夏至、冬至(等七种数值),置所求月之太阳基数(见第三章3.04),加当日太阳平行度,再加由这些表^①上所查到的十三分和五分,就可得到(验证入宫“中日”等)表中的各种数值。

〔译解〕 ①指第一表、第二表、第三表。

10.12 〔译文〕 由(单数的)闰余直接检出交节、入宫、中气。第四表用法:

第一行是朔望月的闰余(以65为分母)。交节栏中有带门楣形括号者用上月太阳基数,中气栏中有带门楣形括号者用下月太阳基数。加平行度和十三分、五分。入宫栏内有符号者,汉历有闰

月。(汉文表中门楣形括号改为星符*)

10.13 [译文] 各月闰余如为偶数则用第五表,各月的交节、入宫、中气的日期,十三分、五分相加如上法。此表永远通用。

10.14 [译文] 同理,各月的曜基数按表加平行度、十三分、五分即得验证“中曜”。

[译注] 此数值因周期太长,无核对表,须临时推算。

[译文] (上法求出的)交节、入宫、中气日期的值日曜次^①,与“验证”中曜(的曜次)相同时,可以就用该日期写上去。如不同,就是值日曜已过入下一日。那么,曜和太阳的上个数值,连同交节、中气的数值都写入下日的项下。

[译解] ①总而言之,应以验证“中曜”的曜次为准而矫正。日期不符时,推后一天。

②此处1927年拉萨版又加一改正值,中曜:2,26,21,1,114;中日:2,15,0,0,0;日期:1。

[译文] 三月份的交节、中气、入宫等在前一个十三分上加十二,除以十三,余数即下一个节气、中气等。

10.15 [译文] 现按萨热大师所传两至周期要诀,把夏至冬至(第七表)、药水、毒水(第八表)等数值制成速见表。用法:第十四胜生周丁亥年起的积年,恒加36,除以65,用其商余检索中间之一栏,其上下即夏至、冬至、药水、毒水之日期及十三分之五分。

[译解] “萨热”是梵语,即“海”。指本书开首的“礼赞”里所怀念的三位名字里都有“海”字的大师。

10.16 [译文] 按照(印度)阿跋亚大师细讲的在两至前九天日中植圭表测影的方法,实测此地,太阳入双子、人马宫之次日表影变化,似与现在汉地两至日期相符,这是一种可供研究的资料。

但是诺桑嘉措大师^①说,他在仔唐桑丹寺植圭表测影,太阳在入双子、人马宫后七天,日影发生夏至、冬至的变化,所以在求协时的“总积日”时,定出须减七的办法。

时轮经和占音经所说太阳在双子、人马宫初度时回归,意指南洲东区的中线而言,按照此说,我们所居的这个地段,在南洲东区

中线再过去七个宫日之处,若从南洲中区的中线计算,则在其东二十三宫日之处。这是浦派的说法^②。

〔译解〕 ①诺桑嘉措译为善宝海,是藏族历算学者著名的“三海”之一。他所著的《白莲亲传》的历元是公元1447年,他又于1478年著《时轮经总义》。

②关于南洲中区中线以东23宫日的意义,参看第十二章12、17节。这种以地理经度的区别来解释入宫日期与节气不一致的原因是不科学的。

10.17 〔译文〕 占凡夫生死休咎

值日之曜、干支、卦、宫等的吉凶不同,祸福有异,现于眼前乃因缘征兆之故。

间有修证真言得成就者,为祛世间疑虑,因作星命之术,载于汉文逐年历书之中。依曜宿会合,预卜吉凶,以定宜忌,所谓“卜以决疑”而已,浸而事无巨细,咸决于此。五世达赖喇嘛于墨日根十论士所推崇之易经金算极为重视,《白琉璃》一书备采其术。

其术之曜次与时轮体系派之曜次相同,有时虽因“缺日”而生出入,不久即由“重日”补足,又再相符。

〔译者按〕 以下四节系藏传汉族的占卜术所用基本数值。

10.18 〔译文〕 其术为:自历元丁亥年起计已过年数,乘以十二,加孟春即霍尔月正月等已过月数,重张两位,下位乘二,恒加三,除以六十五,商数加于上位,得积月。(译者按:此恒加应数与第三、四章所述体系派、作用派之应数皆不同。)

积月乘以30,加所求日期,重张三位,中位加57,下位加509,除以707,商数加于中位,再除以64,余数为零时,即缺该日,此月为小月。再过64天,又得零时,再出现小月。以其商数减上位,是为已过日,或名“总根”(总积日)。

10.19 〔译文〕 此已过日,重张五位:

第一位加2,除以7,余数为曜次,1.日,2.月,3.火,4.水,5.木,6.金,0.土。

第二位加4,除以12,余数为地支,1.龙,2.蛇,3.马,4.羊,5.猴,6.鸡,7.狗,8.猪,9.鼠,10.牛,11虎,12.兔。

第三位加2,除以10,余数为该日五行,1、2为火,3、4为土,5、6为金,7、8为水,9、0为木。

第四位加4,除以9,以商余减10,如无余数,则以9减10,余数即(该日值日)官次:1.白,2.黑,3.碧,4.绿,5.黄,6.白,7.赤,8.白,9.紫。

第五位加0,除以8,商余为八卦序数,1.离,2.坤,3.兑,4.乾,5.坎,6.艮,7.震,8.巽。

10.20 [译文] 每月初一的地支固定为寅或申(单月为寅,双月为申),是以太阴日为前提的,而这些表则是按太阳日去检其主事的曜、干、支、卦、宫的。一般来说,每个太阴日、太阳日以至每一刹那都各有其主事之神,垂示吉凶之果。所以不能绝对化地断定哪个对,哪个不对,必须仔细地综合观察各种各样的征兆。

妙德本初佛祖经中,外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第十章,节气终。

第一表 十三分表

	分子 单位	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
太 阴 日	曜 刻 分 息	4	9	13	18	22	27	31	36	40	45	49	54	0
		32	5	37	10	42	15	48	20	53	25	58	31	0
		3	1	4	2	5	3	0	4	1	5	2	0	0
		707	381	56	438	113	495	170	552	227	609	284	666	341
	宿	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
太 阳 日	宿 刻 分 息	0	0	1	1	1	2	2	2	3	3	3	4	0
		20	40	0	20	40	0	21	41	1	21	41	1	0
		0	1	2	3	4	5	0	1	2	2	3	4	0
		67	60	53	46	39	32	25	18	11	4	64	57	50
	67	60	53	46	39	32	25	18	11	4	64	57	50	0

第二表 五分表

		1	2	3	4	0
太 阴 日 平 行	曜 刻 分 息	0	0	0	0	0
		0	1	2	3	0
		54	49	43	38	0
		3	0	3	0	0
	/707	76	152	228	304	0
太 阳 日 平 行	宿 刻 分 息	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
		4	8	12	16	0
		0	0	0	0	0
	/67	12	24	36	48	0

第三表 两至、雨水表

毒水日	白琉璃 夏至粗数	夏至 细数	汉历夏至
5	5	4	4
46	1	49	30
30	30	0	0
0	0	0	0
药水日	白琉璃 冬至粗数	冬至 细数	汉历冬至
10	18	18	18
43	31	18	0
30	30	0	0
0	0	0	

第四表 由闰余(单数)查入宫与节气

閏 余	66	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53	55	57	59	61	63	65
交 节	* * * * *																																	
日	23	0	24	25	26	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
十三分	3	0	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10
五分	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
入 宫	3	0	1	2	3	4	5	6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
日	6	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	汉
十三分	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	历
五分	* * * * *																																	
中 气	8	0	9	10	11	12	13	14	15	16	17	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8
日	9	0	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3
十三分	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
五分	* * * * *																																	

第五表 由闰余(双数)查入宫、节气

闰 余	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56	58	60	62	64
	* * * * *																																
交 日	0	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
节 十三分	0	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4
五分	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
入 日	0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	24	25	26	27	28	29
节 十三分	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7
五分	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	* * * * *																																
中 日	0	9	10	11	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	
节 十三分	0	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	12	11	10
五分	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

第六表 由闰余查夏至、冬至

夏至	日期	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	27	8	19	30	11	22	3
	十三分	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
65商余		1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	
冬至	日期	14	25	6	17	28	9	21	2	13	24	5	6	27	8	19	30	11	22	3	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	0
	十三分	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
夏至	日期	14	25	6	17	28	9	21	2	13	24	5	6	27	8	19	30	11	22	3	10	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	
	十三分	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
积年 65商余		34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	
冬至	日期	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	27	8	19	30	11	22	3	
	十三分	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	
	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

第七表 由闰余查药水日、毒水日

药	日期	27	8	19	30	11	22	3	14	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21
	十三分	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	日五分	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
<div>积年 65商余</div>		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
毒	日期	19	30	11	22	3	14	22	6	17	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	30	11	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13
	十三分	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	日五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

药	日期	2	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	8	19	30	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	2	13	24	5	16
水	十三分	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4
日	五分	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
积年	商余65	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
毒	日期	24	5	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	5	16	27	8
水	十三分	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0	1	2	3
日	五分	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

七 曜	1 日	2 月	3 火	4 水	5 木	6 金	0 土					
十二支	1 龙	2 蛇	3 马	4 羊	5 猴	6 鸡	7 狗	8 猪	9 鼠	10 牛	11 虎	0 兔
五行	1 火	2 火	3 土	4 土	5 铁	6 铁	7 水	8 水	9 木	0 木		
九 宫	1 白	2 黑	3 碧	4 绿	5 黄	6 白	7 赤	8 白	0 紫			
八 卦	1 离	2 坤	3 兑	4 乾	5 坎	6 艮	7 震	0 巽				

例 题

第十六胜生周戊午年(公元1978)霍尔历三月

(一)求入宫、交节、中气之近似值

由第三章[例一]已知闰余为 $\frac{44}{65}$

入宫: $44 \times 6 \div 13 = 20$ 日 $\frac{4}{13} \frac{0}{5}$

所以20日太阳入白羊宫

交节: $20 \frac{4}{13} \frac{0}{5} - 7 \frac{2}{13} \frac{4}{5} = 13$ 日 $\frac{1}{13} \frac{1}{5}$

中气: $20 \frac{4}{13} \frac{0}{5} + 8 \frac{3}{13} \frac{1}{5} = 28$ 日 $\frac{7}{13} \frac{1}{5}$

(二)验证入宫时刻

由第三章[例一]太阳基数为: 25 31 20 3 39

由第三章表一、20日太阳平行度: $1^k 27^a 18' 4'' 56'''$

由第十章表二、十三分表4: 0 1 20 3 39

由第十章表三 $\frac{0}{5}$:

+ 0	0	0	0	0
26	59	58	10	67 134
+ 1	+ 1	+ 2	+ 2	2
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
27 27	60 60	60 60	6 12	⋮
1	1	1	2	⋮

三月入宫验证“中日”	:	:	:	:	:
	0	0	0	0	0

与第三表白羊宫入宫栏	0	0	0
------------	---	---	---

检验相符无误。

(三)求入宫时刻确值

由第三章例一, 三月曜基数: $6^z \quad 45^a \quad 54' \quad 4'' \quad 304''$

由第三章表一, 20日太阴日平行: 5   41   13   2   320

由第十章表一, 4/13 曜十三分: 0   18   10   2   110

由第十章表二, 0/5 曜五分: +0   0   0   0   0

11	104	77	8	707	734
+ 1	+ 1	+ 1	+ 1		1
7 <u>12</u>	60 <u>105</u>	60 <u>78</u>	6 <u>9</u>		:
1	1	1	1		:
:	:	:	:		:
:	:	:	:		:

三月入白羊宫验证“中曜”：   5^h   45^m   18^s   3[″]   27[″]

而三月入宮日之定曜为： 6'

据此把入宫日粗数改正为: 21日 45° 18' 3" 27"

(四)承上,交节近似值为:13日 $\frac{1}{13} \frac{1}{5}$

三月朔太阳基数: $25^k \quad 31^q \quad 21' \quad 3'' \quad 39'''$

13天太阳平行度: 0 56 45 1 23

由本章十三分表: 0   0   20   0   60

由本章五分表:

	0	0	4	0	12
--	---	---	---	---	----

三月十三日交节确值:	26 ^k	28 ^q	30'	0"	0''
用本章第三表检验相符无误。	26	28	30	0	0
三月朔曜基数:	6 ^k	45 ^q	54'	4"	304''
十三天太阴日平行:	5	47	47	4	208
出本章表一、十三分表1:	0	4	32	3	381
由本章表二、五分表1:	+ 0	0	54	3	74
交节日验证“中曜”:	5 ^z	39 ^q	9'	3"	262''

而“定曜”的曜次为6^z,据此把交节日期改正为14日。

结果:三月交节确值为14日39漏刻9分3 $\frac{268}{707}$ 息

(五)求中气确值。承上,中气近似值为28日 $\frac{7}{13}\frac{1}{5}$

三月朔太阳基数:	25 ^k	31 ^q	21'	3"	39''
廿八天太阳平行:	2	2	14	1	65
由本章十三分表7:	0	2	21	0	18
由本章五分表1:	+ 0	0	4	0	12
中气验证“中日”:	0	36	0		
与第四表核对:符合无误	0		36	0	
三月朔曜基数:	6 ^k	45 ^q	54'	4"	304''
廿八天太阴日平行:	6	33	42	4	448
查十三分表7:	0	31	48	0	596
查五分表1:	+ 0	0	54	3	76
中气验证“中曜”:	6 ^z	52 ^q	20'	2"	10''

据上述日期改为29日,结果为:29日52漏刻20分2 $\frac{10}{707}$ 息

第十一章 速算法和表格用法

11.01 〔译文〕 三月的闰余(65的分子),遇有闰月时则用二月的闰余乘6,除以13,除不尽有余数时,商数加一,即得太阳粗数(简称粗日)的日期。

又法:前一年的粗日日期加11,粗日为三十日之年则加12。满三十者减去,所余即是(本年之)粗日日期。

〔译解〕 粗日是岁首太阳入白羊宫日期的近似值。参看11.61节。

11.02 〔译文〕 同理,作用派与体系派各自的角宿月的太阳基数,有闰月时用翼宿月太阳基数,加以上面求得之(粗日)日期的(太阳)平行弧度(见3.05和9.21节),如稍小于太阳每个太阴日平行度(4弧刻21分5息)即作用派与体系派各自的粗日。

〔译解〕 这是一种验算法,如大于4弧刻21分5息即计算有误。

11.03 〔译文〕 此数与未加日期差数的太阴日平行之曜基数相加,即得“粗曜”。按体系派运算者,其子位乘67,除以707成六位数。

〔译注〕 即粗日日期的太阴日平行(表见3.05节)与曜基数相加。粗曜即太阴日结束时刻的近似值。

11.04 〔译文〕 作用与体系两派的粗日的刻度乘以60,加入分位,除以135,商数为分,余数乘6,又加(入息位)又除(以135)得息数,余数在体系派则乘67,加入第五子位,除以135,应除尽无余数。作用派则乘以13,加入子位,除以135,可能有余数。宿位与刻位商数皆为零。

〔译解〕 除以135的意义参看3.10节注②。

11.05 〔译文〕“求三士”

上述得数重张三位,分别乘以1、4、6(依次名为下士,中士,上士)。上述作用派子位除后如果有余数(体系派则必无余数)乘以4、6,除以135,够除者其商数加于十三分之分子中(然后依上法乘得三士之数,计算六宫“共值”时即上述之三士于粗日、粗曜中分别加减即得)。

〔译解〕“三士”相当于日历表中的盈缩损益率(参看3.09节)。

11.06 〔译文〕粗曜和粗日重张六位,每位标以两个宫名,白羊宫与室女宫以“月果”(即以1乘得之积)减,双鱼与天秤则加(月果);金牛、狮子减“水果”(即以4乘得之积),宝瓶、天蝎则加(水果);双子、巨蟹减“时果”(即以6乘得之积),人马、摩羯则加(时果)。即得作用派与体系派各自的这一年的六宫的“共值”。

11.07 〔译文〕又法:两派各自的前一年所有六宫的“共值”按此表(第一、二表减数表)减之。

11.08 〔译文〕不足减时,按下面的加数表(第三、四表)加后再减,亦可得该年六宫的“共值”。

11.09 〔译文〕粗日为零之年,六宫的共值不必费事去推算,因粗日各位均为零,有该年的“粗曜”一数即可。

仅粗曜一数为零之年,月、水、时三果从曜周期(7)借一而减。

11.10 〔译文〕粗曜、粗日都为零时,这一年的六宫没有公共数值,体系派的粗日,十三年后回到零,足十三时作为零计算。作用派粗日为十五或十六,所带分位小于17者,粗日作为零。(日曜)两粗数并为零者,其次年之共值求法:(零年之)前一年的共值减去“曜减数”(曜减数见第五表,体系派为4、49、14、3、38、171,作用派为4、49、16、0),即得粗曜。

11.11 〔译文〕查表快算法^①

所求月之太阳基数,加所求日之(太阳)平行度^②以太阳粗数减之。从三月初一起至“中日”到达白羊宫之前,需加前一年的“共值”,得半定曜。又置三月的中日,减去前一年的粗数,以所得差数去查半定表。在表的下栏里按白羊等宫序查得六宫中该宫的共

值,加(于中日),得半定曜和定日。

〔译解〕 ①以下所用各表均不在本书内,见《白莲亲传后编》,但该书难得,较易得者为固什·罗桑弥觉多吉的《极显明灯论》的附表,通称《算表渊海》,有北京版。

②见3.05节表。

11.12 〔译文〕 “整数”(见3.03节)加日期,除以14,太阴日在14以下者,以商数定正负^①做出标记。以商余与零数查整数零数表。此表上下循环使用,除最后一栏外,每两表有四个“零数”顺序逆序地循环,以上面的两个零数查上面的顺序行,以下面的两个零数查下面的逆序行,以各自所直对的一栏(中的数值)去加减半定曜,即得定曜。

〔译解〕 ①以商数定加减法见3.07,3.08两节。1,3则加;0,2,4则减。

11.13 〔译文〕 定日重张两位,其一以54乘日期表(按即太阴超行表)加之,再以(定曜的)曜位以下数值减之,得太阳日月宿。另一个(定)日加月(宿)即得“会合”。

求作用:以日期查表即得。

〔译解〕 参看3.12,3.13,3.14节。

11.14 〔译文〕 出现重日时,其中前一日数值的处理法:日期栏中的前一个曜日下面的刻位满60也不进位。置这一天的定日,以54乘日期加之,再以60减之,得太阳日月宿。日月相加得“会合”。写上“重”字,并在中间划一直线将两天数值分开。后一曜、刻以60除之,求月宿如常法。得数依次写在各该日项下。

11.15 〔译文〕 如果同一个曜连续出现两次,刻位较大的那一天就是“缺日”;如果某一个曜跳过去了成为空白,其中刻位较小的一个就是“重日”。

〔译解〕 这一段可总结为八个字:“重者缺大,缺者重小。”原理见第3.16节。

11.16 〔译文〕 罗睺表用法

积月加101,除以230,以商余查(𠂔字)表,上下两栏分别为望日、晦日(之罗睺行度)。

五曜速算法

11.51 [译文] 先按前面所讲的基本公式求出这一年角宿月望日的公积日,其中64的商余小于15者做出标记。

[译解] 见6.01节。

11.52 [译文] 用累加法求各月望、晦之公积日:在前一公积日的三位数值(连同64和707的商余)各加15即得(15天以后的公积日)。但64除得之商数,从上位中有可减时(即满64时应减去64,并从上位中减去1)须做出标记。

11.53 [译文] 用累加法求五曜望、晦的“殊日”

先按上述方法求出角宿月的五曜的“殊日”,然后加14或15即得后15天的殊日,(64的分子)有X标记者加14,无标志者加15。于两文曜则(在加这个14或15之前)水曜先用100乘,金曜先用10乘之,然后再加,加后满各自周期者减去,取其余数,即得所求日的“殊日”。

[译解] 求殊日的基本公式及数据见6.03节。

11.54 [译文] 用累加法求望、晦的太阳日的“中日”:以前一个“中日”加(入月)日期(乘太阳平行弧长),公积日有X标记者加14日的太阳日平行弧长,无标记者加15日的平行弧长,即得三武曜的检步,两文曜的迟行中数。上月三十日的“中日”就是下个月的太阳基数。

[译解] 中日相当于外行星的迟行中数和两文曜的“检步”,见6.04,6.05两节。

11.55 [译文] 太阳日“共值”的求法

该年三月之太阳基数,有闰月时用二月太阳基数,加该(粗)日之(太阳)平行弧长,得数应该小于(太阳)每太阳日的平、行弧长^①是为该年之(太阳日之)共值。

[译解] ①见9.21节。

11.56 [译文] 求水、金二曜之共值:将上项共值的刻度数乘以60,加入分位,除以135,商数为分位,商余乘6,加于息位,除以135,商数为息位,商余乘以149209,加入子位,除以135,商数为子位,应无余数,是为金、水之共值。

11.57 【译文】 将上项得数,上下两层各写三个,上层三个分别乘以方(10)、山(7)、火(3);下层三个分别乘以箭(5)、水(4)、色(1),自下而上以149209(及6,60)等收之,依次命名为“方果”(10),“山果”(7),“火果”(3)等,记录之。

11.58 【译文】 将上面求得的太阳的“共值”上下两层各写六遍。

求水曜,上层六数,第一个加“方(10)果”,第二个减之;第三个加“山(7)果”,第四个减之;第五个加“火(3)果”,第六个减之。

11.59 求金曜,下层六数,第一个加“箭(5)果”,第二个减之;第三个加“水(4)果”,第四个减之;第五个加“色(1)果”,第六个减之。

11.60 加以方、山、火之果和箭、水、色之果,凡加者记为正值,减者记为负值,都直接写在各数值自己的顶上,就是水、金两曜之共值。

11.61 【译文】 这一年的“共值”如果是零,用前一年的粗日和共值去加、减。

角宿月(有闰则用翼宿月)的闰余乘30,再除以65,得太阳日的粗日所达之日,有余数时,除以5,商数为13分,商余为5分。

【译解】 参看11.01节。 $\frac{30}{65} = \frac{6}{13}^{\circ}$

11.62 【译文】 中型表用法

求三武曜迟行定数,即以“殊日”查9字表,有同数者表格内即是“迟定”,无同数者,取近旁较小的一个。此数与跳过去的日期数末尾的字母顺序表,同位相加,得三武曜的迟行定数。

11.63 【译文】 求两文曜的检步(4字表)

水曜的“殊日”除以100,金曜除以10,以商数查检步栏,以商余查共值栏,二者相加,水曜的子位除以8797,金曜除以749,按率进位,得两文曜的检步。

11.64 【译文】 公同表用法,即文迟武检表(5字表)

某日太阳日平行度加太阳基数,即三武检步,此数写两遍,其一以太阳共值减之,在表的上栏内找相同的数值,找到后看与他相

对的中栏水曜表、下栏金曜表(是迟行中数),再用与表的序数相同者的共值按(六个)步数的序数分别加之,即得水、金曜的迟行定数。这一年的共值如果是零,则用前一年的粗数和共值。

11.65 〔译文〕 疾行定数表用法

用各自的迟行定数去减检步,子位弃去不用。不足减者加一周(27)再减,差数大于半周(13刻30分)者减去,未减者为顺序,已减者为逆序,减后的差数之分位如大于30,刻位加一,此差数宿位乘以60,加入刻位,用此数查 π 字表,未减半周者查顺序行,已减者查逆序行,查得之数与各自的迟行定数加減——顺序者加,逆序者减,所得即五曜的疾行定数,分位以上大致准确。四种行等求法如前。

〔译解〕 以上五表见《算表渊海》一书,参看11.11节译解。

11.66 〔译文〕 作用派年主表用法

第十四胜生周丁亥年起计算积年,加78,除以317,用商余查之。

11.67 〔译文〕 大自在天表用法

作用派年主之曜位乘以60,加入刻位,以此数查该年(大自在天与邬摩妃)遇合表。

11.68 〔译文〕 君臣表用法

积年加2,除以7,用商余查表,上栏为君,下栏为臣,此表永远通用。

11.69 〔译文〕 甜头算表用法

夏迦积年乘以3,除以7,用商余查表得雨情。商数乘3,除以7,以商余写八遍,逐项查表。

11.70 〔译文〕 罗睺表用法(第十表)

第十四胜生周丁亥年起的积月加100,乘以2,望日加1,晦日加2,满460者减去。余数置前后两位,以后位去减460,此差数又写两遍,后者满230则减去,不满者加230,三者分别皆除以23,各以商数查表的中间一栏,取其上栏为“共值”,以商余也查中间一栏,取其下栏为半月行度。三者分别(各以共值与半月行度)相加,即得罗睺基数、头、尾。

11.71 【译文】 并非乐于浪费笔墨，
 乃为隐士便于携带，
 依随诸多前贤所传，
 造此简明诸表备用。
 以六种加行，大手印瑜伽，
 红白种子行，能破螺阴母。
 内外别罗睺，能蔽太阴阳，
 正乃其本相，祈愿长胜利！

妙德本初佛祖经中，外时轮品历法数值推算要诀——众种法王精要之第十一章，速算法和表格用法终。

第一表 从上年的共值的曜、日中应减去的数值表
 (减后即得本年数值)(体系派)(11.07节用)

5	0	5	0	5	0	5	0
粗 曜							
48	0	48	0	48	0	48	0
		白 羊		金 牛			
18	20	18	20	17	19	17	19
粗 日							
1	0	0	0	4	3	2	1
		室 女		狮 子		巨 蟹	
40	60	47	0	1	21	15	35
329		329		329		329	
月 水 时		5	0	5	0	5	0
(一)(四)(六)							
0	0	48	0	48	0	48	0
		天 秤		天 蝎		人 马	
0	0	18	20	18	20	19	21
		双 鱼		宝 瓶			
0	0	2	1	5	4	0	0
						摩 羯	
0	3	33	53	12	32	65	18
60	39	329		329		329	

第二表 从上年的共值的曜、日中应减去的数值表
(减后即得本年各项数值)(作用派)(11.07节用)

5	0	5	0	5	0	5	0
48 粗 曜	0	48 白 羊	0	48 金 牛	0	48 双 子	0
19	17	19	16	19	16	18	16
粗 日		室 女		狮 子		巨 蟹	
4	0	3	5	1	3	5	1
0	2	4	6	0	2	6	8
月 水 时		5	0	5	0	5	0
(一)(四)(六)		48 天 秤	0	48 天 蝎	0	48 人 马	0
0	0	19	17	20	17	20	17
0	0	双 鱼				摩 羯	
0	0	4	0	1 宝 瓶	3	2	4
0	2	9	11	0	2	7	9
9	10						

第三表 上年的共值不够减时应加的数值表
(体系派)(11.08节用)

7	0	7	0	7	0	7	0
0 粗 曜	4	0 白 羊	4	0 金 牛	4	0 双 子	4
0	21	0	20	0	14	0	10
		室 女		狮 子		巨 蟹	
0 粗 日	5	0	0	0	1	0	1
0	43	0	0	0	5	0	53
色 水 时		7	0	7	0	7	0
(一)(四)(六)		0 天 秤	4	0 天 蝎	4	0	4
0	0	0	23	0	29	0	33
0	0	双 鱼		宝 瓶		摩 羯	
1	7	0	5	0	4	0	3
5	4	0	19	0	14	0	33
43	38						

第四表 上年的共值不够减时,应加的
数值表(作用派)(11.08节用)

7	0	7	0	7	0	7	0
0	粗 曜 4	0	白 羊 4	0	金 牛 4	0	双 子 4
0	21	0	20	0	14	0	10
			室 女		狮 子		巨 蟹
0	粗 日 5	0	0	0	1	0	1
0	9	0	1	0	2	0	11
色 水 时		7	0	7	0	7	0
(-)(四)(六)		0	天 秤 4	0	天 蝎 4	0	人 马 4
0	0 0	0	双 鱼 23	0	宝 瓶 29	0	33
0	0 0						摩 羯
1	7 11	0	5	0	4	0	3
5	4 3	0	4	0	3	0	7
8	7 11	0	4	0	3	0	7

第五表 曜减数表(11.10节用)

体系派	作用派	粗日为零时,求次年共值,须从前一年的曜共值中减去的数值								
粗曜减数	粗曜减数	体系派	曜	作用派	体系派	曜	作用派	体系派	曜	作用派
		4		4	4		4	4		4
4	4	49		49	49		49	49		49
49	49	16	白 羊	17	21	金 牛	23	25	双 子	26
14	16	2		4	4		1	2		5
3	0	21	室 女	12	37	狮 子	7	3	巨 蟹	4
38		671			671			671		
671		4		4	4		4	4		4
		49		49	49		49	49		49
		12	天 秤	14	7	天 蝎	8	3	人 马	5
		4		1	2		4	5		0
		55	双 鱼	1	39	宝 瓶	6	6	摩 羯	9
		671			671			671		

第六表

上年共值减数	上年步数中应减数表		
	方果(10)	山果(7)	火果(3)
	0	0	0
0	0	0	0
1	5	3	1
12	2	4	3
0	1312	60602	89919
17712	箭果(5)	水果(4)	色果(1)
	0	0	0
	0	0	0
太阳日的粗日	2	2	0
	4	0	3
	656	119892	29973

第七表

	从上年水、金两曜共值中应减数表					
	方果正数	方果负数	山果正数	山果负数	火果正数	火果负数
水曜	0	0	0	0	0	0
	1	1	1	1	1	1
	17	6	15	8	13	10
	2	4	4	1	3	2
	19024	16400	78314	106319	107631	77022
	箭果正数	箭果负数	水果正数	水果负数	色果正数	色果负数
金曜	0	0	0	0	0	0
	1	1	1	1	1	1
	14	9	14	9	12	11
	4	2	0	5	3	2
	18368	17056	137604	47029	47685	136948

第八表

上年共值加数	上年共值不够减时加数表		
	方果(10)	山果(7)	火果(3)
	0	0	0
0	0	0	0
4	19	13	5
26	4	4	5
0	40058	117566	71701
93156	箭果(5)	水果(4)	月果(1)
	0	0	0
	0	0	0
太阳日的共值	9	7	1
	5	5	5
	20029	45865	123373

第九表

	上年共值不够减时加数表					
	方果正数	方果负数	山果正数	山果负数	火果正数	火果负数
水曜	0	0	0	0	0	0
	4	4	4	4	4	4
	45	6	39	12	32	20
	4	2	5	1	0	1
	133214	53098	61513	124799	15648	21455
	箭果正数	箭果负数	水果正数	水果负数	色果正数	色果负数
金曜	0	0	0	0	0	0
	4	4	4	4	4	4
	35	16	33	18	28	24
	5	1	5	1	0	0
	113185	73187	139021	47291	67320	118992

第十表 罗喉半月行度表 (11.40节用)

共 值	1	2	4	5	6	8	9	10	12	13	14	16	17	18	20	21	22	24	25	0	0	0	0
	21	42	3	24	45	6	27	48	9	30	51	12	33	54	15	36	57	18	39	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
行 序	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	0
半 月 行 度	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
	3	7	10	14	17	21	24	28	31	35	38	42	45	49	52	56	59	3	6	10	13	17	0
	31	2	33	5	36	7	39	10	41	13	44	15	46	18	49	20	52	23	54	26	57	28	0
	1	3	5	1	3	4	0	2	4	0	2	3	5	1	3	5	1	2	4	0	2	4	0
	19	15	11	7	3	22	18	14	10	6	2	21	17	13	9	5	1	20	16	12	8	4	0

第十二章 宇宙结构

12.01 【译文】 同是一个须弥山,而对它的形状和颜色等,有多种不同的看法,这是由于众生的业果本来就是斑驳陆离的,再加上人们又主观地胡乱加以区别,因而认识上出现了千差万别。这好像稀奇难解,其实正如经中所说:同一条河流里,在我们人类眼里是普通的水,饿鬼看来则是脓血(无法饮用),天神看来却又是甘露美味。《时轮经》和《对法藏》所针对的对象不同,关于这个世界的大小、形状等的讲法就有所不同。这里只按时轮派的《日光论》一书所讲的略做陈述如下:

【译解】 《对法藏》指《阿毗达磨俱舍论》。此书是佛家对世界认识的最有代表性的著作,而《时轮经》的说法与之有很大的不同,所以首先交待不同的原因。

12.02 【译文】 (地、水、火、风、空)五大种的微尘(参看本章12.10)由于共同的业果而结合,从而形成了世界。

处于虚空之中的风轮,直径40万“由旬”(长度单位,其解释见下文12.10节),周围120万由旬,高厚5万由旬。其内是它所承托着的火轮,直径30万由旬,周90万,其第七重名叫金刚山或马面火山。火轮的里面是水轮,直径20万,周60万,其第七重名叫盐海。它的里面是地轮,直径10万,周30万由旬。这三轮的厚度与风轮相同。这四个轮,各由下面的一个承托着上面一个的边缘。而四个轮的顶面在同一平面上,形状是圆的。风使它们凝聚不散,又不断地搅动它们,因而形成了高山低谷。

12.03 【译文】 地轮的中心是须弥山。(分为有形的和无形的两部分,其有形部分)高10万由旬,其上是无形部分。颈部25000由旬,面部5万由旬,顶部25000由旬,总共也是10万由旬。

【译解】 为了形象化地说明,这里用人的身体作比喻,有形部

分相当于肩以下,无形部分相当于肩以上。

12.04 [译文] 须弥山的根部是圆形的,从圆心到周边的半径各为8000由旬,直径16000。周围有个高宽各1000由旬的座基围绕。须弥山有上下共5层沿圈,状如铜碟的边缘向外翻卷。下层最小,往上渐大,最上第5层沿圈的直径为5万由旬,周围15万。如果由其所覆盖的下缘(即由其外缘)向下做一垂直线,则此(线与地面之交)点与须弥山根的座基之间的距离为16000由旬。

12.05 [译文] 这个长度可均分为18段,由内到外为:1.月洲、2.白光洲、3.姑莎草洲、4.似人非人洲、5.鹤洲、6.勇武洲等六重洲;每一洲的外面有一重海:1.蜜海、2.乳油海、3.奶酪海、4.乳海、5.水海、6.酒海等共六重海;每一重海外面有一重山围绕,依次为:1.青光山、2.凤伽花山、3.尼迦扎山、4.宝光山、5.达耨那山、6.清凉山等共六重山。这18段每一段的宽度为880有余(由旬)。凉山的山巅与须弥山顶向外伸垂的第五层沿圈相接^①,因此它里面的山、海、洲是日、月的光所照不到的。但是居住在那里的人们本身能发光,所以能够生存,诸如此类与天神享受的生活相似^②,因此名为“福乐区六洲”。

[译解] ①即封闭起来,而日、月是在其外面旋转。

②佛经中说“天”是六道轮回中的一种,寿长、享乐高,本身发光。

12.06 [译文] 凉山以外为第七洲,名为“业区大瞻部洲”,宽25000由旬,按四方为四洲,每洲再各分为三区,共十二区。东洲分为东、中、西三区,其他三洲也同样各分为三。每一区的外边为25000由旬,内边为12500由旬。四个中区的形状是不相同的。由东方起依次为半圆、三角、四方、圆形。

[译解] 《俱舍论》说瞻部洲是四大部洲中南方的一个;《时轮经》说那是小瞻部洲,大瞻部洲是个环形的,有东西南北四部分。

12.07 [译文] 单说我们所住的这个南洲的中区,横分为二,其北半再分为六域。由北而南为:1.雪山聚,2.苦婆罗,3.汉域(香巴拉),4.黎域,5.蕃域,6.圣域印度。

〔译解〕 南半原书未做交代,有的书说是罗刹所居。蕃域即藏区(参看10.08节译解);黎域一般认为指新疆的和阗一带;苦婆罗(香巴拉)究竟在什么地方尚无定论;雪山聚显然是指大陆的最北端。

12.08 〔译文〕 在这世界上居住的“有情”(众生)有无色界,色界,欲界等三界。无色界又分为四,色界分为十六,欲界分为十一,共为三十一一种“界”。四无色界是:1.无所想又非无所想处,2.无所有处,3.识无边处,4.空无边处。其位置相当于须弥山的顶髻至发际之间。其下为十六色界:1.色究竟天,2.善见天,3.无烦天,4.无想天,是为风四处,住在相当于头额的部分。相当于鼻部的四天为:1.广果天,2.福生天,3.无云天,4.广善天,是为火四处。相当于额部的四天为:1.无量净天,2.少净天,3.极光净天,4.无量光天,是为水四处。颈项的上三分之二又分为四部:1.少光天,2.大梵天,3.梵辅天,4.梵众天,是为地四处。颈项的下三分之一也分为四,分别住着欲界六天里面的:1.他化自在天,2.乐变化天,3.兜率天,4.离战天(时分天,夜摩天,以上是住在须弥山上的无形部分的;5.三十三天(忉利天),是住在须弥山上有形部分的,6.四天王众天,是住在肩部以下直到地面的。

六福乐区和业区共七区,住着人类。

〔译解〕 天界的名目与《俱舍论》大致相同而分段不同。

12.09 〔译文〕 基础四轮各分为(上下)二(分),共八分,地轮的上半又分为两部分,其上部为似天非天(阿修罗),下部为龙所居。其下的七分为地狱:1.烧地狱,2.沙地狱,3.泥浆,4.烟,5.火,6.暗,7.大呼号。第八个就在其下面,并非另外有其他的所在。

〔译解〕 地狱的名目与《俱舍论》完全不同。

12.10 〔译文〕 再说计量的单位。最小的是“极微”,比它大八倍的是“微尘”,再后是发尖、芥子、虬虱、麦粒、指节,每一单位都是其前者的八倍。二十四指节为一肘,四肘为一弓,两千弓为一俱卢舍,四俱卢舍为一由旬。一立方由旬的体积内装满发尖,每百年取一发尖,到取完为止为一个小劫的一天,这样的“一天”积累到一百年为一小劫,一小劫年数的平方为一中劫,一中劫年数的平方为

一大劫。

12.11 [译文] 以下分论(十二)宫(廿八)宿在天球穹窿上的轨道,又分为总论和别论。总论者:宫和宿都是天神的宫殿,由各种静风与动风的力量承托着。十二宫的穹窿中央最高处与须弥山接近,四周渐低,最低处接近火轮,其形状有如须弥山顶上张着一把大伞,其表面凹凸不平^①,向右旋转。在这个作为旋转背景的(十二)宫形成之后,在它上面产生二十八宿,二十八宿产生后随即向右旋转^②。我们所在的这个洲的上空首先出现的是娄宿,因此二十八宿以它为首,十二宫以白羊宫为首,牛、女两宿合占一宿的位置,成为二十七宿。每一宿所占的弧长分为六十弧刻。每二又四分之一宿的弧长与一宫的弧长相等。四分之一宿为十五弧刻,一宫为其九倍,即一百三十五刻。这些名称与其所指的事物,对于四洲一律通用。

[译解] ①因此日、月、五星运动的速度不均匀。

②右旋即顺时针方向。

12.12 [译文] (日、月、五星诸曜运动)所行的宫与宿形成之后,就产生了在它们上面运行的诸曜。当巨蟹宫首次上临东洲中区的中轴线时出生了太阳,它随即向左(逆时针方向)运转。太阳到达某曜的诞生宿的位置,又正对着东洲中区的中轴线时,先后产生了其他各曜^①:月亮出生于娄宿,火曜出生于星宿,水曜出生于房宿,木曜出生于轸宿,金曜出生于井宿,土曜出生于尾宿。各自主管它出生的那一天,因此被称为轮值曜。罗睺生于角宿,罗睺尾生于奎宿,长尾曜出生于斗宿。各自的领域范围和出生之宿,如有(所属五行)犯冲者进入(凌犯),就会发生冲突(人间相应地出现不祥)。

[译解] ①这是对“诞生宫宿”一词的解释,实质上是指远地点。

12.13 [译文] 宫宿穹窿(作为一个整体)每一个太阳日右旋一周,叫做“显现行”^①。诸曜在宫宿穹窿上面的运动叫做“本身行”^②。罗睺、劫火两曜右旋,其他各曜都是左旋。

[译解] ①亦名“风行”。现代天文学叫做周日视运动。

②现代天文学上叫做周年(或周月)视运动。

12.14 [译文] (五星运动中的)“迟步”是以各自的诞生之宿(远日点)为起点,而“疾步”是以迟步为起点。经过顺行和逆行,又各有其“前步”(加速)和“后步”(减速),因而其运行速度有盈有缩。当回到其诞生之宿时正好正负相抵消。

12.15 [译文] 月、水、金、长尾四“文曜”在(太阳的)左方出没;火、木、土三“武曜”在太阳的右方出没。(文武)会合时文左、武右;(文与文、武与武)内部会合时,左右不定。从罗睺头到罗睺尾(即劫火),是周天的一半,其行速有人说是均匀的,但从其入食日、月的规律来研究,可以知道它们有(南、北)两行。

12.16 [译文] 旋转的方式:关于十二宫和宫的占用者(诸曜)旋转的方式有两种说法,一说二者平行没有交点,一说只有诸曜(的轨道)有交叉。前者认为宫宿没有南行和北行,诸曜也同样地没有南行北行,而是层层上叠,因此名为“叠盃说”。后者,即认为有交叉的一派,又分为外扩、上扩、连环状、船状四种说法,其中第一、第二两说认为四洲的四季是同时的;第三种说认为(方位相反的)两洲同时是夏季,另外两洲同时为冬季;第四种说认为四季是旋转的,此说又分三支:1.天空的宫宿和地上的四季都左旋,2.四季左旋,宫宿右旋,3.二者都右旋,前两者与时轮经疏的教旨不合,道理也不通,最后一种才是时轮经疏的本旨。所以这里阐述此说。

[译解] 此派说宫与季的关系,如同水流与船行的方向的关系,所以叫做“船说”。

12.17 [译文] 在适当的平面物(纸、布或沙盘等)上画出主线(按:即纵横两坐标线)和斜线(按:即 45° 线)。以其交点为圆心,选取任意长度为半径做圆。以此半径的四分之一、二分之一和四分之三,各做一圆(按:共成四圆)。由外而内为风轮、火轮、水轮和(地轮的)“业区”的外缘。再取最内一圆的半径的二分之一做一圆,其直径即是须弥山顶的直径,其三分之一弱为山根,其八分之一是山根周围的座基台阶的宽度(参看12.5节),余数再均分为十八份,即是“福乐区”(的外缘)。“业区”外缘与主(坐标)线相交于四

点,在其左右各取与(45°)斜线和主线之间的弧的三分之一处各做一穿过圆心的直线,共八条(按:即把圆分成十二等份)。在其周围(的每一段)上画一莲花瓣形的弧线,表示十二洲。再把南洲中区横截成两半,其北半再均分为六,表示(12.7节所说的)六域。

从各洲内缘弧线的中点起,转至第七段的中线上,就是各自的南行,另一半为其北行。平分之为春分点、秋分点。这样所绘十二圆表示十二宫运转的轨道。

12.18 [译文] 须弥山的中心为碧色、东部为黑色、南部为红色、西部为黄色、北部为白色。白羊宫、室女宫为白色,双鱼宫、天秤宫为红色,天蝎宫、宝瓶宫为黑色,金牛宫、狮子宫为黄色,巨蟹宫、双子宫为青色,人马宫、摩羯宫为绿色。各洲相应地也有所不同。

因此,十二“协时”的轨道只有一个,永远是均匀地右旋。白羊宫(的轨道)在东方与凉山(86000)接近时,最高,在西方与火轮(75000)接近时,最低,南北两方则在高低平均(80500)处运行;巨蟹宫在南方与凉山接近时,最高,北方与火轮接近时,最低;天秤宫在西方接近凉山时,最高,在东方接近火轮时,最低;摩羯宫北接凉山时,最高,南接火轮时,最低,东西两方在平均(高度)处。其余八宫类推。

12.19 [译文] 为了便于了解我们所居住的这个小南瞻部洲(即南洲中区)上空十二宫的运行轨道(可以作图):

以大海的四分之一(即水轮宽度 $50 \div 4 = 12.5$)与主线的交点为圆心,经过(北洲的)凉山和火轮(南外缘)做圆(即半径为87.5),通过中心做一东西线表示均行,其东半的北半部从白羊宫起左旋至西半的北半部的室女为北六宫。其西半的南半从天秤宫左旋至东半的南半部的双鱼为南六宫。就是说太阳刚刚进入某宫那一天的白天,在南洲中区中线上空太阳的轨道,也就是其首宿的行程。因此经中说:南六宫和北六宫同为半圆形,南六宫呈弓形处于火轮方向,北六宫呈莲瓣形,处于凉山的方向。其他十一个区各自上空的轨道同样画一圆形和表示均行轨道的横切线,由南洲东区起左旋至各自东半的北半依次为:双鱼、宝瓶、摩羯、人马、天蝎、天秤、

室女、狮子、巨蟹、双子、金牛。各宫开始左旋,列出十二宫,画出各区上空的轨道,不要互错,就会明白。

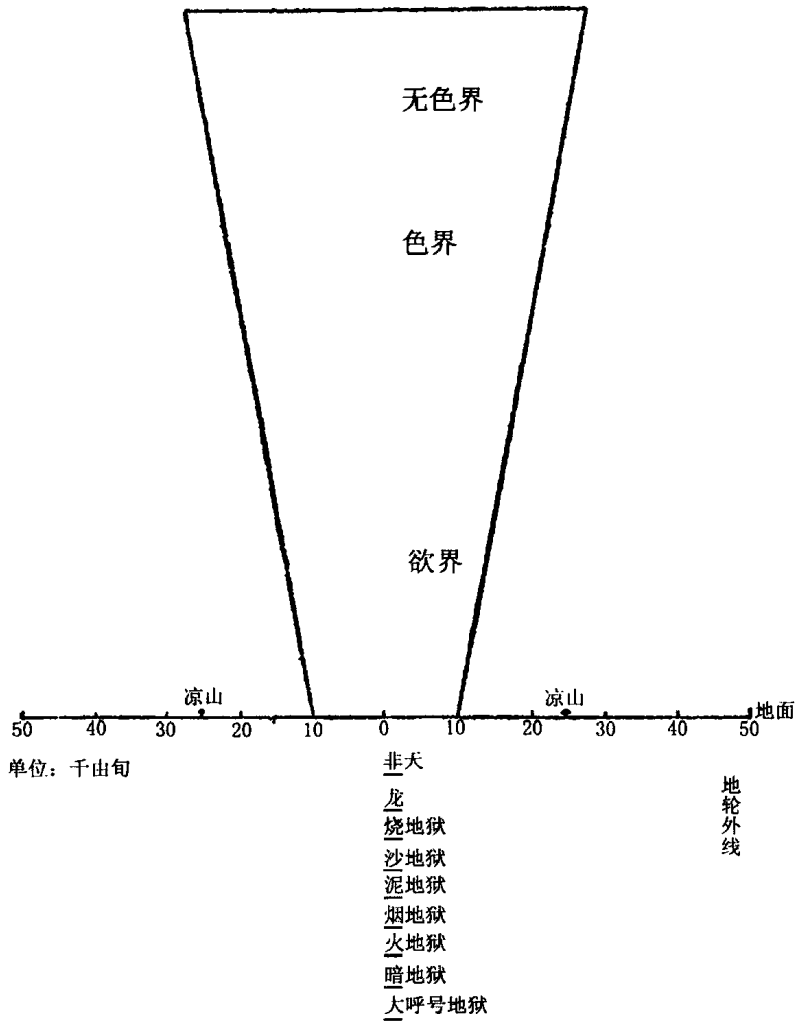
12.20 〔译文〕 (太阳轨道的)宽度、高度、速度。

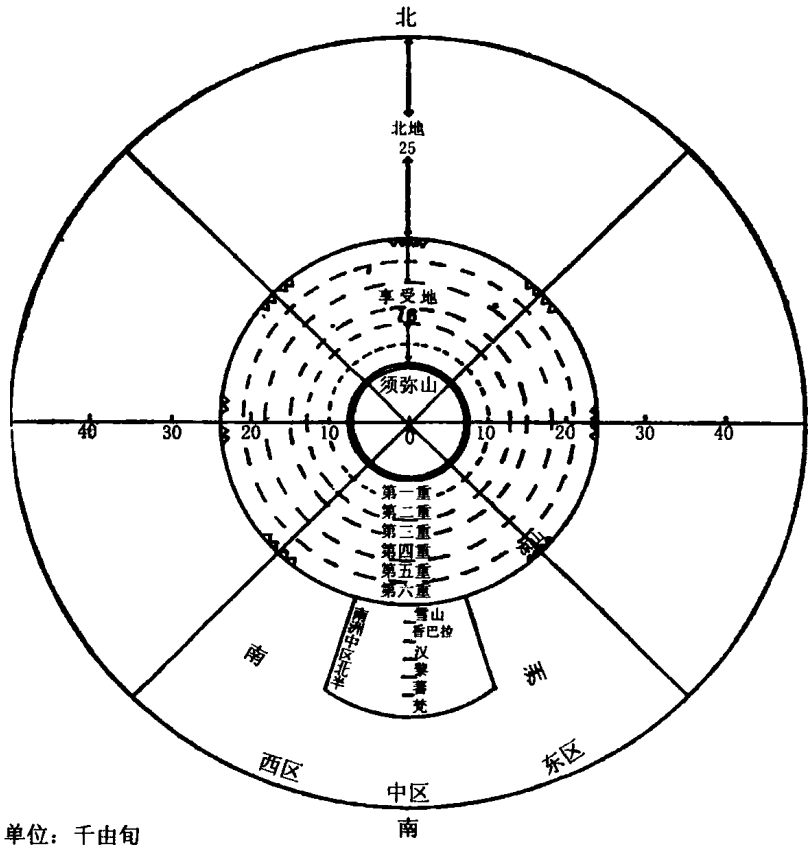
宽度:由火(轮边缘)至凉山为75000由旬。是宿、宫(及其周围的星)运行的轨道。除去其南、其北各12500由旬之外,中间的5万由旬是太阳的轨道,圆周为其三倍。

高度:北行最高高度离地86000由旬,南行最低处离地75000由旬,最高最低相差11000。昼夜相等时轨道离地80500由旬。由此处分成两半,上、下、南、北各行128天。以之除11000得每日太阳高行或卑行之率。以之除75000,得太阳的光热南移北移之率。以此日数除5万,得日轮南移北移之率。

速度:“显现行”右旋,每一漏刻行6250由旬,一昼夜能行375000由旬。

妙德本初佛祖经中,外时轮品历法数值推算要诀——众利法王精要之第十二章,宇宙结构终。

(原载《藏历的原理与实践》，民族出版社，1989年，第122—267页；合译者：陈久金)

རྒྱ་རྩིས་ལས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་པོ་
 ཅིང་གནས་པའི་ཡུལ་གྱི་གཙུག་
 བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་
 འཛིན་བརྟགས་ཚུལ་
 བཞུགས་སོ། །

སྤྱི་ཡང་བཟོད་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པ།

<1> རྒྱ་མོ་གྲུ་བ། གནས་རྒྱུང་ལོ་དགུ་ཤིང་བྱི་སྐྱུ་གས། །འདས་པའི་ལོ་
 རྒྱུས་ཉི་མས་༡༩བསྟར། །གནས་གཉིས་བཞག་ལ་འོག་མིག་༩བསྟར། །
 རྒྱགས་༡༠བྱིན་མདའ་རོས་༤༥ཐོབ་པའི་ནོར། །

<2> རྒྱེད་བསྐྱེས་འདས་པའི་ཟླ་བའོ། །[ཅི་ནའི་རྩིས་འདིར་ལོ་སྤྱི་མའི་རྩ་བའི་
 ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མེད་ལ་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མེད་བསྐྱེས་པ་ལ་ལོ་ལྔ་པའི་ཉི་མའི་ལོ་འཕོང་.....
 ཞག་གིས་སྤྱི་ཞིང་། མ་ལྟར་ན་ལོ་སྤྱི་མ་ལྟར་ཟླ་བ་ཤོལ་ཡོད་པས། སྤྱི་ཡང་ཟླ་བ་གཅིག་གི་
 ཆོས་རྒྱ་བསྟན་ཏེ་སྤྱི་བས་གང་བཅིང་ལོ་ལྔ་པའི་རྩ་བའི་ཆོས་རྒྱ་འབྱུང་ཅེས་དང་། ལོ་སྤྱི་མའི་
 རྩ་བའི་ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་སྐྱུ་གས་ཀྱི་རྒྱ་མེད་ལ་ཟླ་བ་ཤོལ་ཡོད་ཆོ་ཟླ་བ་བཅུ་གསུམ་དང་། མེད་
 ཆོ་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་མེད་བསྟན་པའི་ལྷགས་བཤད་པ་མ་གཏོགས། འདི་ལྟ་བུའི་ཟླ་དག་
 བཅི་ཚུལ་མེད་མོད་ཀྱང་། བཅི་སྤྱི་བའི་ཆེད་སྤྱི་ལྟར་བྱ་བྱིས་པའོ། །]

ཀུ་ཅིས་ལས་ཀྱིས་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཁྱ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

〈3〉འདས་ཟླ།

〈4〉ཟླ་དག

〈5〉ཉི་མའི་ལོ་འཕོའི་ཞག་ཆེད་དུ། །འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་མས་གནས་གཉིས་
ཀྱི། ཉིང་མ་མདའ་དུས་མེ་ལྷུ་ཡིས་བསྐྱར། །འོག་མ་མཁའ་རོས་༥༠བསྐྱར་
བ་ལ། །མེ་དབང་ཡུལ་བྱིན་ཞིང་སྤུང་ཀྱིས་བས་༢༩། །བཀོས་པའི་ཐོབ་ནོར་
ཉིང་དུ་བསྐྱེས། ཉི་མའི་ལོ་འཕོའི་ཞག་གངས་འགྲུབ། །

〈6〉ལོ་འཕོའི་ཞག་གངས་དེ་ཉིད་ལ། །མེ་མིག་༢༩བསྐྱེས་ཤིང་མཁའ་
རོས་༥༠དོར། །ལོ་འཕོའི་ཉིན་དེའི་ཉི་མ་འཆར། །དགུན་ཉི་ལྗོག་གི་ཉི་མའོ། །
ཐིག་ལེ་༠ཤར་ན་ཤིང་ཕོ་བྱ། །གཟུགས་༡ཤར་ཤིང་སྤང་མིག་༢ཤར་ན། །མེ་
སྒྱག་དེ་ལྟར་རིམ་པ་བཞིན། །སྒྱུགས་༡༠ཤར་ཤིང་བྱི་མཁའ་མིག་༢༠ཤར། །
ཤིང་སྤུང་མཁའ་ཡོན་༣༠ཤིང་ཕོ་རྟ། །ཐིག་ཚུ་༩༠ཤིང་འབྲུག་ཐིག་འབྲུང་
༥༠ཤར། །ཤིང་ཕོ་སྒྱག་ཡིན་ཙུ་དབང་༥༧ཤར། །ཚུ་མོ་ཕག་གི་ཉི་མ་ཡིན། །
དགུན་ཉི་ལྗོག་གི་སྐར་མའོ། །

〈7〉སྐར་ཡང་ལོ་འཕོའི་ཞག་གངས་ལ། །དེ་ཉིད་༢༥བསྐྱར་ལ་སྤུ་ལག་
༢༥གིས། །དོར་ལྟག་ལོ་འཕོའི་སྐར་མ་སྟེ། །ཐིག་༠ཤར་ནག་པ་གཟུགས་༡ས་
རི། །ཐིག་༢ཤར་ས་ག་དེ་བཞིན་དུ། །རི་ཐིག་༢༧ཤར་ན་མེ་བཞིར་འགྱུར། །

〈8〉གཟའ།

〈9〉སྐར་ཁ།

〈10〉སྟེ་བ།

〈11〉དེ་ནས་ལོ་དེའི་རྩ་བ་ཡི། །རྩ་མ་ལུ་ཆེད་འདས་པའི་ཟླ། །གནས་
དུག་བཞག་ལ་བྱག་ཐིག་༢༧དང་། །ཉི་མ་༡༢ཚུ་མཚོ་༩༩ལོན་ཏན་༣མེན། །

གཟུགས་དྲག་༡༡༡(༢༩, ༡༢, ༤༤, ༩, ༩, ༡༡༡)གིས་བསྐྱར་ཉིང་ནས་.....
 རིམ། །མེ་མིག་༢༩ཟླ་བ་༡༨ཐུང་དབང་༥༥དང་། །གཟུགས་༡དང་དུས་
 ༤དང་མིག་སྐྱོ་༢༢(༢༩, ༡, ༥༥, ༡, ༤, ༢༢)བརྒྱན། །མཁའ་དུས་མེ་
 ༣༤༠དང་མཁའ་རྩ་༤༠དང་། །མཁའ་རྩ་༤༠མིག་དུས་༤༠རྒྱལ་བ་༢༤
 ༢༤ ༤༠, ༤༠, ༤༠, ༣༤༠)ཡིས། །ཉིང་དུ་དྲིལ་ལ་ཉིང་མ་ཉིད། །ཡོ་འཕྲོ་
 འག་གིས་ཐི་བ་ཡིས། །ཡོ་དེའི་རྩ་བའི་ཆོས་རྒྱ་འགྲུབ། །

(12) འདས་ཟླ་གནས་དྲག་ནམ་མཁའ་༠དང་། །འུག་མིག་༢༩དུས་
 ༤དང་རྒྱལ་བ་༢༤ཆོས་༡༥། །ཡོན་ཏན་ཐོགས་༡༠(༠, ༢༩, ༤, ༢༤, ༡༥,
 ༡༠)བསྐྱར་ཉིང་བ་༠དང་། །མེ་མིག་༢༩གཟུགས་ཡོན་༣༡ལག་ཅེ་མོ་༣༢། །
 རི་ཡོན་༣༢ལྷན་༤(༠, ༢༩, ༣༡, ༣༢, ༣༢, ༤)བརྒྱན་མཁའ་དུས་མེ་༣༤༠། །
 མཁའ་རྩ་༤༠མཁའ་མཆོམས་༤༠མཁའ་དུས་༤༠དང་། །མཁའ་མེ་༣༠ཉི་
 མས་༡༢དྲོར་བ་ཡིས(༡༢, ༣༠, ༤༠, ༤༠, ༤༠, ༣༤༠)། །ཉི་མའི་སྤྱི་འགྲོས་
 རྒྱ་མ་འགྲུབ། །

(13) འདས་ཟླ་གནས་དྲག་མཁའ་༠འུག་མིག་༢༩། །དུས་༤དང་རྩ་
 གཟུགས་༡༩འུག་༩དང་། །མིག་རྒྱ་ཐུང་༢༤(༠, ༢༩, ༤, ༡༩, ༩, ༢༤)
 བསྐྱར་མིག་༠དང་ཆོས་༡༥། །ཟླ་བ་༡མེ་དབང་༥༤འུག་གཟུགས་༡༩དང་། །
 མཁའ་ཐོགས་༡༠༠(༠, ༡༥, ༡, ༥༤, ༡༩, ༡༠༠)བྱིན་ལ་མཁའ་དུས་མེ་.....
 ༣༤༠། །མཁའ་རྩ་༤༠མཁའ་རྩ་༤༠མིག་དུས་༤༠དང་། །མཁའ་མེ་༣༠ཉི་
 མས་༡༢དྲོར་བ་ཡིས(༡༢, ༣༠, ༤༠, ༤༠, ༤༠, ༣༤༠)། །ཉི་མའི་རང་
 འགྲོས་རྒྱ་མ་འགྲུབ། །

(14) འདས་ཟླ་གནས་དྲག་མཁའ་༠དེ་ཉིད་༢༥། །འུག་རྒྱ་༤༩མིག་ལེ་

ཀྱི་ཅིས་ལས་ཀྱལ་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཁྱ་གཟུང་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

འཕྲོ་ཏུན་ལྔ་དང་། །རི་གཞུགས་མེ་ལྔ་ལྟར་(༠, ༢༥, ༤༧, ༠, ༣, ༣༡) ལྟར་པ་༠དབང་༥། །དྲག་པོ་༡༡ཟླ་མིག་ལྔ་ལྟར་མཚོ་༤དང་། །མེ་ཐུགས་༡༠༣(༠, ༥, ༡༡, ༢༡, ༤༤, ༡༠༣) གྱིས་བརྟན་མཁའ་དུས་མེ་..... ༣༤༠། །མཁའ་རྩ་༤༠མཁའ་རྩ་༤༠མིག་དུས་༤༠དང་། །མཁའ་མེ་༣༠ཉི་མས་༡༢(༡༢, ༣༠, ༤༠, ༤༠, ༤༠, ༣༤༠) རྩ་བའི་ལྷག །ཟླ་བའི་རང་འགོས་ཀྱི་མ་འགྲུབ། །

<15> འདས་ཟླ་གནས་བྱུག་གཞུགས་༡དང་མཁའ་༠། །མིག་མཚོ་༤༠འདྲིང་༡༣དང་འབྱུང་དབང་༥༥དང་། །རི་རྩ་ཟླ་༡༤(༡, ༠, ༤༠, ༡༣, ༥༥, ༡༤) བརྟན་གདེངས་ཅན་དང་། །རི་གཞུགས་༡ལྟར་དབང་༥༥འདྲིང་པ་༡༣ཐུགས་༡༠། །མེ་འདྲིང་༡༣༣ (༤, ༡༤, ༥༤, ༡༣, ༡༠, ༡༣༣) གྱིས་བརྟན་མཁའ་དུས་མེ་༣༤༠། །མཁའ་རྩ་༤༠མིག་མཚོ་མས་༤༠མཁའ་དུས་༤༠དང་། །མཁའ་མེ་༣༠ཉི་མས་༡༢(༡༢, ༣༠, ༤༠, ༤༠, ༤༠, ༣༤༠) རྩ་བའི་ལྷག །རྩ་གདོང་བར་ཁྱད་ཀྱི་མ་འགྲུབ། །

<16 - 20> དེ་ནས་གང་བཅིའི་ལོ་དེ་ཡི། །ཅ་བའི་ཀྱི་མ་ལྷ་ཞེས་ཟེར། །དེ་ལ་རང་རང་སྐྱར་བྱེད་ནས། །རྩ་ཟླ་དང་པོ་ལ་སྟགས་པའི། །ཟླ་བའི་གངས་ཀྱིས་བརྟན་ལ་བཞུག། །གང་བཅིའི་ཟླ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྟགས། །ཀྱི་མ་ལྷ་པོ་རིམ་པར་འཆར། །

[ལྷགས་འདིའི་ཟླ་བའི་དང་པོ་རྩ་ཟླ་བརྟན་གཉིས་པ་ཀྱལ་གྱི་ཟླ་བ་ཡིན་པས་སྐྱར་..... བྱེད་འདས་ཟླའི་གངས་ཀྱིས་བརྟན་དགས་པ་ཡིན་ཡང་། །དུས་འཁོར་པ་ནས་གང་ཟླ་གངས་ཀྱི་ལང་རྟགས་རྩ་ཟླའི་གངས་དང་མཐུན་པར་འགྲི་སྟོལ་ཡོད་པས་འདིར་ཡང་དེ་... དང་མཐུན་པར་རོ་ཐོག་གི་གངས་ཀྱིས་བརྟན་བས་ཆོག་པར་བྱས་སོ། །]

ཐུ་ཅིས་ལས་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་གྱི་གཙུག་པོར་བྱས་ཏེ་ཉི་མཱ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

《27》སྐར་ཡང་རྒྱ་བའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་སྐར་བཞིན་
དུ། །རྒྱ་བའི་རྩྭ་ཕྱིའི་ཡངས་སྤྱོད་[ག]བཟུང་[ཁྱིམ་དང་ཞག་ཕྱིས]། །འོག་གི་
ཞག་རེའི་རྩ་སྤང་གིས། །རང་འགྲོས་ཉིད་ཀྱི་བྱ་ཚོད་སྟགས། །བསྐྱར་བ་ལ་
སྟགས་གོང་མ་ལྟར། །བྱས་ཤིང་རྩ་ཕྱིན་ལ་སྟགས་ཀྱི། །ཁྱིམ་དྲུག་སྐབས་སུ་བྱ་
ཡོན་དང་། །ཀཀར་སྟགས་ཁྱིམ་དྲུག་གི། །སྐབས་སུ་རྩྭ་འཕྱར་མཚན་མ་
གདབ། །

《28》གང་བཟུང་ཉི་མཱའི་རྩྭ་དབྱི་ཡི། །ཡོངས་སྤྱོད་དེ་གཉིས་མཚན་
མཐུན་ན། །ཁྱེད་གིས་མང་སྤྱངས་མི་མཐུན་བསྐྱེ། །སྤྱངས་བསྐྱེས་གང་བྱས་
གནས་ན་མས་ཀྱན། །མཁའ་ཉིང་ཐིག་སྤྱ་རྒྱ་བས་༡༥༠༠༠བསྐྱར། །མས་ཡར་
མཁའ་རྩ་༥༠མཁའ་རྩ་༥༠དང་། །ཐེ་ཡིད་བྱ་གས་༡༧༤༩བཞོས་ཐོབ་པ། །
དུས་ཚོད་ལྷག་མ་མཁའ་རྩ་༥༠སྐྱར་[རང་ཆ་བརྟག]། །ཐེ་ཡིད་བྱ་གས་
༡༧༤༩ཐོབ་བྱ་ཚོད། །སྐར་ལྷག་མཁའ་རྩ་༥༠བསྐྱར་ཐོབ་སྤང་[ཆ་ཤས་
བཅོ་ན་ལྷག་༥༠བསྐྱར་ཁྱེར]། །སྤྱི་ཡི་དུས་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཟེར། །ཁོར་དང་བྱ་ཡོན་
མཚན་མ་གདབ་[དགས་བས]། །དེ་ཡང་ཉི་མཱའི་རྩྭ་དབྱིའི་ཡངས། །མཐུན་
པར་ཁོར་བྱར་ཉི་མ་མང་། །ཁོར་དང་རྒྱ་མང་བྱ་ཡོན་མཚན། །བྱ་ཡོན་བྱར་
ཅིང་ཉི་མ་མང་། །བྱ་ཡོན་རྒྱ་མང་ཁོར་མཚན་གདབ། །རྩྭ་དབྱིའི་མཚན་མ་མི་
མཐུན་ན། །ཉི་མཱའི་རྩྭ་ཕྱིའི་མཚན་བཞིན་གདབ། །

《29》སྤྱི་དུས་བར་ཁྱད་གནས་གཉིས་གཅིག །གནས་ཀྱན་རི་ཁོར་སྤྱ་
༥༥ཡིས་བསྐྱར། །མཁའ་རྩ་༥༠ཐིག་མཚམས་༥༠མཁའ་དུས་མེས་༥༥༠། །
ཐོབ་པ་བྱ་ཚོད་ལྷག་མཁའ་རྩ་༥༠། །བསྐྱར་ལ་[རང་ཆ་བརྟག]མཁའ་དུས་
མེས་༥༥༠ཐོབ་པ། །སྤང་ཁྱེ། །སྐར་ཆ་ཤས་བཅོས་ཡོད་ན་སྐར་བསྐྱར་བརྟག་འཆར།

ཉི་མའི་རང་འགྲོས་ལ། །རྟལ་བྱད་མཚན་བཞིན་བསྟན་ནམ་མཁུ། །ཉི་མའི་ངེས་
པའི་རང་འགྲོས་ཟེར། །

〈30〉 ཅིག་ཤོས་གནས་ཀྱན་གཟུགས་རི་སྤྱུལ་༥༧། །བརྒྱུར་ལ་མཁའ་རྩ་
༤༠ གྲིག་རྟལ་༤༠ དང་། །མཁའ་སྟོང་རྒྱལ་པོ་༡༤༠༠ གློབ་པ་ཞག །ལྷག་མ་
མཁའ་རྩ་༤༠ ལྷུར་[རང་ཆ་བརྟག] ༡༤༠༠ གློབ་པ། །སྤྱན་རློང་ལྷག་མ་མཁའ་
རྩ་༤༠ ལྷུར་[རང་ཆ་བརྟག]། །མཁའ་སྟོང་རྒྱལ་པོས་༡༤༠༠ གློབ་པ་སྤང་། །
ཟླ་བའི་རང་གི་འགྲོས་ཉིད་རྟུ། །རྟལ་བྱད་མཚན་བཞིན་བསྟན་ནམ་དམི། །ཟླ་
བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཟེར། །

〈31〉、〈32〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་དང་། །ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་
འགྲོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་སྤར་སྤར་བཞིན། །ཉི། །ཁ། དང་ཟླ། །ག། བའི་
རང་རང་གི། །སྟོན་ཕྱིའི་ཁྲངས་སྟུང་རེའུ་མིག་བཟུང་། །གང་ཐོབ་དེ་ཉིད་ཉི་ཟླ་
ཡི། །ངེས་པའི་སྟོན་ཕྱིའི་ཁྲངས་སྟུང་ཟེར། །མཚན་བཞིན་སྟོན་ཕྱིའི་ཁ་བྱང་
གདབ། །

〈33〉 དེ་ནས་ཉི་ཟླའི་ངེས་པ་ཡི། །སྟོན་ཕྱིའི་ཁྲངས་སྟུང་དེ་གཉིས་ཀ། །
མཚན་མ་མཐུན་ན་གང་ཉུང་གིས། །མང་པོ་སྤྱངས་དང་མི་མཐུན་ན། །བསྐྱེ་བ་
ལ་སོགས་གོང་མ་ལྟར། །བྱས་པའི་རྟལ་རློང་སྤྱན་སྤང་ནམས། །ངེས་པའི་རྟལ་
ཀྱི་བར་བྱད་ཟེར། །སྟོན་ཕྱིའི་མཚན་མཁའ་ཉི་ཟླ་ཡི། །ངེས་པའི་སྟོན་དཔྱིའི་
ཁྲངས་སྟུང་གཉིས། །མཐུན་པར་ནོར་བྱུར་ཉི་མ་མང་། །ནོར་དང་ཟླ་མང་བུ་
ཁོན་སོགས། །མཚན་མ་གདབ་པའང་སྤར་བཞིན་བྱ། །

〈34〉、〈35〉 ངེས་རྟལ་བར་བྱད་གནས་གསུམ་བཞག །གཅིག་ནི་ཆོས་
སམ་ཉིའི་རྒྱ་མཐར་རྒྱ་བ་ཕྱིའི་ནང་གི་ཉིའི་ཆོས་རྒྱ་ལ། །ཁ་བྱང་བཞིན་རྟུ་བསྟན་

ཐུ་ཅིས་ལས་ཀྱི་ལ་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གསུམ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

ནམ་མི། །ངེས་པའི་ཆོས་སམ་ངེས་པའི་ཉའོ། །རུས་གནས་མི་བར་མ་ལྟར་ན། །
ཞག་ནས་གཅིག་པལ་རུས་གནས་སུ། །ཉེར་བཞིར་བཞག་ལ་མི་བར་བ། །
བསྐྱེད་པས་རུས་གནས་ཉི་ཤུ་བཞི། །ཡོངས་ན་ཞག་གི་གནས་སུ་བྱད། །

〈36〉 ངེས་རུས་བར་བྱད་གཉིས་པ་ཡི། །གནས་ཀྱན་བྱག་ཉི་མིག་
༢༡༢༧གིས་སྒྱུར། །མཁའ་རྩ་༥༠ མིག་རུས་༥༠ རྩ་རྩ་སྒྱུར་༢༥༤ །ཐོབ་པ་
སྤྱན་ཚོད་ལྷག་མཁའ་རྩ་༥༠། །བསྐྱུར་ལ་[རང་ཆ་བརྟག] རྩ་རྩ་སྒྱུར་
༢༥༤ཐོབ་པ། །སྤང་སྟེ་ཉི་མའི་[རྩ་བ་ལྷའི་ནང་གི] སྤྱི་འགྲོས་ལ། །ངེས་རུས་བར་
བྱད་ཀྱི་མཚན་བཞིན། །བསྐྱེད་ནམ་མི་བས་ཉི་མ་ཡི། །ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་
འབྲུག་པ་ཡིན། །

〈37〉 གསུམ་པའི་གནས་ཀྱན་གཟུགས་རུས་བྱག་ །མཚེ་༤༧༥༡སྒྱུར་
མཁའ་རྩ་༥༠ མིག་རུས་༥༠ དང་། །མཁའ་ཆོས་༡༥༠ གྱིས་ཐོབ་[མཁའ་རྩ་
ཡོངས་ན་ཞག་གནས་སུ་བྱད] སྤྱན་ཚོད་ཡིན། །ལྷག་མ་མཁའ་རྩ་༥༠ སྒྱུར་པ་ལ་[
རང་ཆ་བརྟག]། །མཁའ་ཆོས་༡༥༠ གྱིས་ཐོབ་རྩ་སྤང་སྟེ། །ངེས་རུས་བར་བྱད་ཀྱི་
མཚན་བཞིན། །[རྩ་བ་ལྷའི་ནང་གི] རྩ་གདོང་བར་བྱད་རྩ་ལ་ཀར། །བསྐྱེད་ནམ་
མི་བས་ངེས་ཆོས་སམ། །ངེས་ཉའི་རྩ་གདོང་བར་བྱད་འབྲུག། །

〈38〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྤྱན་དམིའི་ཡོངས། །ཉི་མའི་ངེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ལ། །
རང་གི་མཚན་བཞིན་བསྐྱེད་ནམ་མི། །ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ། །ངེས་བསྐྱེད་དག་
པའང་ཟེར། །སྤྱན་མེད་མེད་པོའི་དཀྱུས་ཞག་ཟེར། །

〈39〉 སྤྱང་ཡང་[བཤད་མ་ཐག་པའི་ངེས་ཆོས་སམ་ངེས་ཉའི] རྩ་གདོང་བར་.....
བྱད་བྱ། །ཟླ་བའི་ངེས་པའི་སྤྱན་དམིའི་ཡོངས། །ཁ་བྱང་བཞིན་རུ་བསྐྱེད་ནམ་
མི། །ངེས་པའི་རྩ་གདོང་བར་བྱད་[དག་པ] འབྲུག། །

〈40〉 ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་མ་ཡི། །གནས་
ཐིག་དམར་པོའི་མཉམ་བཞུང་གྱི། །ཞག་གི་རེའུ་མིག་[ང]ལས་ཐོབ་པའི། །བྱིས་
དང་ཞག་རྣམས་ཉི་མ་ཡི། །གནས་ཐིག་དམར་པོའི་དུས་ཞག་ཟེར། །[འདི་
གཟུང་འཛིན་ལ་མི་དགོས།] (ཐོད་དཔེ་ན་རེའུ་མིག་ང་རྟགས་ཅན་ཆད་ཀྱང་། འདིར་རྩ་
དཔེ་ལྟར་ཁ་སྐོང་བྱས་པ་ཡིན།)

〈41〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་གྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་སྟོན་དཔྱི་ཡི། །
རུས་གྱི་དམན་ཆའི་རེའུ་མིག་[ཅ]ལས། །གང་ཐོབ་ཆ་དང་སྤང་རྣམས་ནི། །
སྟོན་ཐིའི་རུས་གྱི་དམན་ཆ་ཟེར། །རྩ་སྟོན་བྱ་ཉ་ལྷག་སྤང་དང་། །འབྲིག་པ་
ཡིན་ན་བྱ་ལོན་དང་། །ཀར་ཏ་སེང་གེ་བྱ་མོ་སྤང་། །སྟོན་དང་གཞུ་ཡིན་ནོར་
མཚན་གདབ། །

〈42〉 ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་མཉམ་བཞུང་གྱི། །
ཞག་གི་རུས་གྱི་དམན་ཆ་ཡི། །རེའུ་མིག་[ཆ]ལས་ཐོབ་མཉམ་བཞུང་གྱི། །ཞག་
གི་རུས་གྱི་དམན་ཆ་ཟེར། །རྩ་སྟོན་ཉ་བྱ་མ་ཀཤཏ། །སེང་གེ་བྱ་མོར་བྱ་ལོན་
དང་། །ལྷག་སྤང་འབྲིག་པ་སྤང་སྟོན་པ། །གཞུ་བྱིས་ཡིན་ན་ནོར་མཚན་
གདབ། །

〈43〉 རུས་གྱི་དམན་ཆ་དེ་གཉིས་ཀ །རང་རང་མཚན་བཞེན་ངེས་ཆེས་
སམ། །ངེས་པའི་ཉ་ལ་བསྟན་ནས་དཔྱི། །དག་པའི་ཆེས་སམ་དག་པའི་ཉའོ། །

〈45〉 དག་པའི་ཆེས་སམ་དག་པའི་ཉའོ། །སྟོང་མའི་གནས་ནི་ཉིན་ཞག་
ཉི། །གནས་གཉིས་གཅིག་ལ་ལོ་འཕྲོ་ཡི། །ཉི་མ་བསྟན་ལ་མཁའ་རྩ་སྟོན་དོར། །
རྟག་མ་ཉིན་དེའི་ཉི་མ་ཉི། །ཐིག་ཅ་བྱང་ཤིང་བྱི་ཟླ་བ་ཉ་བྱང་། །ཤིང་སྤང་དེ་
བཞེན་རིམ་པར་བཞེ། །བྱ་ཉ་འབྱང་༥/༧ ཤར་ན་རྩ་ལག་ཡིན། །

ཀྱ་ཅིས་ལས་ཀྱལ་ས་ལེ་ཅིང་ལུལ་གྱ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་མཱ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

〈46〉 ཅིག་ཤོས་ལ་ནི་ལོ་འཕོ་ཡི། །སྐར་མ་བསྐྱེས་པ་སྤྱུ་ལག་༢༤གིས། །
དྲར་ལྷག་ཉིན་དེའི་རེས་སྐར་ཏེ། །ཐིག་འབྱར་ནག་པ་གཟུགས་༡ས་རི། །དེ་
བཞིན་རི་མིག་༢ལ་མེ་བཞིའོ། །ཞག་གི་འག་མ་རུས་ཚོད་དེ། །ཐིག་འབྱར་བྱི་
མྱད་ཉིན་མའི་མགོ། །གཟུགས་༡ཤར་མྱད་སྟོད་མིག་༢མྱད་མྱད། །མེ་༣ཤར་
སྟག་སྟོད་མཚོ་༤སྟག་མྱད། །འབྱར་བ་༥ཡས་སྟོད་དེ་བཞིན་རུ། །ཁྱིམ་༡༢ཤར་
རྟ་མྱད་ཉིན་མའི་གུང་། །མེ་མིག་༢༣མྱར་ན་བྱི་སྟོད་དོ། །

〈47〉 རུས་ཀྱི་འོག་མ་སྤུན་ནམ་སྤུན། །སྤུན་ཚོད་འོག་མ་སྤང་ངམ་མའོ། །
དེ་ཡི་འོག་མ་ལེའི་ཞེས་ཟེར། །སྤུན་ཚོད་ཚེས་༡༥ཀྱིས་བཤོས་པའི་ནོར། །ཁེ་སྟེ་
ཚུ་ཚོད། ཀྱ་ཅིས་ཀྱི་ལུགས་འདིར་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་རུས་ཚོད་དམ་ཁེ་གོ་བྱུག་ཁྱེ་བ་ཡིན་...
ལ། ལུགས་འདིའི་ཚུ་ཚོད་གཅིག་ལ་རུས་འཁོར་ལུགས་ཀྱི་ཚུ་སྤང་སོ་བརྟན་དང་དབྱུགས་
གཟུམ་ལས་མེད་པས། རུས་ཚོད་ཅེས་པའི་མིང་ཅམ་འདྲ་ཡང་དོན་ལ་བྱུང་པར་ཆེན་པོ་
ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་སོ། །ལྷག་མ་སྤུན། །ལེའི་བྱུག་ཚུ་ལ་མའོ་གཅིག །མའོ་བྱུག་ཚུར་
སྤུན་གཅིག་དང་། །སྤུན་ནི་བཙོ་ལྷར་ཁེ་གཅིག་སྟེ། །ཁེ་བཞི་ལ་ནི་རུས་ཚུང་
གཅིག །རུས་ཚུང་ཉེར་བཞི་ཉིན་ཞག་གཅིག །

〈48〉 ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པ་ཡི། །སྟོང་མའི་གནས་ནི་གུང་སྟེ་ཁྱིམ། །
ཐིག་འབྱར་མྱད་གུང་ཚུ་སྟོན་ཁྱིམ། །གཟུགས་༡ཤར་བྱིའམ་བུམ་པའི་ཁྱིམ། །
ལག་པ་༢པག་གམ་ཉ་ཡི་ཁྱིམ། །ཡོན་ཏན་༣བྱིའམ་ལུག་གི་ཁྱིམ། །ཀྱ་མཚོ་
༤བྱའམ་མྱད་གི་ཁྱིམ། །དབང་པོ་༥ལྷེལ་ལམ་འཁྲིག་པའི་ཁྱིམ། །རུས་༦ཤར་
ལུག་གམ་གཉ་ཏ། །རི་བོ་༧རྟའམ་མེང་གེ་སྟེ། །བཟླ་ཤིས་༨ལྷེལ་ལམ་བྱ་མའི་
ཁྱིམ། །བྱ་ག་༩འབྱུག་གམ་སྤང་གི་ཁྱིམ། །ཁྱུགས་༡༠ནི་ཡོས་སམ་ཐིག་པའི་
ཁྱིམ། །དབང་ལྷུག་༡༡སྟག་གམ་གཞུ་ཁྱིམ་མོ། །ཁྱིམ་ཀྱི་འགོ་མ་རུབྱ་ཟེར་ཞག།

དེ་ཡི་འག་མ་ཐུན་མེད་ལེའི། ལེའི་མེད་ཐུན་ནི་བྱག་ཅུ་རེ། །ཐུན་བྱག་ཅུ་ལ་
 རུའུ་གཅིག་དང་། རུའུ་ནི་ཐུན་ཅུར་གྱང་གཅིག་སྟེ། །གྱང་ནི་བཅུ་གཉིས་ལ་
 སྟར་རེད། །

〈49〉 ཟླ་བ་གང་ལ་བྱིས་འཕོ་བ། །མེད་པའི་ཟླ་དེ་བཤོལ་རུ་འདོད། །ཉི་
 མ་གང་ལ་བྱིས་ཚྭ་གས་པའི། །ཉིན་དེར་ཟླ་བའི་སྐང་ལ་སྟེབ། །བྱིས་གང་ཡིན་
 གྱང་ཞག་བཙོ་ལྟར། །སྟེབ་ཚེ་ཟླ་བའི་དབུགས་སོབ་ཟེར། །ཉི་ཟླའི་ངེས་པའི་
 རང་འགྲོས་དང་། །རྒྱ་གདོང་བར་བྱད་སྟེང་ནས་རིམ། །གྱངས་སུ་ཐུན་མེད་
 ལེའི་ཡིན་ནོ། །

ཟླ་འཛིན་བརྟགས་པ།

〈50〉 དེ་ནས་ཟླ་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ། །ངེས་པའི་རྒྱ་གདོང་བར་བྱད་
 དག་པའི་བྱིས། །གཞུ་༡༡དང་འབྲིག་༥ཡིན་ཞག་རི་གཟུགས་༡༥། །ཐུན་ཚོད་
 མེ་ཆུ་༤༥ཡན་ཆད་འབྱུང་། །ཆུ་སྟེན་༠༧༧༧་༧་༥ཡིན་ན། །ཞག་ཉིན་༡༩ཐུན་
 ཚོད་རི་གཟུགས་༡༥ཆུན། །བྱང་ན་ཟླ་བ་འཛིན་པར་བཤད། །

〈51〉 ངེས་པའི་རྒྱ་གདོང་བར་བྱད་[དག་པའི་]གྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་རྒྱ་
 ཟླ་ཡི། །བར་བྱད་ཞག་གི་རེའུ་མིག་[༩]ལས། །གང་སོབ་ཞག་དང་ཐུན་ཚོད་
 སྟང་། །རྒྱ་ཟླའི་བར་བྱད་དག་པ་སྟེ། །འཛིན་ཚྭ་གས་བར་བྱད་དག་པ་ཟེར། །
 ཆུ་སྟེན་འབྲིག་ཡིན་བྱང་མཚན་དང་། །གཞུ་འམ་ཀར་༧ར་སྟོ་མཚན་གདབ། །

〈52〉 ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་གྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་ཟླ་ཡི། །
 བར་བྱད་ངེས་བསྟོད་རེའུ་མིག་[༩]ལས། །སོབ་པའི་ཆ་དང་སྟང་དག་གྱུང་། །
 ཟླ་བའི་ངེས་བསྟོད་ཟེར་བའོ། །

ཀྱི་ཅིས་ལས་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་མོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཁྱེ་གཟུང་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

〈53〉 རེས་པའི་རྒྱ་གཞི་དང་བར་བྱ་དང་། དག་པ་གྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་རྒྱ་ཁྱེ་
ཡི། །མཉམ་བཞུད་ཞག་གི་རེའུ་མིག་། ༥ །ལས། །ཐོབ་པའི་རྒྱ་ཁྱེ་དང་བར་བྱ་
གྱིས། །མཉམ་བཞུད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཟེར། །ཆུ་སྤོན་བྱམ་ཉ་ཀུ་ཀླ་ཏེ། །མེད་གི་
བྱ་མོ་བྱ་མོན་དང་། །ལྷག་སྤང་འབྲིག་པ་སྤང་སྤིག་པ། །གཞུ་བྱིམ་ཡིན་ན་ནོར་
མཚན་གདབ། །

〈54〉 [རྒྱ་ཁྱེ་དང་མཉམ་བཞུད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཉིད། །སྤང་ཅོ་བྱ་
བཤིགས་ལ་མཁའ་རོས་ཅོ་བྱ་བཞུར། །ཁྱེ་བའི་རེས་བཞུད་ཆུ་སྤང་བྱ། །བཤིགས་
པས་བསྐོས་ཐོབ་བྱུན་ཚོད་དེ། །ལྷག་མ་མཁའ་རོ་ཅོ་བྱ་བཞུར་ཐོབ་སྤང་། །
འཛིན་རྟོགས་བྱས་ཀྱི་བར་བྱ་ཟེར། །

〈55〉 [རྒྱ་ཁྱེ་དང་བར་བྱ་མཉམ་བཞུད་ཞག་གི་དམན་ཆའི་ཁ་བྱང་བཞིན་བྱ་.....
དག་པའི་ཉར། །བསྐྱེན་ནམ་ཕྱི་བས་འཛིན་རྟོགས་ཀྱི། །མཁོ་བའི་བྱས་ཚོད་
འགྲུབ་པའོ། །

〈56〉 ཁྱེ་བའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་གྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཁྱེ་བའི་བྱེད་
སྤྲིད་ཀྱི། །རེའུ་མིག་། ༥ །ཉིད་ལས་ཁྱེ་བྱེད་དང་། །

〈57〉 དེ་ནི་གྲིབ་མའི་བྱེད་སྤྲིད་། ༥ །བཟུང་། །

〈58〉 ཉི་མའི་རེས་པའི་རང་འགྲོས་གྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་གྲིབ་མའི་དམན་
ཆ་ན། །བཟུང་། །

〈59〉 གང་ཐོབ་གྲིབ་མའི་དམན་ཆ་ཡིས། །གྲིབ་མའི་བྱེད་སྤྲིད་ཆུ་སྤང་
ཉིད། །ཕྱི་བ་རེས་པའི་གྲིབ་མ་ཟེར། །

〈60〉 རེས་པའི་གྲིབ་མར་ཁྱེ་བའི་བྱེད། །བསྐྱེས་པ་འཛིན་མཚམས་བར་
བྱ་དེ། །རྒྱ་ཁྱེ་དང་བར་བྱ་དག་པ་ལས། །ཁྱེ་ན་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

〈61〉 འཛིན་ཆའང་འཛིན་མཆམས་བར་བྱད་ཉིད། །རྩ་ཁྲིའི་བར་བྱད་
དག་པས་སྦྱངས། །ལྷག་མ་འཛིན་ཆའི་བར་བྱད་དེ། །

〈62〉 བཀའ་རྩིས་༤༠ ལྟར་ལ་ཆུ་སྒྲིབ་བཅུག །འབྱུང་བས་ཡེ་ལྟར་ལ་ཁྲི་
བའི་བྱེད། །སྒྲིབ་ཏུ་བཞགས་པས་བཞོས་ཐོབ་ཆ། །ལྷག་མ་མཁའ་རྩིས་༤༠ ལྟར་
ཐོབ་པ། །སྒྲིབ་ཉི་མ་རེས་ཆ་རེ་འཛིན། །ཁྲི་བ་༡ ཐོབ་ན་བཅུ་ཆའི་གཅིག །
འབྱུང་ཡེ་ཐོབ་ཆ་ལྟ་འཛིན་ཉི་བྱེད། །སྦྱགས་༡༠ ཐོབ་ཡན་ཆད་རིལ་པོར་སྦྱིབ། །

〈63〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་ནི། །རྩ་ཁྲིའི་བར་བྱད་དག་པ་
སྒྲིབ་ཏུ་བཞགས། །དང་། འཛིན་མཆམས་བར་བྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་
གཟུང་འཛིན་ཁྲི་བཞོད་ཀྱི། །རེ་ལྷ་མིག་པ། ཉིད་ལས་གང་ཐོབ་པ། །འཛིན་
གཏོང་གཟུང་འཛིན་ཁྲི་བཞོད་ཟེར། །

〈64〉 སྒྲིབ་ཏུ་གསེལ་ལ་མཁའ་རྩིས་༤༠ ལྟར། །ཁྲི་བའི་རེས་བཞོད་སྒྲིབ་
བཞགས་པས། །ཐོབ་པ་སྦྱར་ཆོད་ལྷག་མ་ཡང་། །མཁའ་རྩིས་ལྟར་ཐོབ་ཆུ་
སྒྲིབ་ཉི། །སྦྱར་ཆོད་མཁའ་རྩིས་ལས་པ་ན། །ཉིད་ཏུ་སྦྱར་པ་ཏུས་ཆོད་ཡིན། །
འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་དེ། །འཛིན་གཏོང་ཏུས་ཀྱི་བར་བྱད་ཟེར། །

〈65〉、〈66〉、〈67〉 བསྐྱིབ་དང་གསེལ་བའི་ཡུན་ཚད་ནི། །ཁྲི་བའི་བྱེད་ཀྱིས་
རེས་ཀྱིབ་སྦྱངས། །ལྷག་མ་རིལ་འཛིན་བར་བྱད་དེ། །རྩ་ཁྲིའི་བར་བྱད་དག་པ་
དང་། །རིལ་འཛིན་བར་བྱད་གཉིས་ཀ་ཡིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་གཟུང་འཛིན་
ཀྱི། །ཁྲི་བཞོད་རེ་ལྷ་མིག་པ། །ལས་གང་ཐོབ། །སྦྱིབ་གསེལ་གཟུང་འཛིན་ཁྲི་
བཞོད་ཡིན། །སྒྲིབ་ཏུ་གསེལ་ལ་མཁའ་རྩིས་༤༠ ལྟར། །ཁྲི་བའི་རེས་བཞོད་སྒྲིབ་
བཞགས་པས། །ཐོབ་པ་སྦྱར་ཆོད་ལྷག་མཁའ་རྩིས་༤༠ ། །བསྦྱར་ཐོབ་སྒྲིབ་ཉི་
སྦྱར་ཆོད་ཀྱང་། །མཁའ་རྩིས་༤༠ ལས་པ་ཏུས་སྦྱར། །སྦྱིབ་གསེལ་ཏུས་ཀྱི་

བར་བྱད་ཟེར། །

〈68〉 - 〈73〉 འཛིན་དང་བྱང་ཟིན་རྒྱས་ཚད་ནི། །འཛིན་རྫོགས་མཁོ་
བའི་རྒྱས་ཚད་ལ། །འཛིན་གཏོང་ཡུན་ཚད་གྱིས་དཔན་པ། །འཛིན་མ་ཐག་གི་
རྒྱས་ཚད་〈68〉 དང་། །བསྐྱུན་པ་བྱང་ཟིན་རྒྱས་ཚད་〈69〉 ཡིན། །དེ་ནི་མཁོ་
བའི་རྒྱས་ཚད་ཉིད། །སྤྱི་བ་གསའི་རྒྱས་ཚད་གྱི་སྤྱུངས་ན། །སྤྱི་བ་མ་ཐག་གི་རྒྱས་
ཚད་〈70〉 དང་། །བསྐྱུན་པས་མཐའ་ནས་གསོ་རྒྱས་〈71〉 ཏེ། །འཛིན་གཏོང་
རྒྱས་གྱི་བར་བྱད་ཉིད། །མིག་འབཆུར་འཛིན་མགོ་བཅམས་པ་ནས། །བྱང་
ཟིན་བར་གྱི་ཡུན་ཚད་〈72〉 དང་། །སྤྱི་བ་གསའི་བར་བྱད་མིག་འབཆུར་སྤྱུར། །
དེལ་པོར་བསྐྱིབ་པའི་ཡུན་ཚད་〈73〉 རོ། །

〈74〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་སྤྱུགས་བརྟགས་པ། །སྤྱུང་ཐོབ་རྒྱ་ལྡན་བར་
བྱད་གྱིས། །མཉམ་བཞུད་ཞག་གི་དཔན་ཆ་ཡང་། །དེས་པའི་རྒྱ་གདོང་བར་
བྱད་ཏུ། །ཁ་བྱང་བཞིན་རུ་བསྐྱུན་ནམ་མེ། །འཛིན་རྫོགས་གཟའ་འཛིན་བར་
བྱད་ཟེར། །

〈75〉、〈76〉 འཛིན་རྫོགས་གཟའ་འཛིན་བར་བྱད་ཉིད། །གཟའ་འཛིན་
ཟླ་བཞུད་གྱིས་སྤྱི་བ། །འཛིན་པའི་གཟའ་འཛིན་བར་བྱད་〈75〉 དང་། །བསྐྱུས་
པ་གཏོང་བའི་གཟའ་འཛིན་བྱད་〈76〉 ། །གཟའ་འཛིན་བར་བྱད་དེ་དག་ཉིད། །
ཅུ་མིན་འབྲིག་ཡིན་བྱང་མཚན་དང་། །གཞུང་དང་ཀར་ཏར་སྟོ་འཛིན་གདབ། །

〈77〉 འཛིན་སྤྱུགས་འཛིན་པའི་གཟའ་འཛིན་གྱི། །བར་བྱད་བྱང་སྐབས་
བྱད་གོང་ཏུ། །འོག་གི་གཡོན་དང་བྱེད་འོག་འབྲུ། །གཡོན་འོག་ནས་འཛིན་སྟོ་
ཡི་སྐབས། །བྱེད་གོང་གཡོན་གྱི་སྟེང་ནས་དང་། །བྱེད་འོག་སྟེང་གི་གཡོན་ནས་
འཛིན། །

〈78〉གཏོང་ཚུགས་གཏོང་བའི་གཟའ་འཛིན་བྱད། །བྱང་སྐབས་བྱེད་
གོང་གཡས་ཀྱི་འོག །བྱེད་འོག་འོག་གི་གཡས་ནས་གསོ། །ཚྭ་སྐབས་བྱེད་གོང་
ཉིང་གི་གཡས། །བྱེད་འོག་གཡས་ཀྱི་ཉིང་ནས་གསོ། །

〈79〉རིལ་འཛིན་བྱེད་གོང་འོག་གཡོན་དང་། །བྱེད་འོག་ཉིང་གི་གཡོན་
ནས་འཛིན། །གཏོང་བ་གང་བཟུང་ཚུགས་ཉིད་ནས། །གསོ་ཞིང་དེ་ནས་རིམ་
པ་བྱ། །བྱེད་གོང་ཉིང་གི་གཡས་ནས་དང་། །བྱེད་འོག་འོག་གི་གཡས་སུ་
གཏོང་། །

ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ།

〈50-2〉ད་ནི་ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ། །དག་པའི་ཆོས་ཀྱི་ངེས་པ་ཡི། །
རྒྱ་གདོང་བར་བྱད་〈39〉ཉིད་ཀྱི་ཁྱིམ། །ཆུ་སྐྱོན་འཕྱུག་ན་ཞག་སྟུ་ཟླ་༡༥། །
ཐུན་ཚོད་དུས་མེ་ལྷུན་ཆད་དང་༡༥, ༡༦། །འཁྱིག་ཁྱིམ་ཡིན་ན་ཞག་དྲག་
པོ་༡༧། །ཐུན་ཚོད་ཆུ་མེ་ལྷུན་ཆད་འབྱུང་༡༧, ༡༨། །ཀུན་ཀྱི་ལ་ཞག་དུས་
ལྷུང་། །ཐུན་ཚོད་ལག་མིག་ལྷུན་ཆད་དང་༡༨, ༡༩། །གཞུ་ཁྱིམ་ཡིན་ན་
ཞག་མེ་མིག་༢༠། །ཐུན་ཚོད་སྟུ་ཡོན་ལྷུན་ཆད་བྱུང་༢༠, ༢༡། །ཉི་མ་
འཛིན་པར་སྤྱིད་པའང་ཡིན། །

〈52〉ཟླ་བའི་ངེས་པའི་རང་འགོས་ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་ཟླ་ཡི། །
བར་བྱད་ངེས་བཞོད་རེུ་མིག་[༩] ལས། །ཐོབ་པ་ཟླ་བའི་ངེས་བཞོད་དོ། །

〈53〉ངེས་པའི་རྒྱ་གདོང་བར་བྱད་[དག་པ] ཀྱིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་རྒྱ་ཟླ་
ཡི། །མཉམ་བཞོད་ཞག་གི་རེུ་མིག་[༩] ལས། །ཐོབ་པ་དེ་ཉིད་རྒྱ་ཟླ་ཡི། །
མཉམ་བཞོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཉི། །འོར་དང་སུ་ཡོན་མཚན་ལ་གདབ། །

ཀུ་ཅིས་ལས་ཀུལ་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་གྱ་གཙུག་པོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཁྱེ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

〈54〉 [རྩ་ཁྲི] མཉམ་བཤོད་ཞག་གི་དམན་ཆ་ཉིད། |སྲང་རྩ་གསལ་ལ་
མཁའ་རྩ་ཕྱེད་ལྟར། | ཁྲི་བའི་ངེས་བཤོད་སྲང་བཤེགས་པས། | ཐོབ་པ་བྱུན་
ཚོད་ལྷག་མ་ཡང་། | མཁའ་རྩ་ཕྱེད་ལྟར་ཐོབ་ཚུ་སྲང་སྟེ། | [ལྷག་མ་མང་ན་
མཁའ་རྩ་སྲུང་ནས་ཆ་ཤས་བཟོ།] འཛིན་རྩོགས་རྩ་གྱི་བར་བྱད་ཡིན། |

〈55〉 འཛིན་རྩོགས་རྩ་གྱི་བར་བྱད་ཀྱང་། | [རྩ་ཁྲི] མཉམ་བཤོད་ཞག་
གི་[དམན་ཆ]ལ་བྱང་བཞིན། | དག་པའི་ཆོས་[སྲང་གི་ཆོས་ཞག་དག་པའམ་དག་པའི་
སྲང་ཡང་ཟེར]ལ་བསྐྱན་ནས་སྟེ། | འཛིན་རྩོགས་མཁོ་བའི་རྩ་ཚོད་འབྱུང་། |

〈56〉 ཁྲི་བའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། | [ཐ] བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་ཁྲི་བྱེད་
དང་། |

〈100〉 ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་ཀྱིས། | [ཐ] བྱ་ར་བཟུང་ནས་ཉི་བྱེད་
བཟུང་། |

〈101〉 ཁྲི་སའི་བར་བྱད་བྱེད་སྟེང་[བ] བཟུང་། | གང་ཐོབ་ཁྲི་སའི་བར་
བྱད་ཉིད། |

〈102〉 མཚོ་དབང་པལ་ཤར་ན་མེ་རྩ་ཕྱེད་དང་། | མཚོ་དབང་ཤར་ན་ཁྲི་བའི་
མཚོ་དམའ་མེ་རྩ་ཕྱེད་ཡིན། | བྱེད་པའི་དང་འབྱུང་པལ་ཡིན་ན་ལག་པ་
རྩ་ཕྱེད། | རྩ་ཕྱེད་པལ་ཤར་ན་ཁྲི་བ་རྩ་ཕྱེད། | རྩ་དབང་པལ་ཕྱེད་ན་
མཁའ་རྩ་ཕྱེད་དང་། | ཁྲི་དབང་པལ་ཤར་ན་བྱུག་འབྱུང་པལ་སྟེ། | ཁྲི་བའི་མཚོ་
དམའོ། |

〈103〉 དེ་ཉིད་ལས། | ཉི་མའི་ངེས་པའི་རང་འགྲོས་〈29〉 བྱིས། | ལྷག་
སྲང་ཉ་དང་བྱ་མོ་སྲང་། | རྩོག་པ་ཡིན་ན་མིག་འགྲེགས་སྟེ། | འབྲིག་མེད་ཀུར་
ཁྲི་བས་ཉ་དམན། | རྩོག་བྱུག་གཞུར་མེས་འབྱུངས་པ། | ཁྲི་བའི་མཚོ་དམའི་

ཆ་རགས་ཟེར། །

〈104〉、〈105〉 ཉེ་པའི་རུས་ཚོད་འཚལ་བ་ནི། །བཤྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་
རུས་ཚོད་ཆེད། །ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ཡིས། །བྱར་[མ]བཟུང་ཅིང་མཁར་[
ཐུན་ག་མ་]བྱང་ཆེན་པོ་ལེ་ཅིང་མཁར་[ལྷ་བྱ་ལ། །རིང་མཐའི་རྩ་ཚོད་རི་མེ་ན་ལྟུ། །
འོས་པའི་བཤྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་དམ། །ཤོད་ཡུལ་ལྷ་བྱར་རྩ་ཚོད་ན་ལྟུ། །
འོས་པའི་བཤྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་སོགས། །གང་བཅིང་ས་ཆར་འོས་པ་ཡི། །
བཤྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་རེའུ་མིག་[མ]ལས། །[ཞིབ་ཅིས་ལག་ལེན་སྤྱི་ལྷར་བྱ]ཐོབ་
པའི་རུས་ཚོད་ཐུན་ཚོད་སྤང་། །འཛིན་རྩོགས་མཁོ་པའི་རུས་ཚོད་རུ། །བསྐྱེས་
ལ་རུས་ཚོད་ཉི་ཉམས་པ་ན། །ཉིས་ཉམས་མ་ཁོངས་ཉི་མ་ཉམས་པ་ན། །བཤྲོད་
མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་རུས་ཚོད་ཟེར། །

[མཆན། ། འདིར་ཡུལ་སྤྱོད་ས་ཆའི་བཤྲོད་མཉམ་ཉི་མའི་རིང་ཐུང་གི་ཚད་མི་
འདྲ་པའི་དབང་གིས་བཤྲོད་མཉམ་བར་ཁྱད་རེའུ་མིག་ཀྱང་མི་འདྲ་བར་བཤད་ཅིང་།
རིང་ཐུང་གི་ཁྱད་པར་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ནས་བྱང་གི་ཆ་ལ་དབྱར་ཉི་རིང་བ་
དང་། ལྷ་སའི་ཆ་ལ་ཐུང་བར་བཤད་པ། དབྱས་གཙང་ཤོད་ཡུལ་ཉིད་ལེ་ཅིང་འདི་ནས་ལྷ་
སྤང་གི་ཆར་གཉོགས་པས་རུང་ཟེད་ཐུང་བར་མངོན་ཞིང་། ཉིན་བྱེད་སྤང་བ་དང་། བེ་
དཀར་སོགས་སུ་ཤོད་ཡུལ་གྱི་ཉི་མའི་རིང་མཐའ་རྩ་ཚོད་མེ་ཡོན་ན་ལྟུ་སྤང་མཁའ་མེར་……
ན་བཤད་འདུག་པས། འདིར་རྩ་ཚོད་མཚོ་ཡོན་ན་ལྟུ་འོས་པའི་ས་ཆའི་བཤྲོད་མཉམ་
བར་ཁྱད་གྱི་རེའུ་མིག་ལྷར་བྱས་ན་མཐུན་ནས་སྤྲུལ།]

〈106〉 བཤྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་ཁྱད་རུས་ཚོད་དང་། །མཐུན་པའི་འོག་མའི་
བྱིས་སོགས་ནམས། །བཤྲོད་མཉམ་དཀྱིལ་གྱི་བྱིས་ཞག་ཡིན། །

〈107〉 དེ་དང་ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག །གཉིས་གྱི་ཁྱད་གིས་གང་མང་
སྤྱངས། །[གལ་ཏེ་བྱིས་གནས་ཐིག་ཡོང་ན་བྱིས་གྱི་འཁོར་ལོ་མཐའ་ལ་སྤྱངས། ལྷག་མ་རྒྱ་

ཐུ་ཆིས་ལས་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིར་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཁྱེ་གཟུང་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

དགྱིལ་བར་བྱད་ཟེར། ཉི་མའི་ངེས་ཞག་མང་ན་ཤར། ཁྱུང་ན་རྩབ་ཀྱི་མཚན་
མ་གདབ། །

〈108〉བཤོད་མཉམ་དགྱིལ་གྱི་བྱིམ་ཞག་ལྔ་ལྟེ། ཁབ་ཀྱི་འོག་མའི་དགྱིལ་
ས་ཡི། བར་བྱད་རེའུ་མིག་ལས་ཐོབ་དེ། དགྱིལ་སའི་བར་བྱད་མཐོ་ཞག་
ཡིན། །

〈109〉རྒྱ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། དགྱིལ་སའི་བར་བྱད་མཐོ་
ཞག་གིས། བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་དེ་གཉིས་ཀའི། འཛིན་པའི་རུས་ཆའི་རེའུ་མིག་
ཚུ་བཟུང་། ཐོབ་པ་རུས་ཆ་ཆེན་པོ་འོ། །

〈110〉རྒྱ་དགྱིལ་བར་བྱད་ཞག་གསལ་དང་། རུས་ཆ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀ་
ཡིས། བྱ་ར་བཟུང་ནས་སྤར་རུས་ཆའི། རེའུ་མིག་ཉིད་ལས་གང་ཐོབ་པ། །
མཐོ་རུས་ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་ཟེར། །

〈111〉ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་སྤར་ཅུ་གསལ། ཁལའ་རོས་ཅུ་བསྐྱར་ལ་
རྒྱ་བ་ཡི། རེས་བཤོད་སྤར་རུ་བཤེགས་པས་བཤོ། ཐོབ་པ་ཐུན་ཚོད་ལྷག་
ཁལའ་རོས་ཅུ་། བསྐྱར་ལ་རྒྱ་བའི་རེས་བཤོད་པ། སྤར་ཅུ་བཤེགས་པས་
བཤོས་ཐོབ་པ། སྤར་སྟེ་ཉི་རུས་བར་བྱད་ཟེར། རྒྱ་དགྱིལ་བར་བྱད་རྩབ་ན་
ནོར། ཤར་ན་བྱ་ལོན་མཚན་མ་གདབ། །

〈112〉འཛིན་རྫོགས་མཐོ་བའི་རུས་ཚོད་རུ། ཉི་རུས་བར་བྱད་ཁ་བྱང་
བཞིན། བསྐྱར་ནམ་ཐི་བས་འཛིན་རྫོགས་ཀྱི། ཉི་བའི་རུས་ཚོད་འགྲུབ་
པའོ། །

〈113〉དེ་ནས་བདེན་པའི་རུས་ཚོད་ཆེད། སྤར་ཡང་ཉི་རུས་བར་བྱད་
ཉིད། བཤོད་མཉམ་དགྱིལ་བྱད་རུས་ཚོད་རུ། ཁ་བྱང་བཞིན་རུ་བསྐྱར་ནམ་

ཕྱི། ཉེ་བའི་དཀྱིལ་བྱང་རྩ་ཆོད་དོ། །

〈114〉བཤོད་མཉམ་བར་བྱང་གི་སྐབས་ཆད།

〈115〉、〈116〉ཉེ་བའི་དཀྱིལ་བྱང་རྩ་ཆོད་གིས་མ།། །སྤར་བཞིན་ཟླ་
དཀྱིལ་བར་བྱང་དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་བྱང་མཐོ་ཞག་བཟུང་། །

〈117〉ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་བྱང་གཉིས་
ཀ་ཡིས། །རྩ་ཆ་ཆེ་ནམས་བཟུང་བར་བྱ། །

〈118〉ཟླ་དཀྱིལ་བར་བྱང་ཞག་གསལ་དང་། །རྩ་ཆ་ཆེན་པོས་རྩ་ཆ་
ཡི། །རེབ་མིག་ཉིད་ལས་གང་ཐོབ་པ། །ཉེ་རྩ་ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་ཟེར། །
མཚན་མ་[གོང་རྩ]ཉེ་རྩ་བར་བྱང་[དང་]འདྲ། །

〈119〉མཐོ་རྩ་ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་ཉིད། །མིག་འགིས་བསྐྱར་ལ་ཉེ་རྩ་
གྱི། །ཤར་རྩབ་དམན་པའི་ཆས་སྤི་བ། །འཛིན་རྫོགས་ངེས་པའི་བཤོད་པའོ། །

〈120〉མཐོ་བའི་ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་ཡང་། །སྤར་རྩ་གསལ་ལ་ཉེ་རྩ་གྱི། །
བར་བྱང་སྤར་རྩ་བཤེགས་པས་བསྐྱར། །འཛིན་རྫོགས་ངེས་བཤོད་སྤར་
བཤེགས་པས། །ཐོབ་པ་སྤར་ཉེ་མཁའ་རྩ་ལ་༥༠དེལ། །བདེན་རྩ་བར་བྱང་
ཟེར་བ་འགྲུབ། །ཟླ་དཀྱིལ་བར་བྱང་རྩབ་ན་ནོར། །ཤར་ན་བྱ་ལོན་མཚན་མ་
གདབ། །

〈121〉བདེན་རྩ་བར་བྱང་དེ་ཉིད་ཀྱང་། །འཛིན་རྫོགས་མཐོ་བའི་རྩ་
ཆོད་རྩ། །ཁ་བྱང་བཞིན་རྩ་བསྐྱན་ནམ་སྤི། །འཛིན་རྫོགས་བདེན་པའི་རྩ་ཆོད་
འགྲུབ། །

〈122〉ད་ནི་འཛིན་ཆ་འཚོལ་བ་ལ། །བདེན་རྩ་བར་བྱང་གང་ཡིན་པ། །
བཤོད་མཉམ་དཀྱིལ་བྱང་རྩ་ཆོད་རྩ། །མཚན་བཞིན་བསྐྱན་ནམ་སྤི་བ་ནི། །

བདེན་པའི་དགྲིལ་བྱང་རྩས་ཚད་ཡིན། །

〈123〉、〈124〉བདེན་པའི་དགྲིལ་བྱང་རྩས་ཚད་གྱིས། །སྐར་བཞིན་ཟླ་
དགྲིལ་བར་བྱང་ནམས། །བཟུང་ལ་ཤར་རྩབ་མཚན་མ་གདབ། །

〈125〉དགྲིལ་སའི་བར་བྱང་ཞག་ཀྱང་བཟུང་།

〈126〉དགྲིལ་སའི་བར་བྱང་ཞག་ཉིད་གྱིས། །མཁའ་གཏེར་༡༠ལ་ཕྱི་
ལྷག་མ་ནི། །བསྐྱོད་དགྲིལ་གནམ་མཚོང་བར་བྱང་ཟེར། །

〈127〉ཟླ་བའི་མཐོ་དམན་ཆ་རགས་དང་། །དགྲིལ་སའི་བར་བྱང་གཉིས་
ཀ་ཡིས། །ཤོང་བཞིན་རྩས་ཆ་ཆེན་པོ་བཟུང་། །

〈128〉རྩས་ཆ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དང་། །ཟླ་དགྲིལ་བར་བྱང་ཞག་གསལ་
བས། །རྩས་ཆའི་རེའུ་མིག་ལས་ཐོབ་པ། །བདེན་རྩས་ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་སྟེ། །
ཟླ་དགྲིལ་བར་བྱང་རྩབ་ན་ནོར། །ཤར་ན་བྱ་ལོན་མཚན་མ་གདབ། །

〈129〉ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །[བསྐྱོད་]དགྲིལ་གནམ་
[མཚོང་]བར་བྱང་གཉིས་ཀ་ཡིས། །བྱར་བཟུང་རྩས་ཆའི་རེའུ་མིག་ལས། །ཐོབ་
པ་སྟོ་བྱང་དམན་ཆ་ཟེར། །

[མཆན། ཤར་རྩབ་དམན་ཆ་དང་སྟོ་བྱང་དམན་ཆ་འཆོལ་བ་ལ་ཟླ་དགྲིལ་བར་བྱང་
དགྲིལ་སའི་བར་བྱང་ནམས་འདྲ། །དེ་ནས་ཟླ་བའི་གཞུ་མཐོན་པོ་དང་། གནས་ཐིག་མེར་
པོའི་གཞུ་མཐོན་པོ། གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་(འདིར་ཡི་གེ་མ་དག ཟུ་དཔེ་ན་གནམ་ཐིག་
དཀར་པོ་ཞེས་བྱུང་། ལྷང་གིས་མཆན)གཞུ་མཐོན་པོ་ནམས་འཆོལ་ཞིང་། དེ་ནས་མཐོ་
དམའ་ཆ་ཐོབ་ལ་ཤར་རྩབ་སྟོ་བྱང་དམན་ཆ་འཆོལ་བ་དང་། ཡང་ཉི་མའི་གནམ་ཐིག་
དམར་པོའི་འཁྱུག་ཞག་དང་ཉི་ཟླ་ས་དང་ཉི་རིང་གི་བར་བྱང་། ཟླ་བའི་མཐོ་དམའ་ནམས་
འཆོལ་ཞིང་། ཟུར་འབྱུང་(ཡི་གེ་མ་དག ཟུ་བྱུང་ཡིན་སྟེ།)གཉིས་ཀྱི་འདོམས་མཚམས་
ཐོབ་ལ་ཤར་རྩབ་སྟོ་བྱང་དམན་ཆ་འཆོལ་བ་དང་། ཡང་ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་

དཀྱིལ་གནས་བར་བྱང། ཅུས་ཆ་ཆེན་པོ་ནམས་ཐོབ་ལ་ཤར་ཅུབ་སྟོབ་བྱང་དམན་ཆ་འཚོལ་
བ་སྟེ་གསུམ་ཡོད་པའི་སྒྲ་མ་གཉིས་ཞིབ་མོད་བྱང་། བྱི་མ་བདེ་ཞིང་བྱང་པར་ཆེ་བ་མེད་
པས་འདིར་བྱི་མ་ལྟར་བྲིས་པ་ཡིན། ཉི་འཛིན་བརྟགས་པ་ལ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་སྟོབ་
དམན་ཆ་འདི་ལ་ཡོད་པར་བཤད།]

〈130〉 དེས་པའི་རྒྱ་གཞིར་བར་བྱང་[དག་པ་] ཅུ། །བདེན་ཅུས་ཤར་ཅུབ་
དམན་ཆ་ཉིད། །ཁ་བྱང་བཞིན་ཅུ་བསྐལ་མ་གྲི། །གཟའ་འཛིན་དེས་པའི་བར་
བྱང་ཟེར། །

〈131〉 གཟའ་འཛིན་དེས་པའི་བར་བྱང་གྲིས། །བྱ་ར་བཟུང་ནས་རྒྱ་ཁྲ་
ཡི། །བར་བྱང་རེུ་མིག་[ར།] ལས་ཐོབ་དེ། །འཛིན་རྫོགས་དེས་པའི་བར་བྱང་
ཟེར། །རྒྱ་སྤྱོད་འབྲིག་པར་བྱང་མཚན་དང་། །ཀུན་གཞུ་ཡིན་སྟོབ་མཚན་
གདབ། །

〈132〉 སྟོབ་བྱང་དམན་པའི་ཆ་ཉིད་བྱང་། །འཛིན་རྫོགས་དེས་པའི་བར་
བྱང་ཅུ། །སྟོབ་སྐབས་བསྐྱེན་ལ་བྱང་སྐབས་མི། །གལ་ཉེ་སྟོབ་བྱང་དམན་པའི་ཆ། །
མང་ན་འཛིན་རྫོགས་དེས་བྱང་གྲིས། །དམན་ཆར་སྐྱངས་ཤིང་བྱང་ནི་སྟོ། །སྟོ་
ནི་བྱང་ཅུ་ག་སྟོག་བྱ། །འཛིན་རྫོགས་བར་བྱང་དག་པའོ། །

〈133〉 ཉི་བྱང་རྒྱ་བྱང་གཉིས་བསྐལ་པ། །ཉི་མའི་འཛིན་མཚམས་བར་
བྱང་དེ། །འཛིན་རྫོགས་བར་བྱང་དག་པ་ལས། །ཅུང་ན་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

〈134〉 འཛིན་ཆའང་འཛིན་མཚམས་བར་བྱང་ཉིད། །འཛིན་རྫོགས་བར་
བྱང་དག་པས་སྐྱངས། །རྟག་མ་འཛིན་ཆའི་བར་བྱང་ཡིན། །

〈135〉 འཛིན་ཆའི་བར་བྱང་སྒྲར་ཅུ་གསལ། །དབང་པོས་ལ་བསྐྱར་ལ་ཉི་
མའི་བྱང། །སྒྲར་ཅུ་བཞིགས་པས་ཐོབ་པ་ཆ། །སྒྲར་རྟག་མཁའ་རྩ་༦༠སྐྱར་

ཐུ་ཅིས་ལས་ཐུལ་ས་པེ་ཅིང་ཡུལ་བྱ་གཙོ་པོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

ཐོབ་པ། སྤང་སྟེ་ཆ་རེས་ཆ་རེ་འཛིན། ཁྲི་བ་ཉ་ཐོབ་ན་བཅུ་ཆ་གཅིག མཐའ་
ལ་ཐོབ་བྱེད་དང་སྟོགས་ཉ་འུ་ལ་འཛིན། །

〈136〉འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་ཆེད། ཉི་མའི་འཛིན་མཚམས་
བར་བྱད་དང་། འཛིན་རྫོགས་བར་བྱད་དག་པའི་ཆས། བྱ་ར་བཟུང་སྟེ་དེ་
གཉིས་ཀྱི། འཛོམས་པའི་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བཤོད་[པ] བཟུང་།

〈137〉གང་ཐོབ་གཟའ་འཛིན་ཟླ་བཤོད་དེ། སྤང་བྱ་གསལ་ལ་མཁའ་
རོས་བཟུར། ཁྲི་བའི་རེས་བཤོད་སྤང་བཞིགས་པས། ཐོབ་པ་ཐུན་ཚིང་ལྷག་
མ་ཡང་། མཁའ་རོས་བཟུར་ཐོབ་ཚུ་སྤང་སྟེ། འཛིན་གཏོང་བྱས་ཀྱི་བར་བྱད་
ཟེར། །

〈138〉、〈139〉འཛིན་རྫོགས་བདེན་པའི་བྱས་ཚིང་བྱ། འཛིན་གཏོང་
བྱས་ཀྱི་བར་བྱད་ཉིད། བསྐྱེས་པ་བཏང་བྱིན་མཁོ་བྱས་〈138〉དང་། ཁྲི་བ་
འཛིན་མགོའི་མཁོ་བྱས་〈139〉ཡིན། །

〈140〉、〈141〉སྤང་ཡང་འཛིན་གཏོང་བྱས་ཀྱི་བར་བྱད་ཉིད། ཉི་བའི་
[བདེན་པའི]དཀྱིལ་བྱད་བྱས་ཚིང་བྱ། ཁྲི་བ་འཛིན་མགོའི་དཀྱིལ་བྱད་〈140〉
དང་། བསྐྱེས་པ་བཏང་བྱིན་དཀྱིལ་བྱད་〈141〉དོ། །

〈142〉、〈143〉འཛིན་སྐབས་འཛིན་མགོའི་དཀྱིལ་བྱད་ཀྱིས། བྱ་ར་
བཟུང་བཤོད་དཀྱིལ་ཁྱིམ་ཞག་〈142〉དང་། དཀྱིལ་སའི་བར་བྱད་མཚོ་ཞག་
བཟུང་།〈143〉

〈144〉ཉི་མའི་རེས་ཞག་དག་པ་ལ། གཟའ་འཛིན་ཟླ་བཤོད་དཀྱིལ་སྤི་
ལ། སྤང་ཡང་བདེན་བྱས་ཤར་རུབ་ཆ། ཁ་བྱང་བཞིན་བྱ་བསྐྱེན་ནམ་གྱི། །
འཛིན་མགོའི་ཟླ་བའི་རེས་ཞག་ཡིན། །

〈145〉 ཟླ་བའི་ངེས་ལག་དེ་ཉིད་དང་། །སྐབས་འདིའི་བཤོད་དཀྱིལ་བྱིམ་
ལག་གཉིས། །ཉུང་གིས་མང་པོར་སྦྱངས་པའི་ལྷག །འཛིན་མགོའི་ཟླ་དཀྱིལ་
བར་བྱད་དེ། །ངེས་ལག་མང་ཤར་ཉུང་རུབ་མཛན། །

〈146〉、〈147〉 གཏོང་སྐབས་བཏང་ཟིན་དཀྱིལ་བྱད་ཀྱིས། །བྱར་བཟུང་
བཤོད་དཀྱིལ་བྱིམ་ལག་(146) དང་། །དཀྱིལ་སའི་བར་བྱད་མཐོ་(147) རྣམས་
བཟུང་། །

〈148〉 ཉི་མའི་ངེས་བཤོད་དག་པ་[གོང་གི་ཉི་མའི་ངེས་ལག་དག་པ] ཅུ། །
གཟུང་འཛིན་ཟླ་བཤོད་བཞུན་ལ་སྦྱར། །བདེན་རྒྱས་ཤར་རུབ་དམན་ཆ་
ཡང་། །ཁ་བྱང་བཞིན་རུ་བཞུན་ནམ་མི། །བཏང་ཟིན་ཟླ་བའི་ངེས་ལག་གོ། །

〈149〉 བཏང་ཟིན་ཟླ་བའི་ངེས་ལག་དང་། །བཤོད་དཀྱིལ་བྱིམ་ལག་
གཉིས་ཀ་ཡི། །ཉུང་གིས་མང་ལ་སྦྱངས་པའི་ལྷག །བཏང་ཟིན་ཟླ་དཀྱིལ་བར་
བྱད་ཟེར། །ཟླ་བའི་ངེས་ལག་མང་ན་ཤར། །ཉུང་ན་རུབ་ཀྱི་མཛན་མ་གདབ། །

〈150〉、〈151〉 འཛིན་དང་གཏོང་བ་གང་ཡིན་ཀྱང་། །སྐབས་ཐོབ་དཀྱིལ་
སའི་བར་བྱད་ཀྱིས། །མཁའ་གཏེར་༡༠ལ་ཕྱི་དཀྱིལ་གནམ་བྱད། །

〈152〉、〈153〉 ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །སྐབས་ཀྱི་དཀྱིལ་
སའི་བར་བྱད་ཀྱིས། །གོང་བཞིན་བཟུང་བའི་རྒྱས་ཆེན་དང་། །

〈154〉、〈155〉 [བཏང་ཟིན་] ཟླ་དཀྱིལ་བར་བྱད་ལག་གསལ་བས། །རྒྱས་
ཆའི་རེབ་མིག་ལས་ཐོབ་དེ། །འཛིན་ནམ་གཏོང་བའི་ཤར་རུབ་ཆའོ། །

〈156〉、〈157〉 ཟླ་བའི་མཐོ་དམའི་ཆ་རགས་དང་། །དཀྱིལ་གནམ་བར་
བྱད་ཀྱིས་བྱར། །བཟུང་སྟེ་རྒྱས་ཆའི་རེབ་མིག་ལས། །ཐོབ་པ་ལྟ་བུར་དམན་

ཆའོ། །

〈158〉、〈159〉 འཛིན་གཏོང་ཤར་རུབ་དམན་ཆ་ཉིད། །བདེན་རྒྱས་ཤར་
རུབ་དམན་ཆ་ཡི། །སོ་སོར་ཁྱད་གིས་མང་སྤྱངས་སྟག །གཟའ་འཛིན་ཟླ་བཤོད་
ལ་བསྟན་ནམ། །སི་ཕྱེ་དེ་ཡང་འཛིན་པའི་སྐབས། །ཟླ་དཀྱིལ་རུབ་དང་བདེན་
རྒྱས་ཤར་རུབ་དམན་ཆ། །[འཛིན་པའི་ཤར་རུབ་དམན་ཆ་ལས་མང་ན་སི་ཁྱེང་
ཁྱད་ན་བསྟན། །ཟླ་དཀྱིལ་ཤར་དང་བདེན་རྒྱས་ཆ། །མང་ན་བསྟན་ལ་ཁྱད་ན་
སི། །གཏོང་སྐབས་རུབ་དང་བདེན་རྒྱས་ཆ། །མང་ན་བསྟན་ལ་ཁྱད་ན་སི། །
ཤར་དང་བདེན་རྒྱས་ཆ་མང་ན། །སི་ཁྱེང་ཁྱད་ན་བསྟན་པར་བྱ། །འཛིན་ནམ་
གཏོང་བའི་ངེས་བཤོད་ཟེར། །

〈160〉、〈161〉 འཛིན་གཏོང་རྒྱས་ཀྱི་བར་བྱད་[སྤང་བཤེགས་] གྱུར། །
གཟའ་འཛིན་ཟླ་བཤོད་[སྤང་བཤེགས་] ཀྱིས་བསྐྱར་ལ། །འཛིན་སྐབས་འཛིན་
པའི་ངེས་བཤོད་དང་། །གཏོང་སྐབས་གཏོང་བའི་ངེས་བཤོད་ཉིད། །སྤང་
རྒྱས་ཤེགས་པས་བཞོས་ཐོབ་སྤང་། །འཛིན་པའམ་གཏོང་བའི་ཡུན་ཚད་དོ། །

〈162〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཡུན་གཉིས་ཀ །བསྐྱེས་ན་འཛིན་མགོ་
བཅའས་པ་ནས། །བཏང་ཟིན་བར་གྱི་ཡུན་ཚད་འཆར། །

〈163〉、〈164〉 རྒྱས་ཚོད་བརྟགས་པ་འཛིན་ཚོགས་ཀྱི། །བདེན་རྒྱས་
འཛིན་ཡུན་གྱིས་སྤེལ། །འཛིན་མགོའི་རྒྱས་དང་གཏོང་བའི་ཡུན། །བསྐྱེས་པ་
བཏང་ཟིན་རྒྱས་ཚོད་དོ། །[མདོ་སྤྱད་ཡུལ་འདིར་འཛིན་མགོའི་རྒྱས་ཚོད་དང་བཏང་
ཟིན་རྒྱས་ཚོད་ལ་གཟུགས་་ཀྱིས་སྤེལ་ནས་བརྟགས་དགོས།

〈170〉、〈171〉 འཛིན་དང་གཏོང་བའི་ཚུགས་བརྟགས་པ། །འཛིན་
ཚོགས་བར་བྱད་དག་པ་ཉིད། །ཞོ་སྐབས་འཛིན་པར་བྱེད་གོང་དུ། །གཡས་

ཉེའི་འག་དང་བྱེད་འག་རྒྱ། །འོག་ཉེའི་གཡས་ནས་འཛིན་པ་དང་། །གཏོང་
བར་བྱེད་གོང་འོག་ཉེའི་གཡོན། །བྱེད་འོག་གཡོན་གྱི་འོག་ནས་གསོ། །བྱང་
སྐབས་འཛིན་པར་བྱེད་གོང་རྒྱ། །ཉིང་ཉེའི་གཡས་དང་བྱེད་འོག་རྒྱ། །གཡས་
གྱི་ཉིང་ནས་འཛིན་པ་དང་། །གཏོང་བ་བྱེད་གོང་གཡོན་གྱི་ཉིང་། །བྱེད་འོག་
ཉིང་གི་གཡོན་ནས་གསོ། །

〈180〉ད་ནི་ཉི་ཟླ་བཟུང་བཞིན་པར། །འཆར་རུབ་བཟུང་ཆ་བརྟགས་པ་
ལ། །ཉི་མའི་འཆར་རུབ་རྒྱས་ཚོད་དང་། །ཉིན་མཚན་རྒྱ་ཚོད་ཤེས་དགོས་པས།
དེ་ལ་རགས་ཅམ་འདི་ལྟ་སྟེ། །ཉི་མའི་ངེས་ཞག་དག་པ་ལས། །ཁྱིམ་བྱག་ཕྱི་
ཞིང་མ་ལུང་ན་བརྩ་གཉིས་བསྟན་ནས་ཕྱི་བའི་ལྟག་མ་ཉིད། །ཞག་༣༠ རྒྱ་གསེལ་བ་
[ལ་ཞག་གནས་བསྟེས་པ] མཁའ་རྒྱུན་༡༥༠ ལས། །མང་ན་མཁའ་རྒྱུན་༡༥༠ གྱིས་
སྦྱངས་ཤིང་། །ཉུང་ན་མཁའ་རྒྱུན་ལ་སྦྱངས་ལྟག །པེ་ཅིང་ལྟ་བུར་རི་ཟླས་
༡༧བསྟར། །རྒྱུན་༡༥ གྱིས་ཐོབ་པས་འབྱང་རྒྱ་མཚར་༤༤༥། །དམན་པའམ་
བོད་ཡུལ་ལྟ་བུ་རྩ། །ཁྲུས་༥བསྟར་ཆོས་༡༥ གྱིས་བགོས་ཐོབ་པས། །ཁྲུ་ཐིག་རྒྱ་
བོར་༤༠༥དམན་པ་ཡི། །

〈181〉ལྟག་མ་ཕུན་ཏི་ཆོས་༡༥ གྱིས་དྲིལ། །ཉི་མ་འཆར་བའི་རྒྱ་ཚོད་[ཁེ]
ཡིན། །

〈182〉དེས་སྦྱངས་རྒྱས་གཏེར་༥༦ ཉི་རུབ་ཚོད། །

〈183〉、〈184〉ཉི་རུབ་ཚོད་གྱིས་ཉི་འཆར་ཚོད། །ཕྱི་ལྟག་མཚན་མའི་རྒྱ་
ཚོད་[ཁེ]དེ[མཚན་ཚད]། །མ་ལུངས་རྒྱས་གཏེར་༥༦བསྟན་ལ་སྦྱངས། །དེས་
སྦྱངས་རྒྱས་གཏེར་༥༦ ཉིན་[ཚད]རྒྱ་ཚོད་[ཁེ]། །

〈185〉ཉི་མའི་འཆར་རུབ་[ཉི་མ་འཆར་བའི་རྒྱ་ཚོད་རྒྱ་མཚོས་༤བགོས་ན་.....

འཆར་རུས་དང་། རུབ་པའི་ཚུ་ཆོད་བཞོས་ན་རུབ་རུས་སྟོན་ཚུ་ཆོད་[ཁི]དེ། ཀླུ་
མཆོས་ལེགས་ཐོབ་རུས་[རྒྱུ་གི་]ཆོད་དོ། ཀླུ་པོ་༡༩ཐོབ་ན་སྤུའི་སྤང། །
རི་གཟུགས་༡༡ཐོར་གཟུགས་༡༤བྱང་སྟོད་སྤང། །བྱག་གཟུགས་ཁྱི་སྟོད་དེ་
བཞིན་རུ། མཆོ་ལྟག་སྤང་མདའ་༥[ཡས་སྟོད་]རུས་༦[ཡས་སྤང་]ཡས་སྟོད་
སྤང། རི་པོ་༡ཐོབ་ན་འབྲུག་སྟོད་དོ། །

〈186〉 - 〈189〉དེ་ནས་ཟླ་བ་བཟུང་བཞིན་པར། འཆར་རུབ་བཟུང་ཆ་
བརྟགས་པ་ལ། འཛིན་རྫོགས་མཁོ་བའི་རུས་ཆོད་དང་། ཉི་མའི་འཆར་རུབ་
ཚུ་ཆོད་ཀྱི། ཁྱུང་གིས་མང་སྤྱངས་སྤང་རུ་བཞིགས་〈186〉། ཟླ་བའི་རེས་
བཞོད་སྤང་བཞིགས་པས། བསྐྱར་ལ་མཁའ་རོས་བཞོས་ཐོབ་པ། རང་ཉིད་
རང་གིས་བསྐྱར་བ་དང་〈187〉། རྒྱ་ཟླའི་བར་བྱད་དག་པ་ཡང་། སྤང་
བཞིགས་རང་བསྐྱར་གཉིས་ཀ་བསྐྱེས། དབྱུང་མས་སྤྱེ་ཞིང་〈188〉ཟླ་བ་ཡི། །
འཛིན་མཆོམས་བར་བྱད་སྤང་བཞིགས་པས། ཁྱུང་གིས་མང་པོར་སྤྱངས་པའི་
ལྟག འཛིན་ཆ་སྤང་རུ་བཞིགས་པས་བསྐྱར། འཛིན་རྫོགས་བར་བྱད་སྤང་
བཞིགས་པས། ཐོབ་པ་ཟླ་བ་བཟུང་བཞིན་པར། འཆར་དང་རུབ་པའི་བཟུང་
ཆ་ཡིན་〈189〉། །

〈190〉 - 〈193〉ཉི་མ་བཟུང་བཞིན་འཆར་རུབ་ནི། འཛིན་རྫོགས་
བདེན་པའི་རུས་ཆོད་དང་། ཉི་མའི་འཆར་རུབ་ཚུ་ཆོད་ཀྱི། ཁྱུང་གིས་མང་
སྤྱངས་〈190〉སྤང་རུ་བཞིགས། གཟུའ་འཛིན་ཟླ་བཞོད་ཚུ་སྤང་རུ། བཞིགས་
པས་བསྐྱར་ལ་འཛིན་གཏོང་གི། ཡུན་ཆད་སྤང་རུ་བཞིགས་པས་བཞོ། ཐོབ་
ནོར་རང་ཉིད་རང་གིས་བསྐྱར་〈191〉། འཛིན་རྫོགས་བར་བྱད་དག་པ་ཡང་། །
སྤང་བཞིགས་རང་ཉིད་རང་གིས་བསྐྱར། གཉིས་ཀ་བསྐྱེས་ལ་དབྱུང་མས་སྤྱེ། །

〈192〉 འཛིན་མཚམས་བར་བྱད་སྤང་བཤེགས་པའི། གཉིས་ཀྱི་ཁུང་གིས་མང་
སྤངས་ལྷག། མཁའ་མིག་མེས་༥༠༠བསྐྱར་ཟླ་བྱེད་ཀྱིས། བོད་ནོར་སྤང་ཉི་
མཁའ་རོས་བྲིལ། བཟུང་བཞིན་འཆར་རུབ་བཟུང་ཆའོ། །〈193〉

〈194〉 ཉི་མའི་འཆར་རུབ་ཚུ་ཚོད་མང་། གཏོང་དང་ཁུང་ན་འཛིན་
སྐབས་ཡིན། བཟུང་བཞིན་འཆར་རུབ་བརྟགས་པའི་ཚུལ། རྒྱལ་ཁབ་ལྟར་ན་
དེ་ལྟར་རོ། །

〈195〉 བོད་ཀྱི་ཡུལ་ན་འཛིན་གཏོང་གི། རུས་ཚོད་བརྟགས་པའི་སྐབས་
ཉིད་དང་། བཟུང་བཞིན་འཆར་རུབ་བརྟགས་སྐབས་འདིར། ཟླ་བ་ཡིན་ན་
འཛིན་ཚུགས་ཀྱི། མཁོ་བའི་རུས་(55) དང་ཉི་ཡིན་ན། འཛིན་ཚུགས་བདེན་
པའི་རུས་ཚོད་ལས། གཞུགས་ཀྱི་དང་ཉི་མས་ཀྱི་མཚན་ལ་བརྟགས། །

〈196〉 ཉི་ཟླའི་འཆར་རུབ་ལྷ་ཕྱེད་བྱད་པར་ཡང་རྒྱ་ཅིས་ལས། རྒྱལ་ཁབ་
འདི་ནས་ཤར་གྱི་ཆར་འཆར་ལྷ་ཞིང་། རུབ་ཀྱི་ཆར་འཕྱེ་བར་བཤད། ས་
ཚུགས་གང་ཡིན་ཀྱང་ཉིན་བྱེད་རྟའི་དབུས་དང་ནམ་བྱེད་བྱི་བའི་དབུས་སུ་……
འདྲོད་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་ན་བོད་ཡུལ་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་ནས་སྟོ་སྟོད་ཀྱི་ཆར་
གཏོགས་པས། འཆར་རུབ་ཀྱང་འདི་ལ་ཁུང་ཟད་འཕྱེ་འདྲ་ཞིང་། ས་ཆ་
འདིར་ཉིན་བྱེད་ལྷ་བྱར་སྐབ་པའི་ཆོ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཉིན་བྱེད་ཁུང་མ་སྐབ་པའི་
རུས་ཡིན་པས། འདིར་ཉིན་བྱེད་རྟའི་དབུས་སུ་ཉི་མ་འཛིན་སྲིད་ན་བོད་དུ་
ཉིན་བྱེད་ཁུང་མ་སྐབ་པའི་སྐུལ་གྱི་རུས་ཉི་མ་འཛིན་པར་མཐོང་བ་དང་།
འདིར་ནམ་བྱེད་བྱི་བའི་དབུས་ལྷ་བྱར་ཟླ་བ་འཛིན་པའི་ཆོ། བོད་དུ་སྤྱོད་
འཁོར་ལག་གི་རུས་འཛིན་པ་འོང་བས། ཟླ་བའི་སྐབས་འཛིན་ཚུགས་མཁོ་རུས་
དང་། ཉི་མའི་སྐབས་འཛིན་ཚུགས་བདེན་རུས་སུ་རུས་ཚོད་གཞུགས་དང་ཆ་

ཀྱ་ཅིས་ལས་རྒྱལ་ས་ལེ་ཅིང་ཡུལ་གྱ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ལྔ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ།

ཤས་ཉི་མས་ཕྱིན་འགྲིག་གས་སྟམ་ནས་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

[ཞེས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ལེ་ཅིང་གནས་པའི་ཡུལ་གྱ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་ཉི་ལྔ་གཟའ་འཛིན་བརྟགས་ཚུལ་འདི་ནི་དཔལ་རིས་ལྷ་ཡང་དགོན་གྱི་ཅིས་རམས་པ་བཟོད་པ་རྒྱལ་.....
མཚན་གྱིས་སྟོབ་དཔོན་མཁས་པའི་དག་སྟོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་ནའི་ཅིས་གཞུང་ཇི་བཞིན་...
དོན་འགྱུར་བྱས་ནས་བྱས་པ་འདི་ཉིད་ས་སྟེང་ཀྱན་དུ་འཕེལ་བར་གྱུར་ཅིག།]

[ཀྱ་ཅིས་འདི་ལྷ་ཡང་ཅིས་དཔེ་ཐོག་ནས་བྱས་པར་སྐྱུར་བྱང་ཡང་འདི་བཞིན་སྟང་།
གཞན་ལེ་ཅིང་ཡུང་དགོན་དང་སྟག་ཡུལ་དུ་ཡང་ཅིས་འདི་དར་སྟེ་ཆེ་བས། དེ་དག་གི་དཔེ་
ཆའི་ཅིས་མགོ་ལོ་དང་ཅ་བའི་ཆོག་དོན་ངོ་མ་སྟག་པ་རེ་བྱ་མིག་བཅས་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་.....
འདུག་པ་བདག་གིས་མཐོང་། ཁོང་ཆོས་འདི་སྟོན་ཡུང་དགོན་ཅིས་རམས་པ་མཁས་པ་
ཞིག་གིས་བྱས་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ་དཔེ་མལ་ཆེར་ལ་སྐྱུར་བྱང་མི་སྟང་དོ། །]

(1987ལོའི་ལྷ3པར་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་《བོད་གྱི་.....
ཅིས་རིག་གི་གོ་དོན་དང་ལག་ལེན་》གྱི་ཤོག་གྲངས་353—377ལ་གསལ།)

汉历^①中以首都北京所在地区 为主^②之交食推步术(合译)

〔译文〕 顶礼上师!

〈1〉〔译文〕 从乾隆九年木鼠年^③起,计已过年数^④。

〈2〉〔译文〕 乘以12^⑤,重张两位^⑥,下位乘2,加10,除以65,其商〔只用整数〕加于上位,为已过月数^⑦。(岁首积朔)

〔原注〕 支那历原法此处系以前岁平朔根加十二个月的朔实,减去是年太阳转年日数,不足减则是前一年有闰,加一个月的朔策再减,即得所求年平朔根。求前一年之太阳平行等根数时,如逢有闰月,加第十三月根数,无闰时,加第十二月根数。并无此处所讲之积月算法。现为便于计算,依一般方法^⑧而写。

〔译注〕 ①汉文的历法甚多,仅经历代皇帝颁行者就有数十种,此处专指清代的时宪历。

②日食发生的情况因观察者所在地区的经纬度不同而有很大的差异,所以特别标出“以北京地区为主”。

③藏族以五行加阴阳配十二属相纪年,与汉族六十干支相当。例如,阳木鼠(甲子)、阴木牛(乙丑)、阳火虎(丙寅)、阴火兔(丁卯)等。在实际应用中略去阴阳二字亦不致发生误解。

④此历以乾隆九年甲子为历元(公元1744),已过年数即积年数。

⑤每年化成12月。

⑥重张两位即把这个数写两遍,一在上,为上位;一在下,为下位。

⑦时轮历65年设24闰。每经一个平月积闰余二分(闰月不计分),满65分设一闰月。因此,平均32个半月加一闰月。10这个数字,表示历元时的闰分。

⑧一般方法指藏族历算家习用的时轮历方法。

以下第〈3〉步应为入年月数,第〈4〉步应为积月(通朔),因按时轮历法计算,故未交待。

〈5〉〔译文〕求太阳转年积日数^①(通积分)

置积年,重张两位,上位乘365,下位乘60^②,加53^③除以247,商数加于上位,得转年积日数。

《清史稿时宪志》(以下简称《时宪志》)中华书局,1976年版,1723页:

求天正冬至,置周岁,以距元年数减一得积年,乘之,得中积分,加气应得通积分。

〔译注〕①转年是一年终了转入下年之意,从历元冬至到所求年首冬至。

②岁实 $365\frac{60}{247}=365.2429149$,这是藏传时宪历的作者自造的,不是时宪历原数值。

③ $\frac{53}{247}$ 是历元时冬至时刻的日余,乘以24,即为自夜半起算的冬至时刻的小时数。

〈6〉〔译文〕转年日数加23^①除以60,余为转年日干支(天正冬至干支)。零为甲子,一为乙丑,二为丙寅,依次类推,十为甲戌,二十为甲申,三十为甲午,四十为甲辰,五十为甲寅,五十九为癸亥。

《时宪志》1723页:中积分加气应得通积分,其日满纪法去之,余为天正冬至日分。自初日起甲子。

〈7〉〔译文〕转年日数加25^②,除以28,商余为转年日冬至值宿,零为角,一为亢,二为氐,廿七为轸。

《时宪志》1723页:

中积分加宿应,满宿法去之,为天正冬至值宿日分,初日起角宿。

〔译注〕①加23,因历元冬至日的干支是丁亥。

②加25,是因历元冬至日值张宿。

本书中周天 360° 无论其起点是冬至或黄白交点或其他,都分为十二个 30° ,用十二宫名表示其为第几个 30° 。如双鱼 15° 只表示 75° ,与黄道十二宫有时无干。十二宫名所表示的度数如下:

零摩羯 一宝瓶 二双鱼 三白羊 四金牛 五双子
 0° —— 30° —— 60° —— 90° —— 120° —— 150° —— 180°
 六巨蟹 七狮子 八室女 九天秤 十天蝎 十一人马
 180° —— 210° —— 240° —— 270° —— 300° —— 330° ——
 360°

以下〈8〉〈9〉〈10〉三号留做推曜、宫、卦之用。

〔译文〕求本年五项根数^①

〈11〉置积月重张六位,分别乘以 $29^d, 12^h, 44', 3'', 3'''$, $111''$;自上而下加 $23^d, 1^h, 55', 1'', 6'''$, $322''$ 。由下而上依次除以360, 60, 60, 60, 24。其最上一位〔日位〕减去转年日数,即得本年平朔根^②。

〈12〉积月乘 $0^z, 29^\circ, 6', 24'', 15'''$, $103''''$;加 $0^z, 23^\circ, 31', 32'', 37'''$, $8''''$ 。依次除以360, 60, 60, 60, 30, 12, 商余为太阳平行根^③。

〈13〉积月乘 $0^z, 29^\circ, 6', 19'', 9'''$, $242''''$;加0, 15, 1, 53, 19, 100。按360, 60, 60, 60, 30, 12进位,得太阳自行根^④(平引)。

〈14〉积月乘 $0^z, 25^\circ, 49', 0'', 3'''$, $317''''$;加0, 5, 11, 21, 48, 103。按360, 60, 60, 60, 30, 12进位,得太阴自行根^⑤(平引)。

〈15〉积月乘 $1^z, 0^\circ, 40', 13'', 55'''$, $167''''$;加8, 17, 57, 13, 10, 133。按360, 60, 60, 60, 30, 12进位,得罗头距月根^⑥(太阴交周)。

〔译注〕①平朔根、太阳平行、太阴平行、太阳自行、太阴自行,为时宪历求日月食中的五项最基本的数据,其他数据均在这五个

基本数据之上导出,故称为五项根数。

②平朔根为从历元平朔(乾隆九年甲子,公元1744年,十二月初一)至日食或月食发生之月平朔之间的时间间隔。它等于积月乘以朔望月值加朔应。朔应的日位为历元平朔日的干支序数,时分以下为历元平朔时刻。求得之平朔根为交食发生之月平朔之干支和平朔发生的时刻。

③太阳平行根为交食发生之月平朔时刻太阳的平行度,也即该时刻太阳的平均方位。它等于积月乘以太阳每月的平行度,再加上太阳平行应。太阳平行应 $0^{\circ}23'31''32''37''8''$ 为历元之年十二月平朔时太阳离开冬至点的平行度。

④太阳自行根,在时宪历中称为平引,为交食发生之月平朔时太阳在小轮上的行度,实即太阳离开近地点的距离。 $0^{\circ}29'6''24''15''103''$ 为每月太阳离开近地点的行度,它与每朔望月之太阳平行相减,为每月太阳近地点移动的数值。 $0^{\circ}15'1''53''19''100''$ 为历元年十二月平朔,太阳离开近地点的距离,它与太阳平行应相减,便是历元时太阳近地点离开冬至点的距离。

⑤太阴自行为交食发生之月平朔时月亮在小轮上的行度,时宪历称为太阴平引,实为月亮离开近地点的距离。 $0^{\circ}25'49''0''3''317''$ 为月亮每月离开近地点的行度,它与每朔望月月亮的平行相减,为每月月亮近地点移动的度数。

⑥罗头距月根为交食发生之月平朔时,罗喉头离开月亮平行度的距离。 $1^{\circ}0'40''13''55''167''$ 为每月月亮离开罗头的行度。它与月亮每月行度相减,为罗头每月逆行的行度,称为太阴月交周。 $8^{\circ}17'57''13''10''133''$ 为历元时罗头离开月亮的距离。

《文殊笑颜论》说:“此派虽有罗喉之名,但无罗喉基数及罗喉头、尾之称,而说地球上空日月诸曜宿重叠转动,月地日成一线时,月蔽日及地荫蔽月而有交食。”可见藏族学者对交食成因的科学原理是清楚的。

〈16〉~〈20〉〔译文〕 此为所求年之五项根数。再以此中诸乘数,乘霍尔月的月数,以其积加之,得所求月朔之五项根数。

〔原注〕 五项乘数本应乘以已过月数,但此历法之首月为霍尔历十二月,即鬼宿月,时轮历家运算时亦常用与霍尔历月份相同的数值,此处亦依其法,用当月月序数值即可(不必减一)。

〔译注〕 此处“霍尔”即蒙古。时轮历以月望所在之宿纪月,起角宿月。藏族古代沿用此法,兼用四季各分孟、仲、季纪月。至元代才接受以冬至后第二个朔日为年首和以正、二、三等序数纪月之法,称为“王者年”、“蒙古月”。这本来是夏历的纪月法,但因藏历的闰月与夏历有时不一致,所以“霍尔月”的月份与夏历也不完全一致。

〔译文〕 求望日诸根:〔所加望策〕

〈21〉该月平朔根加 $14^d, 18^h, 22', 1'', 32'''$, 0

〈22〉太阳平行根加 $0^z, 14^\circ, 33', 12'', 8'''$, 0

〈23〉太阳自行根加 $0^z, 14^\circ, 33', 9'', 35'''$, 0

〈24〉太阴自行根加 $6^z, 12^\circ, 54', 30'', 2'''$, 0

〈25〉太阴交周根加 $6^z, 15^\circ, 20', 6'', 57'''$, 0

《时宪志》1748页:

求平望,以太阴入食限月数与朔策相乘,加望策,再加首朔日分及纪日,满纪法去之,余为平望日分。自初日起甲子,得平望数,以刻下分通其小余,如法收之。初时起子正,得时刻分秒。

求太阳平行,置积朔,加太阴入食限之月为通月,以太阳平行朔策乘之,满周天秒数去之,加首朔太阳平行应,又加太阳平行望策,即得。

求太阳平引,置通月,以太阳引数朔策乘之,去周天秒数,加首朔太阳引数应,又加太阳引数望策,即得。

求太阴平引,置通月,以太阴引数朔策乘之,去周天秒数,加首朔太阴引数应,又加太阴引数望策,即得。

〔译注〕 判断有食无食有三步:

1. 用〈25〉太阴交周根可以初步判断出现交食的可能性。

月食 $5^z 14^\circ 51' \text{ —— } 6^z 15^\circ 9'$

$11^z 14^\circ 51' \text{ —— } 0^z 15^\circ 9'$

日食 $5^z 8^\circ 42' \text{ —— } 6^z 9^\circ 14'$

$$11^{\circ}20' 46' \text{ —— } 0^{\circ}21' 18'$$

2. 下一步再用〈39〉实交周(罗月实距)可进一步判断有食与否。

$$\text{月食 } 5^{\circ}17' 43' \text{ —— } 6^{\circ}12' 17'$$

$$11^{\circ}17' 43' \text{ —— } 0^{\circ}12' 17'$$

$$\text{日食 } 5^{\circ}11' 34' \text{ —— } 6^{\circ}6' 22'$$

$$11^{\circ}23' 38' \text{ —— } 0^{\circ}18' 36'$$

3. 用〈60〉交食限差(并径)与〈51〉食甚距纬之大小决断必食与否。

〈26〉〔译文〕 置所求月朔日或望日之五项根数,求太阳损益数(太阳均数)^①。

以太阳自行根〈18〉或〈23〉〔之宫、度〕,查表二太阳损益表(查得后,此宫、度数即无用,可擦掉)。用度下秒位差乘太阳自行根数值之分以下各位,(后按360, 60, 60进位,其最上位)以60除之,商数为秒位(满60进位为分)。表中其下一度之数值如较大则(与表中查得之原数)相加;如较小,则减。〔加减后所得数值〕摩羯、宝瓶、双鱼、白羊、金牛、双子等六宫为正数;巨蟹、狮子、室女、天秤、天蝎、人马等六宫为负数。其正负,要做出标志。

《时宪志》1784页,雍正癸卯元法上:求实行,先求引数,同甲子元法。乃用平三角形,以二千万为一边,倍两心差(16900)为一边,引数为所夹之角(六宫内用内角,六宫外与全周相减用其余),求得对倍两心差之角,倍之为椭圆界角。又以本天小径(9998571)为一率,大半径(10^7)为二率,前所夹角正切为三率,求得四率为椭圆之正切,检表得度、分、秒。与引数相减,余为椭圆差角。最卑前后各三宫与椭圆界角相加,最高前后各三宫与椭圆界角相减(原注:自初宫为最卑,后以此顺记)为均数。

〔译注〕①此为因太阳盈缩运动所引起的比平均运动多行或少行的数值。

〈27〉〔译文〕 求太阴损益数(太阴均数,月初均)^①

以太阴自行根〈19〉或〈24〉查表三太阴损益表。以度下秒位差乘自行根之分以下各位如上法。但摩羯等六宫为负数,巨蟹等六

宫^②为正数^③。或正或负,记之。

四库全书《新法算书》卷72第29页,加減度表用法:加減度表以太阳太阴之引数查均度,以均度或相加,或相減于平行,得二曜实经度。其首行所书太阳、太阴各加減者,顺加逆则減,顺減逆则加。故各项上下俱有加減,而上则总以顺逆各贯下也。次行是其各度分秒,上下各一横行,上为顺数,下为逆数。所记宫度者乃太阳、太阴公用之引数,须照各宫顺逆字号顺逆查也。各直行所当太阳、太阴,或加或減者均度也。两引数相较有分秒,两均度相较则有较分,以其分依中比例法,可得细引数,细均度也。

〔译注〕①此为因月亮迟速运动所引起的比平均运动多行或少行的数值。

②马杨历书中日月均数表,均以十二宫名称排列。但因日月近地点与十二宫并不对应,是在其间作相对运动的,故借用十二宫名列表并不确切。它实际是从近地点起算的前加速六宫,后減速六宫。由于太阳近地点移动很慢,而且近地点在冬至所在宫内,借用十二宫名列表尚可,月亮均数表则完全名不符实,容易引起概念上的误解。

③太阳均数表从近地点起算,时宪历称为最卑点;月亮均数表从远地点起算,时宪历称为最高点。由于起算点不同,故有正负之差异。

〈28〉〔译文〕 求平距时

查表所得之太阳、太阴损益数〈26〉〈27〉,正负相同时以小減大,正负不同则相加(为平距弧)^①。无论加或減,其得数各位均乘以18000,自下而上除以60,60,9143,商数为“时”位。商余乘60,再除以9143,得数为分。商余再乘60,除以9143(如愿求细数,可再乘除),得平距时。^②标出正负:日、月损益数同为正数时,日大者记为正;月大者记为负;日月同为负数时,日大者为负,月大者为正;日月损益异号时,按太阳之符号记之。^③

《时宪志》1748页:

以月距日一小时平行(月一小时平行減太阳一小时平行得1828" 6121弧秒)为一率,一小时化秒(3600)为二率;已求得之距

弧化秒为三率,求得四率为距时秒。随定其加减号,两均〈26〉〈27〉同号,日大仍之,日小反之,两均一加一减,其加减从日。

〔译注〕 ①平距弧意为日月之间的平均距离。平均二字,是对下文的实距弧而言的。平朔时,日月的平均位置相同,但由于日月运行有快慢,便造成日月位置不等,其差异称为距弧。比平行快,为向东多行,慢为落在西面少行。其日月距弧的大小,决定于日月均数的正负号:异号相加(位于日月平行的两边),同号相减(位于同一边)。

②时宪志交待了以日月损益数,求行这段距弧所需时间的原理。月距日一小时平行为 $1828''.6121$,一小时为3600秒,二数各乘以5,便得整数9143和18000。距弧除以月距日一小时平行,便求得距时。若用秒表示,则乘以3600,故此处有乘18000,除以9143。

③日月均自西向东顺行。由于月行速,日行慢,月亮总是自太阳西面追上太阳。故在这段距弧中,月在日西时,实际尚未到合朔时间;如月在日东,则实际合朔时间已过。由此便可判断距时的正负号:当日月损益同为正数时,日大为正;同为负数时,月大为正;日月异号时,按太阳之正负记之。余则相反。

〈29〉〔译文〕 求太阳实自行(太阳实引)

置平距时〈28〉重张两位,其一乘887除以60,60,360得数之为分位^①。商余乘60,(加原数后)再除以360,得数为秒(是为太阳引弧,上一步中如已求细数,则再乘除)。再与太阳自行根〈18〉按平距时之符号加减,得太阳实自行。^②

《时宪志》1748页:

以一小时化秒(3600)为一率,太阳一小时引数($147''.84$)为二率,距时秒为三率,求得四率为秒,以度分收之,为太阳引弧。(依距时加减号)以加减太阳平行,得实引。

〔译注〕 ①太阳在小轮上一小时行 $147''.84$, (即一小时太阳自行)乘以60,即近似地等于8870"。

②求太阳行度改正时,先以平引求粗数,再以粗数求出太阳行这段弧的时间,再由这段时间求其引弧改正数,才得实引(太阳在小轮上的实际行度)。

〈30〉〔译文〕 求太阴实自行(太阴实引)

平距时〈28〉之另一个的各位都乘以871,除以60,60,1600,得数为度。商余乘60,(加原数)除以1600,得数为分,商余再乘60,(加原数)除以1600,得数为秒。再与太阴自行根〈19〉按平距时〈28〉之符号加减,得太阴实自行。

《时宪志》,1749页:

求太阴实引,以一小时化秒(3600)为一率,太阴一小时引数(1959".75)为二率,距时秒为三率“求得四率为妙”,(四率比例算法的意义可参看〈40〉译注)以度分收之,为太阴引弧。(依距时加减号)以加减太阴平行,得实引。

〔译注〕 太阴一小时平行1959".75,一小时化秒为3600,各除以2.5,即得整数871和1600,以数式表示,为

$$\frac{1958.75 \div 2.5}{3600 \div 2.5} = \frac{875}{1600}$$

〈31〉〈32〉〔译文〕 求太阳、太阴实损益(日实均,月实均)

以太阳实自行〈29〉,太阴实自行〈30〉,分别查表二、表三,如前法,即得太阳、太阴实损益。并按表中符号,记出其正负。

〔译注〕 可再用与〈26〉相同的方法,细求中比例。《文殊供华论》说:查表二时0,1,2,8,7,6宫为正数;3,4,5,11,10,9宫为负数。度数用顶行者为正,用底行者为负。查表三时0,1,2,7,6宫为正数,4,5,11,10,9宫为负数。3,8两宫后一日大者为正,小者为负。度数用顶行者为负,用底行者为正。

〈33〉〔译文〕 求实距时

太阳实损益〈31〉与太阴实损益〈32〉正负同号时,以小减大;异号时相加(得实距弧)。如上法(乘18000,除以9143)所得时、分、秒为实距时。加减符号仍如前:太阳、太阴实损益同为正号时,日大者为正数,月大者为负数;同为负号时,日大者为负,小者为正。一正一负时,从太阳。

〈34〉〈35〉〔译文〕 求实朔、实望

实距时〈33〉重张三位,其一与平朔根〈11〉或平望根〈21〉按符号加减,得实朔〈34〉或实望〈35〉。时位不足减,则由日位退一,化

为24时再减。时位加后满24则进位为日。

〔译注〕 由于日月运行有快慢,而产生日月平行与实行之间的距弧,从而产生距时,即实朔望与平朔望之间的时间差。它与平朔望相加减,便得实朔望。

〈36〉〔译文〕 求太阳实平行

实距时〈33〉其二,以日位乘2129,除以864,商数为分,分数进位为度,余数乘60,与原分乘以2129相加,除以864,得数为(日距弧)秒^①,再与所求月之太阳平行〈22〉,按实距时〈33〉之符号而加减,得太阳实平行(实朔望太阳平行)。

《时宪志》1749页:

以太阳实引复求均数为日实均,并求得太阳距地心线(即实均第二平三角形对正角之边)。以太阴实引复求均数为月实均,并求得太阴距地心线(法同太阳)。两均相加减为实距弧(加减与距弧同)。依前求距时法,求得时分为实距时。……以一小时化秒为一率,太阳一小时平行(147" .8471049)为二率,实距时化秒为三率,求得四率为秒,以度分收之,得太阳距弧,(依时距加减号)以加减太阳平行。

〔译注〕 ①太阳一小时平行(与太阳一小时自行仅差0.01秒),147" .85,化成分,分子分母再各乘以14.4,便得以分数表示的太阳一小时平行:

$$\frac{147'' .85 \times 14.4}{60'' \times 14.4} = \frac{2129}{864}$$

实距时乘以一小时太阳平行,为平朔时太阳行度与实朔时太阳实行之差。它与太阳平行度相加,便得实平行。即实朔望时的太阳平均行度。

〈37〉〔译文〕 求实朔望太阴平交周(罗月平距)

(实距时)〈33〉其三时位乘4961,除以150,得数为分(满60进位为度),余乘60(加入原分乘以4961),除以150,得数为秒^①(是为交周距弧)。按实距时〈33〉之正负,与(五项根数中之)罗月距根(平朔望太阴交周)〈20〉加减,得实朔或实望之罗月距(实朔望平交周)。

《时宪志》1749页：

求实交周，以一小时化秒为一率，太阴一小时交周（1984.402549）为二率，实距时化秒为三率，求得四率为秒，以度分收之，为交周距弧。以加减太阴交周，（依实距加减号）又以月实均加减之，为实交周。

〔译注〕 ①实朔望月亮距离黄白交点行度，等于实距时化成行度，和平朔望月亮与交点行度之和。

月亮一小时距交点行1984" . 4，除以60化分，分子分母均乘以2.5，得

$$\frac{1984'' . 4 \times 2.5}{60 \times 2.5} = \frac{4961}{150}$$

〔38〕〔译文〕 求太阳定度（太阳真黄经）

太阳实损益〔31〕与太阳实平行〔36〕，按自己的正负号加减，得太阳定度，即太阳的黄道经度（原注：亦名太阳定实行）。

〔译注〕 太阳实平行是实朔望的平均行度，尚未考虑到盈缩，加上实损益后，便得太阳定度。

〔39〕〔译文〕 求实朔望罗月实距

再以上节所述之（实朔或实望之）罗月距〔37〕，与太阴实损益〔32〕或加或减，得罗月实距（实朔望实交周）。

〔译注〕 实朔望罗月平距，为实朔望时太阴平均离开罗头的距离。尚未考虑到太阴的快慢变化，加上实损益后，便得实朔望罗月实距。

〔40〕〔译文〕 求太阳赤道经度

以太阳定度（黄经）〔38〕查表四太阳赤道升度差表，所得宫度为太阳赤道经度。^①

〔原注〕 计算日月食不用。^②

〔译注〕 ①藏文各书均缺此表。今据《新法算书》卷27及《历象考成表》卷16补译此表为藏文。表的制法如下：《时宪志》1725页第5行：“以半径为一率，黄赤大距余弦为二率，黄道度正切为三率，求得四率为赤道正切，检表得度。”

时宪历经常用到四率比例算法，为明了起见，这里对此法作具

体表述如下:

$$\frac{\text{二率}\cos(\text{黄赤大距})}{\text{一率(一千万)}} = \frac{\text{四率}\tan(\text{赤道度})}{\text{三率}\tan(\text{黄道度})}$$

即 $\tan(\text{赤道度}) = \cos(\text{黄赤大距 } 4^{\circ} 58' 30'') \times \tan(\langle 38 \rangle \text{黄道度})$

黄道度化赤道度,为黄道在赤道上的投影,在弧直角三角形中,黄道为弦,赤道为直角边也。所谓一率(一千万),是将函数以整数表示,取其七位也。

②推月食时用不到化成赤道度,但求日食视差时,需将太阳黄经化成赤经变时。没有赤道升度表,便不能求出视差改正。赤经变时,凡1度为4时分。

〈41〉〔译文〕 求损益数时差

以太阳实自行〈29〉,查表五日躔损益数时差表,得损益数时差。

〔原注〕 摩羯、宝瓶等宫为负,巨蟹、狮子、人马等宫为正数。

《时宪志》1728页:

以本日太阳均数变时,得均数时差(均数加者,时差为减,均数减者,时差为加)。

〈42〉〔译文〕 求并行度时差(黄赤升度时差)。

以太阳黄经〈38〉查表六得并行度时差。在摩羯、双鱼、宝瓶、巨蟹、狮子、室女者为负数;在白羊、金牛、双子、天秤、天蝎、人马者为正数,记之。

〔译注〕 升度时差即太阳黄经和赤经差数变时。

〈43〉〈44〉〔译文〕 求定朔、定望(实朔用时、实望用时)。

此两时差〈41〉〈42〉按其本身之正负号与实朔〈34〉实望〈35〉相加减,得定朔、定望。

《时宪志》1749页:

求实望用时,以日实均变时为均数时差,以升度差(黄赤道经度之较)变时为升度时差。两时差相加减为时差总(加减之法详见月离用时平行条),以加减实望,为实望用时。(距日出后、日入前九刻以内者,可以见食,九刻以外者全在昼,即不必布算。)

《时宪志》1728页:

求用时太阴平行……升度时差(二分后为加,二至后为减)……。时差总加减法,两时差加减同号者则相加为总,加者仍加,减者仍减。加减异号者,则相减为总,加数大者为加,减数大者为减。

〔译注〕 经实测,实朔望与日月相合和相对的时刻还有微差,故需做均数时差与黄赤升度时差的改正,黄赤升度差是黄赤换算后发生之差,以均数和升度差化时,凡1度为4时分。

〈45〉〔译文〕 定朔〈43〉、定望〈44〉最上一位为日位,重张两位:

其一加转年日干支序数〈6〉(天正冬至)除以60,商余为此日干支,零为甲子,一为乙丑,依次至五十九为癸亥。

〈46〉〔译文〕 其二加转年日值宿〈7〉,除以28,商余为此日值宿。零为角宿,一为亢宿,依次至廿七为轸宿。

日位之下为时位,零为子初时,其下半(子正)为一天之始。(译者注:与时轮历以天明为始不同)。一为丑时上半(丑初),二为丑时下半,三为寅时上半,四为寅时下半,五为卯时上半,依次至十二为午时下半,即正午、廿三为子时上半。

〈47〉〔译文〕 时位之下为分位,分下为秒,秒下为微。分位除以十五为刻。

〔原注〕 应知汉历一日分为九十六刻,每刻只相当于我们时轮历中之37漏分3息。“刻”这个名称相同,实际相差很大。

〔译文〕 余为分,六十微为一秒,六十秒为一分,十五分为一刻,四刻为一小时,廿四小时为一昼夜,小时的数值是现在当下的,刻分秒的数值则是该小时内已过的。

〔译注〕 原书此处很准确地用了“小时”这个词,时轮历则为一天六十漏刻,一漏刻六十漏分,一漏分六息。

以下讲弧角。

〈48〉〔译文〕 太阳黄经的最上一位为宫。零为丑牛摩羯座^①,一为子鼠宝瓶宫,二为亥猪双鱼宫,三为戌狗白羊宫,四为酉鸡金牛宫,五为申猴双子宫,六为未羊巨蟹宫,七为午马狮子宫,八

为巳蛇室女宫,九为辰龙天秤宫,十为卯兔天蝎宫,十一为寅虎人马宫。

宫以下汉语为“度”,即藏语中之འུ་^②。其下为分、秒、微、纤。皆以六十进位。六十分为一度,三十度为一宫,十二宫为一周年^③。

〔译注〕 ①桑珠先生说:摩羯宫首为零度,有人说宝瓶宫为零度是错误的。摩羯宫为冬至点所在。

②汉语中之度与日,藏语中皆做འུ་,容易混淆,所以做此交代,参看《时轮历原理研究》一文中关于“宫日”的定义,微以下的单位,此书中不用六十分之一的纤,而用三百六十分之一,无名称。

③原书此处有语病,应为“一周天”。

〈49〉〔译文〕 某月内如无交宫(宫首),该月即为闰月。太阳经行某宫完毕,过入下一宫之际,即为该月之中气。

无论哪一宫,其第十五度均为节气。

日、月实行和罗月距的数值,自上而下为:宫、度、分、秒、微。

《时宪志》1732页:

求闰月,以前后两年有冬至之月为准,中积十三月者,以无中气之月,从前月置闰,一岁中两无中气者,置在前无中气之月为闰。

推月食法

〈50〉〔译文〕 判断食限:实望罗月距(实交周)〈39〉在十一宫十七度四十三分或五宫十七度四十三分以上,零宫十二度十七分或在六宫十二度十七分以下者有食。

《时宪志》1749页:

若实交周入必食之限为有食。自 $5^{\circ}17'43''5''$ 至 $6^{\circ}12'16''55''$, $11^{\circ}17'43''5''$ 至 $0^{\circ}12'16''55''$ 为必食之限,不入此限者,不必布算。

〈51〉〔译文〕 求食甚定距(食甚距纬)^①

用实望罗月距(实交周)〈39〉,查表七——太阴交周距度表^②,所得度、分、秒为罗月定距,或名食甚定距。摩羯、双子记为北,人马、巨蟹记为南^③。

《时宪志》1750页:

以本天半径为一率,黄白大距^④之正弦为二率,实交周为三率,求得四率为正弦,检表得食甚距纬。(实交周初宫、五宫为北,六宫、十一宫为南。)

〔译注〕 ①食甚距纬藏文中译为食甚定距,不妥。为保存其原貌未改。

②此表又名黄白距度表,或名月距黄道表、月离龙头尾交表。利用此表,可用月至黄白交点的距离,直接查出月亮的黄纬。已知黄白交角和弧长(罗月距),可利用弧直角三角形求一直角边月亮的黄纬。

③此处以十二宫名代替太阴交周距度表中之度数实为不妥。它为以宫度表示的罗月距,罗睺是随时在移动的,故时宪历以宫数表示。黄白升交点以后,月在黄道北;降交点以后,在黄道南。故此处有为南、为北之说。

④朔望黄白大距为 $4^{\circ} 58' 30''$ 。

〈52〉〔译文〕 求月实行(月距日实行)

以太阴实自行〈30〉,查表八月实行表^①,即得。

〔译注〕此表为月亮距近地点不同宫度处月距日一小时实行。此表以一小时月实行减去日平行作成。

〈53〉〔译文〕 求罗月并行度差(交周升度差)

用实望罗月实距(实交周)〈39〉查表九罗头升度差表,即得。摩羯、宝瓶、双鱼、巨蟹、狮子、室女等六宫为负数;白羊、金牛、双子、天秤、天蝎、人马等六宫为正数。

《时宪志》1750页:

以本天半径(10,000,000)为一率,黄白大距($4^{\circ} 58' 30''$)之余弦为二率,实交周之正切为三率,求得四率为正切,检表得食甚交周,与实交周相减,为交周升度差。

〔译注〕 交食以白道坐标系立算,需将太阴交周由黄经改以

白经立算,故有升度差。其宫度自黄白升交点起算,故此处以十二宫名代替宫数也不确当。

〈54〉〔译文〕 求食甚距时

罗月并行度差(交周升度差)〈53〉乘60,以月实行〈52〉化秒除之,得数为分,商余乘60再除,得数为秒,此数名为食甚距时。

〔译注〕 以交周升度差乘以一小时月距日实行,便得食甚与定朔望时间之差。

〈55〉〔译文〕 求食甚时刻(食甚用时)

食甚距时〈54〉与定望(定望用时)〈44〉按罗月升度差〈53〉的符号加减,得食甚时刻。(北京)

《时宪志》1750页:

以月距日实行〈52〉化秒为一率,一小时化秒为二率,交周升度差〈53〉为三率,求得四率为秒。以时分收之,得食甚距时〈54〉。以加減实望用时(实交周初宫、六宫为减,五宫、十一宫为加)为食甚时刻。

〈56〉〔译文〕 求太阴半径

以太阴实自行〈30〉查表十,得太阴半径。

《时宪志》1750页:

以太阴最高距地(10172500)为一率,地半径比例数(5816)为二率,太阴距地心线内减去次均轮半径为三率,求得四率为太阴距地。又以太阴距地为一率,太阴实半径为二率,本天半径为三率,求得四率为正弦。检表得太阴半径。

〔译注〕 太阴视半径近地点时最大,远地点最小,具体数值均系实测。

〈57〉〔译文〕 求影半径(地影半径)

以太阴实自行〈30〉查表十一,得影半径。

〔译注〕 地影半径与太阴自行宫度的数值成反比,这是由于日大地小,影锥随月离地的距离增大而减小。日地距离也是变化的,此处为太阳在最高时的地影半径。

〈58〉〔译文〕 求影差(影半径差)

以太阳实自行〈29〉,查表十二,得影(半径)差。

〔译注〕 太阳位于相应高度与最高时的影差。因地影半径与日地距离有关,故需求影差。

〈59〉〔译文〕 求实影(地影实半径)

影半径〈57〉减去影差〈58〉,得实影(地影实半径)。

《时宪志》1750页:

求地影半径:以太阳最高距地(10,179,208)为一率,地半径比例数(116,200)为二率,太阳距地心线(即实均第二平三角形对正角之边)为三率,求得四率为太阳距地。又以太阳光分半径(637)内减地半径(100)为一率,太阳距地为二率,地半径为三率,求得四率为地影之长。又以地影之长为一率,地半径为二率,本天半径为三率,求得四率为正弦,检表得地影角。又以本天半径为一半,地影角之正切为二率,地影长内减太阴距地为三率,求得四率为太阴所入地影之阔。乃以太阴距地为一率,地影之阔为二率,本天半径为三率,求得四率为正切,检表得地影半径。

〈60〉〔译文〕 求交食限距差(并径)

实影〈59〉加太阴半径〈56〉即得。交食限距差小于罗月定距(食甚距纬)〈51〉则无食。

〔译注〕 这是判断有食无食的最后一步,参看〈25〉节。

〈61〉〔译文〕 求食分差

食限距差〈60〉减罗月定距(食甚距纬)〈51〉即得。

〈62〉〔译文〕 求食分

上数〈61〉乘60加入秒数,乘5。太阴半径〈56〉化秒除之,得数为分。商余乘60再除,得秒数。每一分食一分,得一者食十分之一,得五者为半食,得十分以上者为全食。

《时宪志》1751页:

以太阴全径为一率,十分为二率,并径内减食甚距纬之较为三率,求得四率即食分。

〈63〉〔译文〕 求交食起复月行(初亏复圆距弧)

以罗月定距(食甚距纬)〈51〉化分(查横行),交食限距差(并径)〈60〉之分位(查直行)查表十三起复月行距弧表,即得。

〈64〉〔译文〕 求初亏复圆距时

上数〈63〉化秒,乘60,以月实行〈52〉化秒除之,得数为分;商余乘60再除,得数为秒,分位满60则进位为时,是为初亏复圆延经时刻,或称起复距时。

〈65〉〈66〉〈67〉〔译文〕 求食既生光时刻

从太阴半径〈56〉减实影〈59〉,差数为食甚差(全食距弧)〈65〉,以罗月实距〈39〉与食甚差查表十三交食月实行表,得食既生光月行〈66〉。此数化秒,乘六十,以月实行〈52〉化秒除之,得数为分,商余乘六十再除,得秒,分位满六十进位为时,此数名为食既生光距时〈67〉。

《时宪志》1751页:

求食既生光时刻:以食甚距纬之余弦为一率,两半径较之余弦为二率,半径千万为三率,求得四率为余弦,检表得食既生光距弧。又以月距日实行化秒为一率,一小时化秒为二率,食既生光距弧化秒为三率,求得四率为秒,以时分收之,为食既生光距时。

〔译注〕 食既生光距时为食既(或生光)距食甚之时间。

〔译文〕 求起复时刻

〈68〉 食甚用时〈55〉减初亏复圆距时〈64〉,得初亏时刻。

〈69〉 食甚用时〈55〉加初亏复圆距时〈64〉,得从边缘开始复圆时刻。

《时宪志》1751页:

以食甚距纬之余弦为一率,并径之余弦为二率,半径千万为三率,求得四率为余弦,检表得初亏复圆距弧。又以月距日实行化秒为一率,一小时化秒为二率,初亏复圆距弧化秒为三率,求得四率为秒,以时分收之,为初亏复圆距时。以加减食甚时刻,得初亏复圆时刻。减得初亏,加得复圆。

〈70〉 初亏复圆距时〈64〉乘二,得初亏至复圆之间所经时刻(时限总时)。

《时宪志》1751页:

求时限总时:以初亏复圆距时倍之即得。

〈71〉 (食甚)用时〈55〉减食既生光距时〈67〉得食既时刻。

《时宪志》1750页:

以本天半径为一率,黄白大距之余弦为二率,实交周〈39〉之正切为三率,求得四率为正切,检表得食甚交周。

〔时宪志〕 1753页:

求初亏复圆定交角:置食甚交周,以初亏、复圆距弧加减之,得初亏、复圆交周。乃以本天半径为一率,黄白大距之正弦为二率,初亏交周之正弦为三率,求得四率为正弦,检表得初亏距纬。又以复圆交角之正弦为三率(一率、二率同前),求得四率为正弦,检表得复圆距纬(交周初宫、五官为纬北,六宫、十一宫为纬南)。以并径之正弦为一率,初亏复圆距纬之正弦各为二率,半径千万为三率,各求得四率为正弦,检表得初亏、复圆两纬差角。以两纬差角各与黄道高弧交角相加减,得初亏、复圆定交角。(初亏限东,纬南则加,纬北则减;限西,纬南则减,纬北则加。复圆反是。)若初亏、复圆无纬差角,即以黄道高弧交角为定交角。

〈72〉〔译文〕 用时〈55〉加食既生光距时,得生光时刻。

〈73〉 食既生光距时〈67〉乘二,得全食延经时刻。

〔译文〕 求入食、出食方位

〈74〉 罗月实距(实交周)〈39〉与升度时差〈42〉按正负符号加减,得食甚距交。

〈75〉 食甚距交〈74〉减起复月行距弧〈63〉得初亏距交。

〈76〉 食甚距交〈74〉加起复月行距弧〈63〉得复圆距交。(此两距弧)在摩羯、双子者记为北,在人马、巨蟹者记为南。

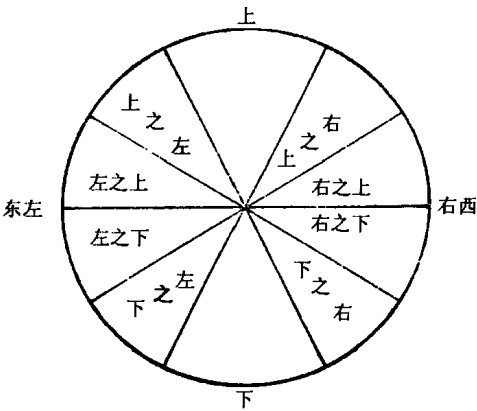
〈77〉 入食方位(亏起角):初亏距交〈75〉在北者,上半夜从下之左,下半夜从左之下;在南者,上半夜从左之上,下半夜从上之左入食。

〈78〉 出食方位:复圆距交〈76〉在北者,上半夜从右之下,下半夜从下之右;在南者,上半夜从上之右,下半夜从右之上出食。

〈79〉〈80〉 全食时,上半夜从下之左,下半夜从上之左入食;出食时仍从原入食方位生光,逐渐上半夜从上之右,下半夜从下之右复圆。

〔译注〕 上下左右的意义如图(左右系按观测者说)。

汉历中以首都北京所在地区为主之交食推步术

表解：

食 分	食 差	时 间	方 位	
			入 食	出 食
偏 食	北	上半夜	①下之左	⑤右之下
		下半夜	②左之下	⑥下之右
	南	上半夜	③左之上	⑦上之右
		下半夜	④上之左	⑧右之上
全 食		上半夜	⑨下之左	⑪上之右
		下半夜	⑩上之左	⑫下之右

《时宪志》1753页：

求初亏、复圆方位：食在限东者，定交角在四十五度以内，初亏下偏左，复圆上偏右；

四十五度以外，初亏左偏下，复圆右偏上；

适足九十度，初亏正左，复圆正右；

过九十度，初亏左偏上，复圆右偏下。

食在限西者，定交角在四十五度以内，初亏上偏左，复圆下偏右；四十五度以外，初亏左偏上，复圆右偏下；

适足九十度,初亏正左,复圆正右;
过九十度,初亏左偏下,复圆右偏上。
京师黄平象限恒在天顶南,定方位如此。在天顶北反是。

推日食法

〈50〉〔译文〕 可食限:实朔罗月实距(实交周)〈39〉,摩羯宫在 $18^{\circ}36'$ 以下,双子宫在 $11^{\circ}34'$ 分以上,巨蟹宫在 $6^{\circ}22'$ 分以下,人马宫在 $23^{\circ}38'$ 分以上,可能有食。

〔译注〕 康熙甲子元食限: $5^{\circ}11'45''$ —— $6^{\circ}6'14''$
 $11^{\circ}23'46''$ —— $0^{\circ}18'15''$
雍正癸卯元食限: $5^{\circ}11'34''$ —— $6^{\circ}6'22''$
 $11^{\circ}23'38''$ —— $0^{\circ}18'36''$

可见此处采用的也是雍正癸卯元的数据。

〈52〉〔译文〕 以太阴实自行〈30〉查表八,得月距日实行〈52〉。

〈53〉〔译文〕 以罗月实距(实交周)〈39〉查表九,得罗月并行度差(交周升度差)〈53〉,标出正负。正负标法见月食部分〈53〉。凡在推月食时已出现过的计算原理,此处不再加注。

〈54〉〔译文〕 (罗月)并行度差〈53〉化秒,乘60,除以月实行〈52〉化秒,得数为分,商余乘60再除,得秒。(原注:商余如较大还可再乘60细求)是为食甚距时〈54〉。

〈55〉〔译文〕 食甚距时〈54〉与定朔(实朔用时)〈43〉按并行度〈53〉之正负而加减,得食甚用时〈55〉。

〔原注〕 定朔又名晦之实太阴日,或名实晦。并行度指罗月并行度差(交周升度差)。

〔译注〕 参看月食部分〈54〉〈55〉。

〈56〉〔译文〕 以太阴实自行〈30〉查表十,得太阴半径。

〈100〉 以太阳实自行〈29〉查表十四,得太阳半径〈100〉。

《时宪志》1762页:

以太阳距地为一率,太阳实半径〈507〉为二率,本天半径为三

率,求得四率,为正弦,检表得太阴半径。

〈101〉〔译文〕以太阴实自行〈30〉查表十五,得太阴地半径差。

《时宪志》1759页:用平三角形,以地半径〈100〉为一边,太阴距地为一边,用时太阴高弧与象限相减,余为所夹之角,求得对太阴距地边之角。减去一象限,为太阴视高,与高弧相减,余为太阴地半径差。

〔译注〕即月亮的地平视差。它们大小决定于月地距离,近大远小。据现代精测,月亮的平均地平视差为 $57'$ 余。此处所用数值略小一些。

〈102〉〔译文〕求太阴高下。

太阴地(半径)差〈101〉如为54,则太阴高下为63;如为55,则高下为62;如为56,则为61;如为57,则为60;如为58,则为59。

《时宪志》1759页:

太阴视高与高弧相减,余为太阴地半径差。(日月)两地半径相减,得高下差。

《时宪志》1801页:

求地平高下,先求本日太阴最大地半径差,法同月食。乃减太阳最大地半径差,得地平高下差。

〈103〉〔译文〕求太阴高下粗分

太阳实自行〈29〉,如在3羊、4牛、2鱼、8室女、9天秤、10蝎宫,则太阴高下〈102〉减2;在5双子、7狮子、6蟹,则减1;在0摩羯、1天瓶、11人马,则减3,是为太阴高下粗分。

〔译注〕日月视差之差,才会对日食发生影响。这里取太阳在近地点前后三宫的视差为 $3'$,远地点前后为 $1'$,其余为 $2'$ 。所用太阳视差值,比实际大多了(近测太阳地平视差仅 $8''$ ·8)。又此处原书1宫与8宫误置,现据乌里季本改正。

〈104〉〈105〉〔译文〕求黄平象限距午

以太阳黄经〈38〉查表十六并行差表(黄平象限表)^①,得昼夜最长为37漏刻之地区,如京城(原注:支那大都北京城)等地应得之并行距〈104〉,或最长为34漏刻之地区如蕃土,应得之并行距^②

〈105〉。总之与所求地区相应之表中查得之时、分、秒加食甚用时〈55〉,满十二则减去十二,不足时则加十二。得黄平象限距时^③〈105〉。

〔原注〕 各地两至回归昼日长短不同,故并行距表亦不同。其长短之差,从大都此地向北则夏日渐长,向南则渐短。卫藏在京城之南下方^④,呈现稍短。《日光论》和《白琉璃》等书都说藏区最长为33漏刻30漏分,本书按与34漏刻地区适应之黄平距表而写,似应相符。

《时宪志》1757页:

求用时黄平象限距午:以黄道子午圈交角之余弦为一率,本天半径为二率,正午黄道高之正切为三率,求得四率为正切,检表得度分,与九十度相减,余为黄平象限距午之度分。

〔译文〕 (在表十六黄平象限表内)取与黄平象限距时〈105〉相符者,其垂直下方之宫等即(所求之)黄平象限宫度(拉萨1927年版加注:若无正相符合之者,取与之近似而又较小者,其下方之黄平象限宫度,即是所求)。

〔译注〕 ①黄平象限是时宪历推日食时引入的一个重要的基本概念,其科学原理解释起来则比较费事,请参见论文《藏传时宪历原理研究》中的有关部分。

②时轮历60漏刻等于24小时,37漏刻等于14时48分,34漏刻等于13时36分。这里讲昼夜最长时刻,实际上是讲纬度。

③此处意义不明。在时宪历中,先以食甚用时变度,减去半周(不足减时以半周反减),为太阳距午正赤道度。由此可换算成黄道度。以太阳黄经与太阳距午黄经相加减,便得春分距午黄道度。以黄道与子午线交角和黄道午正高,可求得子午线以西、地平线以上的黄道弧长,以90度相减,便得用时黄平象限距午。

④卫藏即藏语之音译,是指西藏的前藏和后藏地区。

〈106〉〔译文〕 求黄平象限宫度

承上条,在此表之中栏内,取与黄平象限距时(春分距午)〈105〉近似之象限距时所对之黄平象限宫度。

《时宪志》1866页:

黄平象限表用法,以本时太阳黄道经度之宫、度察其所对之春分距午时分,加凌犯之时,得数内减十二时(不足减者加廿四时减之),得本时春分距午时分。依此时分,取其相近之春分距午时分所对之黄平象限宫度,及限距地高度分,即得所求之黄平象限及限距地高也。……若黄道经度有零分者,满三十分以上则进为一度。

〔译注〕 藏族历算家习惯,舍零分时不论大小,无四舍五入之法,本书例题中屡见这种情况。

这一条求中比例的方法比较复杂,不结合实例不易说清楚,请看实例二〈106〉条。

以正午黄道宫度与黄平象限距午度分相加减即得用时黄平象限宫度。正午黄道宫度初宫至五宫为加,六宫至十一宫为减,若正午黄道高过九十度,则反其加减。

此书以太阳黄经〈38〉查表十六,以内插法(中比例)求出春分点距午,再以春分距午,以内插法求得黄平象限宫度。

〈107〉〔译文〕 求月距限

此数(黄平象限宫度)〈106〉与太阳黄经〈38〉以小减大(如宫位为零则从宫周期12退一位再减),差数为月距限。太阳黄经大于黄平象限宫度者记为限东,小者记为限西。

〔译注〕 月距限即月距黄平象限的弧长,为《时宪历原理研究》图7中的AQ。

〈108〉〔译文〕 求限距地高

由表十六黄平象限宫度〈106〉下面一栏的象限距地高度表中查之即得。

《时宪志》1758页:

以本天半径为一率,黄道子午圈交角之正弦为二率,正午黄道高之余弦为三率,求得四率为余弦,检表得限距地高。

〔译注〕 限距地高,就是《时宪历原理研究》中图7之 $\angle QFD$,即黄道与地平交角。

〈109〉〔译文〕 求大时分

以太阴高低粗分〈103〉和限距地高〈108〉查表十八时分表,横

直两行相遇处,得大时分。

〔译注〕 大时分相当于时宪志中的高下差。太阴高低粗分乘以太阴地平高度之余弦,便得大时分。而太阴地平高度决定于限距地高和月距限。

〔译注〕 此表在汉文中尚未找到相应的表。具体结构见日食例题〈109〉,制表公式见下节〈110〉。

〈110〉〔译文〕 求用时东西差

以月距限〈107〉化度和大时分〈109〉查表十八。

《时宪志》1759页:

求用时东西差,以半径一千万为一率,白道高弧交角之余弦为二率,高下差之正切为三率,求得四率为正切,检表得用时东西差。

〔译注〕 此处月距限疑为限距地高之误。因为月限距与高下差和东西差不发生直接关系,而限距地高与月之黄道高弧交角成互补关系,可以互相换算。

据《时宪历原理研究》图8, $\angle DAB$ 为月之黄道高弧交角, $\angle F$ 为限距地高, AB 为高下差, AC 为月亮地平高度, $\angle D$ 为直角。依《时宪志》,由 AB 求 DA 可用公式 $\text{tg}AD = \cos \angle A \times \text{tg}AB$ 。同理,也可用公式 $\sin AD = \sin AB \times \sin \angle B$, $\angle B$ 相当于 $\angle F$ 。

〈111〉〔译文〕 求近时距分

东西差〈110〉化秒,乘60,月实行〈52〉化秒除之,得数为分,商余乘60,再以月实行化秒除之,单位为秒,是为近时距分。月距限〈107〉为西者记为正,东者记为负。

〔译注〕 近时距分为考虑到视差以后,对食甚用时所作的初次改正值。月距限在西,即食在下午,视差使月向西南移,故视差对交食时间的改正为加。在东则正相反。

〈112〉〔译文〕 求食甚近时

食甚用时〈55〉与近时距分〈111〉按符号加减,得食甚近时。

《时宪志》1759页:

以月距日实行化秒为一率,一小时化秒为二率,东两差化秒为三率,求得四率为秒。以时分收之,为近时距分。以加减食甚用时

(月距限西则加,限东则减,仍视白道高弧交角变限、不变限为定),得食甚近时。

〈113〉〔译文〕 求真时各项

求近时黄平象限距时

近时距分〈111〉与(用时)黄平象限距时〈105〉,按符号加减即得。

〈114〉〔译注〕 原书缺求近时黄平象限宫度一条,可参看〈106〉条。由于视差,使食甚的时间发生影响,故需用食甚近时,再求近时黄平象限距午和近时大时分等。由近时东西差求得食甚真时。

〈115〉〈116〉〔译文〕 再以近时象限距时〈113〉如前法〈107〉〈108〉求近时月距限〈115〉,限距地高〈116〉。

《时宪志》1760页:

置太阳黄道经度〈38〉加减用时东西差〈110〉(原注:依近时距分〈111〉加减号),为近时太阴黄道经度。与近时黄平象限宫度相减,为近时月距限。余同用时。

〔译者按〕此法略去减用时东西差为近时太阴黄道经度一步。直接以太阳黄经相减。

〈117〉〔译文〕 求近时大时分

以太阴高下粗分〈103〉限距地高〈116〉,查表十八。

〈118〉〔译文〕 求近时东西差

以月距限〈115〉化度(查横行)及大时分〈117〉查表十八。正负号同近时距分〈111〉。

〈119〉〔译文〕 求食甚实行(食甚视行)

用时东西差〈110〉乘2,加减近时东西差〈118〉即得。

〈120〉〔译文〕 求真时距分

用时东西差〈110〉化秒,近时距分〈111〉化秒乘之,食甚实行(食甚视行)化秒除之,得数为秒,以60除之为分,是为真时距分。月距限〈115〉西者记为正,限东者记为负。

〈121〉〔译文〕 求食甚真时

真时距分〈120〉按符号加减食甚用时〈55〉即得。

《时宪志》1760页：求食甚真时，以视行化秒为一率，近时距分化秒为二率，用时东西差化秒为三率，求得四率为秒，以时分收之，为真时距分，以加减食甚用时，得食甚真时（加减与近时距分同）。

〈122〉〔译文〕 求食分

求真时限距时（春分距午）

真时距分〈120〉加减用时（按：似应为近时）黄平象限距时〈105〉即得。

〔译注〕求得食甚真时以后，再用相同的方法，求出真时东西、南北差。

〈123〉〔译文〕 求真时黄平象限宫度等

用真时限距时〈122〉查表十六，如前法〈106〉记其东西。

〈124〉〔译文〕 求真时月距限

如前法〈107〉，记其东西。

《时宪志》1761页：

求真时月距限，置太阳黄道经度，加减近时东西差，（原注：依真时距分加减号）为真时太阴黄道经度。余同用时。

〔译者按〕此法略去此步骤，直接以太阳黄道经度与真时黄平象限宫度相加减。

〈125〉〔译文〕 求真时限距地高

如前法〈108〉查表十六。

〈126〉〔译文〕 求限天仰角（限距天顶）

以限距地高〈125〉减九十度，即得。

〈127〉〔译文〕 求真时大时分

以太阴高下粗分〈103〉限距地〈125〉，查（表十八）大时分表即得。

〔译注〕前者查横列，后者查直行。

〈128〉〔译文〕 求真时东西差

以此大时分〈127〉与月距限〈124〉化度查大时分表。月距限〈124〉西则加，限东则减。

〈129〉〔译文〕 求真时南北差

以太阴高下粗分〈103〉与限距天顶〈126〉查时分表。

〔原注〕 求东西差与南北差有三种方法：一、先求月距限，限距地同前法；再求太阴高弧，黄道高弧，赤道高弧交角，求得高下差；再求东西差，南北差。二、先求太阳赤道弧度与日、月、地远近差，太阴高下等，再求两线交叉点，再求东西、南北差。三、先求太阴高下粗分、限距天顶、大时分等，再求东西、南北差。前两法较细，后法较便，而差别不大，故此处采用后法。推日食最重要之关键在南北差云。

〔译注〕 第一法见《藏传时宪历原理研究》图6。

〈130〉〔译文〕 求交食实距(食甚距纬)

实交周〈39〉加减真时东西差〈128〉。

〔译注〕食分决定于日月距纬与并径之比，而且月距纬决定于罗月实距，由于有东西差，使得罗月距发生增减，从而影响到食分。另外，视差引起的南北差，则更直接影响到食分，故都需作出改正。

〈131〉〔译文〕 求食甚实纬

以交食实距〈130〉查表七太阴交周距度表。摩羯、双子记为北，巨蟹、人马记为南。

〔译注〕 参看月食〈51〉。此以罗月实距求日月距纬。

〈132〉〔译文〕 求食甚定距(食甚视纬)

食甚实距纬〈131〉加减南北差〈129〉，南加，北减。南北差大者，以食甚实距减南北差，而北变为南，南变为北。

《时宪志》1762页：

求食甚视纬，依月食求食甚距纬法推之得实纬。以真时南北差加减之，为食甚视纬。

〔时宪志原注〕 白平象限在天顶南者，纬南则加，而视纬仍为南；纬北则减，而视纬仍为北。若纬北而南北差大于实纬，则反减而视纬变为南。限在天顶反是。

〔译注〕 食甚实纬加减南北差，得食甚视纬。

〈133〉〔译文〕 求太阳食限距(并径)

太阳半径〈100〉加太阴半径〈56〉，其和小于食甚定距(食甚视

纬)〈132〉则不食。

〈134〉〔译文〕 求食分差

食限距〈133〉减去食甚定距〈132〉即得。

〈135〉〔译文〕 求食分

食分差〈134〉化秒乘5, 太阳半径〈100〉化秒除之, 得数即食分。余数乘60再除, 得数为秒。每一分食一分: 得1者食十分之一, 得5者半食, 得10者为全食。

《时宪志》1762页:

求食分, 以太阳全径为一率, 十分为二率, 并径(133)减去视纬〈132〉为三率, 求得四率即食分。

〈136〉〔译文〕 求食程月行(初亏复圆距弧)

以太阳食限距(并径)〈133〉和食甚定距(食甚视纬)〈132〉查表十三影半径差表即得。

《时宪志》1762页:

以食甚视纬之余弦为一率, 并径之余弦为二率, 半径千万为三率, 求得四率为余弦, 检表得初亏复圆距弧。

〔新法算书交食表〕8页30:

日食月行者, 为日食初亏至食甚, 而太阴此时所行度分也。

〈137〉〔译文〕 求初亏复圆距时

食程月行〈136〉化秒乘60, 除以月实行〈52〉化秒, 得数为分, 商余乘60再除, 得秒。

《时宪志》1762页:

又以月距日实行化秒为一率, 一小时化秒为二率, 初亏复圆距弧为三率, 求得四率为秒, 以时、分收之, 为初亏复圆距时。

〈138〉〔译文〕 求初亏用时

食甚真时〈121〉减初亏复圆距时〈137〉, 即得。

〈139〉〔译文〕 求复圆用时

食甚真时〈121〉加初亏复圆距时〈137〉, 即得。

〈140〉〔译文〕 求初亏象限距

近时(原注: 真时)黄平象限距时〈122〉减初亏复圆距时〈137〉, 即得。

〈141〉〔译文〕 求复圆象限距午

〈122〉〈137〉 相加即得。

〈142〉〈143〉〔译文〕 求初亏黄平象限宫度〈142〉限距地高度〈143〉

以初亏象限距(春分距午)〈140〉查表十六即得。

〔译注〕 法同〈106〉〈108〉。

〈144〉〔译文〕 求初亏太阴实度(黄道经度)

太阳黄经〈38〉减食程月行(初亏复圆距弧)〈136〉。又按符号加減真时东西差〈128〉即得。

〈145〉〔译文〕 求初亏月距限

初亏太阴黄道经度〈144〉与此处之黄平象限宫度,以小减大即得。月黄经大者为东,小者为西。

〈146〉〈147〉〔译文〕 求复圆黄平象限宫度、复圆限距地高

以复圆象限距(春分距午)〈411〉查表十六即得。

〈148〉〔译文〕 求复圆太阴实度(太阴黄经)

以太阳定实行〈38〉加食程月行(初亏复圆距弧)〈136〉,再加減真时东西差〈128〉即得。

〈149〉〔译文〕 求复圆月距限

复圆太阴实度〈148〉与黄平象限宫度〈146〉以小减大,余数即是。月实度大者限东,小者限西。

〈150〉〈151〉〔译文〕 求初亏限距天顶、复圆限距天顶

初亏与复圆,皆以此处所得限距地〈143〉〈147〉減 90° ,分别得各限距天〈150〉〈151〉。

〈152〉〈153〉〔译文〕 求初亏大时分〈152〉、复圆大时分〈153〉

以太阴高下粗分〈103〉限距地〈143〉〈147〉查表十八,如前法。

〈154〉〈155〉〔译文〕 求初亏东西差〈154〉、复圆东西差〈155〉

以大时分〈152〉〈153〉月距限〈145〉〈149〉化度查表十八即得。

〈156〉〈157〉〔译文〕 求初亏南北差〈156〉、复圆南北差〈157〉

以太阴高下粗分〈103〉限距天〈150〉〈151〉查表十八,即得。

〈158〉〈159〉〔译文〕 求初亏、复圆实行(视行)

初亏、复圆东西差〈154〉〈155〉与真时东西差〈128〉各以小减

大,余数与交食月行(初亏复圆距弧)〈136〉相加减,得初亏实行(视行)〈158〉、复圆实行(视行)〈159〉。

其加减之法:

初亏如月距限〈145〉为西,真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉大则减
初亏如月距限〈145〉为西,真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉小则加
初亏如月距限〈145〉为东,真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉大则加
初亏如月距限〈145〉为东,真时东西差〈128〉较初亏东西差〈154〉小则减
复圆如月距限〈149〉为西,真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉大则加
复圆如月距限〈149〉为西,真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉小则减
复圆如月距限〈149〉为东,真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉大则减
复圆如月距限〈149〉为东,真时东西差〈128〉较复圆东西差〈155〉小则加

《时宪志》1765页:

求复圆视行,以复圆东西差与真时东西差相减或并为差分(复圆食甚同限则减;食甚限东,复圆限西则并)。以加减初亏复圆距弧为视行。(相减为差分者,食在限东,复圆东西差大则加,小则减;食限在西反是,相并为差分者恒减。)

〔译者按〕藏文与汉文《时宪志》内容相同而藏文更为易解。

〈160〉〈161〉〔译文〕 求初亏、复圆距分

初亏复圆距时〈137〉化秒,乘以食程月行。求初亏〈160〉除以初亏实行〈158〉化秒;求复圆〈161〉除以复圆实行〈159〉化秒,得数为秒。

〈162〉〔译文〕 求起复延经时刻(食限总时)

初亏距分〈160〉与复圆距分〈161〉相加。

〈163〉〈164〉〔译文〕 求初亏真时、复圆真时

食甚真时〈121〉减初亏距分〈160〉得初亏真时〈163〉;加复圆距分〈161〉则得复圆真时。

〔原注〕多麦此地初亏、复圆时刻应减一小时。

〔译注〕“多麦”指甘肃青海一带之藏族地区。《文殊笑颜论》:减五十分为此地时刻,减一小时十二分为拉萨时刻,其后沿用,并不精密。

〔译解〕推日食主要步骤表解：

步骤 时别	食 甚			初 亏	复 圆	初 亏	复 圆
	用 时	近 时	真 时	用 时		真 时	
编号及 求 步 骤 名 称							
距分、距时		111 $\langle 110 \rangle \times 60 \div \langle 111 \rangle$ $\langle 52 \rangle$	120 $\langle 110 \rangle \times \langle 111 \rangle$ $\div \langle 119 \rangle$	137 $\langle 136 \rangle \times 60 \div \langle 52 \rangle$		160 $\langle 137 \rangle \div \langle 136 \rangle$	161
本 时	55 定朔修正	112 $\langle 55 \rangle + \langle 111 \rangle$	121 $\langle 55 \rangle + \langle 120 \rangle$	138 $\langle 121 \rangle - \langle 137 \rangle$	139 $\langle 121 \rangle + \langle 137 \rangle$	163 $\langle 137 \rangle \times \langle 136 \rangle$ $\div \langle 158 \rangle$	164 $\langle 137 \rangle \times \langle 136 \rangle$ $\div \langle 159 \rangle$
黄平象限距午	105 $\langle 55 \rangle + \langle 104 \rangle$ - 12	113 $\langle 105 \rangle + \langle 111 \rangle$	122 $\langle 105 \rangle + \langle 120 \rangle$	140 $\langle 120 \rangle - \langle 137 \rangle$	141 $\langle 122 \rangle - \langle 137 \rangle$		
黄平象限宫度	106 $\langle 105 \rangle$ 表16	114 $\langle 113 \rangle$ 表16	123 $\langle 122 \rangle$ 表16	142 $\langle 140 \rangle$ 表16	146 $\langle 141 \rangle$ 表16		
月 距 限	107 $\langle 106 \rangle - \langle 38 \rangle$	115 $\langle 114 \rangle - \langle 38 \rangle$	124 $\langle 123 \rangle - \langle 38 \rangle$	145 $\langle 144 \rangle - \langle 142 \rangle$			
太阴实度(黄经)				144 $\langle 38 \rangle - \langle 136 \rangle$ + $\langle 128 \rangle$	148 $\langle 38 \rangle + \langle 131 \rangle$		

续上表

步骤 时别	食 甚			复圆	初亏	复圆	初亏	复圆
	用时	近时	真时					
步骤 名称								
限距地高	108 <105>表16	116 <113>表16	125 <122>表16	143 <140>表16	147 <141>表16			
象限距天顶			126 90° - <125>	150 90° - <143>	151 90° - <147>			
大时分	109 <108>表18 <103>表18	117 <116>表18 <103>表18	127 <125>表18 <103>表18	152 <147>表18 <103>表18	153 <147>表18 <103>表18			
东西差	110 <107>表18 <109>表18	118 <115>表18 <117>表18	128 <124>表18 <117>表18	154 <145>表18 <152>表18	155 <149>表18 <153>表18			
南北差			129 <126>表18 <103>表18	156 <150>表18 <103>表18	157 <151>表18 <103>表18			
视行		119 <110> × 2 - <118>		158 <154> ± <128>	159 ± <136>			

表中第一条双线处原法有：春秋分距午赤道度、黄道度、正午黄赤距纬、黄道与子午圈交角、正午黄道宫度、正午黄道高等步骤，藏传时宪历中略去。

表中第二条双线处原法有：太阴高弧、黄白道高弧交角、太阳距地、太阴距地、太阳视高、太阴视高、地平视差等步骤，藏传时宪历中简化为“大时分”。

〈38〉太阳黄径〈52〉月距日实行〈103〉太阴高下粗分

〈136〉 初亏复圆距弧

〈170〉〔译文〕 推入食、出食方位

初亏：食甚视纬在南	上半天	近右之下
	下半天	近下之右
复圆：食甚视纬在南	上半天	近下之左
	下半天	左之下
初亏：食甚视纬在北	上半天	近上之右
	下半天	右之上
复圆：食甚视纬在北	上半天	左之上
	下半天	上之左

〔译注〕

初亏入食方位

〈132〉	上半天	下半天
南	近右之下(南偏东)	近下之右(西偏北北偏西)
北	近上之右(南偏西)	右之上(西偏南)

出食复圆方位

	上半天	下半天
〈132〉南	近下之左(北偏东)	左之下(东北)
〈132〉北	左之上(东南)	上之左(东南)

〈180〉〔译文〕 推日、月带食出没食分

推带食出没食分须知日出入时刻及昼夜时刻,略说之:太阳定实度(真黄经)〈38〉减六宫(原注:不足减时加十二再减),余数乘30化为度,再加入原度数,大于180则减去180,小于180则以之180减。余数,如推北京,则乘17除以18,以此得数去减445;如推蕃地,则乘8除以15,以此得数去减408。

〈181〉〔译文〕 余数为“分”,除以15收为“刻”,即日出之“刻”数。

〈182〉〔译文〕 以之减96得日没之刻。

〈183〉〔译文〕 以日没刻减日出刻,余为夜刻,不足加96再减。

〈184〉〔译文〕 以夜刻减96得昼刻。

〈185〉〔译文〕 日出刻除以4,得日出(小)时,没刻除后得日没(小)时。16为申下,17为酉上,18为酉下,19为戌上;4为寅下,5为卯上,6为卯下,7为辰上。

〈186〉~〈189〉〔译文〕 推太阴带食出入食分

食甚用时〈55〉与(本日)日出入时分,以小减大,余化秒(为带食距时)〈186〉,乘月实行〈52〉化秒,除以60,然后自乘(为带食距弧)〈187〉。

罗月定距(实交周)〈39〉化秒,自乘。

两者相加,平分之(为带食两心相距之弧)〈188〉。

月食限差〈60〉(并径)化秒以小减大,余为三率以食分〈62〉化秒乘之,除以食甚距弧〈54〉化秒,得太阴带食出入食分〈189〉。

《时宪志》1754页:

以本日日出或日入时分(初亏或食甚在日入前者为带食出地,用日入分。食甚或复圆在日出后者,为带食入地,用日入分)与食甚时分相减,余为带食距时。以一小时化秒为一率,一小时月距日实行化秒为二率,带食距时化秒为三率,求得四率为秒。以度分收之,为带食距弧。又以半径千万为一率,带食距弧之余切为二率,食甚距纬之余弦为三率,求得四率为余切,检表得带食两心相距之弧。乃以太阴全径为一率,十分为二率,并径内减带食两心相距之

余为三率,求得四率,即带食分秒。

〈190〉~〈193〉〔译文〕 推太阳带食出没食分时刻

食甚真时〈121〉与日出入时刻以小减大,为(带食距时)〈190〉,化为秒为一率,乘以食程月行〈136〉化秒,以初亏复圆距时〈137〉化秒除之,得数自乘〈191〉。为带食距弧。

食甚定距〈132〉化秒,自乘。

两数相加,中分之,(为带食两心相距)〈192〉。

食限距(并径)〈133〉化秒,两者之中以小减大,余数乘300,除以月半径〈56〉得数为秒,除以60收为分,即带食出没食分〈193〉。乌里季巴图本为日半径〈100〉。

〈194〉〔译文〕 日出入时刻大而复圆时刻小者是正食之际。此为京师推带食之法。

《时宪志》1754页:

初亏或食甚在日出前者为带食出地,用日出分,在日入后者为带食入地,用日入分。与食甚时分相减,余为带食距时。以初亏复圆距时化秒为一率,初亏复圆视行化秒为二率,带食距时化秒为三率,求得四率为秒,以度分收之,为带食距弧。(下同1754页推太阴带食出入时刻。)

〈195〉〔译文〕 在蕃地推初亏、复圆时刻及带食出没时,太阴则从食甚用时〈55〉,太阳则以食甚真时〈121〉减去1(时)12(分)而推。

〈196〉〔译文〕 日、月出没早晚不同,汉历中说:京师以东之地早出,以西晚出。又认为任何地方,日中均为午正,夜半均为子正(译者按:用这种口气是因为时轮历有与此不同的说法),蕃地属于京师之南下方(西南),是以出入似均应较此为迟,(京师)此地达到日中之时,藏区尚稍未到日中,所以,此地如日中午正可能有日食,藏区则在稍微不到日中之巳时见到日食。此地如果夜半子正月食,则藏区在(人定)亥时见食。似以在推月食时从食甚用时,推日食时从食甚真时减去一时十二分为宜。

〔译文〕 跋尾

《以大都北京所在地区为主之日月交食推算法》,华瑞·马

杨寺之数理学人索巴嘉参,依善巧师尊口传,忠实于支那历经原文而意译。愿此法遍弘于大地!

〔跋尾下附小字一行半〕

此汉历系录自马杨历书,尾跋原文如此,唯北京雍和宫及蒙古地区亦有此算法流行,予曾见其书,历元年份、正文词句以及表格均与此无异。彼等云系此前雍和宫之一精通历算者所授,但均无署名。

(原载《藏历的原理与实践》,民族出版社,1987年,第378—418页;合译者:陈久金)

藏传时宪历用表

ཐུ་ཅིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རེ་འུ་མིག

དཀར་ཆག ི ི ི

རེ་འུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ཐུ་ཡིག་གི་གསལ་བཤད། རེ་འུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ཐུ་ཡིག་གི་གསལ་བཤད། རེ་འུ་མིག་འཛིན་ཚུལ་ཐུ་ཡིག་གི་གསལ་བཤད།

རེ་འུ་མིག་དངོས་གཞི། ི ི ི

ཐུ་ཅིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རེ་འུ་མིག་གི་དཀར་ཆག

[༡] ཅ་ཐུ་ཡི་རེ་འུ་མིག་(གཞུང་གི་ནང་དུ་བཟུས་)

[༢] ཉེ་མའི་སྔོན་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྦྲུང་གི་རེ་འུ་མིག

[༣] རྒྱ་བའི་སྔོན་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྦྲུང་གི་རེ་འུ་མིག

[༤] ཉེ་མའི་གནས་ཐིག་དམར་མེ་མཉམ་བཞུག་ཞག་གི་རེ་འུ་མིག་(བོད་

དཔེ་ན་ཆད་ཐུ་དཔེ་ལྷན་ཁ་སྦྲུང་བྱས་)

[༥] སྔོན་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྦྲུང་དམར་མེ་རེ་འུ་མིག

[༦] མཉམ་བཞུག་ཞག་གི་དམར་མེ་རེ་འུ་མིག

[༧] རྒྱ་བའི་བར་ཁྱད་ཞག་གི་རེ་འུ་མིག

[༨] ཉེ་མའི་བར་ཁྱད་ཞག་གི་རེ་འུ་མིག

[༩] རྒྱ་བའི་བར་ཁྱད་མཉམ་བཞུག་ཞག་གི་དམར་མེ་རེ་འུ་མིག

[༡༠] རྒྱ་བའི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྦྲུང་གི་རེ་འུ་མིག

[༡༡] གྲིབ་མའི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྦྲུང་གི་རེ་འུ་མིག

- [ན] གི་བ་མའི་དམན་ཆའི་རེ་འུ་མིག
[པ] གཟའ་འཛིན་ཟླ་བ་གོ་དྲུག་གི་རེ་འུ་མིག
[ཡ] ཉི་མའི་ཐུང་སྤྲིད་གི་རེ་འུ་མིག
[བ] ཟླ་མའི་ཐུང་སྤྲིད་བར་ཁྱད་གི་རེ་འུ་མིག
[མ] བསྟོད་མཉམ་བར་ཁྱད་གི་རེ་འུ་མིག
[ཅ] མ་དཔེ་ན་ཆད།
[ཆ] ཏུས་ཆའམ་ཤར་ནུབ་ལྷོ་བྱང་དམན་ཆའི་རེ་འུ་མིག

藏传时宪历用表目录

- 一、首朔诸根表(已包括在正文内)
- 二、太阳损益表
- 三、太阴损益表
- 四、太阳黄赤升度差表(藏文原书中缺,据《历象考成》补)
- 五、损益时差表(均数时差表)
- 六、黄赤升度时差表
- 七、太阴交周距度表(黄白距度表、罗月距度表)
- 八、太阴实行表(月距日实行表)
- 九、罗月并行度差表(黄白升度差表、亦名交周升度差表,太阴交周黄经行度表)
- 十、太阴半径表
- 十一、地影半径表
- 十二、影差表(影半径差表)
- 十三、交食起复月行表(初亏复圆距弧表)
- 十四、太阳半径表
- 十五、太阴地半径差表
- 十六、黄平象限表1. 春分距午, 2. 黄平象限宫度, 3. 限距地高(北京地区适用)

十七、(原书缺)

十八、大时分(高下差)东西差、南北差表

用 表 说 明

藏传时宪历的祖本《马杨汉历要旨》我们只见到其正文,未见到其附表,现以青海拉加寺版《慧剑光华篇》一书的附表代用。这些表共80余页,看来一部分采自《历象考成后编》,一部分则是藏文作者自编,汉文书里没有的。对于不熟悉藏文的人来说,如果把它全部译成汉文和阿拉伯数码,另外再排一份版,当然是方便一些,技术上也很简单,但是占篇幅太大,所以在本书里就不另排了。好在除表头栏目的少量文字外,绝大部分都是数码,而藏文数码与阿拉伯数码形状大体相似,请看下面的表:

藏文数码	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༠
阿拉伯数码	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

所以,不熟悉藏文的读者只要把这个对照表看上几遍就不难掌握,十分简单。至于表头的栏目和查找的方法,在本书的两个例题里,都已分别做过详细的介绍,请查阅。这里再集中起来说明一遍。具体的数码只举起讵两行为例,中间略去以省篇幅。请读者按表的标号、名称与藏文的表对接起来,就能使用。有一些表结构完全相同,只画出一个为例,其余的只给出宫序的排列。

原书为55×9.5厘米的窄长条,如果原状不动地放在32开本里,就不免要有过多的折页,装订上有困难。现在把它们都从中间切断,左右两段改成上下两段,检查时尚无不便。只有第十三表横64、竖40格,本来是一张大表,原木刻本限于木版的尺寸已把它切割得很凌乱,如果再一切为二,变左右为上下,则更难查找了。为此我们把它拼接复原成一大张,做成折页,使用起来比木刻本方便

多了,见本书第386至387页之间。

藏传时宪历用 360° 制,以十二宫各 30° 表示。这里的十二宫只是把 360° 分成十二段,与十二星座无干。例如,6宫15度就是 $6 \times 30^\circ + 15^\circ = 195^\circ$ 。

宫序名称写在左右两侧,一侧由上而下,一侧由下而上。度数写在顶行和底行里,顶行的度数顺向排列,即由左向右,底行相反。藏文原书中宫名下都标明左右,但所说的左右是以纸面为标准的,与目前汉族的习惯相反。如果按藏文原文直译出来,会产生误解;如改从汉族习惯又与藏文字面不符,也会产生疑问,因此译文里有意识地把左右二字略去,实际上并不影响对内容的理解。

在这些表里,宫名的排列有几种不同情况:

(一)第一、二象限,即零至五宫由上而下,第三、四象限,即六至十一宫由下而上。

零宫 摩羯	$0^\circ \sim 30^\circ$	十一宫 人马	$330^\circ \sim 360^\circ$
一宫 宝瓶	$30^\circ \sim 60^\circ$	十宫 天蝎	$300^\circ \sim 330^\circ$
二宫 双鱼	$60^\circ \sim 90^\circ$	九宫 天秤	$270^\circ \sim 300^\circ$
三宫 白羊	$90^\circ \sim 120^\circ$	八宫 室女	$240^\circ \sim 270^\circ$
四宫 金牛	$120^\circ \sim 150^\circ$	七宫 狮子	$210^\circ \sim 240^\circ$
五宫 双子	$150^\circ \sim 180^\circ$	六宫 巨蟹	$180^\circ \sim 210^\circ$

属于这种情况的有二、三、五、八、十、十一、十二、十五等表。

(二)第二种情况:一、三象限在左侧,二、四象限在右侧。

零宫	六宫	十一宫	五宫
一宫	七宫	十宫	四宫
二宫	八宫	九宫	三宫

属于这种情况的有七、九、十四等表。

(三)第三种情况与第二种情况上下左右相反。

三宫	九宫	八宫	二宫
四宫	十宫	七宫	一宫
五宫	十一宫	六宫	零宫

只有表六黄赤升度表是这种排法。

(四)第四种情况是第十六表由零到十一每宫一张表。另外还有一种情况是没有宫度,横行和竖行的引数是两个系列的数值。

第十三表横行0~63,竖行25~64。

第十八表横行1~89 竖行1~63。

有许多表在所查得的数值上下各有一行秒差,凡引检所用之度数以下有尾零分秒者,用此秒差按中比例求之。凡顺行查得之数值用上行的秒差,逆行查得者用下行秒差。中比例的算法可参看实例(一)(二)中第(26)步。

按比例求得之尾零分秒是用来与本度分秒相加或减的。究竟是加还是减,看所求度的下一度的数值比本度大还是小而定,大者加,小者减。这是总的原则。在表内的宫名下面已分别注明应加或应减。但是表六和表九两个升度差表,同一宫内有应加应减两种情况,这就需要用者根据上述原则自己去判断。

加减之后的得数有正、负之分,因引检度数顺行还是逆行而异。有的表顺行为正数,逆行为负数;有些表则是顺行为负数,逆行为正数。第七表食甚距纬还有南北之分,这些在表里都有交代,使用时要特别注意。

359页第二表 太阳损益表(一)

用太阳自行或实自行查之

度 宫	太阳自行	0	1	29	30	顶行正数	度 宫
零 宫 摩 羯 加	秒 差	124	124	107	0	秒 差	十 一 宫 人 马 减
	太 度 阳 分 损 秒 益	0 0 0	0 2 4	中 略	0 0 57 23	度 分 秒 秒 损 益	
	秒 差	0	124	108	107	秒 差	
	秒 差	106	105	60	0	秒 差	
一 宫 宝 瓶 加	太 度 阳 分 损 秒 益	0 59 8	1 0 54	中 略	1 40 41	度 分 秒 秒 损 益	十 宫 天 蝎 减
	秒 差	0	106	62	60	秒 差	
	秒 差	58	57	2	0	秒 差	
	太 度 阳 分 损 秒 益	1 41 41	1 42 39	中 略	1 56 13	度 分 秒 秒 损 益	
二 宫 双 鱼 加	秒 差	0	58	1	2	秒 差	九 宫 天 秤 减
	太 度 阳 分 损 秒 益	1 41 41	1 42 39	中 略	1 56 13	度 分 秒 秒 损 益	
	秒 差	0	58	1	2	秒 差	
	太 度 阳 分 损 秒 益	1 41 41	1 42 39	中 略	1 56 13	度 分 秒 秒 损 益	
宫 度	太阳自行	30	29	1	0	底行负数	宫 度

360页 第二表 太阳损益表(二)

度 宫	太阳自行		0°	1°		29°	30°	顺 行		正数
三 宫 白羊 90° - 120° 减	秒 差		3	6	中 略	61	0	秒 差	八 宫 室女 240° - 270° 加	
	太 阳 损 益	度	1	1		1	1	度		
		分	56	56		40	39	分		
		秒	11	8		35	34	秒		
秒 差		0	3	60		61	秒 差			
四 宫 金牛 120° - 150° 减	秒 差		63	65		103	0	秒 差	七 宫 狮子 210° - 240° 加	
	太 阳 损 益	度	1	1		0	0	度		
		分	39	38		58	57	分		
		秒	34	38		44	1	秒		
秒 差		0	63	103		103	秒 差			
五 宫 双子 150° - 180° 减	秒 差		104	105		119	0	秒 差	六 宫 巨蟹 180° - 210° 加	
	太 阳 损 益	度	0	0		0	0	度		
		分	57	55		1	0	分		
		秒	1	17		59	0	秒		
秒 差		0	104	119		119	秒 差			
负 数	逆向		30°	0°			1°	0°	太阳自行	宫 度

361页 第三表 太阴损益表(一)

度 宫	太阴自行	0°	1°		29	30	顺 行	负数
零 宫 摩羯 0° - 30° 加	秒 差	304	304	中 略	267	0	秒 差	十 一 宫 人 马 330° - 360°
	太 阴 损 益	度 分 秒	0 0 4		2 21 20	2 25 47	度 分 秒	
	秒 差	0	304		270	267	秒 差	
	秒 差	265	262		163	0	秒 差	十 宫 天 蝎 300° 330°
一 宫 宝 瓶 30° - 60°	太 阴 损 益	度 分 秒	2 25 47		4 12 8	4 14 51	度 分 秒	
	秒 差	0	265		167	163	秒 差	
	秒 差	158	153		17	0	秒 差	九 宫 天 秤 270° - 300°
	太 阴 损 益	度 分 秒	4 14 51		4 58 8	4 58 20	度 分 秒	
二 宫 双 鱼 60° - 90°	秒 差	0	157		17	12	秒 差	
	秒 差	30°	29°		1	0	太阴自行	度 宫
	逆行	30°	29°					
	正 数							

362页 第三表 太阴损益表(二)

度 宫		太阴自行		0°	1°		29°	30°	顺 行		正数	
三 宫 白羊 90° - 120°	秒 差		6	1	中 略	148	0	秒 差	八 宫 室女 240° - 270°			
	太 阴 损 益	度 分 秒	4 58 20	4 58 26		4 24 48	4 22 20	度 分 秒			太 阴 损 益	
	秒 差		0	6		143	148	秒 差				
四 宫 金牛 120° - 150° 减	秒 差		154	156		273	0	秒 差	七 宫 狮子 210° - 240° 加			
	太 阴 损 益	度 分 秒	4 22 20	4 19 46		2 37 51	2 33 18	度 分 秒			太 阴 损 益	
	秒 差		0	154		270	273	秒 差				
五 宫 双子 150° - 180° 减	秒 差		277	280		323	0	秒 差	六 宫 巨蟹 180° - 210° 加			
	太 阴 损 益	度 分 秒	2 33 18	2 28 4		0 5 23	0 0 0	度 分 秒			太 阴 损 益	
	秒 差		0	277		323	323	秒 差				
负 数		逆行		30°		0°		1°	0°	太阴自行	宫 度	

注意: 三宫与八宫, 后度大者加, 后度小者减。

363—374页 第四表 太阳黄赤升度表(一至十二)

太阳黄经	宫	0	0	0	中 略	11	11
	度	0	1	2		28	29
太阳赤经	宫	0	0	0	中 略	11	11
	度	0	1	2		27	28
	分	0	5	10		49	54
	秒	0	25	50		10	35

375—376页 第五表 损益时差表(一)(二)

此表的结构与表二太阳损益表相同,用太阳实自行的宫度查之。查得之数值为损益时差的分、秒。顺行查得者为负数,逆行查得者为正数。十二宫的布局与加减如下:

零宫	摩羯	加	十一宫	人马	减
一宫	宝瓶	加	十 宫	天蝎	减
二宫	双鱼	加	九 宫	天秤	减
三宫	白羊	减	八 宫	室女	加
四宫	金牛	减	七 宫	狮子	加
五宫	双子	减	六 宫	巨蟹	加

377页 第六表 黄赤升度时差表(一)

顶 行	太阳黄经度	0	1	29	30	度	正 数
三 九 宫 宫 白 天 羊 秤	每度差	秒	20	20	11	0	秒 差
	升度时差	分 秒	0 0	0 20	8 12	8 23	分 秒
	每度差	秒	0	20	11	11	秒 差
右 加							左 减
四 十 宫 宫 金 天 牛 蝎	每度差	秒	10	10	10	0	秒 差
	升度时差	分 秒	8 23	8 34	8 55	8 54	分 秒 升度时差
	每度差	秒	0	10	9	10	秒 差
右 加							左 减
底 行	太阳黄经度	度	30	29	1	0	度 负数

378页 第六表 黄赤升度时差表(二)

顶 行	太阳黄经度	0	1	29	30	正数	
五 十 宫 一 双 宫 子 人 马	每度差	秒	10	11	22	0	秒差
	升度时差	分 秒	8 45	8 35	0 22	0 0	分 秒
	每度差	秒	0	10	21	22	秒差
底 行	太阳黄经度	度	30	29	1	0	负数

以太阳黄经度数查顶行或底行。三、四、五、九、十、十一宫查顶行，顺数；零、一、二、六、七、八宫查底行，逆数。所得为升度时差之分、秒，顺数者为正数，逆数者为负数。黄经度位以下有尾数时，用秒差求，得数与原数加或减，三、四、五、九、十、十一等宫加；零、一、二、六、七、八等宫减。

379页 第七表 太阳交周距度表

度 宫		罗月实距		0	1	29	30	负数				
零 六 宫 摩 羯 北 加	六 宫 巨 蟹 南	秒	差	312	312	中 略	272	0	秒	差	十 一 人 马 南 减	五 宫 双 子 北
		度		0	0		2	2	度			
		分		0	5		24	29	分			
		秒		0	12		35	7	秒			
加		秒	差	0	312	275	272	秒	差			
一 七 宫 宝 瓶 北 加	七 宫 狮 子 南	秒	差	269	266	中 略	159	0	秒	差	十 四 宫 天 蝎 南 减	四 宫 金 牛 北
		度		2	2		4	4	度			
		分		29	33		15	18	分			
		秒		7	36		47	27	秒			
加		秒	差	0	269	164	159	秒	差			
二 八 宫 双 鱼 北 加	八 宫 室 女 南	秒	差	154	149	中 略	3	0	秒	差	九 三 宫 天 秤 南 减	三 宫 白 羊 北
		度		4	4		4	4	度			
		分		58	21		58	58	分			
		秒		26	0		27	20	秒			
加		秒	差	0	154	8	3	秒	差			
度 宫				30	29	1	0	正数				

以罗月实距之宫度查之。零、一、二、六、七、八宫之度位查顶行,顺数,三、四、五、九、十、十一宫之度位查底行,逆数。查得之度分秒即罗月定距。罗月实距之度以下有分秒时用秒差求得后按表中之加减号加减。南北要记下来。

380—381页 第八表 月距日实行表(一)(二)

以太阴实自行查之。

零宫	加	十一宫	减
一宫	加	十 宫	减
二宫	加	九 宫	减
三宫	加	八 宫	减
四宫	加	七 宫	减
五宫	加	六 宫	减

得数之单位为分、秒。

382页 第九表 罗月并行度差表

度		罗月实距		0	1	29	30	负数	度	
宫										宫
零 六	秒 差	14	13	中 略	29	7	0	秒 差	十 五	一 宫
宫 巨	分	10	0			5	5	分		
摩 蟹	秒	0	14			30	37	秒		
加	秒 差	0	14	中 略	29	8	7	秒 差	十 四	一 宫
一 七	秒 差	6	7			7	0	秒 差		
宫 狮	分	5	5			5	5	分		
宝 子	秒	37	43	中 略	29	45	38	秒	十 三	一 宫
瓶	秒 差	0	6			5	7	秒 差		
三 八	秒 差	7	8			14	0	秒 差	九 三	宫 宫
宫 室	分	5	5	中 略	29	0	0	分		
双 女	秒	38	31			14	0	秒		
减	秒 差	0	7	中 略	29	13	14	秒 差	加	宫
宫		30	29			1	0	正数		
度										

以罗月实距之宫、度查之。零、一、二、六、七、八宫之度数查顶行，顺数所得为负数；三、四、五、九、十、十一宫之度数查底行，逆数所得为正数。加减号与以上各表不同，须注意。

383页 第十表 太阴半径表

度 宫		0	1		29	30		顺数
零 宫	分	15	15	中 略	15	15	分	十一宫
摩 羯	秒	54	54		57	57	秒	人 马
一 宫	分	15	15		16	16	分	十 宫
宝 瓶	秒	57	58		8	8	秒	天 蝎
二 宫	分	16	16		16	16	分	九 宫
双 鱼	秒	8	8		22	22	秒	天 秤
三 宫	分	16	16		16	16	分	八 宫
白 羊	秒	22	23		36	37	秒	室 女
四 宫	分	16	16		16	16	分	七 宫
金 牛	秒	37	37		47	47	秒	狮 子
五 宫	分	16	16		16	16	分	六 宫
双 子	秒	47	47		41	41	秒	巨 蟹
度 宫		30	29		1	0		逆数

以太阴实自行之宫度查之。所得分秒为太阴半径。
零至五宫之度数查顶行,六至十一宫之度数查底行。

384—385页 第十一表 地影半径表(一)(二)

以太阴实自行之宫度查之。

零 宫 加	十一宫 减
一 宫 加	十 宫 减
二 宫 加	九 宫 减
三 宫 加	八 宫 减
四 宫 加	七 宫 减
五 宫 加	六 宫 减

得数之单位为分、秒。

386页 第十二表 影差表

以太阳实自行查之。

零	宮	十一	宮
一	宮	十	宮
二	宮	九	宮
三	宮	八	宮
四	宮	七	宮
五	宮	六	宮

得数单位为秒。

386页与387页之间 第十三表 交食起复月行表(初亏、复圆距弧表)

[illegible]

横行从零到六十三以〈51〉〈132〉食甚距纬查之,直行从二十五到六十四,以〈60〉日月食限距差或〈65〉全食距弧查之,所得为〈63〉交食月行距弧与食既生光距弧等,单位为分与秒。

387—388页 第十四表 太阳半径表(一)(二)

以太阳实自行之宫、度查之。

零 宫	十一宫
一 宫	十 宫
二 宫	九 宫
三 宫	八 宫
四 宫	七 宫
五 宫	六 宫

得数之单位:分、秒。

389—390页 第十五表 太阴地半径差表(一)(二)

以太阴实自行之宫、度查之。

零 宫 减	十一宫 加
一 宫 减	十 宫 加
二 宫 减	九 宫 加
三 宫 减	八 宫 加
四 宫 减	七 宫 加
五 宫 减	六 宫 加

得数之单位:分、秒。

391—402页 第十六表 黄平象限表(一至十二)

太阳黄经	宫度	0 0	0 1	中 略	0 29	0 30
黄平象限距时	时	18	18		20	20
	分	0	4		4	8
	秒	0	22		36	46
	秒差	262	261		250	0
黄平象限宫度	宫度	0 0	0 1		1 18	1 20
	分	0	52		57	20
	秒	0	17		6	28
	秒差	6737	6730		5002	0
限距地高	度	26	26		31	32
	分	30	30		41	0
	秒	30	56		47	47
	秒差	26	77		1140	0

黄平象限表从零宫起每宫一张,共十二张。

以太阳黄经之宫、度查得黄平象限距时,以秒差求分位以下距时分秒。再以黄平象限距时取其垂直下方之宫度,及象限距地高度。用法详见〈104〉至〈108〉节及实例(二)〈104〉至〈108〉节。零至五官为加,六至十一宫为减。

403—444页 第十八表 大时分、东西南北差表(一至四十二)

$\langle 103 \rangle$ \ $\langle 124 \rangle$	度	1	2	3	4					
						85	86	87	88	89
1	度	0			0		1			1
	分	1			4		0			0
	差	3			3		0			0
中略					中	中略				
2	度	0	0	0	0	3	3	4	4	4
	分	4	8	13	17	59	59	0	0	0
	差	4	5	4	4	0	1	0	0	0
中略					略	中略				
62	度	52	52	55	53	61	61	61	61	61
	分	0	35	9	42	46	51	55	58	59
	差	35	34	33	32	5	4	3	1	1
中略					略	中略				
63	度	52	53	54	54	62	62	62	62	62
	分	50	26	0	34	46	51	55	58	59
	差	36	34	34	32	5	4	3	1	1

横行从1至89为 $\langle 124 \rangle$ 月距限或 $\langle 125 \rangle$ 限距地高或 $\langle 126 \rangle$ 限距天之度数。竖行从1至63为 $\langle 103 \rangle$ 太阴高下粗分或 $\langle 109 \rangle$ 大时分之数值。

(原注)此表内有×号处系所据手写诸本互有不同,其他各表也有类似情况。准确与否请用者研究。

译者按:编制此表的公式,见正文 $\langle 110 \rangle$ 条和例题第 $\langle 109 \rangle$ 条译注。表中横66,竖53处之 $48' 25''$ 有×号,经核算并没有错。

(原载《藏历的原理与实践》,民族出版社,1987年,第419—522页)

ॐ । निवर्त्तयन्निमित्तं यत्तु नैवेद्यनिषि

[illegible]

[illegible]

ཉི་མའི་གནམ་མཁོ་དམར་མེ་མཁའ་བསྐྱོད་ལྷག་གི་རེ་ལུ་མིག་

འོ

ཉི་མའི་མེ་མཁའ་ དུས་འཁལ་		ཁྱིམ་	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
		ལྷག་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
ཉི་མའི་ དམར་མེ་མཁའ་ དུས་འཁལ་		ཁྱིམ་	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
		ལྷག་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
		ཁྱིམ་	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
		ལྷག་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥
		བྱུང་	༠	༥	༡༠	༡༦	༢༡	༢༦	༣༢	༣༧	༤༢	༤༧	༥༢	༥༧	༦༢	༦༧	༧༢	༧༧
		མེ་རྩ་	༠	༢༥	༥༠	༧༥	༡༠༠	༡༢༥	༡༥༠	༡༧༥	༢༠༠	༢༢༥	༢༥༠	༢༧༥	༣༠༠	༣༢༥	༣༥༠	༣༧༥
༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡
༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠	༠
༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢
༡	༡	༡	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦
༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

12

ཉི་མའི་ལོ་ལྟར་ལམ་ དུས་ལྟར་ལམ་		ཁྱིམ་	ལག་	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
ཉི་མའི་ དུས་ལྟར་ལམ་ དུས་ལྟར་ལམ་	ཁྱིམ་	ཁྱིམ་	ལག་	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
		ཁྱིམ་	ལག་	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
	ཁྱིམ་	ཁྱིམ་	ལག་	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
		ཁྱིམ་	ལག་	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢
༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡	༢	༣	༤
༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦
༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡
༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦
༨༧	༨༨	༨༩	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠	༡༠༡	༡༠༢	༡༠༣	༡༠༤	༡༠༥	༡༠༦	༡༠༧	༡༠༨	༡༠༩	༡༡༠	༡༡༡

ཁྱིམ་

ཁྱིམ་འཕྲུལ་ལུ་མ་		ཁྱིམ་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠
དུས་ལྟུང་ཞུག་		ཞུག་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠
ཁྱིམ་མཆོད་		ཁྱིམ་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠
དུས་ལྟུང་ཞུག་		ཞུག་	༠	༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠	༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠	༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠	༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠	༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠	༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠	༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠	༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠	༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩	༩༠	༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠

ཁྱིམ་

ནེ་མཁའ་སེར་ལམ་		ཁྱིམ་	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
དུས་འགྲུལ་		འགྲུལ་	0	7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ནེ་མཁའ་ དམ་ལམ་		ཁྱིམ་	0	7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		འགྲུལ་	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90
		ཕུན་ཕྱོགས་	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110
		མེད་མེད་	0	20	40	60	80	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280
70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72
70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
70	72	72	70	74	76	78	80	82	84	86	88	90	92	94	96	98	100
32	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37
70	00	25	20	23	27	30	33	36	39	42	45	48	51	54	57	60	63

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

७। ह्यपरे देवादिभिरनन्तरैर्ब्रह्मसृष्टिम्
द्विषायापयत्तान्तेन । तत्रापि सङ्घेन
देवशुद्ध्यान्तस्त्वयसाधुना ज्ञेयान्तैक-
मुत्तमान्तरं विज्ञेयम् । एतद्भूतः
क्षीरान्धराद्यैः

[illegible]

১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	১০
১১	১২	১৩	১৪	১৫	১৬	১৭	১৮	১৯	২০
২১	২২	২৩	২৪	২৫	২৬	২৭	২৮	২৯	৩০
৩১	৩২	৩৩	৩৪	৩৫	৩৬	৩৭	৩৮	৩৯	৪০
৪১	৪২	৪৩	৪৪	৪৫	৪৬	৪৭	৪৮	৪৯	৫০
৫১	৫২	৫৩	৫৪	৫৫	৫৬	৫৭	৫৮	৫৯	৬০
৬১	৬২	৬৩	৬৪	৬৫	৬৬	৬৭	৬৮	৬৯	৭০
৭১	৭২	৭৩	৭৪	৭৫	৭৬	৭৭	৭৮	৭৯	৮০
৮১	৮২	৮৩	৮৪	৮৫	৮৬	৮৭	৮৮	৮৯	৯০
৯১	৯২	৯৩	৯৪	৯৫	৯৬	৯৭	৯৮	৯৯	১০০

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

ਅੰਤਿਮ ਅੰਕ	੨੦	੨੧	੨੨	੨੩	੨੪	੨੫	੨੬	੨੭	੨੮	੨੯	੩੦	੩੧	੩੨	੩੩	੩੪	੩੫	੩੬	੩੭	੩੮	੩੯	੪੦	੪੧	੪੨	੪੩	੪੪	੪੫	੪੬	੪੭	੪੮	੪੯	੫੦	੫੧	੫੨	੫੩	੫੪	੫੫	੫੬	੫੭	੫੮	੫੯	੬੦	੬੧	੬੨	੬੩	੬੪	੬੫	੬੬	੬੭	੬੮	੬੯	੭੦	੭੧	੭੨	੭੩	੭੪	੭੫	੭੬	੭੭	੭੮	੭੯	੮੦	੮੧	੮੨	੮੩	੮੪	੮੫	੮੬	੮੭	੮੮	੮੯	੯੦	੯੧	੯੨	੯੩	੯੪	੯੫	੯੬	੯੭	੯੮	੯੯	੧੦੦
ਅੰਤਿਮ ਅੰਕ	੨੦	੨੧	੨੨	੨੩	੨੪	੨੫	੨੬	੨੭	੨੮	੨੯	੩੦	੩੧	੩੨	੩੩	੩੪	੩੫	੩੬	੩੭	੩੮	੩੯	੪੦	੪੧	੪੨	੪੩	੪੪	੪੫	੪੬	੪੭	੪੮	੪੯	੫੦	੫੧	੫੨	੫੩	੫੪	੫੫	੫੬	੫੭	੫੮	੫੯	੬੦	੬੧	੬੨	੬੩	੬੪	੬੫	੬੬	੬੭	੬੮	੬੯	੭੦	੭੧	੭੨	੭੩	੭੪	੭੫	੭੬	੭੭	੭੮	੭੯	੮੦	੮੧	੮੨	੮੩	੮੪	੮੫	੮੬	੮੭	੮੮	੮੯	੯੦	੯੧	੯੨	੯੩	੯੪	੯੫	੯੬	੯੭	੯੮	੯੯	੧੦੦

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

<div> </div>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087	1088	1089	1090	1091	1092	1093	1094	1095	1096	1097	1098	1099	1100	1101	1102	1103	1104	1105	1106	1107	1108	1109	1110	1111	1112	1113	1114	1115	1116	1117	1118	1119	1120	1121	1122	1123	1124	1125	1126	1127	1128	1129	1130	1131	1132	1133	1134	1135	1136	1137	1138	1139	1140	1141	1142	1143	1144	1145	1146	1147	1148	1149	1150	1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	1163	1164	1165	1166	1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174	1175	1176	1177	1178	1179	1180	1181	1182	1183	1184	1185	1186	1187	1188	1189	1190	1191	1192	1193	1194	1195	1196	1197	1198	1199	1200	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208	1209	1210	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217	1218	1219	1220	1221	1222	1223	1224	1225	1226	1227	1228	1229	1230	1231	1232	1233	1234	1235	1236	1237	1238	1239	1240	1241	1242	1243	1244	1245	1246	1247	1248	1249	1250	1251	1252	1253	1254	1255	1256	1257	1258	1259	1260	1261	1262	1263	1264	1265	1266	1267	1268	1269	1270	1271	1272	1273	1274	1275	1276	1277	1278	1279	1280	1281	1282	1283	1284	1285	1286	1287	1288	1289	1290	1291	1292	1293	1294	1295	1296	1297	1298	1299	1300	1301	1302	1303	1304	1305	1306	1307	1308	1309	1310	1311	1312	1313	1314	1315	1316	1317	1318	1319	1320	1321	1322	1323	1324	1325	1326	1327	1328	1329	1330	1331	1332	1333	1334	1335	1336	1337	1338	1339	1340	1341	1342	1343	1344	1345	1346	1347	1348	1349	1350	1351	1352	1353	1354	1355	1356	1357	1358	1359	1360	1361	1362	1363	1364	1365	1366	1367	1368	1369	1370	1371	1372	1373	1374	1375	1376	1377	1378	1379	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398	1399	1400	1401	1402	1403	1404	1405	1406	1407	1408	1409	1410	1411	1412	1413	1414	1415	1416	1417	1418	1419	1420	1421	1422	1423	1424	1425	1426	1427	1428	1429	1430	1431	1432	1433	1434	1435	1436	1437	1438	1439	1440	1441	1442	1443	1444	1445	1446	1447	1448	1449	1450	1451	1452	1453	1454	1455	1456	1457	1458	1459	1460	1461	1462	1463	1464	1465	1466	1467	1468	1469	1470	1471	1472	1473	1474	1475	1476	1477	1478	1479	1480	1
--------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	---

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087	1088	1089	1090	1091	1092	1093	1094	1095	1096	1097	1098	1099	1100	1101	1102	1103	1104	1105	1106	1107	1108	1109	1110	1111	1112	1113	1114	1115	1116	1117	1118	1119	1120	1121	1122	1123	1124	1125	1126	1127	1128	1129	1130	1131	1132	1133	1134	1135	1136	1137	1138	1139	1140	1141	1142	1143	1144	1145	1146	1147	1148	1149	1150	1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	1163	1164	1165	1166	1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174	1175	1176	1177	1178	1179	1180	1181	1182	1183	1184	1185	1186	1187	1188	1189	1190	1191	1192	1193	1194	1195	1196	1197	1198	1199	1200	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208	1209	1210	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217	1218	1219	1220	1221	1222	1223	1224	1225	1226	1227	1228	1229	1230	1231	1232	1233	1234	1235	1236	1237	1238	1239	1240	1241	1242	1243	1244	1245	1246	1247	1248	1249	1250	1251	1252	1253	1254	1255	1256	1257	1258	1259	1260	1261	1262	1263	1264	1265	1266	1267	1268	1269	1270	1271	1272	1273	1274	1275	1276	1277	1278	1279	1280	1281	1282	1283	1284	1285	1286	1287	1288	1289	1290	1291	1292	1293	1294	1295	1296	1297	1298	1299	1300	1301	1302	1303	1304	1305	1306	1307	1308	1309	1310	1311	1312	1313	1314	1315	1316	1317	1318	1319	1320	1321	1322	1323	1324	1325	1326	1327	1328	1329	1330	1331	1332	1333	1334	1335	1336	1337	1338	1339	1340	1341	1342	1343	1344	1345	1346	1347	1348	1349	1350	1351	1352	1353	1354	1355	1356	1357	1358	1359	1360	1361	1362	1363	1364	1365	1366	1367	1368	1369	1370	1371	1372	1373	1374	1375	1376	1377	1378	1379	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398	1399	1400	1401	1402	1403	1404	1405	1406	1407	1408	1409	1410	1411	1412	1413	1414	1415	1416	1417	1418	1419	1420	1421	1422	1423	1424	1425	1426	1427	1428	1429	1430	1431	1432	1433	1434	1435	1436	1437	1438	1439	1440	1441	1442	1443	1444	1445	1446	1447	1448	1449	1450	1451	1452	1453	1454	1455	1456	1457	1458	1459	1460	1461	1462	1463	1464	1465	1466	1467	1468	1469	1470	1471	1472	1473	1474	1475	1476	1477	1478	1479	1480	1481	1482	1483	1484	1485	1486	1487	1488	1489	1490	14
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	----

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

[illegible]

[illegible]

藏传时宪历用表

5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000
---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

କ୍ରମ	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨
ପ୍ରା.	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨
ସା.	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨
ତ୍ରା.	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨
ସା.	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨
ତ୍ରା.	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨
ସା.	୧୫	୧୬	୧୭	୧୮	୧୯	୨୦	୨୧	୨୨	୨୩	୨୪	୨୫	୨୬	୨୭	୨୮	୨୯	୩୦	୩୧	୩୨

藏传时宪历算例

《马杨汉历要旨》所传时宪历交食推步基本数据

译解用符号表

实例一 月全食

实例二 日食

《马杨汉历要旨》所传时宪历 交食推步基本数据

A 历元 乾隆九年甲子 公元1744年

B 岁首 天正冬至

C 首朔 鬼宿月 夏历十二月初一

D 周岁(回归年) $365\frac{60}{247} = 365.2429149$ 日

E 朔策(会望、朔望月) $29^d 12^h 44^m 3^s \frac{3}{60} \frac{111}{360} = 29^d.530590916$

F 朔应 $23^d 1^h 55^m 1^s \frac{6}{60} \frac{322}{360} = 23^d.079874015 = 1994101'' .1149$

G 闰周 65年24闰

H 闰余 $\frac{10}{65}$

I 天正冬至日分 23

J 天正冬至宿应 25

K 太阳平行 朔策 $0^{\circ} 29^{\circ} 6' 24'' \frac{15''}{60} \frac{103''}{360}$

$$= 104784'' . 2547685$$

$$\text{L 太阳平行 应 } 0^{\circ}23^{\circ}31'32'' \frac{37}{60} \frac{8}{360} = 84692'' . 617037$$

$$\begin{aligned} \text{M 太阳自行 朔策 } 0^{\circ}29^{\circ}6'19'' \frac{9}{60} \frac{242}{360} \\ = 104779'' . 1612037 \end{aligned}$$

$$\text{N 太阳自行 应 } 0^{\circ}15^{\circ}1'53'' \frac{19}{60} \frac{100}{360} = 54113'' . 3212962$$

$$\begin{aligned} \text{O 太阴自行 朔策 } 0^{\circ}25^{\circ}49'0'' \frac{3}{60} \frac{317}{360} \\ = 92940'' . 064675925 \end{aligned}$$

$$\text{P 太阴自行 应 } 0^{\circ}5^{\circ}11'21'' \frac{48}{60} \frac{103}{360} = 18681'' . 8047685$$

$$\begin{aligned} \text{Q 罗喉距月(太阴交周) } 1^{\circ}0^{\circ}40'13'' \frac{55}{60} \frac{167}{360} \\ = 110413'' . 924398248 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{R 罗喉距月 应 } 8^{\circ}17^{\circ}57'13'' \frac{10}{60} \frac{133}{360} \\ = 928633'' . 172824074 \end{aligned}$$

$$\text{S 月距日一小时平行 } 1828'' . 6121108$$

$$\text{T 太阳一小时自行 } 147'' . 84$$

$$\text{U 太阴一小时自行 } 1959'' . 75$$

$$\text{V 太阴一小时交周 } 1984'' . 40$$

$$\text{恒星月 } 27^{\text{d}} . 32158$$

$$\text{转终分(近点月) } 27^{\text{d}} . 554568$$

译解用符号表

时间单位

d	日	弧度	
h	小时	24 ^h = 1 ^d	z 宫 12 ^z = 1 ^y (周天)
q	刻	4 ^q = 1 ^h	° 度 30° = 1 ^z

$$m \text{ 分}' \quad 15' = 1^q \quad ' \text{ 分} \quad 60' = 10$$

$$s \text{ 秒}'' \quad 60'' = 1' \quad '' \text{ 秒} \quad 60'' = 1'$$

$$'' \text{ 微} \quad 60 = 1'' \quad \text{微}'' \quad 60'' = 1''$$

$$''' \text{ 纤} \quad 360''' = 1'' \quad \text{纤}''' \quad 360''' = 1''$$

这些符号原书里没有,是译者加的。

实例一 月全食

推藏历第十六丁卯周铁鸡年霍尔月十一月十五日即农历辛酉年十二月十六日,公历1982年1月10日

$$\langle 1 \rangle \text{ 积年} \quad 1981 - 1744 = 237$$

$$\langle 2 \rangle \text{ 岁首积朔} \quad \langle 1 \rangle \times 12 + (\langle 1 \rangle \times 12 \times 2 + 10) \div 65 = 2931 \frac{43}{65}$$

$$\langle 3 \rangle \text{ 入年后已过11月}$$

$$\langle 4 \rangle \text{ 通朔(历元至所求月前积月)}$$

$$\langle 1 \rangle \times 12 + 11 + (\langle 1 \rangle \times 12 \times 11) \times 2 \div 65 = 2943 \frac{20}{65}$$

$$\langle 5 \rangle \text{ 转年积日(通积分)}$$

$$\langle 1 \rangle \times 365 + (\langle 1 \rangle \times 60 + 53) \div 247 = 86562 \frac{194}{247}$$

$$\langle 6 \rangle \text{ 转年日干支} \quad (\langle 5 \rangle + 23) \div 60 = 86585 \div 60 = 1443 \cdots 5$$

己巳

$$\langle 7 \rangle \text{ 转年日值宿} \quad (\langle 5 \rangle + 25) \div 28 - 86587 \div 28 = 3092 \cdots 11$$

危宿

$$\langle 15 \rangle \text{ 首望罗头距(太阴交周)}$$

$$\langle 2 \rangle \times Q(1^{\circ}0'40''13'' \frac{55}{60} \frac{167}{360}) + R(8^{\circ}17'57''13''10'''133''') +$$

$$\frac{Q}{2} = 5^{\circ}3'17'25''35'''10''' + \frac{Q}{2} = 11^{\circ}18'37'32''32'''274'''$$

逐月加Q至十月皆不在食限内,至十一月望

$$\langle 15 \rangle + Q \times 11 = 11^{\circ}26'40'19''38'''118'''$$

$$11^{\circ}14'51' < 11^{\circ}26' < 0^{\circ}15'9' \text{ 可能有食故就从十一月望日}$$

起布算,先算五项根数。

$$\langle 21 \rangle \quad \langle 4 \rangle 2943 \times E(29^d 12^h 44' 3'' 3''' 111'''') + \\ F(23^d 1^h 55' 1'' 6''' 322'''') + \frac{E}{2}(14^d 18^h 22' 1'' 31''' 235'''')$$

$$- \langle 5 \rangle 86562^d = 277^d 8^h 58' 53'' 54''' 350'''' \quad \text{平望根}$$

$$\langle 22 \rangle \quad \langle 4 \rangle 2943 \times K(0^z 29^\circ 6' 24'' 15''' 103'''') + \\ L(0^z 23^\circ 31' 32'' 37''' 8'''') + \frac{K}{2}(0^z 14^\circ 33' 12'' 7''' 232'''') \\ = 11^z 21^\circ 50' 50'' 43''' 213'''' + L + \frac{K}{2}$$

$$= 0^z 15^\circ 22' 23'' 20''' 221'''' + \frac{K}{2} \\ = 0^z 19^\circ 12' 26'' 31''' 248'''' \quad \text{太阳平行根}$$

$$\langle 23 \rangle \quad \langle 4 \rangle 2943 \times M(0^z 29^\circ 6' 19'' 9''' 242'''') + \\ N(0^z 15^\circ 1' 53'' 19''' 100'''') + \frac{M}{2} + \\ (0^z 14^\circ 33' 9'' 34''' 301'''')$$

$$= 0^z 6^\circ 32' 54'' 19''' 167'''' \quad \text{太阳自行根}$$

$$\langle 24 \rangle \quad \langle 4 \rangle 2943 \times O(0^z 25^\circ 49' 0'' 3''' 317'''') + \\ P(0^z 5^\circ 11' 21'' 48''' 103'''') + \frac{O}{2}(6^z 12^\circ 54' 30'' 1''' 338'''') \\ = 7^z 6^\circ 36' 2'' 10''' 252'''' \quad \text{太阴自行根}$$

$$\langle 25 \rangle \quad \langle 4 \rangle 2943 \times Q(1^z 0^\circ 40' 13'' 55''' 167'''') + \\ R(8^z 17^\circ 57' 13'' 10''' 133'''') + \\ \frac{Q}{2}(6^z 15^\circ 20' 6'' 57''' 264'''')$$

$$= 11^z 26^\circ 40' 19'' 38''' 118'''' \quad \text{太阴平交周根}$$

$\langle 26 \rangle$ 求太阳损益数

置太阳自行根 $\langle 23 \rangle 0^z 6^\circ 32' 54'' 19''' 167''''$ 。

以其宫、度两位0宫6度查表二

度 宫		0	1	中 略	5	6	7	左 略
零 摩 右 正	秒差	124	124		123	124	123	
	度	0	0		0	0	0	
	分	0	2		10	12	14	
	秒	0	4		21	24	28	
宫 度	秒差	0	124	略	124	123	124	左 略
	度	30°	29°		25°	24°	23°	

内插法举例：

零宫摩羯在右侧(按纸面说,不按读者说),所以查度数时用顶行顺数,6°查得0° 12' 24",其秒差用其顶行的124(如果是11°24',则用底行逆数,也得0° 12' 24",但秒差则用其脚下的123)。

以秒差124乘太阳自行根的分以下各位：

$(32' 54'' \frac{19\ 167}{60\ 360}) \times 124$,按360,60,60,60收位,商数最上一位为68,其单位为秒,满60进位为分,得1' 8",以下各位弃去不用。与查表所得之0° 12' 24"相加或相减,因其后一度7°为0° 14' 28",较本度之0° 12' 24"为大,所以相加,0° 12' 24" + 1' 8" = 0° 13' 32"。秒差取自顶行,故此数为正数。记为+0° 13' 32"。

以下各表求中比例法相似,不再重复。但各表正负号记法不同,须特别注意。

〈27〉 求太阴损益数

置〈24〉太阴自行根7°6' 36" 2" 10''' 252'''

秒差

用其宫、度查表三得2° 59' 52" ……(秒差253取自下行)

253	257	260	265	268	270	373	0	秒差	七 獅 左 正 下	官 子 数 行
3	2	2	2	2	2	2	2	度		
4	59	55	50	46	42	37	33	分		
5	52	35	14	49	21	51	18	秒		
250	253	257	261	265	268	270	272	秒差		
7	6	5	4	3	2	1	0	度		

$$253 \times (36', 2'', 10, 252) = 2' 31''$$

$$\text{与表中原数相加: } 2^\circ 59' 52'' + 2' 31'' = 3^\circ 2' 23''$$

在巨蟹等六宫者为正数(与太阳损益数相反),此例为第七宫,故记为正数 $+3^\circ 2' 23''$ 。

〈28〉 求平距时

〈26〉〈27〉正负相同,故应以小减大。(如不同,则相加)

$$3^\circ 2' 23'' - 0^\circ 13' 32'' = 2^\circ 48' 51'' \text{ (平距弧)}$$

$$2^\circ 48' 51'' \times 18000 \div 9143 = 5^h 32' 25'' \text{ (变时)}$$

〈26〉〈27〉同为正数而〈27〉较大,故此得数为负数,记为 $-5^h 32' 25''$

〈29〉 求太阳实自行

$$\langle 28 \rangle (-5^h 32' 25'') \times 887 \div 360 = -13' 39'' \text{ (引弧)}$$

$$\langle 23 \rangle (0^\circ 6' 32' 54'' 19, 167) - 13' 39''$$

$$= 0^\circ 6' 19' 15'' 19, 167$$

〈30〉 求太阴实自行

$$\langle 28 \rangle (-5^h 32' 25'') \times 871 \div 1600 = -3^\circ 0' 57'' \text{ (引弧)}$$

$$\langle 24 \rangle 7^\circ 6' 36' 2'' 10, 252 + \text{引弧} (-3^\circ 0' 57'') \text{ (引弧)}$$

$$= 7^\circ 3' 35' 5'' 10, 252$$

〈31〉 求太阳实损益(日实均)

以〈29〉 $0^\circ 6' 19' 15'' 19, 167$ 之宫与度

再查表二(见〈26〉太阳损益数表)得 $0^\circ 12' 24''$,秒位差124,

$$\text{用顶行秒位差乘} \langle 29 \rangle \text{分以下各位} (19, 15, 19, 167) \times \frac{124}{3600} = 39''$$

$$0^\circ 12' 24'' + 39'' = 0^\circ 13' 3''$$

后一度 7° 项下之 $0^\circ 14' 28''$ 大于 6° 项下 $0^\circ 12' 24''$

故为正数,记为: $+0^{\circ} 13' 3''$ 。

〈32〉 求太阴实损益(月实均)

以〈30〉 $7^{\circ} 3' 35' 5'' 10, 252$ 之宫、度

再查表三(见〈27〉太阴损益数表)得 $2^{\circ} 46' 49''$,秒差为265

$$(35', 5'', 10''', 252''') \times \frac{265}{3600} = 2' 34''$$

$$2' 34'' + 2^{\circ} 46' 49'' = 2^{\circ} 49' 23''$$

$7^{\circ} 3'$ 之后一度 4° 项下之 $2^{\circ} 50' 14''$ 大于 3° 项下之 $2^{\circ} 46' 49''$, 故为正数, 记为 $+2^{\circ} 49' 23''$ 。

〈33〉 求实距时

〈31〉〈32〉正负相同,以小减大(不同则相加),

$$2^{\circ} 49' 23'' - 0^{\circ} 13' 3'' = 2^{\circ} 36' 20'' \text{ (实距弧)}$$

$$\text{变时: } (2^{\circ} 36' 20'') \times 18000 \div 9143 = 5^h 7' 46''$$

〈11〉〈12〉同为正号而〈32〉 $>$ 〈31〉故为负数,记为:
 $-5^h 7' 46''$ 。

〈34〉 求实望

$$\langle 33 \rangle + (-5^h 7' 46'') + \langle 21 \rangle (277^d 8^h 58' 53'' 54, 350)$$

$$= 277^d 3^h 51' 7'' 54, 350$$

〈35〉 求太阳实平行

$$\langle 22 \rangle (0^{\circ} 19' 12' 26'') + \langle 33 \rangle (-5^h 7' 46'') \times 2129 \div 864 \\ = 0^{\circ} 19' 12' 26'' - 12' 38'' = 0^{\circ} 18' 59' 48''$$

〈37〉 求实望罗距月(平交周距弧)

$$\langle 25 \rangle (11^{\circ} 26' 40' 19'' 38''' 118''') + \langle 33 \rangle (-5^h 7' 46'') \times 4961 \\ \div 150 = 11^{\circ} 26' 40' 19'' 38''' 118''' - 2^{\circ} 49' 39''$$

$$= 11^{\circ} 23' 50' 40'' 38''' 118'''$$

〈38〉 求太阳定度(真黄经)

$$\langle 35 \rangle 0^{\circ} 18' 59' 48'' + \langle 31 \rangle (0^{\circ} 0' 13' 3'')$$

$$= 0^{\circ} 19' 12' 51'' 31''' 248'''$$

〈39〉 求罗月实距(实交周)

$$\langle 37 \rangle (11^{\circ} 23' 50' 40'' 38''' 118''') + \langle 32 \rangle (2^{\circ} 49' 23'')$$

$$= 11^{\circ}26' 40'' 4''' 38'''' 118'''''$$

〈40〉 求太阳赤道经度

以〈38〉太阳真黄经 $0^{\circ}19' 12''$ 查表四黄赤升度表。按藏文各版均缺此表,现据汉文《新法算书》卷27补译。

太	宫	0	0		0	0	0		11	11		11	11
阳	度	1	2		18	19	20		0	1		28	29
黄													
经													
太	宫	0	0		0	0	0		10	10		11	11
阳	度	1	2	中	19	20	21	中	27	28	中	27	28
赤	分	5	10		34	34	38		48	51		47	54
经	秒	25	50	略	30	47	51	略	36	10	略	10	35

$$0^{\circ}20' 34'' 47''' + (0^{\circ}21' 38'' 51''' - 0^{\circ}20' 34'' 47''') \div 60 \times 12$$

$$= 0^{\circ}20' 34'' 47''' + 0^{\circ}0' 12'' 48''' = 0^{\circ}20' 47'' 35'''$$

用公式求法:

$$\text{tgy} = \frac{\text{tg}19^{\circ} 12'}{\cos 23^{\circ} 30'} = \frac{0.3482368}{0.91706} = 0.3797317$$

$$\text{所以 } y = 20^{\circ} .793357 = 20^{\circ} 47' 36''$$

〈41〉 求损益数时差(均数时差)

用〈29〉太阳实自行 $0^{\circ}6' 19'' 15''' 19167$ 的宫、度,查表五:

得 $0' 50''$

度								
官		0	1		5	6	7	
零 摩 右 加	宫	秒差	8	9	中 略	9	8	8
	羯	分	0	0		0	0	0
	右	秒	0	8		41	50	58
	加	秒差	0	8		8	9	8

$$\frac{8}{60} \times (19' 15'' 19''' 167'''') + (0' 50'') = 2'' 34''' +$$

$$(0' .50'') = 0' 52''$$

在摩羯等六宫内,故为负数,记为 $-0' 50''$ 。

〈42〉 求并行度时差

用〈38〉太阳黄经 $0^{\circ}19' 12'' 51'' 31, 248$ 的宫、度查表六黄赤升度时差表

10	11	12		28	29	30	度	正 数
16	17	17	中	21	22	0	秒差	零 六 宫 宫
6	6	6		0	0	0	分	摩 巨
35	19	2		43	22	0	秒	羯 蟹
16	16	17	略	22	21	22	秒差	左 加
20	19	18		2	1	0	度	负 数

得 $6' 19'' \dots\dots$ 秒差16,在零宫,故加。

$$(6' 19'') + 16 \times (12', 15'', 31, 248) \div (60 \times 60)$$

$$= 6' 19'' + 3'' = 6' 22''$$

秒差取自下行,故为负数,记为: $-6' 22''$ 。

〈44〉 求定望(实望用时)

$$\langle 34 \rangle (277^{\text{d}} 3^{\text{h}} 50' 67'' + \langle 41 \rangle (-0' 52'' + \langle 42 \rangle (-6' 22''))$$

$$= 277^{\text{d}} 3^{\text{h}} 43' 53'' 54, 350$$

〈45〉 定望纪日干支

$$[\langle 44 \rangle (277^{\text{d}}) + \langle 6 \rangle (5^{\text{d}})] \div 60 = 4 \dots\dots 42 \quad \text{乙巳}$$

〈46〉 定望值宿

$$[\langle 44 \rangle (277) + \langle 7 \rangle (11)] \div 28 = 28 \dots\dots 8 \quad \text{斗宿}$$

〈50〉 判食限

$$11^{\circ}20' 46'' < \langle 39 \rangle 11^{\circ}26' 40'' < 0^{\circ}21' 18'' \quad \text{有食}$$

〈51〉 求食甚定距(食甚距纬)

用〈39〉($11^{\circ}26' 40'' 4'' 38'' ' 118'' ''$)之宫与度查表七

度 宫	度	0	1	2	3	4	5	6	7	29	30	度	度 宫
零 官 摩 羯 北 加	秒 差	312	312	312	312	311	311	310	310	272	0	秒 差	十 五 一 官 官 双 人 子 马 南 北 减
	度	0	0	0	0	0	0	0	0	中	2	2	度
	分	0	5	10	15	20	25	34	36	24	29	分	
	秒	0	12	24	36	48	59	10	20	35	7	秒	
	秒 差	0	312	319	312	312	311	311	310	略	275	272	秒 差
	度	30	29	28	27	26	25	24	23	1	0	度	宫 度

得 $0^{\circ} 20' 48''$ 秒差取自下行, 故减

$$0^{\circ} 20' 48'' - \frac{312}{3600} \times (40' 4'' 38, 118) = 0^{\circ} 20' 48'' - 3' 28''$$

$$= 0^{\circ} 17' 20'' \text{ 南}$$

〈52〉 求月〔距日〕实行

用〈30〉太阴实自行 $7^{\circ} 3' 35' 5'' 10, 252$ 之宫、度查表八太阴实行表

26	27	28	29	30	度	七宫狮子 左减
2	2	1	2	0	秒差	
32	32	32	32	32	分	
52	54	56	57	59	秒	
1	2	2	1	2	秒差	
4	3	2	1	0	度	

$$\text{得 } 32' 54'' - 2 \times (35, 5, 10, 252) = 32' 54'' - 1'' = 32' 53''$$

〈53〉 求罗月并行度差(交周升度差)

用〈39〉实交周 $11^{\circ} 26' 40' 4''$ 查表九太阴交周黄经行度表

藏传时宪历算例

度	0	1	2	3	4	5	→	负	数
秒差	14	13	14	13	13	14			五
分	0	0	0	0	0	1			宫
秒	0	14	27	41	54	7			双
秒差	0	14	13	14	13	13			子
度	30	29	28	27	26	25	←	正	数

$$0' 54'' - 13 \times (40, 4) = 0' 54'' - 8'' = 0' 46''$$

度数取自下行, 故记为 $+0' 46''$ 。

〈54〉 求食甚距时

$$\langle 53 \rangle (+0' 46'') \times 60 \div \langle 52 \rangle (32' 53'')$$

$$= 2760 \div 1973$$

$$= 1' \cdots \cdots 787$$

$$787 \times 60 \div 1973 = 23'' \cdots \cdots 1841$$

尾数舍去不用, 正负同〈53〉记为 $+1' 23''$ 。

〈55〉 求食甚用时

$$\langle 44 \rangle (3^h 43' 53'') + \langle 54 \rangle (+1' 23'') = 3^h 45' 16''$$

〈56〉 求太阴半径

用〈30〉之宫度两位 $7^{\circ} 3'$ 查表十交食视半径表得 $16' 46''$

26	27	28	29	30		度
						宫
16	16	16	16	16	分	七
46	46	47	47	47	秒	宫
16	16	16	16	16	分	六
51	51	51	51	51	秒	宫
4	3	2	1	0		度

〈57〉 求地影半径

用〈30〉 $7^{\circ} 3'$ 查表十一得 $46' 28''$

四 宫 右 加	度 0	中	26	27	28	29	30	度	顺 数
	差 1		1	1	1	1	0	差	
	分 45		46	46	46	46	46	分	
	秒 46		27	28	29	30	31	秒	
五 宫 右 加	度 0	略	2	1	1	1	1	差	左 减
	差 1						0	差	
	分 46						46	分	
	秒 31						48	秒	
右 加	差 0						0	差	(逆数)
	度 30		4	3	2	1	0	度	

〈58〉 求影差(影半径差)

用〈29〉0°6′ 查表十二得35″

度	0	1	2	3	4	5	6	7	29	30	度	宫
零宫	35	35	35	35	35	35	35	35	33	33	中	十一宫
一宫	33	33	32	32	32	32	32	31	27	26		十宫
二宫	26	26							18	18		九宫
三宫	18	17							9	9		八宫
四宫	9	8							3	2		七宫
五宫	2	2							0	0	略	六宫
	30	29							1	0		度

〈59〉 求实影(地影实半径)

$$\langle 57 \rangle (46' 28'') - \langle 58 \rangle (0' 35'') = 45' 53''$$

〈60〉 求交食限距差(并径)

$$\langle 59 \rangle (45' 53'') + \langle 56 \rangle (16' 46'') = 1^\circ 2' 39''$$

$$\langle 60 \rangle 1^\circ 2' 39'' > \langle 51 \rangle 0^\circ 17' 20''$$

故有食。

〈61〉 求食分差

$$\langle 60 \rangle (1^{\circ} 2' 39'') - \langle 51 \rangle (0^{\circ} 17' 20'') = 0^{\circ} 45' 19''$$

〈62〉 求食甚实分(食分)

$$\langle 61 \rangle (0^{\circ} 45' 19'') \times 5 \div \langle 56 \rangle (16' 46'') = 13' 30''$$

$13' 30'' > 10'$ 故为全食。

〈63〉 求初亏复圆月行(起复月行距弧)

用〈60〉($1^{\circ} 2' 39''$)查表十三直行

>得 $59' 37''$

用〈51〉($0^{\circ} 17' 20''$)查表十三横行

$\begin{matrix} \langle 51 \rangle \\ \langle 60 \rangle \end{matrix}$	15'	16'	17'	18'	19'
61'	59 8	58 53	58 35	58 17	57 58
62'	60 9	59 54	59 37	59 30	59 1
63'	61 11	60 56	60 40	60 32	60 40

〈64〉 求初亏复圆距时

$$\text{用 } \langle 63 \rangle (59' 37'') \times 60 \div \langle 52 \rangle (32' 53'')$$

$$= 3577'' \times 60 \div 1973'' = 1^{\text{h}} 48' 46''$$

〈65〉 求全食距弧

$$\langle 59 \rangle (45' 53'') - \langle 56 \rangle (16' 46'') = 29' 7''$$

〈66〉 求食既生光月行距弧

表十三 月行距弧表,直 $25' - 64'$,横 $0' - 63'$ 呈大三角形

用〈65〉($29' 7''$)查表十三直行

>得 $23' 30''$

〈51〉($0^{\circ} 17' 20''$)查表十三横行

$$\begin{aligned} \langle 66 \rangle (23' 30'') \times 60 \div \langle 52 \rangle (32' 53'') &= 1410 \times 60 \div 1973 \\ &= 42' 52'' \end{aligned}$$
$$\langle 55 \rangle (3^{\text{h}}45' 16'') - \langle 64 \rangle (1^{\text{h}}48' 46'') = 1^{\text{h}}56' 30''$$
$$\langle 55 \rangle (3^{\text{h}}45' 16'') + \langle 64 \rangle (1^{\text{h}}48' 46'') = 5^{\text{h}}34' 2''$$
$$\langle 64 \rangle (1^h 48' 46'') \times 2 = 3^h 37' 32''$$
$$\langle 55 \rangle (3^{\text{h}}45' 16'') - \langle 67 \rangle (0^{\text{h}}42' 52'') = 3^{\text{h}}2' 24''$$
$$\langle 55 \rangle 3^{\text{h}}45' 16'' + \langle 67 \rangle (0^{\text{h}}42' 52'') = 4^{\text{h}}28' 8''$$
$$\langle 67 \rangle 0^h 42' 52'' \times 2 = 1^h 25' 44''$$

〈74〉 求食甚距交(食既生光)

$$\begin{aligned} &\langle 39 \rangle (11^{\circ}26'40''48,118) + \langle 42 \rangle (-6'22'') \\ &= 11^{\circ}26'33'42''38,118 \end{aligned}$$

〈75〉 求初亏距交

$$\begin{aligned} &\langle 74 \rangle 11^{\circ}26'33'42'' - \langle 63 \rangle 59'37'' \\ &= 11^{\circ}25'34'5'' \end{aligned}$$

〈76〉 求复圆距交

$$\begin{aligned} &\langle 74 \rangle 11^{\circ}26'33'42'' + \langle 63 \rangle 59'37'' \\ &= 11^{\circ}27'33'19'' \text{ 人马南} \end{aligned}$$

〈79〉 求初亏位全食,下半夜,从上左方入食。

〈80〉 复圆方位,全食,下半夜,从上右方复圆。

〈180〉〈181〉 求日出时刻:

由〈38〉已知太阳黄经 $0^{\circ}19'12''$

$$0^{\circ}19'12'' - 6' + 12' = 6^{\circ}19' = 199^{\circ} \quad 199^{\circ} - 180^{\circ} = 19^{\circ}$$

推北京: $19^{\circ} \times 17 \div 18 = 17'.94444$

$$445' - 17'.94444 = 427'.055$$

$$427'.055 \div 15 = 28.47 \text{ 刻} = 7 \text{ 时 } 0 \text{ 刻 } 7 \text{ 分 (日出)}$$

$$\langle 182 \rangle \quad 96 \text{ 刻} - 28.47 \text{ 刻} = 67.53 \text{ 刻} = 16 \text{ 时 } 3 \text{ 刻 } 8 \text{ 分 (日没)}$$

$$\langle 183 \rangle \quad 28.47 \text{ 刻} - 67.53 \text{ 刻} + 96 \text{ 刻} = 56.94 \text{ 刻} = 14 \text{ 时 } 0 \text{ 刻 } 14 \text{ 分 (夜刻)}$$

$$\langle 184 \rangle \quad 96 - 56.94 = 39.06 \text{ 刻} = 9 \text{ 时 } 3 \text{ 刻 } 1 \text{ 分 (昼刻)}$$

附: 按此法推算与现代天文学推算结果的比较, 公历1982年1月10日, 金鸡年霍尔月十一月十五日(下半夜)月全食(北京时间)

	藏传时宪历推算结果			1982年天文普及年历		误差
初 亏	1时	56分	30秒	2时	13.5分	- 17分
食 既	3时	2分	24秒	3时	16.6分	- 14分12秒
食 甚	3时	45分	16秒	3时	55.8分	- 10分32秒
生 光	4时	28分	8秒	4时	35.0分	6分52秒
复 圆	5时	34分	2秒	5时	38.0分	- 3分58秒
食 分	1.35			1.337		0.013

实例二 日 食

藏历第十六丁卯周铁鸡年霍尔月六月三十日

农历 辛酉年七月一日

公元 1981年7月31日 星期五

〈1〉 积年 $1981 - 1744 = 237$

〈2〉 首朔积月 $237 \times 12 + (237 \times 12 \times 2 + 10) \div 65 = 2931\frac{43}{65}$

〈11〉 〈2〉 $2931 \times Q + R = 5^{\circ}3' 17' 25''$ 首朔太阴平交周

〈11〉 + $Q = 6^{\circ}3' 57' 37''$ 一月一日

〈11〉 + $2Q = 7^{\circ}4' 37' 51''$ 二月一日

〈11〉 + $3Q = 8^{\circ}5' 18' 5''$ 三月一日

〈11〉 + $4Q = 9^{\circ}5' 58' 19''$ 四月一日

〈11〉 + $5Q = 10^{\circ}6' 38' 33''$ 五月一日

〈11〉 + $6Q = 11^{\circ}7' 18' 49''$ 六月一日

〈11〉 + $7Q = 0^{\circ}7' 59' 3''$ 七月一日

$11^{\circ}23' 38''$ —— $0^{\circ}18' 36''$ 为可食之限

〈3〉 七月一日太阴平交周已入可食之限,初步断定有出现日食之可能,即就此日进行布算,至推算出实交周,再进一步看是否进入必食之限。所以入年后已过7月。

〈4〉 所求月前积 $237 \times 12 + 7 + [(237 \times 12 + 7) \times 2 + 10] \div 65$
 $= 2938\frac{57}{65}$

以下按所求月之积月 $2931 + 7 = 2938$ 进行运算

〈5〉 天正冬至积日

〈1〉 $237 \times 365 + (237 \times 60 + 53) \div 247 = 86562\frac{194}{247}$

〈6〉 天正冬至日分

$(86562 + 23) \div 60 = 1443\cdots\cdots 6$ 己巳

〈7〉 天正冬至宿分

$$(86562 + 25) \div 28 = 3092 \cdots 11 \quad \text{危宿}$$

〈16〉 求平朔根

$$\text{日} \quad \langle 4 \rangle 2938 \times 29^d + 23 + 1558 - 86562 = 221 \text{日}$$

$$\text{时} \quad (2938 \times 12^h + 1 + 2157) \div 24 = 1558 \text{日} \cdots 22^h \text{时}$$

$$\text{分} \quad (2938 \times 44' + 55 + 149) \div 60 = 2157 \text{时} \cdots 56' \text{分}$$

$$\text{秒} \quad (2938 \times 3'' + 1'' + 162) \div 60 = 149 \text{分} \cdots 37'' \text{秒}$$

$$\text{微} \quad (2938 \times 3' '' + 6 + 906) \div 60 = 162 \text{秒} \cdots 6 \text{微}$$

$$\text{纤} \quad (2938 \times 111'' '' + 322) \div 360 = 906 \text{微} \cdots 280 \text{纤}$$

$$\text{得 } 221^d 22^h 56' 37'' 6, 280 = 221^d.9559837$$

〈17〉 太阳平行根

$$\begin{aligned} \langle 4 \rangle \quad & 2938 \times K(0^{\circ} 29' 6'' 24''' 15, 103) + \\ & L(0^{\circ} 23' 31'' 32''' 37, 8) \\ & = 7^{\circ} 9' 7'' 13''' 7, 222 \end{aligned}$$

〈18〉 太阳自行根(太阳平引)

$$\begin{aligned} \langle 4 \rangle \quad & 2938 \times M(0^{\circ} 29' 6'' 19''' 9'''' 242'''') \\ & + N(0^{\circ} 15' 1'' 53''' 19'''' 100'''') \\ & = 6^{\circ} 26' 28'' 8''' 56'''' 96'''' \end{aligned}$$

〈19〉 求太阴自行根

$$\begin{aligned} \langle 4 \rangle \quad & 2938 \times O(0^{\circ} 25' 49'' 0''' 3, 317) + P(0^{\circ} 5' 11' 21'' 48, 103) = \\ & 8^{\circ} 14' 36' 31'' 49, 129 \end{aligned}$$

〈20〉 罗月距根(太阴交周)

$$\begin{aligned} \langle 4 \rangle \quad & 2938 \times Q(1^{\circ} 0' 40' 13'' 55, 167) + \\ & R(8^{\circ} 17' 57'' 13''' 10, 133) \\ & = 0^{\circ} 7' 59' 3'' 3, 99 \end{aligned}$$

〈26〉 求太阳损益数(日初均)

置〈18〉太阳自行根 $6^{\circ} 26' 28'' 8''' 56, 96$, 以其宫度两位 $6^{\circ} 26'$ 为

引数查表二

五 宫 右 减	度	0	3 4 5			26	30	顺数	六 宫 左 加
	秒差	104	107	108	109	114	0		
	度	0 中	0	0	0	中 0	中 0		
	分	57	51	49	48	7	0		
	秒	1 略	46	59	11	略 56	略 0		
	秒差	0	106	107	108	119	119		
	度	30	27	26	25	4	0	逆数	

第6宫巨蟹在左侧(按纸面说,不按读者本人说),度数 26° ,用最下一行逆数,得 $0^{\circ} 49' 59''$ 。秒差用其脚下之107。[假如为第五宫 26° ,则用顶上的一行顺数,得 $0^{\circ} 7' 56'$,秒差则用其顶上之114。]

以秒差107乘〈18〉的分位以下四个数字(28' 8" 56, 96)按360, 60, 60, 60进位,商数最上一位(50)为秒(以下各位弃去不用)。满60则进位为分,此例不满60,分位记为零。(0' 50")与查表所得之 $0^{\circ} 49' 59''$ 或加或减。看其后一度之数值比本度大小而定,大者加,小者减。此例后一度(27°)为 $0^{\circ} 5' 46''$ 比本度的($0^{\circ} 49' 56''$)大,所以相加:

$$0' 50'' + 0^{\circ} 49' 59'' = 0^{\circ} 50' 49''$$

查表时凡在0、摩羯,1、宝瓶,2、双鱼,3、白羊,4、金牛,5、双子等六宫内者为正数;其在6、巨蟹,7、狮子,8、室女,9、天秤,10、天蝎,11、人马等六宫内者为负数。此例在第六宫,故应记为负数: $-0^{\circ} 50' 49''$ 。

以下第三、四、六、七、八、九、十、十一、十四、十五各表用法相同,不再重复细说。唯各表加减正负不同,须注意。

〈27〉 太阴损益数(月初均)

置〈19〉太阴自行根 $8' 14^{\circ} 36' 31''$ 49, 129, 用其宫度两位 $8' 14^{\circ}$ 同上法查表三室女宫 14° 得 $4^{\circ} 49' 7''$,秒差76。以秒差乘分以下各位($36' 31''$ 49, 129),收位得 $0^{\circ} 0' 46''$ 。后一度 15° ($4^{\circ} 50'$

23")较大,故相加。第八宫为正数(与表二相反)故记为 + 4° 49' 53" 。在实际运算中,秒以下各位相差甚微,可以不计。

三 右 负 宫	度	4	4	4		4	4	4	度	八 室 女 宫
	分	50	49	47	中	41	39	37	分	
	秒	23	7	46		31	43	51	秒	
	秒差	70	76	81	略	104	108	112	秒差	左 正 宫
度	15° 14° 13°					10 9 8			度	度

〈28〉 求平距时

〈26〉太阳损益数与〈27〉太阴损益数正负相同者以小减大,不同者则相加,无论加减只用度、分、秒三位。此例两数正负不同,故相加:

$$0^{\circ} 50' 49'' + 4^{\circ} 49' 53'' = 5^{\circ} 40' 42'' \text{ [距弧]}$$

$$\text{变时: } (5^{\circ} \times 18000 + 12210) \div 9143 = 11^{\text{h}} \dots\dots 1637'$$

$$(40' \times 18000 + 12600) \div 60 = 12210$$

$$(42'' \times 18000) \div 60 = 12600$$

最上一式所得商数为11小时;

商余 $1637 \times 60 \div 9143 = 10$, 单位为分,

商余 $6790 \times 60 \div 9143 = 44$, 单位为秒,

其商余(5108)可再如前乘除,亦可弃去不用。

此得数 $11^{\text{h}} 10' 44''$ 名平距时。

亦可用小数运算:

$$5^{\circ} 40' 42'' \times 18000 \div 9143 = 20442'' \times \frac{18000}{9143} = 40244'', 558$$

$$= 670' .74263' = 11^{\text{h}} 10' 44''$$

$$\text{或 } 20442'' \div 1828'' .6121 = 11^{\text{h}} .17897011 = 11^{\text{h}} 10' 44''$$

正负号记法:日、月同为正数时,日大者正,月大者负;日、月同为负数时,日大者负,月大者正;日月正负不同者按〈26〉太阳损益数之正负计。此例〈26〉〈27〉正负不同,而〈26〉为负数,故记为负数 $-11^{\text{h}} 10' 44''$ 〈28〉。

〈29〉 求太阳实自行(实引)

置〈28〉 $11^h 10' 44'' = 11^h.1788888$ 负数

$$(11 \times 887 + 158) \div 360 = 27' \dots\dots 195$$

$$(10 \times 887 + 650) \div 60 = 158 \dots\dots 40$$

$$(44 \times 887) \div 60 = 650 \dots\dots 28$$

$$(195 \times 60 + 40) \div 360 = 32''$$

得引弧为 $0^\circ 27' 32''$ 负数

或用上题所介绍的简法:

$$\langle 28 \rangle \text{化秒} - 40244 \times 887 \div 360 = -99156.744$$

$$= -1652'' .6124 = -27' .54354 = -27' 32''$$

$$\langle 18 \rangle 6^s 26^\circ 28' 8'' 56,96 - 27' 32'' = 6^s 26^\circ 0' 36'' 56,96$$

〈30〉 求太阴实自行(实引)

置〈28〉 $-11^h 10' 44''$

$$(11 \times 871 + 155) \div 1600 = 6^\circ \dots\dots 136$$

$$(10 \times 871 + 638) \div 60 = 155 \dots\dots 48$$

$$(44 \times 871) \div 60 = 638 \dots\dots 44$$

$$(136 \times 60 + 48) \div 1600 = 5' \dots\dots 13$$

$$(13 \times 60 + 44) \div 1600 = 0'' \dots\dots 824$$

得引弧 $-6^\circ 5' 0''$

$$\langle 19 \rangle 8^s 14^\circ 36' 31'' 49,129 - 6^\circ 5' 7'' = 8^s 8^\circ 31' 24'' 49,129$$

〈31〉 求太阳实损益(日实均)

用〈29〉太阳实自行之宫和度两位 $6^s 26^\circ$ 为引数查表二,(格式见〈26〉)得 $0^\circ 49' 59'' \dots\dots 107$,用此秒差107乘〈29〉的分以下各位($0' 36'' 56,96$),按360,60,60收为分秒,得($0' 1''$),与表内原数($49' 59''$)加减得太阳实损益。其加减视其後一度之数值大小而定,此例後一度 27° 表内之数值较本度大,故相加。其在摩羯等六宫者为正数,在巨蟹等六宫者为负数,此例在第六宫为负数,故得 $-0^\circ 50' 0''$ 。

〈32〉 求太阴实损益(月实均)

用〈30〉太阴月实自行之宫度两位 $8^s 8^\circ$ 为引数查表三,(格式见〈27〉)得 $4^\circ 39' 43'' \dots\dots 108$ 。同上法,用秒差108乘实自行之分位

(31')得(0' 56''), 与原数加减得太阴实损益。其正负与太阳相反,此例在8宫,故为正数,记为 + 4° 40' 39''。

〈33〉 求实距时

〈31〉与〈32〉正负不同故相加。

$$0^{\circ} 51' 0'' + 4^{\circ} 40' 39'' = 5^{\circ} 30' 39''$$

$$\text{变时: } 5^{\circ} 30' 39'' \times 18000 \div 9143 = 10^{\text{h}} 50' 57''$$

正负号: 〈31〉与〈32〉正负不同, 〈31〉为负数,故记为负数 - 10^h50' 57''。

〈34〉 求实朔

$$\begin{aligned} & \langle 16 \rangle (221^{\text{d}} 22^{\text{h}} 56' 37'') + \langle 33 \rangle (-10^{\text{h}} 50' 57'') \\ & = 221^{\text{d}} 12^{\text{h}} 5' 40'' \end{aligned}$$

〈35〉 求太阳实平行

所求月朔太阳平行根〈17〉为 7^h9° 7' 13'' 7''' 222'''。

$$\begin{aligned} & \langle 17 \rangle (7^{\text{h}} 9^{\circ} 7' 13'' 7''' 222''') + \langle 33 \rangle (-10^{\text{h}} 50' 57'') \times 2129 \div \\ & 864 = 7^{\text{h}} 9^{\circ} 7' 13'' 7''' 222''' + (-0^{\circ} 26' 44'') \end{aligned}$$

$$= 7^{\text{h}} 8^{\circ} 40' 29'' 7''' 222'''$$

〈36〉 求实朔罗月距(交周距弧)

$$\begin{aligned} & \langle 20 \rangle (0^{\text{h}} 7^{\circ} 59' 3'' 3''' 99''') + \langle 33 \rangle (-10^{\text{h}} 50' 57'') \times 4961 \\ & \div 150 = 0^{\text{h}} 7^{\circ} 59' 3'' 3''' 99''' - 5^{\circ} 58' 49'' \\ & = 0^{\text{h}} 2^{\circ} 0' 14'' 3''' 99''' \end{aligned}$$

〈38〉 求太阳定度(真黄经)

$$\begin{aligned} & \langle 36 \rangle (7^{\text{h}} 8^{\circ} 40' 29'' 7''' 222''') + \langle 31 \rangle (-0^{\circ} 51' 0'') \\ & = 7^{\text{h}} 7^{\circ} 50' 29'' 7''' 222''' \end{aligned}$$

〈39〉 求实朔罗月实距(实交周)

$$\begin{aligned} & \langle 37 \rangle (0^{\text{h}} 2^{\circ} 0' 14'' 3''' 99''') + \langle 32 \rangle (4^{\circ} 40' 39'') \\ & = 0^{\text{h}} 6^{\circ} 40' 53'' 3''' 99''' \end{aligned}$$

$$11^{\text{h}} 23^{\circ} 38' < \langle 39 \rangle < 0^{\text{h}} 18^{\circ} 36'$$

故判为必有食。

〈40〉 求太阳赤经_y

以x〈38〉(7^h7° 50')查表四太阳黄赤升度表

译注：原书缺此表。用公式求之。(参看月食例题〈40〉)

$$\text{tgy} = \text{tg}7^{\circ}7'50'' / \cos 23^{\circ}.5.$$

$$y = 7^{\circ}10'15''34''$$

〈41〉 求损益数时差(均数时差)

以太阳实自行〈29〉之宫与度 $6^{\circ}26'$ 查表五

五宫 双子 右减	度	0	3	4	5	中	30	度	六宫 巨蟹 左加
	秒差	7	7	7	8		0	秒	
	分	3	3	3	3		0	度	
	秒	48	27	20	13		0	秒	
	秒差	0	7	7	7		8	度	
	度	30	27	26	25		0	度	

查得 $3'20''$ 其下一度为 $3'27''$ ，较大，以小减大

$$3'27'' - 3'20'' = 0'7''$$

以秒差7乘〈29〉的分以下各位($0'36''56,96$)收位得 $0''$ ， $4''$ ，以之加表内查到的原数(因后一度较大，故加)，但因秒位为 $0'$ ，微位不用，无可加，仍为 $+3'20''$ 。

〈42〉 并行度时差(黄赤升度时差)

以太阳黄经〈38〉 $7^{\circ}7'50'$ 查表六

四宫 金牛 右正	度	0	22	23	24	30	上行正	七宫 狮子 左负	一宫 室女 右正
	秒差	10	4	5	6	0			
	分	8	9	9	9	8			
	秒	23	42	38	33	45			
	秒差	0	4	4	5	10			
	度	30	8	7	6	0			

得 $9'38''$ ，再以秒差4乘度以下各位($5'29''7,222$)收位得 $3''$ 。后

一度 8° 项下为 $9' 42''$ ，较大，故应加。

$$9' 38'' + 0' 3'' = 9' 41''$$

此例系由下行逆行查得，故为负数，记为 $-9' 41''$ 。

〈43〉 求定朔(实朔用时)

$$\langle 34 \rangle (221^{\circ} 12' 5' 40'' 6''' 280''') + \langle 41 \rangle (3' 20'')$$

$$+ \langle 42 \rangle (-9' 41'') = 221^{\circ} 11' 59' 19'' 6''' 280'''$$

〈52〉 求月实行(月距日)

以太阴实自行〈30〉 $8^{\circ} 8'$ 查表八得31, 30, …秒差3

三 白 右 加	度	0	→	21 22 23	→	30	八 室 左 减
	秒差	3	中	3 3 3	中	0	
	分	30		31 31 31		31	
	秒	25		29 30 33		52	
	秒差	0	略	3 3 3	略	3	
	度	30	←	9 8 7	←	0	

以秒差3乘太阴实自行分以下各位，得数为秒，八宫在表左为负数， $3 \times (31', 24'', 49''', 129''')$ 收位得 $-1''$ ，34与表中所得原数相加： $31' 30 + (-1') = 31' 29''$ 。

〈53〉 求罗月并行度差(交周升度差)

以实交周〈39〉($0^{\circ} 6' 40' 53'' 3, 99$)查表九得 $1' 21'' \dots 13$ 。

零 官 摩 羯 右 加	六 官 巨 蟹	0°		$5^{\circ} 6' 7'$	→	30	五 官 双 子 左 减
		14		14 13 13		0	
		0	中	1 1 1	中	5	
		0		7 21 34		37	
		0	略	13 14 13	略	0	
		30°	←	$25^{\circ} 24' 23''$	←	0	

以秒差13乘实交周之分以下各位(实际运算中可只用分秒两位，微、忽两位可以不计算)，得数为秒，零宫在右，与查表所得原数

相加: $13 \times (40' 53'') \div 60 = 8''$

表中原数 $1' 21'' + 8'' = -1' 29''$ (零宫为负数)

〈54〉 求食甚距时

〈53〉 $(-1' 29'') \times 60 \div \langle 52 \rangle (31' 29'') = -5340 \div 1889$
 $= -2' 49''$

〈55〉 求食甚用时

〈43〉 $(11^h 59' 19'') + \langle 54 \rangle (-2' 49'') = 11^h 56' 30''$

〈56〉 求太阴半径

以太阴实自行〈30〉 $8^{\circ} 8'$ 查表十,得 $16' 33''$ 。

3宫		16	16	16		8宫
		32	33	33		
4宫	中	16	16	16	中	7宫
		45	45	46		
5宫	略	16	16	16	略	6宫
		51	51	51		
		9°	8°	7°		度

〈100〉 求太阳半径

以太阳实自行〈29〉 $6^{\circ} 26'$ 查表十四得 $15' 1''$ 。

五宫	度 0	→ 中	3 4 5	→ 中	30	度	六宫
	分 15		15 15 15		15 15	分	
双子	秒 2	略	1 1 1	略	0 0	秒	巨蟹
	度 30		27 26 25		1 0	度	

〈101〉 求太阴地半径差

以〈30〉 $8^{\circ} 8'$ 查表十五,得 $56' 4''$ 。

三 宫 白 羊 减	0	中	21 22 23	中	30	度	八 室 女 加
	2		2 2 2		0	秒差	
	56		56 56 56		55	分	
	43	略	6 4 2	略	50	秒	
	0		2 2 2		2	秒差	
	30		9 8 7		0	度	

〈102〉 求太阴高下

〈101〉为56'，按规定加5，得61'。

〈103〉 求太阴高下粗分

〈29〉6°26' 在第六宫巨蟹，按规定〈102〉减1'，得60'。

〈104〉 求黄平差(用时春分距午)

以太阳黄经〈38〉(7°7' 50')查表十六黄平象限表。

以7宫7度查表得8°37' 38'。

黄经7宫7度下面还有分位50'，数值较大，有必要用内插法求中比例：

比8°37' 38' 大一度的数值是8°41' 43"。相减得秒位差

4' 5" = 245" (有的表内已有现成秒位差数值)

太阳 黄经	宫	6 6 6	中	7	7 7 7 7 7	7
	度	18 19 20		0	4 5 6 7 8	30
黄平象 限距时	时	7 7 7	中	8	8 8 8 8 8	10
	分	18 22 26		8	25 29 33 37 41	8
	秒	2 19 35		46	20 27 33 38 43	24
黄平象 限宫度	宫	6 6 6	略	6	6 6 7 7 7	7
	度	15 16 17		25	28 29 0 1 2	19
	分	33 24 15		37	53 43 31 19 7	10
	秒	51 55 52		36	58 40 11 32 44	13
限距 地高	度	72 72 72		70	69 69 69 69 69	63
	分	26 19 12		39	54 42 30 17 4	28
	秒	28 25 1		53	31 28 10 36 47	22

$$\frac{50'}{60'} = \frac{X}{245''}$$

$$X = 50 \times 245 \div 60 = 3' 26''$$

$$8^h 37' 38'' + 3' 26'' = 8^h 41' 4''$$

〈105〉 求黄平象限距时(用时春分距午时分)

$$\langle 104 \rangle (8^h 41' 4'') + \langle 55 \rangle (11^h 56' 30'') = 20^h 37' 34''$$

大于 12^h ,故减, $20^h 37' 34'' - 12^h = 8^h 37' 34''$

〈106〉 求用时黄平象限宫度

以〈105〉春分距午 $8^h 37' 34''$ 为引数,在表十六(见〈104〉条)内取与之最近而又较小的一个数字是: $8^h 33' 33''$ 。它垂直下面的数值 $7^\circ 0' 31' 11''$ 就是所求的黄平象限宫度。比它大一度的是 $7^\circ 1' 19' 32''$,再求中比例:

$$8^h 37' 34'' - 8^h 33' 33'' = 4' 1'' = 241'' \quad \text{乘数}$$

$$8^h 37' 38'' - 8^h 33' 33'' = 4' 5'' = 245'' \quad \text{除数}$$

$$7^\circ 1' 19' 32'' - 7^\circ 0' 31' 11'' = 48' 21'' = 2901 \quad \text{被除数}$$

$$\frac{241}{245} = \frac{X}{2901}$$

$$X = 2901 \times 241 \div 245 = 2853'' = 47' 33''$$

$$7^\circ 0' 31' 11'' + 47' 33'' = 7^\circ 1' 18' 44''$$

〈107〉 求月距限

$$\langle 38 \rangle (7^\circ 7' 50' 29'') - \langle 106 \rangle (7^\circ 1' 18' 44'') = 6^\circ 31' 45''$$

〈38〉>〈106〉,故记为东。

〈108〉 求用时限距地高

承〈106〉,再取与之相应的下栏内的数值 $69^\circ 31' 10''$,即是。若再求中比例,则以此数与其下一度之间的秒差754为被除数,仍用〈106〉内的乘数、除数:

$$754 \div 245 \times 241 = 741'' = 12' 21''$$

$$\text{由原数内减之 } 69^\circ 31' 10'' - 12' 21'' = 69^\circ 17' 49'' \quad \langle 108 \rangle$$

〈109〉 求用时大时分

用〈108〉 $69^\circ 17' 49''$ 查表十八横行,〈103〉 $0^\circ 60'$ 查直行

藏传时宪历算例

$\begin{matrix} \langle 108 \rangle \\ \langle 109 \rangle \end{matrix}$		17°	18°	19°	20°	21	22	23	67°	68°	69°	70°	71°	72°	73°
60'	分	17	18	19	20	21	22	23	55	55	56	56	56	57	57
	秒	32	32	32	31	30	29	26	14	38	1	23	44	4	23
	秒差	60	60	59	59	58	57	58	27	23	22	21	20	19	18

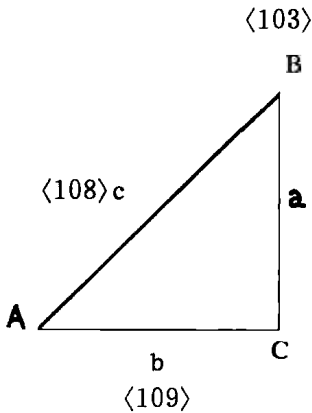
得 $56' 1'' \dots \frac{22}{60}$ 还可求中比例:

秒差 $22/60 \times \langle 108 \rangle$ 的分秒两位($17' 49''$) = $6''$

$56' 1'' + 6'' = 56' 7'' \langle 109 \rangle$ 。这一步的原理如下:

$\sin b = \sin B \sin c = \sin 1^\circ \sin 69^\circ 17' 49''$
 $= 0.0174524 \times 0.9354251 = 0.0163254$

$b = 0.9354192 = 0^\circ 56' 7'' .51$

⟨110⟩ 求用时东西差

用 $\langle 109 \rangle 56' 7''$ 查表十八直行, $\langle 107 \rangle 6^\circ 31' 45''$ 查横行

$\begin{matrix} \langle 107 \rangle \\ \langle 109 \rangle \end{matrix}$		5°	6°	7°	8°	9°	10°	11°
56'		4	5	6	7	8	9	10
		53	51	49	48	46	43	41
		58	58	58	58	57	58	58

$$\text{得 } 5' 51'' \dots \frac{58}{60} \times (31', 45'') = 30''$$

$$5' 51'' + 30'' = 6' 21''$$

〈111〉 求近时距分

$$\langle 110 \rangle (6' 21'') \times 60 \div \langle 52 \rangle (31' 29'') =$$

$$= 381'' \times 60 \div 1889 = 22860 \div 1889 = 12' 6''$$

〈107〉在东,故记为负数 $-12' 6''$ 。

〈112〉 求食甚近时

$$\langle 55 \rangle (11^h 56' 30'') + \langle 111 \rangle (-12' 6'') = 11^h 44' 24''$$

〈113〉 求近时象限距时(近时黄平象限距午)

$$\langle 105 \rangle (8^h 37' 34'') + \langle 111 \rangle (-12' 6'') = 8^h 25' 28''$$

〈114〉 求近时黄平象限宫度

在表十六上栏内寻得距〈113〉($8^h 25' 28''$)最近,而又较小之数为 $7^h 4'$ 下之($8^h 25' 20''$),其上一度为 $7^h 5'$ 之($8^h 29' 27''$)

$$8^h 25' 28'' - 8^h 25' 20'' = 8'' \quad \text{为乘数}$$

$$8^h 29' 27'' - 8^h 25' 20'' = 4' 7'' = 247'' \quad \text{为除数}$$

此表之中栏内 $7^h 4'$ 下之宫度为($6^h 28' 53' 58''$), $7^h 5'$ 下之宫度为($6^h 29' 43' 40''$)。

$$6^h 29' 43' 40'' - 6^h 28' 53' 58'' = 49' 42'' = 2922 \quad \text{为被乘数。}$$

$$\frac{247}{2922} = \frac{8}{X} \quad X = 2922 \times 8 \div 247 = 94'' = 1' 34''$$

$$7^h 4' \text{ 下之宫度 } (6^h 28' 53' 58'') + 1' 34'' = 6^h 28' 55' 28''$$

因在六宫,故记为负数 $-6^h 28' 55' 28''$ 。

〈115〉 求近时月距限

$$\langle 38 \rangle (7^h 7' 50' 29'') + \langle 114 \rangle (-6^h 28' 55' 28'') =$$

$$= 0^h 8' 55' 1'' \text{ 东}$$

〈38〉>〈114〉故记为东。

〈116〉 求近时黄平象限距地高度

承 〈114〉 查得表十六下栏限距地高为 $69^\circ 54' 32''$ 。秒差723,仍如 〈114〉 乘除, $723 \times 8 \div 247 = 23''$ 。减后得 $69^\circ 54' 8''$ 。

〈117〉 求近时大时分

用〈116〉 69° 查表十八顶上横行,〈103〉 $60'$ 查直行得 $56' 1'' \dots$
秒差22(表见前〈109〉)

$$\frac{22}{60} \times 54' 8'' = 19''$$

$$56' 1'' + 19'' = 56' 20''$$

〈118〉 求近时东西差

用〈117〉($56' 20''$)查表十八直行,〈115〉 $0^{\circ} 8' 55' 1'' (\approx 9^{\circ})$ 查横行,见表〈110〉,得 $-8' 46''$ 。

〈119〉 求食甚实行(食甚视行)

$$\langle 110 \rangle (-6' 21'') \times 2 + \langle 118 \rangle (-8' 46'') = 3' 56''$$

〈120〉 求真时距(真时距分)

$$\langle 110 \rangle 6' 21'' \times \langle 111 \rangle (-12' 6'') \div \langle 119 \rangle (-3' 56'') \\ = 381 \times (-726) \div (-236) = 19' 32''$$

〈115〉为东,故为负数 $-19' 32''$ 。

〈121〉 求食甚真时

$$\langle 55 \rangle 11^{\text{h}} 56' 30'' + \langle 120 \rangle (-19' 32'') = 11^{\text{h}} 36' 58'' \quad (\text{北京})$$

$$\langle 196 \rangle \text{蕃土 } 11^{\text{h}} 36' 58'' - 1^{\text{h}} 12' = 11^{\text{h}} 24' 56''$$

译注:按《文殊笑颜篇》增加:

此地 $11^{\text{h}} 36' 58'' - 50' = 10^{\text{h}} 46' 58''$ (马杨寺一带)

〈122〉 求真时象限距时(黄平象限距午)

$$\langle 105 \rangle 8^{\text{h}} 37' 34'' + \langle 120 \rangle (-19' 32'') = 8^{\text{h}} 18' 2''$$

〈123〉 求真时黄平象限宫度

用〈122〉 $8^{\text{h}} 18' 2''$ 在表十六上栏——春午距午栏——内寻得最近之较小者 $8^{\text{h}} 17' 4''$ (秒差249作为除数)相减得 $58''$ 作为乘数。

其中栏相应项为 $6^{\circ} 27' 16' 7''$ 之秒差2940为被乘数,秒差求法同〈114〉。

$$2940 \times \frac{58}{60} \div 249 = 6884/60 = 11' 25''$$

$$6^{\circ} 27' 16' 7'' + 11' 25'' = 6^{\circ} 27' 27' 32''$$

因在6宫记为负数 $-6^{\circ} 27' 27' 32''$ 。

〈124〉 求真时月距限

$$\langle 38 \rangle 7^{\circ} 7' 50'' 29'' 7,222 + \langle 123 \rangle (-6^{\circ} 27' 27'' 32'') = 0^{\circ} 10' 22' 58'' \text{ 东, } \langle 38 \rangle \text{ 较大, 故为东。}$$

〈125〉 求真时限距地高

以〈122〉 $8^{\circ} 18' 2''$ 查表十六上栏取其最近之一数 $8^{\circ} 17' 4'' \dots$

秒差249为分母

$$8^{\circ} 18' 2'' - 8^{\circ} 17' 4'' = 58'' \text{ 为分子}$$

下栏中相应之数为 $70^{\circ} 17' 45''$ 。秒差689作为被乘数

$$689 \times \frac{58}{60} \div 249 = \frac{160.49}{60} = 2' 40''$$

$$70^{\circ} 17' 45'' - 2' 40'' = 70^{\circ} 15' 5''$$

〈126〉 求限天仰角(限距天顶)

$$90^{\circ} - \langle 125 \rangle 70^{\circ} 15' 5'' = 19^{\circ} 44' 55''$$

〈127〉 求真时大时分

用〈103〉 $60'$ 查表十八(参看〈109〉)直栏,〈125〉 70° 查横栏,得

$$56' 23'' \frac{21}{60} \times \frac{21}{60} \times \langle 125 \rangle \text{ 的分位以下 } 15' 5, \text{ 收位得 } 5''。 \text{ 加于}$$

$56' 23''$ 得 $56' 28''$ 。

〈128〉 求真时东西差

用〈127〉 $56'$ 查表十八直行,〈124〉 $10^{\circ} 22' 58''$ 东查横行,得 $9'$

$43''$, 秒差 $\frac{58}{60}$ (参看〈110〉)。

$$\frac{58}{60} \times (22' 58'') = 22''$$

$$9' 43'' + 22'' = 10' 5'' \quad \text{限东为负}$$

记为 $-10' 5''$ 。

〈129〉 求南北差

用〈103〉 $60'$ 查表十八直行,〈126〉限天仰角 $19^{\circ} 40' 55''$ 查横行,得 $19' 32''$, 秒差60(表见〈109〉)。

$$44' 55'' \times \frac{60}{60 \times 60} = 44'' 55$$

$$19' 32'' + 44'' = 20' 16''$$

〈130〉 求交食实距(食甚距纬)

$$\langle 39 \rangle 0^{\circ} 6' 40'' 53'' 3,99 - \langle 128 \rangle 10' 5'' = 0^{\circ} 6' 30' 48'' 3,99$$

〈131〉 求食甚实距(食甚实纬)

用〈130〉(0°6'48"3,99)查表七(见月食〈51〉),

得 0°30'10", 秒差310。

$$\frac{310}{3600} \times 30' 48'' = 2' 39''$$

$$0^{\circ} 31' 10'' + 2' 39'' = 0^{\circ} 33' 49'' \text{ 零宫在北}$$

〈132〉 求食甚定距(食甚视纬)

$$\langle 131 \rangle 0^{\circ} 33' 49'' - \langle 129 \rangle 20' 16'' = 13' 33'' \text{ 北}$$

〈129〉小故减

〈133〉 求太阳食限距差(并径)

$$\langle 100 \rangle 15' 1'' + \langle 56 \rangle 16' 33'' = 31' 34''$$

$$\langle 133 \rangle 31' 34'' > \langle 132 \rangle 13' 33'', \text{ 断定有食。}$$

〈134〉 求食分差

$$\langle 133 \rangle 31' 34'' - \langle 132 \rangle 13' 33'' = 18' 1''$$

〈135〉 求食分

$$\langle 134 \rangle 18' 1'' \times 5 \div \langle 100 \rangle 15' 1'' = 1081'' \times 5 \div 901'' = 6'$$

〈136〉 求食程月行(初亏、复圆距弧)

以〈133〉31'34"查表十三直行,以〈132〉13'33"查横行得28'9"。

	12	13	14
30	27	27	26
	30	2	32
31	28	28	27
	35	9	40
32	略		

〈137〉 求初亏复圆距时

$$\langle 136 \rangle (28' 9'') \times 60 \div \langle 52 \rangle 31' 29'' = 1689 \times 60 \div 1889$$

$$= 53' .64 = 53' 39''$$

〈138〉 求初亏用时

$$\langle 121 \rangle (\text{北京}) 11^h 36' 58'' - \langle 137 \rangle 53' 39'' = 10^h 43' 19''$$

〈139〉 求复圆用时

$$\langle 121 \rangle + \langle 137 \rangle = 12^h 30' 37''$$

〈140〉 求初亏限距(黄平象限距午)

$$\langle 122 \rangle 8^h 18' 2'' - \langle 137 \rangle 53' 39'' = 7^h 24' 23''$$

〈141〉 求复圆限距(黄平象限距午)

$$\langle 122 \rangle + \langle 137 \rangle = 9^h 11' 41''$$

〈142〉 求初亏黄平象限宫度

以〈140〉 $7^h 24' 23''$ 查表十六上栏,相近数得 $7^h 22' 19''$ (求法同〈106〉),相差 $2' 4'' = 124''$ 作为乘数,前后两度之秒差256作为除数。

其下中栏宫度为 $6^h 16' 24' 55''$ …前后两度之秒差3057作被乘数,求中比例:

$$3057 \times 124 \div 256 = 1480.7344 = 24' 40''$$

$$6^h 16' 24' 55'' + 24' 40'' = 6^h 16' 49' 35''$$

〈143〉 求初亏限距地

承上,下栏 $72^\circ 19' 25''$ 。如前法求中比例,

$$444 \times 124 \div 256 = 215.0625 = 3' 35''$$

$$72^\circ 19' 25'' - 3' 35'' = 72^\circ 15' 50''$$

〈144〉 求初亏太阴实度(黄道经度)

$$\langle 38 \rangle 7^h 7' 50' 29'' 7,222 - \langle 136 \rangle (28' 9'') +$$

$$\langle 128 \rangle (-10' 5'') = 7^h 7' 12' 15'' 7,222$$

〈145〉 求初亏月距限

$$\langle 144 \rangle 7^h 7' 12' 15'' 7,222 - \langle 142 \rangle 6^h 16' 49' 55''$$

$$= 0^h 20' 22' 40'' 7,222 \text{ 东, 因 } \langle 144 \rangle > \langle 142 \rangle$$

〈146〉 求复圆黄平象限宫度

用〈141〉 $9^h 11' 41''$ 在表十六之上栏内寻得与之相近而又较小之数值,得 $9^h 9' 54''$,并求得秒差为239,前后两度之秒差为107'',

在中栏内查得相应之宫度为 $7^{\circ}7'40''35''$ ，秒差为2816。

求中比例 $2816 \times 10 \div 239 = 21''$

$7^{\circ}7'41''35'' + 21'' = 7^{\circ}7'41''56''$

〈147〉 求复圆限距地高

承上，在下栏内查得 $67^{\circ}28'22''$

依前法求中比例 $880 \times 107 \div 239 = 6''$

$67^{\circ}28'22'' + 6'' = 67^{\circ}28'28''$

〈148〉 求复圆太阴实度(太阴黄经)

$\langle 38 \rangle 7^{\circ}7'50''29'' + \langle 136 \rangle 28'9'' + \langle 128 \rangle (-10'5'')$

$= 7^{\circ}8'8''23''$

〈149〉 求复圆月距限

$\langle 148 \rangle 7^{\circ}7'8''33'' - \langle 146 \rangle 7^{\circ}7'40''56''$

$= 0^{\circ}0'28''37''$

因为 $\langle 148 \rangle > \langle 146 \rangle$ ，所以在东。

〈150〉 求初亏限距天

$90^{\circ} - \langle 143 \rangle 72^{\circ}15'50'' = 17^{\circ}44'10''$

〈151〉 求复圆限距天

$90^{\circ} - \langle 147 \rangle 67^{\circ}28'28'' = 22^{\circ}31'32''$

〈152〉 求初亏大时分

用 $\langle 103 \rangle 60$ 查表十八(见 $\langle 109 \rangle$)直行，用 $\langle 143 \rangle 72^{\circ}$ 查横行，得 $57'4''$ ，秒差 $19 \times \langle 143 \rangle$ 分以下 $15'50'' = 4''$ 。

$57'4'' + 4'' = 57'8''$

〈153〉 求复圆大时分

以 $\langle 103 \rangle 60'$ ， $\langle 147 \rangle 67^{\circ}28'$ 查表十八，得 $55'14''$ ，秒差 $27 \times$ 分以下 $28'28'' = 12''$ 。

$55'14'' + 12'' = 55'26''$

〈154〉 求初亏东西差

用 $\langle 152 \rangle 5'$ ， $\langle 145 \rangle 20^{\circ}22'$ 查表十八，得 $19'30''$ ，秒差56。分以下 $22'40'' \times$ 秒差56，收位得 $21''$ 。

$19'30'' + 21'' = 19'51''$

〈155〉 求复圆东西差

以〈153〉55' , 〈149〉0°0' 查表十八, 表内无0°0' 。按90将表延长得1' 4" 。

〈156〉 求初亏南北差

以〈103〉60' , 〈150〉17° 44' 10" 查表十八得17' 32" 。

〈157〉 求复圆南北差

以〈103〉60' , 〈151〉22° 31' 32" 查表十八得23' 26" 。

〈158〉 求初亏实行(初亏视行)

$$\begin{aligned} & \langle 136 \rangle 28' 9'' \pm \langle 154 \rangle 19' 51'' + \langle 128 \rangle (-10' 5'') \\ & = 28' 9'' - 9' 46'' = 18' 23'' \end{aligned}$$

〈159〉 求复圆实行(视行)

$$\langle 136 \rangle 28' 9'' - \langle 128 \rangle 10' 5'' - \langle 155 \rangle 1' 4'' = 19' 8''$$

〈160〉 求初亏延经时刻(初亏距分)

$$\begin{aligned} & \langle 137 \rangle 53' 39'' \times \langle 136 \rangle 28' 9'' \div \langle 158 \rangle 18' 23'' = 3219' \times 1689' \\ & \div 1103' = 4929' .18 = 1^h 22' 10'' \end{aligned}$$

〈161〉 求复圆延经时刻

$$\begin{aligned} & \langle 137 \rangle 53' 39'' \times \langle 136 \rangle 28' 9'' \div \langle 159 \rangle 19' 8'' \\ & = 3219 \times 1689 \div 1148 = 4735'' .9677 \\ & = 78' .9328 = 1^h 18' 55'' \end{aligned}$$

〈162〉 求起复延经时刻

$$\langle 160 \rangle 1^h 22' 10'' + \langle 161 \rangle 1^h 18' 55'' = 2^h 41' 5''$$

〈163〉 求初亏(北京)时刻

$$\langle 121 \rangle 11^h 36' 58'' - \langle 160 \rangle 1^h 22' 10'' = 10^h 14' 48''$$

〈164〉 求复圆时刻

$$\langle 121 \rangle 11^h 36' 58'' + \langle 161 \rangle 1^h 18' 55'' = 12^h 55' 53''$$

〈170〉 求初亏方位

根据〈132〉食甚定距(视纬)在北, 上半天入食, 应从上偏右, 即南偏西, 未方入食。

〈171〉 求复圆方位

根据〈132〉食甚视纬在北, 上半天入食, 应从左之上, 即东偏北, 寅方出食。

附: 按此法推算与现代天文学推算结果的比较

公历1981年7月31日

夏历辛酉年七月一日

藏历金鸡年六月三十日

日偏食(北京时间)

		藏历时宪历	天文普及年历	误差
初	亏	10时14分48秒	9时59分16秒	+ 15分32秒
食	甚	11时36分58秒	11时17分58秒	+ 19分0秒
复	圆	12时55分53秒	12时39分48秒	+ 16分5秒
食	分	6'	0.56	+ 0.04

〈180〉 求日出日没时刻

〈38〉太阳黄经 $7^{\circ}7'50''29''$

$$7^{\circ}7'50''.5 - 6' = 1^{\circ}7'50' = 37^{\circ}50'$$

$$180^{\circ} - 37^{\circ}50' = 142^{\circ}10'$$

$$\langle 181 \rangle \quad 445 - 142 \times 17 \div 18 = 445 - 134.11$$

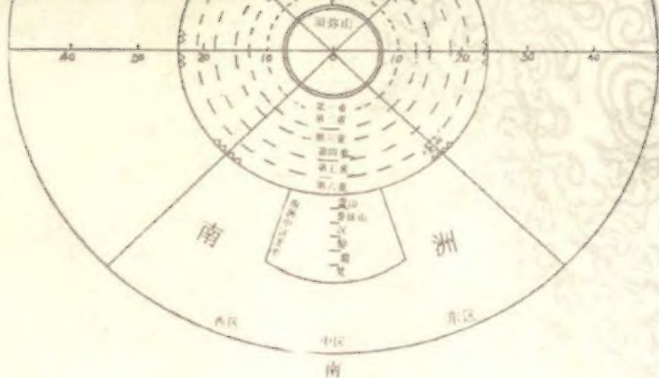
$$= 311' = 20\text{刻}11\text{分} = 5\text{时}0\text{刻}11\text{分}(\text{日出})$$

$$\langle 182 \rangle \quad 96\text{刻} - 20\text{刻}11\text{分} = 75\text{刻}4\text{分} = 18\text{时}3\text{刻}4\text{分}(\text{日没})$$

$$\langle 183 \rangle \quad 20\text{刻}11\text{分} - 75\text{刻}4\text{分} + 96\text{刻} = 41\text{刻}7\text{分} = 10\text{时}1\text{刻}7\text{分}(\text{夜刻})$$

$$\langle 184 \rangle \quad 96\text{刻} - 4\text{刻}7\text{分} = 54\text{刻}8\text{分} = 13\text{时}2\text{刻}8\text{分}(\text{昼刻})$$

(原载《藏历的原理与实践》，民族出版社，1987年，第523—560页)

P19
71

现代中国藏学文库

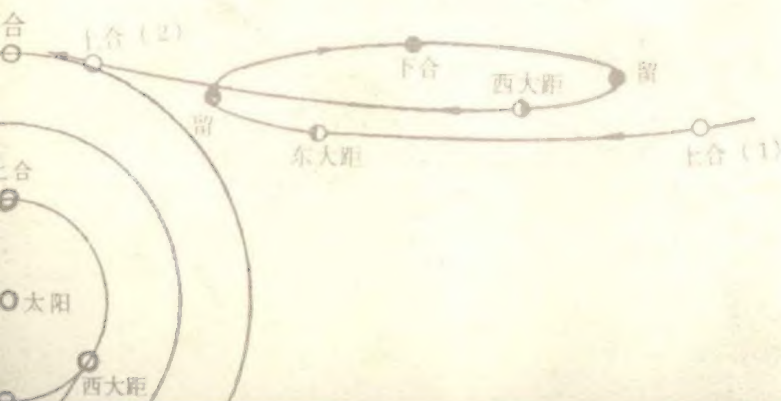

天文历算是藏族文化的一个重要组成部分。它是藏族的祖先在长期生产、生活实践中创造出来，并在此基础上吸收了国内外其他民族的文化发展起来的。藏族的天文历算历史悠久，文献丰富，有着明显的民族特色。

直到现在，藏族仍独立地逐年编制自己的历书。由于藏历对农牧业的生产活动起着重大的指导作用，其形式也符合民族的传统习惯，所以深受广大农牧民的欢迎，每年发行十余万册，并发行到喜马拉雅山南麓的尼泊尔、不丹和印度的达兰萨拉等地方。

《藏传时轮历精要》藏文原著、汉文译解，以及实例演算、基础知识、佛法年代算法、五要素（体系派）、五要素（作用派）、罗睺与交食、五曜、长尾曜、求昼长夜长、论三种日、节气、速算法和表格用法、宇宙结构。

《马杨汉历要旨》藏文原著、汉文译解，以及实例演算

ISBN 978-7-80057-957-8

9 787800 579578 >

定价：41.00 元